НИШ У ЛИСТУ “НОВО ВРЕМЕ“ 1941-1944

Главни и одговорни уредник

Иванка Станчевски

Рецензенти

др Далибор Велојић
Александар Стојановић

НИШ У ЛИСТУ „НОВО ВРЕМЕ“ 1941-1944

Приредили

Милена Жикић / Бобан Јанковић

Историјски Архив Ниш

Филозофски факултет у Нишу

2014.

С А Д Р Ж А Ј

П Р Е Д Г О В О Р ..... ***- 33 -***

У В О Д ..... ***- 39 -***

ВОЈНООКУПАЦИОНИ РЕЖИМ ТРЕЋЕГ РАЈХА НА ТЕРИТОРИЈИ СРБИЈЕ ..... ***- 39 -***

НИШ У ПЕРИОДУ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА ..... ***- 50 -***

ШТАМПА У ОКУПИРАНОЈ СРБИЈИ ..... ***- 59 -***

НИШ И НИШЛИЈЕ ДАНАС ..... ***- 73 -***

ДРУГИ ГРАД У СРБИЈИ ЉУБОМОРНО ЧУВА СВОЈЕ СТАРЕ ОБИЧАЈЕ И ИСТОЧЊАЧКО ШАРЕНИЛО ..... ***- 73 -***

Ниш, град једног императора ..... ***- 73 -***

1941.

НОВА ВРСТА ПРЕВАРЕ ..... ***- 77 -***

НИШКА ПОЛИЦИЈА УХАПСИЛА ЈЕДНОГ „ТРГОВЦА“ НАМИРНИЦАМА ..... ***- 77 -***

КРВ МЕЂУ БРАЋОМ ..... ***- 77 -***

ЈЕЗИВА ДРАМА НА СЕЛУ ..... ***- 77 -***

Убица тражи лекарску помоћ ..... ***- 78 -***

НИШКА ПОЛИЦИЈА ПОХАПСИЛА ВЕЛИКИ БРОЈ ЛОПОВА И КОЦКАРА ..... ***- 78 -***

ПОТЕРА ЗА СУМЊИВИМ ЖЕНАМА У НИШУ ..... ***- 79 -***

ЖЕНА КОЈА ТВРДИ ДА ЈЕ ПОСТАЛА КРАДЉИВИЦА ИЗ НУЖДЕ ..... ***- 79 -***

ПОЈАВИЛЕ СЕ У НИШУ НЕВЕШТО ФАЛСИФИКОВАНЕ НОВЧАНИЦЕ ..... ***- 80 -***

„РАТ“ СПЕКУЛАНТИМА ОБЈАВИЛА НИШКА ПОЛИЦИЈА ..... ***- 80 -***

ВЕЋ ЈЕ КАЖЊЕН ПРИЛИЧАН БРОЈ ЉУДИ ..... ***- 80 -***

БСК ЈЕ ПОБЕДИО НИШКУ „ПОБЕДУ“ СА 9:0 (4:0) ..... ***- 81 -***

У НИШУ: ГРАЂАНСКИ - ЖЕЛЕЗНИЧАР 2:1 (1:0) ..... ***- 81 -***

10 ХИЉАДЕ ИЗБЕГЛИЦА ЗБРИНУТО У НИШУ ..... ***- 82 -***

НИШКА ПИЈАЦА ПРЕПУНА ПОВРЋА И ВОЋА ..... ***- 83 -***

ЈЕДНА ЗАИСТА НЕСВАКИДАШЊА КРАЂА ..... ***- 83 -***

КОЛА СА ДВА ВОЛА УКРАДЕНА У СРЕД ДАНА У НИШУ ..... ***- 83 -***

ЧАС КРЕТАЊА У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ..... - 84 -

УДАВИО СЕ У НИШАВИ МЛАДИЋ КОЈИ НИЈЕ ЗНАО ДА ПЛИВА ..... - 84 -

ОСНИВАЊЕ ЗЕМЉИШЊИХ КЊИГА У СРЕЗУ НИШКОМ ..... - 84 -

НОВИ УПРАВНИК НИШКЕ ПОЛИЦИЈЕ ..... - 84 -

ЈЕДИНСТВО ЈЕ И У РЕВАНШУ ПОБЕДИЛО ОДЛИЧАН ТИМ НИШКОГ ЖЕЛЕЗНИЧАРА - 3:2 (0:2) ..... - 85 -

НИШКА ПИЈАЦА ОБИЛУЈЕ ВОЋЕМ И ПОВРЋЕМ ..... - 85 -

У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ОТПОЧЕЋЕ УСКОРО МНОГИ ЈАВНИ РАДОВИ ..... - 85 -

НИШКА ОПШТИНА ДАЈЕ 100.000 ДИНАРА ОНОМЕ КО ОТКРИЈЕ АТЕНТАТОРА НА ХОТЕЛ „ПАРК“ ..... - 86 -

ПРОГЛАС БАНА МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ ПОВОДОМ НЕДЕЛА НЕРАЗУМНИХ ЉУДИ ..... - 86 -

ЗА УБИСТВО БРАТА ОСУЂЕН НА ТРИ ГОДИНЕ ЗАТВОРА ..... - 87 -

САМОУБИСТВО ЗБОГ БОЛЕСТИ ..... - 87 -

ДЕЛЕГАТИ ЗАНАТСКЕ КОМОРЕ ИЗ НИША ПОСЕТИЛИ КОМЕСАРЕ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ ИНЖ. Г. ВАСИЉЕВИЋА ..... - 88 -

(По питању унапређења занатства у Моравској бановини) ..... - 88 -

ДА ЛИ ЈЕ ОПРАВДАНО ДА У СРПСКУ ЛИГУ НЕ УЂЕ НИ ЈЕДАН НИШКИ КЛУБ? ..... - 89 -

Ниш заслужује признање ..... - 89 -

Прави спортски центар ..... - 89 -

Снага клубова и број гледалаца ..... - 89 -

Без представника у купу.... ..... - 90 -

СК „ЈУГОСЛАВИЈА“ ЈЕ САВЛАДАЛА „ПОБЕДУ“ У НИШУ СА 7:4 (1:1) ..... - 90 -

(У другом полувремену на терену је избила велика туча) ..... - 90 -

НИШ И НИШЛИЈЕ ДАНАС ..... - 91 -

Други град у Србији љубоморно чува своје старе обичаје и источњачко шаренило ..... - 91 -

Ниш, град једног императора ..... - 91 -

Живот у Нишу је такође и орјенталски и западњачки ..... - 92 -

ДВЕ ОБИЈЕНЕ РАДЊЕ У ЦЕНТРУ НИША ..... - 93 -

Обијање у центру..... *- 93 -*

Лопов са ђачком капом..... *- 93 -*

НИШКЕ ЗАНАТЛИЈЕ СВЕ ВИШЕ УВИЂАЈУ ВАЖНОСТ ЗАДРУГАРСТВА..... *- 94 -*

Задруга за целу Бановину..... *- 94 -*

ГРОЖЂЕ И ЛУБЕНИЦЕ СТИЖУ НА НИШКУ ПИЈАЦУ У ВЕЛИКИМ КОЛИЧИНАМА..... *- 94 -*

ЗАНАТЛИЈЕ СА ПОДРУЧЈА НИШКЕ ЗАНАТСКЕ КОМОРЕ ОДЛУЧНО УСТАЈУ ПРОТИВ ЊЕНОГ СПАЈАЊА СА БЕОГРАДСКОМ ЗАНАТСКОМ КОМОРОМ..... *- 95 -*

Образложење укидања коморе..... *- 95 -*

Комора са 10.000 чланова..... *- 96 -*

Проблем саобраћаја..... *- 96 -*

Против припајања..... *- 97 -*

НИШЛИЈЕ ОБИЛНО ПРИЛАЖУ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ..... *- 97 -*

НИШКА ОПШТИНА ДОДЕЛИЛА ЈЕ ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМА..... *- 98 -*

У НИШУ СЕ ОСНИВА ЗАНАТЛИЈСКА АКАДЕМИЈА..... *- 98 -*

СТРАЖАР ПОГИНУО НЕСРЕЋНИМ СЛУЧАЈЕМ..... *- 99 -*

УЛОЗИ НА ШТЕДЊУ КОД ФИЛИЈАЛЕ Д. Х. Б. У НИШУ ПОРАСЛИ СУ ПОСЛЕ РАТА ЗА 24 МИЛИОНА ДИНАРА..... *- 99 -*

ЧУВАР МАГАЦИНА ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ПОКРАО СКОРО СВЕ СТВАРИ КОЈЕ СУ МУ ПОВЕРЕНЕ НА ЧУВАЊЕ..... *- 99 -*

Плен скривен у сламарицама..... *- 100 -*

Претрес код Сретићеве мајке..... *- 100 -*

НИШКА ПОЛИЦИЈА КАЖЊАВА СВА ЛИЦА КОЈА СЕ НАЂУ НА УЛИЦИ ПОСЛЕ ПОЛИЦИСКОГ ЧАСА..... *- 101 -*

У НИШУ ЈЕ НА СВЕЧАН НАЧИН УВЕДЕНА У ДУЖНОСТ НОВА ОПШТИНСКА УПРАВА..... *- 101 -*

Изјава новог председника г. Кнежевића..... *- 102 -*

Г. МИЛАН КОСТИЋ ПОСТАВЉЕН ЈЕ ЗА ПОМОЋНИКА БАНА МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ..... *- 103 -*

У НИШУ СУ КАЖЊЕНИ МНОГИ ШПЕКУЛАНТИ..... *- 103 -*

ЗА УБИСТВО ОЦА – ПИЈАНИЦЕ ОСУЂЕН НА ГОДИНУ ДАНА ЗАТВОРА..... *- 104 -*

ЗАБРАНА ИЗРАДЕ ЛУКСУЗНОГ ПЕЦИВА ..... - 105 -

НИШКА ПОЛИЦИЈА ЕНЕРГИЧНО ИСТУПА ПРОТИВ ШПЕКУЛАНАТА ..... - 105 -

ПРЕДСЕДНИК НИШКЕ ОПШТИНЕ Г. БОГДАН КНЕЖЕВИЋ ДОБИО ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА УРЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ У НИШУ ..... - 106 -

ПОПИС СТАНОВНИШТВА У НИШУ ..... - 107 -

У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ВЕЋ СУ ПОЧЕЛИ ЈАВНИ РАДОВИ ПРЕДВИЂЕНИ ИЗ ЗАЈМА ОД МИЛИЈАРДУ ДИНАРА ..... - 107 -

КАКО ЈЕ ОД ТУРСКОГ АМАМА ПОСТАЛА НИШКА БАЊА, ПОЗНАТА ПО СВОЈОЈ ЛЕКОВИТОСТИ ..... - 108 -

Турци су први подигли амам и бању ..... - 108 -

Лечење краља Александра ..... - 109 -

Подизање бање и уређење извора ..... - 109 -

Народни базени ..... - 109 -

НИШКА „ПОБЕДА“ ПОБЕДИЛА „РАДНИЧКИ“ СА 5:0 ..... - 110 -

ИСУШЕЊЕ МОЧВАРА У ОКОЛИНИ НИША ..... - 110 -

ОСУЂЕН ЗА ДВОЖЕНСТВО ИАКО ЈЕ ОД ПРВЕ ЖЕНЕ РАЗВЕДЕН ..... - 110 -

ЗАДРУГА „СРПСКА КУДЕЉА“ ПОКАЗУЈЕ ПУТ КОЈИМ ТРЕБА ДА КРЕНЕ НАША ПРОИЗВОДЊА ТЕКСТИЛНИХ СИРОВИНА ..... - 111 -

НОВЕ ВЕЋЕ НИШКЕ ОПШТИНЕ ..... - 112 -

ГРАЂАНИ ДАЈУ ОПШТИНИ ЗАЈАМ ОД 10,000.000 ДИНАРА ..... - 112 -

Чланови већа ..... - 112 -

Зајам од 10,000.000 динара ..... - 112 -

Огрев и исхрана ..... - 113 -

НИШКА ПОБЕДА НЕМА ВИШЕ ОПАСНОГ ПРОТИВНИКА ..... - 113 -

НАРОЧИТЕ МЕРЕ ЗА СМЕШТАЈ ИЗБЕГЛИЦА У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ..... - 114 -

ЛОКОМОТИВА ПОВРЕДИЛА РАДНИКА ..... - 114 -

СЛОЖЕНИ СМЕТОВИ У НИШУ ОМЕТАЈУ САОБРАЋАЈ ..... - 115 -

ЗЛОЧИН У СЕЛУ КУМАРЕВУ ..... - 115 -

КОМУНИСТИЧКА ВЛАДА ОПЉАЧКАЛА ОПШТИНСКУ КАСУ ..... - 115 -

ОПШТИНСКИ ДЕЛОВОЂА НАЂЕН МРТАВ НА ПУТУ ..... - 116 -

ДЕЉЕЊЕ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ ИЗБЕГЛИЦАМА У НИШУ..... - 116 -

У НИШУ ЋЕ СЕ ОСНОВАТИ НАРОДНИ РЕСТОРАН ..... - 116 -

НИШКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ РАДИ С ВЕЛИКИМ УСПЕХОМ ..... - 117 -

МЕСТО 10,000.000 ДИНАРА БОГАТЕ НИШЛИЈЕ ДАЛЕ СУ ОПШТИНИ САМО 2,000.000 ДИНАРА И СНАБДЕВАЊЕ ГРАДА ДОШЛО ЈЕ У ПИТАЊЕ ..... - 118 -

Ко је крив?..... - 118 -

Богате Нишлије нису дале обећани зајам ..... - 118 -

Како да се нађе излаз? ..... - 119 -

Хитна позајмица од 20,000.000 динара..... - 119 -

НИШКА ПОЛИЦИЈА ПРОПИСАЛА ЦЕНУ ДРВИМА ..... - 120 -

КОЊСКА МЕСАРИЦА ОТВОРЕНА У НИШУ..... - 120 -

БЕСПЛАТНИ ОБУЋАРСКИ ТЕЧАЈ У НИШУ..... - 121 -

НОВИ НАЧЕЛНИК УПРАВНОГ ОДЕЉЕЊА БАНСКЕ УПРАВЕ У НИШУ..... - 121 -

ПОТРОШИО ТУЂЕ ПАРЕ, ПА СЕ ОБЕСИО..... - 121 -

КАДА ЋЕ ПРВЕНСТВО ЈУЖНЕ ЛИГЕ ДА СЕ НАСТАВИ ..... - 122 -

ДАНИ ПРОЛАЗЕ, А САВЕЗ НИШТА НЕ ПРЕДУЗИМА ..... - 122 -

ЗАБРАЊЕНО КОЦКАЊЕ ПО КАФАНАМА У НИШУ..... - 123 -

КУПОНИ ЗА МЕСО И МАСТ У НИШУ..... - 123 -

1942.

ЗИМСКИ КУП НИШКИХ КЛУБОВА ..... - 127 -

„Београд мала“ – „Цар Константин“ 5:0 ..... - 127 -

„ПОБЕДА“ – „ХАЈДУК“ 3:0 ..... - 127 -

ТРЕЋЕ КОЛО НИШКОГ ЗИМСКОГ КУПА ..... - 128 -

КРВАВА ЉУБАВНА ДРАМА У НИШУ ..... - 128 -

Због љубоморе убио љубавницу свога ривала и себе ..... - 128 -

ПРВИ ДЕО ПРВЕНСТВА НИШКОГ ЛОПТАЧКОГ ПОДСАВЕЗА ЗАВРШЕН..... - 129 -

У НИШУ ОТВОРЕН НАРОДНИ РЕСТОРАН..... - 130 -

Ручак 10 динара ..... - 130 -

ЖЕНЕ У НИШУ НЕ СМЕЈУ СЕ ШМИНКАТИ ..... - 130 -

„ЦЕО СРПСКИ НАРОД ЈЕ МАЛЕНКОСТ ЗА МАРКСИСТИЧКУ РЕВОЛУЦИОНАРНУ ПАРТИЈУ“ ..... - 131 -

ПОБЕДА ЈЕ ОСВОЈИЛА „НИШКИ КУП“ ..... - 132 -

РАДНЕ КОЛОНЕ НА ПОСЛУ ..... - 133 -

Рацција на беспослене „корзисте“ ..... - 133 -

ПРОСЛАВА СВ. САВЕ У НИШУ ..... - 133 -

БОРБА НИШКЕ ОПШТИНЕ ДА ОБЕЗБЕДИ ИСХРАНУ СТАНОВНИШТВА ..... - 133 -

Разговор са председником нишке општине ..... - 133 -

Како је уписан зајам од 16 милиона? ..... - 134 -

Позајмљивање намирница ..... - 135 -

Председник г. Кнежевић о снабдевању града ..... - 135 -

СТАРАЊЕ ЗА ХИГИЈЕНСКЕ ПРИЛИКЕ МЕЂУ ИЗБЕГЛИЦАМА У НИШУ ..... - 136 -

ПОБЕДА – СИНЂЕЛИЋ 3:0 (1:0) ..... - 136 -

БЕРБЕРИН СЕ СМРЗАО НА ПУТУ ..... - 137 -

„СТОТИНЕ ХИЉАДА ЗАРОБЉЕНЕ БРАЋЕ МОЛЕ ДА САЧУВАТЕ МИР“ – РЕКАО ЈЕ Г. КУЈУНЦИЋ НА ЗБОРУ У НИШУ ..... - 137 -

ПОПЛАВЕ ОКО НИША ..... - 138 -

ПРИЛИКЕ У НИШКОМ ПОЗОРИШТУ ..... - 139 -

У ТОКУ ОВЕ СЕЗОНЕ ПРИКАЗАНО ЈЕ 15 КОМАДА ОД ДОМАЋИХ И СТРАНИХ ПИСАЦА ..... - 139 -

Састав групе ..... - 139 -

Публика је добро прихватила репертоар ..... - 139 -

Финансијско стање позоришта ..... - 140 -

БУЏЕТ НИШКЕ ОПШТИНЕ ИЗНОСИ 19,500.000 ДИНАРА ..... - 141 -

ПРОБЛЕМ СТАТУТА ГРАДСКИХ ЧИНОВНИКА И РЕШЕЊЕ „ЦИГАНСКОГ ПИТАЊА“ ..... - 141 -

Буџет расхода и прихода у висини од 19,500.000 динара ..... - 141 -

Милион динара за нишку сиротињу ..... - 142 -

Потреба доношења статута градских чиновника..... - 143 -

Потребе решења „циганског питања“ ..... - 143 -

ОСУЈЕЋЕН НАПАД КОМУНИСТА НА ЈОШАНИЦУ..... - 143 -

У НИШКОМ КАЗНЕНОМ ЗАВОДУ ИМА ОСАМ СТОТИНА КАЖЊЕНИКА ..... - 144 -

Модеран завод ..... - 144 -

Издржавање осуђеника ..... - 144 -

„Осуђеници су и лумповали по Нишу“..... - 145 -

800 осуђеника – 6.500 година робије ..... - 145 -

Рад и дисциплина по казненим заводима..... - 146 -

ДОМ ЗА ИЗБЕГЛИЧКУ ДЕЦУ У НИШУ..... - 146 -

РАД ШКОЛА У НИШУ ..... - 147 -

ПРЕМИЈЕРА СА КОМЕНТАРИМА ПУБЛИКЕ ..... - 147 -

Бокајева „Супруга“ у Нишком позоришту ..... - 147 -

ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЦА У НИШУ..... - 148 -

СА УСПЕХОМ РАДЕ ИЗБЕГЛИЧКА МЕНЗА И ПРОДАВНИЦА, А ОТВАРА СЕ И ДОМ ЗА ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЧКЕ ДЕЦЕ ..... - 148 -

Збрињавање избеглица ..... - 148 -

8.000 оброка месечно ..... - 148 -

Избегличка продавница обуће и одеће..... - 149 -

Збрињавање деце и оснивање дома..... - 149 -

ПОЧЕТАК РАДА У НИШКИМ ОСНОВНИМ ШКОЛАМА ..... - 150 -

ПРИЛОЗИ ЗА ЦРВЕНИ КРСТ У НИШУ ..... - 150 -

НИШКИ ГЛУМАЦ ОТВОРИО КАФАНУ..... - 151 -

ПЕТИ СРПСКИ ДОБРОВОЉАЧКИ ОДРЕД НА ПОСЛУ ..... - 151 -

НА ВЕЛИКОМ ЈАСТРЕБЦУ ПОБИЈЕНО ПРЕКО 100 БАНДИТА ..... - 152 -

У НИШКИМ РЕСТОРАНИМА ХРАНА СЕ ИЗДАЈЕ НА КУПОНСКЕ КЊИЖИЦЕ..... - 153 -

НИШ ИМА 85.000 СТАНОВНИКА ..... - 154 -

ДИРЕКТОР ГИМНАЗИЈЕ –
НОВИ ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ У НИШУ ..... - 154 -

ХВАТАЊЕ БАНДИТА ..... - 155 -

САСТАНЦИ НАСТАВНИКА И РОДИТЕЉА У НИШКИМ ШКОЛАМА ..... - 155 -

НИШКО ПОЗОРИШЕ ПРИПРЕМА ПРЕДСТАВЕ
ЗА СЕЉАКЕ И ДЕЦУ НАРОДНИХ ШКОЛА..... - 155 -

ОБАВЕШТЕЊЕ НИШКОМ ГРАЂАНСТВУ
ПОВОДОМ СМЕНЕ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ ..... - 156 -

Родитељски састанак у Женској гимназији у Нишу..... - 156 -

Родитељски састанци у нишким народним школама..... - 157 -

НИШКА ОПШТИНА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ
СИРОМАШНИХ ГРАЂАНА ..... - 158 -

Изјава новог председника г. Чемерикића ..... - 158 -

ОЧИШЋЕНА ОКОЛИНА ЖИТКОВЦА ..... - 158 -

ЧИШЋЕЊЕ ТОПЛИЦЕ ОД БАНДИТА ..... - 159 -

ПРОСЛАВА ВРБИЦЕ И УСКРСА У НИШУ..... - 160 -

ЦРКВЕ СУ БИЛЕ ПУНЕ ПОБОЖНОГ СВЕТА..... - 160 -

ПРЕДАВАЊЕ У НИШУ ..... - 161 -

САСТАНАК ВЕЋА ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ У НИШУ ..... - 161 -

УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА ПОХВАТАЛА
ГЛАВНЕ ЧЛАНОВЕ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ..... - 162 -

У Нишу, у Белој Паланци и Прокупљу ухапшено
преко 150 комунистичких функционера и чланова ..... - 162 -

Мрежа комунистичких форума у Нишу..... - 162 -

„Биро железничке радионице“ ..... - 163 -

Хватање функционера..... - 164 -

„Народно-ослободилачки фонд“..... - 164 -

Геометар Есад Церић ..... - 164 -

Месна организација „Скоја“ ..... - 165 -

Искази најмлађих ..... - 165 -

ПРОЛЕЋЕ У НИШУ ..... - 166 -

Преко 1000 нишких омладинаца обрађује поља и баште..... - 166 -

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ У НИШУ РАДИЋЕ СВЕ ДО 1 СЕПТЕМБРА..... - 167 -

Матурски испити биће тек половином септембра..... - 167 -

Допринос сиромашним ученицима ..... - 167 -

ПРВА УТАКМИЦА У НИШУ ГРАЂАНСКИ - ПОБЕДА 4:3 ..... - 168 -

УХАПШЕН КОМУНИСТА Б. ИЛИЋ ..... - 168 -

ОТКРИВЕНА ДРСКА БАНДА ЛОПОВА У НИШУ..... - 169 -

Шеф банде, која је претресла станове и изнудила преко 200.000 динара, признао све и одао помагаче..... - 169 -

Пажљиво трагање ..... - 169 -

Признање шефа банде ..... - 170 -

ПРЕДАВАЊА О ЗНАЧЕЊУ СВ. САВЕ ЗА НАШУ НАЦИЈУ И КУЛТУРУ..... - 171 -

СТВАРАЊЕ ДУХОВНОГ ЈЕДИНСТВА ..... - 171 -

ОДБОР ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ДАО ЂАЦИМА ЗЕМЉИШТЕ ЗА ОБРАЂИВАЊЕ ..... - 172 -

ОБРАЗОВАЊЕ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ НИШКОГ ОКРУГА ..... - 173 -

Родитељски састанци у нишким школама..... - 173 -

РАДНА СЛУЖБА ШКОЛСКЕ ОМЛАДИНЕ У НИШУ..... - 173 -

НИШКА ОПШТИНА ИЗДАЈЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ДРВА ..... - 174 -

ПРЕДСЕДНИК НИШКЕ ОПШТИНЕ О АКТУЕЛНИМ ПРОБЛЕМИМА ГРАДА..... - 175 -

Обезбеђење исхране, ђачке кухиње, пољопривредни рад омладине и оживљавање пијаце..... - 175 -

Ђачке кухиње..... - 175 -

Заједнички интереси..... - 176 -

ПОБЕДА – БЕОГРАД МАЛА 4:1 (2:1) ..... - 176 -

НАЦИОНАЛНО ПРЕДАВАЊЕ ЗА СРЕДЊОШКОЛСКУ ОМЛАДИНУ У НИШУ ..... - 177 -

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШУ ..... - 177 -

РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА ..... - 178 -

НАРОДНИ ЗБОР У ПУКОВЦУ, КОД НИША ..... - 179 -

„Сељаци су се одупрли комунистима“ ..... - 179 -

НИШКА ПОЛИЦИЈА ДЕЛИ ДОЗВОЛЕ ЗА ПУТОВАЊЕ, САМО НА ОСНОВУ ПИСМЕНИХ МОЛБИ ..... - 180 -

САСТАНЦИ РОДИТЕЉА И НАСТАВНИКА У НИШУ ..... - 181 -

ОТВАРАЊЕ НЕМАЧКОГ ЛЕКТОРАТА У НИШУ..... - 181 -

УСПЕШНЕ БОРБЕ СА СВРЉИШКИМ И ОЗРЕНСКИМ КОМУНИСТИЧКИМ ОДРЕДОМ ..... - 182 -

Очајни напори остатака комунистичких банди ..... - 182 -

НОВИ УПРАВНИК НИШКЕ ПОЛИЦИЈЕ..... - 183 -

НИШКИ ОКРУГ ИМАЋЕ ВЕЛИКЕ КОРИСТИ ОД ПЛАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ..... - 183 -

ОТВАРАЊЕ ЕКСПОЗИТУРЕ КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ ..... - 184 -

Захтевајмо свуда одговорног Србина!..... - 184 -

ЛЕПА НАЦИНАЛНА МАНИФЕСТАЦИЈА У НИШУ ..... - 186 -

Комунисти су највећа зла нанели српском народу..... - 186 -

ОТВАРАЊЕ КУХИЊЕ ЗА ДЕЦУ И ЂАКЕ У НИШУ ..... - 187 -

Свечано отварање ђачке кухиње у Нишу..... - 187 -

БУЏЕТ ОКРУГА НИШКОГ ..... - 188 -

БУЏЕТ НИШКОГ ОКРУГА ИЗНОСИ 15,400.000 ДИНАРА..... - 188 -

КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА РАДНИЦИМА У НИШУ ..... - 189 -

ПОБЕДА - СРБИЈА (12:0)..... - 190 -

БЕОГРАДСКИ БАСК И С. К . КРУШЕВАЦ ГОСТУЈУ ДВА ДАНА ДУХОВА У НИШУ..... - 190 -

КУЋЕВЛАСНИЦИ У НИШУ ДУЖНИ СУ ДА ПРИЈАВЕ ПРАЗНЕ СТАНОВЕ ..... - 190 -

ПОСВЕТИТИ СЕ РАДУ НА СВОЈИМ ПОЉИМА ..... - 191 -

У НИШУ ЈЕ КАЖЊЕН ВЕЛИКИ БРОЈ СПЕКУЛАНАТА..... - 191 -

„НЕ ТРЕБА ЧЕКАТИ СВЕ ОД ДРЖАВЕ!“..... - 192 -

Народ се потпуно сложио
са политиком генерала Недића ..... - 192 -

Обрађено много више земљишта
него прошле године..... - 193 -

Предстоји побољшање положаја
државних службеника ..... - 193 -

После тога министар Аћимовић
растао се од чиновника ..... - 194 -

ЗАБРАНА УВОЗА НАМИРНИЦА У НИШ..... - 194 -

САСТАНАК ЂАЧКИХ МАЈКИ У НИШУ ..... - 195 -

СТРАДАЛА КОМУНИСТИЧКА ТРОЈКА ..... - 196 -

РАД НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ..... - 196 -

КРСТАРЕЊЕ ПО ЈАСТРЕПЦУ..... - 197 -

ПРОНАЂЕНО 40 ЖРТАВА..... - 197 -

У ЈЕДАН ЈЕДИНСТВЕНИ СРПСКИ ФРОНТ ..... - 197 -

ИНСПЕКЦИОНО ПУТОВАЊЕ
ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА МЛАДЕНОВИЋА ..... - 199 -

НОВЕ ЦЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ У НИШУ..... - 199 -

У ЧЕТВРТАК ЈЕДИНСТВО ГОСТУЈЕ У НИШУ..... - 200 -

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШКИМ ШКОЛАМА ..... - 200 -

САМО ВЕРА У СОПСТВЕНУ СНАГУ МОЖЕ НАС ОДРЖАТИ ..... - 201 -

НИШКА ПОЛИЦИЈА КАЖЊАВА СПЕКУЛАНТЕ ..... - 202 -

САСТАНАК ЂАЧКИХ РОДИТЕЉА У НИШУ..... - 202 -

ЗА СВЕТОСАВСКИ НАЦИОНАЛИЗАМ..... - 203 -

СВЕЧАНА САХРАНА НАРЕДНИКА КРСТОВИЋА..... - 203 -

„ВИ ЋЕТЕ ДАТИ СРБИЈИ НОВЕ СНАГЕ, НОВ ДУХ И НОВИ ПОЛЕТ“..... - 204 -

Рекао је Министар Аћимовић нишким омладинцима ..... - 204 -

КОНФЕРЕНЦИЈА МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШУ..... - 205 -

ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ ПАСИВНИХ КРАЈЕВА
„Није време да се прави капитал“ ..... - 205 -

ИНСПЕКЦИЈА НАДЛЕШТАВА И УСТАНОВА..... - 206 -

УХВАЋЕН УБИЦА ОПЉАЧКАНОГ РАДНИКА ..... ***- 207 -***

МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ ..... ***- 207 -***

„Морамо заједничким снагама, руку под руку, да савлађујемо све тешкоће“ ..... ***- 207 -***

МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ ..... ***- 209 -***

Конференција министра Аћимовића са представницима нишких радника ..... ***- 209 -***

ПРОСЛАВА ВИДОВДАНА У НИШУ ..... ***- 209 -***

РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА У ОКРУГУ НИШКОМ ..... ***- 210 -***

ЗБОР НА ЧЕГРУ ..... ***- 210 -***

Конкурс за асистенте ..... ***- 210 -***

ОМЛАДИНСКИ ЗБОР У СЕЛУ МАТЕЈЕВЦУ ..... ***- 210 -***

ЈЕДАН ПРИМЕРАН ДРЖАВНИ ЧИНОВНИК ..... ***- 211 -***

ДУХОВНИ КОНЦЕРТ У НИШУ ..... ***- 211 -***

ПУНЕ ТЕЗГЕ ..... ***- 211 -***

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШУ ..... ***- 211 -***

ЖИВА АКЦИЈА У НАРОДУ ..... ***- 212 -***

КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПО НИШКИМ СЕЛИМА ..... ***- 212 -***

НАСТАВНИЧКО ВЕЋЕ У ЖИТКОВЦУ ..... ***- 212 -***

ИЗ УНУТРАШЊОСТИ ..... ***- 212 -***

У ОКРУГУ НИШКОМ ОДРЖАН ЈЕ НАЈВЕЋИ БРОЈ ПРЕДАВАЊА ЗА НАРОД ..... ***- 213 -***

У НИШУ ОСНОВАНО АКАДЕМСКО ПОЗОРИШТЕ ..... ***- 213 -***

ОРГАНИЗАЦИЈА БЕЗБЕДНОСТИ У НИШУ ..... ***- 214 -***

МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У ИНСПЕКЦИЈИ ПО ОКРУГУ НИШКОМ ..... ***- 215 -***

ЗАРИЈА ПОПОВИЋ И НИШ ..... ***- 215 -***

АКЦИЈА ЗА ПОМОЋ РАТНИМ ЖРТВАМА У НИШУ ..... ***- 216 -***

ПЕТА ЖРТВА НИШКОГ ЗЛОЧИНЦА ..... ***- 217 -***

Измамио из куће своју љубавницу и убио је ..... ***- 217 -***

ПРОСВЕТНЕ ПРИРЕДБЕ У НИШУ ..... ***- 217 -***

100.000 НАГРАДА ЗА ХВАТАЊЕ АТЕНТАТОРА НА ПРУГУ ..... - 218 -

ГРАЂАНИ НИША ОБИЛНО ДАЈУ ПРИЛОГЕ ЗА РАТНЕ ЖРТВЕ..... - 218 -

ИЗНЕНАЂЕЊА У НИШКОМ КУПУ..... - 219 -

БЕОГРАДСКИ АТЛЕТИЧАРИ У НИШУ..... - 219 -

МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ..... - 220 -

ПОЛИТКОМ ОЗРЕНСКОГ КОМУНИСТИЧКОГ ПОКРЕТА УБИЈЕН НА ПЕРИФЕРИЈИ НИША ..... - 220 -

УХВАЋЕНА ДВА БАНДИТА ..... - 221 -

УСПЕШАН РАД НАРОДНИХ ШКОЛА У НИШУ..... - 221 -

УСПЕХ КОЛАРЧЕВОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ..... - 222 -

БОРАВАК МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШУ..... - 222 -

ЛАКОАТЛЕТСКО ТАКМИЧЕЊЕ У НИШУ..... - 222 -

НИШКА ОПШТИНА ДАЈЕ ГРАЂАНИМА ДРВА И УГАЉ ..... - 223 -

ДВА ВЕЛИКА ЗБОРА МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШКОМ ОКРУГУ ..... - 223 -

Велики народни збор ..... - 224 -

Говор министра Аћимовића ..... - 224 -

ДУХОВНИ КОНЦЕРТ У НИШУ..... - 226 -

ЛОПОВИ КАЖЊЕНИ СМРТНОМ КАЗНОМ ..... - 226 -

ЂАЧКА ТРПЕЗА РАДИЛА И ЗА ВРЕМЕ РАСПУСТА..... - 226 -

РАСВЕТЉАВАЊЕ ЈЕДНЕ ТРАГЕДИЈЕ У НИШУ ..... - 227 -

ИСКАЗИ РАДМИЛЕ МИЛОВАНОВИЋ КОЈА ЈЕ ИЗБЕГЛА ПЕТОСТРУКОМ УБИЦИ ..... - 227 -

Радмила се исповеда..... - 227 -

Да ли је било велике љубави?..... - 228 -

У НИШУ ПРИКУПЉЕНО ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ ПОЛА МИЛИОНА ДИНАРА ..... - 228 -

УХВАЋЕН ПРЕПРЕДЕНИ ЛОПОВ У НИШУ..... - 229 -

ЦРВЕНИ КРСТ ИЗ НИША ПОСЛАО 3000 ПАКЕТА ЗАРОБЉЕНИЦИМА..... - 229 -

БОРБА ПРОТИВ „ЦРНЕ БЕРЗЕ“..... - 230 -

ТРГОВАЦ САКРИО РОБУ У ВРЕДНОСТИ 1,000.000 ДИНАРА ..... - 230 -

НОВИ САОБРАЋАЈНИ ПРОПИСИ У НИШУ ..... - 230 -

ПРИЛОЗИ НИШКИХ УСТАНОВА ЗА РАТНЕ ЖРТВЕ ..... - 231 -

НИШ ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ ..... - 232 -

ГОДИШЊА СКУПШТИНА НИШКЕ ПОБЕДЕ ..... - 232 -

ОБВЕЗНИЦИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ПОДИГЛИ СУ ДВА БЕДЕМА РАДИ ЗАШТИТЕ НИША ОД ПОПЛАВЕ ..... - 233 -

ПРЕДАВАЊА У ЦИЉУ НАРОДНОГ ПРОСВЕЋИВАЊА ..... - 235 -

ПРОПИСАНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА У НИШУ ..... - 235 -

РАД НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ У НИШУ ..... - 236 -

ТАЈАНСТВЕН ЗЛОЧИН У НИШУ ..... - 236 -

БЕОГРАДСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ДАЋЕ У НИШУ ДЕВЕТ ПРЕДСТАВА ..... - 237 -

Представе за децу у Нишком позоришту ..... - 237 -

Богат репертоар ..... - 237 -

Самосталан оркестар ..... - 237 -

ИЗБЕГЛИЦЕ – ЖЕЛЕЗНИЧАР (Ниш) 6:2 (0:1) ..... - 238 -

ЈОШ ДВЕ ПОБЕДЕ ИЗБЕГЛИЦА У НИШУ ..... - 238 -

ТЕЧАЈЕВИ НЕМАЧКОГ ЛЕКТОРАТА У НИШУ ..... - 239 -

ПРЕДАВАЊЕ ЗА СЕЉАКЕ ОКРУГА НИШКОГ ..... - 239 -

НИШ ПРИЛАЖЕ ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ ..... - 240 -

МОРАВСКИ ОДБОР ЦРВЕНОГ КРСТА ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ ..... - 240 -

ПРИЗНАЊЕ ДОБРИМ БАШТОВАНИМА ..... - 240 -

НИШКИ ГРАЂАНИ ПОНОВО ДОБИЈАЈУ ЗЕМЉУ НА ОБРАЂИВАЊЕ ..... - 240 -

ПОХВАЉЕНИ ЂАЦИ ЗЕМЉОРАДНИЦИ ..... - 241 -

ТАБЛЕ НА ЊИВАМА СА ШЕЋЕРНОМ РЕПОМ ..... - 241 -

ПРВИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК ОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У НИШУ ..... - 241 -

РАД КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ ..... - 242 -

ПОЗОРИШНА ПРЕДСТАВА У МАНАСТИРСКОЈ ПОРТИ ..... - 243 -

Гостовање Нишког народног позоришта
у Зајечару и Суводолу ..... - 243 -

АГИЛНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ..... - 244 -

МОБИЛИЗАЦИЈА ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА
У ЦИЉУ СУЗБИЈАЊА НЕПИСМЕНОСТИ ..... - 244 -

Нишки предлог о увођењу Националне службе
за ликвидацију аналфабетизма..... - 244 -

Сељаци виде да без знања нема напретка..... - 245 -

Сељаци траже књигу..... - 245 -

Сеоске књижнице..... - 246 -

Највеће користи ..... - 246 -

ПРОСВЕТА – СТАРИМ СРПСКИМ ПУТЕМ ..... - 247 -

ПРЕДАВАЊЕ ЗА НАРОД ..... - 247 -

ПРЕДАВАЊЕ ЗА НАРОД У ОКРУГУ НИШКОМ..... - 248 -

НИШКИ ЂАЦИ ПРИКУПЉАЈУ ПРИЛОГЕ
ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ..... - 248 -

РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК У ОКРУГУ НИШКОМ ..... - 249 -

УЧИТЕЉИ ЗА НАШЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ..... - 249 -

НОВИ ПОЛИЦИЈСКИ ЧАС У НИШУ..... - 249 -

НИШКИ КУП ПОБЕДА – СИНЂЕЛИЋ 2:1 (0:1) ..... - 250 -

РАДНИЧКЕ КУХИЊЕ У СВИМА ВЕЛИКИМ ПРЕДУЗЕЋИМА ..... - 251 -

По броју радничких кухиња Ниш долази иза Београда ..... - 251 -

Кухиње и задруге..... - 251 -

Два оброка за 30 дана..... - 251 -

СУЗБИЈАЊЕ НЕПИСМЕНОСТИ У НИШКОМ ОКРУГУ ..... - 252 -

ПУТНИЦИ МОРАЈУ НА ВРЕМЕ ДА НАБАВЕ КАРТЕ ЗА ВОЗ ..... - 253 -

ОПСКРБА БОРСКИХ РАДНИКА ЗИМСКОМ ОДЕЋОМ ..... - 254 -

КАЖЊЕНИ СПЕКУЛАНТИ У НИШУ..... - 254 -

ЛИЧНОСТИ ПОЗНАТИХ МИНИСТАРА ..... - 255 -

Таса Динић..... - 255 -

У НИШУ СЕ САКУПЉАЈУ ПРИЛОЗИ ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ ..... - 256 -

ПОГИНУО ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ ПАРНОГ КОТЛА ..... - 257 -

ПРЕДСТАВЕ ЗА ЂАКЕ ИЗ НИША И ОКОЛИНЕ ..... - 257 -

ПОТРЕБЕ ЈЕДИНСТВА И СЛОГЕ ..... - 257 -

СТАТУТ О ОРГАНИЗАЦИЈИ НИШКЕ ОПШТИНЕ И О ОПШТИНСКИМ СЛУЖБЕНИЦИМА ..... - 258 -

У НИШУ ЈЕ ОСНОВАН ОКРУЖНИ ПОЉОПРИВРЕДНИ ОДБОР ..... - 258 -

НИШКО ПОЗОРИШТЕ ПОЧЕЛО ЈЕ СВОЈ РАД
Управник г. Живојин Петровић о раду позоришта ..... - 260 -

Нови ангажмани ..... - 260 -

Посета је врло велика ..... - 261 -

РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК ..... - 261 -

ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ ЗА ШПЕКУЛАНТЕ ..... - 261 -

У НИШУ СКУПЉЕНО ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ 1.065,000 ДИНАРА ..... - 262 -

ПОБЕДА ВОДИ У НИШКОМ ПРВЕНСТВУ ..... - 262 -

ЧЛАНОВИ ВЛАДЕ СРПСКОГ СПАСА У НАРОДУ ..... - 263 -

„Не дамо да српски народ сулудо гине“ ..... - 263 -

Говор министра Костића ..... - 263 -

Поправите односе према Рајху ..... - 265 -

Говор др Радосављевића ..... - 265 -

Тражи се само да будемо мирни ..... - 266 -

ОРГАНИЗОВАЊЕ „ЗИМСКЕ ПОМОЋИ“ У НИШУ ..... - 266 -

УСКАЧУЋИ У ТРАМВАЈ НАСТРАДАО ..... - 267 -

ХВАТАЊЕ КОЦКАРА У НИШУ ..... - 267 -

СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ ..... - 268 -

Дводневни пољопривредни течај у Нишу ..... - 268 -

НИШ ДАО 1.100,000 ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ ..... - 269 -

ПОБЕДА ЈЕ НА ЧЕЛУ НИШКОГ ПРВЕНСТВА ..... - 269 -

БИОСКОПСКЕ ПРЕДСТАВЕ ЗА РАДНИКЕ У НИШУ ..... - 270 -

КУЋЕ ВЛАСНИЦИ ДУЖНИ ДА ЧИСТЕ ТРОТОАРЕ ..... - 270 -

ПРИЈАВА ЗГРАДА ПОРЕСКОЈ УПРАВИ ..... - 272 -

НИШ ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ..... - 272 -

ПОСТАВЉЕН ЈЕ СЕКРЕТАР УПРАВНОГ СУДА У НИШУ..... - 272 -

НИШКИ ГЛУМЦИ ЗА ЂАЧКУ ТРПЕЗУ..... - 273 -

ПРЕДСТАВЕ ЗА РАДНИКЕ
У НИШКОМ НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ..... - 273 -

ВЕЛИКИ ПОЖАР У НИШУ ..... - 274 -

ПРИЛОЗИ ЗА СИРОМАШНЕ РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ ..... - 274 -

ДОГАЂАЈИ У НИШКОМ СПОРТУ ..... - 275 -

Железничар победио Победу..... - 275 -

Првенство Ниша ближи се крају ..... - 275 -

Успео крос контри..... - 275 -

НИШ – ПРИМЕР ДАРЕЖЉИВОСТИ..... - 276 -

КОНЦЕРТ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ
У КОРИСТ ЗАРОБЉЕНИКА ..... - 277 -

ЗАМЕНИК СТАРЕШИНЕ СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РАДА У НИШУ..... - 277 -

1943.

ДВЕ НАЦИОНАЛНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРИРЕДБЕ У НИШУ..... - 281 -

ПОБЕДА ЈЕ ЈЕСЕЊИ ПРВАК НИША..... - 282 -

БУЏЕТ ОПШТИНЕ НИШКЕ ЗА 1943. ГОДИНУ..... - 282 -

СЕКРЕТАР УПРАВНОГ СУДА У НИШУ ..... - 283 -

ЈЕДНА ПРЕМИЈЕРА НЕДЕЉНО ..... - 283 -

Моравско позориште даје представе
и за ђаке и за раднике..... - 283 -

НИШКИ ФУДБАЛ..... - 285 -

Победа – Синђелић 7:0 (2:0)..... - 285 -

Железничар – Победа 3:1 (2:0) ..... - 285 -

РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШКИМ ГИМНАЗИЈАМА..... - 286 -

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА У НИШУ ..... - 287 -

СЛОБОДНА ПРОДАЈА МЛЕКА У НИШУ ..... - 288 -

РАД НА ЗБРИЊАВАЊУ СИРОМАШНИХ У НИШУ ..... - 288 -

„НИКО ГЛАДАН, НИКО БЕЗ ОГРЕВА“ ..... - 289 -

Грађани Сталаћа свесрдно се старају за сиротињу и избеглице ..... - 289 -

ВЕЛИКИ УСПЕХ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ У НИШУ ..... - 290 -

ПОБЕДА - ХАЈДУК 2:0 (4:0) ..... - 291 -

УСПЕШНА АКЦИЈА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ У ОКРУГУ НИШКОМ ..... - 291 -

МОРАВСКО ПОЗОРИШТЕ У КОРИСТ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ ..... - 292 -

СВЕТОСАВСКО ПОСЕЛО У КОРИСТ ЗАРОБЉЕНИКА ..... - 293 -

ЖЕЛЕЗНИЧАР – СИНЂЕЛИЋ 7:0 (4:0) ..... - 293 -

ЈЕДИНСТВО ДУХА И ВОЉЕ ..... - 294 -

НОВА УПРАВА НИШКОГ ЛОПТАЧКОГ ПОДСАВЕЗА ..... - 294 -

АКАДЕМИЈА СРБОЗАРА У НИШУ ..... - 295 -

ЖЕЛЕЗНИЧАР – ГРАЂАНСКИ 2:0 ..... - 295 -

ПРЕДАВАЊЕ ЗА СЕЉАКЕ У НИШУ ..... - 296 -

КОНФЕРЕНЦИЈА ОКРУЖНОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ОДБОРА У НИШУ ..... - 296 -

СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ РАДОВА У ОКРУГУ НИШКОМ ..... - 297 -

ОГРАНИЧЕЊЕ У ПОТРОШЊИ СТРУЈЕ У НИШУ ..... - 298 -

ПОБЕДА – КАРАЂОРЂЕ 5:2 ..... - 298 -

ГОСТОВАЊЕ ЖИВАНОВИЋЕВЕ И КОЛЕСНИКОВЕ У НИШКОМ ПОЗОРИШТУ ..... - 298 -

ПРОСВЕТНА КОНФЕРЕНЦИЈА У НИШУ ..... - 299 -

МЕРЕ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈУ ПОЉОПРИВРЕДЕ У НИШКОМ ОКРУГУ ..... - 300 -

Производња потребних намирница које су раније увожене из иностранства ..... - 300 -

ПРИМЕР ЗА УГЛЕД ..... - 301 -

ОБВЕЗНИЦИ РАДА ВЕДРО ПРОПУТОВАЛИ КРОЗ НИШ ..... - 301 -

РАСПОДЕЛА ИЗДАВАЊА ТЕКСТИЛНЕ РОБЕ У НИШУ ..... - 302 -

ГОДИШЊИЦА ЖУПСКЕ ПОСЛОВНИЦЕ СРБОЗАРА У НИШУ ..... - 303 -

ЈЕДНА ИЛИ ТРИ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ? ..... - 304 -

ИЗБЕГЛИЦЕ НЕЋЕ ГОСТОВАТИ У НИШУ ..... - 305 -

ОДЛАЗАК НИШКИХ ОБВЕЗНИКА У БОР ..... - 305 -

СИРОМАШНА ДЕЦА ИЗ НИША И КРАГУЈЕВЦА СТИГЛА У БЕОГРАД ..... - 305 -

На Авали се отвара и трећи дечји дом из „Фонда генерала Недића“ ..... - 305 -

ПРВЕНСТВО НИША ..... - 306 -

ЛЕП УСПЕХ КОЛАРЧЕВОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ ..... - 306 -

НИШКИ ОБВЕЗНИЦИ СНАШЛИ СУ СЕ ВРЛО ДОБРО У БОРУ ..... - 306 -

Изјаве председника Општине нишке Јована Чемерикића ..... - 306 -

„ДОБОШ ПРЕД КУЋОМ“ ..... - 308 -

Представа у корист избеличке деце ..... - 308 -

БСК У НИШУ ..... - 309 -

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ ШАЉЕ ПАКЕТЕ СВИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА ИЗ СРЕЗА ..... - 309 -

УСПЕЛО ГОСТОВАЊЕ БСК-а У НИШУ ..... - 310 -

ПИНГ - ПОНГ ..... - 310 -

Репрезентација Београда у Нишу ..... - 310 -

ПОБЕДА ЈЕ ПРВАК НИША ..... - 311 -

ПРЕДАВАЊЕ У НИШУ ЗА ЂАКЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ ..... - 311 -

ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР НА ЧЕГРУ ..... - 312 -

ПРОСЛАВА ЂУРЂЕВДАНА У НИШУ ..... - 313 -

РАД УЧЕНИКА НИШКИХ СРЕДЊИХ ШКОЛА ЗА СВОЈЕ СИРОМАШНЕ ДРУГОВЕ ..... - 314 -

ПЕНЗИОНИСАЊЕ ДИРЕКТОРА ГИМНАЗИЈЕ У НИШУ ..... - 314 -

ПРВЕНСТВО НИША ЈЕ ПРИ КРАЈУ ..... - 314 -

НИШ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД КОМУНИСТИЧКОГ ТЕРОРА ..... - 315 -

НИШКА „ПОБЕДА“ ПРВИ ТАКМИЧАР ДРЖАВНОГ ПРВЕНСТВА ..... - 315 -

НИШКА СИРОТИЊА ДОБИЈА БЕСПЛАТНО УГАЉ ..... - 316 -

ГРАНИЧАРИ СВОЈИМ ПАЛИМ ДРУГОВИМА ..... - 317 -

РАД ЦРВЕНОГ КРСТА У ОКРУГУ НИШКОМ ..... - 318 -

Окружни одбор послао досад 15.000 пакета ..... - 318 -

СЛАВА ЦРКВЕ СВ. НИКОЛЕ У НИШУ ..... - 319 -

ГОСТОВАЊЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ НИШКОГ ПОЗОРИШТА ..... - 320 -

СВЕЧАН ПОМЕН ЧЕГАРСКИМ ЈУНАЦИМА КОД ЋЕЛЕ КУЛЕ ..... - 320 -

УРЕДБА О МЕРАМА ЗА ОТКЛАЊАЊЕ ОСКУДИЦЕ СТАНОВА У БЕОГРАДУ И НИШУ ..... - 321 -

ПРОСЛАВА НИШКЕ „ПОБЕДЕ“ ..... - 322 -

МИНИСТАР НЕДЕЉКОВИЋ НА ВЕЛИКОМ МАНИФЕСТАЦИОНОМ ЗБОРУ У НИШУ ..... - 322 -

Нови поредак тежи бољем животу свију нас ..... - 322 -

Присутни на збору свечано су положили заклетву верности Србији, српском народу и српској застави ..... - 322 -

КОНФЕРЕНЦИЈА МИНИСТРА НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ СА НИШКИМ ПРИВРЕДНИЦИМА ..... - 325 -

СЛАВА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ У НИШУ ..... - 327 -

МИНИСТАР ДР НЕДЕЉКОВИЋ ЈЕ ПОСЕТИО НИШКА ИНДУСТРИЈСКА ПРЕДУЗЕЋА ..... - 328 -

НАЦИОНАЛНА ПРЕДАВАЊА У НИШУ И ЊЕГОВОЈ ОКОЛИНИ ..... - 329 -

УСПЕХ КОНЦЕРТА КЛАВИРСКЕ ШКОЛЕ СПАСИЋ ..... - 329 -

НИШ ЈЕ СА ДУБОКИМ ПИЈАТЕТОМ ОДАО ПОШТУ ПАЛИМ ЗА НОВУ СРБИЈУ ..... - 330 -

СНАБДЕВАЊЕ НИША ГОРИВОМ ..... - 331 -

Употреба угља за пекарске потребе ..... - 331 -

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ НИШКЕ ПОСЕТИО ЈЕ ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ ..... - 332 -

ПОБЕДА (Ниш) : ЈЕДИНСТВО (Зајечар) 4:0 ..... - 332 -

ВИДОВДАНСКИ ПОМЕН У НИШУ ..... - 333 -

ПЛОДАН РАД УПРАВЕ МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ..... - 334 -

У НИШУ ЈЕ ПРОДУЖЕНО СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ ..... - 335 -

ПРОСЛАВА НИШКОГ ХАЈДУКА ..... - 336 -

Победа-Хајдук 3:1 (3:1), Хајдук-Железничар 3:2 (1:1)..... - 336 -

ПРОПАГАНДНА АКЦИЈА МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ..... - 337 -

ЗБРИЊАВАЊЕ И ЗАШТИТА ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ ..... - 338 -

Успех Окружног одбора Црвеног крста у Нишу ..... - 338 -

ЈУБИЛАРНА СКУПШТИНА НИШКЕ ПОБЕДЕ..... - 339 -

ЗАСЕЈАВАЊЕ СТРНИШТА И ЊИВА ХРАНОМ ЗА СТОКУ..... - 340 -

СВЕЧАНИ СКУП СВРШЕНИХ МАТУРАНАТА НИШКЕ ГИМНАЗИЈЕ..... - 341 -

РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА ОКРУГА НИШКОГ..... - 342 -

НЕСАВЕСНИ СЛУЖБЕНИЦИ ПРЕДАТИ ДРЖАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ ..... - 343 -

ПРОПАГАНДНА ТУРНЕЈА МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА..... - 343 -

ФОЛКЛОРНА ГРУПА ИЗ НИША ГОСТОВАЋЕ У БЕОГРАДУ..... - 345 -

ТУРНЕЈА МОРАВСКОГ ПОЗОРИШТА..... - 345 -

УСПЕХ СРПСКЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ ИЗ НИША..... - 345 -

Данас ова група приређује своју другу представу на Коларчевој задужбини..... - 345 -

ПРЕДСТАВЕ НИШКЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ НА КАЛЕМЕГДАНУ ..... - 346 -

УСПЕО ФУДБАЛСКИ ТУРНИР У НИШУ ..... - 346 -

ОПШТИНСКИ ЧИНОВНИЦИ ЖАЊУ ЖИТО..... - 347 -

После пера и писаће машине – срп у руке ..... - 347 -

И НИШЛИЈЕ ЋЕ СЕ ГРЕЈАТИ ЛИГНИТОМ ..... - 348 -

Изложба која указује на потребу рационалне употребе горивог материјала..... - 348 -

Оголеле шуме..... - 348 -

Рационално искоришћавање ..... - 349 -

Најважнија приредба..... - 349 -

НИШКА БАЊА – НАЈПОСЕЋЕНИЈЕ ЛЕЧИЛИШТЕ..... - 350 -

У јеку сезоне посета је била задовољавајућа ..... - 350 -

Бања чији реноме расте..... - 350 -

Гости из провинције ..... - 351 -

ТОДОР РАДЕНКОВИЋ..... - 352 -

КАФАНЕ ПРЕТВОРЕНЕ У УЧИОНИЦЕ..... - 352 -

НИШКИ СПРИНТЕР ПРОТРЧАО 100 м. ЗА 11,4 сек! ..... - 353 -

НОВА РЕГИСТРАЦИЈА ИЗБЕГЛИЦА ..... - 353 -

ДИВНО КОЛО НА УТРИНИ ПОД АВАЛОМ ..... - 354 -

Нишки фолклорци одушевили су сељаке из околине Београда..... - 354 -

Игре под ведрим небом..... - 354 -

Права српска уметност ..... - 354 -

Одушевљење сељака..... - 355 -

СЕЉАЦИ УЧЕ ВЕШТИНУ КОНЗЕРВИСАЊА ..... - 356 -

Акција Пољопривредне коморе у Нишу за практично искоришћење обилног воћа и поврћа..... - 356 -

Низ течајева ..... - 356 -

ШТЕДЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ У НИШУ..... - 357 -

ВЕЛИКИ МАНИФЕСТАЦИОНИ ЗБОР У НИШУ ПОВОДОМ ДВОГОДИШЊИЦЕ ВЛАДЕ ГЕНЕРАЛА МИЛАНА НЕДИЋА ..... - 358 -

Зашто и за чији рачун Србија треба да изврши самоубиство? ..... - 358 -

ПОБЕДА-СИНЂЕЛИЋ 1:1 (1:0) ..... - 361 -

ОДЕЋА ЗА ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ..... - 362 -

У Нишу се прикупљају прилози за сиромашне обвезнике..... - 362 -

ПОМЕН ПРВОЈ ДОБРОВОЉАЧКОЈ ЖРТВИ, ДУШАНУ КРСТОВИЋУ..... - 362 -

УСПЕО ДРУГИ СПОРТСКИ ДАН У НИШУ..... - 363 -

САХРАНА МИРКА ПОПОВИЋА АГЕНТА ПОЛИЦИЈЕ У НИШУ ..... - 364 -

ЗАВРШЕНА ВЕЛИКА ТУРНЕЈА НИШКОГ ПОЗОРИШТА ..... - 365 -

ЧЕТИРИ ЗНАЧАЈНЕ ДОМАЋЕ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ..... - 366 -

Почетак сезоне Моравског народног позоришта ..... - 366 -

Појачање групе ..... - 366 -

Контрола фолклорних група ..... - 367 -

ОСНИВАЊЕ РЕОНСКОГ ПОДОДБОРА ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ..... - 367 -

ШТА ЈЕ ЈЕДАН НИШКИ РАДНИК ВИДЕО У ВИНИЦИ? ..... - 368 -

ПОМЕН БОРЦИМА ПАЛИМ У БОРБИ ПРОТИВ КОМУНИСТИЧКЕ БАНДЕ ..... - 369 -

РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА У ОКРУГУ НИШКОМ ..... - 370 -

АНГЛО-АМЕРИЧКИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ
Досад испод рушевина зграда извучено 200 лешева ..... - 371 -

Страховито огорчење у грађанству против терориста ..... - 371 -

САХРАНА ЈЕДНОГ ДЕЛА ЖРТАВА ТЕРОРИСТИЧКОГ АНГЛО-АМЕРИЧКОГ НАПАДА НА НИШ ..... - 372 -

Шта и коме згрешише зверски побијена нишка деца? ..... - 372 -

Неколико улица у Нишу потпуно је разорено од англо-америчких бомби и читаве су породице уништене ..... - 372 -

И трагедија се догодила ..... - 372 -

Уништене породице ..... - 372 -

САХРАНА ПРВИХ 50 ЖРТАВА ..... - 374 -

Говор епископа Јована на опелу ..... - 374 -

Говор окружног начелника Младеновића ..... - 375 -

Крвава англосаксонска безобзирност ..... - 376 -

ПУКОВАЦ, СЕЛО ЗА КОЈЕ СЕ ОДЈЕДНОМ ПРОЧУЛО ..... - 377 -

ЈЕЗИВИ КРИК НИШКЕ ДЕЦЕ ОСТАЛЕ БЕЗ РОДИТЕЉА ..... - 378 -

Убили су их Енглези! ..... - 378 -

Дан 20 октобар 1943. остаће као тешка оптужба против англо-америчких зверова ..... - 378 -

До сада има у Нишу 250 мртвих ..... - 379 -

Спасавање жртава англо-америчког терористичког напада ..... - 379 -

До сада има око 250 мртвих ..... - 380 -

АКЦИЈА ЗА ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ У НИШУ ..... - 381 -

Оштра осуда англо-америчког злочиначког тероризирања невиног становништва ..... - 381 -

ИЗ ФОНДА ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА ПОДЕЉЕНО ЈЕ 525.000 ДИНАРА ПОСТРАДАЛИМА У НИШУ ..... - 383 -

СЕДМОДНЕВНИ ПОМЕН ЖРТВАМА АНГЛО-АМЕРИЧКИХ УБИЦА ..... - 384 -

Цела Србија поклонила се јуче нишким жртвама ..... - 384 -

Говор проте Владе Милутиновића: ..... - 385 -

ПОМЕН У НИШУ ..... - 386 -

НА ВЕЛИКОМ ПРОТЕСНОМ ЗБОРУ НИШ ЈЕ ИЗРАЗИО ГНУШАЊЕ ПРЕМА АНГЛО-АМЕРИЧКИМ ЗЛОЧИНАЧКИМ МЕТОДАМА РАТОВАЊА ..... - 387 -

ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМА ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ ..... - 389 -

Црвени крст први је указао и организовао свестрану помоћ ..... - 389 -

ДОБРОТВОРНЕ МАРКЕ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ ..... - 390 -

СИРОМАШНИ ОПАНЧАР ДОБИО ПРЕМИЈУ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ ..... - 391 -

ДОБРОВОЉАЧКИ ЗБОР У НИШУ ..... - 392 -

САБИРНА АКЦИЈА ЗА ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ ..... - 393 -

ИГРА ЗА ШАХОВСКО ПРВЕНСТВО НИША ..... - 393 -

ШКОЛСКЕ ПРИЛИКЕ У НИШУ ..... - 394 -

Нишки ђаци за своје другове пострадале од бомбардовања ..... - 394 -

УСПЕЛА ПРЕМИЈЕРА У МОРАВСКОМ ПОЗОРИШТУ ..... - 395 -

ОМЛАДИНСКА НАЦИОНАЛНА ПРЕДАВАЊА У НИШУ ..... - 396 -

ВЕЛИКИ УСПЕХ АКЦИЈЕ ЗА ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ ..... - 397 -

УСПЕХ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ У НИШУ ..... - 398 -

НИШКО ПОЗОРИШТЕ ДАЈЕ 14 ПРЕДСТАВА НЕДЕЉНО ..... - 399 -

Представе за ђаке организоване су тако да сваки ђак посети позориште два пута недељно ..... - 399 -

Омладина је одушевљена ..... - 399 -

Гостовање београдских уметника ..... - 399 -

УСПЕЛО ПОСЕЛО ОБВЕЗНИКА НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ У НИШУ ..... - 400 -

БИЛАНС ЛАКОАТЛЕТСКОГ СПОРТА У НИШУ ..... - 401 -

ПРЕДСТАВА У КОРИСТ ГЛУМАЦА ..... - 402 -

ЗАРОБЉЕНИЦИ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ ..... - 402 -

ВЕЛИКА МАНИФЕСТАЦИЈА У НИШУ ..... - 403 -

Титова паклена намера – уништење српског народа ..... - 403 -

Министар Велибор Јонић говорио пред 10.000 грађана ..... - 403 -

Председник општине отвара збор ..... - 403 -

Говор министра Јонића ..... - 404 -

Циљ бољшевизма- поробљавање свих народа ..... - 405 -

Тито српске земље дели на пет-шест покрајине ..... - 405 -

Бољшевизму и партизанима, рат до истраге ..... - 406 -

Од нас зависи колика ће и каква бити Србија ..... - 406 -

1944.

ДО САДА ЈЕ НИШКИМ СТРАДАЛНИЦИМА ПОДЕЉЕНО 13 МИЛИОНА ДИНАРА ..... - 409 -

ЧЕТИРИ ЧИНОВНИКА ОДЕЉЕЊА ЗА ИСХРАНУ ОСУЂЕНА ..... - 410 -

УСПЕХ ЈЕДНЕ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ ..... - 411 -

ПРИЛОЗИ ИЗБЕГЛИЧКОМ ДОМУ У НИШУ ..... - 411 -

ПОБЕДА – МОМЧИЛО (ЛЕСКОВАЦ) 7:1 (3:0) ..... - 412 -

ИНСПЕКЦИЈА ДХБ У НИШУ ..... - 412 -

НОВИ ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК ..... - 412 -

ЖИВОТИЋЕВА ДРАМА НА НИШКОЈ СЦЕНИ ..... - 413 -

ОТВАРАЊЕ ЗЕМЉИШНИХ КЊИГА У НИШУ ..... - 413 -

ПРИРЕДБА ОБВЕЗНИКА НС ИЗ НИША ..... - 413 -

ПОСЕЛО ОБВЕЗНИКА НС ИЗ НИША ..... - 414 -

УСПЕХ НИШКИХ ОБВЕЗНИКА НС У БЕОГРАДУ ..... - 414 -

ТРИ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ ..... ***- 415 -***

Владета Драгутиновић гостује као редитељ ..... ***- 415 -***

БУЏЕТ ОКРУГА НИШКОГ ..... ***- 415 -***

НОВИ НАЧЕЛНИК ОКРУГА НИШКОГ ПРОФ. ЈОВАН БАРЈАКТАРЕВИЋ ПРИМИО ДУЖНОСТ ..... ***- 416 -***

УСПЕХ ТРИФКОВИЋЕВЕ „ИЗБИРАЧИЦЕ“ У НИШУ ..... ***- 417 -***

Гостовање редитеља Владете Драгутиновића ..... ***- 417 -***

ПРВИ НАШ КОМАД ИЗ НОВИНАРСКОГ ЖИВОТА ..... ***- 418 -***

Премијера другог Кесићевог комада у Нишу ..... ***- 418 -***

„МЕНЕХМИ“ СУ НА НИШКОЈ ПОЗОРНИЦИ ДАВАНИ БЕЗ ИНТЕРМЕДА ..... ***- 419 -***

ПРОСЛАВА ДВОГОДИШЊИЦЕ РАДА НИШКЕ РАДНЕ ГРУПЕ НС ..... ***- 420 -***

САБИРНА АКЦИЈА ЗА ФОНД ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА У ОКРУГУ НИШКОМ ..... ***- 420 -***

ПОЗОРИШНИ КОМАД ИЗ НОВИНАРСКОГ ЖИВОТА ..... ***- 421 -***

Успех „Сензационалне репортаже“ Боре Кесића у Нишу ..... ***- 421 -***

ЈЕДНА ДУША, ЈЕДНА МИСАО И ЈЕДНА ПОЛИТИКА ..... ***- 422 -***

Предавање окружног начелника Јована Барјактаревића у Нишу ..... ***- 422 -***

НОВИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ ..... ***- 423 -***

НИШКИ ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК МЕЂУ ОМЛАДИНОМ ..... ***- 424 -***

Брига о судбини и будућности српског подмлатка ..... ***- 424 -***

ЗАДРУГАРСТВО – НАША НЕОПХОДНА ПОТРЕБА ..... ***- 425 -***

Заседање Моравске пољопривредне коморе ..... ***- 425 -***

Говор окружног начелника ..... ***- 425 -***

Повољан биланс ..... ***- 426 -***

ПРОТОЂАКОН НАПИСАО ДРАМУ О НЕСРЕЋНОМ БРАКУ ..... ***- 426 -***

АНГЛОАМЕРИЧКЕ БОМБЕ РАЗОРИЛЕ СУ ВИШЕ СТОТИНА КУЋА У НИШУ ..... ***- 428 -***

До сада је извучено из рушевина 68 мртвих људи, жена и деце, а 103 је тешко рањено ..... - 428 -

НИШ ЈЕ ТЕШКО ПОГОЂЕН ТЕРОРИСТИЧКИМ НАПАДОМ АНГЛО-АМЕРИЧКИХ АВИОНА..... - 429 -

Погинуло 88 невиних жртава и причињена је велика штета у крајевима за становање ..... - 429 -

Први знак за опасност и први налет..... - 429 -

Велика материјална штета ..... - 430 -

Тренуци који се неће никад заборавити ..... - 430 -

Непријатељске бомбе унесрећиле су Нишлије..... - 431 -

Изјава претседника општине Јована Чемерикића..... - 432 -

МЕЂУ ЖРТВАМА АНГЛОАМЕРИЧКИХ ГАНГСТЕРА ..... - 433 -

Међу 88 нишлија побијених „савезничким“ бомбама налази се десетак мале деце ..... - 433 -

Ниш завијен у тугу... ..... - 433 -

Посета рањеницима у болници..... - 434 -

Помоћ настрадалим..... - 435 -

ТЕРОРИСТИЧКО РАЗАРАЊЕ НИША НА ВЕЛИКУ СУБОТУ И УСКРС ..... - 436 -

ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ РАДНИЧКИМ ПОРОДИЦАМА У НИШУ И КЊАЖЕВЦУ..... - 437 -

ЧИШЋЕЊЕ ОКОЛИНЕ НИША И КРУШЕВЦА ОД КОМУНИСТИЧКИХ БАНДИ..... - 437 -

ЖИВОТ У НИШУ ПОСЛЕ БОМБАРДОВАЊА ..... - 437 -

ШЕСТИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ..... - 439 -

НОЋНО БОМБАРДОВАЊЕ НИША ..... - 439 -

Англоамериканци митраљирали невино становништво ..... - 439 -

СЕДМИ НАПАД НА НИШ ..... - 440 -

СДС ПРОТИВ ПАРТИЗАНА..... - 440 -

ДВА МИЛИОНА ЗА ПОСТРАДАЛЕ РАДНИКЕ У НИШУ ..... - 441 -

СЛАВА СДС У НИШУ..... - 441 -

РАД МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА ..... - 441 -

ПОМОЋ РАДНИЧКИМ ПОРОДИЦАМА У НИШУ ..... - 442 -

ПРОПАГАНДНА АКЦИЈА У НИШКОМ ОКРУГУ ..... - 442 -

ПОМОЋ ЗА ПОСТРАДАЛЕ НИШЛИЈЕ ..... - 442 -

САОПШТЕЊЕ ОБВЕЗНИЦИМА ИЗ НИША, РОЂЕНИМ 1926. ..... - 443 -

БЛАГОДАРНОСТ ПРЕДСЕДНИКА НИШКЕ ОПШТИНЕ СТАНОВНИЦИМА НИШКЕ ОКОЛИНЕ ..... - 443 -

ПОМЕН ПАЛИМ У БОРБИ КОМУНИЗМА У НИШУ ..... - 444 -

ПОМЕН ПАЛИМ СРПСКИМ БОРЦИМА ..... - 444 -

БЕЛА ПАЛАНКА ЗА ЧУВАЊЕ РЕДА И МИРА ..... - 445 -

ПОЗОРИШНА ТУРНЕЈА СА 100.000 ГЛЕДАЛАЦА ..... - 445 -

Како нишко Народно позориште врши пропаганду у народу ..... - 445 -

Војнички казан и глумице као куварице ..... - 446 -

Глумци и глумице на њиви ..... - 446 -

Нова турнеја ..... - 447 -

ОСНИВАЊЕ РАДНИЧКИХ КУХИЊА ..... - 447 -

ЈЕДАНАЕСТО БОМБАРДОВАЊЕ НИША ..... - 448 -

ДВАНАЕСТИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ ..... - 448 -

Саопштење председништва Министарског савета ..... - 448 -

РАШЧИШЋАВАЊЕ РУШЕВИНА У НИШУ ..... - 449 -

ВЕЛИКОМУЧЕНИЦИ И ЖРТВЕ АНГЛО-АМЕРИЧКОГ ВАЗДУШНОГ ТЕРОРА НИША И БЕОГРАДА ..... - 449 -

ДОПИСНИЦИ ЛИСТА НОВО ВРЕМЕ ..... - 451 -

THE CITY OF NIS IN "NOVO VREME" NEWSPAPERS 1941-1944 ..... - 455 -

П Р И Л О З И ..... - 459 -

РЕГИСТАР ДАТУМА ..... - 477 -

П Р Е Д Г О В О Р

“Рат не руши само, већ и ствара.”

Драгољуб М. Павловић

Српска историографија и на почетку XXI века осећа дефицит у домену студија о штампи, као и монографија посвећених новинским листовима. Новине као историјски извор не могу се прецењивати, али ни потцењивати, јер се поједине историјске појаве истражују, у недостатку других извора, на основу штампе. Са становишта вредности чињеница које новине пружају важан је и карактер листа (демократски или профашистички, опозициони или режимски, конзервативни или либерални), као и критичка анализа коју спроводи историчар и уз помоћ које долази до степена искоришћења веродостојних података. На основу изложеног може се закључити, да новинска грађа без критичке анализе историчара и његове способност да поставља питања сведочанству (да ли је извор казао истину, колико је извор под утицајем идеологије), зависи и степен искоришћености штампе као извора тј. количина веродостојног садржаја која се може употребити.

Општа класификација штампе, са становишта историографије, у периоду окупације Србије 1941-1945. године била би на штампу народноослободилачког покрета, четничку штампу и штампу колаборациониста и окупатора. Наиме, у току четворогодишњег периода окупације у Србији је излазило 30 листова народноослободилачког покрета, окружних комитета и партизанских одреда (*Пролетер, Омладинска борба, Реч народа, Посавски партизан и др.*), у којима су анализирана питања везана за национално ослобођење и друштвени препород. Четничка штампа (*Равна Гора, Уједињено српство, Видовдан)* у току окупације имала је више од 70 листова са задатком ширења равногорске идеологије и мобилизације нових бораца за покрет. Последња поменута окупаторска и колаборационистичка штампа (*Ново време, Обнова, Наша борба, Српски народ, Donauzeitung*), открива идеологију и политику у служби тоталитаризма. Главни циљ колаборационистичке и окупаторске штампе огледа се у обликовању јавног мишљења путем дезинформација, стварања предрасуда и стереотипа, односно, пласирање неистина о борби у циљу изграђивања новог поретка. Можемо закључити да основни циљ окупаторске пропаганде није био да објективно саопштава, већ да читаоце натера да публиковану неистину прихвате као истину. Дакле, у ратним условима долази до хиперпродукције лажних гласина, јер се и објективно информисање подређује ратним циљевима.

На територији Југославије водио се, поред Априлског, народно-ослободилачког и грађанског, и пропагандни рат, због тежње окупатора да наметне своју идеологију и политику, да пољуља самопоуздање у националне вође, као и жеље да се противнички фронт ослаби и

одбрамбена отпорност смањи. Психолошки рат био је доследно спровођен на територији целе Србије, јер у тоталном рату Немци нису одустајали ни од једног средства, зарад својих циљева. Осим тога, у пропагандном рату, од велике користи окупаторима су биле идеолошко-политичке присталице и саме опредељене за сарадњу и реализацију немачких интереса у Србији. Послове новинара, дописника и сарадника у колаборационистичким листовима обављали су искусни извештачи.

Штампа у Србији у периоду Другог светског рата не представља сферу интересовања великог броја истраживача. У складу с тим, до данашњих дана, на поменуту тему написан је мали број радова. *Библиогафски преглед колаборационистичке штампе*, објавио је В. Драговић у монографији *Српска штампа између два рата. Основи за библиографију српске периодике 1925-1945*. (Београд, 1956). Поменута студија има пуно недостатака, не обухвата сва издања и не поседује основне податке о издавању свих листова. Вредан помена јесте и рад В. Petranovića, *Štampa u Jugoslaviji u Drugom svetkom ratu kao istorijski izvor*, објављен у књизи S. Nešovića, *Svet o nama 1941-1945*. (Beograd, 1983, V-XLIII) са освртом и на штампу у Србији. До данас најкомплетнију студију представља докторска дисертација у рукопису М. В. Matića, *Štampa u Srbiji u Drugom svetkom ratu 1941-1944.* (Beograd, 1990.), као и радови поменутог (*„Српски народ“ и „Гласник српске државне страже“ о квислиншким војним јединицама у Србији*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 34/1994.; *Окупаторска и колаборационистичка штампа у Србији 1941-1944.*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 36/1996; *U službi okupatora*: osnovne teme u kvislinškoj štampi u Srbiji 1941. godine, /u:/ Istorija 20. veka, br. 1/1996.). Потребно је поменути и запажене радове М. М. Миладиновић, *Недићевско-љотићевска пропаганда против антифашистичког и ослободилачког покрета на југу Србије 1941-1944. године*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 34/1994.; M. Nedeljković, Lomovi u srpskom novinarstvu, *Glas Javnosti*, 11. jul 2001.; D. Bondžić, *Propagandna slika Nove Srbije u listu „Novo vreme“ tokom leta 1941.*, /u:/ Istorija 20. veka, br. 1/2011;).

Неопходно је рећи да је садржина штампе, за све време окупаторске управе, била орјентисана на питања и проблеме актуелизоване 1941. године, али и са освртима на нове догађаје и теме у годинама које их прате. У центру пажње и даље су биле ситуације на фронтовима, успеси фашистичке коалиције, пропаганда фашистичке идеологије, планови о изградњи новог европског поретка, духовни препород окупираних земаља по нацистичком узору, популаризација окупационог и колаборационистичког система, обрачун са народноослободилачким покретом, истребљење комуниста, искоришћавање привредних потенцијала и радне снаге за јачање фашистичке привреде као и изградња нове духовно препорођене и морално очишћене Србије. Такође, кроз све чланке ширено је уверење да је сарадња са Немцима најбржи и најсигурнији пут за срећнију и бољу будућност Србије, пут ка коме Србија треба да тежи у будућности, јер је то пут немачког новог поретка.

Осим тога, оно што се може уочити јесте да, од неуспеле зимске офанзиве на Москву крајем 1941. и почетком 1942. године, и поред привидне самоуверености у победоносни успех фашистичких освајачких планова, лист *Ново време* показује лагано али незаустављиво опадање у квалитативном и квантитативном смислу. Наиме, у последњој години излажења, са поразом фашистичких снага, окупаторска и колаборационистичка штампа у Србији није била ни налик на ону с почетка 1941. године. *Ново време*, као главни лист у области пропаганде, од априла 1944. године губи форму листа (сведен је на две стране тј. један лист или боље речено на нечитљив плакат). Наравно, временом је и квалитет новинских прилога, фотографија и илустрација губио вредност. Одласком немачке војне управе тј. ослобођењем Србије и лист *Ново време* доживљава свој крај. Неочекивана будућност и вредности новог доба, које нису биле приказане у новинским текстовима, ни замишљене у главама окупатора, потиснули су лист *Ново време*.

Имајући у виду да је лист *Ново време* сачуван у фонду Историјског архива у Нишу и у жељи да се оживи и да на увид данашњим и будућим генерацијама садржај дневно-информативног листа *Ново време*, настала је збирка чланака *Ниш у листу Ново време 1941-1944.* Поменути лист почео је да излази далеке 1941. године, 16. маја, по конституисању колаборационистичке управе на челу са Миланом Аћимовићем. Окупационе власти су подржале публиковање листа сматрајући да ће пропагандним утицајем, на најбржи начин, обезбедити поштовање наметнутог режима код поробљеног становништа. Да би се планови реализовали и на свим пољима појачала подршка окупационим мерама, користиле су се све сфере живота: култура, просвета, спорт, пољопривреда и политика. У складу са поменутим, код приређивача се јавила потреба за публиковањем новинских чланака, из водећег дневно-информативног листа, путем којих би се приказао живот Ниша у току Другог светског рата, презентован из угла колаборациониста за време окупације. Новински чланци обојени идеолошким текстовима, приказују како је био организован живот у Нишу у току година највећег страдања и сиромаштва, као и непрекидних борби на фронтовима.

Листајући и читајући записе многобројних новинара, дописника и извештача чинило се да Други светски рат ни у којој мери није променио живот у граду. Новински текстови носили су поруку да се и поред рата живело свестрано, јер су култура, уметност и спорт биле најприсутније теме. Текстови који су се односили на поменуте сфере живота требало је да створе привид да окупација није нарушила унутрашњи мир и свакодневни живот становништва, па у том контексту треба сагледати и све новинске текстове окупљене у збирци. Дакле, настојећи да покажу да је окупацијом у Србији све остало исто, окупационе и колаборационистичке власти иницирале су листове политичко-пропагандне садржине и намене, као и издавање разних илустрованих, забавних, стручних листова. Не треба заборавити да се од листа очекивало да својим текстовима учврсти и афирмише окупационо-колаборационистички систем власти.

Подстакнути жељом да презентујемо један од најактуелнијих листова тј. први дневно-информативни колаборационистички лист у окупираној Србији, *Ново време,* потребно је поменути да не представљамо пионире у спровођењу ове идеје, јер су до сада издате две збирке и то од стране Центра за културу и уметност у Алексинцу (*Алексинац и околина у листу "Ново време" 1941-1944 : новински чланци*, приредио Зоран Стевановић, Алексинац, 2006.) и Историјског архива у Јагодини (*Моравски округ у листу Ново време : 1941-1944.*, приредили Добривоје Јовановић, Дејан Танић, Јагодина, 2008.). Лист који смо представили за период 1941-1944. године представља идеолошко-политички обојен пропагандни извор, издаван у ванредним околностима тоталног рата и немачке окупације. У поменутом периоду немачке власти су у жељи да окупирано становништво приморају на поштовање новоуспостављеног режима и обезбеде подршку својим мерама, употребљавале сва могућа средства: новине, прогласе, књиге, плакате, радио станице, филмове, позоришне представе, музику, укључујући и предавања по школама, политичке конференције и зборове грађана. Предавачи су били претежно учитељи, свештеници, срески начелници, министри, представници власти и др.

Припремајући збирку за објављивање потрудили смо се да објаснимо новонастале околности условљене успостављањем војноокупационог режима Трећег рајха на територији Србије после Априлског рата. У складу с тим, сматрали смо да је неопходно дати и преглед окупаторске и колаборационистичке штампе (наводећи годину покретања сваког листа, интензитет излажења као и намену публикованих новина). Такође, поједине листове употпунили смо и прецизнијим подацима попут тиража, формата, периодичности и бројчаности излажења. Наравно, посебан део посветили смо граду Нишу у периоду Другог светског рата, надајући се да ћемо приказом догађаја у ратном периоду успети да скривену слику, из домена политичке и војне историје града Ниша, прикажемо и тиме допунимо, исправимо и понудимо читаоцима компарацију између правог живота и живота који је приказан. Новинске чланке из листа *Ново време* посвећене Нишу, разврстали смо у четири хронолошки повезане целине, а текстове унутар њих разврстали по датуму објављивања. Иначе, сви новински чланци објављени у књизи приређени су интегрално и без икаквих интервенција на оригиналном тексту, те се стога на појединим местима могу уочити словне и правописне грешке.

Први део збирке је посвећен 1941. години и започиње чланком од 18. јула 1941. године. На основу њега закључујемо да је Ниш, на страницама листа *Ново време*, добио своје место након два месеца од објављивања првог издања најзначајнијег дневно-информативног колаборационистичког листа. Садржина чланака показује да су теме обухватале догађаје из свакодневног живота (крађе, самоубиства, полицијски час, јавни радови). На основу презентованих текстова сазнајемо ко је нови управник нишке полиције, помоћник бана Моравске бановине, председник Нишке општине, сазнајемо све о

нишкој *Победи* и њеним ангажманима, о раду Народног позоришта и лековитом излетишту Нишке Бање.

Највише новинских чланака посвећено је Нишу током 1942. године, услед чега је овај део и најобимнији у збирци. Централне теме представљају конференције и говори министра Аћимовића у Нишу, приказани као догађај од великог националног значаја. Осим тога, сазнајемо ко је Таса Динић, колики је буџет нишке општине, какво је стање у Нишком казненом заводу, какав је рад школа, када се одржавају родитељски састанци и матурски испити. Добијамо информације о организовању прослава у част светог Саве, Врбице, Васкрса, Видовдана. Наравно, већи број чланака посвећен је и хапшењу комунистичких функционера и чланова. Теме из културног живота такође проналазе своје место у новинским чланцима и посвећене су просветним приредбама, отварању експозитуре Коларчевог Народног универзитета у Нишу, оснивању Академског позоришта, репертоару и финансијским приликама у Народном позоришту. Спортски живот приказује резултате утакмица нишке Победе, Железничара и доноси информације о одржавању првенства у Нишу. Поред вести која се тицала само нежнијег пола и односила на забрану шминкања жена, постоје и оне које су се односиле на све Нишлије, једна од њих је отварање Народног ресторана у Нишу.

Трећа целина по садржини и бројности новинских чланака прати другу у погледу локалних тема из области спорта, културе, образовања и пољопривреде у току 1943. године. Великом манифестационом збору у Нишу, поводом двогодишњице владе Милана Недића, посвећен је већи број чланака. Највише простора, иако при крају године, посвећено је и Англо-Америчким нападима на Ниш и бројним жртвама. Поменута година доноси и вести о Моравском позоришту, утакмицама у Нишу и бројним спортским клубовима који се са нишком Победом такмиче, као и о Народној библиотеци, Светосавском поселу, о конференцијама пољопривредног одбора у Нишу, о акцијама пољопривредне коморе, стању пољопривредних радова и мера за организацију пољопривреде. Лепа вест за 1943. годину односи се на Нишку Бању као најпосећенијем лечилишту, док новинске ступце испуњавају и текстови посвећени организацији националних предавања, спроведеним борбама против комуниста као и прилози посвећени школама.

Последња, четврта целина обрађује догађаје из 1944. године. Информација вредна помена односи се на отварање земљишних књига у Нишу. Поред тога, присутне су теме о буџету града, о Јовану Барјактаревићу – новом начелнику округа нишког као и информације о оснивању радничких кухиња. Црну хронику представљају вести о нишким жртвама у терористичким нападима на Ниш, док чланак *Великомученици и жртве Англо-Америчког ваздушног терора Ниша и Београда* представља последњи текст посвећен Нишу. Дакле, 5. септембра 1944. године, месец дана пре престанка излажења дневно-информативног листа *Ново време* написан је последњи чланак о догађајима у Нишу.

Пред собом имате новинске чланке, посвећене Нишу, некада смештене на страницама листа *Ново време*, насталог још у периоду Другог светског рата, а данас окупљене у посебној збирци која обилује догађајима који су чинили свакодневни живот Нишлија. Међутим, описани догађаји у публикацији приказују живот у Нишу баш управо онакав какав су окупатори желели да виде и успоставе. Ова збирка нема једног, већ више од петнаест аутора, док је њен садржај испреплетан судбинама и догађајима становника Ниша у периоду од 1941. до 1944. године.

Уверени, да смо овом збирком испунили још један део нашег дуга према некадашњим генерацијама, које су своје животе уграђивале у нашу садашњост и будућност и ишчекивању неког бољег и лепшег будућег времена, нека ова збирка послужи за сумирање животних прилика и околности које су неминовно обележиле и забележиле један део нишке историје. У жељи да се сачува од заборава и постане доступан као извор, лист *Ново време* има још једну прилику да долазећим генерацијама стави на увид живот у окупираном Нишу.

Приређивачи ове збирке имају пријатну дужност да изразе захвалност свима који су их подстицали, давали констуктивне примедбе и савете и допринели да, од новинских чланака, сачинимо информативно и, надамо се, корисно штиво. Посебно се захваљујемо колегиницама и колегама из професије, који су својим корисним саветима помогли комплетирању рукописа и начину његове презентације. Највећу захвалност дугујемо рецензентима Александру Стојановићу, истраживачу Института за новију историју Србије и др Далибору Велојићу, Институт за српску културу Приштина - Лепосавић, који су својим несебичним и корисним примедбама допринели бољем сагледавању читаве материје. Такође, велики допринос дали су и млади сарадници Соња Ђорђевић и Звездан Миливојевић. Посебну захвалност упућујемо Удружењу новинара Србије, чији су дописници помогли у прикупљању података о новинарима листа „Ново време“. У припремању књиге смо имали пуно разумевање декана Филозофског факултета у Нишу проф. др Горана Максимовића као и директорке Историјског архива у Нишу Иванке Станчевски. Без њихове помоћи, подстицања и подршке ове књиге не би било.

Надамо се да ћемо овом публикацијом успети да вас упознамо са животом Ниша у периоду Другог светског рата, а листу *Ново време* дати још једну прилику да га како садашње, тако и будуће генерације прелистају у једном другачијем формату, али са непромењеном садржином и открију још једно велико благо овога града.

У Нишу,
априла 2014. године

Аутори

У В О Д

ВОЈНООКУПАЦИОНИ РЕЖИМ ТРЕЋЕГ РАЈХА НА ТЕРИТОРИЈИ СРБИЈЕ

Прва половина XX века представља најбурнији период у светској историји јер ни већих ратова, као ни већих страдања и жртава до тада, а ни после, није било.[1] Иако се по завршетку Великог рата очекивао крај свих катастрофа невиђених размера и сматрало се да је затворено црно поглавље у историји српског народа, очекивања су била далеко од стварности. Непријатељ, у лику нацистичке Немачке, појавио се са циљем формирања Трећег рајха. И док је 1. септембар 1939. године означио почетак још једног светског рата, Краљевина Југославија мировала је до почетка 1941. године, односно до 27. марта.[2] Затим, је вешто и плански, 6. априла 1941. године, Хитлер извршио напад на Београд и отпочео освајање жељеног простора.[3]

Захваљујући јаким ваздухопловним снагама, непријатељ је већ првог дана рата загосподарио ваздушним простором на југословенском ратишту, чиме је значајно утицао на ратни исход. Поред тога, немачка влада је агресију против Југославије оправдала неизбежном и нужном потребом ради заштите Немачке од Југославије.[4] На основу Меморандума владе Трећег рајха, српска милитаристичка клика била је одговорна за рат. Наиме, Хитлер је у прогласу објавио да немачки народ нема никаквог повода да се бори против Хрвата и Словенаца. Од поменутих народа он ништа не тражи. Немачки народ жели да се обрачуна у Београду са „српском издајничком кликом“ која сматра да може Балкан по други пут ставити на располагање британском агитатору против европског мира. Такође, Хитлер наводи да ће немачка војска одложити оружје када београдски заверенички круг буде потпуно срушен и када јединице Велике Британије буду напустиле континент.[5] На основу тога може се закључити да је Србија вољом немачког врха од 1941. године до краја рата, била деградирана у систему вазалних режима.[6]

---

[1] P. Kalvokarezi, G. Vint, *Totalni rat*, Beograd 1987.

[2] Видети: Н. С. Жутић, *27. март 1941. и идеологија*, /y:/ Историја 20. века, вол. 21, бр. 1/2003, стр. 47-60; M. Koljanin, *Pogled iz Vašingtona na martovske događaje 1941. u Beogradu,* /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 30, br. 1/2012, 77-88; М. Васић, *27. март 1941. године,* /y:/ Лесковачки зборник, бр. 36/1996, 385-390; 27. *mart 1941. Sedamdeset godina kasnije*, Zbornik radova, Institut za savremenu istoriju - Fond Kraljevski dvor, Beograd 2012.

[3] Видети: F. Čulinović, *Okupatorska podjela Jugoslavije*, Zagreb 1970, 49-50; B. Krizman, *Hitlerov "Plan 25" protiv Jugoslavije*, Zagreb 1953.

[4] V. Terzić, *Slom Kraljevine Jugoslavije 1941* : uzroci i posledice poraza knj. 2, Beograd : Narodna knjiga : Partizanska knjiga ; Ljubljana : Partizanska knjiga ; Titograd : Pobjeda 1982, 285, 294.

[5] *Isto*, 284.

[6] Детаљно о Хитлеровом реаговању на преврат у Београду и ратним циљевима према Краљевини Југославије видети: B. Petranović, *Srbija u Drugom svetskom ratu 1939-1945*, Beograd 1992, 97-100.

Захваљујући одличном географском положају и бројним пољопривредним и рудним богатствима, Србија је заузимала значајно место у систему снабдевања немачке ратне индустрије и дугорочним нацистичким плановима о успостављању тзв. „допунског економског простора“ на Балкану и у источној Европи. Имајући у виду, да се Србија налазила у централном делу Балкана којим је, моравском долином, ишла стратешки значајна саобраћајна веза са Софијом, Малом Азијом и Блиским истоком, као и чињенице да је вардарска долина отварала пут према Егејском мору, важном због намераваних немачких операција против Енглеске у северној Африци и саобраћајне магистрале Дунав којом је транспортована рудача из Србије, пољопривредни производи и поред тога остваривана саобраћајна веза са петролејским пољима Румуније (транспорт нафте и петролеја из поља Плоештија), Бугарском и Црним морем, јасне су Хитлерове тежње за потпуним контролисањем балканских и српских раскрсница путева.[7]

Немачка авијација започела је свој злочиначки напад бомбардовањем југословенских аеродрома, 6. априла 1941. године, у 5.10 часова. Осим Ниша на удару су били аеродроми код Скопља, Куманова, Загреба и Љубљане. Следећи напад био је усмерен ка Београду, у знак казне због слободарског расположења након преврата, са задатком сејања панике и паралисања рада државних установа. У вихору рата страдале су болнице, војна и државна надлештва јер је југословенска ваздушна одбрана била немоћна да одговори непријатељу са надмоћнијом авијацијом и одличним оклопним јединицама. Муњевито заузимање Македоније, које би онемогућило југословенској војсци одступање према Грчкој, као и спајање са Британцима и Грцима, био је главни немачки циљ ударом на југословенску војску из Бугарске.[8] Седмог априла Немци су заузели Скопље, избили у долину Вардара и тиме осујетили најважније ратне планове[9] поверене трећој групи армија југословенске војске (одбрана Македоније и упад у Албанију, затим одступање ка југу), под командом генерала Милана Недића.[10]

Пробијањем одбране југословенске војске на правцу Ниш – Пирот – Софија, Немци су утрли пут себи. Међутим, Трећем рајху пут ка Београду био је отворен захваљујући и фолксдојчерима, окупљеним у оквиру културне организације Културбунда, као и немачкој обавештајној мрежи у Југославији. Она се налазила под руководством Франца Нојхаузена са задатком припремања расула, хаоса и пометње унутар земље пре рата уз помоћ шпијунаже.[11] Напад на Југославију био је

---

[7] С. Ђ. Керкез, *Србија и подела Југославије 1941. године*, /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 2, бр. 2/2004, 252. (у даљем тексту: С. Ђ. Керкез, *Србија и подела Југославије*).

[8] V. Terzić, *nav. delo*, 31-32.

[9] Детаљно о ратним плановима југословенског војног врха 1918-1941 видети: D. Velojić, *Niška oblast i moravsko-vardarski pravac u strategijskim zamislima i ratnim planovima jugoslovenskog vojnog vrha 1918-1941*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 30, br. 1/2012, 43-62.

[10] B. Petranović, *nav. delo*, 97-101.

[11] Најутицајнија културна институција која је заступала интересе немачке мањине је био *Културбунд,* тј. Швапско-немачки културни савез, формиран 1920. године у

оправдан и немачком измишљеном обзнаном да су фолксдојчери телесно злостављани од српских бандита и одвођени у концентрационе логоре. Истина је била другачија. Наиме, фолксдојчери су у Банату, у току друге половине априла, стрељали 90 Срба.[12] Вредна помена је и чињеница да је по успостављању окупације већина фолксдојчера добила место у немачком полицијском апарату.[13]

У ноћи између 11. и 12. априла капетан Клингенберг, припадник СС јединица, ушао је у Београд са војним јединицама, а следећег дана, уз организовани дефиле, град је био заузет. Дакле, модерне немачке трупе лако и успешно су потискивале југословенску војску на свим фронтовима, тако да се само ишчекивао тренутак потпуног војног пораза. Врховна команда показала се немоћном пред висином задатка, због чега је фијаско и уследио. Одлазак министара и краља Петра II за Грчку уследио је 14. и 15. априла. Поменути догађај представља врхунац априлског расула.[14] Међутим, разлог за тако муњевит и потпун слом треба тражити и у пасивности групе армија у Хрватској, у дезертерствима и саботажама, као и у ултимативном захтеву бана Натлачена (бана Дравске бановине) да се на територији Словеније не врше ратне операције.

Приликом напада нацистичке Немачке на Југославију примењена је стратегија блицкрига. Немачка ратна доктрина муњевитог рата заснивала се на примени офанзивних операција, изненађењу, дубоким продорима, уништавању непријатељских снага, то јест све се подређивало покретном офанзивном рату, док је одбрана имала само помоћну улогу.[15] Након обуставе ратних операција прва се на удару нашла југословенска војска, и то 375.000 војника и официра, претежно Срба, Црногораца и Словенаца, који су исказано херојство платили одласком у заробљеништво. Епилог приче био је базиран на потписивању Одредбе о извршењу примирја између немачке и југословенске оружане силе 17. априла 1941. године у Београду. Пред генерал-пуковником Максимилијаном фон Вајксом, акт о капитулацији

Новом Саду који је био посвећен очувању, неговању и развијању немачке културе, језика и препознатљивог идентитета. Продор национал-социјалистичких идеја од почетка 30-их година и Други светски рат допринели су још већем етничком развоју. До 1940. године су под утицајем све моћније нацистичке пропаганде, активности Културбунд-а биле усклађене са идеологијом Трећег рајха. Видети: В. Балаша, *Апатински Немци: етничка ревитализација једне скривене мањине,* /у:/ Антропологија, бр. 8/2009, 129-144; С. Ђ. Керкез, *Друштво Србије у Другом светском рату*, Ниш 2004, 312. (у даљем тексту: С. Ђ. Керкез, *Друштво*).

[12] B. Petranović, *nav. delo*, 104.

[13] M. Koljanin, *Struktura i delovanje policije nacističke Nemačke u okupiranoj Srbiji 1941-1944*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 29, br. 3/2011, 145-146. (у даљем тексту: M. Koljanin, *Struktura i delovanje policije*).

[14] Видети: С. Ђ. Керкез, *Дипломатија нове Југославије 1941-1945. године* (почеци и развој), Ниш 2006, 11-13. (у даљем тексту: С. Ђ. Керкез, *Дипломатија*); B. Petranović, *nav. delo*, 105-108.

[15] V. Terzic, *nav. delo,* 648.

потписали су министар иностраних послова у Влади Цветковић-Мачек, Александар Цинцар Марковић и дивизијски генерал Радивој Јанковић.[16]

Дојучерашња победница Версаја, 1941. године постаје на свим пољима поражена од Немачке, претставнице некадашњих Централних сила, решене да загосподари светом уз помоћ Италије и суседних ревизионистичких држава као и деловања свих противјугословенских снага у унутрашњости. Дакле, историјски рачун из Првог светског рата постаје пуноважан, а Србија задужена за плаћање.[17] На тај начин версајска Југославија била је срушена у једном даху, планским комадањем између Немаца, Италијана, Бугара и Мађара, док је разбијање Југославије, након пораза у Априлском рату, обављено супротно Међународном и ратном праву.[18] Подела Југославије[19] настала је из тежње да се ликвидира велика и самостална балканска држава и на том простору формирају сателитски режими с циљем спровођења политике Трећег рајха.[20] Планом за поделу Југославије требало је обезбедити немачке империјалистичке, војностратегијске и економске интересе и задовољити империјалистичке тежње Италије, као и претензије Мађарске и Бугарске, као награду за њихово учешће у агресији, односно за помоћ коју су пружиле нацистичкој Немачкој у припремама за извршење агресије.[21] Након деобе, Србија је територијално била умањена, док је њена активност у ширем простору, ван окупационе зоне, онемогућена. Све ово говори да је Србија, због исказане слободољубивости, континуитета државне идеје и Хитлерове србофобије, била намерно спутавана и стављена у подређени положај у односу на земље у њеном окружењу. За фашистичке силе разбијање Југославије је значило разбијање версајског система, уништавање версајске државе и национално ослобођење поробљених народа у њој.[22]

Окупациони систем омогућио је Бугарској и Мађарској, савезницама Немачке, добијање ратног плена.[23] У Бугарске руке је отишао источни део Македоније, пиротски и врањски округ и мањи део Косова око Качаника, док су Барања и Бачка отишле Мађарској. Крајеви под бугарском и мађарском окупацијом постају денационализовани. Бугари успостављају своје заставе, бугаризују презимена, стављају бугарске натписе на радњама, док је све наведено било праћено и доласком свештеника, професора и службеника бугарске националности.[24] Исти поступак уследио је и од Мађара; запоседањем

[16] B. Petranović, *nav. delo,* 108-110

[17] O. Milosavljević, *Potisnuta istina* : kolaboracija u Srbiji 1941-1944., Beograd : Helsinški odbor za ljudska prava u Srbiji, 2006, 28-30; B. Petranović, *nav. delo*, 136.

[18] Д. Алексић, *Подела Краљевине Југославије 1941. у светлу међународног права,* /у:/ Зборник радова *Срби и Југославија,* Београд 2007, 45-60.

[19] Детаљно о подели и окупацији југословенске територије видети: V. Terzić, *nav. delo*, 547-605.

[20] С. Ђ. Керкез, *Србија и подела Југославије,* 251-267.

[21] V. Terzic, *nav. delo*, 550.

[22] С. Ђ. Керкез, *Србија и подела Југославије,* 13-14.

[23] О уласку бугарске војске на југословенску и грчку територију видети: *Zbornik NOR,* Vojnoistorijski institut JNA, tom XII, knj. 1, 21.

[24] Видети: С. Ђ. Керкез, *Друштво*, 55-60.

Бачке, спроведена је мађаризација српских презимена, уследио је долазак службеника мађарске националности, као и политичких партија, док је рад Матице српске обустављен. Подручје Хрватске, Славоније, Срема, Босне и Херцеговине постаје нова држава НДХ, док је централни део Србије са Банатом, и северни део Косова са рудником Трепчом, био под директном немачком војноокупационом управом.[25]

У јеку нестајања југословенске државе, 10. априла 1941. године, дошло је до формирања Независне Државе Хрватске (НДХ) и извршено је потискивање Срба из свих служби, слањем у тамнице и концентрационе логоре, уз осуду да су огњиште свих немира на Балкану. На основу таквог система Срби су у НДХ стављени ван закона, забрањена је ћирилица (као и штампање књига латиницом на српском језику[26]), спроведено је уништавање и пљачкање православних цркава, убијани су свештеници и владике, док су институције културе, попут певачких друштава и читаоница, паљене. Осим поменутих мера дискриминације, Срби су бацани у јаме и реке, а усташка организација помагала је образовање НДХ без националних мањина.[27] Такође, свако ко је повредио, недовољно прецизно правно дефинисане интересе хрватског народа, на основу законских одредби о одбрани народа и државе, био је осуђен на смртну казну.[28]

Према Хитлеровом схватању од НДХ се очекивало да буде стража Европе на Балкану, челична рука са улогом џелата. Врхунац усташког злочина уочљив је на примеру концентрационих логора Јасеновац, Стара Градишка и Јастребарско, у којима је страдало преко 110.000 лица, према подацима Музеја жртава геноцида. Спровођењем злочина усташе не праве разлику између мушкараца, жена, деце, младих, старих и одојчади. Тиме Бартоломејска ноћ постаје ништа у поређењу са четворогодишњим клањем Срба 1941-1944. године. У таквој ситуацији немоћно српско становништво се бранило подизањем неуспешних устанака и прелазило на територију Србије, да без ичега отпочне живот из почетка. На тај начин окупирана Србија постаје место пријема свих избеглица које су окупатори протеривали из Македоније, НДХ, Војводине, као и Албанци са територије Косова и Метохије. У плановима Немачке, Београд је после завршеног рата требало да преузме улогу немачког града и тврђаве Рајха са задатком одбране од азијских и словенских народа. У очима Хитлера виша позиција је припала НДХ,

[25] В. Petranović, *nav. delo*, 114-115.

[26] Видети: С. Савић, *Правни положај Срба у Независној Држави Хрватској,* Годишњак Правног факултета, година I, 1/2010, 180; N. Živković, P. Kačavenda, *Srbi u Nezavisnoj Državi Hrvatskoj (izabrana dokumenta)*, Beograd 1998; М. Булајић, *Усташки злочин геноцида и суђење Андрији Артуковићу*, Београд 1989.

[27] В. Petranović, *nav. delo*, 117-132; F. Škiljan, *Organizirano masovno prisilno iseljavanje Srba iz Hrvatske 1941 godine*, /u:/ Stanovništvo, br. 2/2012, 1-34; Isti, *Genocid nad Srbima, Romima i Židovima u kotaru Nova Gradiška tijekom Drugog svjetskog rata*, /u:/ Tokovi istorije, br. 3/2009, Beograd, 2009; Isti, *Mlaka i Jablanac, nestala sela*, /u:/ Pro tempore, 3/2006, Zagreb, 2006; Isti, *Akcija Crkveni bok*, /u:/ Radovi, 37, Zagreb 2005.

[28] С. Савић, *нав. рад*, 177.

коју је створила и за себе везала територијалним давањем и формирањем у клерофашистичку државу, једину на Балкану. [29]

Доласком на просторе Краљевине, на првом месту Србије, окупатор је успоставио војну управу уз помоћ строгих одредби на основу којих је био забрањен рад и оснивање политичких, спортских и културних организација, као и разна окупљања, манифестације, одржавање скупова и штрајкова, цепање окупаторских плаката, вређање припадника Вермахта. Окрутна војна управа подразумевала је стрељање свакога ко се затекне под оружјем, док је за пружање отпора немачкој оружаној сили било предвиђено узимање талаца и стрељање, уколико би се немири поновили. Стране радио станице, попут Радио Лондона, биле су забрањене, док је слушање Радио Москве и Радио Лондона био непријатељски чин према окупационој управи, а цензура доследно спровођена. Наиме, Радио Лондон је сматран за главног пропагандног експонента западних савезника.[30] Систем тоталне контроле који обухвата пошту, писма, телефонске разговоре и погубљење голубова писмоноша, био је део свакодневице под окупацијом. Жандармерија је била разоружана, док је део жандарма био упућен у заробљеништво. Питање које није смело да буде неистражено односило се на испитивање позадине Мартовског преврата. Формирана истраживачко-анкетна комисија установила је да су кривци изазивачи преврата.[31] Такође, потребно је имати у виду да је поменута комисија (под вођством Танасија Тасе Динића, за кога се оправдано сумња да је био немачки шпијун и пре рата) имала задатак да свали одговорност за рат на пучисте, како би Немачка остала колико-толико чиста у очима међународног права. Сличну ствар организовали су Немци и у вишијевској Француској. У Нирнбергу је немачко руководство осуђено за напад на Југославију, јер је то био агресорски рат.

На простору под командом Војно-управног штаба за Србију, Немци су успоставили строги војни режим и формирали војноуправни апарат сачињен од безбедносно-обавештајних, управних, пропагандних и привредних служби, са задатком потпуне експлоатације свих привредних и војних снага у служби немачке ратне привреде.[32] На челу војно-управног апарата налазио се немачки војни заповедник Србије, са војном и цивилном влашћу.[33] Поменуте околности условиле су плаћање контрибуције немачком окупатору, за издржавање окупационе војске.

---

[29] О погромима над Србима у НДХ видети: М. Кољанин, *Идеологија и политика уништења Срба у НДХ*, /у:/ Војно-историјски гласник, бр. 1/2011, 66-91; B. Petranović, *nav. delo*, 117-132.

[30] M. B. Matić, *U službi okupatora*: *osnovne teme u kvislinškoj štampi u Srbiji 1941. godine*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 14, br. 1/1996, 63.

[31] B. Petranović, *nav. delo*, 132-133, 136.

[32] M. Kreso, *Njemačka okupaciona uprava u Beogradu 1941–1944,* Beograd 1979; Д. Алексић, *Привреда Србије у Другом светском рату,* Београд 2002; Исти, *Франц Нојхаузен и привредна политика нацистичке Немачке у Србији*, /у:/ *Токови историје* 1-2/2008, Београд 2008, 301-318.

[33] С. Ђ. Керкез, *Дипломатија*, 16-17.

Након окупације, осим војних јединица, у Југославију је стигла Оперативна група Полиције безбедности, као и група службе безбедности за Југославију (Einsatzgruppe Sipo und SD fuer Jugoslawien – EG Jugoslawien). На челу Оперативне групе полиције био је др Вилхелм Фукс – СС-пуковник – док је на челу њене четврте управе (Гестапоа) био СС-мајор Ханс Хелм, тзв. полицијски аташе у Београду. Дакле, на територији Србије велику улогу имале су обавештајна и полицијска служба. У ту сврху организована је испостава Војнообавештајне службе АБВЕР, чији се центар налазио у Немачкој. Такође, формирано је и тајно одељење државне полиције, познате под називом ГЕСТАПО, са испоставама у мањим и већим местима Србије, као и одељење Специјалне полиције (на челу је био Драгомир Јовановић) чији је главни задатак био прогон комуниста. Систем далековидости био је неоспорно присутан у сваком потезу Трећег рајха. [34]

Учвршћивању немачког окупационог система помогле су и српске политичке снаге, то јест идеолошко-политички блиски сарадници. Две недеље након потписивања капитулационог акта, 30. априла 1941. године, формирана је Комесарска влада – Савет комесара, прва колаборациона управа[35] - која је представљала домаћу цивилну администрацију за лакше спровођење управно-привредних, пропагандно-политичких задатака, као и административно-политичку основу за брже остваривање окупационих задатака. Група некадашњих следбеника Милана Стојадиновића, као и ЈНП Збора Димитрија Љотића, добила је место у Комесаријату.[36] Комесари су припадали разним политичким странкама, али је окупатор са њима преговарао на индивидуалној основи и они нису били делегирани од својих странака.[37] Збор је, иначе, представљао фашистичку организацију формирану 1935. године уједињавањем програмски сродних група око листа *Отаџбина*, на челу са Љотићем, часописа *Збор* и организације БОЈ. Након окупације ступили су у службу окупатора, величајући моћ Немачке и истичући њену сигурну победу у рату.[38]

На челу Савета био је Милан Аћимовић, који је обављао и дужност комесара Министарства унутрашњих послова. Задатак Савета комесара, (ова установа основана је у складу са међународним и ратним правом), био је да санира последице Априлског рата, омогући редовно функционисање привреде и државне управе као и да одржава ред. Касније су делови ове управе почели са прогоном идеолошких неистомишљеника, а опште одржавање реда било је у складу са интересима окупатора. Пријем избеглица из НДХ отпочео је такође Комесаријат. Након што се Савет комесара показао недовољно

[34] M. Koljanin, *Struktura i delovanje policije*, 148-149; B. Petranović, *nav. delo*, 137.

[35] Видети: А. Стојановић, *Српски цивилни/културни план Владе Милана Недића*, Београд 2012, 46-51.

[36] А. Стојановић, *нав. дело*, 48.

[37] Детаљно о министрима у колаборационистичким владама видети: O. Milosavljević, *nav. delo*, 64-65.

[38] Видети: П. Качавенда, *Неки аспекти делатности квислинга у Србији 1941-1944. године*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 34/1994, 5.

ефикасним, у условима распламсалог Устанка у Србији 29. августа 1941. године, формирана је ауторитативнија управа, под називом Влада народног спаса. Кључна личност нове колаборационе управе постаје генерал Милан Ђ. Недић, док Милан Аћимовић задржава позицију министра унутрашњих послова.[39] Недић је био антијугословенски и антидемократски расположен и веома је ценио немачку војску и привреду, али национал-социјализам није сматрао за идеално државно уређење. По његовом виђењу за Србију је Други светски рат био завршен, а време под окупационом влашћу било је ново време, „време мира“, које је било успостављено захваљујући Немачкој. Такође је сматрао да новоуспостављена управа треба да припреми Србију за укључење у поредак „нове Европе“ на челу са Трећим рајхом. Главну улогу у формирању „Нове Србије“, требало је да одигра новоформирана омладина, која је могла да буде створена васпитавањем у националистичком духу, путем новог концепта образовања и школовања.[40] Поред тога, велика вера у немачку победу и грађење „нове Европе“ на темељу расне теорије, представљала је централно место у активностима свих колаборациониста.[41]

У средишту Недићеве пажње нашло се и село заједно са сељаком, наравно не случајно, већ с поводом, имајући у виду да је село било упориште српске државе у прошлости. Наиме, Недић је афирмисао српско село и сељака схвативши да сељаци, као најконзервативнији слој српског друштва, представљају најотпорнији елемент у прихватању нових идеологија. Поред тога очекивао је да ће „употребом“ села и сељака спречити народноослободилачке покрете и њихов утицај против окупатора, који није престајао ни после устанка. О значају који је придаван пољопривреди говори и податак да је једино Катедра за пољопривреду, на Универзитету у Београду, била обновљена за време рата да би давала савете Министарству пољопривреде и народне исхране за унапређење производње. С циљем подстицања пољопривреде и везивања сељака за село, организована су по окрузима и срезовима разна предавања од чланова Недићеве владе, просветних радника, свештеника, среских и окружних начелника. Недић је подстицао Министарство просвете и црквене власти да издаје наређења учитељима, професорима, свештеницима као и омладини у спровођењу планске пољопривредне производње.[42]

Немци нису желели да дозволе рад Универзитета јер је био познат као средиште либералних и слободарских идеја, такође су прогонили и другу либералну и левичарску интелигенцију. У складу с тим, Немци су желели да до даљег затворе Универзитет, а Јонић и његови најближи сарадници су понудили да га сами „реформишу“, тако да се уклопи у оквире Хитлерове „нове Европе“. Поменута институција била је место

[39] *Образовање квислиншке владе Милана Недића*, „Ново време“, 30. август 1941.; D. Koljanin, *U službi „novog poretka“. Osnovno školstvo i udžbenici istorije u Srbiji (1941-1944),* /u:/ Istraživanja, br. 21/2010, 397; А. Стојановић, *нав. дело*, 51-54.

[40] D. Koljanin, *nav. rad*, 398, 400-415.

[41] O. Milosavljević, *nav. delo*, 18-19.

[42] С. Ђ. Керкез, *Село у условима окупације*, 113-123.

окупљања елите једне државе коју је требало отпустити, заробити или пензионисати. Међутим, треба имати у виду и чињеницу да је централизовано Министарство самостално доносило одлуке о запошљавању и отпуштању професора из школа и Универзитета, али и студената који нису били способни за будуће народно вођство. Наравно, примена репресивних мера и идеолошких критеријума у одабиру поузданих професора била је актуелна и пре формирања Недићеве владе. Министарство Велибора Јонића,[43] у сарадњи са специјалном полицијом, ослобађало се кадра са револуционарним и ослободилачким тежњама, то јест демократски оријентисаног кадра, и жестоко се обрачунавало са комунистима у просвети. Не треба заборавити ни Јевреје и припаднике масонских организација, који су такође били непожељни. Највећа чистка спроведена је у домену просвете и културе, у пролеће 1942. године када је отпуштено 3.858 просветних радника.[44] Услед ултра-конзервативних назора министра Јонића и његових сарадника, већи број жена удаљен је са посла јер је у њиховој идеологији и перцепцији друштва жени место било код куће.[45] У таквој ситуацији универзитетски сенат слао је пакете наставницима Београдског универзитета, који су своју каријеру завршили у затворским просторијама.[46] Потребно је поменути да је Јонић радио и на уклањању гимназијалаца и студената, за које се сматрало да су комунисти. Исто тако, био је и један од оснивача Завода за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци.[47]

У окупираној Србији, под колаборационистичким режимом, целокупни просветни и културни живот спроводило је Министарство просвете. Почев од 1942. године, све спортске организације стављају се у надлежност и контролу Министарства просвете. Проширење

[43] Велибор Јонић школовао се у Енглеској. Бавио се преводилачком и издавачком делатношћу. Био је оснивач издавачко-просветне задруге „Импроз“. Своју краткотрајну професорску каријеру обележио је радом на Војној академији, као предавач немачког језика. Поред тога био је један од предавача краљу Петру II. Визија Велибора Јонића била је базирана на уверењу о нестанку постојећег света и почетку новог духовног препорода. По повратку из Енглеске, 1920. године, писао је о улози славизма у спасењу људске цивилизације и о значају расе. Модерно друштво, по њему, било је заражено западним друштвом, којег се могло ослободити само формирањем сталешке државе. Захваљујући познавању немачког језика био је спона између окупатора и домаће управе, путем преводилаштва. Био је путујући предавач по читавој Србији и препознатљив по говорима које је држао омладини и сељацима. Његови говори били су подршка окупационој власти. (А. Стојановић, *нав. дело*, 54-61).

[44] Љ. Шкодрић, *Министарство просвете и вера у Србији 1941–1944: судбина институције под окупацијом,* Београд 2009.

[45] О васпитавању омладине у окупираној Србији, реформи просвете и активностима Министарства просвете видети: O. Milosavljević, *nav. delo*, 36-40; Слободан Ђ. Керкез, *Просветно-културна политика у Србији од 1941-1944.*, /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 3/2005, 39. (у даљем тексту: С. Ђ. Керкез, Просветно-*културна политика*).

[46] B. Petranović, *nav. delo*, 143-144.

[47] А. Стојановић, *нав. дело*, 60. Б. А. Жорж, *Завод у Смедеревској Паланци: острво спаса или робијашница*, Београд 2006; М. Николова, *Завод за принудно васпитање омладине у Смедеревској Паланци*, Београд 2010.

надлежности требало је да онемогући антифашистичко деловање уз помоћ спортских организација, које су и пре рата биле снажно упориште КПЈ и револуционарног покрета. Године 1943. Министарство просвете под своје окриље преузима Одељење вера и добија назив Министарство просвете и вера. Рад Министарства, од формирања 1941. до 30. септембра 1943. године, био је ефикасан, што показује 95 урађених пројеката и елабората: "Српски цивилни план"[48], "Реформа и организација просветно-школског система", "Стање народне писмености и однос између броја насељених места и броја основних школа", "Елаборат о преваспитању и усавршавању наставника" и "О раду средњих школа". Основни циљ овакве политике требало је да покаже пропусте у просветној политици и образовању у Краљевини Југославији проузроковане деловањем комунизма. Колаборационисти су тежили повезивању просвете и школства са селом и сељаштвом ради стварања нове друштвене структуре. Визија Министарства просвете и вера била је презентована у "Просветном гласнику", док су просветни радници били у обавези да понуђене предлоге примењују.[49] "Школа је морала да васпитава омладину у духу национализма, традиције, религије, „старих идеала", рада, дисциплине, одговорности, подређености појединца заједници и да утиче на одбацивање свих идеја које је доносио демократски Запад, нарочито либерално-демократске, масонске и комунистичке идеје. Једини страни утицај на којем је требало засновати нову школу и образовање, био је немачки."[50]

У једном тренутку, традиционална аутономија Универзитета је нестала и почела, од стране окупатора и колаборациониста, да се формира идеја о диригованом универзитету. Реформу Универзитета Велимир Јонић спроводио је у сарадњи са Владимиром Велмар Јанковићем.[51] Предвиђено је било да реформу не спроводе професори Универзитета и поред тога што су неки од њих читав радни век посветили универзитетској каријери. У оквирима Хитлеровог мита о

[48] Српски цивилни/културни план је покушај дефинисања основних проблема српског народног живота, док је њихово решење поверено најстручнијим људима – представницима Универзитета, Академије наука, књижевних и културних установа. Од краја 1942. до лета 1944. године, радило се на поменутом плану, који је чинило сто шездесет девет секторских и девет вансекторских питања. У основи плана било је вредносно уређење живота, према српским националним вредностима (Видети: А. Стојановић, *нав. дело,* 69-96; Isti, *Srpski civilni/kulturni plan - geneza i prilog proučavanju*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 30, br. 1/2012, 89-108).

[49] С. Ђ. Керкез, *Просветно-културна политика,* 37-38.

[50] D. Bondžić, *Propagandna slika "nove Srbije" u listu "Novo vreme" tokom leta 1941,* /u:/ Istorija 20. veka, God. 29, br. 1/2011, 112.

[51] Владимир Велмар-Јанковић рођен је 1895. године, по образовању правник, који је цео свој живот посветио културном раду. Био је руководилац у одељењу за културне везе са иностранством при Министарству просвете. Позориште и радио су обележили један део његове каријере. Године 1941. постаје помоћник министра у Министарству просвете и вера у Влади народног спаса. У периоду окупације поверена му је контрола уметничког и културног живота. Српском културном плану, који није доживео детаљну разраду, велики печат је дао Владимир Велмар Јанковић. За Јанковића се може казати, да је био представник радикалног национализма, ксенофобије и расизма. (А. Стојановић, *нав. дело*, 62-67).

“новој Европи”, просветно-културна политика морала је да служи напретку колаборационистичке Србије.[52] У складу с тим, „колаборационистичка просветна управа“ отворила је у Београду и специјалну Административну школу, за школовање националних кадрова, неопходних стварању “нове Србије.” Неповерљив став према Београдском универзитету и наставном кадру имали су и колаборационисти и окупатори. Неповерење је условило хапшење професора Универзитета 1941. године, када су отпочели устанци, јер су професори били оптужени за сарадњу са устаницима.[53] „Од Универзитета се очекивало да у научном раду, на првом месту, води рачуна о „српској стварности“ како би се „укопчао“ у народни живот и постао „храм националне просвете“ у којем ће се студенти „напајати здравим национализмом“ и васпитавати у духу „народних традиција.“[54] Као што се може уочити, од највише научне установе у Србији се очекивало да послужи као полигон интересима креатора „нове Србије“, за примену нових идеја у „немачком новом поретку.“ Поред тога, реформа Универзитета је требало да потисне слободоумне и антиокупаторске идеје отпора.[55]

На основу свега наведеног увиђамо да је становништво Србије у току окупације применом терора било стављено у службу окупатора. Поред тога, вршена је максимална експлоатација Србије за ратне потребе Немачке. У оваквим условима становништво Србије подизало је устанке, док је окупациони режим на њих одговарао спровођењем репресивних мера и стварањем мреже логора. Наређењем од 16. септембра 1941. године, Хитлер је целокупну власт у Србији поверио генералу Бемеу чији је долазак у Србију, 19. септембра исте године, означио почетак крупнијих војних операција против нараслих устаничких снага, али и почетак масовне репресије против становништва Србије. На основу наређења генерала Бемеа биле су спроведене изузетно сурове мере, нарочито у току октобра 1941. године, када је у масовним стрељањима убијено око 10.000 људи. Места највећих злочина су била у Драгинцу,[56] Краљеву и Крагујевцу.[57] Међутим, немачке окупационе власти и поред сарадње показивале су неповерење и према српским колаборационистима на челу са Недићем. На тај начин, систем непрестане контроле и командовања спровођен је и над „лојалним колаборационистима“ - помагачима Недићеве групације

[52] Видети: С. Ђ. Керкез, *Школе и наставни програми у Србији од 1941-1944.,* /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 3, бр. 3/2005, 25-35.

[53] О Београдском универзитету у ратним условима видети: С. Ђ. Керкез, Друштво, 297-330.

[54] O. Milosavljević, *nav. delo*, 39.

[55] D. Bondžić, *nav. rad,* 114.

[56] У Драгинцу и околини војска нацистичке Немачке је стрељала 2.950 људи из Мачве и Поцерја у току Другог светског рата. Злочин се одиграо 14. октобра 1941. године у селима у долини реке Јадар: Драгинцу, Коренити, Великом селу, Цикотама и суседним селима.

[57] M. Koljanin, *Srbija u Nemačkom „novom poretku“ 1941-1942*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 29, br. 1/2011, 75-77.

сарадника. Када се сведе рачун, долази се до закључка да је ратни период оставио велике последице по народ. Црна рука Трећег рајха и колаборациониста, на разне начине, ликвидирала је у Србији од 1941. до 1944. године 80.000 људи.[58]

НИШ У ПЕРИОДУ ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Значајан географски положај Ниша вековима је утицао на целокупну историјску прошлост и развитак града. Поред тога, и јако значајна моравско-вардарска долина, дуж које нас путеви воде у правцу Скопља и Солуна, и нишавско–маричка магистрала која нас кроз Сићевачку клисуру води од Ниша преко Софије до Истанбула допринела је трансконтиненталној комуникацији Ниша на путу између Европе и Азије. Геостратешки и геополитички положај омогућио је да Ниш буде центар окружен географским областима југоисточне и источне Србије, кроз које пролази већина важних управних и рокадних обилазних комуникација. У складу с тим, Ниш се могао шире нападати, освајати, бранити или обилазити, док се непријатељ у току свих ратова користио привредним, нарочито рудним богатствима, али и утицао на егзодус становништва.

Дана 8. априла 1941. године, два дана након почетка Априлског рата, и Ниш је постао мета Немачке и у току рата био од велике користи освајачу. Коришћен је у војне сврхе, то јест у њему су се налазиле војне оружане силе, док су значајним комуникацијским путевима пролазила транспортна средства која су превозила живу силу и ратни материјал. Поред тога, Ниш је коришћен као складиште убојног, погонског и осталог војног материјала, а био је и оперативни аеродром. Представљао је „унутрашњи чвор Балкана“, из кога су се разилазиле железничке пруге на све четири стране света. На основу једног немачког документа сазнајемо да је само у 1941. години кроз нишки железнички чвор прошло око тридесет хиљада разних непријатељских возова. Поред тога, преко Ниша се обављао транспорт немачких и других трупа, као и транспорт муниције и наоружања.[59]

На нишавском правцу, рано ујутру, 9. априла, немачка једанаеста оклопна дивизија, под командом генерала Гривела (Griewel), наставила је надирање од Беле Паланке ка Нишу и у предњем делу убрзо стигла пред шпајске положаје. Одбрану ових положаја организовао је само мањи део јединица одређених за одбрану. Због тога је немачка оклопна дивизија

[58] С. Ђ. Керкез, *Допринос Југославије,* 55-64.

[59] *Ниш у вихору ослободилачког рата* : (1941-1945), / Драгољуб Дејановић ... [и др.] /, [Београд] : Савез удружења бораца народноослободилачког рата СР Србије, 1968, 458.

брзо пробила слабо организовану одбрану и већ у 9 часова ушла у Ниш.[60]

Ниш је заузет без борбе, али остао је упамћен храбар чин непознатог војника при уласку немачке војске у град. На Стамбол капији нишке тврђаве поменути војник је испалио једну гранату из противтенковског топа. Наравно, тај чин последњег отпора је био узалудан.[61] Од тог тренутка, дезорганизација у Нишу је била потпуна. На железничкој станици стајали су војни транспорти, али нико није давао директиве како поступати. Такође, Немци су били у Нишу, али на железничкој станици нико није био обавештен. Тек када су немачки тенкови отворили ватру на транспорт у Црвеном крсту у Нишу, постало је јасно да су немачке јединице заузеле град.[62] Војни магацини у Тврђави и у другим касарнама заузети су од стране окупационе војске.

Главни напад немачких трупа био је уперен у правцу вардарске долине са двоструким циљем: да се изнуди прелазак немачких трупа преко југословенске територије долином Вардара, према Солуну и са друге стране да се заузимањем моравско-вардарске долине, спречи уједињење југословенске војске са грчко-енглеском армијом. У тренутку када су немачке трупе ушле у Скопље, Ниш и Солун, одлука о победнику је била потврђена.[63]

Председник градског већа града Ниша, Петко Вукумировић, по уласку немачких трупа у Ниш, кренуо је у правцу Општине да би се нашао на располагању у случају какве потребе. Око 16 часова дошли су представници немачке војне силе у зграду Општине, где их је председник и дочекао.[64] Још у току дана, Немци су заузели војне и привредне објекте, банке и градске установе и поред тога поставили своје обезбеђење и истакли натписе са упозорењем приступа запоседнутим објектима. Према наредби окупационих власти, називи свих надлештава били су исписани на немачком језику. Одрасла мушка и женска лица морала су да се пријаве немачкој команди, која им је издавала легитимације без којих нико није смео да се креће. Ради своје безбедности одмах су похватали таоце и затворили их, упозоравајући грађанство на последице које их могу задесити ако не буду лојални. Таоце су држали у тврђави и пустили их сутрадан. По заузимању и обезбеђењу објеката и установа приступили су организовању власти. План је био да се што пре среде прилике у граду и да се што пре привредни објекти пусте у погон. После заузимања Ниша, главнина немачких снага продужила је у правцу Београда. У Нишу је остала 717. дивизија. [65]

---

[60] Д. Ж. Мирчетић, *Војна историја Ниша*, [Књ.] 2, У ослободилачким ратовима, устанцима и бунама (1804-1877) : три ослобођења Ниша (1878, 1918 и 1944), 226.

[61] *Ниш у вихору ослободилачког рата*, 102.

[62] *Исто.*

[63] *Развој ратних догађаја од 6 до 18 априла*, 1941 год, Ново време, 16. мај 1941.

[64] *Ниш у вихору ослободилачког рата*, 103.

[65] Ј. Златић, *Страдалаштво српског народа у нишком ратном округу (1941-1944),* Ниш 1994, 14.

У свим освојеним градовима Немци су одмах завели репресивне мере. Издата је посебна наредба о замрачивању кућа и јавних надлештава по којој се електрично осветљење није смело видети са висине од 500 метара. Такође, одводили су у заробљеништво војнике и официре југословенске војске, који нису успели да се при повлачењу извуку. По кућама су претраживали скривено оружје и војничку опрему. Иначе, Ниш је био привидно миран град и пун немачке војске која се кретала из Грчке и Македоније према Румунији и Совјетском Савезу. Немачке трупе користиле су Ниш и Нишку Бању за одмор. Зато се и у самом Нишу увек налазило много официра.

Нишки округ постојао је у Краљевини Југославији као посебна административна и територијална јединица, регија у саставу Моравске бановине. У новим, окупационим условима, тај појам се географски веома често мењао. Комесарска влада Милана Аћимовића, формирана већ у првим месецима окупације, извршила је у јуну 1941. године нову територијалну поделу Србије, засновану на немачкој и бугарској подели Србије. На подручју југоисточне Србије формирана су четири округа: нишки, крушевачки, лесковачки и зајечарски. Ова подела остала је важећа подела све до краја јануара 1943. године, када је извршена нова реорганизација. Према том административном устројству нишки округ обухватао је срезове: нишки, алексиначки, моравски, бањски, сврљишки, ражањски, белопаланачки, добрички, прокупачки и косанички срез. Седишта срезова била су у Нишу, Алексинцу, Житковцу, Сокобањи, Сврљигу, Ражњу, Белој Паланци, Гаџином Хану, Прокупљу и Куршумлији.

Нишки ратни округ за немачког окупатора, био је од изванредног војног, политичког и привредног значаја. Колики је био привредни и војни значај ове територије најбоље илуструју упозорења министра спољних послова Немачке фон Рибентропа, у писму упућеном Феликсу Бенцлеру изасланику немачког министарства спољних послова у Београду, од маја 1941. године: *„Даље ометање саобраћаја у Србији а пре свега на прузи Београд-Ниш-Софија имаће економских последица. Све док Црно море не буде довољно очишћено, ова комуникација претстављаће нашу једину сигурну везу са Турском... Од великог значаја је и пруга Београд-Ниш-Солун. Солун за снабдевање наших трупа у Грчкој и за транспорт извесних сировина у Грчкој.*“[66]

Од стране окупационих власти, Милан Костић који је обављао дужност мобилизационог официра пре Априлског рата, одређен је да врши дужност бана Моравске бановине све до укидања бановина крајем 1941. године. Поред тога, преко бановине је одмах упућено званично обавештење окружним и сресим начелствима да се преко општина обавесте сви грађани о уласку Немаца у нашу земљу, као и о обавезној покорности немачкој оружаној сили. Грађани су нарочито упозорени на последице које их очекују уколико не предају оружје.[67]

[66] Цитирано према: Ј. Златић, *нав. дело*, 14.
[67] *Ниш у вихору ослободилачког рата,* 103.

Немачка окупацина власт у Нишу је упозоравала смртном казном у случају неспровођења свих наредби, посебно уколико се нешто предузме против немачке војне силе. Иначе, поред тога, сви запослени су били обавезни да остану на својим радним местима и доследно спроводе посао као и до тада. Такође, свим грађанима ограничено је време кретања од 6 до 19 часова.

Пошто су предузете ове прве мере за сређивање прилика, немачка окупациона власт приступила је обнови привредног и друштвеног живота у Нишу. У предузећима су постављени комесари немачке националности, са задатком да организују производњу. Комесари су постојали у Железничкој радионици, у Фабрици дувана, у Ложионици Црвени крст, Пејићевој ливници, у Текстилној фабрици Ристића, каменолому у Сићевачкој клисури и у другим предузећима.[68] У великим предузећима, попут Железничке радионице, немачке војне власти поставили су своје изасланике и по одељењима. Испред најважнијих предузећа у граду биле су постављене и немачке страже.

У другој половини априла привреда Ниша почела је са производњом у новим условима, под окупацијом Немачке. Међутим, производња је била испод предратног нивоа, јер је маса радника и службеника била мобилизована и мноштво радника било је одведено у заробљеништво у Немачку, а неки су се недељама враћали кући са ратних положаја на које су били распоређени. Фабрика дувана, која није била оштећена од бомбардовања, радила је у две смене за време окупације.

Уколико се осврнемо на просветне прилике уочићемо да је у Нишу радило шест средњих школа, једна мушка занатска и седам основних школа. У њима се школовало 8.000 ученика. Наставу је држало 384 професора, наставника и учитеља. Од поменутог броја наставног особља 42 просветна радника нису била ангажована, а један део се налазио у заробљеништву.

Потребно је поменути да је окупатор у Нишу и околини задржао непромењену организацију полицијског и жандармеријског апарата. У Нишу се налазила Управа полиције, четири станице и 53 службеника и агената. На челу Управе био је Милисав Г. Теодосић. Поред тога, постојао је и један коњички одред. Укупно је било 113 стражара. Седиште жандармеријског пука било је у Нишу, док је једна чета овог пука захватала подручје Ниша, Алексинца и Прокупља.

Новоформирано Градско веће Ниша изабрало је Петка Букумировића, трговца из Ниша, претседника Љотићеве организације „Збор“ у Нишу, иначе члана Надзорног одбора Црвеног крста у Нишу за свог претседника а за потпретседника изабран је Петар Николић, заменик управника Окружног суда у Нишу.[69]

Немачка војна власт, априла 1941. године, формирала је Фелкомандантуру 809 у Нишу која је радила све до октобра 1944. године. То је била установа немачке окупационе власти чије се подручје

[68] *Исто,*106.
[69] Н. Озимић, *Логор на Црвеном крсту*, Ниш, 2011, 7.

простирало на нишки, зајечарски, лесковачки и крушевачки округ. Она је имала војну, привредну и управну власт на овој територији и имала две организационе јединице: командни штаб и управну групу. До оснивања Гестапоа спроводила је политичка и полицијска питања, хапсила политичке кривце и водила поступак над њима. Седиште Фелдкомандантуре у току рата било је у згради Моравске бановине.[70]

Командни штаб Фелкомандатуре је имао у свом саставу: санитетски и ветеринарски одсек, ратни суд, благајну, крајскомандантуру и фелджандармерију. Управна група имала је: секретаријат, полицијски одсек, као и одсеке за контролу цена, пољопривреду, шумарство, техничке радове, радну службу, индустрију и рударство. Оваквом организацијом Фелкомандантура је имала целокупну контролу над привредним и друштвеним животом у Нишу. На челу Команданте 809 био је пуковник Карл Ботмер и то од оснивања у априлу 1941. године до августа 1943. године. [71]

Фелджандармерија радила је у Нишу од априла 1941. године заједно са Фелдкомандантуром којој је била подчињена у војном погледу. У граду је обављала службу војне и привредне полиције, а употребљавана је и као заштитница и саобраћајна полиција. Задатак јој је био и да патролира у граду, хапси родољубе и приводи их немачким властима.

Немачке снаге у Нишу бројале су око 4.000 људи не рачунајући оперативне јединице које су повремено боравиле у граду ради одмора или преузимања неких акција. Статистички приказ немачких снага био је следећи: фелджандармерија је бројала 200 људи, шуц полиција 600, тајна полиција 100, док је за изградњу утврђења било ангажовано 600 Немаца. Затим, команда позадине је имала 1000 Немаца, Војна школа 600, противавионска батерија на аеродрому располагала је са 200 Немаца, пропагадни одсек и културбунд чинило је 100 Немаца, док је комада радних јединица поседовала један батаљон.[72]

Десна рука Немцима у Нишу били су фолксдојчери. Наиме, након окупације града, они су се одмах пријавили немачкој команди и ставили на располагање, мада су фолксдојчери и пре рата обављали обавештајну делатност за нацистичку Немачку. Јавно су носили на рукаву траке које су означавале њихову националну припадност. У Нишу је пред рат било 24 немачке породице са 80 чланова. У току рата дошло их је још из Македоније и Војводине, па се онда број повећао на 150 породица са 320 чланова.

Ниш је пред рат имао 42.000 становника. Пропашћу Краљевине Југославије и њеног распарчавања од сила Осовина, долази до прогона Срба у Независној Држави Хрватској, на Косову и Метохији и у Македонији; такав је случај био и са Словенцима из анектираних крајева Словеније. Процењује се, да је с јесени 1941. године Ниш имао око 50.000 становника. Ово је створило посебне тешкоће у Нишу и

[70] Ј. Златић, *нав. дело,* 12.

[71] *Енциклопедија Ниша,* одредница Окупациони систем у Нишу (19.4.1941. и 14.10.1944.), Ниш 1995, 197.

[72] *Исто*, 200.

околини код смештаја придошлих породица, запошљавања, а нарочито у домену снабдевања. Било је веома тешко доћи до хлеба. У циљу набавке поменутог производа, људи су устајали ујутру у три часа да стану у ред пред пекаром у кругу општине. То су већином биле жене.[73] У прво време било је доста и Јевреја, али са почетком хапшења њихов број се смањио и престали су да долазе по хлеб.

Након напада Немачке на Совјетски Савез 22. јуна 1941. године, почиње организовање Комунистичке партије за борбу против окупатора. Такође, долази до стварања народноослободилачких јединица на свим деловима територије Југославије. Почетком августа се формира Озренски партизански одред и Топлички народоослободилачки одред. У складу са поменутом ситуацијом и у самом Нишу дошло је до интезивнијег припремања борбе против немачког окупатора.[74]

Прву оружану акцију у Нишу извели су комунисти бацањем бомбе на немачке официре у хотелу „Парк“ 2. августа 1941. године. Поменуту акцију извршио је млади комуниста из земљорадничке породице, Александар Војиновић, који је нижу пољопривредну школу завршио у Прокупљу. Кратко време био је радник у Дунавској станици у Крушевцу. Током лета 1941. године извео је неколико припремних акција за реализацију напада (најпре је пренео оружје из Ваљева у Куршумлију путујући возом а затим је, 2. августа извршио напад на хотел „Парк“ у Нишу), бацивши две бомбе на немачке официре и подофицире.[75]

Према плану, Војиновић је бомбе требало да баци у девет часова то јест у тренутку када су сале у хотелу биле пуне официра, за време вечере и музике. Међутим, он је у последњем моменту променио одлуку. Наиме, када је приметио свега пар официра у холу мале сале „Парк“, пришао је великој сали, приљубивши се уз један велики стуб, активирао бомбу и бацио је у салу. Настала је експлозија, погасила су се светла и сва стакла су била поломљена. Атентатор је успео да побегне потери. Такође, успут је бацио и другу бомбу на гониоце који су кренули у потеру за њим. [76]

Према сведочењу, за њим је остало 19 мртвих и више рањених немачких официра. У граду је настала узбуна. Немци су појурили да блокирају улице и спрече атентатора да изађе из града. Поред јаке потере Војиновић је успео да се безбедно извуче из града. Одјек ове акције био је велики, али је немачки окупатор то упорно крио и у листу *Ново време* од 14. августа изашао је само један чланак о овом догађају - насловљен: *„Нишка општина даје 100.000 динара ономе ко открије атентатора на хотел „Парк“ – Проглас бана Моравске бановине поводом недела неразумних људи.*[77]

Поред тога, у нишким фабрикама редовно су се дешавале саботаже, од сипања песка у биксне теретних и путничких возова, ради обуставе железничког саобраћаја, до израде јежева за бушење гума

[73] *Ниш у вихору ослободилачког рата,* 118.
[74] Б. Петрановић, *Србија у Другом светском рату*, Београд 1992, 180.
[75] *Ниш у вихору ослободилачког рата,* 172.
[76] А. Војиновић, *Хотел „Парк“*, Београд 1958, 174.
[77] *Ново време*, 14. август 1941.

моторних возила (један део ових ексера-јежева бацан је на улице Ниша или по друмовима у околини Ниша). Такође, израђивани су и кључеви за одшрафљивање и демонтирање шина на железничким пругама. Потребно је поменути и систематску саботажу у нишким радионицама где се расипао материјал и повећавао шкарт.[78]

Догађај који је остао на маргини интересовања то јест ван новинских чланака је бекство логораша из логора на Црвеном крсту 12. фебруара 1942. године. Званични биланс пробоја логора на Црвеном крсту, по једном немачком извештају од 14. фебруара 1942. године, био је: *„147 затвореника логора у Нишу покушало бекство, 42 убијено, 105 побегло, један ландесшицен стражар мртав"*. У другом извештају пише, да се: *„12. фебруара 1942. године 147 ухапшених побунило, провалило капију и побегло из логора. Од тога је 42 лица убијено у бекству.*" Командант жандармерије у Нишу поднео је 23. фебруара извештај о бекству логораша, у коме су подаци само делимично тачни. Извештај гласи: *„У логору у Нишу се налазило 150 комуниста које је чувала немачка власт. 12. фебруара ове године, око 19,30, један немачки стражар спроводио је 10-15 комуниста да врше нужду. Ови су напали стражара, отели му пушку и убили га, а потом отворили врата, па пустили и остале комунисте који су се дали у бекство. За време бекства немачки војници су отворили ватру из пушака и митраљеза и у кругу убили 42, а успело да побегне 102 комуниста. Упућене патроле ухватили су 6, а 96 је побегло"*.[79]

Према укупном билансу, 73 логораша је учествовало после пробоја у НОР, од којих је 33 погинуло у борбама и стрељано по откривању, а 18 је добило „Партизанску споменицу 1941." Пробој Логора на Црвеном крсту 12. фебруара 1942. године, организован и изведен под руководством комуниста и других патриота, голоруких логораша, без помоћи са стране и у време најтеже војно-политичке ситуације у Југославији и целој Европи, био је изванредан херојски подвиг, који је надахњивао и зрачио у мраку те тешке ратне 1942. године.[80]

Највећи публицитет у листу *Ново време* од октобра 1943. године добило је Савезничко бомбардовање Ниша у Другом светском рату, као мера пропаганде против Велике Британије и Сједињених Америчких Држава. Први савезнички напад на Ниш извршен је 20. октобра 1943. године у 13 часова, са око 40 четворомоторних бомбардера. Приликом овог бомбардовања уништени су чворни војнопривредни објекти важни за немачког окупатора – Железничка станица Ниш, Железничка и Мостовска радионица, Ложионица, а у мањој мери и касарне где су били смештени немачки и бугарски војници. У првом савезничком

[78] Видети: *Историја Ниша*: од 1941. до 1980. године, Књ. 3,/главни уредник Даница Милић/, Ниш : Градина : Просвета, 1986.
[79] Цитирано према: М. М. Миловановић, *Логор на Црвеном крсту*, Београд 1983, 142.
[80] М. М. Миловановић, *нав. дело*, 143.

бомбардовању Ниша погинуло је преко 150 радника само у Железничкој радионици у Нишу. [81]

Почевши од октобра 1943. године, па све до краја рата, ваздухопловне снаге западних савезника су вршиле борбена дејства над југословенском територијом. Овакве акције савезничког ваздухопловства уследиле су после одлука на четвртој конференцији у Квелеку августа 1943. године, одлука представника СССР, САД и Велике Британије у Техерану децембра 1943. и договора Тито-Черчил-Тито-генерал Вилсон у Казерти августа 1944. године.[82]

На овакву одлуку приморала их је реалност. Наиме, у тренутку када су Немци почели брзо повлачење својих јединица са територија Грчке, Албаније и Македоније, западни савезници су желели да што више успоре повлачење немачких јединица са Балкана и нанесу што више губитака. Остварење овога плана било је важно и из намере да се немачке трупе, повучене са Балкана, ослабе и спрече у пружању појачања у Италији и у западној Европи.

Не треба губити из вида да су оба антифашистичка покрета отпора у Југославији, легална ЈВО на челу са генералом Михаиловићем, и револуционарна НОП под вођством КПЈ и Тита, сарађивала са савезницима и тражила бомбардовање немачких стратешких циљева у Југославији.[83] Југословенска Влада у емиграцији је у комуникацији са министром војним генералом Дражом Михаиловићем код западних савезника тражила бомбардовање циљева у и око Југославије. Најинтензивније тражење било је у пролеће и јесен 1942, као и новембра 1943. године. Међутим, резултати су углавном изостали због геостратешких положаја зарађених страна у рату. Узалудна су била инсистирања југословенске Владе прво код Британаца, а затим и код Американаца.

Савезничко бомбардовање у другој половини 1943. и почетком 1944. је са четничке стране тумачено као предоперација и припрема терена пред искрцавање савезника у Југославији, на чему су и базирали своју војну стратегију и политику.[84] Међу војним циљевима, чије је бомбардовање тражио Михаиловић, налазио се и Ниш.[85]

Бомбардовање Ниша представљало је велико изненађење, па је окупатор организовао противавионску одбрану. У околини града постављено је дванаест противавионских батерија са 120 топова и већим бројем противавионских митраљеза. У циљу заштите неких мостова на железничким пругама постављени су противавионски

---

[81] Н. Арсић, *Савезничко бомбардовање Ниша октобра 1943. године са осврто на писање листа Ново време*, /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 11, бр. 11/2013, 200.

[82] Б. Петрановић, *нав. дело*, 586.

[83] Д. Ж. Мирчетић, *Ваздушна бомбардовања Ниша у Другом светском рату 1941-1944*, Ниш, 1998. 59.

[84] *Ниш у вихору ослободилачког рата*, 83.

[85] М. Терзић, *Југословенска краљевска влада, генерал Драгољуб Михаиловић и савезничко бомбардовање циљева у Југославији 1942-1944.године*, Војноисторијски институт, Београд 2005, 81.

митраљези у Сићевачкој клисури, код Мезграје и Дољевца. Фелдкомандатура у Нишу наредила је копање ровова за заштиту од бомбардовања. Поред тога, велики број затвореника и логораша коришћен је као радна снага за копање ровова. Ровови су ископани крај железничких станица, а зидови нишке тврђаве поткопани су и испод њих изграђени специјални бункери као део заштите од ваздушних напада. Један такав бункер изграђен је у близини Фелдкомандатуре и служио је само за заштиту фелдкомандanta и особља. Бункер је био опремљен специјалном радио станицом.[86]

На свим јавним зградама били су префарбани и замрачени прозори и издаване посебне наредбе особљу железничких станица, како се треба понашати у случају напада из ваздуха. Пошто је нишки аеродром био оштећен, Немци су отпочели градњу помоћног аеродрома на простору између Алексинца и Делиграда.

Можемо констатовати да Ниш припада малој групи југословенских градова највише бомбардованих у току Другог светског рата. Више десетина пута на једну и другу обалу Нишаве сручиле су се хиљаде тона челика. Град је на крају рата постао богаљ, без мостова на Нишави, са уништеном водоводном, канализационом и електричном мрежом. Железничке станице нису биле у стању да примају и отпремају возове. Пошта и телефонске централе изгореле су у пожару. Једна седмина од укупно десет хиљада стамбених зграда била је порушена.

При гађању објеката није се водило рачуна о избору циља и прецизности бомбардовања. Тако су, уместо одређеног објекта, бомбардовани читави квартови и цела насељена места. Као последица тако непрецизних дејстава, најмање је страдао непријатељ, а највише недужно цивилно становништво. Од такве небриге штабова и посада авиона западних савезника у избору циљева и непрецизности бомбардовања, тешко су страдала места међу којима и Ниш.[87]

Иако је дневно-информативни лист *Ново време* био идеолошки потпуно наклоњен Немачкој и њеним интересима, иако својим политичким закључцима те новинске чланке не можемо сматрати релевантним, они преносе детаље који не могу оставити никог равнодушним. Изостављајући погрдне епитете које су у текстовима добијали савезници, долази се до реалних чињеница. Тенденциозно исконструисаних текстова, скидањем многобројних стилских фигура, огољава се истина која је врло потресна и болна. Изјаве обичних људи, а не само професионалних новинара, сведоче о великом страдању становништва Ниша и околине.

После бомбардовања Ниша од 20. октобра 1943. године, савезничка авијација се повукла до 30. марта 1944, када је Ниш поново био мета непријатељских бомби. Исте године, 2. септембра, савезници су бомбардовали зграду Нишког музеја. Том приликом је нестала скоро половина античке и византијске збирке, највећи део праисторијске и етнографске збирке био је уништен, док је највећи део уметничке збирке

[86] М. Терзић, *нав. дело*, 461.
[87] Н. Арсић, *нав. рад*, 213

са библиотеком претрепео велика оштећења.[88] Да подсетимо, у Другом светском рату Ниш је бомбардован укупно 54 пута. Немци су град бомбардовали једном, Енглези шест, Американци четрдесет два и Совјети пет пута.[89]

Развој догађаја на источном фронту, улазак Совјетске црвене армије у Бугарску, убрзао је иницијативу Народноослободилачке војске да пресече повлачење Немаца и ослободи Ниш. У Борбама за ослобођење Ниша учествовале су јединице 8. 10. и 12. српске бригаде, 22. дивизија, 6. бугарска дивизија и јединице Совјетске црвене армије. Борбе су вођене од 13. до 14. октобра. Занимљив је детаљ да су Ниш ослободиле јединице 6. бугарске дивизије. До 16 часова, 14. октобра, Ниш је био ослобођен[90] и од тада почиње нова епоха у историји града, које нема на страницама *Новог времена.*

ШТАМПА У ОКУПИРАНОЈ СРБИЈИ

Доласком на просторе Краљевине Југославије, Немци су спровели политику контроле на свим пољима. „Посебна важност је придавана пропагандној делатности, која се одвијала под управом и контролом немачког апарата и којом је требало окривити Србе за Априлски рат и сопствени слом, критиковати понашање Срба у прошлости, представити Немце у најбољем светлу, приказати неминовност победе Немачке у светском рату и придобити становништво Србије за сарадњу.“[91] Дакле, поменуте околности условљавају да штампа буде стављена у службу окупаторске управе. Такође, потребно је имати у виду да за време Другог светског рата на окупираној територији Србије нису само окупаторске и колаборационистичке власти и институције објављивале листове, већ су то чинила и партизанска, четничка и партијска руководства, организације као и команде.[92]

Завођењем окупационе власти, наметала се потреба за издавањем одговарајућих листова и рекламног материјала (плаката, брошура, летака), путем којих би се поробљено становништво подстицало на поштовање режима окупационих власти, а окупационим мерама

[88] И. Љубомировић, *Никола Вулић – историчар антике*, Ниш 2013, 99.
[89] *Ниш у вихору ослободилачког рата*, 195.
[90] *Историја Ниша, књ. 3,* 90
[91] D. Bondžić, *Propagandna slika "nove Srbije" u listu "Novo vreme" tokom leta 1941,* /u:/ Istorija 20. veka, God. 29, br. 1/2011, 103-114.
[92] Насупрот листовима који су излазили као подршка, подстрек и потпора окупаторској власти, постоје и листови, у служби народноослободилачких покрета, револуционарне борбе, то јест усмерени против окупаторске чизме. Видети: С. Ђ. Керкез, *Организационо институционална основа културно-просветне и идеолошке активности у Србији у току НОБ-а*, /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 4. бр. 4/2006, 133-144; М. В. Matić, *Štampa u Srbiji u Drugom svetskom ratu 1941-1944.*, Beograd 1990, doktorska disertacija u rukopisu I-IX. (у даљем тексту: М. В. Matić, *Štampa*).

обезбедила подршка. У том смислу, окупатори су се ослањали на колаборационистичку штампу, коју су подстицали, подржавали и у којој су сарађивали.[93] У складу с тим, први корак нове управе био је оријентисан ка доношењу уредби у току маја и јула 1941. године, уз помоћ којих је за све врсте штампаног пропагандног материјала била потребна дозвола од Војног заповедника у Србији. Рад позоришта, биоскопа и кабареа такође је зависио од дозволе немачких власти. Поред тога, донета је и строга забрана да ту делатност обављају како Јевреји, тако и Цигани. Највише серијске публикације биле су потиснуте, јер без одобрења Пропагандног одељења „С“, код Војног заповедника, нису могле бити штампане. Такође, сви власници ротационих машина и ручних справа за слагање били су у обавези да њихово поседовање пријаве командатурама,[94] док су полицијски органи били задужени да врше регистровање власника штампарија.[95]

Савет комесара, формиран по завршетку Априлског рата, био је задужен за надзор штампе и издавачке делатности из пропагандно--безбедносних разлога. За уобличавање немачке пропаганде био је задужен Пропагандни одред Србија, који се налазио при управном штабу војног заповедника Србије. Задатак домаће пропаганде био је да разрађује и преноси немачке ставове, заступа поставке нацистичке идеологије, критикује српске грешке у прошлости, слави немачке победе не приказујући прави положај како Србије, тако и Срба у новом немачком поретку.[96] Према виђењу колаборациониста, „нова Србија“, у новим приликама, требало је да остане под окриљем немачке власти. Поред тога, „нову Србију је требало засновати на пољопривреди, што је проистицало из реалног стања и реалних могућности, као и места које јој је окупатор наменио у својим плановима. Указивано је на дуготрајну запостављеност и заосталост села коју је требало превазићи.”[97]

Одељење за државну пропаганду налазило се при Председништву министарског савета Милана Недића. У Одељењу за пропаганду, Ђорђе Перић[98] и Данило Грегорић,[99] имали су главну функцију у ширењу

---

[93] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа у Србији 1941-1944.*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 36/1996, 399. (у даљем тексту: М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа*).

[94] B. Petranović, *nav. delo*, 133 i nap. 73.

[95] С. Ђ. Керкез, *Друштво Србије у Другом светском рату 1941-1945*, Ниш 2004, 60.

[96] Видети: D. Bondžić, *nav. rad,* 103.

[97] *Isto*, 112.

[98] Рођен је у близини Бенковца (Аустроугарска, данашња Хрватска) 1897. године. У предратном периоду остварио је значајну новинарску каријеру, ослањајући се на политичке и друштвене везе. Прво је писао за "Политички гласник" који је уређивао Момир Николић (члан и идеолог Збора), а чији је власник био др Владислав Стакић. Био је члан руководства профашистичке организације Југословенска акција. Када је ова организација забрањена, учествовао је у преговорима са Љотићем, након којих је део чланства (укључујући и самог Перића) приступио Збору. Био је изузетно близак са Велибором Јонићем, генералним секретаром Југословенске акције и првим генералним секретаром Збора, каснијим министром просвете у Недићевој влади. Према немачким обавештајним подацима (Историјски архив Београда, фонд: БдД, Ј-87), Велибор Јонић му је био кум, мада то није потврђено из других извора. Слично Данилу Грегорићу, тежећи за самопромоцијом, и будући каријериста,

нацистичких идеја. Главни ослонац пронемачкој политици давало је Српско новинско удружење са Раденком Томићем,[100] председником и уредником *Новог времена*. Пропагандно одељење Југоисток, у свом саставу имало је и Пропагандну секцију Србија. Тако се под надзором нашао културни живот, цензура штампе, контрола позоришта и читав забавни живот.[101] По образовању Недићеве владе, 29. августа 1941. године, Ђорђе Перић је добио улогу шефа Државне пропаганде. На овај начин окупатор је, захваљујући колаборационистичкој скупини и њиховој сарадњи у данима борбе и немира, контролисао јавну реч и штампу.[102]

Колаборационистичка штампа одликовала се текстовима посвећеним критици Југославије, западног режима, Јевреја, комунизма

разишао се са Љотићем након изборног дебакла, да би потом постао директор новинске агенције "Авала", и близак сарадник Стојадиновића и Драгише Цветковића. За време окупације налазио се на челу пропагандног одсека (Одељење за државну пропаганду) при Председништву министарског савета и био један од најревноснијих сарадника окупатора у области пропаганде. Поред тога, био је члан истражне комисије која се, по налогу окупатора, бавила испитивањем одговорности за пуч од 27. марта. Пред ослобођење Србије побегао је у Беч, где је и умро након рата.

99 Данило Ц. Грегорић, рођен је 1909. године у Трсту. Правни факултет завршио је у Београду, где је, 1936. године, одбранио докторат. Био је противник парламентарне демократије, а присталица национал-социјализма и фашизма. Од 1933. године постаје члан, а временом и активиста профашистичке политичке организације, Југословенске акције. Поред тога, учествовао је у стварању ЈНП Збора, био је вођа омладине Збора, Шеф пропагандног одсека и истакнути члан до 1937. године. Био је сарадник Милана Стојадиновића, то јест залагао се за приближавање Немачкој и Италији, сарадник листа „Време“, и временом постао уредник. Такође, залагао се за приступање Тројном пакту и са колаборационистима и окупатором имао добру сарадњу. У току рата се преселио у Немачку, где је, по завршетку рата и био ухапшен и испоручен југословенским властима. Осуђен је на 18 година затвора, али је његова смрт, 1957. године, прекинула издржавање затворске казне у Сремској Митровици.

100 Раденко Томић је рођен 21. фебруара 1902. године (Савковић, општина Љубовија). Пре Другог светског рата био је у управи Југословенског новинарског удружења – Секција Београд (1934–1941). Године 1939. и 1941. имао је функцију потпретседника. Под окупацијом постављен је, од немачких власти, за претседника Српског новинарског удружења. Априлски слом га је затекао као незапосленог, за време рата био је уредник Новог времена (1941–1944). По ослобођењу, тражен од партизанских власти и прогоњен од Вука Драговића, ухапшен је у Београду после две године скривања. Након издржане казне, радио је у листу *Заштита на раду*. Преминуо је у Београду 1971. године. (Видети: M. Nedeljković, Lomovi u srpskom novinarstvu, *Glas Javnosti*, 11. jul 2001).

101 Успостављањем окупаторске политике управник Народног позоришта постаје Јован Поповић. Он је уживао велико поверење Немаца. Иначе, истог дана када је званично преузео дужност управника Народног позоришта (25. августа 1941), Савет комесара донео је Одлуку о постављењима хонорарних службеника и дневничара у позориштима који су требали да спроводе политику у правцу окупаторске управе. У том циљу, о репертоару Народног позоришта коначну реч давали су Немци, тачније њихово пропагандно одељење "Југоисток". (Б. Мајданац, *Позориште у окупираној Србији*: позоришна политика у Србији 1941-1944, Београд 2011, 43-44).

102 B. Petranović, *nav. delo*, 424-427.

као и инсистирањем на националној, моралној и социјалној обнови режима и српског народа. Носиоци преврата од 27. марта жигосани су путем моралне и политичке осуде, Немачка је представљана као српски пријатељ, Британци, Совјети и бољшевизам стављани су на зид срама, а комунисти означавани као људи без историје, злочинци и плаћеничко друштво. У штампи су били присутни најчешће говори Милана Недића у којима су нападани комунисти и Јевреји, док су организатори преврата били оптужени за поделу државе.[103] Поред тога, немачка војна сила, њени успеси на бојишту и нови поредак, биле су неисцрпне теме колаборационистичких дописника.[104]

Независно од тога да ли се радило о јутарњем, дневном, вечерњем или недељном листу, уредништво је било у обавези да, поред осталих садржаја, редовно објављује, како истините, тако и лажне информације о немачким победама на светским ратиштима, тзв. „Новој Европи“ и тобожњој бризи окупатора за становништво Србије. Дистрибуирање колаборационистичких листова вршено је преко Генералног заступства за продају новина и часописа, путем кога су вршене и све наруџбине ревизора и продаваца листова у Београду и унутрашњости.[105] У окупираној Србији излазило је преко 50 наслова разних листова и часописа. Колаборационистичка штампа, поред осталог, често је извештавала о борби против устаника и стању у колаборационистичким оружаним снагама.[106]

Велику улогу у пропагандном деловању то јест у креирању пропагандне слике, како „нова Србија“ треба да изгледа, у политичком, привредном, идеолошком и културно-просветном погледу, имао је дневно-информативни лист *Ново време.* На тај начин је период окупације донео и низ новина у вези са пре рата афирмисаним београдским листовима. Наиме, *Политика, Време и Правда* престали су да излазе, док је Владислав Рибникар[107] предратни власник *Политике*,

---

[103] N. S. Žutić, *27. Mart 1941. i ideologija*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 21, br. 1/2003, 57.

[104] B. Petranović, *nav. delo*, 145-146.

[105] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 408.

[106] М. Матић, *„Српски народ“ и „Гласник српске државне страже“ о квислиншким војним јединицама у Србији*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 34/1994, 35-36. (у даљем тексту: М. Матић, *„Српски народ*“).

[107] Рођен је 1900. године у Београду. Студије архитектуре завршио је 1922. године у Француској. Две године касније постао је директор листа *„Политика*“. Почетком Другог светског рата одбио је, на захтев окупаторских власти, да настави издавање „Политике“. Крајем октобра 1941. године ухапшен је и одведен у логор на Бањици, где је био до марта 1942. године. Један је од оснивача и први директор Танјуга. У послератном периоду био је на високим функцијама: министар у Влади ФНРЈ, претседник Комитета за културу и уметност од 1946. године; 1947. био је делегат ФНРЈ на заседањима Генералне скупштине ОУН-а и УНЕСКО- а; у периоду од 1948. до 1951. године био је претседник Комитета за кинематографију, затим члан Президијума Народне скупштине ФНРЈ и Централног одбора ССРНЈ. Био је носилац бројних југословенских одликовања, док је најзначајнија била Партизанска споменица. Што се његовог приватног живота тиче, ваља истаћи да се женио три пута, док је Јара Рибникар била последња његова жена. Преминуо је у Београду, 1. децембра 1955. године.

продао *Политику* Немцима.[108] С тим циљем је, 16. маја 1941. године, непосредно по конституисању колаборационистичке управе, на челу са Миланом Ачимовићем, покренут и први дневни колаборационистички лист у Србији, *Ново време*. Лист *Ново време* је, заправо, био својеврсни наследник Стојадиновићевог *Времена,* у чијој је згради и наставио да излази. Према наводима уредништва нови лист је требало да попуни празнину насталу престанком излажења горе поменутих, предратних листова, као и да српској јавности пружи лист који ће тумачити све потребе нове стварности и уз чију помоћ ће српски народ заузети одговарајуће место под окриљем Великог немачког рајха.[109] „*Уредништво ће настојати да српској читалачкој публици пружи један објективан информативни лист који ће јој бити путоказ у садашњим приликама и у коме ће уједно наћи поуку и разоноду*.“[110]

Целокупна пропагандна активност листа *Ново време* била је усмерена ка подршци нацистичкој Немачкој, антикомунизму и антисемитизму.[111] Велики допринос колаборационистичка штампа дала је и именовању Недићеве владе „Српског спаса“.[112] У складу са окупаторским циљевима, фељтон *Узроци нашег пораза*, у неколико првих бројева листа *Ново време*, био је често заступљен. С друге стране, напад на Совјетску Русију био је разлог више за публиковање десетине прилога о уништењу комунистичко-бољшевичке опасности са Истока. О поменутом догађају у *Новом времену* је објављен текст следеће садржине: „*... То је рат против једне идеологије и једног система, рат против бољшевизма који не зна за границе и који пориче све оно што је битно нацији и духу национализма.... До обрачуна је морало да дође. Јер у новом европском поретку који националсоцијалистички Рајх настоји да створи и ствара, бољшевизму нема места.*“[113]

Лист је имао, за ондашње околности, веома велики тираж, 200.000 примерака, и представљао је најзначајније дневно-информативно гласило колаборационистичких снага.[114] Главни и одговорни уредник до августа 1941. године био је Предраг Милојевић,[115] када заменик главног

---

[108] Видети: S. Cvetković, *Okupacija u šest slika – ispovest Dragomira-Dragog Stojadinovića – neobjavljen intervju dat Borislavu Pekiću, London, avgust, 1974*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 25, br. 2/2007, 146-147.

[109] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 399.

[110] *Ново време*, 16. мај 1941, бр. 1.

[111] Сарадници листа су из различитих побуда прихватали рад, како из финансијских разлога, каријеристичких амбиција тако и због идеологије „новог поретка“, која је била пропагирана у листу. (B. Petranović, *nav. delo*, 144-146).

[112] M. B. Matić, *U službi okupatora*: *osnovne teme u kvislinškoj štampi u Srbiji 1941. godine*, /u:/ Istorija 20. veka, Vol. 14, br. 1/1996, 66. (у даљем тексту: M. B. Matić, *U službi okupatora*).

[113] Видети: M. B. Matić, *U službi okupatora,* 60-61.

[114] B. Petranović, *nav. delo*, 144.

[115] Доајен српског и светског журнализма, уврштен у „*Алманах*“ Америчког библиографског друштва (међу пет стотина најугледнијих људи у свету) 1995. године. Рођен је 25. децембра 1901. године, у Београду, у породици државног чиновника. Завршио је Филозофски факултет у Београду, на коме је касније асистирао професору Брани Петронијевићу. Текстове у „*Политици*“ почео је да објављује 1921. године, а убрзо постаје и њен стални сарадник. Између два рата био

и одговорног уредника (и биће то до марта 1943. године) постаје Милош Младеновић,[116] а затим је наведена позиција припала Станиславу Кракову.[117] Покретањем листа организована је и служба за претплату. Лист је достављан на кућну адресу претплатницима из Београда, а поштом претплатницима у унутрашњости.[118] Улога листа огледала се у формирању свести српског читатељства о чему говори и податак да је упућиван и заробљеницима у логорима, то јест српским официрима и војницима заробљеним у Априлском рату.[119]

Пропагандни задатак *Новог времена* био је и да покаже српском становништву да Немци као окупатори заслужују лојалност и сарадњу. Ширено је уверење да су Немци против своје воље увучени у рат са Југославијом, да су се и као победници понашали коректно према становништву, дали су Србима домаћу управу, пружали помоћ у обнови и нормализацији земље и нудили могућност да се уклопе у „*немачку европску заједницу*“.[120] На основу одлуке од 4. августа 1941. године дневни листови су излазили само шест пута недељно, што се односило и на лист *Ново време*, који је за три и по године излажења имао 1066 бројева. Обимност листа је осцилирала. Наиме, садржај листа је у

је дописник „*Политике*“ из Немачке и Енглеске. После Другог светског рата радио је као специјални дописник из иностранства и коментатор спољнополитичке рубрике „*Политике*“, све до пензионисања 1967. године. Сарадњу са матичним листом наставио је до пред смрт, објављујући коментаре и сећања у редовној колумни, под називом „Кажем ја себи“. Милојевић је био један од првих новинара који је разговарао са Адолфом Хитлером. Интервјуисао је Мусолинија, Черчила, Чемберлена. Своје читаоце упознао је са делима Фојербаха, Хемингвеја, Кафке и многих других. Преминуо је септембра 1999. године. (Видети: П. Милојевић, *Кажем ја себи*: антибиографија, [2. проширено изд.], Београд : Прометеј, 1991).

116 Главни уредник Предраг Милојевић повукао се из редакције од 78. броја, односно од 3. августа 1941. године. Његов заменик Милош Младеновић, обављао је све функције главног уредника, иако је званично само заменик до 135. броја, односно до 9. октобра 1941. године. На поменутој функцији остаје све до 17. марта 1943. године, када је за новог главног уредника постављен Станислав Краков, који на овој функцији остаје све до престанка излажења листа, до почетка октобра 1944. године. (Видети: М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 400).

117 Станислав Краков рођен је у Крагујевцу 29. марта 1895. године. Био је српски официр, новинар, књижевник и филмски редитељ. Отац Александар је био лекар пољског порекла, а мајка Персида сестра генерала Милана Недића. Био је учесник Другог балканског и Првог светског рата. После Првог светског рата уписао је и дипломирао права. Од 1921. године почео је да се бави новинарством као сарадник листа „*Време*“. Био је уредник ваздухопловног часописа „Наша крила“ (1924-1939) и часописа „*Телеграм*“ (1939). Био је од 1932. године главни уредник листа „*Време*“, а потом и директор тог листа, као и политички уредник „*Политике*“. Милан Недић је био његов ујак, захваљујући чему постаје и уредник недићевских новина „*Ново време*“ (1943-1944), „*Обнова*“ и „*Записи*“. У Аустрију је отишао септембра 1944. и после рата живео претежно у Паризу. У Југославији је осуђен због колаборације током рата. (Видети: *Српски биографски речник*, том 5, Матица српска, Нови Сад 2011. године, одредница „Краков, Станислав“, стр. 325-326; Симо Ц. Ћирковић, *Ко је ко у Недићевој Србији 1941-1944*, изд. Просвета, Београд 2009, одредница „Краков, Станислав А.“ стр. 277-278).

118 M. B. Matić, *Štampa*, 17.

119 B. Petranović, *nav. delo*, 144-145.

120 D. Bondžić, *nav. rad,* 108.

почетку излажења био исписан на четири листа, али је при крају свог публиковања био сведен на један лист. Једино је формат листа, 55x38, остао непромењен за све године излажења. Редакција и администрација листа налазила се у Дечанској улици бр. 31, а штампање је обављала штампарија Ново време Београд. Власник и издавач било је новоосновано Српско издавачко предузеће АД, док је Драгомир Стојадиновић[121] био директор листа.[122] У сваком случају, оно што је сигурно, лист је остварио своје редовно излажење захваљујући подршци окупационих и колаборационистичких власти у техничким и финансијским средствима, неопходним за издавање и дистрибуцију.[123]

Детаљним читањем може се уочити да је у свим новинским текстовима представљена стабилна државна ситуација. Примери који на најбољи начин илуструју дате наводе су бројне манифестације које су организоване у читавој Србији. Наиме, у свим градовима су одржаване прославе поводом завршетка школске године на којима су присуствовали министри. У Београду је за такве поводе коришћена сала немачког лектората. Оперски певачи забављали су немачке власти, биоскопи су редовно радили, као и кафане, изложбе су у континуитету биле организоване, разна предавања су одржавана по трговима и улицама. По речима Недића, све је од стране становништва пропраћено бурним усклицима. Такође, спорт је добио велики простор у *Новом времену,* са задатком да прикаже слику нормалности у ратном периоду.[124] У том смислу, 4. августа 1941. године, *Ново време* је покренуло своје недељно спортско издање *Ново време – Спорт*.

---

[121] Драгомир Стојадиновић је млађи брат Милана Стојадиновића. Рођен је 1903. у Ужицу, правне науке је завршио на Универзитету у Београду. После завршених студија у Београду студирао је финансијско-економске науке на Универзитету у Лондону. Током 1924–25. био је адвокатски приправник, а затим се посветио новинарству и публицистици. Новинарством се активно бавио од 1922. године. Сарађивао је у *Привредном прегледу*, уређивао је *Недељне илустрације* и *Штампу,* био је дописник париског листа *Agence Economique et Financiere* и политичког часописа *L' Information.* Уређивао је и економски преглед београдске *Правде.* Био је један од акционара и директор листа *Време, а* у току рата је био у управи листа *Ново време*. Рат је провео у Београду и околини. Имао је значајну улогу у успостављању комесарске управе. Иако по убеђењу демократа, одржавао је добре везе са Немцима. Пре уласка партизана у Београд, слутећи да се спрема велика *чистка*, отпутовао је (почетком септембра 1944. године) возом за Аустрију, са осталим припадницима окупационе управе. По уласку у Немачку француске снаге су њега и Бошка Павловића, поставиле за чиновнике окупационе управе у околини Бергенца. По завршетку рата, осуђен је, почетком августа 1946. године, на смрт, али је смртна казна убрзо била замењена затворском. Пребачен је на одслужење казне у Сремску Митровицу, где је био до амнестије 1953. Омогућено му је да 1955. изађе из земље. Отпутовао је у Аргентину, где је радио у братовљевом листу *El Economisto* и помагао му у припреми књиге *Ни рат ни пакт.* Умро је у Буенос Ајресу 1985. године. (Видети: S. Cvetković, *nav. rad*, 139-152.)

[122] Видети: *Ново време*, 16. V 1941.

[123] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа*, 400.

[124] O. Milosavljević, *nav. delo*, 41-56; Д. Зец, *„Оаза нормалности или тужна слика стварности? Фудбал у окупираној Србији (1941-1944)*, /у:/ Годишњак за друштвену историју, бр. 3/2011, 49-70.

На основу прописа од 1. августа 1941. године, понедељак је био предвиђен за одмор особља, то јест нерадни дан. У складу с тим, *Ново време*, као што смо већ навели, није излазило понедељком, јер тога дана није издавана никаква штампа. Међутим, редакција дневног информативног листа *Ново време* се опредељује за покретање јутарњег листа *Понедељак*, чиме окупаторска и колаборационистичка пропаганда попуњава празан термин и добија континуитет у штампању публикације у току целе недеље.[125] Једини јутарњи лист у Србији који је имао све елементе самосталног листа (посебну нумерацију бројева, годину издања) и представљао нераскидиву целину са листом *Ново време,* у погледу формата и места штампања, био је *Понедељак*. Од 4. августа 1941., када је објављен први број, све до 17. јануара 1944. године, укупно је објављено 125 бројева. У самом заглављу листа биле су истакнуте пароле: „*Victoria! Немачка побеђује на свим фронтовима*“ и „*Victoria! Немачка победа – победа Европе*.“ Намена поменутих парола је била да велича окупатора и окупационе мере, нацистички нови поредак као и њихове победе. Међутим, потребно је имати у виду да је на постављање тих парола утицао сам окупатор, који је, иначе, и различита своја гласила широм Европе китио истим натписима. Новинар *Новог времена,* Раденко Ромић, био је главни уредник листа.[126]

Колаборационистичке власти су, осим јутарњег листа *Понедељак* и дневног листа *Ново време*, покренуле 6. јула 1941. године, и вечерњи лист *Обнова*. Главни уредник до октобра био је Милан Стоимировић Јовановић а од октобра Станислав Краков је преузео његову улогу. *Обнова* је била још један колаборационистички лист, само са мање сервисног садржаја у односу на *Ново време*.[127] Публиковање новог листа најављена је у листу *Ново време*: „*У најскорије време почеће да излази у Београду вечерњи дневни лист Обнова. Обнова ће излазити сваког дана у 16.30 часова поподне.*“ Укупно је објављено 986 бројева од покретања до престанка излажења 5. октобра 1944. године. Према речима уредништва *Обнова* није само информативни, већ и идеолошко-информативни лист. Лист је требало да послужи расветљавању истине, то јест догађаја који су претходили 27. марту. “*Допринећемо да се сабере сав обиман материјал из кога се може извући јасан суд*.“[128]

У Србији је забележена појава и двају колаборационистичких недељних листова. Први је *Наша борба*, лист Љотићеве огранизације „Збор“, који је служио ширењу идеја овог екстремно-десничарског покрета. Различити текстови о изградњи „нове Србије“ и њеном тобожњем месту у Хитлеровој „новој Европи“ често су се налазили на страницама овога листа“.[129] Први број је изашао 7. септембра 1941., а последњи 6. септембра 1942. године. Изненадно обустављено излажење листа оправдано је недостатком финансијских средстава. Љотићев лист

[125] Видети: M. B. Matić, *Štampa*, 17-18.
[126] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа*, 401-402.
[127] B. Petranović, *nav. delo*, 145, 425, 428.
[128] M. B. Matić, *Štampa*, 21.
[129] D. Bondžić, *nav. rad*, 110.

Наша борба имао је за циљ промовисање народне револуције, јер је била једини начин за излазак из постојеће ситуације.[130] Један од уредника био је др Димитрије Најдановић.[131] *„Циљеви недићевско-љотићевске пропаганде су профашистички, а прикривени су патриотским фразама и само њима познатим хуманизмом. Требало је приказати служење окупатору као заштиту Срба од авантуриста и плаћеника Москве, Лондона, Јевреја. Такође, пропаганда је била уперена против жена бораца народноослободилачког покрета.“*[132] Поред *Наше борбе,* као недељни колаборационистички лист, покренуте су 27. октобра 1941. године *Народне новине* на четири странице. Међутим, за разлику од осталих листова ни у једном од пет сачуваних бројева нема имена уредника, сарадника, издавача, власника, као ни података везаних за покретање и издавање листа. Последњи број је објављен крајем јануара 1942. године.[133]

Први окупаторски дневни и економски лист за југоисточну Европу, *Donauzeitung,* покренут је 15. јула 1941. године у Београду. Излазио је на немачком језику, шест дана у недељи. Штампан је на великом новинском формату у штампарији Београду Ново време. *„То је лист на немачком језику намењен не само Немцима који живе у југоисточној Европи него и свим народима тога простора.“*[134] Његову излажење најавили су листови *Ново време* и *Обнова*. Излажењем листа желео се постићи циљ да се одрже и продубе везе између народа југоистока и да се они упознају с приликама у Рајху и његовим тежњама. У листу се истиче да Немачка нема политичке циљеве на Балкану, већ да је Балкан њена сфера интересовања због привредне сарадње. Сарадници листа су били нацистички новинари, експерти за војно-управна, пропагандна и економска питања. Штампање овог листа се бележи до 2. септембра 1944. године.[135]

Први у низу војних листова био је *Лист уредаба Војног заповедника у Србији*. Лист је покренут маја 1941. године и излазио је до

---

[130] B. Petranović, *nav. delo,* 431.

[131] Припада групи најзначајнијих идеолога Збора, поред Љотића, Момира Николића, др Стевана Иванића и Милосава Васиљевића. Родио се 1897. године. Православно-богословски факултет завршио је у Београду, 1924. године. Студије филозофије завршио је 1938. године на Филозофском факултету у Београду. Своје образовање из области филозофије наставио је у Немачкој, где је 1940. године и докторирао. Поред тога био је учесник Првог светског рата. Касније је прихватио и професорски позив радећи као асистент проф. др Веселина Чајкановића. На Богословском факултету стекао је звање ванредног професора. За време Другог светског рата био је један од уредника листа „Наша борба“. Напустио је земљу пре ослобођења и отишао за Британију. Послератне дане посветио је свештеничком позиву. Преминуо је 1986. године. Био је аутор више изразито анти-семитских текстова, пре рата и у току окупације. (А. Стојановић, Српски цивилни/културни план Владе Милана Недића, Београд 2012, 300-301).

[132] М. М. Миладиновић, *Недићевско-љотићевска пропаганда против антифашистичког и ослободилачког покрета на југу Србије 1941-1944. године*, /у:/ Лесковачки зборник, бр. 34/1994, 72, 76.

[133] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 406-408.

[134] *Isti*, Štampa, 23.

[135] *Исти*, Окупаторска и колаборационистичка штампа, 404-405.

17. августа 1944. године и то само када би Војни заповедник у Србији (и његов штаб) имали званичну објаву за становништво. У складу с тим, објављено је 68 бројева. Поред већ поменутог Листа уредаба, Војни заповедник је био издавач *Обзнана и објава немачких власти у Србији* Лист је излазио у периоду од 5. јула 1941. до 30. децембра 1942. године.[136] Не треба заборавити још један немачки лист, *Amtsblatt der serbischen Ministerien*, који је излазио једном месечно у Београду. Штампан је само на немачком језику од 11. јула 1941. до 30 јуна 1943. године и имао искључиво службену намену.[137]

Службене новине и *Општинске новине* биле су обновљене од стране колаборационистичке управе. У почетку су среда и петак, а временом уторак и петак били дани резервисани за објављивање *Службених новина*. Сваки број имао је и страницу са садржајем листа, на основу чега се може приметити да су новине одабирале рубрике у складу са врстом објављених аката. У првом делу налазиле су се уредбе, наредбе, објашњења, позиви, док су устаљене рубрике садржале декрете, конкурсе, службене објаве, судске огласе, информације о продаји, зборовима и слично. Тираж новина био је велики јер су власници приватних предузећа и све остале институције били у обавези да се придржавају одредаба објављених у листу и тиме приморани да га имају. *Општинске новине* су садржале општинске одлуке, наредбе председника градске општине, то јест службени материјал београдске општине од општег интереса. За разлику од *Службених, Општинске новине* су излазиле једном недељно. Поуздано се зна да је лист објављиван у току 1942., и сигурно до септембра 1943. године, али података о издавању листа крајем 1943. и у току 1944. године нема.[138]

Поред листова окупаторских и колаборационистичких службених органа, потребно је поменути илустроване, забавне и стручне листове. Наиме, окупационе и колаборационистичке власти су, из жеље да створе привид да се окупацијом у Србији ништа није изменило, иницирале издавање разних илустрованих листова у којима се путем илустрација величала нацистичка победа под симболом Viktoria.

Недељни илустровани лист *Дом и свет* покренут је 22. јуна 1941. године и већ следеће године постао саставни део новопокренутог породичног листа *Коло*. Поред главне намене коју је лист требало да има, његово излажење било је подстакнуто на првом месту величањем нацистичких победа и акција. На тај начин су вести и информације са фронтова заузимале много простора, у илустрованој форми, поред рубрика хумористичког, спортског и дечијег садржаја.[139]

Недељни лист за пољопривреду у окупираној Србији, *Српско село*, покренут је почетком септембра 1941., и излазио до 9. септембра 1944. године. Лист је требало да има саветодавну функцију, то јест да помогне сељаку у пољопривредном раду, без политичке пропаганде. Међутим,

[136] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 409.
[137] *Исто.*
[138] *Исто,* 410.
[139] *Исто,* 411.

уредништво није следило циљеве листа, па су најважнији спољни и унутрашњи догађаји, активности, уредбе, наредбе и прописи окупаторских и колаборационистичких власти добили своје место у листу. Поред тога, у листу је своју рубрику имало и Министарство пољопривреде и исхране у којој је објављивало вести и обавештења, али и прилоге едукативног садржаја. Сматра се да је лист покренут захваљујући Милану Недићу, који је базу за обнову Србије видео у сељацима и обновљеном српском селу.[140]

Поред наведеног, у листу *Српско село* објављивани су и говори најистакнутијих колаборационистичких функционера попут Милана Недића: *„А све то што је створено, све што су наше вредне, радне руке изградиле, све што је Влада народног спаса учинила да би се за овако кратко време вратио живот Србије, све су то омогућили окупатори (немачка војна сила и немачка управа). Омогућили су нам да се вратимо у живот баш они за које су наши непријатељи говорили да ће нас збрисати са лица земље, да ће нас раселити, да ће нас учинити неплодним, да би се затрло српско семе и племе... Зато ми дугујемо благодарност Великом Немачком Рајху што нам је омогућио живот... пружио ново место сарадника у изградњи новог света... Ми изјављујемо... да ћемо бити свесрдни сарадници Великог Немачког Рајха у изградњи Нове Европе.“*[141]

Такође, издавани су листови *Српска сцена*[142] и *Филмске новости* из области позоришног живота[143] и филма. Поред тога публикован је и

[140] B. Petranović, *nav. delo*, 425, 428.

[141] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 413.

[142] Први број часописа *Српска сцена* појавио се почетком октобра 1941. године, приликом свечаног отварања зграде Народног позоришта Мањеж на Врачару. Према замислима уредништа: „Часопис ће излазити сваких петнаест дана, сваког 1. и 15. у месецу, на 32 странице ситног текста и са илустрацијама из актуелног репертоара. Имаће корице у боји (са садржином броја) и уметак са недељним репертоаром и листом сваке претставе. *Српска сцена* бавиће се искључиво позоришним питањима, доносиће рекламе о новим комадима (писцима, режији, диригентима), краће натписе из историје Народног позоришта и позоришне белешке о страним и српским драмским новитетима и важнијим позоришним догађајима. Уредник и одговорни уредник часописа биће г. Боривоје Јевтић, књижевни референт и редитељ Народног позоришта (државни чиновник), а сарађиваће чиновници и чланови Народног позоришта.“ Управник Народног позоришта, Јован Поповић, затражио је одобрење од др Валтера Грубера, директора ДНБ (немачке новинске агенције), за штампање листа *Српска сцена*. У наставку следи део писма у коме Поповић образлаже потребе и циљеве Народног позоришта: „...Реч је, дакле, о новом позоришту и о новом духу у таквом позоришту. Отуда то ново позориште неће остварити они позоришни мајстори који прибегавају једном формалном позоришном принципу, принпипу техничке природе, него они који буду у могућности да преобразе целокупни дух драмске уметности, и то да га преобразе у идеалистичком смеру... Народно позориште, као матица целокупног српског позоришног живота, осећа у потпуности тешки задатак који данас узима на себе у интересу обнове српске стваралачке културе, и у приликама потпуно новим, и у односима сасвим измењеним. Отварајући поново своје двери српској позоришној публици, оно, после вишемесечне паузе, пуне брига и напора око основних материјалних питања, у првом реду питања обнове сопствене куће, негује живу жељу да да подстрека српском стваралачком духу који је у недавној

Забавни лист у коме су деца новинара листа *Ново време* били главни уредници. У току окупације, главни шаљиви колаборационистички лист био је *Бодљикаво прасе*. Такође је и Српска православна црква имала свој лист који је у току окупације обновљен. Реч је о *Гласнику*, односно службеном листу Српске православне цркве. У *Гласнику*, као свом званичном органу, СПЦ је била обавезна да објављује све одредбе окупатора и колаборационистичких власти које су се односиле на религију и верски живот. Такође, у листу су своје место добијали и документи окупаторско-колаборационистичке провенијенције – наредбе војног заповедника Србије о забрани преласка Јевреја у другу веру и о забрани венчавања припадника немачке војне силе „с' иностранкама" пред црквеним органима.[144]

Листови *Дом и свет, Народне новине* и *Наша борба* у току 1942. године нису излазили, али су зато покренути нови листови и часописи са појачаном колаборационистичком пропагандном активношћу. *Српски народ* је био нови недељни политички лист који је излазио од 6. јуна 1942. до 13. септембра 1944. године, на 14-16 страна. Главни уредник листа био је Министар просвете и вера у влади Милана Недића, Велибор Јонић. Поред чланака посвећених политици, одрђени број страница био је намењен културним догађајима, српској омладини и српским добровољцима. Иначе, управо су странице посвећене српским добровољцима садржале податке о ангажовању колаборационистичких оружаних јединица у борби за искорењивање народноослободилачког покрета.[145] У складу с тим једна од централних рубрика у листу била је „*Српски добровољац*", настала с циљем да привуче што већи број грађана у редове колаборационистичких војних формација.[146]

Почетком 1942. године покренут је недељни илустровани лист *Коло*. Актуелне репортаже и обиман илустровани материјал, уз помоћ кога се остваривала пропагандна функција у корист окупатора и колаборационистичке управе, чинили су поменути лист. Такође, у листу је била пропагирана немачка кампања на Источном фронту и у северној

прошлости био често занемариван и неразумно пренебрегаван. Али да се, подједнако, користи и свима стваралачким тековинама оних великих народа, првенствено суседних, који су и у нашој прошлости, нарочито у прве дане стварања нове српске књижевности, вршили плодне утицаје на наше нове самоникле културне манифестације. Репертоарска политика треба да продуби немачко-српске културне односе. Том циљу треба да послужи и овај позоришни часопис коме претходе дуге и часне традиције у овоме смеру. Сматрајући да је позоришна уметност збир свих уметничких напора и највиших, у пространој културној области једног народа, овај часопис ће настојати да даје верно огледало разних и многобразних позоришних треперења, тако утицајних, али и толико пролазних. …" (Видети: Б. Мајданац, *Позориште у окупираној Србији*: позоришна политика у Србији 1941-1944, Београд 2011, 53-56).

143 О позоришним приликама у окупираној Србији видети: С. Ђ. Керкез, *нав. дело*, 455-460; Б. Мајданац, *нав. дело*.

144 М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа*, 414-415.

145 *Исто,* 416-418.

146 М. Матић, „*Српски народ*", 37.

Африци.[147] Поред тога, половином 1942. године обновљен је лист *Земљорадничке задруге*.[148]

Поред листова на немачком језику, у окупираној Србији излазила су и два недељна листа на руском језику: *Нови пут* и *Русское дело,* са пропагандним задатком заштите интереса руске емиграције у Србији.[149]

На иницијативу Министарства просвете, колаборационистичке владе Милана Недића, обновљена је излажење часописа *Просветни гласник*, 1942. године. У часопису је, осим превода немачких и италијанских чланака, било и идеолошких текстова, али су они најчешће били национално-конзервативног усмерења, а не нацистички. Осим тога, велики број текстова односио се на просветне теме у техничком и педагошком смислу, и у њима уопште нису помињана политичка питања.[150] Уредник листа био је др Филип Медић, професор Више педагошке школе, а министар просвете и вера Велибор Јонић, издавач листа, који поводом излазности листа истиче: *„Просветни гласник се обнавља у нади да ће се око њега прикупити сви они просветни радници, који желе добро и нашој школи и обнови народа... Школа не сме бити расадник интернационалних схватања, која су далеко од наше српске стварности.“* На основу Јонићевих порука може се закључити да је *Просветни гласник* својим садржајем требало да афирмише нове односе у духу колаборационистичке политике и буде узор у области школства, просвете и културе.[151]

Шест деценија излажења *Просветног гласника* било је потчињено диригованој колаборационистичкој политици. У складу с тим, у прогласу Министарства просвете и вера, од 2. априла 1942. године, каже се: *“Имајући пред собом те нове, много шире и много значајније просветно-педагошке задатке, Просветни гласник даваће читаоцима, ма коме нивоу образовања они припадали, одабрано штиво из разних области науке, филозофије, педагогије, практичне примене наставе, као и расправе о најбитнијим питањима односа школе и народа, јер Просветни гласник има да пружи корисну лектиру свима који желе да помогну развитку и напретку српске културе и просвете. У ту сврху, редакција часописа ангажовала је за своје сараднике писце свих стручности.“* Иначе, сва надлештва и установе у ресору Министарства просвете и вера морала су да се претплате на овај часопис.[152]

Марта 1941. године, паралелно са стварањем Српске државне страже, покренут је и лист *Гласник Српске државне страже* намењен официрима, подофицирима и народним чуварима. Први број изашао је јуна 1942. године. Поред стручног усавршавања, циљ часописа је био популаризација службе у Српској државној стражи и васпитање

147 В. Petranović, *nav. delo*, 145, 425, 428.
148 М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 420.
149 *Исто,* 420-421.
150 В. Petranović, *nav. delo*, 145, 425, 428.
151 М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 422-423.
152 С. Ђ. Керкез, *Просветно-културна политика у Србији од 1941-1944.,* /у:/ Пешчаник: часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке, Год. 3, бр. 3/2005, 40.

мобилисаних припадника у духу верног служења колаборационистичком и окупационом систему, као и усађивање мржње ка комунистима и народноослободилачком покрету.[153] У уводнику листа је забележено: „*Гласник ће објављивати чланке, који ће служити буђењу, чувању и неговању српског народног духа, српске културе, историје српског народа, српске националне свести и који ће разматрати улогу и значај српског народа у новом поретку Европе и опште светске заједнице*.“[154]

Просветна заједница је јуна 1942. године покренула месечни илустровани часопис *Наша жена*. Примарни циљ листа био је, у складу са конзервативним начелима које је заступала влада Милана Недића, да промовише традиционалну улогу мајке и домаћице и мотивише жене да се одрекну послова и активности изван куће. [155] На основу наведеног, може се уочити да се Недићев режим залагао за враћање припадница нежнијег пола традиционалном раду.

Колики је значај пољопривреде, српског села и сељака, које је место сељака у народној заједници и колика је улога српског сељаштва у немачкој привредној политици, сазнајемо у листу *Земља и рад*, покренутом октобра 1942. године. Овај лист имао је за циљ да што више мотивише сељаке у подржавању окупационе власти и политике.[156]

Осим наведених листова, поменућемо још и гласило радничке слоге и напретка – *Српски радник* затим *Заводски лист* – лист Завода за принудно васпитање омладине потом *Зидне новине*, *Мали забавник*, *Нову Србију*...[157]

На крају се може уочити да је окупатор, за све време свога присуства на територији Србије, имао велики утицај на избор тема и пласираних садржаја у штампи, да није било објективног извештавања, због ратних околности, то јест било је забрањено објављивање садржаја који је могао угрозити ратни интерес окупатора. Такође, штампа је до војног слома Немачке имала континуитет у излажењу. Међутим, расуло Немачке, 1944. године, условило је све мањи интензитет и излажење поменутих листова, а њихово гашење наговештава нестанак Трећег рајха.

[153] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 423.
[154] *Исти*, „Српски народ“, 38.
[155] *Исти*, Окупаторска и колаборационистичка штампа, 425.
[156] B. Petranović, *nav. delo*, 430.
[157] М. Б. Матић, *Окупаторска и колаборационистичка штампа,* 427-428.

НИШ И НИШЛИЈЕ ДАНАС

ДРУГИ ГРАД У СРБИЈИ ЉУБОМОРНО ЧУВА СВОЈЕ СТАРЕ ОБИЧАЈЕ И ИСТОЧЊАЧКО ШАРЕНИЛО

„Откад се памти Ниш је увек био град парадокса. Средокраћа између Истока и Запада, главна станица на путу, (боље рећи на саобраћајној артерији) између Европе и Азије, чежња и плен свих завојевача, још од старога века, па опет миран, тих и патријархалан град. Венецијански и дубровачки трговци, њихови другови на послу Азјати свију боја и раса, крстарили су вековима преко Ниша. Трговци су проносили кроз њега слоновачу, злато, измирну, а понајвише драго камење са Истока којим су красиле круне западњачке владарке и властелинке. Све те драгоцености Истока, одавно су нестале, а Ниш и даље стоји као што је стајао кроз безбројне векове.

Ниш, град једног императора

Овај град на вечито мутној Нишави поноси се тиме што је у њему рођен један од највећих римских императора и први римски владар који је за званичну религију прогласио до тада прогоњено хришћанство. Свети цар Константин Велики угледао је свет у Нишу. И данашње Нишлије, које иначе баш много не полажу на традицију, поносе се овим некадашњим својим грађанином. Ниш је очувао успомену на великог хришћанина свеца и императора. Саборна црква носи часна имена светог императорског пара цара Константина и царице Јелене. Две улице такође су назване њиховим именима, као и једна штампарија.

……А град је заиста чудан. Чудан је, јер се на сваком кораку сретне старо и ново, Исток и Запад. Асфалтиране и лепо калдрмисане улице кроз које пролази трамвајска пруга, многобројни фабрички димњаци, који се диме око града, одлично сортиране трговине и чисте кафане, сведоче о напредности Нишлија. Сведоче о западњачком духу.“

19. АВГУСТ 1941. ***П. Б.***

1941.

18. ЈУЛ 1941.
НОВА ВРСТА ПРЕВАРЕ
НИШКА ПОЛИЦИЈА УХАПСИЛА ЈЕДНОГ „ТРГОВЦА“ НАМИРНИЦАМА

Ниш, 17 јула

Набављање намирница са села створило је ново поље рада варалицама. Тако је Трајко Куртић, који је одавно познат нишкој полицији по преварама, решио да искористи наивне људе за вршење превара. Био је свестан да ће много лаковерног света насести кад се обећа добављање намирница по прилично ниским ценама. Куртић се није преварио, јер је одмах нашао жртве. Једино, можда није очекивао да ће на првим корацима пасти полицији у руке. Гђа Косара Петковић пријавила је полицији да јој је Куртић измамио 1900 динара с'тим да јој купи на селу и истог дана донесе масти, брашна и лоја. Исто тако и Г. Јездимир Гојковић, службеник железничке радионице пријавио је да је преварен на исти начин. Само је он много јевтиније прошао, јер је дао Куртићу свега 442 динара, с'тим да му овај донесе канту масти и два литра зејтина. Полиција је одмах ухапсила Куртића и сада над њим врши истрагу, јер у полицији верују да је он преварио још много особа, само да се преварени нису до сада јавили. Када заврши истрагу полиција ће овог „ликеранта“ масти, брашна, лоја, зејтина и других намирница предати суду.

П. Б.

18. ЈУЛ 1941.
КРВ МЕЂУ БРАЋОМ
ЈЕЗИВА ДРАМА НА СЕЛУ

Ниш, 17 јула

У иначе мирном селу Равном Долу, срез нишки, десио се један крвави догађај, који је изазвао гнушање у целом срезу. Душан Раденковић, земљорадник из Равног Дола, на врло свиреп начин убио је свог брата Љубомира. Браћа Душан и Љубомир Раденковић били су подељени, али су имали једну ливаду на коју је свако од њих полагао право и сматрао је за своју. На дан убиства Љубомир је био дошао на ту ливаду да пласти сено. Међутим, Душанова жена видећи девера на спорној ливади, отрчала је и обавестила мужа. Душан је одмах дотрчао и почео да се свађа са братом, тврдећи да Љубомир нема право да пласти сено. Љубомир није остао миран, и тако се од свађе изродила туча међу браћом. У тој тучи је Душан ударио Љубомира неколико пута оштрицом косе и задао му и један смртоносни ударац.

Убица тражи лекарску помоћ

Љубомир је од задобијених повреда остао на месту мртав, док се Душан сам пријавио властима и тражио да буде упућен на лечење, пошто је, по његовом тврђењу, и сам повређен у тучи. Истрага је одмах поведена и Душан је задржан у притвору. Ипак врло је тешко утврдити начин на који је извршено ово братоубиство, јер једини сведоци су биле жене убијеног и убице, а њиховим исказима се не може много веровати.

П. Б.

25. ЈУЛ 1941.
НИШКА ПОЛИЦИЈА ПОХАПСИЛА ВЕЛИКИ БРОЈ ЛОПОВА И КОЦКАРА

Ниш, 24 јула

Непознати обијачи обили су и похарали једну велику мануфактурну - галантеријску радњу, која се налази у најужем центру града. Већ од свршетка рата врло су се често дешавала обијања радњи у Нишу. Што је најитересантније, сва та обијања извршена су у главној улици, и то све у радњама које се налазе једна поред друге. Све ове крађе су вршене на исти начин, тако да је апсолутно уверење полиције да су све ове похаре извршиле исте особе, односно да се овде ради о једној вешто и добро организованој банди професионалних обијача... Ипак, прексиноћна крађа је смелија и кудикамо дрскија од свих досад извршених. Обијена радња се налази у Обреновића улици, а њен сопственик је г. Жика Милосављевић. Обреновића улица је у исто време и корзо и главна артерија Ниша. Трговац г. Милосављевић се постарао да баш ових дана набави приличну количину робе. Обијачи као да су сазнали ово и, тако рећи чим је нова роба унесена у радњу, они су је обили и покрали. Том приликом лопови су однели разне робе у вредности преко 30 хиљаде динара. Полиција је одмах повела истрагу и шеф Кривичне полиције г. Павле Богдановић лично је извршио увиђај. Иначе шеф г. Богдановић ће и даље водити истрагу по овом делу све док се не ухвате обијачи. У полицији верују да ће ускоро лопови бити похватани, тим пре што има извесних индиција, које ће одвести иследнике на прави траг. Сем провала у Нишу су учестале и остале врсте крађа. Због тога је полиција, у току јучерашњег дана, извршила рацију на сумњиве особе. Рација је дала одличан резултат: ухапшено је једанаест људи, које полиција одавно тражи због разних преступа.

Међу ухапшенима се налази већина коцкара и џепароша. Али, ухапшено је и неколико „асова“. Тако су пали полицији у руке рекордери у свом послу. Божидар Алексић, одговрао је досад за 17 крађа, Рамадан Ајдаровић, који је 20 пута седео у затвору због крађе, нашао се и овог пута у затвору. Овај Ајдаровић је познат као пијаница и само када је пијан врши крађе. Најитересантнији је егземплар Ненад Ђорђевић. Овај непоправљиви лопов је досад одговарао 14 пута за крађе и друга кривична дела. Иначе, Ђорђевић је „многоструки специјалист“, јер док се остали лопови обично баве једном врстом крађа, он је у исто време коцкар, џепарош, обијач, па чак и разбојник.

Од ухапшених лопова тројица су под судском истрагом. То су Трајко Куртић, лопов и варалица, Богосав Божиновић и Александар Аранђеловић, који су познати вештаци за крађе кроз прозор и због те своје „вештине“ и сада су под судском истрагом. Приликом ове рације било је ухапшено још осам старих познаника нишке полиције. Међутим, полицајци су утврдили, да су се сви они вратили поштеном раду и постали ваљани чланови друштва и сви су пуштени на слободу. Ова рација је имала и свој хепиенд. Ухапшен је био и један младић чије се име већ налазило у картотеци полиције. Међутим, одмах по хапшењу дошла је у полицији једна млада и лепа девојка, и тражила да се са њим састане. На састанку пред полицијским чиновником споразумели су се њих двоје да се одмах венчају. Ухапшени вереник је одмах пуштен, отишао је из затвора право пред олтар и венчао се са изабраницом свог срца.

П. Б.

26. ЈУЛ 1941.
ПОТЕРА ЗА СУМЊИВЕ ЖЕНЕ У НИШУ

Ниш, 25 јула

Рацију на сумњиве жене извршила је нишка полиција. Том приликом ухапшено је неколико девојака које нису могле да докажу да се издржавају поштеним радом. Све ухапшене девојке упућене су на лекарски преглед. После прегледа болесне ће бити упућене у болницу на лечење, а остале ће бити протеране у завичај.

П. Б.

27. ЈУЛ 1941.
ЖЕНА КОЈА ТВРДИ ДА ЈЕ ПОСТАЛА КРАДЉИВИЦА ИЗ НУЖДЕ

Ниш, 26 јула

Нишка полиција ухапсила је Вукосаву Драгићевић, радницу овдашње Дуванске станице. Ова крадљивица украла је, пре 15 дана, г-ци Вери Стојиљковић, са станом у улици Војводе Путника 38, златне минђуше, један дукат и две старе српске петодинарке у сребру. Вукосава је украдене минђуше заложила код Војислава Митића, касира једног овдашњег хотела за 350 динара, а дукат је продала Лепосави Хаџи Нешић, домаћици за 300 динара. Полиција је украдене ствари пронашла и вратила сопственици. Ухапшена Вукосава признала је дело, али се брани да је крађу извршила из нужде. Интересантно је да је Вукосава, у почетку, крила своје право презиме и тврдила да се презива Николић, сигурно да би сачувала углед своме имену и била осуђена под лажним. Чим полиција заврши истрагу предаће преступницу суду.

П. Б.

28. ЈУЛ 1941.
ПОЈАВИЛЕ СЕ У НИШУ НЕВЕШТО ФАЛСИФИКОВАНЕ НОВЧАНИЦЕ

Ниш, 27 јула

Један кафеција донео је полицији једну фалсификовану новчаницу и изјавио да је њоме платио рачун неки непознати гост, цивил. Полиција је одмах повела истрагу да утврди ко растура ове фалсификоване новчанице, а када то утврди лако ће пронаћи фалсификаторе. Фалсификоване новчанице су врло невешто израђене, тако да се одмах, на први поглед, може уочити да се ради о фалсификату. Рађене су руком и то, вероватно, тушем. Боје су много јасније и отвореније. Сви цртежи и слова су невешто и неправилно израђени. Пошто фалсификатори руком раде и цртају једну по једну новчаницу, у полицији верују да је растурено свега неколико ових фалсификата.

П. Б.

29. ЈУЛ 1941.
„РАТ“ СПЕКУЛАНТИМА ОБЈАВИЛА НИШКА ПОЛИЦИЈА ВЕЋ ЈЕ КАЖЊЕН ПРИЛИЧАН БРОЈ ЉУДИ

Ниш, 28 јула

Управа полиције казнила је једанаест особа због подизања цена на затвор и новчану казну, и то: Рада Апостоловића, млекара, Алексу Јовановића, пиљара, Косту Апостоловића, млекара, Војислава Несторовића, млекара, Методија Јанковића, млекара, Браниславу Јовановић, из села Трнаве, Милана Станковића, из Чамурлије, Живка Стојановића, пиљара, Добривоја Петровића, из села Извора, Драгољуба Калушевића, пекара, и Крсту Младеновића, пекара. Од свих осталих најстрожије је кажњен Крста Младеновић са 15 дана затвора, 5000 динара новчане казне и принудан рад. Управа полиције оптужила је овдашњем Среском суду за иста дела, али теже кривице, 23 лица. Тако су оптужени трговци: Ђока Ђермило, Стеван Стевановић, Трајко Ристић, Војислав Станојевић, Војислав Ђорђевић, Миливоје Коњушанин, Добривоје Николић, Тихомир Илић и Миодраг Павловић. Од дрварских трговаца оптужени су: Алексије Здравковић, Добринка Николић и Радојко Маринковић. Даље су оптужени: Љубомир Стаменковић, пекар, Младен Јовановић, пиљар, Тосун Зећировић, посластичар, Момчило Савић, пекар, Вукашин Петровић, из села Поповца, Добросав Марковић, земљорадник из Јасеновика, Розалија Рогљачин, крчмарка, Захарије Илић, млекар. Као што се види нишка полиција објавила је прави рат спекулантима и са њима поступа врло строго.

П. Б.

29. ЈУЛ 1941.
БСК ЈЕ ПОБЕДИО НИШКУ „ПОБЕДУ“ СА 9:0 (4:0)

Ниш, 28 јула

Јуче је овде одржана пријатељска утакмица између комплетног лигашког тима Бск-а и овдашње „Победе“. За гостовање плавих владало је овде неочекивано велико интересовање, тако да је на игралишту било око 2000 гледалаца, иако је баш пред саму утакмицу била провала облака. Победа Бск-а била је лака, што се може видети и из самог резултата. Са 9:0, Бск је победио нишки тим, који се у првом полувремену доста добро држао. Публика је била одушевљена лепом игром Бск-а и високим квалитетом приказаног футбала. Полувреме је завршено 4:0 за Бск. Голове за плаве постигли су: Николић 3, Митић 2, Ваљаревић 2, Спасојевић и Живковић по 1. Најбољи играчи Бск-а били су Мркушић, Јовановић и Ваљаревић. Данас ће се одиграти реванш утакмица између истих клубова.

С. Глишовић

29. ЈУЛ 1941.
У НИШУ: ГРАЂАНСКИ - ЖЕЛЕЗНИЧАР 2:1 (1:0)

Ниш, 28 јула

Као што је познато, по распореду СЛС-а, Ниш треба да да два клуба за финалне утакмице за првенство нишког подсавеза. Пошто су биле одигране све утакмице, између шест нишких клубова, из којих је „Победа“ изашла као финалиста, требало је решити питање и другог учесника за потсавезно првенство. Стога је у петак одиграна и ова последња утакмица између „Грађанског“ и „Железничара“. Иако је, по свим прогнозама, „Железничар“ био фаворит, победио је „Грађански“ са резултатом 2:1 (1:0) и тиме се квалификовао за потсавезно првенство. Утакмица је била врло узбудљива. Темпо, од почетка до краја, био је врло оштар, а диктирали су га млади играчи „Грађанског“.

О некој техници и скупној игри не може се уопште говорити, па ипак „Железничар“ је једино у овоме био изнад свог победника. Публике је било доста, преко 1000 гледаоца. Судио је добро Вајс из Београда. Ранији резултати су били: „Победа“ – „Синђелић“ 4:0 и 6:0; „Грађански“ – „Хајдук“ 2:2 и 2:1; „Железничар“ – „Цар Константин“ 4:0 и 2:2; „Победа“ – „Грађански“ 3:0.

П. Б.

31. ЈУЛ 1941.
10 ХИЉАДЕ ИЗБЕГЛИЦА ЗБРИНУТО У НИШУ

Ниш, 30 јула

После Београда у Нишу има највише избеглица. Ако се узму у обзир и многобројни државни, бановински и самоуправни чиновници, који су распоређени на нове дужности, са сигурношћу се може рећи да сада у Нишу живи 10.000 избеглица. За смештај и збрињавање избеглица постоји нарочит одбор. Тај одбор показује велико старање за ове несрећнике који су, заједно са породицама, напустили своја огњишта и, врло често, без игде ичега. Данас је мало кућа у Нишу где није смештена нека избегличка породица. Станове избеглицама налази нарочити одбор, при Градском поглаварству. Ко је у могућности од избеглица плаћа кирију, а ко није од тога је ослобођен. Али, док је било доста лако решити питање станова за избеглице, било је теже наћи начин за исхрану. Градско поглаварство и социјални одбор донекле су решили и тај проблем.

Општина, са своје стране, сваког дана дели 300-400 топлих ручкова најсиромашнијим избеглицама. Поред тога, указује новчане помоћи за превоз ствари, и друге најнужније потребе. Само новчаних помоћи Градско поглаварство дало је 200.000 динара. И ови ручкови и ове новчане помоћи давани су из специјалног кредита, који је сваке године био предвиђен општинским буџетом за помагање месне сиротиње и незапослених радника.

Грађани са своје стране често и сами, непосредно помажу избеглице храном, одећом и другим потребама. Градско поглаварство разделило је и приличну количину дрва за огрев најсиромашнијим избеглицама. Одбор за прикупљање прилога за избеглице развио је и у Нишу велику делатност. Овај одбор је до сада прикупио преко 330 хиљаде динара. На први поглед, према броју становништва Ниша, ова сума не изгледа велика. Али кад се узме у обзир да су, скоро по свим кућама смештене избеглице, и да сваки имућнији грађанин има избегличку породицу под својим кровом, онда је прикупљена сума задовољавајућа. Само прикупљање прилога још није закључено. Прилози се прикупљају и даље и вероватно ће достићи замашну суму.

П. Б.

31. ЈУЛ 1941.
НИШКА ПИЈАЦА ПРЕПУНА ПОВРЋА И ВОЋА

Ниш, 30 јула

Одувек је нишка пијаца била врло богата. Плодна околина, коју обрађују највреднији сељаци Србије, богато се увек одуживала својим ратарима. Данас је ова пијаца сигурно најбогатија у Србији. Нарочито је богата поврћем и воћем. Суботом када је овде пијачан дан, мали је пијачни трг да прими све производе вредних баштована из околине Ниша. Стога се пијаца продужи кроз осам улица, које иду од трга. По плочницима свих тих улица уздижу се права брда кромпира, купуса, бораније, парадајза, карфиола, и свих могућих производа, којима благородна и захвална земља плаћа тешки рад онима који је својски обрађују. Главице купуса су необично велике и тешке. Сваки комад парадајза је као јабука. Карфиол опет, личи на скупоцени и ретки цвет мимозе.

Може се рећи, сем тога, да је нишка пијаца и врло јефтина. Бораније, на пример, стаје два до четири динара килограм, а парадајз, који још није у пуном јеку 4 до 6 динара. Али, нишка пијаца је исто тако богата и воћем. Жуте и велике крушке, крупне и сочне бресквe, овалне јабуке, шљиве разних врста и разно друго воће стоји у пуним корпама на пијаци. Све ово воће, да је чак зрило ма где под жарким сунцем, не би могло да буде ни лепше на око, ни укусније, ни сочније. Цене воћа такође нису високе. Крушке, јабуке и бресквe стају 6 до 10 динара за килограм. Кад буде поврће и воће у пуном јеку, може се рећи да ће бити упола данашње цене.

П. Б.

3. АВГУСТ 1941.
ЈЕДНА ЗАИСТА НЕСВАКИДАШЊА КРАЂА
КОЛА СА ДВА ВОЛА УКРАДЕНА У СРЕД ДАНА У НИШУ

Ниш, 2 августа

Овде је извршена једна несвакидашња крађа. Усред града и усред дана украдена су кола и два вола. Сиромашни сељак Цветко Ивановић из Баботнице, среза прокупачког, био је дотерао пуна воловска кола у Ниш. Пошто их је истоварио, Цветко је испрегао волове, дао им сена, а он отишао да сврши неке послове. Како се врло мало задржао, Цветко је при повратку, на своје велико изненађење приметио да су му нестала кола и оба вола. Одмах му је било јасно да је по среди крађа, јер, пошто су волови били испрегнути, нису се могли изгубити заједно са колима. Да су одлутали остала би бар кола. Међутим, очигледно да се лопов није могао задовољити само воловима. Стога их је упрегао у кола и отерао и волове и кола. Несрећни Цветко је одмах известио полицију о крађи и дао опис волова.

П. Б.

ЧАС КРЕТАЊА У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ

На основу наредбе Фелдкомандантуре у Нишу време кретања у Моравској бановини утврђено је од 4 часа ујутру до 20 часова увече. После овог времена кретања сви грађани морају бити код својих кућа. Ово ново време кретања почиње од понедељка 4. августа ове године.

Агенција „Рудник“

3. АВГУСТ 1941.
УДАВИО СЕ У НИШАВИ МЛАДИЋ КОЈИ НИЈЕ ЗНАО ДА ПЛИВА

Ниш, 2 августа

Јуче се у Нишави удавио Милан Бједовић, избеглица из Куманова, стар 21 годину. Бједовић се купао у Нишави код Ледене Стене, па пошто је био слаб пливач, а отишао је дубоко у реку, захватила га је матица и однела.

Б. П.

8. АВГУСТ 1941.
ОСНИВАЊЕ ЗЕМЉИШНИХ КЊИГА У СРЕЗУ НИШКОМ

Повереник за оснивање земљишних књига у Нишу објавио је, да су извиђачи за к.о. Малча одређени за 15. август 1941. године и следеће дане у Малчи, и то у згради општинске суднице. Позиви су разаслати сопственицима непокретних имања, а заинтересовани сопственици, који нису примили позив, могу доћи и без позива, да очувају своја права.

Агенција „Рудник“

13. АВГУСТ 1941.
НОВИ УПРАВНИК НИШКЕ ПОЛИЦИЈЕ

Ниш, 12 августа

Решењем комесара Министарства унутрашњих послова, досадашњи управник полиције у Нишу, г. Димитрије Симоновић, премештен је за саветника Министарства унутрашњих послова. Истим решењем за новог управника полиције у Нишу, постављен је г. Милосав Тодосић, претстојник градске полиције у Панчеву.

П. Б.

13. АВГУСТ 1941.
ЈЕДИНСТВО ЈЕ И У РЕВАНШУ ПОБЕДИЛО ОДЛИЧАН ТИМ НИШКОГ ЖЕЛЕЗНИЧАРА - 3:2 (0:2)

Ниш, 12 августа

Јуче је одржана реванш утакмица између београдског „Јединства“ и „Железничара“, која се такође завршила победом гостију, овог пута 3:2 (0:2). Домаћи су играли толико одлично да су у првом полувремену водили 2:0. У другом делу, међутим, гост је узео мах и успео да да три гола, и на тај начин однесе и другу победу из Ниша. Као ни јуче, нишка публика ни данас није била задовољна игром гостију. Овде се сматра да су обе победе госта незаслужене, јер гост ни у ком случају није био бољи од домаћих, који су дали изврстан футбал. Ову другу утакмицу судио је сасвим добро Маленица из Скопља.

П. Брајевић

14. АВГУСТ 1941.
НИШКА ПИЈАЦА ОБИЛУЈЕ ВОЋЕМ И ПОВРЋЕМ

Ниш, 13 августа

Ове године поврће је много боље родило него прошле. Нишка пијаца препуна је поврћа, и оно се продаје по врло ниској цени. Тако се килограм парадајза продаје по 1 и по до 2 динара. Али док је поврће јефтино, воће је доста скупо. Потрошачки свет сматра да би требало одредити цену воћу. На тај начин ускладила би се цена између поврћа и воћа, која је сада несхватљиво различита, и ако је воће исто тако као и поврће ове године врло добро родило.

У вршењу службе погинуо је Ђорђе Стојановић, електричар овдашње железничке радионице. Несрећни Стојановић оправљао је електрични вод. Пошто није био довољно обазрив, металним метром додирнуо је струју високог напона и на месту остао мртав.

П. Б.

14. АВГУСТ 1941.
У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ОТПОЧЕЋЕ УСКОРО МНОГИ ЈАВНИ РАДОВИ

Ниш, 13 августа

Као што је „Ново Време“ опширно писало, по програму за извођење јавних радова предвиђено је само за Моравску бановину 279.760,000 динара. Али, ни по редовном буџету, Моравска бановина није запостављена. Тако је у буџету за друго полугође ове године, за јавне радове у овој бановини предвиђено 13.500,000 динара. Ова сума биће утрошена за редовно одржавање и оправку државних путева и мостова, за хидрографију, испитивање водених токова и водене снаге, сондажу, катастар мелирационих подручја, и т. д. Радови треба да отпочну ових дана.

П. Б.

14. АВГУСТ 1941.
НИШКА ОПШТИНА ДАЈЕ 100.000 ДИНАРА ОНОМЕ КО ОТКРИЈЕ АТЕНТАТОРА НА ХОТЕЛ „ПАРК“
ПРОГЛАС БАНА МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ ПОВОДОМ НЕДЕЛА НЕРАЗУМНИХ ЉУДИ

Ниш, 13 августа

На дан 3 овог месеца, у 21 час, бачена је на терасу овдашњег хотела „Парк“ једна бомба. Наше и немачке власти одмах су повеле истрагу, али атентаторима се до овог часа није ушло у траг. Градско поглаварство у Нишу одредило је суму од сто хиљаде динара, која ће бити исплаћена као награда ономе који открије атентатора. Поводом овог атентата, а и других немилих догађаја вршилац дужности бана Моравске бановине г. М. Костић упутио је грађанству Моравске бановине овај проглас:

„Грађанству Моравске бановине! Последњих дана било је неколико испада против органа наших власти, имовине наших грађана, па и према претставницима немачке војне силе. Ове неразумне мере неодговорних изгредника имају тешке последице и претстављају акт огрешења према свом рођеном народу. Такви испади могу имати само штете и још теже последице са оштрим репресалијама.

Грађанство Моравске бановине које се одликује сталоженошћу и разумевањем, треба да настоји како би се очували поредак и безбедност да спречи свако сулудо иступање неодговорних и неразумних елемената. На свима нама су многе дужности и обавезе према сопственом народу. Имамо много незбринуте браће из разних крајева, и дужност нам је да се постарамо о њима, као и о себи, незаборављајући своје најближе у невољи. Пред таквим дужностима, ако се наставе испади према недужним појединцима и прављење штете својим рођенима, код нас ће наступити мучно стање, које ће имати тешке последице и по појединце и за цео народ. Ми смо били до сада у положају да се ублаже многе невоље, и да наиђемо и на разумевање. Безумни поступци, уколико се наставе биће по цео народ судбоносни, многи ће остати без својих драгих и ближих, други без крова, и мораће да се потуцају од немила до недрага.

Многи јавни радови, од преке потребе, као вађење мостова из речних корита, а од којих прете катастрофалне поплаве, неће се моћи извести. Здрави истинкт нашег народа, кад год био у невољи, намеће и овом приликом дужност свима нама да се клонимо сваког зла и не подајемо за дошаптавањима неразумних. Ако тако не буде, бићемо сами криви за зла која ће нас снаћи. Вршећи тешку дужност у повереној ми Бановини поручујем: нека се становништво овог дела клони сваког зла и стане на пут свим неразумним, како би сами себе поштедели непотребних патњи, без испаштања.“

П. Б.

14. АВГУСТ 1941.
ЗА УБИСТВО БРАТА ОСУЂЕН НА ТРИ ГОДИНЕ ЗАТВОРА

Ниш, 13. августа

Један тежак злочин, који се пре месец дана догодио у мирном селу Равном Долу, добио је данас свој епилог пред Окружним судом. Душан Раденковић, земљорадник из Равног Дола, срез нишки, изведен је пред суд да одговара за злочин братоубиства. Судило је веће Окружног суда под претседништвом г. Божидара Петровића. Судије су биле г. Светозар Грујић, Славко Прапорчетовић, Никола Ђукић, Марко Аврамовић и записничар г. Божидар Петровић. Државну тужбу заступао је г. Гојко Момчиловић, заменик државног тужиоца, а оптуженог Душана бранио је адвокат г. Миодраг Тасић. Душан Раденковић је 7. јула, ове године, убио косом свог старијег брата Љубомира.

Браћа Љубомир и Душан били су се поделили. Ту деобу извршили су сами без учешћа и легализације власти. Између осталог имања браћа Раденковић имали су и ливаду звана „Велимировица“, коју су такође поделили и због које је дошло до овог злочина. Овога лета, Душан је био покосио сено, на свом делу ливаде. Његов старији брат, Љубомир, на дан убиства, послао је жену да покупи и пренесе покошено сено. Негде, у исто време и Душан је послао своју жену да преврне покошено сено. Али, када је Душанова жена дошла на ливаду, затекла је своју јетрву како товари сено на кола. Због тога је прво дошло до свађе између јетрва, после чега су обе жене отрчале кућама и обавестиле мужеве о свађи. Први је на ливади дошао Љубомир и наставио да товари сено. Када је стигао Душан покушао је да спречи свога старијег брата, да носи сено. Љубомир је, међутим, по сваку цену, хтео да сено отера, па је почео да Душана туче вилама. Душан повређен ударцима, докопао је косу и почео да се с њом брани. Резултат туче био је да је Љубомир добио 11 рана по телу, од којих је наступила смрт. На данашњем суђењу Душан се бранио да је дело извшрио у нужној одбрани. Тврдио је да је пок. Љубомир хтео да однесе сено са његовог дела ливаде, а када је он покушао да га спречи, Љубомир је почео да га млати вилама. После дужег већања Суд је Душана осудио на три године затвора.

П. Б.

15. АВГУСТ 1941.
САМОУБИСТВО ЗБОГ БОЛЕСТИ

Ниш, 14 августа

Овде је извршено самоубиство вешањем Душана Вишића, порески контролор у пензији, стар 65 година. Самоубица је већ дуже времена боловао од реуматизма. Пошто су болови били све већи, решио се да на овај начин прекрати муке. Покојни Вишић у Нишу је живео дуги низ година, и уживао врло леп углед, па је његова смрт изазвала опште жаљење.

П. Б.

16. АВГУСТ 1941.
ДЕЛЕГАТИ ЗАНАТСКЕ КОМОРЕ ИЗ НИША ПОСЕТИЛИ КОМЕСАРЕ НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ ИНЖ. Г. ВАСИЉЕВИЋА
(По питању унапређења занатства у Моравској бановини)

Једна делегација већника Занатске коморе Моравске бановине из Ниша посетила је комесара Министарства народне привреде г. инж. Васиљевића да би га упознала са проблемима који интересују занатлије Моравске бановине. Делегација коју су предводили претседник Коморе г. Никола Миљковић и генерални секретар Коморе г. др. Милан Јанковић упознала је г. Васиљевића са стварним проблемима занатлија и учинила конкретне предлоге за унапређење занатства у Моравској бановини. Делегација је посетила такође и Централу за кожу, па је у сагласности са управником Централе г. др. Живадиновићем постигла да се од 18. августа ове године започне са једномесечним течајевима на којима ће се спремати занатлије за бољу припрему и конзервирање сирове коже. Течај ће водити један стручњак делегиран из Централе за кожу из Београда у сарадњи са неколико занатлија стручњака.

Делегација је исто тако посетила и директора Државног завода за унапређење занатства и индустрије г. др. Љубу Олића, коме је ставила предлог оснивања занатске академије. Циљ ове академије био би оспособљавање занатлија за стручне занатлиске функционере. Г. др. Олић ставио је делегатима до знања да досадашњи законски прописи у организацији занатских установа не предвиђају оснивање занатске академије, а уједно је додао да ће предлог бити стручно проучен, замоливши делегате да поднесу Заводу један конкретан предлог уредбе о будућој занатлиској академији. Осим тога делегати Занатске коморе Моравске бановине из Ниша постигли су са директором Завода за унапређење занатства г. др. Љубом Олићем споразум о оснивању једномесечних обућарских течајева за израду дечје обуће. Ови течајеви имаће велику практичну важност за занатлије, пошто су услед јаке конкуренције последњих пет година занатлије обуставиле израду дечје обуће. Данас ово питање постаје актуелно. Делегати су уједно покренули и питање гоњења бесправног рада, захтевајући да се занатским коморама дају шира овлашћења у томе правцу и да комора буде прва инстанца, а редовни судови апелација за пресуду кривица поводом бесправног рада. На крају делегати Занатске коморе из Ниша посетили су и комесара Министарства правде г. Момчила Јанковића, свога земљака, кога су такође упознали са проблемима унапређења занатства у Моравској бановини.

Д. С. В.

17. АВГУСТ 1941.
ДА ЛИ ЈЕ ОПРАВДАНО ДА У СРПСКУ ЛИГУ НЕ УЂЕ НИ ЈЕДАН НИШКИ КЛУБ?

Ниш, августа

Пре него што би надлежни донели своју коначну одлуку о томе, ко све треба од клубова из унутрашњости Србије да уђе у Српску националну лигу, вредно је држимо, да се осврнемо на ову ствар још једном, објективније и свестраније.

Ниш заслужује признање

У низу предлога, учињених са разних знаних и незнаних страна, преко јавности чули су се предлози о многим градовима чији претставници треба да уђу у Српску националну лигу, а најчешће ови предлози су именовали и саме клубове који би као такви требали да уђу у лигу. Претставника Ниша нико није кандидовао. Ниш по броју становника, данас у Србији стоји одмах иза Београда, а испред свих осталих градова. Ниш већ 25. година неуморно и по цену највећих напора и жртава, без бенефиција и субвенција, па и без богатих мецена, гаји футбалски спорт аматерски, тако да су игра и игралишта била приступачна скоро сваком. Ниш већ годинама има по десетак и више клубова. Он их и сада толико има. Има своја четири изграђена игралишта, сва прописана, а од ових три најсолидније изграђена, са трибинама, свлачионицама и другим уређајима, да служе деценијама, таквих игралишта, сем Београда, нема ниједан наш град.

Прави спортски центар

Својим истинским спортским радом Ниш је давно још постао средиште и седиште Нишког лоптачког потсавеза, чија се надлежност протеже скоро на целу територију читаве Моравске бановине са зачлањених 48 клубова.

Ниш данас, као што смо већ напоменули, има преко десет клубова, међу којима пет-шест врло добрих, а од ових неколико са тимовима, који се, по јачини, несумњиво могу упоредити и мерити и са неким тимовима, што су већ одређени за улазак у лигу. „Грађански“, „Цар Константин“, „Синђелић“, „Железничар“ и „Победа“ и данас су тимови који потсећају на дане, када су и наши најбољи клубови у земљи Б. С. К., „Југославија“, „Јединство“ и други играли нерешено са овима.

Снага клубова и број гледалаца

Данас су тимови именованих нишких клубова још и јачи. Доласком многих футбалера из Скопља и са Југа нишки спорт је знатно појачан. Томе је много допринела и публика која је сада најмногобројнија и зна већ својски, али и спортски, да навија и бодри домаће. Никад раније, нишка игралишта нису била мала у погледу пријема публике. Данас је, међутим, скоро редовна појава да се публика на игралиштима тиска. И извесно је да ниједна лигашка утакмица не би била без посете од најмање 3-4000 посетилаца.

Без претставника у купу....

„Победа“ је у финалној утакмици против С. К. „Крушевца“, своју претпоследњу утакмицу изгубила, а тиме и титулу првака потсавеза. Због тога је управо „Победа“ као кандидат за улазак у Српску националну лигу отпала, насупрот толиким раније добијеним утакмицама и тако ласкавим и убедљивим резултатима. Због ове једне једине изгубљене утакмице „Победе“ Ниш је остао без претставника у Српском националном купу. А да ли је то право? Остављамо јавности и управи Српског лоптачког савеза на оцену.

Резултати „Победе“ свакако требало би да буду разлог да управа Слс-а, и резултат њен против „Крушевца“, погледа и са друге а не само са цифарске стране, тим пре што је против истог клуба, на његовом терену у Крушевцу већ сутрадан играла нерешено, и то своју задњу, по реду седму утакмицу за непуне две недеље дана. И само гостовање „Јединства“ најбоље доказује да су нишки клубови дорасли београдским лигашким клубовима. „Јединство“, иако трећи клуб Српског купа, једва је успело да победи овдашњи „Железничар“. И то да победи само резултатима 2:1 и 3:2, ма да је по игри морало оба дана да буде поражено. И ово потврђује да је неопходно да Ниш добије своје претставнике у Српској лиги.

П. Б.

18. АВГУСТ 1941.

СК „ЈУГОСЛАВИЈА“ ЈЕ САВЛАДАЛА „ПОБЕДУ“ У НИШУ СА 7:4 (1:1)
(У другом полувремену на терену је избила велика туча)

Ниш, 17 августа

Данашња утакмица између с. к. „Југославије“ из Београда и овдашње „Победе“ привукла је велики број гледалаца. Ово је трећи београдски клуб који гостује у Нишу. Утакмица је била врло занимљива. Општи утисак покварен је, међутим, тучом која је избила у другом полувремену. Миодраг Поповић, играч „Победе“ ударио је главом Рајлића у лице, а овај му вратио ударцем песнице. Затим, су скоро сви играчи с. к. „Југославије“ на челу са Рајлићем, почели да јуре Поповића и ова необична трка развијала се по целом игралишту. Гледаоци су, наравно, бурно протествовали. Многи навијачи улетели су у игралиште и тако се направила велика гужва. С много труда функционери су једва успели да успоставе ред. Утакмица је затим настављена.

Понашање играча с. к. „Југославије“ за сваку је осуду. Није се очекивало да ће се популарни београдски футбалери толико заборавити. Њихове поступке критикују оштро сви непристрасни посматрачи данашње утакмице. Игра је завршена победом с. к. „Југославије“ са 7:4 у првом полувремену противници су били равноправни. Резултат 1:1. Тек у наставку Београђани су успели да развију своју игру и да однесу заслужену, али тешку победу. Судио је добро Маленица.

Петар Брајовић

19. АВГУСТ 1941.
НИШ И НИШЛИЈЕ ДАНАС
Други град у Србији љубоморно чува своје старе обичаје и источњачко шаренило

Ниш, августа

Откад се памти Ниш је увек био град парадокса. Средокраћа између Истока и Запада, главна станица на путу, (боље рећи на саобраћајној артерији) између Европе и Азије, чежња и плен свих завојевача, још од старога века, па опет миран, тих и патријархалан град. Венецијански и дубровачки трговци, њихови другови на послу Азјати свију боја и раса, крстарили су вековима преко Ниша. Трговци су проносили кроз њега слоновачу, злато, измирну, а понајвише драго камење са Истока којим су красиле круне западњачке владарке и властелинке. Све те драгоцености Истока, одавно су нестале, а Ниш и даље стоји као што је стајао кроз безбројне векове.

Ниш, град једног императора

Овај град на вечито мутној Нишави поноси се тиме што је у њему рођен један од највећих римских императора и први римски владар који је за званичну религију прогласио до тада прогоњено хришћанство. Свети цар Константин Велики угледао је свет у Нишу. И данашње Нишлије, које иначе баш много не полажу на традицију, поносе се овим некадашњим својим грађанином. Ниш је очувао успомену на великог хришћанина свеца и императора. Саборна црква носи часна имена светог императорског пара цара Константина и царице Јелене. Две улице такође су назване њиховим именима, као и једна штампарија.

Кад је моћни немачки цар Фридрих Барбароса био дигао свој народ на крсташку војну да ослободи Свети гроб, прошао је са својим крсташима кроз Ниш. И баш у Нишу дочекао га је велики жупан рашки и оснивач српске државе Стефан Немања.

Светски рат је довео у Ниш на састанак два владара. То су били немачки цар Виљем Други и бугарски краљ Фердинанд. Али, Ниш није чувен само по рођењу једног императора и састанцима владара из разних крајева Европе.

У Нишу је боравио иако на пролазу, велики француски песник Ламартин, који је био одушевљен градом и запрепашћен Ћеле-кулом, озиданом одрубљеним главама српских Јунака! Ламартиново перо овековечило је Ниш и Ћеле-кулу.

Један наш велики писац такође је овековечио овај град, само на други начин. Француз се као романтичар занео борбом народа за слободу, а наш Стеван Сремац, опет, као реалиста, описао патријархални, малограђански живот ондашњег Ниша. За дивно чудо и данас се могу у другом граду Србије наћи рељефни типови старога Ниша, које је Сремац тако мајсторски извајао.

Иако јорганџија, Мане „кујунџија“, Калча „ловџија“, Дока „наводацика“, калфе „чираци“ и еснафи – човеци и данас овде живе. И то живе онако исто као што су живели њихови узори у делима великог Сремца. Корзо је препун младих, лепих и по најновијој моди одевених девојака. Шетају удаваче са својим кавађерима слободно, баш као и њихове другарице на западу. То не значи да је изумро часни занат „наводацике“. И сада Доке иду по кућама и раде свој посао. Једино можда не затварају врата лађима, као некад, да би се на тај начин ставило до знања укућанима да долазе у прошевину. Веште брачне посреднице, поседују и данас. И даље хвале кандидате или кандидаткиње, као и њихове претходнице. Једино не кажу више да је чорбацијско, него просто - газдинско. И по свему осталом овде се види печат „старог доброг“ времена. Јер, док се у овим улицама уздижу вишеспратне модерне палате, дотле уз њих и даље стоје старе, мале, али чисте и угледне куће. А те старе куће (ваљда да би колорит био апсолутно очуван) окружују дивне баште, у којима се под теретом плода савијају племените воћке: дуње, бресквe, кајсије, јабуке; лоза „чардаклија“ је скоро украс сваке баште. Разно цвеће, нежно и зналачки неговано, даје нарочиту живописност баштама овог чувеног града.

А град је заиста чудан. Чудан је јер се на сваком кораку сретне старо и ново, Исток и Запад. Асфалтиране и лепо калдрмисане улице кроз које пролази трамвајска пруга, многобројни фабрички димњаци, који се диме око града, одлично сортиране трговине и чисте кафане, сведоче о напредности Нишлија. Сведоче о западњачком духу. Али, у овом великом трговачком и индустријском граду, добошом се и данас објављују све наредбе власти. А ово баш као да је урађено да се докаже да овдашњи свет хоће да прима новине, али тешко се растаје са старим, конзервативним навикама. Да би то било јаче подвучено, добошар, кад објављује наредбу раскорачи се баш на трамвајског прузи. Изгледа као да ово чини намерно. Као да на овај начин цео стари, патријархални и конзервативни Ниш хоће да омаловажи тековине новог доба.

Живот у Нишу је такође и орјенталски и западњачки

Стари људи и жене седе по кућама и иду у посете рођацима. Уз јечмену кафу и слатко под лозом – чардаклијом овај свет расправља оно што га највише интересује: о ценама поврћа и другим намирницама. Млађи свет, а особито „белосветски“ дошљаци, којих има врло много, шета по парковима, корзоу или се купа у мутној и увек прљавој Нишави.... А кад падне вече, нишке улице постану прави мравњаци. Љубавни парови шетају и шапућу обећања вечите љубави. Калче данашњице седе пред крчмама и, уз краставице и парадајз, заливају се ракијом и причају „ловцијске приче“. Многобројне кафане су препуне. Точи се пиво и вино, док се са безбројних роштиља шири мирис ћевабџијских специјалитета.

П. Б.

20. АВГУСТ 1941.
ДВЕ ОБИЈЕНЕ РАДЊЕ У ЦЕНТРУ НИША

Ниш, 19 августа

У Нишу су опет обијене две радње. Управа полиције, пре двадесет дана, похапсила је све особе које је водила у својој картотеци као склоне за вршење крађе. Од тада су престала обијања, па се веровало да се она скоро неће поновити. Ова два нова обијања, међутим, поново су забринула полицију. Само, ипак, ове крађе извршене су много једноставније, но што је случај са оним раније. По томе се мисли да су извршиоци или дечаци или лопови-аматери. Баш због тога иследници верују да ће брзо ући у траг обијачима.

Обијање у центру

Интересантно је да је једно обијање извршено у центру града. Обијена је књижара г. Александра Шишковића, која се налази у Обреновачкој улици. Лопови су однели разне ствари. Полицију чуди да су обијачи оставили свуда многобројне отиске прстију. Техничка полиција одмах је снимила те отиске и верује да ће по томе лопови бити убрзо похватани. Друга крађа извршена је у Призренској улици број 7. Обијена је кафана г. Бранка Цветковића. Лопов је скинуо са врата, која воде из дворишта, картон који је замењивао стакло и кроз тај отвор провукао руку, па изнутра отворио. Г. Цветковић је изјавио да је лопов из његове кафане однео разне ствари у вредности око 3.000 динара. Што више, он је однео и спроводну цев из пивског апарата.

Лопов са ђачком капом

Г. Михаилу Николићу, трговачком путнику, украден је из џепа новчаник са 1.700 динара и документима. Николић је пред једном пекаром на тргу Кнеза Милоша чекао на ред; непознати џепарош ту му је извукао новчаник из џепа. Покрадени трговачки путник тврди да је видео лопова. По његовом тврђењу, лопов је имао на глави ђачку капу. Полиција је предузела све да пронађе џепароша.

П. Б.

21. АВГУСТ 1941.
НИШКЕ ЗАНАТЛИЈЕ СВЕ ВИШЕ УВИЂАЈУ ВАЖНОСТ ЗАДРУГАРСТВА

Ниш, 20 августа

Прошле недеље одржана је скупштина Нишке набављачко-продавне задруге. Скупштини је претседавао г. Риста Јовановић, столар. Г. Милан Јанковић главни секретар Занатске коморе у Нишу, одржао је том приликом предавање о улози и значају задруга у данашњим приликама. Он је нагласио да баш сада задругарство долази до пуног изражаја. Због тога је дужност занатлијског задругарства да у садашњим приликама испуњава своју дужност. После г. Јовановића говорило је више задругара.

Задруга за целу Бановину

Пошто је делокруг рада ове задруге ограничен за сада само на Срез нишки и град Ниш, било је предлога да се рад прошири и на целу територију Моравске бановине. Тако би се од ове задруге створила нека врста централне задруге, под коју би потпадале све остале занатлијске задруге из целе Моравске бановине. На скупштини је одато признање Занатској комори у Нишу, чијом је иницијативом основана и ова задруга. Сем тога комора свестрано помаже задругу у њеном раду и пропаганди занатског задругарства. На крају је извршен избор управе. За претседника је изабран г. Риста Јовановић, столар, а за чланове одбора г. Васа Стојчевић, гђа Анка Кривајић, г. Методије Јанковић, г. Радомир Игњатовић, г. Миодраг Смиљковић, г. Драгутин Михаиловић, г. Младен Живковић, г. Витомир Јоцић, г. Светислав Стојановић, г. Радомир Димитријевић и г. Петар Милосављевић, изабран и за надзорни одбор на челу са претседником г. Младеном Вељковићем, качером.

П. Б.

23. АВГУСТ 1941.
ГРОЖЂЕ И ЛУБЕНИЦЕ СТИЖУ НА НИШКУ ПИЈАЦУ У ВЕЛИКИМ КОЛИЧИНАМА

Ниш, 22 августа

На овдашњу пијацу стижу из околине велике количине грожђа. Ново грожђе продаје се по 15 до 20 динара по килограму. Већ неколико дана продају се лубенице, којих има на пијаци у великим гомилама. Ипак, иако има много лубеница, цена им је доста висока: од 10 до 30 динара по комаду, према величини.

П. Б.

24. АВГУСТ 1941.
ЗАНАТЛИЈЕ СА ПОДРУЧЈА НИШКЕ ЗАНАТСКЕ КОМОРЕ ОДЛУЧНО УСТАЈУ ПРОТИВ ЊЕНОГ СПАЈАЊА СА БЕОГРАДСКОМ ЗАНАТСКОМ КОМОРОМ

Ниш, 23 августа

У низу предузетих мера за реорганизацију и унапређење привреде, Министарство народне привреде било је решило да укине Занатску комору у Нишу. По замисли Министарства цело подручје ове коморе требало је једноставно припојити Занатској комори у Београду, која би, на тај начин, остала једина Комора своје врсте у Србији. У вези са овим Министарство је било израдило и нацрт Уредбе о спајању подручја трговинских, индустријских и занатских комора. Уз тај нацрт Уредбе, Министарство је дало и своје образложење.

Образложење укидања коморе

То његово образложење гласи: „Променом државно - правних односа на подручју Краљевине Југославије, подељена су и подручја трговинских, индустријских и занатских комора у Подгорици, Скопљу, Сарајеву. Од ових комора остали су у подручју које потпада под Војним заповедником у Србији само мањи делови, које обзиром на привредне и организационе односе на том подручју, треба припојити коморама које постоје на подручју Војног заповедника у Србији. На овом подручју постоји трговинска, индустријска и занатска комора у Београду. Занатска комора у Нишу, као и трговинско-индустријска комора у Петровграду. Цело ово подручје треба, према показаним потребама, реорганизовати. С једне стране треба, обзиром на посебно управно стање у Банату, створеном Уредбом о унутрашњој управи Баната, издвојити од београдских комора подручје Баната, а с друге стране треба имати у виду да цела Србија претставља сада једно хомогено привредно подручје, које ради једнобразности заступања интереса треба да буде претстављано само у једној комори за трговину, у једној за индустрију, а у једној за занатство, у Београду. „Стога да би се омогућио и нормалан рад треба ово подручје, које потпада под Војним заповедником у Србији, сем Баната, припојити коморама у Београду. Ова реорганизација подручја намеће потребу да се нишка занатска комора укине и њено подручје споји са београдском Занатском комором.

Израђена Уредба предвиђа регулисање свих односа комора за подручје Војног заповедника у Србији, са изузетком Баната. За ово подручје предвиђа се доношење посебне Уредбе о оснивању трговинске, индустријске и занатске коморе у Петрограду, која ће се донети у исто време са овом Уредбом. Чланови 2 и 3 нацрта о спајању подручја трговинских, индустријских и занатских комора превиђају потребне прелазне одредбе за извршење горе поменутих спајања. Београдска Занатска комора са ликвидацијом Нишке, занатске коморе, треба да преузме све намештенике као и сва друга права и обавезе нишке коморе. Евентуално потребне диспозије са намештеницима и са осталим правима и обавезама нишке коморе, имаће она да донесе по постојећим

прописима, по својим статутима, а у погледу постојећих обавеза и по статутима нишке коморе. Ставом 2 члана 3 нацрта Уредбе дају потребна овлашћења комесару Министарства привреде, да би се могао довести у склад број већника новоприпојених подручја са бројем већника Београдских комора као и различита трајања мандата тих већника.“

Комора са 10.000 чланова

Овај нацрт Уредбе Министарство је заједно са горњим образложењем доставило Занатској комори у Нишу да стави своје примедбе. Претседништво Занатске коморе одмах је одговорило Министарству да би укидање Коморе у Нишу и припајање њене територије Занатској комори у Београду било врло штетно за занатску привреду и радиност уопште. У својим примедбама на Уредбу Претседништво је изнело због чега би било штетно укидање Занатске коморе у Нишу. Ту су стручно и логично изнете све чињенице које говоре против њеног укидања. Подвучено је како Занатска комора у Нишу има велико подручје и да су јој, после рата, припојена нека подручја Занатских комора у Скопљу и Подгорици. Тако су јој, припајањем подручја подгоричке коморе, припали срезови: Косовска Митровица, Вучитрн, Рашка, Нови Пазар и др.. “ Комора има око 10.000 чланова и она се од свога оснивања до данас увек сама издржавала, а то јој је било утолико лакше што је буџет био мали и предвиђао је само најнеопходније издатке.

Најинтересантнији је одељак који говори о самом раду Коморе. Из тога се одељка види колико је Комора урадила за унапређење занатства на своме подручју. Комора је основала Занатлијску набављачко-продавачку задругу, трудећи се да занатску привреду упути задружним путем. Рађено је и на стручном образовању занатлија, па је тако отворен течај за стручно клање стоке.

Проблем саобраћаја

Сем овога због данашњих прилика, а нарочито због отежаног путничког и поштанског саобраћаја, било би врло тешко занатлијама из удаљених крајева Србије да свршавају своје послове преко коморе у Београду. Ово тим пре што се Банска управа Моравске бановине налази у Нишу, па се преко ње морају такође свршавати сви послови који су у вези са комором. Према томе значи, да би сваки занатлија морао прво да општи са Београдом, односно својом комором у Београду, па онда са Банском управом у Нишу. На тај начин би се компликовала администрација и процедура око свих занатлијских исправа, а занатлије би се излагале сувишним и непотребним трошковима, дугом чекању и т.д. Многе чињенице изнесене су још у одговору претседништва коморе. Како је по овоме морало да се изјасни и Веће коморе заказана је и седница пленума. Одржаној седници претседавао је г. Воја Димић, а у име Бана седници је присуствовао г. Стојан Павловић, чиновник Банске управе, који је иначе стални комесар коморе.

Против припајања

Прва тачка дневног реда било је питање спајања комора. Сви већници без разлике били су одлучно против тог спајања. Чак и делегат из Петровца, који је много ближи Београду него Нишу, био је противан. Веће је по овом питању донело резолуцију, у којој се образлаже неопходност постојања Занатске коморе у Нишу и износе све штетне последице које би наступиле за занатлије – чланове коморе, њеним припајањем Занатској комори у Београду. Овој резолуцији биће прикључене и одлуке свих удружења занатлија са подручја Коморе у којима се, такође, моли да Комора не буде припојена Београду. На седници је изабрана делегација, која ће лично да преда ову резолуцију Комесару народне привреде и да га и усмено замоли да усвоји разлоге већа и свих занатлија са подручја нишке Коморе. За вођу ове делегације изабран је сам претседник коморе, г. Димић. На седници је примљен и нацрт Правилника за Избрани суд. Тај Правилник биће достављен Министарству на одобрење и чим буде одобрен изабраће се судије и суд ће отпочети са радом. Пошто је исцрпен дневни ред претседник г. Димић закључио је седницу.

П. Б.

24. АВГУСТ 1941.
НИШЛИЈЕ ОБИЛНО ПРИЛАЖУ ЗА ИЗБЕГЛИЦЕ

Ниш, 23 августа

Одбор за помагање избеглица и обнову Смедерева, у Нишу развио је велику делатност. Организовао је прикупљање прилога и досада је прикупљена замашна сума. Неколико нишких грађана и овом су приликом показали да нимало не штеде кад је у питању национална дужност.

Тако је фабрика „Мита Ристић и синови“ приложила 100.000 динара, млин „Николе Цветковића и сина“ 30.000 динара. По 20.000 динара приложили су г. г. Јован Апел индустријалац и Влада Митић, трговац; по 10.000 динара г. г. Андон Андоновић, трговац, ливница Пејић Стевановић и комп... и Петар Вуковић, трговац. Главна филијала Државне Хипотекарне банке приложила је 5.850 динара. По 5.000 динара приложили су: трговина грађевинског материјала Стефановић и Шумарац; г. Радомир Новаковић, инж; г. Видоје Миловановић, трговац; Чеда Стаменковић гвожђарски трговац и други. Многа лица приложила су суме од 1.000 до 5.000 динара. Пошто прикупљање прилога још није завршено сигурно је да ће се многи нишки грађани угледати на ове племените људе и дати своје прилоге.

П. Б.

26. АВГУСТ 1941.
НИШКА ОПШТИНА ДОДЕЛИЛА ЈЕ ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМА

Ниш, 25 августа

Градско поглаварство у Нишу одредило је 150.000 динара да се као помоћ раздели сиромашним грађанима чије су куће страдале. Ова помоћ даваће се само сиромашним породицама, које су остале без крова, с'тим да са овим новцем оправе оштећене куће и оспособе за становање.

П. Б.

26. АВГУСТ 1941.
У НИШУ СЕ ОСНИВА ЗАНАТЛИЈСКА АКАДЕМИЈА

Ниш, 25 августа

Овдашња Занатска комора основаће још ове године Занатлијску академију у Нишу, која ће бити прва и једина школа ове врсте у Србији. Као што је познато, скоро у свима одборима, како пореском, рекламационом општинском и другима, делегиране су и занатлије, да у њима штите интересе свога сталежа и одборници – занатлије, међутим, и поред самосвесног заузимања, често не могу да постигну у тим одборима оно што се од њих очекује. Разлог је што такви одборници нису довољно упућени у ствари које решавају, као што су упућени одборници из других сталежа и група. Стога је комора решила да оснује ову академију, како би се у њој оспособљавале занатлије за вршење тих својих многобројних функција. Предавања у Академији трајаће годину дана, а посећиваће их прави мајстори, старији помоћници и продавци. Учиће се наше законодавство, нарочито административно и финансијско. Осим тога посетиоци биће упућивани и у све гране трговинских и друштвених наука, као и у све предмете који су неопходни за стицање потребног образовања.

Државни завод за унапређење занатства у Београду одобрио је оснивање ове академије, с'тим да му се достави нацрт. Пленум већа Занатске коморе решио је да се одмах приступи изради нацрта Уредбе о овој академији и дао је одрешене руке главном секретару коморе г. Милану Јанковићу како би могао да уради све што је потребно како би академија што пре отпочела са радом. Г. Јанковић који је и дао идеју за оснивање академије, упутиће ових дана Државном заводу нацрт уредбе о њеном оснивању.

П. Б.

28. АВГУСТ 1941.
СТРАЖАР ПОГИНУО НЕСРЕЋНИМ СЛУЧАЈЕМ

Ниш, 27 августа

Несрећним случајем погинуо је у Нишу полицијски стражар Живко Симовић. Покојни Симовић био је поштован и вољен од грађанства због своје савесне службе, а тако исто био је омиљен код претпостављених старешина и својих другова. Због тога је његова сахрана била импозантна. Поред музике, пред ковчегом ношена су и четири венца. Погребу је присуствовао велики број грађана и другова покојникових. Управника полиције заступао је саветник г. Павле Богдановић, шеф кривичне полиције.

П. Б.

28. АВГУСТ 1941.
УЛОЗИ НА ШТЕДЊУ КОД ФИЛИЈАЛЕ Д. Х. Б. У НИШУ ПОРАСЛИ СУ ПОСЛЕ РАТА ЗА 24 МИЛИОНА ДИНАРА

Ниш, 26 августа

Главна филијала Државне хипотекарне банке у Нишу има сада на штедњи много више улога но што је имала пре рата. Крајем марта о. г. Филијала је имала 72 милиона, а крајем прошлог месеца ова се сума попела на 96 милиона динара. Према томе улози на штедњу порасли су за 24 милиона динара. Ову суму уложило је 4.300 улагача. Број улагача сразмерно се није повећао. Ово повећање улога има, углавном, два разлога. Пре свега данашње цене су веће и произвођачи добро уновче своје производе. Сем тога, не ангажује се сав трговачки капитал у раду и на тај начин се капитал поверава банци. Филијала у Нишу ради све послове, као и пре рата. Даје зајмове у привредне сврхе, а исто тако и зајмове за грађане ***П. Б.***

30. АВГУСТ 1941.
ЧУВАР МАГАЦИНА ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ПОКРАО СКОРО СВЕ СТВАРИ КОЈЕ СУ МУ ПОВЕРЕНЕ НА ЧУВАЊЕ

Ниш, 29 августа

Овде је изазвала велику сензацију необична крађа која је извршена у магацину Обласног одбора Црвеног крста. Сензација је утолико већа што је ову крађу извршио човек коме је било поверено да чува магацин овог нашег најхуманијег друштва. Обласни Одбор друштва Црвеног крста у Нишу био је сигурно један од најагилнијих у целој земљи. Претседник г. Петар Цапуловић, са осталим члановима Управе, успео је да сакупи врло много болничког материјала, кревета, постељина, ствари, чарапа и др. Све ове ствари биле су смештене у магацину, који се налази до фабрике дувана, у Сарајевској улици бр. 4. пошто су се у магацину налазиле ствари које су претстављале велику вредност пре рата га је стално чувала војска. Иначе, чувар магацина био је Петар Сретић.

Плен скривен у сламарицама

Пре извесног времена претседник Обласног одбора г. Цапуловић приметио је на своје велико запрепашћење, да је магацин скоро празан. Све ствари од вредности биле су однесене. Ипак, г. Цапуловићу је највише пало у очи да у магацину нема 300 пари рубаља. Ствар је одмах пријављена Управи полиције која је повела истрагу. Шеф кривичне полиције саветник г. Павле Богдановић, одредио је писара г. Добривоја – Бору Петровића да води истрагу по овој крађи. И само захваљујући г. Петровићу ова је крађа откривена и ухапшен је магацински пацов, Сретић. И поред тога што је Сретић све одрицао г. Петровићу је било јасно да је он једино могао да ту крађу изврши. Стога је одмах извршио претрес његовог стана, који се налази у истој кући где и магацин. У почетку ни претрес није дао никаквог резултата, али г. Петровић био је истрајан. Решио се да најпажљивије претресе цео стан и ствари у њему. И заиста наишао је на нешто што је и њега изненадило: распоривши једну сламњачу видео је да је она пуна крадених ствари. Исти случај био је са свим осталим сламњачама: све су биле испуњене краденим стварима. Али нигде није било трага покраденом рубљу. А баш због тога рубља Сретић је био и осумњичен.

Претрес код Сретићеве мајке

Пошто је резултат претреса био више него поразан за осумњиченог магационера, самим тим, био је принуђен да призна све. Тако је он писару г. Петровићу признао да је многе украдене ствари дао својој мајци Ангелини. Г. Петровић је одмах извршио претрес Ангелининог стана који се налази у Церској улици бр. 12. и Ангелина је ове украдене ствари сакрила у сламњаче. Али ни код ње није нађено 300 пари украденог рубља. Код Сретића и његове мајке пронађено је много прибора за јело, чаршава, чарапа, мантила, разних торби и многих других ствари украдених из магацина. После ових открића Сретић је признао, да је из магацина заиста украо 300 пари рубља и продао Чедомиру Пешићу и његовом брату Милошу из села Косанчића, среза јабланичког, за 6.000 динара. Г. Петровић је затим саслушао браћу Пешиће. Они су признали да су рубље купили, али су изјавили да су га одмах продали. Ипак су се обавезали да ће ово рубље вратити Обласном одбору. Управа полиције није још завршила истрагу по овој крађи.

П. Б.

30. АВГУСТ 1941.
НИШКА ПОЛИЦИЈА КАЖЊАВА СВА ЛИЦА КОЈА СЕ НАЂУ НА УЛИЦИ ПОСЛЕ ПОЛИЦИСКОГ ЧАСА

Ниш, августа

Како се грађанство није строго придржавало наредбе о ограничењу кретања, већ се и после полициског часа задржавало на улицама, управник полиције г. Тодосић наредио је да се изврши контрола и похапсе све особе које се на улици нађу после полициског часа, а зато немају дозволе. Приликом ове контроле органи власти привели су једне ноћи 51 особу. Сви су они кажњени иступно.

Пријављивање избеглица и издавање избегличких легитимација у Нишу већ је завршено. Како се није пријавило ни пола избеглица, Социјални одбор позвао је све ове да се одмах пријаве и узму избегличке легитимације. Ко се од избеглица не пријави мораће напустити Ниш и биће му одређено место боравка.

Непознати лопов обио је фијоку у кафани „Касини“ и из ње украо 1.300 динара. Сопстевник кафане г. Алекса Марковић осумњичио је за ову крађу једног од својих бивших келнера, за којим полиција трага.

Бан Моравске бановине г. Милан Костић издао је наредбу да само власници кућа, или од њих овлашћени надзорници, убудуће могу држати кључ од капије. Ова наредба важи за све градове, вароши и варошице у Моравској бановини.

П. Б.

17. СЕПТЕМБАР 1941.
У НИШУ ЈЕ НА СВЕЧАН НАЧИН УВЕДЕНА У ДУЖНОСТ НОВА ОПШТИНСКА УПРАВА

Ниш, 16. септембра

Ниш је добио нову општинску управу. Пошто није могло да се реши питање исхране онако како треба, досадашњи претседник г. Драг. Живковић одлази са свог положаја. Бан Моравске бановине г. Милан Костић поставио је нову општинску управу на челу са претседником инжењером г. Богданом Кнежевићем, техничким вишим саветником и шефом Техничког одељења у Нишу. На свечаној седници градског већа уведена је нова општинска управа у дужност. Седници су присуствовали и сви досадашњи градски већници поред чланова новопостављеног већа.

Бана је заступао начелник Управног одељења Банске управе г. Бајић. Он је отворио седницу читањем декрета о постављању нове општинске управе и градског већа и пожелео успех новом претседнику. Нови претседник, инжењер г. Кнежевић захвалио је бану Моравске бановине г. Костићу на поверењу, изјављујући да ће се свим силама трудити да то поверење и оправда. По завршеној седници бивши претседник г. Живковић предао је дужност г. Кнежевићу и претставио му општинско особље.

Изјава новог претседника г. Кнежевића

По пријему дужности нови претседник г. Кнежевић, примио је сарадника „Новог Времена“ и дао му изјаву о свом будућем раду. „Као што видите, почео је своју изјаву г. Кнежевић, долазим на положај претседника Нишке општине под врло тешким околностима. На првом месту треба решити питање исхране и огрева, а тако исто обезбедити велики број избеглица, које су потражиле у Нишу склоништа. На првом месту при Градском већу основаће се Апровизациони одбор, преко кога треба да се обезбеди снабдевање становништва намирницама. У ту сврху већ је и заказана седница да се усвоји уредба о делокругу рада Одбора. Поред тога стараћу се да се изједначе имућни са сиромашним. Позната ми је дарежљивост и хуманост богатих Нишлија. Ти људи су увек вољни да помогну своје сиромашне суграђане. Само је за то потребна организација. А ја ћу се трудити да ту организацију спроведем. Убеђен сам да ћу наићи на потпуно разумевање и свесрдну помоћ код свих на које се буде апеловало.“

Затим г. Кнежевић је наставио. – “У овим тешким данима све нас треба да руководи човечност и опште добро. Удруженим силама морамо радити да ублажимо недаће и невоље, које су настале као последица рата. Једино тако наш ће народ, који је прошао кроз безброј искушења, у својој бурној историји, преживети и ово најновије искушење. А Нишлије, који су познати по својој мирољубивости и привржености послу, свакога ће помоћи на јавном послу чим виде да га у раду руководи само опште добро. Тако ћу и ја, уверен сам, имати пуну подршку свих грађана, а њихово разумевање пратиће сваки мој подухват. Ипак, градско веће, које је израз свих слојева грађанства, биће најбоља гаранција за наш будући рад. У споразуму са већем, ја ћу радити само оно што је корисно за Ниш и његових 70.000 становника. На тај начин оправдаћу поверење бана Моравске бановине г. Костића. Заједно са градским већем, надам се да ћу стећи признање грађана. Једина ми је жеља да из надлежности Општине издвојим све послове, који нису за Општину. Желео бих да се одвоје комунални од управних послова, па да све управне послове узме на себе Управа полиције, а једино комунални послови да остану при општини.“

Нови претседник Нишке општине инжењер г. Богдан Кнежевић, рођен је у Крушевцу, гимназију је завршио у Нишу, а Технички факултет у Београду. Поред тога што је у Нишу учио гимназију, инжењер г. Кнежевић већ дуго година живи у Нишу, где је заузимао положај вишег техничког саветника Банске управе. Именовање за претседника Нишке општине затекло га је на положају шефа Техничког одељења. По својој досадашњој служби г. Кнежевић је био упознат са свим важнијим потребама града Ниша, па ће му самим тим бити олакшан посао на новом положају.

П. Б.

18. СЕПТЕМБАР 1941.
Г. МИЛАН КОСТИЋ ПОСТАВЉЕН ЈЕ ЗА ПОМОЋНИКА БАНА МОРАВСКЕ БАНОВИНЕ

Ниш, 17 септембра

Г. Милан Костић бански саветник и вршилац дужности бана Моравске бановине, постављен је за помоћника бана с'тим да и даље остане на челу Банске управе Моравске бановине.

Сви грађани који имају брашна не смеју према наређењу општине куповати хлеб, док им трају резерве брашна. За неизвршење ове наредбе предвиђене су строге казне. Исто тако установљена је и специјална контрола чији ће се органи старати о извршењу ове наредбе.

Претседник општине Нишке г. Богдан Кнежевић отпутовао је у Београд. Г. Кнежевић ће у Београду решавати питања исхране становништва Ниша. Шест вагона шећера набавила је Нишка општина и разделила грађанима за месец август. Сваки становник добио је по килограм шећера.

Прописане су нове цене свим животним намирницама од стране отсека за контролу цена при Управи полиције. Предвиђене су строге казне за повишење цена преко прописаног ценовника.

Завршени су поправни испити у Државној трговачкој академији. Ове испите полагало је 26 кандидата, од којих је 20 положило, док је шест одбијено на годину дана. Интересантно је да су се сви одбијени кандидати жалили Министарству народне привреде, тврдећи да је одлука професорског савета о њиховом одбијању неправилна.

Немачке власти већ су предале бившу Војну болницу Пете армиске области специјалној комисији која је одређена од Министарства социјалне политике и народног здравља. Ова болница треба да се преуреди за потребе грађанства.

П. Б.

21. СЕПТЕМБАР 1941.
У НИШУ СУ КАЖЊЕНИ МНОГИ ШПЕКУЛАНТИ

Ниш, 20 септембра

Отсек за контолу цена при Управи полиције у Нишу, коме на челу стоји г. Брана Станковић, казнио је ових дана велики број шпекуланата. Међу кажњенима има трговаца разних струка, али су у највећем броју ипак, заступљени пекари. Сви ови прекршитељи Уредбе кажњени су затвором и новчано. Већи део чак и принудним радом. Висина казне зависила је од самог дела.

Ових дана почео је рад још неколико пекара у Нишу, сем општинске пекарице, која је, у последње време, једина радила. На тај начин у Нишу сада има много више хлеба, тако да се скоро и не осећа оскудица која је била настала због шпекулисања са брашном по скупој цени. ***П. Б.***

23. СЕПТЕМБАР 1941.
ЗА УБИСТВО ОЦА – ПИЈАНИЦЕ ОСУЂЕН НА ГОДИНУ ДАНА ЗАТВОРА

Ниш, 22 септембра

Језив злочин довео је на оптуженичку клупу Стојана Миленковића из Доњег Међурова, Среза нишког. Он је одговарао за оце-убиство. Злочин је извршио док је његов отац спавао. Подигао је секиру да одузме своме родитељу живот потпуно хладнокрвно. Отац убице, Војислав Миленковић, био је имућан сељак. Али волео је да пије и опијао се свакодневно и тада би добијао вољу да се туче и да злоставља свакога на кога би наишао. А када не би наишао ни на кога, да на њему искали свој бес и ћуд, онда су страдали његови укућани. Највише је страдала његова жена. Деца су међутим редовно заштићивала своју мајку и отац их је често тукао. Сведоци износе страшне ствари о поступцима убијеног Војислава према његовим укућанима. Прошле зиме, на сам Божић, Војислав, онако пијан отерао је мотком све укућане у двориште и натерао их да ту проведу цео Први дан Божића на хладноћи и снегу. Најзад такво тиранисање стало га је главе.

Прошлог лета, 7 јула Војислав се добро напио ракије. Жега је појачала дејство алкохола и он је био избезумљен. Кад је у таквом стању, дошао кући, укућани су баш тада ручали. Он је почео да их бије и то све од реда и да их јури из куће. Своју жену ударио је земљаним крчагом по глави и она је пала онесвешћена. Затим, је отишао у собу и легао да спава. Довде је све јасно.

На данашњем суђењу требало је да се утврди како је извршено убиство. Оцеубица Стојан уверавао је Суд да је дело извршено у нужној одбрани. Њега је отац напао у соби са секиром. Он је отео секиру и њом убио оца. Жена убијеног Војислава, а мајка Стојанова изјавила је да је она лежала онесвешћена од удара крчагом. Кад се освестила њен муж је већ био мртав.

Судско лекарска комисија, која је истог дана извршила увиђај утврдила је, међутим, сасвим друго. Према њеном налазу, Војислав је убијен на спавању. Штавише убиство је извршено можда два сата после свађе. Значи, да је син подигао руку на оца док је овај спавао. Судско веће су сачињавали претседник суда г. Живадин Анђелковић и г. Милан Јовановић са записничарем г. Љубишом Стефановићем. Стојан је осуђен за убиство оца на годину дана затвора. Државну тужбу заступао је г. Божидар Шуљагић, државни тужилац, а оптуженог је бранио овдашњи адвокат г. Боривоје Гојковић.

П. Б.

23. СЕПТЕМБАР 1941.
ЗАБРАНА ИЗРАДЕ ЛУКСУЗНОГ ПЕЦИВА

Ниш, 22 септембра

Печење луксузног пецива и бурека забранио је отсек за радње и контролу цена при Управи полиције. Ова забрана дошла је због тога што су многи пекари месили само луксузно пециво и бурек тако да је њиме био преплављен Ниш, док је варош оскудевала у хлебу. Када се буде обезбедило довољно хлеба за целокупно становништво Ниша ова забрана биће укинута.

П. Б.

24. СЕПТЕМБАР 1941.
НИШКА ПОЛИЦИЈА ЕНЕРГИЧНО ИСТУПА ПРОТИВ ШПЕКУЛАНАТА

Ниш, 23 септембра

Отсек за контролу цена при Управи полиције казнио је велики број шпекуланата. Тако су, међу осталима, кажњени: Божидар Марјановић, трговац, 15 дана затвора, принудним радом и 3.000 динара; Борисав Петковић, 7 дана затвора, затварањем радње за 7 дана и 400 динара; Лазар Коцић, пекар, 15 дана затвора, принудним радом и 1.000 динара; Трајко Стаменковић, пекар, 300 динара; Данило Ђурић, пекар, 15 дана затвора, принудним радом, 1.000 динара и затварањем радње за 7 дана; Момчило Савић, пекар, 15 дана затвора, принудним радом, новчано 1.000 динара и затварањем радње за 7 дана; Миодраг Поповић, брашинарски пословођа, 15 дана затвора, принудним радом, 1.500 динара новчано и затварањем радње за 10 дана.

Затим су кажњени: Василије Станковић, пекар, 15 дана затвора, принудним радом, 500 динара новчано и затварањем радње за 7 дана; Душан Стојановић, гостионичар, 7 дана затвора, 500 динара и затварањем радње за 7 дана; Ђорђе Стевановић, пекар, са 15 дана затвора, принудним радом, 500 динара и затварањем радње за 7 дана; Јован Секулић, пекар, 7 дана затвора, принудним радом, 1.000 динара и затварањем радње за 7 дана; Горча Коцић, пекар, 10 дана затвора, принудним радом, 500 динара и затварањем радње за 7 дана. Истом казном кажњени су и Василије Станковић и Драгутин Станковић, такође пекари.

Поред ових кажњени су и следећи пекари: Чедомир Цекић, Владимир Илић, Димитрије Ивезић, Боривоје Станковић, Димитрије Петровић, Ранђел Миљковић, Светислав Ђорђевић, Владислав Савић, Светозар Ђорђевић, Никодије Игњатовић, Милутин Огњановић, Радивоје Пешић, Љубомир Стаменковић, Борислав Срећковић и Илија Теодоровић.

П. Б.

25. СЕПТЕМБАР 1941.

ПРЕТСЕДНИК НИШКЕ ОПШТИНЕ Г. БОГДАН КНЕЖЕВИЋ ДОБИО ОВЛАШЋЕЊЕ ЗА УРЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ У НИШУ

Ниш, 24 септембра

Нови претседник Нишке општине г. Богдан Кнежевић, преузимајући дужност, одмах се дао на посао да реши питање исхране. Баш због тога питања морала је и да отступи стара општинска управа на челу са г. Драг. Живковићем. Г. Кнежевић наишао је на разумевање код меродавних сарадника. Министар пољопривреде и исхране г. др Милош Радосављевић позвао га телеграфски да дође у Београд. Г. Кнежевић је отпутовао у Београд с инжењером г. Богданом Јаракулом инспектором Банске управе и референтом за исхрану при Фелкомандатури у Нишу. Г. Кнежевић и г. Јаракула примљени су код министра г. др Радосављевића, коме су изложили проблеме исхране Ниша. Г. Радосављевић је наредио да се одржи конференција на којој ће се дефинитивно решити ово питање. Овој конференцији председавао је г. Ћосић, помоћник министра, а, сем г. Кнежевића и г. Јаракуле, био је на њој присутан и управник Жетне централе г. Милосављевић. На конференцији је решено да се ампровизација Ниша спроведе изузетно од постојећих прописа, пошто то захтевају прилике и догађаји. Нишка општина овлашћена је да користи све добре особине закона и да по своме нахођењу, а према потреби, набавља све потребне намирнице.

Сем овога решено је да сви монополски артикли буду депоновани код општине. Тако ће отсад само општина располагати сољу, петролеумом и дуваном. На овај начин онемогућиће се спекулисање, овим, неопходним артиклима, јер ће их општина делити једанако сваком становнику. Затим, примљен је предлог г. Кнежевића да се у Нишу оснује Апровизациони одбор. Стоваришта Апровизационог одбора служила би за смештај намирница не само за потребе Ниша него и целе Моравске бановине. Општина је већ наручила 35 вагона брашна из Баната. Даље набавке вршиће се из околних срезова у којима има вишкова пшенице. Долазе у обзир Прокупачки, Моравски и Добрички срез. Према попису, у доба жетве, у тим срезовима вишак пшенице износи око 3.000 вагона. На крају је општини, односно претседнику г. Кнежевићу, дато овлашћење, да може преузети иницијативу за исхрану Ниша по сопственој оцени прилика.

По завршеној конференцији претседник г. Кнежевић посетио је још и министра грађевина инжењера г. Огњена Кузмановића, министра унутрашњих послова г. Милана Аћимовића и министра без портфеља г. Момчила Јанковића, и упознао их са проблемима града Ниша. За време свог боравка у Београду г. Кнежевић је посетио и претседника Београдске општине и управника града Београда г. Драг. Јовановића. Г. Јовановић је понудио сарадњу своме нишком колеги, у свим питањима комуналне политике. Он је такође изразио жељу да се одржава стална веза између престоничке општине и Општине града Ниша, који је по значају и величини други град Србије. Г. Кнежевић вратио се у Ниш и приступио одмах раду на основу добијених овлашћења. ***П. Б.***

26. СЕПТЕМБАР 1941.
ПОПИС СТАНОВНИШТВА У НИШУ

Ниш, 25 септембра

Нишка општина затражила је од Министарства унутрашњих дела одобрење да изврши попис становништва. Чим се добије одобрење одмах ће извршити попис. Кад се сазна тачан број становника биће онемогућене злоупотребе са купонима за набавку намирница. Свима нишким пекарима одређени су рејони. Пекари сада пописују своје потрошаче и кад се тај попис заврши, издаће хлеб само оним особама које су код њих уписане.

Отсек за контролу цена у Нишу казнио је због шпекулације 20 дана затвора, принудним радом, 500 динара новчано и затварањем радње за 14 дана, Радојка Маринковића, дрварског трговца. Исто тако, кажњен је са 15 дана затвора, принудним радом, 3.000 динара новчано и плаћањем трошкова Божидар Марјановић трговац.

Уређење бунара у селима Брестовцу и Шарлинцу, у Срезу лесковачком, извршиће се из кредита за јавне радове.

П. Б.

27. СЕПТЕМБАР 1941.
У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ ВЕЋ СУ ПОЧЕЛИ ЈАВНИ РАДОВИ ПРЕДВИЂЕНИ ИЗ ЗАЈМА ОД МИЛИЈАРДУ ДИНАРА

Ниш, 26 септембра

Велики јавни радови предвиђени Уредбом о обнови земље, већ су отпочели. Као што је познато, за извођење тих радова предвиђена је сума од милијарде динара. Један велики део овог кредита одређен је за радове у Моравској бановини. На првом месту предвиђени су велики хидротехнички радови, а затим грађење државних путева, подизање мостова и калдрмисање улица кроз насеља, кроз која ће пролазити модерни путеви. Једном речју решено је да се избришу сви трагови које је рат оставио на нашим саобраћајним артеријама и објектима.

Пошто се сви привредни радови нису могли одједном почети меродавни чиниоци одлучили су да првенствено изведу оне радове који су од највеће користи за народ. Зато ће у Моравској бановини најпре да се изведу хидротехнички радови. Извршиће се уређење бунара по селима, довођење водовода и регулација речних корита и бујица. Техничко одељење банске управе у Нишу и Хидротехничка секција у Варварину израдили су елаборате за ове важне и неопходне радове. Исто тако израђени су и предрачуни. Министарство грађевина одобрило је све ове планове и предрачуне, с’тим да се ови радови изводе у режији. Одређен је и режијски одбор. На челу је инжењер г. Бранислав Пешовић, шеф Хидротехничке теренске секције у Варварину. За наредбодавца је именован инжењер г. Сима Стамболић, начелник Техничког одељења Банске управе у Нишу.

Радови за довођење водовода спроводе се у селу Пасаву, Срез бољевачки, а затим у селима: Мирановцу, Вргудинцима, Клисури и Дражеви у Срезу белопаланачком. У вароши Белој Паланци раде се два хигијенска бунара. У селима Брајановцу, Печењевцу, Читлуку, Чекмину и Дупљану, Срез лесковачки, извршиће се уређење бунара. Исто тако довршиће се водовод у селу Доњем Грубешу, Среза моравског. Али колико год су важни са хигијенског гледишта, ови радови, много су важнији радови на регулацији речних токова и бујица, јер воде сваке године наносе огромне штете пољопривреди. Поплаве просто тамане плодно Поморавље, па често мењају токове река и тиме отимају обрадиву земљу, претварајући је у речно корито и пешчана поља. Овим радовима заштитиће се плодна земља од пустошења. На првом месту изводи се регулација токова Јужне и Велике Мораве.

Јовановачка река, позната због својих поплава, биће такође каналисана тако да неће моћи више да мења корито, ни да се излива. Исти случај је и са реком Белицом. Саму важност ових радова осетиће наша пољопривреда већ идуће године, па ће то дати потстрека да се и друге реке које мењају ток и наносе штете, регулишу и тиме осигурају плодна поља и заштити народна имовина.

П. Б.

28. СЕПТЕМБАР 1941.
КАКО ЈЕ ОД ТУРСКОГ АМАМА ПОСТАЛА НИШКА БАЊА, ПОЗНАТА ПО СВОЈОЈ ЛЕКОВИТОСТИ

Нишка бања излечила је многе који су боловали од реуматизма, гихта и ишијаса. Неки су у њу дошли на штакама, а вратили се на ногама. Лековитост ове бање није у вези ни са каквим чаролијама. То је, просто, природни извор радиоактивне воде, која лечи све болести костију и зглобова. Своју репутацију ова бања стекла је на врло занимљив начин.

Турци су први подигли амам и бању

За време турске управе село које се сада зове Нишка Бања било је познато по лековитости своје топле воде. Сем тога оно је било и омиљено излетиште нишких Турака, јер поред лековитости воде, има и дивну околину. Турци су ту подигли амам, каквих има по свима турским местима. Једино у овом амаму није се вода вештачки загрејавала, пошто су извори били топли. Кад су Турци отишли, бања је задржала, свој глас код становника и околине који су знали за „чудотворност“ воде.

Лечење краља Александра

Све до пре једанаест година бања није била нарочито позната. Међутим, 1930 године бању је посетио Краљ Александар. Неки лекар препоручио му је баш ову бању. Томе има да се захвали што је она добила свој прави значај. После прве посете почивши Краљ је сваке године посећивао Нишку бању. Пошто је утврђена научним путем радиоактивност извора, почео је и свет све више да посећује Нишку бању. Нишка бања била је тада неугледна. Није било ни станова, ни хотела, па ни осталога што је потребно за бањске госте. Поред тога ни само купатило није одговарало потребама. Постојале су две старе зграде, управо турски амам, у коме се није могло купати ни двеста особа дневно. Све већи прилив гостију понудио је Управу бање да преуреди старо купатило и оспособи га за већи број купача. Доцније је подигнуто и ново модерно купатило са 32 каде, два базена, одељењима за масажу и свима другим потребама модерног бањског купатила.

Подизање бање и уређење извора

Али сем топле воде Нишка бања је имала и хладну лековиту воду народ је ту воду називао „ђурђевском водицом“. Ово име добила је ова вода зато што је народ веровао да она извире свега један једини дан, и то баш на Ђурђевдан. Краљ Александар је о свом трошку подигао такозвано хладно купатило. Само не мора се чекати Ђурђевдан па да се купа у овом купатилу, јер у њему данас исто као и у топлим купатилима има стално воде. Краљ Александар је у бањи подигао и своју вилу. Разумљиво је да су се на владара угледали и многи други. И сада је Нишка бања једна од најлепших и најуређенијих бања у Србији. Лепе виле, асфалтиране улице, модерни хотели, уређени паркови и шеталишта сведоче шта се од једног села може да учини за неколико година.

Народни базени

Бања није привлачила само болеснике него је постала летовалиште модерног света. Сваке године имала је преко 6.000 посетилаца. Управа бање није се са овим задовољила. Инжењер г. Ђорђе Марковић, који је управник бање од 1937. године хтео је да прошири бању толико да може да прими трипут више гостију. Г. Марковић је хтео да подигне народне базене у пољу, испод саме бање, и да створи једну модерну плажу на којој би се могло купати већ првих пролећних дана, благодарећи томе што би се базени пунили топлом бањском водом. За ову сврху био је закључен и зајам од 20 милиона динара. Купљено је и земљиште за базене, започети радови на спровођењу воде од бање до базена, али је рат све то обуставио. Исто тако из овог кредита зидао се и модеран хотел, који потсећа на приморске хотеле. Али ова грађевина није имала срећу да буде завршена. Ове године бању су посећивали болесници, којима је лечење неопходно. Цене у бањским хотелима доста су умерене према другим бањама. ***П. Б.***

2. ОКТОБАР 1941.
НИШКА „ПОБЕДА“ ПОБЕДИЛА „РАДНИЧКИ“ СА 5:0

У борбама за првенство српске Јужне лиге, тим нишке „Победе“, победио је у Нишу свог противника „Радничког“ из Крагујевца са резултатом 5:0 (2:0). После трећег кола води у Јужној лиги с. к. Чачак, са 6 бодова испред с. к. Крушевца и „Победе“, који имају по 4 бода.

2. ОКТОБАР 1941.
ИСУШЕЊЕ МОЧВАРА У ОКОЛИНИ НИША

Ниш, 1. октобра

Исушење мочвара у околини Ниша врши Хигијенски завод у Нишу. Ова исушивања се врше да би се уништила легла комараца, који разносе маларију, од које, у последње време, болује много света.

Премештен је решењем Министарства унутрашњих дела, бањски саветник и вршилац дужности начелника Општег одељења Банске управе Моравске бановине г. Раде Петровић, за саветника Министарства унутрашњих дела у Београду.

Почели су радови на довршењу нове зграде Шегртског дома. Ово је у исто време једна од највећих зграда у Нишу, а била је намењена за смештај канцеларија Општине нишке.

Народно позориште у Нишу почело је пробе. Ових дана треба да се приреди прва претстава, која ће отворити овогодишњу позоришну сезону. ***П. Б.***

2. НОВЕМБАР 1941.
ОСУЂЕН ЗА ДВОЖЕНСТВО ИАКО ЈЕ ОД ПРВЕ ЖЕНЕ РАЗВЕДЕН

Окружни суд у Нишу осудио је Драгомира Арсенијевића, приватног чиновника за подмићивање државних службеника и за дело двоженства на укупну казну од једне године затвора, као и новчано у износу од хиљаду две стотине динара. Са својом првом женом Драгомир је склопио брак у евангелистичкој цркви и по обреду исте цркве.

Међутим, доцније је тај брак разведен од стране католичког духовног суда. Верујући да је овом одлуком поменутог суда уклоњена препрека за ступање у нови брак. Драгомир се венчао са другом женом у српској православној цркви. Суд је нашао, да дело двоженства ипак постоји, пошто католички духовни суд није био надлежан, односно овлашћен, да ништи брак друге вероисповести, која је исто тако призната и овлашћена да по својим обредима закључује брак, као и римокатоличка црква. По нахођењу Окружног суда, надбискупски духовни суд могао је само да константује, да је са гледишта римокатоличке цркве први брак ништаван, али са државно-правног гледишта исти остао у сили и важности. С оваквим правним схватањем сложио се и Касациони суд па је поништио пресуду Окружног суда по делу подмићивања из формалних разлога и вратио предмет истом суду, који има да одржи нови претрес по оба дела и да изрекне нову укупну казну. ***И. М.***

3. НОВЕМБАР 1941.
ЗАДРУГА „СРПСКА КУДЕЉА“ ПОКАЗУЈЕ ПУТ КОЈИМ ТРЕБА ДА КРЕНЕ НАША ПРОИЗВОДЊА ТЕКСТИЛНИХ СИРОВИНА

Пре неколико месеци јавили смо да је у Нишкој бањи основана прва задруга за одевање села и оплемењивање кудеље „Српска кудеља.“ Главни циљ ове задруге био је да се добије бела и модерна прерађена кудеља, која је много мекша, тако да се од ње може правити кудељни новац. Исто тако Задруга је имала за задатак да све кожне предмете за коњску опрему и пољопривредну употребу замени производима од кудеље, као и да производи канап, у коме данас оскудевамо. Све ово има да се ради у самим кућним заједницма, у облику домаће радиности, а задруга откупљује производе од сељака, којима претходно уступа потребни алат и сировину. После извршене организације, Задруга је приступила пробама за модерну обраду кудења и њено котонизирање, које су дале одличне резултате.

За производњу ужарије Задруга је запослила саме сељаке у околини Нишке бање и Лесковца, који су се пре 30 до 40 година бавили овом производњом. Сем тога, она је разделила око 300 разбоја за бржим чунком који омогућује три пута брже ткање него обични сељачки разбоји. Ови разбоји уступљени су сељанкама које одмах добијају и потребну сировину, тако да раде код куће уз остале послове, а задруга им откупљује произведено платно. Задруга намерава да раздели по селима око 5.000 преслица са ножним погоном које преду три до четири пута брже него обичне сељачке преслице.

Задруга „Српска кудеља“ настоји сада да запосли првенствено избеглице. У ту сврху узета је у обзир у Нишкој бањи зграда у којој је била фабрика коже, као и један хотел у коме ће ове избеглице становати. Поред тога избеглице могу да добију потребан материјал и алат за рад и у својим садашњим местима становања, а путујући учитељи Задруге упућиваће их у начин рада. У том циљу Задруга ће у Нишкој бањи отворити један тромесечни течај, у коме ће запослити учитељице стручне наставе, првенствено избеглице. Рачуна се да ће Задруга моћи да запосли две до три хиљаде избеглица, а уколико би јој Комесеријат за избеглице изашао у сусрет материјалном потпором, могла би да запосли до 10.000 избеглица. Све потребне информације о раду Задруге „Српска кудеља“ и запослењу код ње могу се добити у одељењу канцеларије Задруге у Београду Милошевска 66.

8. НОВЕМБАР 1941.
НОВЕ ВЕЋЕ НИШКЕ ОПШТИНЕ
ГРАЂАНИ ДАЈУ ОПШТИНИ ЗАЈАМ ОД 10,000.000 ДИНАРА

Ниш, 7 новембра

Као што је познато пре кратког времена, решењем бана Моравске бановине промењена је управа Нишке општине. Међутим, све до пре неки дан, веће није било попуњено. Сада је и то питање решено.

Чланови већа

За нове већнике постављени су г.: Андон Андоновић, трговац, Драг. Пејић, индустријалац, Ђоко Ћермило, трговац, Драги Милосављевић, трговац, Петко Букумировић, трговац, Секула Стефановић, трговац, Раде Андрејевић, индустријалац, Милан Шијачки, лекар, Младен Јанковић, колар, Милорад Тасић, адвокат, Радован Димитријевић, адвокат, Алекса Миљковић, шеширџија, Станимир Тодоровић, млинар, Видоје Миловановић, трговац, Димитрије Петровић, брашнар, Драг. Штерић, инжењер, Никола Ђукић, судија, Миливоје Синђелић, пензионер, Лука Мићић, рабација, Сима Радојковић, економ, Вујица Пантелић, пензионер, др. Чеда Арнаутовић, лекар, Лазар Јовановић, столар, Јованча Рајковић, зидар, Ђурђе Радовић, чиновник банске управе, Душан Мишковић, месар, Душан Кобишка, инжењер, Риста Јовановић, столар, Алекса Слепчевић, адвокат, Милан Николић, директор Акционарске штедионице, Миша Јовановић, трговац, Таса Илић, хотелијер, Фрања Балко, инжењер, Светозар Стојановић, пекар и Данило Дача Алексић, апотекар. Нова управа на чијем се челу налази инж. г. Богдан Кнежевић примила је на себе читаво бреме старих и нових послова, јер је њено постављење дошло баш у најтеже време, када треба обезбедити исхрану становништву. Ипак, она је овај терет драговољно примила, с уверењем да ће моћи одговорити задатку.

Зајам од 10,000.000 динара

На седници већа, а на предлог неколицине имућнијих грађана донесена је одлука да се закључи унутрашњи зајам од неколико милиона динара, који ће се употребити искључиво за исхрану становништва. Зајам би за првих шест месеци био без икакве камате, а доцније са интересом какав даје и Државна хипотекарна банка. Овај су зајам Општини понудили сами грађани и већ су почели да дају новац. Рачуна се да ће се сакупити преко 10 милиона динара. Нова општинска управа извршила је и попис становништва. У овом замашном послу су свесрдно помагали професори и учитељи из Ниша, који су се драговољно примили дужности пописивач.

Огрев и исхрана

Што се тиче огревног дрвета, Нишка општина је већ закључила уговоре са неколико трговаца који ће дрва испоручити Нишу, пошто их добаве из околних места. Засад становништво Ниша троши годишње 90.000 кубика дрва. Међутим, већина грађана је обезбеђена, јер су се многи постарали сами да за своје породице добаве довољне количине огрева. Рачуна се да је само у последње време увезено око 60.000 кубних метара дрва. Према томе Нишка општина треба да набави око 30.000 кубних метара и та ће се дрва, за врло кратко време, довући у Ниш. Извесна количина већ је довезена и издаје се грађанима. За сада се хлеб дели без нарочитог система, али је предвиђено да се уведе нов начин деобе. Цене хлебу неће бити једнаке за све грађане, већ ће га сиромашнији добијати знатно јефтиније.

М. Симић

16. НОВЕМБАР 1941.
НИШКА ПОБЕДА НЕМА ВИШЕ ОПАСНОГ ПРОТИВНИКА

Ниш, новембра

Доскоро је нишка „Победа“ била равноправни противник својих месних ривала „Железничара“ и „Синђелића“. Свака међусобна утакмица свршавала се минималним резултатом једних и других. И те су утакмице привлачиле велику пажњу спортске публике. Али то је било све до пре два месеца, када је Победа почела рапидно да бележи победе. Сви су се питали како то? Од како је ангажован као тренер г. Петровић Милутин, новинар, овај је клуб почео видно да напредује, а то доказују најбоље и сами резултати на последњим утакмицама са „Железничаром“ 10:0 и „Синђелићем“ 10:2 у корист Победе.

Победа за сада нема противника у своме месту, јер она агилно тренира. Њезина управа агилно ради, не преза ни пред финансиским тешкоћама, те није ни чудо што је успех дошао. Ако Синђелић и Железничар буду кренули истим путем они ће постићи исте резултате, као њихов садашњи противник те не само што ће бити добро за њих и њихове за сада разочаране навијаче, већ то ће бити добро и за спортски Ниш. Тада би Ниш добио три подједнака противника који неће ни мало изостајати за члановима Северне лиге.

Тика

16. НОВЕМБАР 1941.
НАРОЧИТЕ МЕРЕ ЗА СМЕШТАЈ ИЗБЕГЛИЦА У МОРАВСКОЈ БАНОВИНИ

Ниш, 15 новембра

На тражење среских начелника поводом догађаја, који су настали ратом и изузетно тешких прилика као и због настале оскудице у становима, било што су многе зграде порушене, било зато што су многе јавне зграде заузете за друге потребе, а с обзиром на тешкоће у погледу смештаја избеглица и невољних, бан Моравске бановине прописао је Наредбу о реквирању станова на територији Моравске бановине. Наредба је ступила на снагу.

Смештај избеглица и невољника вршиће се првенствено по зградама државним и самоуправним, а у недостатку ових и по зградама приватних установа предузећа и појединих приватних особа. Право и дужности наређивања смештаја избеглица и невољника имају општинске власти. Висину кирија реквирираних станова одређиваће општинске власти. Од реквирирања изузете су само просторије, неопходне за јавну службу. Разуме се, и заузимају се и просторије неопходне за становање домаћина и његове чељади.

Општинске власти извршиће попис зграда свих државних, самоуправних и приватних установа, предузећа и појединих приватних лица. Овај попис мора се извршити у року од три дана. Општинске власти дужне су да смештај избеглица и невољника изврше правилно и правично тако да сви становници буду сразмерно оптерећени а ни у ком случају не могу се заузимати просторије и ствари које су неопходне домаћину и његовој породици. Предвиђена је и могућност узимања станова отсутних особа за шта је прописан и поступак. За неизвршење ове наредбе предвиђене су и казне. Наредба је врло опширна и обухвата и могућност сукоба између избеглица и кућевласника оштећењем реквирираних станова и ствари и, наравно, начин на који ће ови сукоби бити решавани.

М. Симић

17. НОВЕМБАР 1941.
ЛОКОМОТИВА ПОВРЕДИЛА РАДНИКА

Ниш, 16 новембра

Локомотива је теже повредила Хранислава Митровића, столарског радника, који је код кафане „Пролеће“ стајао на отвореној прузи. Машиновођа није крив за ову несрећу, јер није био у могућности да заустави локомотиву. Повређеном је указана лекарска помоћ.

Нишка општина је, због повећаних материјалних издатака у вези са збрињавањем сиротиње и избеглица „повисила цену трамвајским картама“. Вожња трамвајем до Нишке бање стаје сада 6 динара од особе, док је раније била 4 динара. Градско поглаварство у Нишу поново ће делити грађанству дрво за огрев. Дрва ће првенствено добијати сиромашни становници и избеглице. ***М. С.***

21. НОВЕМБАР 1941.
СЛОЖЕНИ СМЕТОВИ У НИШУ ОМЕТАЈУ САОБРАЋАЈ

Ниш, 20 новембра

Већ неколико дана дува у Нишу јак ветар који је причинио и извесне штете. Поред јаког ветра пао је и толики снег да су се по улицама направили читави сметови, који знатно ометају саобраћај.

Одељење за исхрану при градском поглаварству решило је да отсада сви пекари у граду месе и издају хлеб, а не само општинска пекара, као што је то било досад. На овај начин становници ће брже и лакше долазити до хлеба. Сви су пекари добили довољне количине брашна од Општине и свакоме од њих одређен је рејон, који има да снабдева хлебом.

Досадашњи начелник Просветног одељења банске управе у Нишу и бивши управник Народног позоришта Моравске бановине, г. Драгутин Павловић, премештен је за директора гимназије у Пожаревцу. Место начелника Просветног одељења Банске управе засад још није попуњено.

Тешка породична драма догодила се у селу Жалинцу, Среза лесковачког, при чему је платио главом Цветко Стојановић, земљорадник, кога је у свађи убио његов зет, Ђорђе Ивковић. Убица је предат властима и истрага против њега се наставља.

М. С.

25. НОВЕМБАР 1941.
ЗЛОЧИН У СЕЛУ КУМАРЕВУ

Ниш, 24 новембра

Седам непознатих наоружаних људи извршили су тежак злочин у селу Кумареву, у близини Лесковца. Ови разбојници дошли су у кућу Благоја Здравковића, чувара поља у селу Бобишту, извели га из куће и повели собом. Ујутру је Благојев леш нађен на гробљу села Кумарева. Почивши Благоје оставио је за собом незбринуту жену и десетогодишњу ћерку.

М. С.

26. НОВЕМБАР 1941.
КОМУНИСТИЧКА ВЛАДА ОПЉАЧКАЛА ОПШТИНСКУ КАСУ

Ниш, 25 новембра

Једна комунистичка руља упала је у општинску зграду у селу Орјану код Ниша. Принудила је општинског деловођу да отвори касу и том приликом опљачка 30.000 динара у готовом новцу, потом убила деловођу и запалила архиву.

27. НОВЕМБАР 1941.
ОПШТИНСКИ ДЕЛОВОЂА НАЂЕН МРТАВ НА ПУТУ

Ниш, 26 новембра

Милорад Трајковић, општински деловођа, из села Виноpаче код Лесковца, нађен је пре неколико дана мртав на сеоском путу. Према исказу укућана, њега су из куће извели неки непознати људи и одвели у непознатом правцу. Нико не зна ништа да каже о овом загонетном убиству.

У међусобној свађи и тучи Јован Видаковић, земљорадник, из села Пасјаче, код Ниша, тешко је повредио своју жену Десанку, а потом је извршио самоубиство.

Леш Мила Хемановића нађен на путу између села Врела и Лужана. Хемановића, који је био пошао у Лужане на свадбу, пресрели су на путу непознати разбојници и убили.

М. С.

28. НОВЕМБАР 1941.
ДЕЉЕЊЕ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ ИЗБЕГЛИЦАМА У НИШУ

Ниш, 27 новембра

Дељење зимске помоћи избеглицама почеће Отсек за избеглице при Банској управи у Нишу. Право на помоћ имају само сиромашне и незбринуте избеглице.

На зверски начин убијен је у селу Горњем Матејевцу, на месту званом „Вртаче“, Живојин Станковић, земљорадник. Поведена је одмах истрага и ушло се у траг убицама. Овај злочин извршили су: Петар Икић, Војислав Живковић и Јован Милијић, сви из Горњег Матејевца, ради пљачке. За ово дело они су осуђени на смрт и пресуда је већ извршена. Пронађени новац код разбојника предат је оцу убијеног Живојина.

М. С.

3. ДЕЦЕМБАР 1941.
У НИШУ ЋЕ СЕ ОСНОВАТИ НАРОДНИ РЕСТОРАН

Ниш, децембра

По угледу на Београд и у Нишу ће се основати Народни ресторан, у коме ће се моћи добити довољна количина варива и хлеба по врло јефтиној цени. Због овог питања одржана је у Општини конференција на којој је указано на потребу оснивања оваквих ресторана. Конференцији је претседавао претседник Општине инжењер г. Богдан Кнежевић, који је за ову акцију обећао материјалну помоћ Општине. Из средстава Одбора за исхрану узеће се новчана позајмица, која ће бити довољна за оснивање ресторана. Општина ће уступити извесну количину дрва.

По једном предлогу на конференцији у Нишу би требало да се оснује чиновничка кухиња, у којој би се хранили чиновници, нарочито самци. Исто тако могле би и породице да се претплате на храну у овој кухињи. Путници би такође добијали ручак и вечеру.

Други предлог предвиђа кухињу у којој би могао да добије храну свако, а нарочито избеглице којима би се давала храна, чак испод режиских трошкова. Отсек за избеглице надохнадио би из својих средстава разлику.

По својој прилици ово ће питање бити решено на тај начин што ће се основати две кухиње. Једна од њих почеће да ради већ првих дана месеца децембра.

М. С.

4. ДЕЦЕМБАР 1941.
НИШКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ РАДИ С ВЕЛИКИМ УСПЕХОМ

Ниш, 3 децембра

Народно позориште у Нишу ради с великим успехом, тако да су све претставе добро посећене. Често се дешава да се улазнице разграбе на читав дан пре приказивања комада. Позоришна управа се сналази и за сваку претставу уводи доплатна места. Та места се праве поред утврђених седишта, са једне и са друге стране. Оволику посету треба приписати томе што нишка публика воли позориште и што сада Ниш има преко 70.000 становника.

Од почетка рада на репертоару су још увек ови комади: „Зона Замфирова“, од Стевана Сремца, „Покојник“, од Бранислава Нушића, „Породица Бло“, од Љубинке Бобић, „Коштана“, од Боре Станковића, „Ивкова слава“, од Стевана Сремца, „Свет“ од Бранислава Нушића, „Сумњиво лице“, од Бранислава Нушића и „Мирандолина“, од Карла Голдониа. Пошто публика највише тражи народне комаде, позоришна управа ће се трудити да у програму преовлада национални репертоар. Управа се такође носи мишљу да организује хор и по мишљењу управника позоришта г. Живојина Петровића у томе ће и успети. То би била лепа новина коју би нишка публика дочекала са одушевљењем.

Почело је пресецање Ристићеве улице у Нишу да би се преко ње омогућило постављање железничке пруге.

Порушен је читав блок зграда које су махом биле трошне и старе и кариле изглед града.

Услед недостатка дрва, према решењу Отсека за снабдевање, грађанству ће се делити угаљ.

Купоне за хлеб, за месец децембар, почела је да издаје грађанству Нишка општина.

Гимназије су неко време биле обуставиле рад због оскудице у огреву. Како је ово сада тешко питање решено школе ће поново почети да раде.

Купоне за со, шећер и петролеј почеће да издаје Општина ових дана. Општински органи делиће купоне по кућама. ***М. С.***

5. ДЕЦЕМБАР 1941.
МЕСТО 10,000.000 ДИНАРА БОГАТЕ НИШЛИЈЕ ДАЛЕ СУ ОПШТИНИ САМО 2,000.000 ДИНАРА И СНАБДЕВАЊЕ ГРАДА ДОШЛО ЈЕ У ПИТАЊЕ

Ниш, 4 децембра

У великој дворани нишке Општине одржана је врло важна конференција којој су присуствовали претставници свих друштвених редова. Овој конференцији присуствовао је тако исто и нови бан Моравске бановине г. др. Иван Ђорђевић.

Још до пре кратког времена нишки грађани очекивали су скоро безбрижно наступајући зиму, верујући да је град обезбеђен огревом и животним намирницама, бар оним најпотребнијим. Међутим, како се из уста најмеродавнијих могло чути на овој конференцији, ствари стоје сасвим другачије. Право стање не само да ни приближно није онако како се мислило, већ је сасвим супротно. Учесници на овој конференцији имали су прилике да чују истину која је на њих доста непријатно дејствовала, а то је: да је Ниш свакако једина варош, можда и једино место у Србији које има резерве у животним намирницама још само за неколико дана. Ако се ствари не измене онда ће наступити тешки дани за град.

Ко је крив?

Само по себи намеће се питање ко је за ово крив? Општинска управа, свесна тешких задатака које има да реши показала је у почетку изванредне успехе. Одмах се видело да су људи, којима је поверено руковање с овим пословима, способни и да су дорасли тешким задацима. Главна тешкоћа на коју су наишли била је у томе што Општина није имала довољно новца да оствари своје планове. Требало је око десет милиона динара, па да се и последње тешкоће отклоне. Неколико имућних грађана предложило је да Општина узме потребан новац на зајам од својих богатијих грађана. Овај предлог био је оберучке прихваћен.

Богате Нишлије нису дале обећани зајам

Али баш онда када је све било у реду и када су сви мислили да је Ниш најсрећније решио питање исхране цела ствар је на једанпут пропала. Нишки богаташи, који су чак били и дужни да учине ову позајмицу Општини, нису то испунили. Уместо десет милиона Градско поглаварство је од њих добило нешто више од два милиона динара. Та сума је, међутим, исувише мала да би се нешто могло постићи. Пролазили су тако дани, прилике на тржиштима се погоршавале. Наишло је и безброј других тешкоћа, па је тако дошло до ситуације да су се нишки становници нашли у тешком положају.

Како да се нађе излаз?

Ова конференција имала је за циљ да се у међусобном договору највиђенијих грађана Ниша пронађе излаз из ове ситуације. Пошто је отворио конференцију, инжењер г. Богдан Кнежевић, претседник Градског поглаварства претставио је присутнима новог бана г. др. Ивана Ђорђевића и у најкраћим потезима објаснио циљ састанка. Како је до ове конференције дошло на иницијативу новоосноване Организације народне безбедности за Ниш и околину г. Кнежевић, као претседник и саме ове организације, истакао је да је ова установа решена да се у социјално економском погледу стави у служби својих грађана. Г. Чемерикић, директор гимназије изнео је све последице које би наступиле, ако се не нађе начин да се становништву Ниша обезбеди храна и огрев. Он је истакао да се у првом реду мора наћи могућност за осигурање радника, чиновника са малим платама, као и сиротиње уопште. Говор г. Чемерикића прихваћен је с одобравањем. Потом је говорио професор г. Тројј, а онда је добио реч г. Младеновић, шеф Одбора за исхрану, који је, износећи стање исхране рекао да има још само врло мало могућности да се Ниш снабде неопходним потребним намирницама. Још сам петнаест дана, рекао је г. Младеновић имамо на расположењу да извршимо снабдевање Ниша. Не успемо ли за ових петнаест дана, онда је свака нада изгубљена и треба очекивати оно најгоре, што нико од нас не жели. Оно што је сасвим сигурно могло да се учини са десет милиона динара пре неколико дана, питање је да ли се сада може постићи и са двадесет, па и више милиона.

Хитна позајмица од 20,000.000 динара

После г. Младеновића ређали су се говорници који су износили начине како би се ово питање решило. На крају је одлучено да се у року до 24 часа има сакупити позајмица од имућнијих грађана Ниша у висини од 20 милиона динара, која ће се ставити на расположење Апровизационом одбору, да би се покушало извршити снабдевање најпотребнијим намирницама и дрветом.

У случају да се не успе са сакупљањем предвиђене суме, приступиће се вероватно опорезивању богаташа.

Исто тако је решено да се Социјално-економски отсек Организације народне безбедности за Ниш и околину прошири и стави на расположење Одбору за исхрану као помоћни орган.

Нишлије сада са највећим нестрпљењем очекују какав ће се исход постићи.

М. СИМИЋ

6. ДЕЦЕМБАР 1941.
НИШКА ПОЛИЦИЈА ПРОПИСАЛА ЦЕНУ ДРВИМА

Ниш, 5 децембра

Отсек за избеглице при Банској управи средио је податке о количинама дрва и угља које су потребне избегличким породицама, до априла месеца 1942. године. Исто тако прикупљени су и подаци шта је коме од избеглица потребно од обуће и одела.

Управа полиције прописала је ценовник по коме ће сопственици шпедитерских и рабациских кола наплаћивати своје услуге. Управа полиције прописала је цене дрвима које сељаци довозе у град, пошто су они до сада тражили несразмерно високе цене за своје мале товаре.

М. С.

9. ДЕЦЕМБАР 1941.
КОЊСКА МЕСАРИЦА ОТВОРЕНА У НИШУ

Ниш, 8 децембра

У Нишу је по угледу на Београд, отворена такође месарица, у којој се продаје коњско месо. Ова новина овде је примљена доста лепо. За кратко врме распродате су све количине меса које су се налазиле у месарици. Цена коњском месу била је 20 динара по килограму.

Оскудица у монополским производима осећа се у Срезу студеничком, па то нарочито користе шпекуланти који на село доносе со, гас и дуван и добијају животне намирнице.

Претседник општине у Краљевом селу Драгољуб Здравковић убијен је од непознатих разбојника и власти су повеле енергичну истрагу да се ово убиство расветли и убице похватају.

Почела је сеча дрва у парку који се налази поред саме Нишаве. Биће посечена отприлике једна половина стабала, па ће тако парк и убудуће моћи да служи својој намени.

Од непознатих разбојника убијен је за време док се налазио на службеној дужности чувар пруге станице Сикирица, која се налази на прузи Ниш-Параћин. Власти су повеле истрагу.

М. С.

11. ДЕЦЕМБАР 1941.
БЕСПЛАТНИ ОБУЋАРСКИ ТЕЧАЈ У НИШУ

На основу решења Министарства народне привреде Државни завод за унапређење индустрије и занатства у сарадњи са нишким занатским организацијама основаће и одржаће у Нишу бесплатан обућарски течај првенствено за израду дечје обуће, који ће похађати тамошњи обућари. Течај ће почети у најскорије време и биће чисто теоретски. Настава у њему обухватиће у главноме кројење и стручно цртање кроја за разне врсте обуће и трајаће око месец дана.

16. ДЕЦЕМБАР 1941.
НОВИ НАЧЕЛНИК УПРАВНОГ ОДЕЉЕЊА БАНСКЕ УПРАВЕ У НИШУ

Ниш, 15 децембра

За новог начелника Управног одељења Банске управе у Нишу постављен је г. Чедомир Младеновић, бивши срески начелник у Зајечару. Ову је дужност до сад вршио бански саветник г. Бајић. Г. Младеновић је већ примио своју дужност.

М. С.

21. ДЕЦЕМБАР 1941.
ПОТРОШИО ТУЂЕ ПАРЕ, ПА СЕ ОБЕСИО

Ниш, 20 децембра

Самоубиство вешањем извршио је у своме стану, у Сарајевској улици бр. 61, Драгутин Ацовић, дугогодишњи радник фабрике Дувана у Нишу. Остало је непознато због чега је Ацовић извршио самоубиство, али се претпоставља да се он на ово решио зато што је као благајник фабричке менаже потрошио 5.000 динара, које је добио за набавку намирница. Пошто су о овоме извештене, власти су изашле на лице места и извршен је увиђај. Комисија је нашла мртво тело почившег Ацовића поред кревета за који је било превезано уже којим се обесио. Његови другови причају да је он давао на зајам новац свакоме ко му потражи. То га је изгледа и стало главе, јер је вероватно на тај начин потрошио поменутих 5.000 динара.

Непознати крадљивац украо је ташну гђи Лепосави Ђукић, избеглици из Скопља, приликом гужве која се свакодневно ствара пред општинском пекарицом. У ташни је поред докумената, било 300 динара готовог новца као и једна ненаплаћена упутница од 200 динара.

Све гимназије у Нишу поново су прекинуле рад и отсада ће се ученици сами спремати код својих кућа, а наставници ће их повремено посећивати и исправљати у раду.

Убризгавање школске деце против дифтерије вршиће Школска поликлиника у току овога месеца. ***М. С.***

24. ДЕЦЕМБАР 1941.
КАДА ЋЕ ПРВЕНСТВО ЈУЖНЕ ЛИГЕ ДА СЕ НАСТАВИ ДАНИ ПРОЛАЗЕ, А САВЕЗ НИШТА НЕ ПРЕДУЗИМА

Ниш, 23 децембра

Већ дуже времена у нашем футбалском спорту не иде како треба. Оно и раније је било по каткад затезања, али сада иде све наопако. Српски лоптачки савез изгледа да нема много среће у вођењу једне овакве организације која му је поверена. Управа Савеза или није способна за одређени јој посао или пак тај посао врши посматрајући ствари сасвим субјективно што је изгледа тачно, јер се друкчије може схватити овај спортски хаос код нас.

Али ставимо на страну спортски живот у Београду па да се позабавимо једним другим питањем. Да видимо како иду ствари у Јужној лиги. У њој је бар ишло све у реду и утакмице су почеле да се одигравају најревносније док нису наишле познате тешкоће. Међутим, са овим тешкоћама је пре извесног времена свршено и поново је изнета могућност да се такмичења Јужне лиге наставе. Недеље су пролазиле и ко зна колико ће их још проћи а нико из Савеза и не помишља да би се са одигравањем утакмица у Јужној лиги требало наставити. Нико не помишља зашто Српски лоптачки савез сматра за важније да се интересује за један „Зимски куп“ који ама баш никога сем њега не занима (иако је Савез овде само посматрач) него да се позабави питањем Јужне лиге. Али ако би се првенство Јужне лиге наставило и ако би Савез њему обратио мало пажње, ко би се онда интересовао за „Зимски куп“ и ко би уживао у свађи београдских клубова?

О наставку првенства Јужне лиге треба најозбиљније повести рачуна, јер дани пролазе и ускоро већ неће бити довољно термина да се ово такмичење заврши. Сада више не постоје никакве сметње па зашто се онда не би почеле одигравати још преостале утакмице? Зашто Савез не нареди да се првенство настави?

М. Симић

26. ДЕЦЕМБАР 1941.
ЗАБРАЊЕНО КОЦКАЊЕ ПО КАФАНАМА У НИШУ

Ниш, 25 децембра

У Нишу је најстроже забрањено коцкање по кафанама, па је, поред картања забрањено и играње домина, билијара и шаха. Ова забрана уследила је да би се спречило беспосличење.

Одељење за исхрану почело је да дели грађанству угаљ и сви они који немају резерви у угљу или дрвима могу од Општине добити извесну количину угља.

Нишка трговачка омладина одржаће у недељу 21 о. м., помен својим погинулим и умрлим заслужним члановима, добротворима и утемељивачма.

Ниједно лице не може путовати ван Ниша без дозволе коју издаје Управа полиције. За добијање ове дозволе потребно је навести циљ путовања.

На путу између Мрамора и Кнез Села тешко је повређен Стеван Станковић, земљорадник, из Кнез Села. Стевана је повредио Радисав Илић, земљорадник, на тај начин што је свога коња натерао на њега. Коњ је копитом ударио Стевана и нанео му смртоносну повреду од које је он затим преминуо. Истрага се води.

М. С.

31. ДЕЦЕМБАР 1941.
КУПОНИ ЗА МЕСО И МАСТ У НИШУ

Ниш, 30 децембра

Купони за маст и месо подељени су нишком становништву. Грађани ће на основу ових купона добијати месо и маст по максималној цени. Исто тако по овим купонима добијаће се и сви остали месни производи. Купоне за текстилну робу почео је да издаје избеглицама Отсек за избеглице при Банској управи у Нишу.

М. С.

1942.

4. ЈАНУАР 1942.
ЗИМСКИ КУП НИШКИХ КЛУБОВА

Ниш, 3 јануара

У Нишу је почело такмичење за Зимски куп. Још у првом колу било је изненађења. Ово такмичење обећава да буде врло интересантно. Иако је време било врло хладно публика је у недељу попунила игралиште „Железничара“ на коме су игране утакмице.

„Београд мала“ – „Цар Константин“ 5:0

У предигри су се састали горњи клубови. „Цар Константин“ је био велики фаворит. Он је јесењи првак Ниша (наравно, јер се првенствено одигравало без „Победе“, „Железничара“ и „Синђелића“, јер они не учествују у Јужној лиги). Међутим, „Београд мала“ је заиграла као никад до сада и направила је ово крупно изненађење. Победа је можда мало превисока, али 2 бода су у сваком случају заслужена.

У првом полувремену игра је била готово равноправна, осећала се врло лака надмоћност „Београд мале“. То је лепо и реално изражено у головима, на одмор се отишло са резултатом 1:0.

Друго полувреме већим делом припада такође „Београд мали“. Њена навала, овога пута врло ефикасна, успела је да постигне још 4 лепа гола. Код победника нарочито добро су играли голман, десна полутка, центарфор и лево крило. Код побеђеног били су добри крилни халфови и лево крило. Утакмицу је добро судио Б. Јовановић

4. ЈАНУАР 1942.
„ПОБЕДА“ – „ХАЈДУК“ 3:0

Ниш, 3 јануара

Главна игра била је много лепша од предигре. „Хајдук“ је оштро почео и изгледало је да ће „Победа“ с њим имати много муке. Међутим, он није до краја могао да издржи темпо игре и противник га је онда просто прегазио.

Одмах у почетку утакмице „Хајдук“ навађује. Једна од тих навала успева и он прелази у вођство. Изгледало је да ће публика доживети још једно изненађење. „Победа“ је међутим брзо изједначила резултат а мало после тога прешла и у вођство. До краја је постигла још два гола и тако се отишло на одмор са резултатом 4:1 у корист „Победе“.

У другом полувремену „Хајдук“ је већ посустао и „Победа“ је била апсолутни господар на терену. Она је тек у овом делу игре показала шта зна. Њен је тим функционисао као каква машина. Лопта је ишла с ноге на ногу све до „Хајдуковог“ гола чија се мрежа често тресла.

Код „Победе“ није било слабог места у тиму, сем голмана који је овог пута био несигуран.

Код „Хајдука“ напротив голман је био најбољи играч у тиму и поред примљених 13 голова. Редак случај, али истинит. Он је бранио оно што је изгледало немогуће. У тиму „Хајдука“ су још били добри: десна полутка и лево крило. Ову утакмицу судио је са великим ауторитетом Раде Арсић.

М. Симић

15. ЈАНУАР 1942.
ТРЕЋЕ КОЛО НИШКОГ ЗИМСКОГ КУПА

Ниш, 14 јануара

У Нишу је одиграно и треће коло „Зимског купа“. Утакмице постају све више интересантне колико се куп приводи крају, јер су сви слабији купови у досадашњим такмичењима испали, док су остали да се боре само најбољи.

16. ЈАНУАР 1942.
КРВАВА ЉУБАВНА ДРАМА У НИШУ
Због љубоморе убио љубавницу свога ривала и себе

Ниш, 15 јануара

гментије Панчевић, избеглица из Скопља, гоњен љубомором, убио је из пушке Стојана Јовановића, кобасичара, такође избеглицу из Скопља, кога је нашао код своје љубавнице Јелене Стојановић, пензионерке. Потом је убио и Јелену, а затим је један метак испалио себи у слепоочницу.

Пре рата Панчевић и Јелена почели су у Скопљу да живе у недозвољеним односима. У Нишу се Јелена, која је имала око педесет година, међутим заљубила у младог Јовановића, и он је често долазио у њен стан, као познаник из Скопља. И док је водио љубав са њом, јер му је доносила користи, дотле се Јелена у њега смртно заљубила. Она је била готова да жртвује свога дотадашњег љубавника Панчевића.

Панчевић то није хтео да дозволи. Зато се одлучио на овај очајнички корак. У тренутку разјарености он је упао са пушком у руци у Јеленин стан, где је нашао и њеног новог љубавника. Не размишљајући много, испалио је метак на Јовановића, који се, смртно погођен, срушио одмах на земљу. Јелена је покушала да побегне. Излетела је у двориште. Панчевић је, међутим, појурио за њом, поново опалио из пушке, и погодио Јелену у главу. И она је пала мртва на земљу. Затим, је Панчевић испалио себи један метак у слепоочницу и тако завршио свој живот.

Комисија, коју су сачињавали: истражни референт Управе полиције у Нишу г. Драг. Стефановић, дежурни чиновник полиције г. Симић, истражни судија овдашњег Окружног суда г. Јован Константиновић и лекар Управе полиције г. др. Згурицас, изашла је на место догађаја и извршила увиђај. Лешеви убијених пренети су у капелу на нишком гробљу ради сахране.

МС.

17. ЈАНУАР 1942.
ПРВИ ДЕО ПРВЕНСТВА НИШКОГ ЛОПТАЧКОГ ПОТСАВЕЗА ЗАВРШЕН

Ниш, 16 јануара

Прва половина првенства Нишког потсавеза већ је завршена. Тек у пролеће наставиће се са одигравањем друге половине, када ће се дефинитивно утврдити који ће се клубови борити за улазак у Јужну лигу.

У овом такмичењу учествовало је 7 нишких клубова. После огорчених борби прво место је заузео „Цар Константин“ са 9 постигнутих бодова и голдиференцијом 13:5 која му је и донела водеће место.

Са истим бројем бодова а са нешто гором голдиференцијом друго место је заузео „Грађански“. Без сумње он је бољи од свих својих 6 партнера и до краја вероватно и успети да избије на чело, али је интересантно да овај један од најбољих провинциских клубова одавно већ не зна шта је то срећа. Њега стално прате предвиђени и непредвиђени несретни случајеви. Тако је било када се вршио избор за Јужну лигу, тако сада и тако увек.

Остали учесници су мање више добили одговарајућа места.

Табела изгледа овако:

Цар Константин	1	4	1	1	13:5	9
Грађански	6	4	1	1	14:10	9
Хајдук	6	3	1	2	9 :8	7
Раднички	6	3	0	3	13:13	6

Србија	6	2	1	3	7:10	5
Београд мала	6	2	0	4	12:13	4
Нишка Бања	6	1	0	5	10:10	2

По завршетку првенства Нишког лоптачког потсавеза два првопласирана имаће прилике да се боре за улазак у Јужну лигу.

28. ЈАНУАР 1942.
У НИШУ ОТВОРЕН НАРОДНИ РЕСТОРАН
Ручак 10 динара

Ниш, 27 јануара

Одбор за избеглице у Нишу отворио је Народни ресторан, у коме се може добити оброк за свега десет динара. Једна порција сасвим је довољна. Уз сваку порцију јела добија се и 200 грама хлеба. У овом ресторану може се хранити сваки грађанин, а сем тога храна се може носити и кући. Ресторан је већ добио врло велики број претплатника.

Редак пример љубави према сиромашној избегличкој деци показао је г. Сретен Милошевић, кавеција, иначе и сам избеглица из Ристовца. Он је приредио ручак за тридесеторо избегличке деце. Пошто су се окрепила и одморила, деца су при поласку добила од г. Милошевића по 30 динара.

Како су узимале хлеб с општинске пекаре и оне особе које имају довољне количине брашна код својих кућа, као и лица која имају средства да га набаве, Одељење за исхрану при Нишкој општини обуставило је дељење хлеба са ове пекаре да би се онемогућило имућнима да се користе овим повластицама. Остали, то јест лица која имају право на хлеб са ове пекаре добили су нарочите купоне помоћу којих могу узимати хлеб на најближој пекари.

Прво следовање зејтина добило је овога месеца становништво Ниша. Свакој особи припада 200 грама зејтина.

Од пре неколико дана гимназије у Нишу поново су почеле рад. Услед недостатка у зградама удешено је да ученици наизменично похађају часове.

За новог Начелника одељења за исхрану Нишке општине постављен је г. М. Марковић, који је познат као врло правичан и енергичан човек.

М. СИМИЋ

31. ЈАНУАР 1942.
ЖЕНЕ У НИШУ НЕ СМЕЈУ СЕ ШМИНКАТИ

Ниш, 30 јануара

Ових дана издата је у Нишу наредба да се жене не смеју шминкати.

Исто тако поново је забрањено коцкање и пијанчење.

За све прекршаје, ових наредба казнаваће се батинањем.

МС.

4. ФЕБРУАР 1942.
„ЦЕО СРПСКИ НАРОД ЈЕ МАЛЕНКОСТ ЗА МАРКСИСТИЧКУ РЕВОЛУЦИОНАРНУ ПАРТИЈУ“

Ниш, 3 фебруара

Саслушањем већег броја комунистичких курира који су у последње време пали у руке српским одредима сазнало се да је известан број комунистичких бандита, који су успели да се спасу пред многобројним потерама српских одреда, успео да се склони у Ниш и Прокупље одржавајући и даље везу са одметницима у шуми.

На основу ових открића извршена су хапшења свих комунистичких агитатора као и њиховог шефа, вође терористичке агенције Миодрага Станковића приватног чиновника из Лесковца. На саслушању је Станковић изјавио да се већ шест година налази у комунистичкој партији и да је активно учествовао у терористичком раду. Од стране комуниста био је одмах по ступању у партију упућен у Мађарску где је свршио војно-револуционарни-комунистички курс после чега је у друштву са мађарским комунистом Белом Арањи прешао у Осјек где је приступио организовању једне војно-револуционарне групе која је имала да врши саботаже на југословенским железницама, државним надлештвима и војним објектима.

Исто тако организација Миодрага Станковића имала је за дужност да изврши атентате на многе претставнике националних организација, политичаре и неколико врло истакнутих личности у бившој Југославији.

После извесног времена примећен је од стране власти Станковићев рад на организацији терористичке банде па је он због тога био приморан да пређе у Београд и ступи у једну комунистичку ћелију којој је на челу стајао неки Мика Арпад. Ова ћелија требала је да врши атентате на истакнуте политичке личности у Београду. Станковић је активно учествовао у Београду у сукобима између комуниста и националиста на Универзитету, па пошто је ту пао много полицији у очи прешао је у Ниш где га је затекао рат. После рата постао је комунистички шеф јединица у Моравској бановини.

Станковић тврди да је све инструкције добијао директно из Совјетске Уније преко Бугарске. Одржао је везу са Бошком Ђуричићем, комунистичким вођом из Јагодине, студентом Ратком Павловићем, учитељем Никодијем Стојановићем, Радом Ђорђевићем и Марком Килибардом. Ови сви сачињавали су Савет војно-револуционарних комесара.

Приликом хапшења код Станковића је нађена и једна четничка објава коју му је издао један бивши капетан који је као комуниста лишен чина, и који се пре извесног времена појавио код војводе Пчињског у Лесковцу, а у ствари је био комунистички бандит што је сада сам Станковић потврдио.

Интересантно је истаћи да је ухваћени Миодраг Станковић на саслушању приликом питања да ли му је било познато да комунисти убијањем свакога немачког војника убијају уједно и стотине српских грађана изјавио: „Било ми је познато да ће се за свакога немачког војника кога би комунисти убили, стрељати по стотину српских грађана, и о томе смо више пута на седницама наших политичких комесара расправљали, али смо дошли до закључка да је то све, па чак и цео српски народ, маленкост за нашу марксистичку револуционарну партију.“

Признање Станковића најбоље илуструје издајство и злочиначке намере комуниста у Србији, који су у стању да жртвују цео наш народ гурајући га у пропаст само да би њихова паклена идеја успела.

Заједно са Миодрагом Станковићем похапшен је још известан број његових сарадника и то: Адем Мулаосмановић, Стојан Хаџи-Тонић, Милан Младеновић, Миодраг Стефановић и Миодраг Стојановић. Сви похапшени комунистички бандити заједно са својим шефом биће изведени пред Преки суд.

7. ФЕБРУАР 1942.
ПОБЕДА ЈЕ ОСВОЈИЛА „НИШКИ КУП“

Ниш, фебруара

Најзад после вишенедељног такмичења за „Нишки куп“ избачен је победник. У поменутом купу учествовала су седам клубова из Ниша. Као првопласирани клуб је „Победа“, која је доказала да нема бољег клуба у Нишу, и да је она једини клуб, који би с успехом могао репрезентовати нишки футбал. Победа је давала одличне игре, тако да је публика са задовољством гледала њене утакмице.

Коначни пласман нишких клубова има следећи изглед: Победа, Грађански, Хајдук, Синђелић, Београд мала, Цар Константин и Раднички.

Последњи клуб, Раднички није учествовао, односно није играо све утакмице из техничких разлога, те се сматра као да није ни играо.

Прва три пласирана клуба добила су лепе и укусне дарове: „Победа“ је добила једанаест пари гаћица, дар г. Митића, трг., „Грађански“ ручну апотеку, дар једног апотекара из Ниша, и као трећепласирани „Хајдук“, добио је леп сребрни бокал, дар г. Јоце Михића трг.

Према већ одређеним пропозицијама „купа комитета“ приходи од свих утакмица делили су се на равне делове, тако да су сви клубови били задовољни.

Организација купа била је на висини.

РП.

7. ФЕБРУАР 1942.
РАДНЕ КОЛОНЕ НА ПОСЛУ
Рација на беспослене „корзисте“

Ниш, 6 фебруара

У Нишу су од пре неколико дана уведене радне колоне. Њихова је дужност да уклањају снег који је затрпао нишке улице. У одредима радне колоне највише има ученика средњих школа.

Карте за текстил уведене су не само у Нишу већ и у ближој и даљој околини. У будуће становништво ће моћи да набавља текстилну робу само са овим картама.

Рација на нишком корзу извршена је пре неколико дана. Ухваћен је већи број беспосличара који ће бити упућен на принудни рад. Нишка омладина, изгледа, није умела да схвати данашње тешке критике. Корзо је био препун беспосличара. Сада се на нишким улицама виђају само пословни људи.

МП.

7. ФЕБРУАР 1942.
ПРОСЛАВА СВ. САВЕ У НИШУ

Ниш, фебруара

Све нишке основне школе прославиле су свечано св. Саву у дворани основне школе „Св. Саве“. Слави су присуствовали ђачки родитељи у врло великом броју, као и претставници власти. На светосавској прослави примећени су између осталих окружни начелник г. Младеновић, епископ нишки г. др. Јован, претседник Нишке општине инжењер г. Кнежевић и други.

Пошто је пресечен колач, изведен је један мали али леп програм на опште задовољство присутних.

МП.

14. ФЕБРУАР 1942.
БОРБА НИШКЕ ОПШТИНЕ ДА ОБЕЗБЕДИ ИСХРАНУ СТАНОВНИШТВА
Разговор са претседником нишке општине
(репортажа нашег сарадника са пута по централној Србији)

Ниш, фебруара

После Београда Ниш долази на прво место у погледу збрињавања избеглица. У овом граду нашло је уточиште 15.000 избеглица, који су се овде склонили да би нашли ухлебљење и спасили живот. Велики прилив избеглица као и гравитација становништва мањих места из околине повећали су становништво за преко 35 %. Овај прилив се и данас осећа нарочито у погледу исхране. Рђаве временске прилике задају бриге нишкој општинској управи у питању снабдевања грађанства животним намирницама.

Пишући о Нишу поменули смо првенствено проблем исхране пошто је то данас један од прворазредних проблема који се постављају. Код општинске управе постоји добра воља, а створена су и материјална средства уписивањем зајма од 15,000.000 динара, који су нишки привредници после дугог натезања најзад уплатили. Али поред ових услова, апсолутно је потребно да један део привредних кругова у Нишу схвати прилике у којима живимо и средини којој је потребна помоћ пружи лојалну сарадњу у раду појединих установа, којима је поверен проблем исхране и старања о снабдевању Ниша.

Како је уписан зајам од 16 милиона?

Велики део варошких општина схватио је значај исхране становништва, па се у току ове зиме и прошлог лета постарао да у крајевима који су имали вишкове жита закључи поруџбине за потребе свога становништва. Ранија општинска управа у Нишу, проблему исхране за наступајући период, није посветила довољну пажњу и старала се да подмири потребе у брашну највише месец дана. О резервама није било ни говора. Нова општинска управа на челу са инж. г. Богданом Кнежевићем, преузимајући вођење послова, нашла се пред нерешеним питањем исхране становништва, које није трпело одлагање. Општина није имала довољно финансијских средстава да би могла покрити пословање своје апровизације, па се одлучила на уписивање зајма. Предвиђено је било да тај зајам у износу од 20,000.000 динара даду имућније Нишлије и привредници као бескаматну позајмицу општини. Међутим, са уписивањем зајма ишло се врло споро. Предвиђени рок за упис морао је бити продуживан неколико пута, јер је у одређеном року била сума од свега два милиона динара.

Приликом уписивања зајма преовлађивали су лични моменти и стари нерешени партиски рачуни. Најбогатији људи, велики индустријалци, трговци на велико и један део власника нишких палата, нашао је у прво време разне изговоре на основу којих је оспоравао давање свог новца, који је требало да послужи за исхрану 70.000 нишких грађана. Један богати индустријалац одговорио је на апел општинске управе: „Како да вам дам новац, када ви не дајете интерес, а ја живим од интереса који ми доноси капитал.“ Док је тако зајам уписан било је много натезања, мољакања и уверавања од стране општинске управе да ће новац зајмодавцима бити обезбеђен. Зајам је уписан, али још није утрошен пошто тек треба да се изврши довоз хране за потребе нишког становништва.

Позајмљивање намирница

С обзиром на то да су резерве брашна у Нишу сведене на минимун, претседник Градског поглаварства г. Кнежевић је упутио апел становништву у коме се каже:

„Зима и скоро незапамћена студ са високим снежним наметима, отежавају снабдевање, тим пре што се добављање хране и животних намирница врши даље од непосредне околине Ниша. Градско поглаварство са својим Одељењем за снабдевање, уз припомоћ надлежних, чини напоре да се тешкоће савладају и омогући снабдевање, првенствено сиромашног дела грађанства.“

Поново се апелује на грађанство Ниша, на оне који су у бољем положају, који имају за данас, сутра и који дан више, да притекну у помоћ својим невољним сугрђанима. Није потребно чинити нарочите посебне прилоге у натури или новцу, већ одвојити од сваког дневног оброка комадић хлеба и кашику две варива и пружити то коме од својих сиромашних суседа или познаника или њиховој деци.

Нека грађанство Ниша и у овом случају схвати значај љубави према ближњима и својим појединачним помагањем потпомогне напоре који се чине за одржавање нормалног снабдевања. Градско поглаварство нарочито апелује на оне који се нису до сада одазвали, да сами следе пример својих сугрђана који су се активно заложили како давањем новчаних позајмица тако и личним прегнућем на старању око снабдевања и прехране нишког грађанства.

Већи прилози могу се предавати и преко кујне Градског поглаварства за прехрану сиромашних“.

Претседник г. Кнежевић о снабдевању града

Наш сарадник разговарао је са претседником Градског поглаварства, инжењером г. Богданом Кнежевићем, о проблему исхране и снабдевања нишког становништва животним намирницама. Г. Кнежевић, нарочито је подвукао да у свом раду наилази на пуно разумевање немачких надлежних власти у Нишу. Напоменуо нам је, да су немачке власти у Нишу у неколико махова давале општини позајмицу од по неколико вагона брашна, када су животне пошиљке намењене за исхрану становништва биле у закашњењу. Исто тако пружена су нам обавештења да је за месечне потребе исхране нишког становништва, имајући у виду рационализацију потрошње, потребно 75 вагона брашна.

У погледу набавки потребних количина жита у појединим срезовима који имају вишкове за продају, г. Кнежевић тврди да, и поред свих препорука и помоћи од стране немачких власти наилази на велике препреке и тешкоће. Ово је нарочито изражено у околини Зајечара и Неготина.

Претседник општине г. Кнежевић даље нам је нагласио да је општина успела да купи извесне количине брашна у околини Неготина, које ће бити довезене у Ниш. ***АРБ***

14. ФЕБРУАР 1942.
СТАРАЊЕ ЗА ХИГИЈЕНСКЕ ПРИЛИКЕ МЕЂУ ИЗБЕГЛИЦАМА У НИШУ

Ниш, 13 фебруара

Поделу града на реоне извршила је из хигијенских разлога испостава Комесаријата за избеглице. Специјалне комисије састављене од стручњака обилазиће реоне, да би се установило под каквим хигијенским условима живе избеглице, и како би им се могла пружити потребна помоћ.

Ових дана пробудила је ноћу Нишлије једна страховита детонација. Свако је био уплашен док се није сазнало да је на Нишави пукао лед, који је био дебео читав метар. Пуцање леда проузроковало је надолазак воде, која је захватила лед, тако да се он покренуо целим воденим током.

У Нишу се организује моба избеглица ради крчења и уређења избегличких станова. Испостава Комесаријата за избеглице даје потребан материјал бесплатно.

Жорж Коаду, директор рудника угља „Јелашница“ поклонио је избеглицама десет тона угља.

МП

15. ФЕБРУАР 1942.
ПОБЕДА – СИНЂЕЛИЋ 3:0 (1:0)

Ниш, 14 фебруара

У главној игри су се борили лигаши: Победа и Синђелић. За ову утакмицу је владало велико интересовање, јер победник са ње има највише шанса да дефинитивно освоји куп.

Терен је био врло тежак, пун воде тако да се лопта једва кретала по њему. То је уосталом разлог што игра није била на Бог зна како високом нивоу. Ипак она је била веома интересантна и узбудљива.

Прво полувреме је протекло у апсолутној надмоћности Победе. Лопта је стално била пред Синђелићевим голом. При крају полувремена, после читаве опсаде Синђелићевог гола. Победа је успела да затресе мрежу свог противника и тако се отишло на одмор са резултатом 1:0 за Победу.

У другом делу игре поновила се иста слика. Само је сада Победа постигла два гола и поставила крајњи резултата 3:0 у своју корист.

Резултат потпуно одговара игри. Победа је била много боља од Синђелића и заслужила је овако добар резултат.

15. ФЕБРУАР 1942.
БЕРБЕРИН СЕ СМРЗАО НА ПУТУ

Ниш, 14 фебруара

На Габровачком путу, недалеко од Ниша нађен је мртав Рајко Голубовић, фризер из Ниша. Увиђајем је утврђено да је смрт наступила услед смрзавања и прекомерног уживања алкохола. Пок. Голубовић био је пошао из свога стана у правцу циглане „Лаф“ да поред пута насече дрва, па је свратио у једну гостионицу, где је попио приличну количину ракије.

Наредбом Градског поглаварства забрањено је у становима употребљавати више од једне сијалице, која највише може да има 40 свећа. Светлост се може употребити најкасније до 22 часа.

МС

17. ФЕБРУАР 1942.
„СТОТИНЕ ХИЉАДА ЗАРОБЉЕНЕ БРАЋЕ МОЛЕ ДА САЧУВАТЕ МИР“ – РЕКАО ЈЕ Г. КУЈУНЏИЋ НА ЗБОРУ У НИШУ

Ниш, 15 фебруара

На великом збору у присуству грађана из свију друштвених редова говорио је министар пољопривреде г. Б. Кујунџић. Претседник градске општине инж. Богдан Кнежевић отворио је збор, поздрављајући присуство министра г. Кујунџића.

Г. Б. Кујунџић одржао је велики говор у коме је рекао, између осталог: „Када сам 1938 године преклињао Србе: у памет Срби, будите слуге нације, а не партије, Срби ме нису разумели, нису ме послушали, јер нису веровали.“

„Нису ме разумели “ рекао је Кујунџић даље као што нису разумели ни време које их је прегазило. И као ратник и као добровољац и као политичар до последњег момента био сам против рата, свестан да рат не значи за нас само један тежак војнички пораз него и једно расуло земље, као логичну па и природну последицу оног моралног, националног и социјалног расула, чији је пролог био 26 августа 1939. године. Наша је величина у мучеништву, говорили су ми једни; ми смо спремни, прсили су се други, а то су били све само они, који су први напустили Београд, који су побегли са бојног поља из земље (са куварицама – добацује неко из публике), а данас нам дају лекције из Лондона о нашем патриотизму, називајући нас издајницима и „петоколонашима“. А ми смо, господо, остали овде или да делимо судбину са вама, судбину једног превареног и разочараног народа или да идемо у заробљеничке логоре.“

„Наш национални идеал, наставио је г. Б. Кујунџић, био је остварен по цену најбројнијих жртава и ми нисмо имали шта више да тражимо, као што ни тај национални идеал није тражио од нас да српски народ умире и за туђе рачуне. И сада по повратку, са своје друге Голготе када још у своме џепу носим заробљенички број 6348, и ако сам Министар у окупираној земљи – питам вас отворено и поштено да ли још лутамо и да ли ћемо већ једном да знамо шта хоћемо или још живимо од илузија, којима смо кљукани годинама, ради којих смо заборавили шта смо и ко смо и на послетку су постали већи Енглези од Енглеза и већи Руси од Руса. Изгубили смо земљу, бојим се да не изгубимо лудачки нацију, ушли смо у рат, а сада вас питам после овог страшног искушења да ли сте већ сити политичких авантура, официрских завера, партиских теревенки и бесциљних мучеништва које не води ни Куманову нити Кајмакчалану? (узвици: тако је!), да ли сте свесни Срби да Србија не сме у овом моменту да постане поприште борби, ни за чији рачун? (узвици: Тако је!).

„То вам, драги пријатељи, поручују стотине хиљада заробљене браће, који упртим очима гледају у ваш разум и ваше срце. Њихова судбина, упамтите, у вашим је рукама. Србија ни под којим условима не сме постати нова балканска костурница ни за чији рачун. Она мора остати неисцрпан извор оне животодавне снаге мудрости, којој није сметало да се по некад и чалма завије у интересу српства и Србије. Та мудрост налаже јој и данас да мора водити рачуна о фактичном стању: Немачка је наш победилац: у Немачкој нема глади, ни револуције; Немачке трупе стоје пред Ростовом, Москвом и Петроградом. О тим фактима морамо водити рачуна; о тим фактима води данас рачуна и цела Европа.“

17. ФЕБРУАР 1942.
ПОПЛАВЕ ОКО НИША

Ниш, 16 фебруара

Због огромне количине снега, Нишу и околини прети опасност да буду поплављени. Тако се услед наглог топљења снега излила Нишава и већ поплавила четири села: Мирошевац, Поповац, Трупоље и Мезграју.

Највећу поплаву, коју људи памте, Ниш је доживео 1928 године. Те године, међутим било је мање нагомиланог снега него данас. Ако се убрза топљење снега, поплава ће бити неизбежна, па би зато већ унапред требало предузети све могуће мере да се она спречи.

МТ

19. ФЕБРУАР 1942.
ПРИЛИКЕ У НИШКОМ ПОЗОРИШТУ
У ТОКУ ОВЕ СЕЗОНЕ ПРИКАЗАНО ЈЕ 15 КОМАДА ОД ДОМАЋИХ И СТРАНИХ ПИСАЦА
(Репортажа нашег сарадника са пута по централној Србији)

Ниш, фебруара

Позоришна уметност и данас у Србији наилази на пуно разумевање и помоћ надлежних власти и институција. После Народног позоришта у Београду, по условима рада и бројности групе долази народно позориште Моравске бановине у Нишу. Позоришна група је састављена од глумаца трију ранијих позоришта: нишког, скопског и бањалучког.

Позоришна публика у Нишу веома је бројна. Што се тиче глумаца, код њих се запажа воља за радом, али о неком складном раду на уметничком пољу у овој кући не би се много могло рећи. Изгледа да је овде, као некада у већини позоришта, лична заћевица појединих чланова куће преча од уметности.

Састав групе

На челу народног позоришта Моравске бановине у Нишу био је до скора г. Жика Петровић ранији управник Бањалучког позоришта. Г. Петровић је дошао на место г. Боривоја Стојковића, књижевника. Управнику је од стране надлежних поверен састав репертоара за ову годину као и одабирање глумаца. Са избором репертоара, обзиром на одзив позоришне публике, г. Петровић је успео. Ангажмани чланова позоришта такође су извршени доста срећно, пошто је било више чланова бившег скопског и бањалучког позоришта који су остали неупослени и ставили се на расположење позоришту у Нишу.

Редитељску дужност у нишком позоришту врше три редитеља, од којих су г. г. Александар Черепов и Јосиф Срдановић раније били у скопском позоришту, док је г. Јован Поповић радио у Уметничком позоришту у Београду. Г. Срдановић режира национални репертоар, а г. г. Черепову и Поповићу поверена је режија Страних комада.

Из скопског позоришта за ову сезону ангажовано је 14 чланова а из бањалучког, изузев управника, једино још гђа Каја Игњатовић и г. Радомир Шобота. Од ранијих чланова Народног позоришта у Нишу задржано је у овој позоришној сезони 12 чланова и 8 чланица.

Публика је добро прихватила репертоар

У току ове позоришне сезоне на нишкој позорници давано је 15 комада, од којих седам од домаћих, а остало од страних писаца. Приказани су: „Зона Замфирова“ (улогу Зоне тумачи гца Олга Стојадиновић, а Манета г. Миодраг Ковачевић), „Коштана“ (насловну улогу гђа Злата Стојичевић, Митка г. Драг. Томић, а Аџију г. Бранко Ђорђевић), „Моји Ђетићи“ од Геца и Мијушковића (главне улоге г. г.

Вукашин Пешић и Десимир Перишић), „Ивкова слава“ (са г. г. Димићем, Цветковићем и Ковачевићем), „Покојник“ од Нушића (са г. г. Ђорђевићем, Црноглавчевићем и Аврамовићем), „Сумњиво лице“ (са г-цом Пешић, г-ђом Ђорђевић и г. г. Душаном Цветковићем и Ђорђевићем). „Породица Бло“ Љубинка Бобић (са г-цом Пешић и г. Ковачевићем): „Свет“ са г-ђом Филиповић и Ђорђевићем; „Несуђени зетови“ са г-ђом Златом Стојичевић и г. г. Симићем, Ђорђевићем и Јањићијевићем, „Мирандолина“ са г-ђом Стојичевић и г. г. Ђорђевићем, Тодићем и Цветковићем: „Скамполо“ са г-ђом Игњатовић и Јованом Аврамовићем: „Сплетка и љубав“ са г-ђама: Петровић, Ђорђевић и г. г. Јовановићем и Петровићем; „Улични свирачи“ са г-ђама Игњатовић, Јаковић и г. г. Которшаном, Перишићем и Јањићијевићем.

У припреми се налазе. „Јубилеј“, у режији г. Черепова, у коме ће главне улоге тумачити г-ђе Филиповић и Тодић и г. г. Ђорђевић, Алексијев и Д. Тодић; „Паук“, у режији г. Јована Петровића, са г-ђом Игњатовић, г. г. Перишићем, Петровићем и Симом Јањићијевићем; „Супруга“ у режији г. Поповића, са г-ђама Лепосавом Ђорђевић, Елком Петровић и Симом Јањићијевићем и „Фигарова женидба“ у режији г. Черепова, са г-ђом Стојичевић и Тодићем. Редитељ г. Черепов рекао нам је да је у програму позоришне управе да се на нишкој позорници прикажу и следећи комади, са чијом припремом ће се ускоро почети: „Тартуф“, „Чаша воде“, „Стари Хајделберг“, „Нага жена“ и „Ивандањске ватре“.

Нишка публика показала је велико интересовање за све комаде. Позоришна дворана била је увек пуна приликом извођења комада из народног живота, док је од страних комада најбољи успех постигао комад „Улични свирачи“.

Финансиско стање позоришта

Финансиске прилике и потребе Нишког народног позоришта су осредње. За ову позоришну сезону држава је одредила за потребе позоришта суму од 800.000 динара. Из ове своте треба да се покрију технички расходи куће и исплаћују плате техничком и позоришном особљу. С обзиром да се претставе не одржавају редовно, приходи на позоришној каси ће подбацити, мада су они предвиђени у висини од 5-600.000 динара у овој позоришној сезони. Зато се морало приступити редукцији једног дела чланова. Овом редукцијом погођено је 17 хонорарних чланова позоришта, који су зимус остали без посла.

Што се тиче потреба позоришта, чије задовољење зависи од накнадних материјалних инвестиција, речено нам је да је за позориште од највећег значаја додељивање кредита за ангажовање и стварање позоришног хора и оркестра. Многи позоришни комади, који би наишли на одличан пријем код позоришне публике, поред свих техничких преимућства, не могу се приказати због недостатка хора и оркестра. А позоришна публика у Нишу, каже нам редитељ г. Срдановић, показује највише интересовања за комаде који су проткани музиком и песмом.

Исто тако потребан је кредит од 500.000 динара ради генералне оправке зграде, пошто су зидови попуцали а нису до данас оправљени. Један од главних проблема је набавка угља. Позоришне претставе у Нишу не дају се због тога редовно.

Позоришна група требало би да искористи време кад не даје претставе у Нишу за гостовања у појединим оближњим местима. Међутим, до овога није дошло, пошто је управник г. Петровић отишао другом половином јануара у Београд, одакле се дуго није враћао. Последица управниковог одласка у Београд, пошто није оставио заменика који би га заступао у дужности, била је та да 1 фебруара није имао ко да потпише платне налоге члановима позоришта и техничком особљу, што је имало за последицу да су глумци морали да се задужују по граду.

АРБ.

20. ФЕБРУАР 1942.

БУЏЕТ НИШКЕ ОПШТИНЕ ИЗНОСИ 19,500.000 ДИНАРА ПРОБЛЕМ СТАТУТА ГРАДСКИХ ЧИНОВНИКА И РЕШЕЊЕ „ЦИГАНСКОГ ПИТАЊА“

(Репортажа нашег сарадника са пута по централној Србији)

Ниш, 19 фебруара

Последњих неколико дана у кабинету претседника Нишке општине одржавани су састанци између општинског вишег чиновништва и привредних и финансиских претставника државне администације. Претресен је предлог буџета Нишке општине за ову годину.

Како је буџетска дебата при доношењу буџета већих градских општина у ствари рекапитулација њиховог рада у току наредне године, приликом ових састанака изнети су многи проблеми од стране учесника конференције, које је требало решити. Између осталог потегнут је и проблем доношења статута и прагматике општинских чиновника, пошто је тај проблем до сада био занемариван.

Исто тако било је речи и о такозваном „циганском проблему“, који захтева своје решење. Наиме, у Нишу, нарочито на периферији, живи више хиљада Цигана, од којих су један део домородци, али има и досељеника. Цигани су, ранијих година, од појединих режима овде били толико фаворизовани да су претстављали моћан фактор у граду, и о њиховом ставу и жељама водило се рачуна, мада је то у већини случајева било у супротности са општинским интересима места.

Буџет расхода и прихода у висини од 19,500.000 динара

У поређењу са прошлогодишњим буџетом Нишке општине, овогодишњи је мањи за неколико милиона динара. Општински расходи, обухваћени овим предлогом који је прихваћен од стране градског већа и упућен на одобрење Министарству финансија у Београду, износе 19,500.000 динара, док преносна актива из прошле године која се затекла у општинској каси, износи 3,700.000 динара.

Приходи и расходи по овом буџетском предлогу распоређени су по главама, при чему су углавном и приходи и расходи подељени на личне и материјалне издатке. Буџет општинских привредних предузећа, као што су градска енергична и калорична централа, трамвај, купатила и друга предузећа која општина води и експлоатише у својој режији, претставља посебно поглавље и са његовим утрошком друкчија је манипулација. У погледу личних расхода, по новом буџетском предлогу, предвиђене су знатне уштеде, што ће се у току спровођења показати да ли је било оправдано. Нишка општина, кроз свој буџет, намерава да спроведе уштеде и на издацима за своје службенике. Свота предвиђена за личне расходе износи 5,700.000 динара. Што се тиче материјалних расхода, предвиђених новим буџетом, то су у ствари износи који су преко потребни за одржавање општинских привредних предузећа. У погледу неке нове комуналне или грађевинске активности у току наредног пролећа новим буџетским предлогом није предвиђена никаква свота, из чега се може закључити да се општинска управа при доношењу новог буџета руководила принципом најстрожије штедње, предвидевши у буџету само најпотребније износе за нормално функционисање општинске администрације и привредних предузећа.

Милион динара за нишку сиротињу

Нови општински буџет предвиђен за издржавање и помагање општинске сиротиње износи 1,000.000 динара. Ова свота има се у току наредне године утрошити за помагање, исхрану и давање сталне месечне помоћи најсиромашнијем становништву Ниша. У буџету није предвиђен износ за избеглице, којих у Нишу има око 15.000. Поводом овога, и чињенице да општина путем својих кухиња и пекара сада храни преко 800 сиромашних породица у Нишу, сматрали смо да је горња сума мала, па нам је о томе претседник општине г. Кнежевић пружио следећа обавештења:

Приликом састављања буџета за 1942. годину, општинска управа се руководила принципом за најстрожије штедње. Износ од 1,000.000 динара, предвиђен је у новом буџету за помагање и збрињавање нишке сиротиње, није велики, али кад се има у виду да је он намењен само и првенствено онима који не могу да привређују, као старцима, мајкама са више деце без хранитеља и неспособнима за какав рад, онда ће ова сума бити довољна.

Нетачно је тврђење појединаца у Нишу, каже г. Кнежевић, да у новом општинском буџету није предвиђена сума за помоћ избеглицама. Општинска управа је и до сада, а то ће учинити и у току наредне године, поклонила пуну пажњу и старање о избеглицама, нашој браћи која су потражила помоћ у нашем граду. Из своте од милион динара, предвиђене за помагање сиротиње, биће употребљено најмање пола за помоћ и исхрану избеглица који живе у Нишу. Сиротињи која је способна за рад, наћи ћемо запослење како би могла поштено, за себе и своју породицу, да заради насушни хлеб. Исто то чинићемо и за избеглице.

Потреба доношења статута градских чиновника

У служби општине у Нишу запослено је више стотине лица, било у својству чиновника, техничког особља, трамвајских радника и осталих физичких намештеника. И ако је Нишка општина, нарочито за последњих шест година, била је у могућности да регулише службени однос, својих службеника, то није учињено. Прагматика и статут општинског чиновништва, сходно прописима Закона о унутрашњој управи, није донет. Осамдесет од сто чиновника и осталих службеника у Нишкој општини и дан данас нема регулисан службени однос, и ако се велики део њих налази у служби општине више година. Општинско чиновништво у Нишу релативно је слабо плаћено. Рад ранијих општинских управа изазвао је временом приличан хаос у општинској администрацији. Нишка општина је једна од ретких, чији начелници одељења, шефови отсека и референти службе раде у својству хонорарних чиновника, дневничара и званичника.

Неопходно би било потребно, како у погледу редовног функционисања општинске администрације и предузећа, тако и у погледу збрињавања општинских чиновника, да општинска управа, сходно прописима закона, донесе Статут свога особља и тиме регулише положај својих чиновника и намештеника.

Потребе решења „циганског питања“

Напоменули смо, да у Нишу, односно на његовој периферији живи више хиљада Цигана. И ако велики број њих чине домородци, чије порекло датира од сто и више година, крајње је време да се наше позване власти умешају у живот и рад нишких Цигана. Било би потребно раселити поједине сеоске насеобине, које су легла разноврсних заразних и епидемичних обољења, разноврсног криминала и туча. Градови, нарочито Ниш који броји преко 70.000 становника, морали би да поведу рачуна о оваквим појавама.

АРБ.

20. ФЕБРУАР 1942.
ОСУЈЕЋЕН НАПАД КОМУНИСТА НА ЈОШАНИЦУ

Ниш, 19 фебруара

Једна група комуниста покушала је у циљу вршења саботаже да продре у рудник Јошаницу. Комунистички покушај разарања осујећен је од стране четничког одреда који чува рудник. Чим су се комунисти појавили четници су отворили паљбу и растерали их. У сукобу су убијена три бандита, а два четника су рањена.

22. ФЕБРУАР 1942.
У НИШКОМ КАЗНЕНОМ ЗАВОДУ ИМА ОСАМ СТОТИНА КАЖЊЕНИКА
(Репортажа нашег сарадника са пута по централној Србији)

Ниш, фебруара

Нишки казнени завод спада у најмодерније заводе ове врсте, који су подигнути код нас после Светског рата. Наше модерно кривично законодавство, које је устројству казнених завода поклонило пуну пажњу и њихово пословање подигло на савремену основу, пружило је кривцу, док издржава казну, достојне смештајне прилике, јер се сматра да онај, који се огрешио о друштво временом може поново постати користан члан заједнице.

Ови принципи, у односу на смештај кривца, док издржавају казну, дошли су до изражаја у Нишком казненом заводу.

Модеран завод

Зграде су модерно грађене, по свима хигијенским прописима. Осуђеничке собе су велике и светле, кухиња је модерна и хигијенски уређена. Заводско купатило уређено је одлично, тако да би га могле пожелети многе варошице у унутрашњости, док сала за свечаности и предавања, која се држе осуђеницима, претставља модерну уређену позорницу.

У нишком казненом заводу, који је од града удаљен четири километара, данас се налази на издржавању казне осам стотина осуђеника. Њихове кривице су разноврсне, мотиви кривичних дела такође: од обичних пљачки, паљевина, убистава из нехата, па до злочина из користољубља и крвне освете. На издржавању казне у заводу се налази 69 осуђеника који су, за разна кривична дела, махом злочине из користољубља, осуђени на вечиту робију, има и 110 Арнаута, који су раније издржавали казну у Скопском казненом заводу. Сви ови Арнаути налазе се на издржавању казне за иста кривична дела: убиства која су у ствари била крвне освете.

Издржавање осуђеника

Издражавање осуђеника који се налазе у Нишком казненом заводу скопчано је са тешкоћама. Мада постоје одобрени кредити од стране Министарства правде, којима треба да се задовоље потребе завода и исхрана осуђеника, са набавком иде тешко. Заводска управа улаже много труда да обезбеди исхрану осуђеника и нормално функционисање ове установе.

Заводска економија, односно обрадиво заводско земљиште у површини од 23 хектара, није у стању да покрије потребе завода у артиклима за исхрану, већ се сваке године у буџету предвиђају суме за набавку намирница. За сада, како нам је речено, резерве у Заводу су довољне до краја фебруара. У заводским магацинима налази се

непотрошено: 2.300 килограма пасуља, извесне количине пшенице и кукуруза, 18 килограма шећера, 30 килограма зејтина, 322 килограма масти и 8.000 килограма кукуруза. За потребе завода, односно исхрану осуђеника, биће потребно да се до краја ове године набави:12 вагона кукуруза, исто толико пшенице, 6 вагона кромпира, два вагона пасуља, 2.000 килограма лука, одговарајуће количине масти (чија месечна потрошња износи 220 килограма) и 16 вагона купуса.

Што се тиче општих прилика у Заводу и овде се примећују остаци прећашњег система газдовања, који је био штетан по државне интересе и остављао ружну слику на пословање ових институција којима је поверена временска поправка осуђеника.

„Осуђеници су и лумповали по Нишу“...

Законодавац је осуђенике прилично изоловао од спољњег света, док се налазе на издржавању казне. Према новинарима и њиховој радозналости био је прилично немилосрдан. Најтеже је једном новинару ући у заводски круг и ступити у контакт са људима „с оне стране решетака“. Управа сваког казненог завода ставља новинара пред свршен чин, позивајући се на слово закона. Међутим, од компетентних људи у Нишу, имали смо прилике да чујемо разне ствари у погледу третирања осуђеника у току издржавања казне у Нишком казненом заводу. Из тих обавештења произилази да је у нашој бившој држави политика била продрла и иза решетака у казненим заводима.

Мало невероватно, али верујте ми, господине, прича нам један угледни правник у Нишу, пре рата се свашта одиграло у Нишком казненом заводу. Замислите, долазила су телеграфска наређења од копентентних фактора из Београда, отприлике следеће садржине: „Управнику завода... Осуђеника Н.Н. пустите данас.... да се може слободно кретати по Нишу до....часова....

„И ако су управници завода били судије, наставља сабеседник, свесни шта ово значи, морали су толерисати ова наређења.... Осуђеници су, на основу оваквих наређења, добијали Објаве за слободно кретање по Нишу, одакле су их понекад пијане или после неког изгреда враћале полициске власти поново у завод.“

800 осуђеника – 6.500 година робије

Број осуђеника у нишком казненом заводу је отприлике исти као и у казненом заводу у Забели. Тих 800 осуђеника имају, док охају своје грехове, да проведу, цифарски речено 6.500 година на робији, 69 осуђеника осуђено је на вечиту робију: ако претпоставимо да ће та казна трајати по 30 година, онда износи 2.070 година; 110 Арнаута, ранијих „становника“ Скопског казненог завода, осуђених махом за разна убиства, у вези са крвном осветом, од 5 до 15 година робије, имају да проведу у заводу, изузимајући помиловање и условне отпусте, 1.100 година; 15 осуђеника, махом за убиства са предомишљајем, као и за теже прљаве радње и злочине, кажњено је са по 20 година робије, што

укупно износи 300 година – или три века! Осталих 606 осуђеника кажњено је робијом до 15 година, што би под претпоставком да пресечно сваки остане на издржавању казне 5 година, изнело 3.030 година.

Од осуђеника који су се у месецу априлу налазили на издржавању казне у овом заводу, није се вратило из бекства свега 20 њих. Иначе, што се тиче смештајних прилика, осуђеника у заводу, оне су просечно добре. Осуђеници добијају три оброка дневно: доручак (црна кафа или запржена чорба) у 7 часова, ручак (једно чорбасто јело и три пута недељно 100 грама меса) у 13 и по часова, вечеру у 17 часова. Сваки осуђеник добије у току 24 часа 600 грама хлеба, који сам распоређује по свом нахођењу за три оброка. У погледу одеће и обуће иде мало теже. Заводске резерве у сукну, цокулама и опанцима су исцрпене. Исти је случај и са платном за рубље.

Рад и дисциплина по казненим заводима

Имали смо прилике да посетимо оба казнена завода, колико их данас има у Србији. Исто тако, на основу података, до којих смо дошли, произилази да прилике у оба два завода нису ни издалека какве би требале да буду. Велик део заводског персонала долазио је раније на ова места захваљујући својим везама. У оба завода више се време не троши на решавању личних завађица и нетрпељивости. Дисциплина код заводског особља треба да буде боља. Апсолутно би било потребно да се велики број заводских намештеника премести на друга места, а на њихова места да дођу људи који, ослобођени интрига, зађевица и нетрпељивости, могу да корисно послуже како у погледу одржавања ових институција, тако и у погледу завођења реда у њима.

АРБ

25. ФЕБРУАР 1942.
ДОМ ЗА ИЗБЕГЛИЧКУ ДЕЦУ У НИШУ

Ниш, 24 фебруара

У Нишу је основан Дечији дом за избегличку децу, у који ће се примати деца најсиромашнијих избеглица, највећим делом без родитеља. Питомци овога-дома носиће униформу, која ће се састајати из српске шајкаче, блузе, чакшира, доламице, дугих чарапа и дубоких ципела. Униформа ће бити мрке боје. Деца ће за време лета носити кратке панталоне и спортску кошуљу. Поред овога, сваки питомац имаће и плаву униформу за рад. У дом ће се примати деца испод 18 година.

МП.

27. ФЕБРУАР 1942.
РАД ШКОЛА У НИШУ

Ниш, 26 фебруара

Гимназије у Нишу раде од самог почетка школске године, док основне школе нису започеле са радом. Министарство просвете било је наредило да се настава има одржавати по приватним кућама, како деца не би заостала у настави. И ако је ово решење било симпатично примљено, у вези са њим настале су извесне тешкоће. Због тога је ових дана сазван родитељски састанак. Упућена је претседнику Општине и једна делегација да га умоли да и он са своје стране поради на изналажењу решења. Претседник Општине, инж. г. Богдан Кнежевић примио је делегацију и обећао да ће учинити све да би се деци омогућило школовање.

На последњој претстави, коју су ђаци средњих школа приредили скупљено је 6.000 динара чистог прихода, ова сума је упућена преко Српског Црвеног крста у Нишу нашим заробљеницима у Немачкој.

Поново је успостављен трамвајски саобраћај са Нишком Бањом.

Решењем Градског поглаварства све трговачке радње имају бити отворене од 9 до 12 и од 14 до 17 часова.

МП.

3. МАРТ 1942.
ПРЕМИЈЕРА СА КОМЕНТАРИМА ПУБЛИКЕ
Бокајева „Супруга“ у Нишком позоришту

Ниш, 2 марта

У уторак је Нишко народно позориште приказало први пут Бокајеву „Супругу“, као девети страни комад у овој сезони.

Стављање на репертоар овог веселог мађарског комада наишло је на добар пријем код нишке публике. Дворана је била препуна и публика је, у зимским капутима, подржавала глумце, који су се трудили да што верније прикажу гледаоцима живот „у четворо“.

Водеће улоге носили су г-ђе Лепосава Ђорђевић и Елка Петровић, г.г. Миодраг Аврамовић и Сима Јанићијевић. Остале улоге биле су у рукама г-це Драгице Илић, Јулијане Буквић и г-ђе Надежде Замфировић. Г-це Ђорђевић и Петровић уложиле су заиста доста труда и искуства да би одиграле што боље улоге. Г. Миодраг Аврамовић добро се снашао у улози, а исто тако и г. Сима Јанићијевић.

О позоришној публици у Нишу могло би се рећи да је прилично недисциплинована. Она још реагира гласним одобравањем у току претставе и даје разне коментаре. То је имало за последицу да су глумци у неколико махова морали престати са тумачењем својих рола.

АРБ.

3. МАРТ 1942.
ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЦА У НИШУ
СА УСПЕХОМ РАДЕ ИЗБЕГЛИЧКА МЕНЗА И ПРОДАВНИЦА, А ОТВАРА СЕ И ДОМ ЗА ЗБРИЊАВАЊЕ ИЗБЕГЛИЧКЕ ДЕЦЕ
(Репортажа нашег сарадника са пута по централној Србији)

Ниш, марта

Ниш је примио велики број избеглица из разних крајева, тако да их данас у овом граду има више хиљада. Од њих су већина с југа и истока. За збрињавање ових избеглица урађено је много. Рад надлежних установа, којима је ово поверено, за сваку је похвалу. Самим Нишлијама могло би се пребацити да се нису одазвали у пуној мери, како у помагању и прихватању избеглица, тако и у давању новчаних прилога. Нишки грађани дали су на име прилога за избеглице и обнову Смедерева свега 390.000 динара.

Прихват и старање о избеглицама у Нишу спадали су до скора у надлежност Одбора за избеглице при банској управи, на чијем челу се налазио бан Моравске бановине г. Милан Костић, коме припада велики део заслуга око збрињавања и смештаја избеглица у Нишу и на подручју бивше Моравске бановине. Последњом административном поделом Србије на округе, даље старање о избеглицама преузео је Комесаријат за избеглице и пресељенике, који је основао своју експозитуру у Нишу.

Збрињавање избеглица

Надлежни су предузели све мере да се избеглице пре свега упосле, како би својим радом могли прехранити себе и своје породице. Још у месецу јулу прошле године покренута је акција да се један део избеглица запосли код државних и приватних привредних предузећа. Приватна предузећа, у већини случајева, показала су готовост и примила велики део избеглица пруживши им зараду, у њима би се запослио далеко већи број избеглица да су предузећа могла наставити са радом у пуном обиму.

У једном извештају испоставе Комесаријата за избеглице у Нишу каже се, да су скоро све избеглице донекле збринуте, изузимајући мали број који није хтео да се прихвати понуђеног посла или је желео да буде запослен у својој струци. О овим неупосленим избеглицама, у колико су слабог материјалног стања, стара се Испостава комесаријата, дајући им новчане помоћи, купоне за исхрану у избегличкој мензи, а уколико су ожењени и дрва за огрев.

8.000 оброка месечно

Ради што јефтиније исхране избеглица основана је од стране ранијег Отсека за избеглице при банској управи кухиња, у којој су избеглице добијале по један оброк са хлебом, уз цену од 10 динара. У овој кухињи издавано је у прво време по 400 оброка. У почетку кухињу је снабдевало хлебом Градско поглаварство, док сада хлеб набавља само испостава.

Рад ове избегличке мензе, која је смештена у бившем хотелу „Касина“, наишао је на одличан пријем код избеглица. То је уједно данас најјевтинији ресторан у Нишу, јер се за свега 10 динара добија оброк од 200 грама пшеничног хлеба и довољне количине варива са месом. Настојањем водећих људи у испостави, рад ове избегличке мензе је проширен, тако да је данас њен дневни капацитет 1.600 оброка. Исто тако испостава комесаријата организовала је своју пекару, у којој се пече хлеб само за њене установе: избегличку мензу, избеглички дом и обданиште испоставе.

Ранији отсек за избеглице и садашња испостава били су принуђени да сами, у својој режији снабдевају избеглице огревом. У току новембра прошле године набављено је за избеглице око 400 кубних метара дрва, од чега је 200 метара раздељено бесплатно најсиромашнијим избеглицама са више чланова у породици. Око 400 породица добило је на тај начин по пола метра дрва бесплатно, док је преостала количина дрва продата избеглицама по цени коштања. Испостава Комесаријата за избеглице у Нишу има купљене веће количине огревног дрвета у Куршумлији, Зајечару и Белој Паланци одакле ће дрва бити пренета у Ниш и раздељена избеглицама: сиромашнима - бесплатно, а имућнијима по цени коштања.

Избегличка продавница обуће и одеће

Да би се избеглице снабделе најпотребнијим рубљем и оделом, набављена је извесна количина порхета, американа, френча и суна, који се продају у ново отвореној продавници Испоставе, у којој избеглице могу добити одређене количине текстила за своје потребе као и најпотребнију количину сапуна. Све ове потребе из продавница издају се избеглицама по максимираној цени, док за најсиромашније Испостава сама плаћа продавници узету робу.

Снабдевање избеглица обућом такође је узела у своје руке Испостава комесаријата. Предузете су мере код извесних фабрика обуће, а уз то тражено је одобрење да се уступи извесна количина материјала за израду обуће. Сабирна акција старе обуће и одела дала је у Нишу слабе резултате. Испостава је набавила 10.000 пари гумених корита за опанке, од којих ће бити израђени опанци и подељени најсиромашнијим избеглицама, као и онима који су остали без обуће.

Збрињавање деце и оснивање дома

Збрињавању избегличке деце испостава је посветила нарочиту пажњу. Деца се смештају како по приватним домовима, тако и по обдаништима која раде у режији и под надзором Испоставе. Акција на збрињавању деце наишла је ипак на разумевање код нишког грађанства, па је 17 деце збринуто у приватним домовима, 11 при дечијим домовима, 123 детета хране се у обданишту Кола српских сестара. Акција се проширује тако да ће се временом моћи збринути далеко већи број деце.

Ради збрињавања и заштите мушке избегличке деце од 12 до 20 година старости отвориће се избеглички дом у коме ће бити смештена избегличка деца без родитеља и она чији родитељи нису у могућности да децу издржавају. У избегличком дому у прво време биће смештено око 50 деце. Све припреме за рад овог дома, који ће бити смештен у улици Краљице Марије бр. 8, већ су извршене. Постељине и друге ствари су набављене, а исхрана питомаца обезбеђена за одређено време. У пројекту је отварање једног оваквог дома за женску децу и дома за децу од 4 до 12 година.

АРБ.

3. МАРТ 1942.
ПОЧЕТАК РАДА У НИШКИМ ОСНОВНИМ ШКОЛАМА

Ниш, 2 марта

Настава у нишким основним школама отпочела је пре неколико дана. За сада се обавља само у згради школе „Св. Саве“, док се не оспособе и друге школске зграде.

За управника филијале Народне банке постављен је г. Добривоје Митић, бивши шеф истоимене филијале у Скопљу. Он је већ преузео нову дужност.

Већу количину мушке и женске обуће са кожним ђоном добила је ових дана продавница обуће „Бостон“, која ће ускоро отпочети са продајом. Обућа ће се продавати по максимираној цени, само на основу бона.

МП.

5. МАРТ 1942.
ПРИЛОЗИ ЗА ЦРВЕНИ КРСТ У НИШУ

Ниш, 4 марта

Секцији Црвеног крста за заштиту породице, деце и младежи приложили су: Душан Ристић и његова супруга Станка 4.000 динара, Васа Милојковић, индустријалац 2.500 динара, Влада Фредић, Петко Букумировић, Сотир Живковић, Вељко Стефановић, Никола Цветковић и синови, Пејић, Стевановић и Комп., Пододбор „Српске мајке“, пододбор друштва „Кнегиње Љубице“, „Унија за заштиту деце“ и „Женски хришћански покрет“ по 1.000 динара.

На апел бановинског одбора Црвеном крсту приложили су, за помоћ ратним заробљеницима: Драги Милосављевић, потпретседник Нишке општине 2.000 динара, Трајко Ристић, трговац 500 динара, Радмила Гавриловић 300 динара, Берза рада 260 динара, Влајко Станковић 200 динара и Петар Петровић 200 динара.

МП.

8. МАРТ 1942.
НИШКИ ГЛУМАЦ ОТВОРИО КАФАНУ

Ниш, 7 марта

Познати и омиљени глумац г. Сима Јанићијевић отворио је у Нишу кафану, коју је прозвао: „Уцвељени трубадур“. Просторије су пријатне и простране са лепим намештајем, док зидове украшавају слике наших познатих глумаца и снимци појединих бинских сцена, у којима је учествовао сам уметник. Она иста публика која посећује позоришне претставе и одушевљава се игром овог одличног уметника, махом је посетилац и овог локала, а глумице и глумци нишког позоришта већ су стални посетиоци тако да је ово једини боемски локал у Нишу.

Глумац се на ово решио зато да би био у могућности да повећа гардеробу са којом се појављује на сцени. Тако ће Сима и даље играти своје омиљене улоге на бини, а после претставе служити пиће у „Уцвељеном трубадуру“.

МП.

11. МАРТ 1942.
ПЕТИ СРПСКИ ДОБРОВОЉАЧКИ ОДРЕД НА ПОСЛУ

Ниш, 10 марта

По наређењу Претседника Владе народног спаса армиског генерала г. Милана Недића Пети српски добровољачки одред је премештен из Чачка за Ниш. Чим је стигао у Ниш одред се сместио и одмах дао на посао. Требало је прво разбити психозу која је владала у грађанству услед разних алармантних и тенденциозних вести. Зато је одред у том правцу и усредсредио свој рад. У томе циљу је било потребно непосредно општити са грађанима свих друштвених слојева понаособ, објаснити им нашу стварност макако она била тешка, и указати им на бољу сутрашњицу. Рад у том правцу је почео одмах.

Пошто је претходно одржао један врло успели састанак са интелектуалцима и грађанима слободних професија, командант одреда Марисав Петровић је јуче на позив управника нишке железничке радионице одржао састанак са нишким железничким радницима. У огромном магацину нишке железничке радионице јуче је било присутно преко 3000 радника, окупљених да чују речи горке, али истините. Пошто је указао на узроке наше народне и државне пропасти, набрајајући стару јеврејску и марксистичку пропаганду, политичке странке и партије, и класну подељеност, позвао је раднике да сви заједнички приступе сузбијању стране пропаганде, да наш народ поново не упадне у кобне погрешке.

„Морамо сви заједнички на посао, брат са братом, друг са другом, ако желимо да нам дође једно ново светло сутра, које би нам као потомцима славних предака требало да дође. А оно ће доћи само онда ако нас обузме једна заједничка мисао и ако и из наших срца избацимо мржњу и рушилачки бес и усадимо љубав и стваралачко одушевљење. Успели смо већ и самим тим што се налазимо под заставом коју је високо уздигао Милан Недић.“

Радници су са необичном пажњом саслушали речи команданта и често му прекидали говор спонтаним одобравањем. На крају је збор завршен поклицима генералу г. Недићу и Влади спаса.

На позив директора нишке мушке гимназије командант Петог добровољачког одреда одржао је у току данашњег дана састанак са ученицима виших разреда нишке гимназије. У препуној великој сали гимназије ученици су са највећом пажњом саслушали речи команданта упућене омладини, узданици нашег народа. У свом говору командант се нарочито осврнуо на јеврејско-масонску и марксистичку пропаганду. Крај говора саслушан је са највећом пажњом и спонтаним одобравањем уз поклике Претседнику Владе.

Пети српски добровољачки одред је на послу, у свим гранама своје делатности. Док једни воде акцију чишћења комунистичких банди на терену, дотле други буде људе и враћају их на прави пут, подижући већ оронули дух. И Ниш се буди из заносног сна сатанске пропаганде. И неће много проћи, па ће он бити опет стари и добри национални Ниш.

Д. Б. И.

14. МАРТ 1942.
НА ВЕЛИКОМ ЈАСТРЕБЦУ ПОБИЈЕНО ПРЕКО 100 БАНДИТА

Ниш, 13 марта

На простору између Нишаве и Мораве, у Топлици и Јабланици врши се интензивно чишћење комунистичких група. Српски одреди у свом напредовању ушли су у Равну Дубраву и Суву Планину и сада се врши опкољавање комунистичких положаја ка Сврљишким планинама. Код села Житковца у Срезу добричком разбијени су комунисти и натерани у бекство према Великом Јастрепцу. У суботу је убијено 11 бандита, а четворица су ухваћена. Међу ухваћенима налази се и једна комунисткиња.

Од стране четничких одреда војводе Мике Јастреба – војводе Мике Куштрмовића и одреда Барбатовачког и Гочког разбијени су комунисти у Горњој и Доњој Јошаници, Горњем и Доњем Здравињу, Сварчи и Бресници. У овоме сукобу комунисти су претрпели страховити пораз. Преко стотину бандита је побијено а четворица су живи ухваћени и одмах стрељани. Међу четницима 7 је погинуло, а 8 их је рањено.

Што се тиче Среза моравског према последњим извештајима, и он је потпуно очишћен од комуниста.

24. МАРТ 1942.
У НИШКИМ РЕСТОРАНИМА ХРАНА СЕ ИЗДАЈЕ НА КУПОНСКЕ КЊИЖИЦЕ

Ниш, 23 марта

У нишким ресторанима заведене су купонске књижице. Само помоћу њих у будуће се може добити јело.

- У стан нишког трговца г. Ј. Михића дошла је једног дана нека непозната жена и претставила се као сирота избеглица, плачући и молећи да је прими у службу. У договору са својом супругом г. Михић се са њом погодио и примио је. Али г. Михић и његова супруга приметили су да ове жене нигде нема, а тако исто нема ни многобројних ствари из ормана и са чивилука. Када је г. Михић јавио ствар полицији, додао је да он мисли да ова жена није могла сама извршити крађу толиких ствари већ да је у питању нека организована лоповска банда. Он је поред тога обећао и награду од 1.000 динара ономе ко пронађе жену лопова.
- У нишким гимназијама одржани су састанци родитеља. У Првој мушкој гимназији овај састанак је отворио директор г. Јован Чемерикић, а говорио је г. Петар Лазић, професор о сарадњи родитеља и школе. У Другој мушкој гимназији састанак је отворио директор г. Стојадиновић. Говорио је професор г. Фридрих Трој о потребама старања о омладини, која је изложена многим искушењима и опасностима. Исто тако одржани су састанци ђачких родитеља у народној школи „Вожд Карађорђе“, „Свети Сава“ и „Коле Рашић.“
- *Решењем Градског поглаварства* радње у Нишу у будуће биће отворене од 9 до 12 и од 16 до 18 часова.
- *Решењем окружног начелника* образован је градски одбор за избеглице и пресељенике у који су ушли г. др Владислав Матејић, шеф испоставе, као претседник и г.г. инжењер Богдан Кнежевић, претседник Општине, Душан Димитријевић, чиновник, Павле Милићевић, адвокат, Милорад Бранковић, трговац, Младен Младеновић, Теодослав Ракић и Мирко Петковић, као чланови одбора.

МП.

25. МАРТ 1942.
НИШ ИМА 85.000 СТАНОВНИКА

Ниш, 24 марта

Према тек извршеном попису број становника у Нишу износи 85.000. Убројена је и колонија Пантелеј.

- Досадашњи директор Шумске дирекције, инжењер г. Ђорђе Јелача премештен је из Ниша у Министарство привреде, у Београд.
- Испостава за избеглице решила је да у најкраће време оснује у Нишу дом стараца и старица, како би се обезбедила њихова егзистенција.
- Због несавесне спекулације казнила је Управа полиције: Драгутина Петровића, земљорадника из Посипоље са 7 дана затвора, принудним радом и са 10 дана у концентрационом логору; Павла Величковића, фијакеристу са 300 динара новчано; Јанчу М. Меметовића, фијакеристу са 2 дана затвора и 300 динара новчано и Азира М. Рустемовића са 500 динара новчано.

МП.

26. МАРТ 1942.
ДИРЕКТОР ГИМНАЗИЈЕ – НОВИ ПРЕТСЕДНИК ОПШТИНЕ У НИШУ

Ниш, 25 марта

Окружни начелник г. Чедомир Младеновић сменио је досадашњу општинску управу у Нишу и поставио нову на челу са претседником г. Јованом Чемерикићем, директором Прве мушке гимназије. За потпретседника нове општинске управе постављен је г. Радомир Стефановић, мајор, а за градске већнике: г. г. Вељко Стефановић, трговац, Гојко Јанковић, столар, др Чеда Арнаутовић, лекар, Влада Фредић, апотекар, др Ђока Михаиловић, лекар, Јордан Цветковић, индустријалац, Петар Вуковић, трговац, Светислав Шумарац, трговац, Никола Бањац, књижар, Риста Јовановић, столар, Василије Тричковић, месар, Александар Балтазаровић, Александар Јанчић, пекар, Јован Апел, индустријалац, Видоје Миловановић, трговац, Фридрих Трој, професор, Мирослав Војиновић, професор, Драгиша Ђоковић, претседник Окружног суда, Милорад Тасић, адвокат, Милан Јанковић, адвокатски приправник, Димитрије Аранђеловић, директор гимназије у пензији, Ненад Бојовић, учитељ, Бранислав Константиновић, учитељ, Брана Тодоровић, шеф Техничког одељења, Раде Андрејевић, столар, Милоје Стојадиновић, директор Друге мушке гимназије. Љуба Стојичевић, радник фабрике дувана, Драгољуб Здравковић, радник железничке радионице, Драгиша Симовић, радник фабрике дувана, Александар Милић, инжењер, Слободан Анђелковић, претседник Чиновничке набављачке задруге, Чедомир Стојановић, директор платнаре, Драг. Ристић, индустријалац, Станимир Тодоровић, млинар, Душан Коцић, трговац и Трајко Ристић, трговац.

На заједничкој седници старог и новог већа помоћник окружног начелника г. Славољуб Поповић прочитао је решење о овој промени. Том приликом одржали су говоре досадашњи претседник г. Богдан

Кнежевић и нови претседник г. Јован Чемерикић. Нова општинска управа већ је примила своју дужност. ***МС.***

29. МАРТ 1942.

ХВАТАЊЕ БАНДИТА

Ниш, 28 марта

У селу Горња Глама Пети српски добровољачки одред ухватио је 4 комунистичка бандита.

29. МАРТ 1942.

САСТАНЦИ НАСТАВНИКА И РОДИТЕЉА У НИШКИМ ШКОЛАМА

Ниш, 28 марта

У току последњих неколико дана одржано је у Нишу више родитељских састанака са учитељима и професорима. Састанци су били одлично посећени. У народној школи „Вожд Карађорђе“ говорио је учитељ Иван Котић о данашњим приликама у земљи, а учитељица гђа Пиштало о омладини и њеном васпитању. У школи „Свети Сава“ говорио је учитељ Сретен Аранђеловић о потреби и вредности религиозног васпитања омладине. Учитељ г. Цветичанин говорио је о данашњим тешким приликама код Срба родољуба. На одлично посећеном родитељском састанку у Другој мушкој гимназији говорио је директор Милоје Стојадиновић. У свом говору он је истакао сву озбиљност садашњег момента и велику одговорност родитеља и школе у питању рада и владања школске омладине, те да се наша школска омладина одржи на потребној висини и одговори својим задацима. У мешовитој грађанској школи говорио је управитељ г. Стојковић.

30. МАРТ 1942.

НИШКО ПОЗОРИШЕ ПРИПРЕМА ПРЕТСТАВЕ ЗА СЕЉАКЕ И ДЕЦУ НАРОДНИХ ШКОЛА

Ниш, 31 марта

Управа нишког позоришта предузела је мере да се за ближу сезону приреде претставе са националним позоришним комадима у мањим местима и по селима. Истовремено се спремају врло подесни комади за децу народних школа и за децу до школског узраста.

Претставе за ученике средњих школа са кратким предавањем наставника национално-васпитних тенденција, теку нормално и редовно, врло добро су посећена и показују видне успехе. Примећује се да је овакво скупљање школске омладине у позоришту осетно деловало на побољшање дисциплине и владања код ученика, с обзиром и на то да оваквим претставама редовно присуствују и надзорни наставници свих средњих и стручних школа.

О Ускрсу у нишком позоришту ће давати претставе са национално-верском садржином, а пре тога говориће се посетиоцима о улози српског православља у нашој верској, националној и културној историји.

- Ученици обрађују школски врт: У поподневне слободне часове вићају се ученици Прве мушке гимназије у Нишу на копању школске баште и припремању за врт. Пошто је нишка општина одредила потребне

парцеле земљишта за обраду од стране школске омладине, радна одељења овдашњих средњих школа ускоро ће почети са припремама сађења и сетве.

- Рад пропагандног отсека V добровољачког одреда у Нишу: Од доласка V српског шумадиског добровољачког одреда, који је у Обреновићевој улици отворио и свој Пропагандни отсек и изложио брошуре и књиге издане од стране Председништва владе, запажа се и веће интересовање грађана, а нарочито омладине, на ову нашу тако корисну литературу.

31. МАРТ 1942.
ОБАВЕШТЕЊЕ НИШКОМ ГРАЂАНСТВУ ПОВОДОМ СМЕНЕ ОПШТИНСКЕ УПРАВЕ

Ниш, 30 марта

Поводом смене општинске управе у Нишу, Пропагандни отсек при Окружном начелству у Нишу дао је нишком грађанству преко звучника на Синђелићевом тргу следеће саопштење, које је поновљено у 2 маха, а слушало га је преко 600 грађана: „Грађани и грађанке! Пре три дана, одлуком надлежних власти, постављена је у Нишу нова општинска управа на челу са г. Јованом Чемерикићем, директором гимназије, познатим дугогодишњим просветним и националним радником. У овој новој управи ушли су наши највиђенији грађани. Неки чланови прећашње управе остали су у садашњој управи. Пратећи Општину у тешким тренуцима озбиљних националних напора, оскудице и угрожаване безбедности, нова општинска управа се нада да ће је целокупно нишко грађанство свесрдно помоћи у тешким и судбоносним задацима да се олакша стање наших сугрђана и спасе српски народ и Србија. У то име нова управа поздравља нишко грађанство и жели му од Бога свако добро и напредак.

Родитељски састанак у Женској гимназији у Нишу

У недељу је одржан родитељски састанак у Женској реалној гимназији, коме је присуствовало преко 300 ђачких родитеља. Састанак је отворио директор гимназије г. Тодор Видојковић, који је у почетку својих излагања нагласио сву важност додира између школе и родитеља у васпитавању омладине, а нарочито у садашњим приликама. Истичући речи министра просвете, који је рекао: „Каква нам буде омладина, а нарочито женска, такав ће нам бити и народ“. У даљем току свога говора директор г. Видојковић је истакао разоран утицај ненационалних елемената на нашу омладину, при чему опасност лежи за женску омладину у томе што је она често пријемчивија за разорне идеје него и сама мушка омладина. Због тога поново апелује на родитеље, а нарочито мајке, да воде рачуна о сваком кораку своје деце. – После тога је наставник Женске гимназије г. Риста Отовић одржао подуже предавање: он је такође говорио о опасности којима дете може бити

изложено ако не буде под будним надзором како родитеља, тако и наставника.

Родитељски састанци у нишким народним школама

Истог дана одржани су родитељски састанци и у неким нишким народним школама. Тако је пре подне у 9 часова одржан родитељски састанак у народној школи Краља Алесандра. Овај састанак је отворио управитељ школе г. Добривоје Милошевић, који је прикладним речима објаснио важност састанака ђачких родитеља и наставника, нарочито с обзиром на данашње прилике у нашој земљи. После тога је одржао подуже предавање са темом „Дом као васпитни фактор“, наставник ове школе г. Ђуро Крута. Предавач се дотакао данашњих прилика и указао на незгоде које могу наступити по наше друштво и нашу националну ствар, ако будним оком не пратимо догађаје и ако не сачувамо оно зашто се данас залаже вођство наше државе у Београду, зашто се залаже Влада народног спаса генерала г. Недића у циљу да се спасе српски народ и Србија.

Одмах после овог састанка, у 10 часова преподне, састали су се такође у светосавској школи, родитељи ученика народне школе Краља Петра Првог. Састанак је отворио управитељ школе г. Величко Станковић и дао реч предавачу г. Владиславу Стојановићу, наставнику школе, који је говорио о чувању деце од штетног утицаја улице. Истог дана у 15 часова одржан је родитељски састанак и у народној школи Вука Караџића. Састанак је отворио управитељ школе г. Благоје Вукчевић и дао реч првом предавачу г. Ратољубу Митровићу, вероучитељу. Г. Митровић је у своме предавању указао на верско националну важност наше прошлости, уз погодно указивање да нас од сваког искушења може очувати повратак Богу и народу, а уз залагање да се одупремо искушењима које пропагира разорни комунизам. Други предавач је био г. Борислав Динић, учитељ, које је учинио подесан осврт на све оне моменте наше историјске прошлости, а затим указао на то да нам у садашњици једини спас лежи у националној слози и потпуној подршци политике Владе националног спаса генерала г. Милана Недића.

1. АПРИЛ 1942.
НИШКА ОПШТИНА ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ СИРОМАШНИХ ГРАЂАНА
Изјава новог претседника г. Чемерикића

Ниш, 31 марта

Долазак г. Јована Чемерикића, директора гимназије за претседника општине примљен је од свих слојева грађанства са великим задовољством, јер се очекује да ће он успети да обезбеди исхрану, што за Ниш данас претставља најважнији проблем. Али нова општинска управа мораће да уложи много труда да би одговорила постављеним задацима. Пошто је примио дужност, претседник г. Чемерикић изложио нам је у кратким потезима перспективе свога будућег рада.

– Очекујемо, рекао је г. Чемерикић, да нам из Куршумлије стигне хиљаду кубних метара дрва, јер је та количина већ закупљена. Почетком априла та дрва биће вероватно у Нишу. Исто тако очекујемо из Прокупља седам вагона брашна. То је, наравно, мала количина за наше потребе, али се надамо да ће Министарство пољопривреде и други надлежни фактори помоћи нашој општини. Нова општинска управа ставила је себи у задатак да ублажи и онај психолошки јаз који одваја село од града, па ћемо због тога организовати састанке са претставницима сеоских општина и угледним домаћинима са села. На тим састанцима има да се постави основ за узајамно разумевање и помагање села и града. На оваквим приликама нарочито је важно побољшати положај нижег чиновништва. Општина ће водити рачуна о тој чињеници. Наравно да ће се у првом реду водити брига о економски најслабијим слојевима.

Врло је важна ствар, завршио је г. Чемерикић, сачувати ред и мир, па ће се и том важном питању посветити дужна пажња.

МС.

3. АПРИЛ 1942.
ОЧИШЋЕНА ОКОЛИНА ЖИТКОВЦА

Ниш, 2 априла

Одред војводе трнавског налазио се две недеље на терену претресајући крај између Клисурице, Костењице, Ђигоња, Петровца, Чубуре, Трајковца и Азбреснице. За ово време одред је имао два сукоба са бандитима у којима је 12 комуниста убијено и отприлике исто толико рањено, а 10 их је живих ухваћено. На овај начин је околина Житковца потпуно очишћена од бандита.

8. АПРИЛ 1942.
ЧИШЋЕЊЕ ТОПЛИЦЕ ОД БАНДИТА

Ниш, 7 априла

Завршене су операције српских одреда на чишћењу Топлице и Јабланице, Косанице, Заплања и Сврљига од комунистичких банди. Од близу десет комунистичких група које су биле образоване у овом крају данас је остало само неколико усамљених бегунаца који спасавају главе бежећи пред потерама. Чишћење овога краја од комуниста отпочето је уништењем комуниста у Куршумлији после чега су операције продужене у околини Прокупља. На Великом и Малом Јастребцу и у атарима села Голешнице, Крајковца, Чубуре, Азбреснице, Девче, Кикуловца, Драгуше и Велике Плане вођене су узастопне борбе са комунистичким бандитима, у којима је побијено преко 200 комуниста, док их је мањи број живих ухваћен. У овим сукобима погинуо је на страни српских одреда један официр, 23 четника и добровољаца, а 9 четника и добровољаца су рањени.

После борби у околини Прокупља и поменутих села српски одреди су отпочели дефинитивно чишћење Јабланице у околини Лебана. Борбе су трајале девет дана па су на Пасјачи и око Лебана разбијене комунистичке банде и у борбама је побијено око 270 комуниста, а мањи број их је живих ухваћен. Ухваћени комунисти делимично су стрељани на лице места, а остали су спроведени у Лесковац. У овим операцијама на страни српских одреда погинуо је један официр и 10 четника и добровољаца, а 6 је рањено.

И око Заплања у области Суве Планине српски одреди су са великим успехом приступили уништењу преосталих комунистичких банди. Остаци Бабичког комунистичког одреда ликвидирани су овом приликом, па је побијено 12 бандита а 14 их је ухваћено.

У околини Сврљига водили су српски одреди борбе са комунистима код Пировца и Попшице. Бандити су разбијени од српских одреда и приморани на бекство, том приликом су одвукли собом мртве и рањене оставивши само пет лешева на месту борбе. У овом сукобу храбро је пало 12 четника, који су наишли на комунистичку заседу.

Код села Јабланичког Тулара опкољена је једна група комуниста у јачини од 20 људи. У борби је убијено седам бандита.

Комунистичка банда која се крила на врху планине Великог Јастребца нападнута је од српских одреда и натерана у бекство.

8. АПРИЛ 1942.
ПРОСЛАВА ВРБИЦЕ И УСКРСА У НИШУ
ЦРКВЕ СУ БИЛЕ ПУНЕ ПОБОЖНОГ СВЕТА

Ниш, 7 априла

Традиционална Врбица у Нишу је дочекана веома свечано. Време је било идеално, прави пролећни дан, тако да је улицама куда је пролазила поворка много пре времена маса света испунила тротоаре. Тачно у два сата кренула је поворка на челу са нашом војном музиком; за њом су ишла школска деца, обучена у разнобојне пролетње хаљинице, док је у средини ишло свештенство. Исто тако и ускршњи празници у Нишу су лепо прослављени. Цркве су биле пуне побожног света.

- Предавања у Другој женској занатској школи у Нишу почела су 1. ов. м., а обављају се у згради школе „Вожд Карађорђе“
- Одељење за Исхрану при Градском поглаварству извештава имаоце купонских књижица, са којима су до сада набављали у пекарама хлеб, да ће у будуће добијати само брашно и то 200 грама по члану.
- Благоје Поповић и Момир Стевић сакупили су међу својим друговима 600 динара и предали свом болесном земљаку Александру Тасићу, каменоресцу - избеглици.
- Предавања у Метално-занатској школи почела су 1. ов. м.
- Отварање филијале „Бата“ у Нишу биће ових дана. „Бата“ отвара филијале у истој згради где је и пре држала продавницу.
- Оснивање Окружног одбора за избеглице. Као саветодавни орган Испоставе за избеглице у Нишу, решењем Окружног начелства образован је Окружни одбор за избеглице, на чијем се челу налази г. Чедомир Младеновић, окружни начелник, док одбор сачињавају: Драги Милосављевић, Чеда Стојановић, Лаза Кесић, Андон Андоновић, Никола Бањац, Драгутин Митраковић, Милан Обрадовић, Стоиљко Стоиљковић и Данило Радовић.
- Одељење за Исхрану, у сагласности са финансиском испоставом, донело је решење о будућем делењу дувана у Нишу. Од 1. априла дуван се дели на „пушачке карте“, а следовања ће се делити за седам дана унапред. Из овог следовања искључени су ђаци, лица испод 21 године, као и све жене.
- Управа Нишке бање издала је овај распоред купања: купатило ради сваког дана пре подне од 8-12 а поподне од 14-17.30. Овај распоред важи и за празнике.
- Обавештење Диспанзера за заштиту деце и матера. Извештава се грађанство да ће Диспанзер вршити упис деце предшколског доба, и продавати за исту децу шећер по 250 грама. За упис потребно је да родитељи понесу уредну легитимацију и поведу са собом децу. Упис је већ отпочео.
- Радно време Окружног начелства у Нишу удешено је према осталим надлештвима: од 8-14. По подне се не ради.
- Бански саветник Боговац Стаменковић из Ниша премештен је за среског начелника у Параћину.
- Полициски час у Нишу продужен је од 4 изјутра до 8 увече. ***МП.***

9. АПРИЛ 1942.
ПРЕДАВАЊЕ У НИШУ

Ниш, 8 априла

У нишкој основној школи „Његош“ одржан је родитељски састанак на коме је одржао предавање учитељ Драгослав Поповић, који је нагласио да се морају чувати ред и мир, подвукавши да нас само добро разумевање садашњих прилика може спасти од зла. Говорник је изнео сву несрећу коју су разорни елементи нанели нашем народу у прошлој години, позвавши све присутне да живом акцијом сузбију све оне који би нам и у будућности могли нанети зла.

10. АПРИЛ 1942.
САСТАНАК ВЕЋА ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ У НИШУ

Ниш, 9 априла

Веће Пољопривредне коморе одржало је своју редовну седницу. Овом састанку присуствовао је велики број већника, окружни начелник Младеновић и претставник Фелкомандантуре у Нишу. Заседање је отворио претседник нишке Пољопривредне коморе Милојко Јокић, поздравивши присутне, а специјално Окружног начелника коме захваљује на његовом досадашњем разумевању и заузимању за сва питања која се тичу пољопривреде. У своме говору Јокић је замолио и зондерфирера Грифатонга да код надлежних немачких власти буде тумач најхитнијих потреба наше пољопривреде: питање набавке плавог камена, питање дозволе сетве кукуруза на појасу испод 500 м. поред железничких пруга и друмова и по питању исхране градског становништва. Окружни начелник у опширном говору изнео је прилике у граду и селу. Ове прилике су имале за последицу отежавање исхране градског становништва. Село је у много бољем положају, бар колико се тиче онога што је данас најважније: исхране. Начелник моли присутне већнике да у својој околини развијају утицај да село помогне своје градове исхраном.

По завршеним пословима, који су били на дневном реду, претставник Фелдкомандантуре дао је, преко претседника Јокића, изјаву да је појас земљишта, поред пруге и друмова, који је до сада износио 500 м. лево и десно, смањен на 200 м. на споредним путевима. Претседници општина, на чијој се територији налазе такви путеви, дужни су да упуте претставку среском начелнику који ће је спровести надлежној немачкој власти. У току даље дебате расправљано је о свима питањима наше пољопривреде као и њеног унапређења, те су у том смислу говорници изнели више сугестија.

12. АПРИЛ 1942.
УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА ПОХВАТАЛА ГЛАВНЕ ЧЛАНОВЕ КОМУНИСТИЧКЕ ПАРТИЈЕ
У Нишу, у Белој Паланци и Прокупљу ухапшено преко 150 комунистичких функционера и чланова

Било је много знакова да се у Нишу последњих неколико месеци развија снажнија комунистичка акција. Судећи по делима саботаже, по везама разних сумњичавих личности из Ниша с левичарима у Белој Паланци, Прокупљу и Лесковцу, а поготово на основу исказа неких похапшених комуниста у престоници, Управа града Београда посумњала је да се у Нишу налазе организовани комунистички форуми, па је пре два месеца упутила тамо своје антикомунистичке органе.

После напорног рада од месеца фебруара па све до пре неки дан београдска полиција успела је да изврши потпун продор у комунистичку организацију у Нишу, Белој Паланци, Прокупљу и Лесковцу и да обезглави комунистички рат у целом том крају.

Изузев свега неколико особа похватани су и сви чланови комунистичких форума и прости чланови организације.

Мрежа комунистичких форума у Нишу

Ниш као важан културни, привредни и политички центар Србије одувек је привлачио пажњу комуниста. У великим градовима они могу много лакше да нађу разне типове који су спремни на сваку акцију. У месту од преко 60.000 становника, где има велика маса радника, увек се могу направити мање групе људи који ће пристати да потајно политички раде. Отуда је у Нишу била најјача комунистичка организација целога овога краја.

Последњом полициском провалом утврђено је да су онде радили ови комунистички форуми: Окружни комитет Комунистичке партије Југославије, Месни комитет Комунистичке партије, Месни комитет Национално ослободилачког фонда (Н.О.Ф), Месни комитет Савеза комунистичке омладине Југославије (С.К.О.Ј.-а) и посебан „Биро Железничке радионице“.

Окружни комитет имао је три члана, од којих су двојица доцније отишла у шуму, а трећи је остао на лицу места да и даље врши организацију партије. Она друга два члана морала су да напусте дотадашњи рад, јер се указала неопходна потреба да се појача партиски кадар међу шумским одметницима, којима преко зиме никако није добро ишло.

Преостали члан Окружног комитета био је Мирослав Стојановић, студент Економско-комерцијалне високе школе у Београду, који је иначе био чиновник код „Вакуум ојла“. Пре него што је из Београда од стране партије био упућен на рад у унутрашњост њему је постављено питање: или ће ићи у шуму међу остале другове или у Ниш да образује комунистички покрет. Он је радије пристао да оде у Ниш, него у шуму, јер су сви знаци показивали да од шумске акције овога пролећа неће бити ништа.

Стојановић је носио међу комунистима име „Јанко“, а био је снабдевен легитимацијама на имена: Петар Марковић, Михаило Стојиљковић и Мирослав Стојановић.

У непосредној околини Ниша зимус је почело прикупљање присталица разних, до тада у борбама потучених, комунистичких одреда. Зато су се образовали нови одреди: бабички, озренски, кукавички и нишки. Стојановић је образовао Месни комитет у Нишу заједно са Бранимиром Митровићем и Александром Стевановићем.

„Биро железничке радионице“

Као што је познато, у Нишу, као великој саобраћајној раскрсници постоји велика железничка радионица.

Месни комитет посветио је највећу пажњу на раднике упослене у овој радионици. Бранислав Митровић, који је по занимању био лакирер у овој радионици, а носио је илегална имена „Јеврем“ и „Нацко“, био је и члан Месног комитета и политички секретар Бироа железничке радионице. Он је у радионици основао пет партиских јединица које су имале називе као и одељења саме радионице.

Трећи члан Месног комитета био је Александар Стевановић, бравар ове радионице, коме је илегално име било „Илија“.

Стевановић је имао разноразне фунције: он је радио на формирању Савеза комунистичке омладине у Нишу, деловао је у такозваној „војно-револуционарној линији“, тј. имао је задатак да организује вршење терористичких дела, атентата, саботажа и слично. Он је био и политички секретар Мостовске радионице, Пејић радионице (ливнице) и фабрике „Ристић“ (фабрике тканина). У радионици „Пејић“ радио је заједно са Јозом Ђурашевићем и ту су успели да створе две партиске јединице.

Александар Стевановић одржавао је везу са Белом Паланком преко неког Александра Цветковића званог „Бели“. У Белој Паланци и у Прокупљу сакупљали су се сви чланови који су из Ниша упућивани у шумске одреде.

На формирању женске комунистичке омладине, како „скојевске“, тако и партиске, радила је пропала глумица Јелена Недељковић, која је носила надимак „Ленче“. Она је доцније побегла у шуму. У току вођења истраге успела су из Ниша да побегну три вићенија члана комунистичке организације: Александар Савић звани „Ера“, Миодраг Петковић („Мија“) и Миодраг Станисављевић, звани „Кене-Ђоша“. Они су приликом хватања шумских одметника доцније ухваћени и спроведени у Ниш.

Хватање функционера

Секретар Месног комитета Мирослав Стојановић ухваћен је на овај начин: У стану геометра Петра Станковића требало је да се одржи конспиративни састанак. Полиција је била унапред обавештена и поставила заседу. Кад је Стојановић наишао, агент га је на улазу задржао и затражио легитимацију. Стојановић се одупро и настало је гурање. Затим је почео да бежи али је агент за њим пуцао и ранио га.

Када је била откривена организација у Нишу онда су се Мирослав Николић („Манас“), Вићентије Младеновић и Миодраг Станковић споразумели да се сутрадан нађу на такозваној пиротској рампи, ради договора о бекству из Ниша. Међутим, полиција је била унапред обавештена и њени органи дошли су у уговорено време на састанак и похапсила сву тројицу комуниста. „Кења“ је сазнао за то, па одмах побегао у шуму, али је доцније и он ухваћен и доведен у Ниш.

Комунистички функционери спремали су и неку врсту мобилизације својих људи за одлазак у шуму, и то у дане 14-15 марта. Из шуме је дошао кројачки радник Славче Живић, који је имао мисију да уз помоћ фризерског помоћника Милорада Павића прикупља омладину у Нишу и одводи у шуму. И овај подухват комунистичких функционера није успео, јер је полиција на време открила све припреме и похапсила главне актере.

„Народно-ослободилачки фонд“

У појединим већим местима комунисти су у току ове зиме образовали тако зване „Национално ослободилачке фондове“, који су имали задатак да по градовима прикупљају новац, намирнице, завојни материјал и друге потребе за оне у шуми.

У Нишком национално-ослободачком фонду велику су улогу играли чланови његовог Месног комитета, геометар Петар Станковић, секретар комитета и Мирослав Николић (звани „Манас“) по занимању бравар у Железничкој радионици.

Геометар Есад Церић

У Нишу је била образована и посебна „геометарска тројка“, коју је водио геометар Есад Церић. Он је приликом разних службених радова на терену затровао велики број сељака, па чак и известан број учитеља, а међу њима и Жарка Јовановића из Островице. Церић је успео да увуче Јовановића у партиски рад, па да га после снабдева илегалним материјалом, а од њега да добија новчане прилоге. Исто тако обрадио је и земљорадника Алексу Савића („Еру“) из Јелашнице, коме је редовно слао материјал и на тај начин послао га и у шуму, иако је овај сељак материјално врло добро стајао и није имао разлога да се прикључи онима из шуме.

Месна организација „Скоја“

Постојала је овде и врло разграната организација Месног комитета Савеза комунистичке омладине, многи чланови су похапшени, али полиција неће да објави њихова имена, јер су у питању малолетна заведена деца. Колико су нам надлежни саопштили у нишком „Скоју“ главну улогу је играо Милорад Алексић, из Пећи, ученик Средњетехничке школе, који је био кандидат да из Савеза комунистичке омладине пређе у партију. Поред њега видну улогу играо је и студент технике Илија Крстић, из Скопља, који је побегао у шуму.

И у Нишу се приметила иста појава као и у Београду. Коминистички функционери више се не држе одредбе по којој се омладина учлањује у „Ској“, а тек кад дођу зреле године може постати члан партије. Сада се омладинци, па чак и малолетници, директно уведу у партију, из чега се лепо може да види колике је тешке губитке претрпела комунистичка партија.

Искази најмађих

Најмлађи чланови организације Савеза комунистичке омладине Југославије у полицији су дали изјаву да се кају, а према исказу надлежних чинилаца очевидно се види да је ова омладина заведена од стране старијих. На питања шта их је навело да приступе комунизму ови омладинци готово једнодушно подвлаче три чиниоца: утицај пропаганде, утицај „напредне“ књижевности (преко разних левичарских издања), као и директно застрашивање. Комунисти су успели да учине притисак на недовољно изграђене младе душе.

Судећи према сада откривеним комунистичким форумима изгледа да је у Нишу комунизам код омладине био највише развијен у Трговачкој академији, а у Прокупљу и Лесковцу у гимназијама, о чему ће сутра изаћи опширнији извештај у „Понедељак“.

М.Ђ. ПОПОВИЋ

15. АПРИЛ 1942.
ПРОЛЕЋЕ У НИШУ
Преко 1000 нишких омладинаца обрађује поља и баште

Први пролећни дани почели су веселом прославом Врбице и Ускрса.

Други пролећни дани почели су радом омладине на пољима и у баштама.

Лепа је то и нова слика Ниша, који је и раније био познат као град добрих баштована.

Окопавају се баште (кућни вртови). Нема више шминке, лакираних прстића. Девојке су узеле тешке лопате и ашове први пут у животу, јер треба да се обради све оно што је за обрађивање. Младићи и девојке, ђаци нишких средњих школа, весело се такмиче у овом продуктивном раду од кога ће имати користи сви без разлике.

Маме, тате и ван школска омладина примили су се да засаде кућне баштице поврћем, док сва школска омладина, од оне најмање па до најстарије, сеје и сади по околини, најближим деловима Ниша.

Лепа је то слика, која заиста може да одушеви и да врати веру у омладину.

Бујни младићи и девојке, са лопатама пребаченим преко рамена, марширају асфалтираним улицама. Њихови кораци далеко одјекују, док песма непрекидно испуњава цео град. Ту је стварно изражен нови дух наше националне омладине, приказана њена нова, права снага.

Од јутра омладина на запуштеним пољанама чисти терене, забада ашове дубоко у земљу, ствара њиве засејане поврћем и другим корисним биљкама.

Из разговора са наставницима Чолићем и Костићем, који воде овај посао, дознао сам да ће на Светониколском брду бити засађено 20.000 садница багрема, јасена и кестена. Овај ће део бити касније употребљен за национални парк.

Дотле ће доле, на „Чаиру“ бити пасуљ кромпир, арпачик и кукуруз.

Семе и сав потребан материјал ставили су на расположење Црвени крст и Нишка општина. Већ сад на радовима учествује преко хиљаду ученика.

Ето, тако је почело пролеће нишке омладине. И сви су задовољни што је баш овако почело.

М. П.

16. АПРИЛ 1942.

СРЕДЊЕ ШКОЛЕ У НИШУ РАДИЋЕ СВЕ ДО 1 СЕПТЕМБРА

Матурски испити биће тек половином септембра

Ниш, 15 априла

Настава у нишким школама трајаће до 1 септембра. О завршетку школске године у нишким школама наш дописник добио је од надлежних директора тачне податке: предавања у нишким гимназијама, као и трговачкој академији, престају тек 1 септембра ове године. Наставни рад у школама престаће у ствари већ 15 јуна, али ће продужење рада бити на пољским радовима, где ће омладина учествовати све до 1 септембра. Матура ће се полагати половином септембра.

Допринос сиромашним ученицима

Иницијативом директора Трговачке академије Драгољуба Прибашковића сакупљено је међу ученицима и њиховим родитељима 50.000 динара. Ова сума биће подељена сиромашним ученицима.

Трговачка академија у Нишу има 450 ученика у овој години, а од тога броја више од половине, 230 је ученица.

Српско друштво Црвеног крста у Нишу помогло је најсиромашније становнике са 10.000 динара: Испостави комесаријата за избеглице исплатило је 5.000 динара са жељом да се помогну мајке са децом, у првом реду оне чији су мужеви у заробљеништву, а 5.000 динара дато је Општинској управи за исте циљеве, али само за Нишлије.

Подмладак Црвеног крста у Нишу отвара заједничку кухињу за нишке гимназијалце. Од секције за заштиту породица и деце Црвеног крста кухиња је помогнута са 12.000 динара. Рад кухиње секција ће стално помагати, а сав потребан материјал већ је набављен. Секција је ставила кухињи на расположење и већу количину масти и лука.

Пет стотина пакета за ратне заробљенике послао је Црвени крст у Нишу. Послати су оним заробљеницима чији су родитељи сиромашног стања. Црвени крст слаће и даље сиромашним заробљеницима и зато моли породице истих да доставе адресе.

Секција за заштиту породица и деце у Нишу одабрала је педесеторо деце која ће бити послата на опоравак у Швајцарску.

Ђачки одбор за избеглице у Нишу повео је обимну акцију пред ускршње празнике у циљу прикупљања прилога. Имућније Нишлије одазвале су се овом позиву, тако да је у току ових дана прикупљено 105.000 динара. На Велики петак и суботу поделила је испостава целу своту најсиромашнијим породицама. Испостава је истовремено реорганизована и подељена на три одељка: Отсек администрације, Отсек социјалног старања и пропаганде и финансијско – економски отсек.

За директора Шумске дирекције у Нишу постављен је Стеван Коларевић. За директора Прве мушке гимназије наименован је Новак Букић, професор исте гимназије, а за директора Друге мушке гимназије Мирко Јовановић, професор. ***МП.***

16. АПРИЛ 1942.
ПРВА УТАКМИЦА У НИШУ ГРАЂАНСКИ - ПОБЕДА 4:3

Ниш, 15 априла

Прва пролећна утакмица одиграна у Нишу направила је већ локалну сензацију: Грађански, четврти клуб Ниша, тукао је у последње време непобедиву „Победу“ потпуно заслужено.

Интересовање за утакмицу међу спортским светом Ниша било је велико. Већ у другој минути, после једног лепог соло продора, Радовић је дао први гол за Грађански. У 10 м. Победа је изједначила. Гол је дао Дуцио. Пет минута касније лева полутка Миљковић, са саме бековске линије, пење се на 2:1 за Победу. Пред крај полувремена Пискулин се пробио и једним јаким шутом по земљи постигао изједначење 2:2.

Друго полувреме било је још узбудљивије. У осмом минуту гужва пред голом Победе лопта се одбија од голмана, Пискулин је на месту и пење 3:2 за Грађански. У 30. м. лево крило туче високо пред гол Победе, бек је хтео главом лопту да врати у поље, али она је променила правац и нашла се у сопственој мрежи, 4:2 за Грађански. Десет минута пред крај игре играчи Победе опасно навађују на гол противника где се скоро стално игра... У тој надмоћности центарфор Гојковић смањује разлику на 4:3. Утакмицу је судио врло добро и објективно Регнер.

МП.

18. АПРИЛ 1942.
УХАПШЕН КОМУНИСТА Б. ИЛИЋ

Ниш, 17 априла

Бивши чиновник Благоје Илић иначе комуниста из Лесковца, који се крио у Нишу, ухваћен је од стране органа управе полиције.

18. АПРИЛ 1942.
ОТКРИВЕНА ДРСКА БАНДА ЛОПОВА У НИШУ
Шеф банде, која је претресла станове и изнудила преко 200.000 динара, признао све и одао помагаче

Ниш, 17. априла

Управа полиције у Нишу успела је да ухвати једну опасну лоповску банду која је дуго времена вршила пљачке по Нишу на веома дрзак и безобразан начин. Међутим, да би дошли до овако богатог „лова“, шеф Кривичне полиције Павле Богдановић и шеф истражне службе Кривичне полиције у Нишу Драг. Стефановић морали су да уложе пуно труда и знања. Полиција је у први мах била изненађена када су почеле да јој стижу многобројне пријаве о пљачкама које је извршила једна добро организована лоповска банда. Тако је Ранђел Миљковић, пекар из Ниша, пријавио Управи полиције да су му једне ноћу упали у стан два непозната лица у униформи претстављајући се као званични полициски органи, рекавши да су дошли да изврше претрес стана. Том приликом су му изнудили суму од 60.000 динара и изгубили се.

Исто тако је пријавио Ђорђе Стефановић, пекар из Ниша, да су и њега ноћу „посетили“ и узели му 21.500 динара. Вери Миладиновић, домаћици из Ниша такође су однели 4.800 динара. Влајку Стојановићу абацији из Ниша узели су 2.100 динара, Даринки Јанићијевић професорки узели су 17.500 динара. „Посетили“ су и стан Велимира Петровића, професора из Ниша, и изнудили му 8.750 динара. Милану Тошићу, службенику Поште, узели су само 980 динара, јер више новаца нису нашли, док Љубомиру Јовановићу, у чији су стан такође упали нису ништа узели пошто им се ништа нарочито није „свидело“, а новаца нису нашли. Станку Добрићу, поручнику из Ниша, узели су један сребрни џепни сат у вредности 2.000 динара као и у готовом 770 динара. Код Павла Мундера, чиновника Окружног уреда у Нишу у стану нису ништа за свој рачун нашли, па су тако отишли без плена. Александру Стојиљковићу, пекару отели су 30.000 динара, а Ружици Видојевић свега 1.700 динара. У стану Вукашина Тодоровића, машиновође, извршили су само „претрес“, али ништа нису узели. Такође нису ништа нашли у стану Стојадина Миљковића, лимара из Ниша.

Полицији су накнадно пријавиле Радмила Милић и Персида Милојевић, домаћице из Ниша, да су и код њих у стану извршене пљачке. Радмили су узели веш и одела у вредности за 18.000 динара, а Персиди 32.000 динара готовог новца.

Пажљиво трагање

Већина опљачканих на саслушању у полицији слагала се у давању личних описа бандита који су их похарали. Један је, кажу, био плав, висок, сувоњав, са чистим и звонким гласом, у лицу јако румен. Другог су приказали као црномањастог, са кратким бркчићима, буцмастог. По извршеним пљачкама говорили су настрадалима да се за новац и ствари, које су са собом однели, обрате Управи полиције у Нишу, и да ће

од ње све то натраг добити, јер ће они полицији предати све оно што им одузму. Чак су помињали и имена чиновника полиције код којих се треба обраћати.

Пошто су примили ове пријаве, шеф Кривичне полиције Богдановић и шеф истражне службе Стефановић одмах су се дали на посао. Постављали су ноћу заседе, ишли по свим локалима, хапсили све сумњиве типове и скитнице. Међутим, по добивеним личним описима бандита, било им је скоро јасно да су ови пљачкаши стари познаници полиције. Миодраг Букумировић, џепарош родом из Прокупља који је често имао посла са кривичном полицијом и његов брат Властимир, такође опасан лопов. Миодраг је пронађен у свом родном месту Прокупљу и доведен у Ниш, док Властимира полицајци нису пронашли.

Признање шефа банде

Миодрага је узео на кривични испит Драг. Стефановић и унакрсним питањима брзо га довео у „шкрипац“ тако да је Букумировић на крају све признао и одао имена својих помагача. По његовом тачном описивању догађаја није било више никакве сумње да говори истину. Између осталог он је рекао да су га у „послу“ помагали Драгољуб Стојановић келнер из Лесковца, Војислав Коцић пецарош из Лесковца затим, Властимир Прикић, кафеџија из Лесковца, Тоша Живковић звани „Богојевачки“ и његова браћа Властимир и Тихомир Букумировић. Рекао је да су униформе са којима су ишли у те ноћне „посете“ направили сами. Поред тога он је признао још неке своје крађе.

Тако је рекао да је са Властимиром Прикићем и Тошом Живковићем „Богојевачким“ извршио пљачку код неког циглара у Лесковцу од кога су отели 100.000 динара. Признао је такође још неке пљачке по Лесковцу. На саслушању Прикић и „Богојевачки“ нису признали да су имали ма какве везе са Миодрагом. Драгољуб Стојановић је, пак, тврдио да је он заиста једном приликом чувао стражу пред једном кућом у Нишу, док су Миодраг Букумировић и његов брат Властимир били унутра, али да он није знао о чему се ради, иначе он то „никад не би чинио“. Међутим, признаје да су му потом Миодраг и Властимир дали 15.000 динара. Он је тај новац прокоцкао са неким Петром Вулићем џепарошом. Новац је заиста пронађен код Вулића приликом претреса и одузет му.

Приликом претреса Миодраговог стана у Прокупљу пронађено је 40.470 динара.

Управа полиције у Нишу још није успела да пронађе и ухапси Војислава Конића и Миодрагову браћу Властимира и Тихомира, па су за њима послате потернице и свакако ће се и они брзо наћи у рукама власти.

М.С.

21. АПРИЛ 1942.
ПРЕДАВАЊА О ЗНАЧЕЊУ СВ. САВЕ ЗА НАШУ НАЦИЈУ И КУЛТУРУ

Ниш, 20 априла

У Нишком народном позоришту даван је комад „Растко Немањић“, за децу народних школа и за ученике средњих и стручних школа. На претстави је свештеник Бора Миленковић одржао ученицима кратко предавање о идејама св. Саве као творца духовног облика нашег народа, па затим о томе како се у току последњих 20 година рушилачки комунизам окомио и на национално свештенство и на светосавље. Миленковић је поновио ово своје предавање на претстави истог комада за грађане. На другој ђачкој претстави одржао је краће предавање Милован Костић, студент Трговачке академије о националној и васпитној улози позоришта и о томе какав је смер позоришта био раније и какав треба да буде сад обзиром на потребу јачања националне свести, морала и снажења националних вредности код наше омладине.

На Синђелићевом тргу у Нишу одржао је преко звучника предавање професор Мирко Јовановић о улози православља у нашој националној прошлости. Предавање је са великом пажњом саслушало око 800 грађана. У предавању је наглашено у чему се специјално испољио светосавски православни дух у нашој политичкој, а нарочито у културној, књижевној, уметничкој прошлости, у обичајима, у склопу патријархалног живота и у развићу правне свести. Наглашен је хришћанско-етички карактер а истакнут светосавски дух у епском песништву, у живој народној традицији, добрим делом и у архитектури наших задужбина, нарочито у сликарству, фрескама и иконама, дуборезу, црквеној музици, традиционалној и уметнички прерађеној, у књижевним делима почев од св. Саве до неких данашњих писаца. Предавање се завршило указивањем на тешке последице по наш верско-културни живот од разорних идеја и планске акције комунизма, који је настојао да обезличи, обездуши и одроди нашу омладину.

М.С.

22. АПРИЛ 1942.
СТВАРАЊЕ ДУХОВНОГ ЈЕДИНСТВА

Ниш, 21 априла

У Првој мушкој гимназији одржан је родитељски састанак који је отворио заменик директора професор Новак Буквић. У своме говору професор Буквић је истако користи од присне сарадње школе и родитеља. Затим је професор Будисав Шандоров одржао предавање о васпитном значају дисциплине. Предавач је подвукао значај подређености личних интереса општим. Спас наше школе и наше омладине лежи у повратку правој националној школи.

22. АПРИЛ 1942.
ОДБОР ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ ДАО ЂАЦИМА ЗЕМЉИШТЕ ЗА ОБРАЂИВАЊЕ

Ниш, 21 априла

Бановински одбор Црвеног крста у Нишу развио је веома успешан рад, захваљујући напорима и пожртвовању управе. Тај рад био је разноврстан, често скопчан са тешкоћама, али је ипак донео врло видне разултате. Овај одбор упутио је нашим заробљеницима у Немачкој око 1.000 пакета са намирницама. У том погледу настоји и даље да учини све што до њега стоји. Одбор је још од маја месеца прошле године водио бригу о збрињавању сиромашних, лечењу и исхрани, па је потрошено на њих преко 100.000 динара. Поред осталог, организована је и амбуланта за бесплатно лечење и давање потребних лекова. За време прошлог лета на станици је радила и кухиња, па је указивана помоћ и оним сиромашним који су пролазили кроз Ниш, одлазећи даље. За време транспорта наших заробљеника за Немачку, после нашег државног слома, приликом њиховог проласка кроз Ниш издавано је дневно 500-1000 хлебова, чаја, кафе, а затим и ћебади и рубља.

Одбор Црвеног крста има и своју кухињу, у којој се исхрањује 170 сиромашне деце, а ускоро ће се отворити још једна кухиња за 150 деце. Сем тога управни одбор помаже организовање кухиње за сиромашне ученике и ученице овдашњих гимназија, па је дао и свој прилог од 12.000 динара за куповину потребних намирница за ову ђачку кухињу.

Приликом образовања Окружног одреда Српске државне страже у Нишу, одбор је издао неколико стотина сламарица у вредности од 250.000 динара.

У жељи да помогне радну службу нишке школске омладине, одбор Црвеног крста, уступио је средњим школама 1 и по хектар земљишта за обрађивање, а у вези с'тим набавио и потребно семе за сетву, као и доста пољопривредног алата за обраду земљишта. Помагао је, сем тога, сиромашније ученике гимназије, које је издржавао и о Ускрсу обукао 57 деце, пошто им је пре тога издао и обућу. Исто тако одбор је набавио 2.000 метара платна за дечје рубље, у вредности од 25.000 динара, као и другу текстилну робу за сиромашну школску децу.

Приликом отварања Војне болнице у Нишу, одбор Црвеног крста је такође пружио своју помоћ. Најзад, одбор не само да помаже грађанима у преписци са заробљеницима него и добро организује шиљање пакета са намирницама од стране грађана заробљеницима.

МС.

22. АПРИЛ 1942.
ОБРАЗОВАЊЕ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ НИШКОГ ОКРУГА

Ниш, 21 априла

У оквиру спровођења уредбе о организовању Српске државне страже, у Нишу је образован окружни одред Српске државне страже. Поред окружнога одреда у свима среским местима образовани су и срески одреди. Ови су одреди организовани на војничким основама. Одреди Српске државне страже примљени су од народа с великим одушевљењем, јер у њима народ гледа залогу своје безбедности и јемство за боље и сретније дане српског народа.

Родитељски састанци у нишким школама

У првој мушкој гимназији у Нишу одржан је успели родитељски састанак. На овом састанку говорио је директор гимназије г. Буквић и професор г. Шандоров. У својим говорима су оба говорника нагласили корист присне сарадње школе и родитеља и њиховог заједничког надзора над омладином. Говорници су нарочито нагласили потребу националног, васпитног и моралног подизања наше омладине. Сличан састанак одржан је и у народној школи „Коле Рашић“.

23. АПРИЛ 1942.
РАДНА СЛУЖБА ШКОЛСКЕ ОМЛАДИНЕ У НИШУ

Ниш, 22 априла

Још пре месец дана градско поглаварство ставило је на расположење школској радној служби потребне парцеле земљишта за обраду. Радне групе I и II мушке гимназије и Државне трговачке академије, под вођством одређених надзорних наставника, обрадиле су ово земљиште врло савесно и засејале га луком, пасуљем и кромпиром. Укупно земљиште за обраду од стране школске радне службе износи око шест хектара. Свака школа има свој део земљишта и ученици се међу собом такмиче чија ће школа и чија група више и боље обрадити и засејати. Са мотикама, лопатама, ашовима и другим пољопривредним алатом на рамену, омладинци пролазе кроз варош сврстани у двојне редове, певајући патриотске песме и маршеве.

У Нишу је покренута акција за оснивање ђачких кухиња, у којима би се исхрањивали сиромашни ученици и ученице. Акција за прикупљање добровољних прилога, у ту сврху, наишла је на врло добро разумевање грађанства. Највише заслуга за успех ове акције има се, међутим, приписати Градском поглаварству, које је показало изванредно разумевање и пружило материјалне могућности за несумњиви успех. Тако се Градско поглаварство обавезало да ове кухиње снабдева дрвима, хлебом и сољу, а сем тога ће им уступити евентуално маст и зејтин по цени по којој и само буде набављало ове намирнице. Не мање разумевања је за ове кухиње показало и нишко грађанство, тако да је досад скупљено око 100.000 динара добровољних прилога. Од тога је око

50.000 динара утрошено за набавку намирница. Сем прилога у новцу, било је и знатнијих прилога у разним намирницама, тако да се рачуна да ће ове кухиње, са средствима којима сада располажу, моћи да хране 200 ученика и ученица цео месец дана. У оквиру овога збрињавања за исхрану сиромашних ученика и ученица улазе све три нишке гимназије и то I и II мушка и Женска гимназија.

МС.

23. АПРИЛ 1942.
НИШКА ОПШТИНА ИЗДАЈЕ ДОЗВОЛЕ ЗА ДРВА

Ниш, 22 априла

Дозволе за снабдевање огревним дрветом издаваће Одељење за исхрану нишким грађанима. Имаоци ових дозвола моћи ће на тај начин несметано да увозе дрва.

- Костадин Живковић, ковачки радник, отворио је калаузом врата пекарске радње Ђорђа Ивановића и украо један џак брашна и неколико килограма меса. На улици су га срели полицајци и привели у полицију, где је Костадин признао крађу.
- Купони за со и шећер издати су становништву Ниша за месец април.
- Провална крађа извршена је у пиљарској радњи Кузмана Димитријевића, у улици Станоја Бунушевца број 3.
- Следовање цигарета и дувана за недељу дана добијају нишки пушачи. Сваки пушач има право на 70 цигарета или одређену количину дувана.
- Сви слободни терени у Нишу, па чак уколико је то могуће и паркови, биће овог пролећа засејани.
- Шетање по корзоу забрањено је ових дана у Нишу, да би се спречило беспосличење.
- Састанак ђачких родитеља и наставника одржан је у грађанској школи у Нишу. Предавали су: Бранимир Поповић о заједничкој сарадњи дома и школе, Коста Митић о задатку васпитања у садашњости. Милутин Јовановић о планском васпитању у породици и васпитању мајке, и Обрен Ћираковић о примерима погрешног васпитања. Одзив родитеља био је врло добар, а предавања су оставила одличан утисак.
- Седам и по килограма бакра украо је из котларнице нишке Железничке радионице Емил Рамић, котлар. Кад је бакар хтео продати власнику гостионице „Сићево“ по 120 динара килограм, наишли су полицајци, одузели бакар, а Рамића ухапсили. Он је признао крађу.

МС.

25. АПРИЛ 1942.

ПРЕТСЕДНИК НИШКЕ ОПШТИНЕ О АКТУЕЛНИМ ПРОБЛЕМИМА ГРАДА

Обезбеђење исхране, ђачке кухиње, пољопривредни рад омладине и оживљавање пијаце

Ниш, 24 априла

После пријема дужности нова општинска управа у Нишу, на челу са претседником Јованом Чемерикићем, дала се на посао да би становништву што више помогла у садашњим приликама. Резултати тих напора могу се већ констатовати, мада се општинска управа налази у функцији тек кратко време.

О настојањима Општине у том погледу претседник Јована Чемерикић дао нам је ову изјаву:

„Питање исхране Ниша наћи ће, надам се, своје правилно решење. Уложен је сав труд да потребне количине хлеба буду обезбеђене свакодневно за све становнике, тако да је број оних који користе градске пекарице знатно повећан према ранијем броју. Тај број ће ускоро бити још више повећан. Овим сукцесивним повећавањем дневних порција хлеба ускоро ће, верујем, у Нишу бити активиране све пекарнице, које ће моћи да користи целокупно грађанство. Само по себи се разуме да је овај крајњи успех условљен сталним приливом потребних количина жита, па је за сада сва брига сконцентрисана на тај проблем. Министарство пољопривреде и исхране и Житна централа у Београду чине све да се у Нишу нормирају прилике у том погледу, па се надамо да ћемо ускоро имати дефинитивно, правилно и праведно решење овог значајног питања.

Ђачке кухиње

„Почиње са радом и ђачка кухиња за сиромашне средњошколске ученике, која је основана добровољним сталним месечним прилозима ђачких родитеља у новцу и натури. Градска општина примила је на себе бригу да за кухињу обезбеди хлеб и дрва. За овај успех треба нарочито истаћи ревност гимназиских професора, који су много љубави и труда уложили за отварање ове тако корисне и племените установе.

„Радништву у Железничкој радионици издају се накнадне количине брашна. У жељи да се вредном и честитом радничком свету помогне, Градска општина примила је на себе бригу да прошири круг ове помоћи, па се обавезала да једнодневним оброком снабдева и радништво у фабрици дувана. Овај круг помагања биће све шири. У првом реду жеља нам је да се притекне у помоћ онима који су најнеобезбеђенији.

„Иницијативом самих грађана организована је за нишку сиротињу стална месечна помоћ из добровољних прилога у новцу и натури. Овом корисном и племенитом акцијом руководи Градска оштина, код које се врши дефинитиван распоред помоћи.

Заједнички интереси

„Намеће се потреба да се било и град, ова два животна народна центра, све више приближе. Мора се стално наглашавати да је наш спас у узајамном раду и заједничкој судбинској повезаности. Село треба да осети тешкоће које проживљује град, а градови, опет, морају имати разумевања за потребе села. Они не смеју бити одвојени једно од другог и да чекају прилику за обострано уцењивање. У томе је тајна црне берзе. Градска општина ставила је себи у дужност да организује акцију која треба да отклања ово неповерење, које је штетно по заједничке интересе и села и града.

„Пољопривредним радовима поклоњена је пуна пажња и већ су постигнути резултати. Сва општинска пољска имања обрађена су и највећим делом засејана. Потребне површине додељене су Ђачкој радној служби, и нишки грађани су сведоци веселих ђачких поворки које свакодневно, са потребним алатом, иду на терен. Посматрајући засађена поља у нишкој околини, ми без страха очекујемо идуће дане.

„Тешке су последице нашег жалосног државног слома, па треба много и честитости, као и оданости у служби српском народу, да те последице буду ублажене и уклоњене. Вера у родољубље нашег уваженог генерала Недића, претседника Владе народног спаса, је огромна, и његов ореол пожртвовања зрачи већ у свима деловима нашег напаћеног народа. То нам даје снаге у нашем раду и веру да ћемо успети.

На крају је Чемерикић изјавио да Градска општина мисли и на ону своју браћу која се налазе далеко од отаџбине, у заробљеничким логорима. Свакој заробљеничкој породици издаје се већ по три четири килограма шећера и један и по килограм двопека ради одашиљања пакета.

„Користим ову прилику, завршио је г. Чемерикић, да изјавим захвалност нашим заробљеницима из Сталага XI Б, који су се сетили градске сиротиње и скупили прилог од 6.176 динара, који су послали Општини да поделе сиротињи.

МС.

25. АПРИЛ 1942.
ПОБЕДА – БЕОГРАД МАЛА 4:1 (2:1)

Ниш, 25 априла

У недељу на игралишту С. К. Победе из Ниша одржана је пријатељска утакмица између Победе и Београд Мале. Победа је од самог почетка игре била надмоћнија.

28. АПРИЛ 1942.
НАЦИОНАЛНО ПРЕДАВАЊЕ ЗА СРЕДЊОШКОЛСКУ ОМЛАДИНУ У НИШУ

Ниш, 27 априла

У уторак 21 априла у сали Трговачке академије у Нишу пред ученицима и ученицама Трговачке академије и виших разреда трију нишких гимназија одржао је предавање Милоје Станковић, студент нз Београда.

У подужем предавању Станковић је изложио догађаје који су претходили нашем народном и државном слому, указавши убедљиво и документовано на појаве које су довеле до судбоносног преокрета. Задржао се опширније на разорном делању и штетним последицама двеју најважнијих појава у нашем поратном животу; странчарству и комунизму. Анализирајући комунистичку идеологију и њено порекло, указао је на убедљиве и очигледне чињенице, које потврђују да је комунизам нашу омладину потпуно одвојио од народа и његовог бића смишљено, систематски, ванредно организованом пропагандом и литературом, поткопавши основе нашег породичног, друштвеног, просветног, политичког и културног живота. Као студент са београдског универзитета приказао је оно хаотично стање и беспуће, у које је наша великошколска омладина била доведена јаким и свестраним утицајем комунизма. Затим се осврнуо на садашње наше напоре и став родољубиве и национално свесне омладине да се спасу српски дух и морал, српске културне тековине и вредности из наше народне прошлости. Предавач је истакао уверење да ће садашња наша омладина поћи добрим путевима.

Пошто су сала и балкон Трговачке академије били пуни омладине може се рећи да је било присутно 900 ученика и ученица.

28. АПРИЛ 1942.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШУ

Ниш, 27 априла

У другој мушкој гимназији у Нишу одржан је родитељски састанак који је био веома добро посећен. Говорио је директор гимназије Мирко Јовановић истакавши рђав утицај који је на омладину имала туђинска идеологија. Директор је обавестио родитеље да треба по свим питањима која се односе на ученике да се обрате управи школе.

28. АПРИЛ 1942.
РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА

Ниш, 27 априла

У оквиру акције на оживљавању веза између града и села и на обавештавању широких народних маса основан је у Нишу нарочити одбор од угледних јавних радника коме је стављено у задатак да ради на културном, просветном, здравственом, привредном и национално-пропагандном пољу.

На састанку који је сазван у циљу формирања овога одбора били су присутни претседник Нишке општине Јован Чемерикић, командант петог добровољачког одреда Марисав Петровић, просветни референт Владимир Константиновић, заменик директора Друге мушке гимназије Мирко Јовановић, санитетски мајор др. Михаило Ђорђевић, свештеник Бора Миленковић, лекар др. Ђорђе Михаиловић, лекар др. Раде Достанић, учитељи Владимир Павловић и Душан Цветинчанин, инжењер Младен Младеновић, професори Фридрих Трој, Константин Ђорђевић, Антоније Чворовић, Мирослав Војновић. Затим, протођакон Миодраг Михаиловић, учитељ Ранисав Петковић и инжењер Душан Илић.

На састанку је говорио претседник Општине Јован Чемерикић који је објаснио потребу оснивања оваквог једног одбора. На састанку је решено да одбор приступи организовању предавања по селима на којима ће се упућивати сељаци и подизати културно просветни ниво српског села.

29. АПРИЛ 1942.
ТЕЧАЈЕВИ НЕМАЧКОГ ЈЕЗИКА У НИШУ

Ниш, 30. априла

Лекторат немачке академије у Београду отвара у Нишу лекторат за течајеве немачког језика. Биће отворена два течаја: течај за почетнике и средњи течај. Почетници морају темељно познавати матерњи језик, а за средњи течај тражи се извесно познавање немачког језика. Ови течајеви биће одржавани одвојено, за одрасле и за ђаке.

1. MAJ 1942.
НАРОДНИ ЗБОР У ПУКОВЦУ, КОД НИША
„Сељаци су се одупрли комунистима“

Ниш, 31 априла

Чланови пропагандног одбора за везу између владе и села Мирко Јовановић, директор гимназије, Душан Цветковић, учитељ и Будисав Шандоров, професор, посетили су село Пуковац, где је било сакупљено око 2.000 сељака из Пуковца, Орљана и Доњег Црнатова. Збор је отворио Вукашин Јовановић, претседник општине из Пуковца и дао реч Јовановићу, који је између осталога рекао:

„Наше сељаштво које претставља огромну већину народа и основу нашег националног живота позвано је да својим потврдним духом, моралом и социјалним особинама одигра најважнију улогу у садашњим напорима да се савладају потешкоће и последице тешког државног слома и да се осигура национално јединство и заједница као и њена боља будућност.“

На крају је нагласио потребу јачања поверења села према граду и готовост пожртвовања и грађана и сељака нарочито у овим судбоносим тренуцима.

После тога је говорио Новица Беговић у име добровољаца и команданта V добровољачког одреда Мирослава Петровића. „Сељаци овога краја, каже Беговић, одлучно и достојно су се одупрли рушилачкој акцији комуниста, јер су и сами искусили какве су несреће они донели нашем народу а понаособ нашем селу“. Осврнувши се на нездраве појаве у ранијим односима, а нарочито на злоупотребе које су чинили политичари и њихове странке, говорник је подвукао да се садашње националне невоље могу пребродити једино слогом, братством и здруживањем свих правих и истинских свесних Срба. Њихови интереси морају бити међусобно присно повезани ради идеје спаса и боље народне будућности. У опсегу мера које је преузела влада народног спаса налазе се и све оне привредне мере којима је циљ да Србија исхрани своје становништво, село да што издашније помогне редове који трпе од несташице, а нарочито да помогне градску сиротињу и децу. Поменуо је тешке последице од којих су пострадали најлепши крајеви Србије рушилачком акцијом комуниста и заведене браће. „Нико не може бити већи пријатељ нашем сељачком народу од генерала Недића, који је поникао из народа“.

Учитељ Душан Цветковић говорио је о потреби обнове врлина наше народне прошлости, да се сложимо и ујединимо око српске заставе, српскога имена и православне вере да сузбијемо туђински рушилачки бес и доведемо Српски народ и Србију до срећније будућности.

После овога чланови овога одбора посетили су село Житорађе, где је око хиљаду сакупљених сељака са живим одобравањем саслушало говорнике.

1. MAJ 1942.
НИШКА ПОЛИЦИЈА ДЕЛИ ДОЗВОЛЕ ЗА ПУТОВАЊЕ, САМО НА ОСНОВУ ПИСМЕНИХ МОЛБИ

Ниш, 31 априла

Дозволе за путовање издаваће у будуће Управа нишке полиције само на основу писмених молби, које не подлежу никаквој такси.

Бранислав Дамњановић, бивши месарски радник из Ниша извукао је Тодору Марковићу из џепа 1.300 динара. Дамњановић је ухапшен.

Драгољуб Николић, земљорадник из Драинца, развалио је амбар Александра Радосављевића, земљорадника из Лишевца, и из њега однео 100 кг. кукуруза.

Пријављивање и одјављивање станара морају извршити у року од 24 часа сви кућевласници, односно станодавци, на основу наређења Градског поглаварства у Нишу.

Милорад Костић, бравар из Ниша, отворио је калаузом стан Петра Ђорђевића и из њега однео једну канту масти и нешто дрва.

Новица Станковић, звани „Новче“, земљорадник из Кнез-села, извукао је Александру Станковићу, код кога је био у посети, из џепа 3.000 динара. Новац је код Новице пронађен. На саслушању је изјавио да не зна како се новац нашао у његовом џепу, и да пристаје да га врати оштећеном.

Воће и шибље око својих њива дужни су да очисте од гусеничних гнезда власници воћњака и њива. Исто тако сви су власници дужни да у току лета чисте своје воћњаке и дрвеће од гусеница.

Божа Николић, првак Београдског народног позоришта, гостовао је у нишком позоришту у комаду „Посао је посао.“

Драгутин Митић, рабација из Радикине Баре потукао се са Тодором Ставрићем, земљорадником из истог села, коме је том приликом нанео тежу телесну повреду.

МС.

1. MAJ 1942.
САСТАНЦИ РОДИТЕЉА И НАСТАВНИКА У НИШУ

Ниш, 31 априла

У недељу је одржан добро посећен састанак ученичких родитеља и наставника у нишкој женској реалној гимназији. Састанку је присуствовало преко 300 ђачких родитеља, очева и мајки, а отворио га је једним лепим говором директор гимназије Тодор Видојковић. Стака Димнић-Милојевић, професор, одржала је врло успело и импресивно предавање о потреби што присније сарадње између наставника и ђачких родитеља, нарочито у питању васпитања школске омладине. Професор Богдан Ружић реферисао је о раду Одбора за руковање ђачким кухињама, које исхрањују 300 сиромашних ученика и ученица нишке гимназије, и захвалио ђачким родитељима на обилним прилозима.

Народна школа „Вожд Карађорђе“ одржала је истога дана велики родитељски састанак на коме је учитељ Слободан Стефановић говорио о улози породице у васпитању деце, а учитељица Зорка Краиновић о потреби и користи националног васпитања деце.

На родитељском састанку у народној школи „Краљ Александар“ прво је говорила учитељица Вукосава Протић о дужностима српске мајке у васпитању омладине, а затим учитељ Димитрије Митић о данашњим приликама и о потреби нашег правилног националног става.

Народна школа „Његош“ одржала је истога дана родитељски састанак на коме су говорили учитељ Бранислав Богдановић и Радивоје Станковић.

2/3. MAJ 1942.
ОТВАРАЊЕ НЕМАЧКОГ ЛЕКТОРАТА У НИШУ

Ниш, 1 маја

У вези са припремама за отварање нишке испоставе Немачког лектората у Нишу, одржана је у недељу конференција на којој је управник Београдског лектората Немачке Академије Јениц изложио шта је све учињено у погледу отварања експозитуре Београдског лектората у Нишу, за који је већ отворен упис слушалаца. У Лекторату ће радити четири лектора на челу са др. Рудолфом Братанићем, професором, Фридрихом Тројем, Б. Букасовићем и Радом Ухликом. У вези са отварањем Лектората недавно је посетио Ниш и управник одељења за наставу Немачког института у Београду Волф. Предавања ће почети 7 маја.

6. MAJ 1942.
УСПЕШНЕ БОРБЕ СА СВРЉИШКИМ И ОЗРЕНСКИМ КОМУНИСТИЧКИМ ОДРЕДОМ
Очајни напори остатака комунистичких банди

Ниш, 5 маја

Обавештајни органи српске државне страже у Нишу обавештени су пре извесног времена да се озренски и сврљишки комунистички одред формирао у један одред у јачини од 70 до 80 бандита. Он се кретао гребенима Рињских планина где се и сукобио са комбинованим четама петог добровољачког одреда и четничког белопаланачког одреда. Комунисти су се врло добро утврдили, тако да им је прилаз био веома тежак. Целокупно наоружавање та два некад бројна одреда остало је сада томе ново формираном комунистичком одреду, тако да је готово сваки трећи бандит имао аутоматско оружје. Борба је трајала непрестано седам часова и на месту где су се налазили утврђени комунисти нађено је преко 50.000 чаура. По исказима заробљених бандита било је 8 мртвих и више рањених.

Добровољци су ухватили злогласног комунистичког бандита званог „Моравац“, родом из Пирота, а утврђено је да су четници у борби убили Радевског, командира једне чете сврљишког комунистичког одреда, док је вођа ове банде „Драгош“ Трифунац, учитељ родом из Алексинца изгледа рањен. По исказу ухваћеног „Моравца“ у овој банди налази се учитељ из Рекевца „Баца“ који је и овом приликом успео да избегне заслужену казну.

Четници и добровољци у овим биткама нису имали губитака.

Сутрадан за време претреса терена у једној јарузи, иза положаја комуниста, на Рињским планинама, јужно од гребена „Пирамида“ пронађено је у снегу више свежих унакажених лешева зверски побијених и закланих сељака из села Моклишта. Препознати су лешеви: претседника Моклишке општине, једног четника и шесторице сељака из околних села. Сви су ови сељаци клани са потиљка, ноге и руке су им пребијене, очи ископане, главе скалпиране и кожа са тела дерана. На месту где су ова зверства извршена стоје видни трагови великих локава сасушене крви невиних жртава. У овим борбама код четника нарочито се истакао својом храброшћу четнички каплар Милан Чочић, који је из стајећег става трчећи из пушкомитраљеза тукао комунисте; код добровољаца умешним командовањем и личном храброшћу истакао се добровољац водник Ђиновић.

8. MAJ 1942.
НОВИ УПРАВНИК НИШКЕ ПОЛИЦИЈЕ

Ниш, 8 маја

За новог управника полиције у Нишу постављен је Милорад Туфегџић, досадашњи помоћник шефа Кривичне полиције у Београду.

Слободно кретање грађана у Нишу продужено је до 22 часа.

Свако домаћинство у Нишу добило је за месец мај, поред шећера и соли, и извесну количину соде за прање рубља.

МС.

10. MAJ 1942.
НИШКИ ОКРУГ ИМАЋЕ ВЕЛИКЕ КОРИСТИ ОД ПЛАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ

Ниш, 9 маја

Најважнији пољопривредни радови у Округу нишком изводе се са највећом пажњом. При томе се најстрожије води рачуна о Уредби о планској привреди, која за наш народ претставља велику корист. Тим поводом надлежни су нам дали ова обавештења:

„Окружно пољопривредно одељење развило је пуну акцију на извођењу Уредбе о планској пољопривредној производњи у целом округу. Поред припремних радова на организацији, већ су увелико отпочели и пролећни радови, сетва јарих усева и пролећних култура.

“Распоређено је земљиште за сетву сунцокрета и шећерне репе, која се увелико сеје, а извршене су све мере за заштиту биља, тако да су воћњаци за време зиме потпуно очишћени.

„Под вођством окружног начелника, као руковаоца окружне планске пољопривредне производње, мобилисана је сва радна снага у округу. Са сигурношћу се могу очекивати добри резултати у овој години.“

Судећи по свему Нишки округ имаће ове године велике користи од планског рада на пољу народне привреде.

МС.

12. MAJ 1942.
ОТВАРАЊЕ ЕКСПОЗИТУРЕ КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ
Захтевајмо свуда одговорног Србина!

Ниш, 11 маја

Овде је на најсвечанији начин извршено отварање нишке Експозитуре Коларчевог народног универзитета из Београда. Поред многобројног грађанства, на овој свечаности су присуствовали шефови свих надлештава државних и самоуправних, просветни, културни и национални радници као и велики број нишке омладине.

После тога узео је реч помоћник министра просвете Велмар Јанковић који је између осталог рекао:

„Увек је била истина да Отаџбина не живи само по себе, да она није апстракција него заједница живих људи, великих мртваца и духовних вредности. Отаџбина није механичка ствар граница и суверенитета.

Држава још може бити ствар граница и суверенитета у међународном поретку, може бити ствар формалности и признатих права. Али Отаџбина је ствар народа и његове заједнице, она је израз воље народа да се одржи, она је резултат љубави сваког појединца за своју народну заједницу. За Отаџбину се може и мора живети и радити и онда кад су најтеже прилике.

Пустити да ствари у најтежим околностима иду како буду пошле, то нема везе с Отаџбином али може да има везе са спекулацијом и са себичношћу. Гледати своја посла и само то, онда кад је Отаџбина тешко рањена, не значи ништа друго него бити себичан и стављати се ван народа. Чекати да нам неко донесе и државу и слободу и добро стање готово на тањиру; не радити ништа за ту државу, за слободу и за добро стање у будућности, то заиста нема никакве везе са остварењем Отаџбине, са дужношћу према Отаџбини, са љубављу према српској заједници. Отаџбина је нешто што се у свима временима, и светлим и трагичним остварује, јер она постоји само у живим људима који су способни на жртву, њу носе само ова срца која су способна и на страдање. Дакле, само они који су у стању и на страшном месту постојати, а не само готовански грабити и на обезбеђеној средини се сунчати, само ти људи претстављају Отаџбину.

Погледајмо уосталом ко је за рад и за жртву данас, а ко је за чекање и пасивност?

Највећи део нашег народа, земљораднички, одлучио се за рад и за жртву, пошто је потерао партизане и стргао се из тренутне заблуде да ће се нешто на снагу моћи учинити. Земљорадник обрађује земљу која ће вас све нахранити, можда не тако да будемо пресити, али барем тако да нам деца не загладне.

Мада се боре са најтежим околностима наше занатлије и наши индустријалци, наше трговине покушавају да продуктују и да раде. Радништво наше је стопроцентно на послу.

Чиновништво, мада тешко погођено, врши своју дужност према Отаџбини.

Ко је дакле тај који не ради и мисли да треба само чекати? Пре свега онај који није ни у веселој Југославији радио, јер је у њој чекао и добијао новац са стране и за своје деструктивне намере, а то су партизани и агенти, они не раде и не желе да други раде. Они су за смрт Срба, а не за живот Срба. Не раде исто тако ни шпекуланти с новцем ни они са себичном рентом. Једни искоришћују коњуктуру, а други чувају своју ренту у себичне личне сврхе, не помишљају на зајединцу у невољи. Њима треба прикључити још и друштво професионалних партијских кортеша и политиканата. И они су данас резервисани, али то није махом из дубоког убеђења и високе концепције, него просто зато што за партијску политику и кортешко време заиста није време. Неће да раде дакле, шићарџије и ћемераши, али на тој неправди не може да остане. Мора се постићи изједначење терета и дужности које морамо да носимо и сносимо данас сви подједнако. Нико не треба да гладује, да се злопати и да гине за себичњачке и за нераднике. Ред и рад стварамо за Отаџбину, али ни за чију ренту, ни за чије ћемере.

Ако дакле, хоћемо да опстанемо као Срби, онда није довољно да будемо ситни и одевени, треба ту још и нешто више и нешто пресудно за нашу историју. Треба нам исправна духовна оријентација, а она зависи од просвете.

Али од просвете која заиста значи духовну оријентацију, а не просвете која копа јаз између себе и народне заједнице, као што је то било у прошлом двадесетогодишњем периоду. У том периоду наше су школе давале огромне количине механичког знања и позајмљене учености, ми смо отворили врата и средње школе и Универзитета и могућим и немогућим експериментима. Наша политика уџбеника и наставе ишла је затим да на врат и на нос обучемо вашу омладину у цивилизовано рухо Европе. Али смо заборавили при том да нашег младог човека и будућег грађанина васпитамо за дужност према Отаџбини, према народној заједници. Ми смо му напунили главу механичким знањем, али нисмо у њему развили карактер, нисмо га васпитавали за позиве одговорног домаћина, одговорног војника, одговорног човека своје професије.

Стављам вам у аманет две дужности: васпитајте и захтевајте свуда одговорног човека, одговорног омладинца, одговорног Србина. То је једно. А друго је: сузбијајте материјализам, и материјалистичко схватање. Оно је у пуној противности са српском историјом, која је најбољи доказ против материјалистичке тезе и њен најсјајнији демант у Европи.

За време предавања публика је у неколико махова поздрављала говорника са одушевљеним одобравањем.

После тога је говорио Константин Ђорђевић, професор Трговачке академије и књижевник.

На крају је претседник Јовановић позвао присутне да поздраве напоре генерала Недића и Владе народног спаса на подизању и оспособљавању српскога народа. Присутни су одговорили дугим аплаузом и одушевљеним клицањем генералу Недићу, Србији и српском народу.

13. MAJ 1942.
ЛЕПА НАЦИНАЛНА МАНИФЕСТАЦИЈА У НИШУ
Комунисти су највећа зла нанели српском народу

Ниш, 12 маја

Овогодишњи ђурђевски устанак је у Нишу проведен врло свечано. Организацију уранка провела је Срспска државна стража Нишког округа а учествовали су поред одреда Српске државне страже још и нишки четнички одред, једна чета добровољаца, питомци полициске школе и ученици и ученице свих нишких школа. Поворка са учесницима кренула је са зборног места у воћњак и ливаде казненог завода, где је уранак био заказан. У свему је учествовало у поворци преко 6.000 душа. На челу поворке ишли су одреди Српске државне страже са музиком и заставом.

По доласку на место уранка учесници су се поређали у круг после чега је пуковник Боривоје Марковић, командант области Српске државне страже одржао говор.

„Јунаци, браћо и сестре, рекао је Марковић, данас, као и сваке године, прослављамо наш традиционални и национални празник ђурђевски уранак. Наш народ каже: „Ђурђев-данак хајдучки састанак“, али то није састанак оних хајдука, пљачкаша и армија, који пљачкају народ и отимају, то није празник оних шумских људи, оних бандита, који иду у шуму да зло чине своме народу, да руше пруге и телеграфске стубове, да обарају локомотиве и вагоне, да подмукло и из заседе убијају немачке војнике, да пресрећу жену која иде у варош у апотеку да купи лека своме детету и да јој секу руке и да је убију, да пресрећу жене и људе који долазе у варош да донесу намирнице становништву, па да им за то истестеришу вратове и однесу по које јаје. То није празник оних тзв. „партизана“ који су се под маском тога имена камуфлирали, а уствари су најкрволочније комунисте, који чине зла дела српском народу. То није њихов дан, ово је дан јунака, који штите свој народ од тих злотвора, ово је ваш дан, ово је дан јунака који се боре да свој народ ослободе од тога непријатеља.

Ви са митраљезима и пушкама у руци чувате свој народ од злотвора шумских. Зато је ово ваш дан, ово је наш јуначки дан“.

Затим говорник позива присутне да чувају лепе српске обичаје и зажелио им да дуго година у здрављу и весељу дочекују овај дан.

После говора Марковића присутна младеж се одала весељу играјући у колу и певајући уз звуке музике. Весеље је потрајало све до поднева.

14. МАЈ 1942.
ОТВАРАЊЕ КУХИЊЕ ЗА ДЕЦУ И ЂАКЕ У НИШУ

Ниш, 13 маја

Прошле недеље у Нишу је отворена кухиња за прехрану школске и ваншколске деце. Кухиња је отворена захваљујући напорима и средствима друштва Црвеног крста и женских друштава „Српска Мајка“ и „Кнегиња Љубица“, а смештена је у дому „Срспке Мајке“. Свечано отварање навршено је у присуству окружног начелника Чедомира Младеновића, претседника Градског поглаварства Јована Чемерикића, просветног инспектора округа нишког Владимира Константиновића, претставника друштва Црвеног крста, „Српске Мајке“ и „Кнегиње Љубице“, као и већег броја грађана.

После извршења црквеног обреда окружни начелник Чедомир Младеновић одржао је говор, у коме је изнео заслуге Црвеног крста како у миру, тако и у данашњим приликама. На крају ове свечаности говорила је претседница друштва „Српска Мајка“ Боса Гирић, која је у свом говору истакла да је Српска Мајка и жена спремна да у данашњим приликама помогне српском народу, па зато се и преузимају овакве мере за обезбеђење српске деце. Напоменула је да ће ова кухиња за сада прехрањивати 150 деце, али ће се тај број свакако повећати и на две стотине, јер се још пријављују сиромашна деца.

Свечано отварање ђачке кухиње у Нишу

Агилношћу и правилним схватањем гимназиских наставника, основана је кухиња за сиромашне ученике, која већ сада даје 250 оброка дневно сиромашним ученицима нишких гимназија.

Родитељски састанак у првој мушкој гиманзији у Нишу, коме је присуствовало око 300 ђачких родитеља, отворио је лепим говором директор гимназије Новак Буквић. После је узео реч професор Мирослав Војиновић, који је говорио о улози породице у нациналном васпитању, а нарочито је упозорио на то да комунисти на сваки начин настоје да сруше прво породицу, како би после тога могли лакше да успеју у своме разорном раду међу омладином. На крају састанка је директор Буквић искрено рекао родитељима да ће им деца бити онаква какви су сами родитељи, па је зато потребно да родитељи прво изграде себе, а затим васпитавају своју децу првенствено на своме примеру.

Састанак учитеља Среза нишког одржан је у циљу пријатељског и другарског договора како у погледу наставе, тако и у погледу њиховог ваншколског рада. Поред школских надзорника и учитеља овом састанку је присуствовао окружни просветни референт Бранислав Константиновић.

16. MAJ 1942.
БУЏЕТ ОКРУГА НИШКОГ

Ниш, 15 маја

Министарство финансија одобрило је нови буџет Нишког округа, који износи 15,400.000 динара. Буџет расхода овако је раподељен: управна струка 1,175.008 дин., пољопривредна 352,000, просветна 3,139.820 динара, техничка 2,964.396 динара, социјално – здравствена 483,136 динара, здравствене установе 1,653.000 динара, финансиска 3,324.440 динара, трговинска 819.840 динара, шумарска 440.360 и ветеринарска струка 48.000 динара. Буџетска резерва износи 1,000.000 динара. Приходи су предвиђени овако: окружни прирез 7,500.000 динара, удео од пренетог пореза 1,827.500 динара, трошарина 1,127.700 динара, разне таксе 207.000 динара, приходи од здравствених установа 694.300 динара, ненаплаћени приходи из ранијих година 3.973,500 динара и разни други приходи 70,000 динара.

МС.

17. MAJ 1942.
БУЏЕТ НИШКОГ ОКРУГА ИЗНОСИ 15,400.000 ДИНАРА

Ниш, 16 маја

Решењем Министарства финансија ових дана је одобрен буџет Нишког округа у укупном износу од 15,400.000 динара прихода и расхода. Буџет расхода распоређен је по појединим струкама овако: управна струка 1,175.008, пољопривредна 352.000, просветна 3,139.820, техничка 2,964.396, социјално - здравствена 483.136, здравствене установе 1,653.000, финансиска струка 3,324.440, трговинска 819.840, шумарска 440.360, ветеринарска 48.000 и буџетска резерва 1,000.000 динара.

Приходи су окружни порез 7,500.000 динара, удео од пренетог пореза 1,827.500 дин., трошарине 1,127.700 динара, а разне таксе 207.000 динара, приходи здравствених установа 694.300, ненаплаћени приходи из ранијих година 3,973.500 и разни приходи 70.000 динара.

19. MAJ 1942.
КОНФЕРЕНЦИЈЕ СА РАДНИЦИМА У НИШУ

Ниш, 18 маја

Заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић, приликом свог боравка у Нишу, посетио је државну фабрику дувана и интересовао се за радничке проблеме. У овој фабрици и Дуванској станици запослено је око 18.000 радника оба пола.

Заменик старешине Зарија Поповић и директор фабрике инж. Љубомир Врховац нарочито су проучили проблем исхране радника и радничких породица запослених у монополским предузећима. Исто тако је дотакнуто и питање зараде неквалификованих монополских радника, које су, с обзиром на данашње животне прилике, мале. Такође је претресано на овом састанку и питање отварања радничког ресторана, библиотеке и читаонице у кругу Нишке фабрике дувана.

Зарија Поповић, посетио је и железничке радионице у Нишу и конферисао са управником Железничких радионица о проблемима радника запослених у ресору саобраћаја, нарочито радника запослених у Железничким радионицама. Мостовској радионици и Секцији за одржавање пруге у Нишу. У овим државним предузећима запослено је преко 6.000 радника о чијим условима рада, радниковом слободном времену и културним потребама од сада преузима старање Српска заједница рада.

На овом састанку заменик старешине СЗР са управником инж. Војиславом Бивришем, нарочито је претресао проблем исхране железничких радника у вези са зарадом радника, запосленим у државним саобраћајним установама.

Српска заједница рада, преузевши на себе старање о радниковом слободном времену, преузела је кораке код Нишког позоришта да оно два пута недељно приређује претставе за нишко радништво са популарним ценама.

Најзад, приликом свога боравка у Нишу, заменик старешине СЗР посетио је графичке раднике из Ниша. У њихово име поздравио га је Драгутин Аћимовић, благајник повереништва Савеза графичких радника.

Поповић је сакупљеним графичким радницима изложио циљеве и задатке Српске заједнице рада, нагласивши да ће графички радници који улазе у састав СЗР имати и даље све оне своје стручне фондове који су се у пракси показали као корисни.

20. MAJ 1942.
ПОБЕДА - СРБИЈА (12:0)

Ниш, 19 маја

У јесењој сезони нишка публика се дивила игри коју је предводила Победа, тим који није имао партнера у месту, јер су сви сусрети обично се завршавали двоцифреним резултатом у њену корист.

У овој сезони исти тај тим почео је доста лежарно, млитаво, тако да су се сви питали: да ли је то она Победа или не...

Али последњи резултат дао је охрабрења свима: противник је потучен са 12:0, значи опет су почели двоцифрени резултати, опет је Победа ушла у своју стару форму, опет ће њезине приредбе бити најинтересантније. ***МП.***

20. MAJ 1942.
БЕОГРАДСКИ БАСК И С. К . КРУШЕВАЦ ГОСТУЈУ ДВА ДАНА ДУХОВА У НИШУ

Ниш, 19 маја

Управа нишке Победе, не жалећи труда и не презајући пред финансиске тешкоће хтела је да о духовским празницима пружи нишкој спортској публици једно лепо спортско уживање, те је у ту сврху ангажовала два одлична клуба за гостовање у Нишу: београдски Баск који се нагло поправио и заузео место међу најбољим клубовима Београда и С. К. Крушевац који нишка публика зна врло добро, јер је то тим где играју све прекаљени борци, некадашњи играчи С. К. Бате из Борова.

Распоред такмичења одређен је овако:

Први дан Духова: С. к. Крушевац-ком. Б. Мала – Хајдук и Баск (Београд) - Победа (Ниш).

Други дан Духова: Баск (Београд)-ком. Б. Мала - Хајдук, Крушевац (Крушевац) - Победа (Ниш).

И једног и другог дана прве утакмице почињу у 16, а друге у 18 часова.

МП.

27. MAJ 1942.
КУЋЕВЛАСНИЦИ У НИШУ ДУЖНИ СУ ДА ПРИЈАВЕ ПРАЗНЕ СТАНОВЕ

Ниш, 26 маја

Сви кућевласници у Нишу који имају празне станове, дужни су да их пријаве градском поглаварству, које ће у њих уселити првенствено избеглице.

Марко Радоњић, земљорадник из села Паљине, повређен је несрећним случајем метком у ногу. Марко је пренет у државну болницу, где му је указана лекарска помоћ. Позоришни комад „Пепељуга“ извели су ученици овдашњих средњих школа. Приредба је ванредно успела.

Живко Михаиловић, земљорадник из Јелашнице узео је из појате Луке Јоцића, земљорадника из истог села, чабар са око 35 килограма сира. Сир је пронађен код Живка, који га је већ био преручио у свој чабар. ***МС.***

28. MAJ 1942.
ПОСВЕТИТИ СЕ РАДУ НА СВОЈИМ ПОЉИМА

Ниш, 27 маја

Учитељи народних школа у срезу нишком одржавали су током последње две недеље конференције са ђачким родитељима у селима: Бербатову, Вртишту, Вукманову, Доњем Матејевцу, Каменици, Малошишту, Малчи, Медошевцу, Мезграји, Миљковцу, Паси Пољани, Рујнику, Хуму, Чамурлији, Чокоту, Горњем Душнику, Јелашници, Нишкој Бањи, Раутову, Радикиној Бари, Куновици, Великом Вртопу, Драшкову, Кутини и Брзом Броду.

На свима овим конференцијама говорено је о покушајима шумских разбојника да наш народ баце у нову несрећу и саветовано сељацима да се клоне разорне комунистичке пропаганде, да се посвете раду на својим пољима и да по сваку цену одрже и даље ред и мир како би поправили и свој сопствени и опште државни положај.

28. MAJ 1942.
У НИШУ ЈЕ КАЖЊЕН ВЕЛИКИ БРОЈ СПЕКУЛАНАТА

Ниш, 27 маја

Управа полиције казнила је велики број спекуланата. Ове казне доста су строге и оне ће свакако бити од утицаја на сређивање прилика у трговини. Кажњени су: Душан Пецарски, Душан Димитријевић, Бранко Јовановић, Јован Шурдиловић, Коста Костић, Милан Јовановић, Миодраг Живковић, Драгомир Станисављевић, Бранислав Јовановић, Саит Ибишевић, Милосав Симић, Александар Стојковић, Ранђел Митић, Ђорђевић и Стефановић, Божидар Раденковић, Богосав Динић, Миодраг Живковић, Андон Андоновић, Александар Коцић, Витомир Тричковић, Миодраг Живковић, Љубомир Стаменковић, Љубиша Костић, Ратомир Димитријевић, Љубисав Миљковић, Андра Ристић, Димитрије Лолић, Никола Стојановић, Виден Стојановић, Милан Николић, Драгомир Ружић, Василије Ђорђевић, Драгомир Јовановић, Екрем Милишевић, Владимир Цветковић, Даринка Николић, Јордан Крстић, Екрем Милишевић, Владимир Цветковић, Даринка Николић, Јордан Крстић, Јован Апел, Александар Милојковић, Ђорђе Станковић и Лепосава Вучковић. Ово су већином угледни нишки трговци. Многи су послати и у логор због безобзирне и дрске спекулације.

МС.

29. MAJ 1942.
„НЕ ТРЕБА ЧЕКАТИ СВЕ ОД ДРЖАВЕ!“
Народ се потпуно сложио са политиком генерала Недића

Ниш, 28 маја

Министар унутрашњих послова Милан Аћимовић на свом инспекционом путу посетио је Лесковац и Ниш, одржао у окружним начелствима информативне конференције са окружним начелником, стручњацима и претставницима свих привредних грађанских слојева.

У Ниш је министар Аћимовић стигао око четири часа после подне и одмах посетио окружног начелника Чедомира Младеновића са којим је остао у дужем разговору интересујући се живо за прилике у округу. Ускоро затим министар Аћимовић примио је нишког епископа његово преосвештенство др. Јована са којим је остао извесно време у средачном разговору. После тога у присуству окружног начелника Младеновића и команданта обласне државне страже пуковника Боривоја Марковића, министар Аћимовић је примио, на челу са претседником Градског поглаварства у Нишу Јованом Чемерикићем, шефове надлештава и установа и претставнике разних грађанских корпорација и сталешких организација, као и претставнице женских добротворних друштава. Затим, је примио најугледније нишке грађане, особито из редова привредника и радника. У име свих присутних и у име нишког грађанства министра је поздравио претседник општине г. Чемерикић, изразивши задовољство што министар Аћимовић већ по други пут посећује Ниш, замоливши га да код Владе народног спаса и генерала Милана Недића, што срдачније настоји за правилним и што скоријим решењем најважнијих животних питања нишког грађанства, а то су питања исхране и снабдевања намирницама и огревом.

Чемерикић је потом нагласио да се нишко грађанство у најосуднијим моментима показало мирно и сталожено, одано раду, реду и националној дисциплини, свесно напора које Влада народног спаса улаже да спасе српски народ.

Министар Аћимовић одговорио је на ово да жали што је овог пута због преосталих послова принуђен да се само за кратко време задржи у Нишу и изрази своје задовољство што се у животу и расположењу нишког грађанства тако позитивно манифестује слога и јединство, обећавши да ће се заузети најсвесредније да се што пре и што осетније помогне Нишу у погледу снабдевања житом, и нагласивши да су предузете целисходне мере да се снабдевање вароши врши уредно.

Истакао је околности које су биле узрок оваквих сметња у исхрани градова. Затим, је министар истакао да су захваљујући успешним мерама, које је предузела Влада народног спаса у погледу уништења народног непријатеља комунизма, те сметње отклоњене, па се свугде и на свим странама осећа знатно олакшање после успеле акције за успостављањем реда и мира.

Међутим, рекао је министар, да би се могло постићи што боље стање не треба чекати све само од државе, него исто тако је потребно да се ангажује и приватна иницијатива која би путем узајамног помагања било преко задруга, било преко заједничких народних кухиња учинила да стање сиромашних друштвених редова и појединаца буде што сношљивије.

На завршетку је министар поздравио све присутне да сваки са свог положаја и на свом подручју учине све са своје стране да се помогне спасоносни рад Владе народног спаса да се одржи потпун ред, мир и народна слога, да се у народу, а нарочито код омладине појача свест о значају стваралачког рада у корист заједнице. Тиме ћемо сви допринети да народ преброди тешке последице једног несрећног рата, и да се са својим сопственим, духовним и моралним снагама снађе у свим тешким моментима и да на тај начин себи обезбеди бољу и достојнију будућност.

Обрађено много више земљишта него прошле године

Примивши затим све референте окружног начелства, Министар Аћимовић се живо интересовао за сваку грану рада посебно. У свима овим гранама стање је углавном задовољавајуће. Пољопривреда је дала добре резултате, а то се најбоље види по томе што је ове године обрађено и засејано много више земљишта него у прошлој години. Просвета је такође на својој висини, јер све школе раде редовно а национална пропаганда функционише успешно. Исто тако је добре резултате показала организација националне службе иако је она у Нишу тек у своме зачетку.

С обзиром на тешкоће снабдевања грађевинским материјалом, путеви се са великим напорима одржавају у реду. Отсеци шумарства и ветеринарства испуњавају такође успешно своје задатке.

Приликом ове конференције пало је у очи да су сви референти нишког окружног начелства млади људи, пуни полета и националног елана и да са љубављу улажу своје напоре за напредак српскога народа.

Претстоји побољшање положаја државних службеника

Добивши детаљне податке о свим радњама управе, Министар Аћимовић одаје признање окружном начелнику Младеновићу и његовим сарадницима, па је притом рекао:

„Ми сада идемо ка стабилизовању прилика у нашој земљи. Те прилике су као што сами знате већ увелико стабилизоване и ми смо свесни да добар део терета у томе носе наши чиновници. Због тога један од наших најважнијих напора је у томе да олакшамо положај нашег чиновништва. Могу вам рећи да побољшање претстоји, јер ће до краја јуна бити извршена систематизација чиновничких места, па ће се одмах затим, чиновницима знатно повећати плате. Због тога је потребно да ви наставите са оваквим својим радом да би сами у земљи очували ред и мир и да бисмо сачували народ до краја рата“.

После тога министар Аћимовић растао се од чиновника

О своме инспекционом путу у Лесковцу и Нишу министар Аћимовић новинарима је дао следећу изјаву:

„У Лесковцу и Нишу посетио сам окружна начелства и одржао конференције са окружним начелницима, претседницима општина, свим референтима и претставницима свих грађанских редова. Према рефератима које сам том приликом саслушао, као и према разговорима које сам имао са личностима из свих привредних кругова могу рећи да је ситуација задовољавајућа. Што је најважније приступило се свесрдном обрађивању и сејању земљишта тако да је ове године обрађено и засејано много више него у прошлој години. Нарочито ме је обрадовало сазнање да се народ и у овим крајевима отрезнио од комунизма. Народ се потпуно вратио својим пословима тако да о комунистима не може бити више говора, сем разбијених и деморалисаних комунистичких групица које се кукавички крију по забеленим брдима. Свуда у народу влада ред, мир и стваралачки рад. Где год сам дошао у додир са народом могао сам констатовати да се наш свет потпуно сложио са политиком генера Недића да једнодушно следују његовом позиву и да се је вратио својим пословима, тако да о комунистима не може бити више говора, сем разбијених и деморалисаних комунистичких групица које се кукавички крију по забаченим брдима. Свуда у народу влада ред, мир и стваралачки рад. Гдегод сам дошао у додир са народом могао сам констатовати да се наш свет потпуно сложио са политиком генерала Недића да једнодушно следују његовом позиву и да се је вратио приљежном раду, што је најбољи знак да ћемо ова тешка времена у којима се налазимо пребродити и из њих изићи окрепљени и освежени за нова прегнућа и стварања“.

После ове изјаве министар Аћимовић је наставио даље свој инспекциони пут.

29. MAJ 1942.
ЗАБРАНА УВОЗА НАМИРНИЦА У НИШ

Ниш, 28 маја

Приватним лицима забрањено је да увозе животне намирнице у Ниш, али се становништву Ниша издају повремено одређене количине меса. Градско поглаварство издаје бесплатно брашно сиромашном становништву.

Првакиње балета београдске опере Даница Живановић и Љиљана Колесникова приредиле су у Нишу веома успео балетски концерт.

Управа полиције у Нишу прописала је нове цене за продају артикала на нишким пијацама.

Алекса Коцић, радник из Ниша, дао је свом познанику Сави Јанковићу 7.010 динара да их преда Васи Гичићу из Прокупља. Међутим, Јанковић је рекао Коцићу да му је на железничкој станици неко непознато лице извукло новац из џепа. О овоме је поведена истрага.

Кузман Крстић, млекар из Ниша, седео је пред својом радњом и задремао. За то време из џепа му је украден сат у вредности од преко 1.000 динара. Осумњичио је Угљешу Олујића, беспосличара, али он није признао крађу.

МС.

31. МАЈ 1942.
САСТАНАК ЂАЧКИХ МАЈКИ У НИШУ

Ниш, 30 маја

На последњи родитељски састанак у Другој мушкој гимназији биле су позване само ученичке мајке. Састанак је отворио директор гимназије Мирко Јовановић, који је изложио карактер српске мајке у нашој старијој и новијој прошлости, истакавши примере наших владарки, властелинки и уопште улогу наше средњевековне жене. Он је нагласио велику национално-васпитну улогу српске мајке за време турског ропства, као и у малој Србији која за своја велика дела у првом реду има да захвали српској мајци. Све присутне директор Јовановић позвао је да уложе напоре како би своју децу морално и национално подигле на висину на којој се наша омладина налазила у доба када се живело и мислило за срећу и напредак целокупног народа. Добрила Костић, професор, одржала је том приликом предавање о улози, задацима и ставу српске мајке у данашњим приликама, о недостацима школске омладине, о отсуству религиозног и моралног духа у породици. Присутне мајке са великом пажњом и одобравањем саслушале су говор директора гимназије и предавање Добриле Костић.

Због спекулације управа полиције у Нишу казнила је Александра Крстића, Матеју Марковића, Проку Трбића, Проку Живковића, Душана Коцића, Даницу Карамфиловић, Вуксана Томића, Лазара Стојановића, Саву Олића, Михаила Костића, Ружицу Митић, Крсту Игића, Трајка Мустафића, Даута Мехића, Ранђела Михаиловића, Чедомира Рајковића, Димитрија Костића, Милана Стевановића, Вукосаву Ставановић, Милана Ристића, Видоја Миловановића, Ристу Илића, Чедомира Михаиловића, Димчу Филиповића, Милеву Ђорђевић, Данила Алексића, Јованку Ракић, Брању Јовановић, Жарка Јовановића, Јорда Микића, Миодрага Димића, Добривоја Антића, Љубомира Мицића, Ранђела Јовановића, Персу Крстић, Драгољуба Миленковића, Драгољуба Младеновића, Росу Митровић, Стевана Михаиловића, Младена Павловића, Ђорђа Живковића, Тодора Радосављевића, Николу Бањца, Петра Васиљевића, Крсту Илића, Душана Христића, Владимира Димитријевића, Добривоја Николића, Шефкета Асановића, Петра Бранковића, Тихомира Илића, Мирослава Тодоровића, Александра Манића, Стојка Станковића, Шабана Салијевића, Десимира Живковића, Јатифа Амзића, Андру Бркића, Милу Андрић, Вукашина Гошића, Шерифа Арифовића, Драгољуба Савића, Јована Шурдиловића, Михаила Петровића, Даницу Милојевић, Вукадинку Павловић, Најдана Милића, Ранка Стевановића, Ангела Истелића, Ивана Цветковића, Саву Ракића, Наума Гаћевића, Васу Јовановића, Благоја Јовановића и Миливоја Стевановића.

МС.

3. ЈУН 1942.
СТРАДАЛА КОМУНИСТИЧКА ТРОЈКА

Ниш, 2 јуна

Између села Великог и Малог Штрпца код места званог Тополов Брег појавила се недавно једна комунистичка тројка коју су сачињавали Вељa Богдановић из Доњег Милановца, Крста Милојевић такође из Доњег Милановца, иначе по занимању качар, и још један бандит чији идентитет није утврђен. Сва тројица су били наоружани. Они су дошли у кућу Радована Ђуришића, четника из кључког одреда војводе Илије Савовића. Неопажено су се привукли и успели да ухвате четника Ђуришића приморавши га да пође с њима. Успут су га страховито тукли, покушавајући да га приморају на убиство сина његовог војводе. Овом приликом четник Ђуришић задобио је теже повреде.

У међувремену четнички одред војводе Савовића обавештен је о појави ове комунистичке тројке, па су одмах упућене патроле. Пољска стража под командом поручника Јеремића такође је узела учешћа у гоњењу бандита. Баш када су се бандити припремали да нападну на кућу сина војводе Савовића четник Ђуришић успео је да отме пушку трећем члану комунистичке тројке. Одмах је успео да са два метка убије комунисту Вељу Богдановића и Крсту Милојевића званог Пуку. Трећи бандит је искористио буку и побегао. Приликом прегледа лешева убијених бандита откривена је једна интересантна појединост. Они су на грудима имали петокраке звезде, а на шајкачама четничке кокарде.

3. ЈУН 1942.
РАД НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА *У НИШУ*

Ниш, 2 јуна

У сали Трговачке академије одржао је ових дана на Народном универзитету предавање директор Друге мушке гимназије Мирко Јовановић. Говорио је о религиозно-моралним и духовно-националним основама наше културе и просвете у прошлости. Предавање је било одлично посећено, нарочито од стране школске омладине.

Ђорђа Барбуловића, из села Душановца, ухватио је у крађи пољски чувар Душан Предојевић и хтео да га спроведе у општину. У томе је наишао Ђорђев старији брат, и, да би брата ослободио, напао Душана и нанео му тешке повреде.

Четничка кухиња отворена је пре извесног времена у Нишу. У њој се хране самци и самице са минималним приходима. За оброк у овој кухињи плаћа се 12 динара. Нарочито је заслуге за отварање кухиње имао претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић, који ову установу обилно помаже.

У међусобној тучи ударио је, каменом по глави, Милан Спасић, земљорадник из Шапца, Милића Миленковића, из истог села и нанео му тешке повреде.

Оливера Петровић, из села Корбудова, украла је из стана свога мужа, Живојина Петровића, од кога живи одвојено, разне ствари и новац у укупној вредности од 1. 400 динара. **МС.**

6. ЈУН 1942.
КРСТАРЕЊЕ ПО ЈАСТРЕПЦУ

Ниш, 5 јуна

Пети добровољачки одред крстарећи по Јастрепцу имао је неколико мањих сукоба са групицама преживелих комунистичких бандита. У околини села Прокопа и Претешње рањен је у сукобу један комунистички бандит. Остали су се разбежали. У близини села Бреснице откривена је друга група од око 15 бандита за којима су упућене потере, па су одредници успели да заробе бандита Кожовића из села Доње Бреснице. Судећи по многобројним крвавим траговима већи број бандита је рањен. Потере се и даље настављају.

6. ЈУН 1942.
ПРОНАЂЕНО 40 ЖРТАВА

Ниш, 5 јуна

Владини одреди који су вршили претресање терена на Зеленом Врху тек сада су открили један нови доказ комунистичких злочинстава. У једној руци нашли су 40 лешева сељака међу којима је било и жена, и неколико четника. Комунистички бандити су своје жртве убијали на најсвирепији начин разбијајући им лобање пијуцима. Неке су и клали.

Владини одреди настављају и даље патролирања на терену како би открили евентуалне остатке неке банде чији је још неки члан остао у животу.

9. ЈУН 1942.
У ЈЕДАН ЈЕДИНСТВЕНИ СРПСКИ ФРОНТ

Ниш, 8 јуна

У Нишу, је на позоришном тргу одржан велики национални збор коме је присуствовало преко 3.000 грађана. Збор је отворио окружни начелник Чедомир Младеновић и дао реч бившем министру Пантићу, који је рекао:

„Идеја југословенства толико нас је запојила и занела да смо престали да водимо једну националну политику, заборавили смо подизање омладине у српском националном духу, баш онда када смо требали да наставимо пуном паром у томе правцу. После те велике погрешке отворили смо широм врата у нашој домовини свима јеврејским и међународним хохштаплерима који су нагрнули у нашу земљу да на лак начин дођу до великих и тешких пара. Почеле су разне велике афере. Од 150 великих афера било је чисто јеврејских 137. Држава Југославија је тим корупционачким аферама била оштећена са преко 45 милијарде динара. Ми смо доживели у Југославији да се скоро једна половина народног богатства и капитала налазила код 75.000 јевреја које смо имали. Рачунало се да тај јеврејски капитал износи 150 милијарди динара. Ове и многе друге грешке треба да нам служе као горко искуство и треба да нам служе као пример шта сада да радимо и куда да идемо. Данас, када је у питању да ли ћемо ми Срби постојати

као нација или ћемо бити дефинитивно уништени, први услов за стварање будућности Србије јесте: рад, ред и апсолутни мир у земљи.

Овај данашњи светски рат ни најмање не личи на онај од 1914 до 1918. Овај рат је у исто време и велика светска револуција. То је више идеолошки рат. То је борба на живот и смрт, бескомпромисна борба идеологија и народ који не би разумео ту борбу време ће прегазити, а догађаји уништити. Нико не жели да нас уништи ако ми будемо показали довољно виталности и жељу да хоћемо по цену живота и смрти да живимо самосталним народним животом и у новом европском поретку. Међутим, потребно је да заборавимо на наше старе партиске зађевице и личне свађе. Морамо да се групишемо у густе редове, да се збијемо, у један фронт, под српском заставом, под славном заставом коју је прихватио генерал Милан Недић.

Један јединствени српски национални фронт. Једна јединствена српска застава. Политичких партија нема, сви сложно на рад и на стварање. Сви сложно да подигнемо нашу омладину. Позивам вас, браћо, да се сви сврстамо под један јединствен српски барјак у један јединствени српски фронт. Живео генерал Недић! Живела Србија! Говор бившег Министра Пантића, а нарочито онај део који се односи на генерала Недића, био је бурно поздрављен.

Говор је закључио начелник Младеновић који се захвалио Пантићу на лепом и документованом говору и нашој будућности. Указује при том присутнима на нашу сјајну прошлост на све тешкоће које је наш народ кроз историју херојски издржао у борби за свој опстанак, позивајући их да из овога факта црпу снагу за борбу коју и ми данас водимо за свој опстанак. На челу српског народа налази се данас велики родољуб генерал Милан Недић. Борбу, коју је он несебично примио за спас свију нас и са нама је води, морамо добити. У овим тешким данима морамо остати свесни свога положаја, несебично помажући владу Народног спаса у своме настојању на спасавању српског народа.

У својој даљој речи предавач је говорио о питањима наше пољопривреде, наводећи при том да у новој Србији неће бити повлашћивања једних на рачун других, већ се има водити искључиво народна политика једнака према свима.

Са овога скупа упућен је поздрав генералу Недићу и изражена је жеља да се овакви састанци што чешће одржавају.

10. ЈУН 1942.
ИНСПЕКЦИОНО ПУТОВАЊЕ ОКРУЖНОГ НАЧЕЛНИКА МЛАДЕНОВИЋА

Ниш, 9 јуна

Окружни начелник Чедомир Младеновић извршио је инспекционо путовање по своме округу обишавши већи број сресних места. У Алексинцу и Житковцу начелник Младеновић одржао је конференцију са шефовима надлештава интересујући се за рад надлештава и школа. Исто тако начелник је обишао Алексиначки рудник угља интересујући се за рад у њему и за производни капацитет.

Приликом посете Белој Паланци начелник Младеновић се интересовао за стање у срезу, па је на заказаном збору коме је присуствовао велики број сељака дао упутства како треба прионути пољопривредним радовима и тежити ка чувању реда и мира.

На великом народном збору у Алексинцу поред начелника Чедомира Младеновића говорили су др. Никола Смодлака и претседник Нишке општине Чемерикић. Сви говорници су истакли потребу националне обнове и помагања Владе народног споразума.

На народном збору у Соко Бањи говорили су окружни начелник Младеновић, затим сресни начелник Радић и Никола Смодлака. Истога дана начелник Чедомир Младеновић је обишао лечилиште на Озрену где му је управник др. Летица дао потребна обавештења о раду ове корисне здравствене установе. Следећег дана начелник је у друштву пољопривредних стручњака обишао села Трњане, Прћиловицу и Бобовиште, интересујући се за стање усева.

М.С.

10. ЈУН 1942.
НОВЕ ЦЕНЕ ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ У НИШУ

Ниш, 9 јуна

Повећање тарифе за електричну струју одобрио је Комесаријат за цене и намирнице Нишкој општини. Тако ће убудуће тарифа износити за станове 6, за радње, локале, кафане, канцеларије и др. 8, за инсталиране пројекционе апарате, фризерске апарате, пегле и др. 6, за моторе до 10 инсталираних киловата, а за моторе преко 10 инсталираних киловата 3.50 динара по киловату.

Дрва и угаљ делиће становништву града Ниша одељење за исхрану на основу пријава које попуњава свако домаћинство.

Ратко М. Кабадајић, банкарски чиновник из Ниша, који се као резервни официр налази у заробљеништву у Оснабрику, послао је преко Филијале „Новог Времена“ у Нишу 1.000 динара са налогом да се 500 динара исплати сиромашној породици, чији је домаћин погинуо у рату, а 500 динара сиромашној породици чији се домаћин налази у заробљеништву. Овдашњи ревизори новина Михаило Николић и Матеја Штрал предали су примљени новац шефу испоставе Комесаријата за избеглице и пресељенике др Матејићу који је исплатио по 500 динара Косари Мирковић, чији се муж налази у заробљеништву, и Персиди Раденковић из Ниша чији је муж погинуо у рату.

Имаоци казана за печење ракије дужни су да пријаве своје казане одељењу финансиске контроле ради евиденције.

Точење ракије по локалима, дозволила је управа нишке полиције само од 10 до 14 часова. Сва остала пића могу се точити целог дана, до једног сата пре затварања радњи. Пијаницама не сме се издавати пиће.

Нишко позориште гостоваће крајем овога месеца у Београду, где ће приредити неколико претстава.

Сапун за прање рубља поделило је Одељење за исхрану при Градском поглаварству становништву Ниша пре неколико дана.

МС.

16. ЈУН 1942.
У ЧЕТВРТАК ЈЕДИНСТВО ГОСТУЈЕ У НИШУ

Ниш, 15 јуна

Тим београдског Јединства гостује у четвртак у Нишу, где ће одиграти пријатељску утакмицу са тамошњим клубом Победа. Интересовање за овај сусрет је велико.

МП.

19. ЈУН 1942.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШКИМ ШКОЛАМА

Ниш, јуна

У народној школи „Вожд Карађорђе“ одржан је у недељу родитељски састанак, на коме је учитељ Алекса Ивановић говорио о националном васпитању деце у прошлости и садашњости, а учитељица Љубица Јовановић []158 школе.

На родитељском састанку у школи о избору позива код деце после свр. школе „Вук Караџић“ истога дана говорио је учитељ Слободан Теодосић о нашим садашњим приликама и потребама националног васпитања школске деце.

Истога дана после подне одржан је родитељски састанак у народној школи „Коле Рашић“, на коме су говорили учитељ Милан Томић о потреби што присније сарадње ђачких родитеља и наставника и о значају рада у васпитању деце, а учитељ Матеја Јегоровић о заједници дома и школе као најбољем начину заједничког старања о васпитању деце како школе тако и родитеља.

На овим састанцима ђачки родитељи су предаваче саслушали врло пажљиво и са одобравањем.

[158] Текст се лоше види.

19. ЈУН 1942.
САМО ВЕРА У СОПСТВЕНУ СНАГУ МОЖЕ НАС ОДРЖАТИ

Ниш, 18 јуна

У недељу је одржан велики народни збор на Чегру, на коме су присуствовали сељаци општина Горњо-Матејевачке, Доњо-Матејевачке, Каменичке, Хумске, Комренске, Кнез-Сеоске и Врежинске. Збор је одржан испред споменика чегарских Јунака Стевана Синђелића и његове дружине, а присуствовало је око 3.000 сељака.

Мирко Јовановић, директор Друге мушке гимназије из Ниша, истакао је значај места на коме се одржава збор. Јунаштво и чојство храбрих чегарских бораца и значај народне слоге у оно време када се Србија великим жртвама снажила и спремала за своју будућност. Нагласио је потребу развијања и јачања народног јединства у овим тешким и судбоносним тренуцима, а нарочито потребу слоге и поверења између села и града. Упозорио је присутне на важност васпитања подмлатка, на одржавање и јачање светосавске православне вере, обичаја, домаћинског реда, задружног живота, морала и осталих особина које су красиле наш сељачки свет. По завршетку говора присутни су одушевљено и са клицањем поздравили Владу народног спаса, Србију и српски народ.

Мирослав Петровић, командант V добровољачког одреда, изложио је у своме говору духовне и моралне основе на којима се одржао српски народ кроз векове, а које су биле пољуљане туђинским утицајем. Говорник се нарочито осврнуо на тешке последице рђавог утицаја прећашњих политичких странака, које су ломиле и дробиле духовну и моралну снагу народа, па тиме и припремиле тле за успех којекаквих туђинских идеја, далеких у сваком погледу од народног бића. Наглашавајући основе нашег патријархалног живота, његов поредак и моралана својства, говорник је указао и на расуло због отступања од оних начела националног морала и вере, која су српски народ одржала кроз векове ропства и патњи. Говорник је приказао колико је наш народ скупо платио пустоловину рушилачких елемената и какве је све несреће донела нашем народу комунистичка лаж и уопште туђинска пропаганда. Само вера у сопствену снагу, а кроз праву националну слогу, јединство духа и мисли, може да спасе српски народ и Србију. Позивајући народ на сарадњу са Владом народног спаса, говорник је био одушевљено поздрављен, па се дуго клицало Влади народног спаса, Србији и српском народу.

Затим је сакупљеном народу дао потребна стручна упутства срески пољопривредни референт инж. Душан Илић. Пошто су та упутства била у односу на прскање винове лозе и сађење индустриских биљака врло значајна, то су сељаци показали велико интерсовање и сами постављали многа питања на која им је инж. Илић давао одговоре. Најзад је један гуслар и стари ратник уз гусле отпевао неколико народних Јуначких песама. По расположењу на овоме народном збору, по честим одобравањима и узвицима, затим по коментарисању после одржаних говора, може се закључити да је овај збор био један од најуспелијих у целоме Нишком округу.

22. ЈУН 1942.
НИШКА ПОЛИЦИЈА КАЖЊАВА СПЕКУЛАНТЕ

Ниш, 21 јуна

Због спекулације казнила је управа полиције у Нишу: Светозара Станојловића, Јована Стојановића, Јонуза Ћасима, Душана Арсића, Алексадра Крстића, Јована Шурдиловића, Милошевића и Илића, Светозара Анђелковића и Драгу Цанић. Казне се крећу од 5 до 30 дана затвора и од 300 до 20.000 динара новчано. Неколицина су упућена и у логор на неодређено време.

Због појаве беснила код паса наређено је да се сви пси имају довести на преглед у Санитетско одељење Градског поглаварства. Пси се могу изводити на улице само на ланцу, а у јавне локале никако.

Друго следовање сапуна за прање рубља почело је да издаје одељење за исхрану при Градском поглаварству.

Куповање воћа ван пијаце најстрожије је забрањено у Нишу.

МС.

28. ЈУН 1942.
САСТАНАК ЂАЧКИХ РОДИТЕЉА У НИШУ

Ниш, 27 јуна

У Женској реалној гимназији у Нишу одржан је родитељски састанак који је био изванредно добро посећен. Директор гимназије Тодор Видојевић нагласио је у свом говору да се родитељи морају бринути за време школског распуста о својој деци и да остану на путу националног развоја којим су упућени у школама и да време тога распуста искористе за обнову знања стеченог у школи. Затим је говорио професор Драгојло Јанушевић о васпитању женске омладине, наглашавајући да игра и забава код деце мора у себи садржати елементе наше расе, као што су поштено такмичење, одважност, скромност, родољубље и племенитост.

Истога дана одржани су добро посећени родитељски састанци у три нишке основне школе. На састанку у школи Свети Сава одржала је предавање учитељица Радмила Јовановић о начину васпитања у родитељском дому, а учитељ Војислав Мандић о сарадњи између ђачких родитеља и наставника. У народним школама говорили су Душан Пинтеровић, Живота Јанковић и учитељ Радивоје Станковић. Свим овим састанцима присуствовао је школски надзорник Јован Стефановић.

28. ЈУН 1942.
ЗА СВЕТОСАВСКИ НАЦИОНАЛИЗАМ

Ниш, 27 јуна

Отсек за националну пропаганду Шумарског добровољачког одреда упутио је грађанима и омладини проглас у коме се каже:

„Браћо и грађани града Ниша! Ми живимо у једном раздобљу светске историје када се води невиђена и незапамћена борба између две идеологије: национализма и интернационализма. Од исхода ове борбе зависи култура и опстанак човечанства. Ми не смемо седети скрштених руку, ми морамо радити. Још увек мрачни типови који служе Јеврејима потстрекавају наш народ на устанак и саботажу. Ми хоћемо да сузбијемо рад тих ненародних елемената и наш је пут национализма Светосавског. Зато, не верујте оним лажљивцима који вам говоре о слободи која треба да дође из Лондона и Москве! Ми сада морамо да мислимо о своме опстанку. Ми морамо да сачувамо свој народ“.

М.С.

30. ЈУН 1942.
СВЕЧАНА САХРАНА НАРЕДНИКА КРСТОВИЋА

Ниш, 29 јуна

У присуству огромног броја грађанства, ђака свих школа, претседника општине са свима општинским чиновницима сахрањено је у Нишу тело великог националног борца Душана Крстовића, палог код Младеновца. Чинодејствовало је десет свештеника и три ђакона. Војну почаст је одала војска и војна музика. Прота Жика Станковић опростио се са покојником у име православне цркве, а Марисав Петровић командант добровољачког одреда у Нишу изнео је војничке заслуге покојног Крстовића.

1. ЈУЛ 1942.
„ВИ ЋЕТЕ ДАТИ СРБИЈИ НОВЕ СНАГЕ, НОВ ДУХ И НОВИ ПОЛЕТ“
Рекао је Министар Аћимовић нишким омладинцима

Ниш, 30 јуна

Приликом свога осмодневног боравка у Нишу Министар унутрашњих послова Милан Аћимовић обишао је и нишке чете националне службе за обнову Србије. Овај обилазак министар Аћимовић извршио је изненада, у моменту када су вредни нишки младићи из Националне службе били на својим редовним радовима око подизања и појачавања бедема који штити град Ниш и његове баште од поплаве Габровачке реке, која је до сада својим поплавама нанела огромне штете Нишу и околини. Када се аутомобил зауставио до самог бедема и из њега изашао министар Аћимовић омладина је и даље радила свој посао. Међутим, четовођа Божидар Миловановић познао је Министра и одмах му је изашао на рапорт јављајући му да на радовима има стотину обвезника углавном свршених матураната и студената разних факултета. Пошто је извесно време посматрао обвезнике, како марљиво раде свој посао, Министар Аћимовић је рекао четовођи да све младиће покупи у строј. На један знак пиштаљке омладинци су у најживљем трку и скоро за трен ока били у ванредном строју. Препланули од сунца, мишичави и чврсти, ведри и поносити, младићи су стајали мирно, остављајући веома леп утисак. Тада им је пришао министар Аћимовић и поздравио их са: „Помоз Бог омладинци!“ на шта су они складно и громко одговорили: „Бог ти помогао.“

Затим је министар Аћимовић одржао обвезницима говор у коме је рекао: „Драги омладинци, дошао сам да вас видим при вашем раду и да вас поздравим. Посматрајући вас овако у мени се буди вера да Србија угинути неће, у мени се буди вера да ћете, ви, драги омладинци, дати Србији нове снаге, нов дух и нов полет, који су Србији можда недостајали, и пред којима у будућности стоје велики задаци. Треба да се научите и да радите, јер као познаваоци рада, умећете да рад цените, јер само онај који зна рад, зна да га цени онако како он то заслужује и да му да оно место које рад по своме значају и заслужује. Уложите све своје младе снаге, како умне тако и физичке да бисте са своје стране пружили користи српском народу и мајци Србији. Дајте све што допуштају ваше младе снаге да створимо бољу и лепшу будућност својој земљи и своме народу. Ви треба такође са своје стране да придонесете да у земљи буде ред и мир, јер само на тај начин можемо сачувати свој народ. Наша нарочита брига упућена је вама омладинцима, који ћете једног дана примити на себе бреме државе и носити га даље, бреме које су ваши очеви, ваши претци носили на својим плећима. Уколико ви будете савесни и предано вршили своју дужност, утолико ћемо бити сигурнији, да ћемо створити срећну, обновљену Србију! Живели омладинци!“

Најзад се министар опростио од младића и пожелео им успеха у раду на чему су они заблагодарили и испратили га поздравом: „Живео!“

KJ.

2. ЈУЛ 1942.
КОНФЕРЕНЦИЈА МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШУ ПРЕДУЗЕТЕ МЕРЕ ЗА ОБЕЗБЕЂЕЊЕ ИСХРАНЕ ПАСИВНИХ КРАЈЕВА „Није време да се прави капитал“

(Телефонски извештај)

Ниш, 1 јула

У низу конференција које је министар унутрашњих послова Милан Аћимовић одржао приликом свог осмодневног боравка, веома значајно место заузима и конференција са нишким привредницима одржана у сали нишке испоставе београдске Индустријске коморе. Овој конференцији поред министра Аћимовића и нишког Окружног начелника Чедомира Младеновића, присуствовали су виђени нишки индустријалци, трговци и занатлије. Министра Аћимовића поздравио је претседник Удружења индустријалац Драгомир Пејчић, упутивши му неколико срдачних речи, а затим је исто тако говорио претседник млинарске секције Индустријског удружења Јордан Цветковић, који је у свом говору казао да цео привредни сталеж Ниша са пуно разумевања и одобравања прати напоре владе генерала Милана Недића и пожртвовања и искрена српска настојања министра Аћимовића, који је са огромним напорима и искреном љубављу за српски народ указује своја несебична старања за побољшање општег стања у земљи. Затим је говорио о могућностима исхране становништва изразивши жељу да се подела хране од нове жетве изврши на један праведан и рационалан начин.

Претседник занатлија Риста Јордановић говорио је о положају занатлија нарочито у вези са набавком сировина, а затим о потребама решења питања исхране радника. У име трговаца говорио је Андон Андоновић изневши положај трговачког сталежа. Као претставник хотелијера говорио је Димитрије Алексић, изневши у своме говору неколико питања своје струке. Владан Стефановић индустријалац, говорио је о могућностима правилног успостављања контроле цена, а индустријалац Срдић истакао је потребе свих грађанских сталежа. Одговарајући на ова излагања министар Аћимовић је рекао да су му све ове ствари углавном познате, јер се он није задржао само у Нишу него и у осталим градовима наше земље. Нагласио је да питање исхране по својој важности заузима прво место и да ће оно од нове жетве бити решено повољније него у прошлој години. Већ су предузете мере да се свим пасивним крајевима и градовима обезбеди исхрана у идућој години. Министар Аћимовић је даље говорио о исхрани радника, рекавши да се тим питањима посвећује сва потребна пажња, а затим је у свом говору обухватио сва остала покренута питања изражавајући своју наду за њихово правилно решење. На крају је нагласио да се од свих привреднка траже несебични напори и да сада није време да се праве капитали. Сви присутни привредници саслушали су говор Министра Аћимовића са пуном пажњом и одобравањем.

2. ЈУЛ 1942.
ИНСПЕКЦИЈА НАДЛЕШТАВА И УСТАНОВА

Ниш, 1 јула

Министар унутрашњих послова Милан Аћимовић обишао је за време свога бављења скоро сва надлештва и установе из свог ресора. На првом месту министар Аћимовић је обишао Окружно начелство где му је поднео реферат Окружни начелник Чедомир Младеновић. Министар Аћимовић се интересовао за целокупно пословање Окружног начелства и после исцрпног информисања он је очито био задовољан радом овог надлештва. Обишавши штабове обласне и окружне команде српске државне страже где су му поднели рапорте обласни командант пуковник Боривоје Марковић и окружни командант потпуковник Филип Димитријевић. Министар Аћимовић је прегледао касарну окружне чете, а затим је отишао на егзерциште где му је поднет рапорт уз свирање војне музике ове чете. Министар Аћимовић, исто тако обишао је и школу српске државне страже, где му је поднео рапорт управник државне школе потпуковник Бранко Обрадовић.

У штабу Петог добровољачког одреда министра је дочекао заменик команданта четовођа Павле Богичевић, који је поднео рапорт јавивши му да се командант одреда Марисав Петровић са целим одредом налази на терену и да су у Нишу само официри штаба и музичари који ипак дају стражу у вароши. После тога Аћимовић је обишао штаб четничке команде где га је дочекао и поднео му рапорт начелник штаба потпуковник Трифун Митић. Исто тако је Министар обишао управу полиције где му је исцрпан реферат поднео управник Милорад Туфегџић. Сем тога Министар је посетио и одељење Опште полиције где је реферат примио од шефа Мирка Живановића. На крају је министар обишао и Градско поглаварство. У Градском поглаварству исцрпан извештај о приликама у Нишу поднео је претседник Општине Јован Чемерикић, с којим је министар остао у дужем разговору.

Сем ових мање или више службених обилазака министар Аћимовић је једну од првих својих посета учинио нишком владици др. Јовану са којим је дуже време остао у пријатељском и срдачном разговору. Исто тако министар Аћимовић посетио је и Саборну цркву где је присуствовао парастосу изгинулих Срба. Поред тога Аћимовић је одржао трочасовну веома значајну конференцију са свима официрима нишког гарнизона и интересовао се за прилике код наших одреда државне страже. Најзад министар Аћимовић је у кабинету Окружног начелника извршио велики број пријема приватних странака које су му поднеле разне молбе и претпоставке.

2. ЈУЛ 1942.
УХВАЋЕН УБИЦА ОПЉАЧКАНОГ РАДНИКА

Ниш, 1 јула

Још пре извесног времена украдене су неке ствари из стана Станимира Цветковића, радника из Ниша. Вредност покрадених ствари износила је преко 3.500 динара. Али како је он био сиромах претстављало је то за њега ненакнадив губитак. Цветковић је за крађу осумњичио Ненада Радосављевића, беспосличара. Приликом претреса ове ствари нису пронађене. Можда би све остало на томе да се Радосављевић није решио да се Цветковићу освети. Пре кратког времена Цветковић је отишао да сакупља дрва поред Грабовачке реке. Тамо га је затекао Радосављевић и задавио рукама, бацивши леш у реку, како би се мислило да се Цветковић удавио у води. Када је река избацила леш истрага је утврдила одмах да је Цветковић претходно задављен. Сумња је пала на Радосављевића. На саслушању он је признао и крађу и убиство.

МС

3. ЈУЛ 1942.
МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ
„Морамо заједничким снагама, руку под руку, да савлађујемо све тешкоће“

Ниш, 2 јула

На конференцији коју је Министар унутрашњих послова Милан Аћимовић одржао у Нишу са претставницима власти из целог округа, а којој су присуствовали окружни начелник са свим својим стручним референтима, срески начелници са среским референтима за исхрану, председници општина и општинске деловође. Окружни начелник Чедомир Младеновић поднео је прегледан и језгровит реферат о општем стању у округу, рекавши да је окружно начелство од свога оснивања до данас, мада за релативно кратко време, развило своју делатност до те мере, да оно данас у очима народа претставља установу са потребним ауторитетом. Говорећи о јавној безбедности, начелник Младеновић је рекао: „Против акције партизана воде акцију наши одреди. Њихова акција дала је видне резултате који су појачани оног дана када је сељак окренуо леђа „партизанима“ са којима се није никада ни сагласио, али под чијим је терором био принуђен да их по каткад помаже. Сад је међутим српски народ свестан да његов спас лежи у раду, реду и миру.“ Излажући затим рад осталих грана делатности Окружног начелства, начелник Младеновић каже:

„Планска пољопривреда спроводи се по програму. Пољопривредни стручњаци налазе се стално на терену да би били при руци земљораднику. Завршена је сетва прољетних усева. Стање озимих и пролећних култура је задовољавајуће углавном. Побољшању у многоме су допринеле кише које су падале последњих 20 дана. Питање исхране у Нишу и пасивним срезовима задаје озбиљне бриге. Здравствене прилике код народа углавном су добре, и све здравствене установе нормално функционишу. Збрињавању сиромашних избеглица и породица заробљеника посвећује се нарочита пажња. Све школе, изузев само неке

народне школе, обављају свој рад. Сем тога постигнута је успешна сарадња између дома и школе. Национална пропаганда имала је видан успех.“

После излагања Окружног начелника Младеновића узели су реч његови стручни референти, подносећи опсежан извештај о раду и успеху, појединих грана привреде, обухватајући пољопривреду и исхрану, као и здравствено и социјално стање народа. Ветеринари су изнели опште стање прилика у њиховом делокругу. Саслушавши ова излагања министар Аћимовић одржао је леп и инспиративан говор у коме је рекао: “Хоћу да вам говорим као Србин, као брат брату, као отац сину или као син оцу. Хоћу да вам говорим од срца и молим вас да и ви то примите к'срцу и да пренесете на своје суграђане. Једно је непобитно, ако се кад у историји једног народа могло рећи да је судбина народа у његовим рукама то се данас у пуној мери може рећи за нас. Зато морамо сви заједничким снагама руку под руку, братски да савлађујемо све тешкоће и да свом народу и својој земљи осигурамо бољу и срећнију будућност.

Говорећи затим о несебичним настојањима владе народног спаса генерала Недића, министар Аћимовић рекао је: „Генерал Недић и његови сарадници веома добро знају да је данас много лакше седети негде далеко под палмама или у неком клубу са пуним џеповима народног злата и отуда преко радија без икаквог ризика за себе хушкати народ на непромишљености. Генерал Недић и његови сарадници мисле да своме народу морају помоћи онда када му је најтеже, али Генерал Недић и његови сарадници не траже за себе ништа, не траже ни части, ни славе, али једно траже и једно хоће: хоће да се заложе до последњег даха своје моћи да би сачували народ и упутили га на прави пут. Готови су и на Голготу да иду, ако је потребно само да би спасили српски народ. Они ће тим правцем ићи без обзира шта ће се с леве или десне стране рећи, јер су дубоко уверени да се тако само служи српском народу. На том путу неће их ништа поколебати нити их са пута скренути. Такав став и такав рад владе генерала Недића, већ је дао резултате.

На крају свог говора Аћимовић је рекао: „Ми морамо, драга браћо, у првом реду да сачувамо свој народ и на томе путу потребно је да сарађује цео народ. Морамо сачувати сваку српску главу, за будућа српска поколења. Молим вас да свим својима то кажете и да заједнички настојите да се у земљи сачува мир и ред, јер нам је то данас изнад свега потребно. Молим вас да својим суграђанима кажете нека знају да људи који су у Београду да су само Срби, да ће само српски радити и радиће само док њихов рад буде користан по интересе српског народа. Све што ми радимо радимо једино и искључиво за српски народ, који мора да живи и живеће вечито.“ Крај говора министра Аћимовића сви присутни поздравили су са енергичним аплаузом, кличући Претседнику владе народног спаса Милану Недићу и Министру унутрашњих послова Милану Аћимовићу.

K. J.

4. ЈУЛ 1942.
МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ
Конференција министра Аћимовића са претставницима нишких радника

Ниш, 3 јула

Бавећи се у Нишу службеним послом више од недељу дана, министар унутрашњих послова Милан Аћимовић одржао је и поред осталога и конференцију са претставницима нишких радника из Српске заједнице рада. Конференција је одржана у просторијама Српске заједнице рада и на њој су функционери ове младе и напредне организације поднели министру Аћимовићу опширан извештај о досадашњем раду као и потребама радника. Министру Аћимовићу су реферисали сарадници и претставници Српске заједнице рада Петар Малешевић, Стеван Поповић, Војин Ђорђевић и Светислав Петровић. Поред осталих питања у вези са организовањем Српске заједнице рада, на овој конференцији било је покренуто и питање исхране радника. У дискусији по томе су узели учешћа окружни начелник Чедомир Младеновић и претседник Нишке општине Чемерикић. У вези са питањем исхране радника претседник Општине је изјавио да општина намерава да у најкраће време отвори радничку кухињу, као што је до сада већ отварала кухињу за чиновнике. Претседник општине Чемерикић рекао је да му је жеља да отварање радничке кухиње у Нишу веже за боравак министра Аћимовића у Нишу, јер је он показао тако живо интересовање за исхрану целокупног становништва а посебно за исхрану радника. Са своје стране министар Аћимовић је најавио да се нада да ће исхрана становништва од нове жетве бити боље организована него што је то било у прошлој години, и да се за раднике предвиђа повећање хлеба, јер они који се више троше морају добити више хране. Радници су веома задовољни овим излагањем министра Аћимовића и поздравили га искреним узвицима: „Живео!“

K.J.

4. ЈУЛ 1942.
ПРОСЛАВА ВИДОВДАНА У НИШУ

Ниш, 3 јула

На Видовдан одржана је у нишкој Саборној цркви служба Божја, а после ње приређен је помен палим жртвама. Службу Божју служио је епископ др. Јован уз асистенцију већег броја свештенства и ђакона. На помену је епископ одржао подужи говор о потреби одржавања, јачања и испуњавања Христовог начела, о косовској етици као потврду да су наши претци истински хришћански владари.

Служби Божјој присуствовао је министар унутрашњих послова Милан Аћимовић, окружни начелник Чедомир Младеновић, претседник општине града Ниша Јован Чемерикић, обласни командант Српске државне страже пуковник Боривоје Марковић, окружни командант потпуковник Филип Димитријевић, старешине надлештва са својим чиновницима и многобројно грађанство.

4. ЈУЛ 1942.
РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 3 јула

Акција на правилном обавештавању народа у Округу нишком о приликама у нашој земљи, о нашим животним потребама и настојањима Владе народног спаса генерала Недића, спроводи се непрекидно на састанцима и зборовима са пуним разумевањем и одобравањем широких народних маса. У низу мера предузетих у циљу националне пропаганде и привредне обнове, треба забележити многобројне конференције које је одржао у току овога месеца са претставницима власти и народа у свима среским местима окружни начелник Чедомир Младеновић. У самом Нишу, у оквиру широко замишљене пропагандне акције, одржано је више родитељских састанака у средњим и основним школама. Предавачи су углавном истицали потребу националног васпитања омладине и сређивање наших унутрашњих прилика кроз рад, ред и мир. Сем тога, у Нишу је одржан велики народни збор на коме је, поред министра Душана Пантића, говорио и окружни начелник Младеновић.

4. ЈУЛ 1942.
ЗБОР НА ЧЕГРУ

Ниш, 3 јула

На Чегру је у оквиру националне пропаганде, одржан велики збор на коме су говорили директор нишке гимназије Мирко Јовановић, командант V добровољачког одбора Марисав Петровић и пољопривредни референт Среског начелства инжењер Душан Илић.

Конкурс за асистенте

Одлуком Савета Филозофског факултета од 30 јуна 1942. постављена је ван снаге одредба из објављеног стечаја за асистенте на Филозофском факултету која гласи: „Уколико се за једну катедру јави више кандидата, али за извесну катедру се не пријави или не изабере асистент, моћи ће за ову прву катедру изабрати два или више асистената.“

(Ректорат Универзитета)

4. ЈУЛ 1942.
ОМЛАДИНСКИ ЗБОР У СЕЛУ МАТЕЈЕВЦУ

Ниш, 3 јула

Командант добровољаца из Ниша Марисав Петровић одржао је у селу Матејевцу надасве успели Омладински збор. За овим омладинским збором није ни мало заостао ни омладински збор у селу Хуму, на коме је такође говорио Марисав Петровић.

4. ЈУЛ 1942.
ЈЕДАН ПРИМЕРАН ДРЖАВНИ ЧИНОВНИК

Ниш, 3 јула

У селу Рутевцу комунисти су били истакли плакат у коме су грдили среског начелника, а при врху плаката написали: „Читај, али не скидај, јер оде глава!“. Срески писар Живота Станковић посетио је ових дана село Рутевац и сазвао збор сељака, одржавши том приликом једно врло успело антикомунистичко предавање, па је затим, пред свима сељацима, поскидао комунистичке плакате и позвао присутне сељаке да не верују у ординарне лажи комунистичке партије.

4. ЈУЛ 1942.
ДУХОВНИ КОНЦЕРТ У НИШУ

Ниш, 3 јула

На Видовдан 28 јуна Окружни одбор за народно просвећивање у Нишу у оквиру рада своје секције Коларчевог народног универзитета приредио је у Народном позоришту духовни концерт. Програм овога концерта, на коме су биле композиције Мокрањца, Маринковића, Бортњанског, Ипполитова и Татарнина, испунило је нишко певачко друштво „Бранко“ са изванредним успехом. На концерту одржао је подужи говор директор II мушке гимназије Мирко Јовановић у коме се осврнуо на нашу националну етику и национално-васпитни значај Видовдана како у далекој и блиској прошлости тако и у тешкој садашњости.

10. ЈУЛ 1942.
ПУНЕ ТЕЗГЕ

Ниш, 9 јула

Продаја животних намирница на нишкој пијаци сада је слободна. Пиљарске тезге на пијаци пуне су намирница: младог кромпира, бораније, краставца и другог поврћа. Само нема, још у довољној количини познате нишке паприке.

11. ЈУЛ 1942.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШУ

Ниш, 10 јула

Ових дана поводом завршетка школске године, одржано је у Нишу неколико родитељских састанака на којима су одржана и предавања националног карактера, поред уобичајених саветовања наставника са родитељима и ученицима месних школа. Запажа се да је одзив на овим састанцима сваким даном све већи и да су ђачки родитељи просто навикли на ове састанке, очекујући их са интересовањем.

11. ЈУЛ 1942.
ЖИВА АКЦИЈА У НАРОДУ

Ниш, 10 јула

У току последње недеље одржано је у нишком округу више народних зборова, састанака и конференција национално-пропагандног карактера, а у великом броју школа одржана наставничка већа на којима је одзив и успех врло велики. У присуству великог броја сељака који су дошли са српским заставама на челу одржани су веома успели народни зборови у селима Попшици и Лалинцу, среза сврљишког. На овим зборовима говорили су Марисав Петровић, командант петог добровољачког одреда о нашој националној прошлости и духу српског народа, позивајући народ да се чува туђинског јеврејског утицаја. На сабору у Сврљигу народ је са пажњом саслушао излагање Момчила Ђорђевића и Марисава Петровића о потреби снажења националног духа у српском народу и груписања око вере и цркве.

11. ЈУЛ 1942.
КОНФЕРЕНЦИЈЕ ПО НИШКИМ СЕЛИМА

Ниш, 10 јула

У току последњих дана одржано је неколико конференција у општинама русанској, малошишкој, нишко-бањској и неким другим селима. На овим конференцијама говорио је и срески начелник, наглашавајући потребу да се очува ред и мир и да народ не пропушта ни једну прилику кад је у питању унапређење пољопривреде од чега зависи бољитак целе земље. Затим је на зборовима саветовано грађанима да испуњавају своје обавезе према држави.

11. ЈУЛ 1942.
НАСТАВНИЧКО ВЕЋЕ У ЖИТКОВЦУ

Ниш, 10 јула

У Житковцу је сазвао срески школски начелник среза моравског Петар Јовановић наставничко веће учитеља из овог среза. Присуствовало је 65 учитеља и окружни школски надзорник Бранислав Константиновић који је одржао и један говор и указао на путеве којима треба српски учитељ да иде да би спасао народ од штетних утицаја и омогућио да народ очува српски дух.

17. ЈУЛ 1942.
ИЗ УНУТРАШЊОСТИ

Ниш, 16 јула

Ниш: за нишки пехар одигране су у недељу две утакмице. Грађански је заслужено победио Београд-малу са 2:1. док је утакмица Железничар-Цар Константин прекинута у почетку другог полувремена код стања 0:0 због јаке кише. ***М.С.***

19. ЈУЛ 1942.
У ОКРУГУ НИШКОМ ОДРЖАН ЈЕ НАЈВЕЋИ БРОЈ ПРЕДАВАЊА ЗА НАРОД

Ниш, 18 јула

Захваљујући старању Окружног начелника у Нишу као и неуморном раду просветних радника акција на културном подизању народа у Округу нишком показала је већ прве своје успешне резултате. Смишљен и заједнички рад Окружног одбора за народно просвећивање, филијале Коларчевог народног универзитета у Нишу као и жива активност сеоских отсека за народно просвећивање допринели су у многоме смиривању и срећивању прилика у овом крају. Поред учитеља и свештеника интелектуалци свих струка одржали су читав низ предавања скоро у свим селима округа нишког. Поред тога сви стручни референти давали су на терену обавештења и савете. Сва прдавања су одржана са успехом и увек се показало живо интересовање народних маса, те је на овим културно-просветним скуповима редовно било много слушалаца. Да су ова предавања наишла на добар пријем и на разумевање оних којима су намењена најбоље се види из њихова броја. У Округу нишком за сразмерно кратко време одржан је рекордан број предавања на терену. Шест стотина четрдесет предавања, колико је одржано у току ове године по свим местима Округа нишког, показује да је за народ просвећивање основна претпоставка – организован рад. Интересантно је и то споменути да су ова предавања имала још једно благотворно дејство. Она су оживела код народа интерес за књигу, па су отуда и народне књижнице при отсецима за народно просвећивање обновиле свој рад с том разликом што народ чита у жељи да прошири свој круг општих и стручни знања, тако потребних у његовом животу и раду. Као што се види, рад на народном просвећивању нашао је свој пут, само треба истрајно продужити започето дело, дело народног препорода.

Н.П

19. ЈУЛ 1942.
У НИШУ ОСНОВАНО АКАДЕМСКО ПОЗОРИШТЕ

Ниш, 18 јула

У Нишу је пре кратког времена основано Академско позориште, које је већ отпочело са радом а о коме се искључиво стара Испостава Комесаријата за избеглице и пресељенике. Приходи од претстава иду у корист Дома избегличке деце, као и у корист избеглица и у остале хумане циљеве. Редитељ позоришта Миодраг Аврамовић, првак Нишког народног позоришта прикупио је знатан број интелектуалаца, већином студената и чиновника, који своје слободно време посвећују глумачкој уметности.

Позориште је спремило већ неколико комада са којима ће ускоро почети да излази пред публику. Прва претстава, која је већ давана, изванредно је успела. Приказан је комад „Смрт мајке Југовића“ од Иве Војновића. Нарочито пажњу код публике изазвали су: Мара Вукашиновић, која је играла улогу мајке Југовића, Љиљана Цветковић, кћи познатог глумца Душана Вучковића, која је играла Анђелију, Љиљана Клисаревић, која је играла косовку девојку. Славољуб Чавдаревић, који је играо Дамјана Југовића и Марко Томић у улози слепог гуслара. На репертоару су у првом реду национални комади, а страни писци заступљени су са најодабранијим делима. Ускоро ће академско позориште приказати неколико комада који су већ прпремљени па се очекује да ће и те идуће претставе доживети исти успех.

М. С.

19. ЈУЛ 1942.
ОРГАНИЗАЦИЈА БЕЗБЕДНОСТИ У НИШУ

Ниш, 18 јула

У већници градског поглаварства у Нишу одржана је конференција чланова организације грађанске заштите. Претседавао је Рад. Стефановић потпретседник нишке Општине. Организација грађанске заштите још од самог почетка свога рада ставила се на расположење Општини да је помогне у најтежем питању – снабдевању грађана хлебом. Многобројне избеглице и сиротиња наметале су општини велику бригу, па је организација грађанске заштите, преко својих органа, у реонима и појединим улицама, много учинила да се редовно сакупљају прилози за збрињавање нишке сиротиње и избеглица. Нарочито је смишљено и пожртвовано радио Комесаријат за избеглице који је основао и одржао ђачки дом. Осим питања мера да се побољша и појача акција на скупљању прилога за сиротињу, на конференцији су претресана питања помоћи општинској управи око правилног и правичног снабдевања становништва хлебом и огревом.

Општинска управа је преузела мере да ублажи невоље свију грађанских слојева у чему јој организација грађанске заштите пружа пуну сарадњу. Пошто духовни и морални недостаци наше грађанске средине чине знатне сметње у јачању моралне повезаности у народу и поверења између народа и власти, између села и града, то је на овој конференцији претресано питање и о мерама које треба предузети па да се утицај таквих штетних људи отклони. Занимљиво је да су на конференцији претставници радника предлагали круте мере, јер се злонамерни клеветници и пљачкаши не могу друкчије уразумити. Наш народ је скупо платио њихову бездушну и безочну подмуклост и опасну игру.

22. ЈУЛ 1942.
МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У ИНСПЕКЦИЈИ ПО ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 21 јула

У протеклој недељи министар унутрашњих послова Милан Аћимовић у два маха посетио је Ниш где је конферисао са органима из ресора министарства унутрашњих послова о приликама и ситуацији у овоме крају. Министар Аћимовић је у среду дошао у Сврљиг где је одржао конференцију са грађанима из самог места. Ту се министар Аћимовић распитивао о ситуацији на терену и давао потребне инструкције органима за њихов рад у циљу одржавања реда и мира. Сутрадан министар је дошао у Белу Паланку где је посетио установе свога ресора. Овде су му срески начелник и командир Српске државне страже поднели реферате из делокруга свога пословања. Министар Аћимовић се нарочито интересовао за прилике под којима се сада живи у Белој Паланци и селима овога среза. Пошто је издао одговарајућа наређења за даљи рад он је са грађанима из Беле Паланке одржао једну конференцију изложивши им ситуацију, нагласивши да сви грађани треба да настану да се у њиховим крајевима очува ред и мир и онемогуће елементи, који нарушавају ред. Претставници разних удружења обавестили су га о својим потребама и молили га да Влада учини што може да би се њихово стање поправило.

Из Беле Паланке министар Аћимовић отишао је у гранично насеље Бабин Кал где га је командир граничне страже обавестио о ситуацији на граници. Ту се министар Аћимовић задржао извесно време. Одмах затим, дошао је у село Витановце где је посетио основну школу и цркву. Око министра Аћимовића окупили су се сељаци. Он је остао са њима дуже времена у разговору обавештавајући се о месним приликама и потребама. Министар Аћимовић је дао свој новчани прилог за оправку школе која је тешко оштећена. Пошто се опростио са сељацима министар Аћимовић је из Витановца, кренуо за Сврљиг. Успут се задржао још у неколико села. После задржавања у Сврљигу од неколико часова вратио се у Ниш, где је са органима из свога ресора наставио даља конферисања и рад.

24. ЈУЛ 1942.
ЗАРИЈА ПОПОВИЋ И НИШ

Ниш, 23 јула

Заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић у пратњи сарадника боравио је три дана у Нишу и извршио инспекцију у жупској пословници СЗР. За време боравка у Нишу Поповић је примио окружне челнике СЗР из Крушевца, Зајечара и Лесковца. Исто тако заменик старешине извршио је преглед непокретне имовине ранијих радничких организација у Нишу која је прешла у власништво Српске заједнице рада и интересовао се за земљиште на коме ће се подићи Српска заједница рада у Нишу.

Зарија Поповић са својим сарадницима посетио је Фабрику дувана, железничке и мостовске радионице и одржао састанке са претставницима управа предузећа и радницима. Дискутовано је о положају радника, њиховим надницама и проблему исхране. У присуству Поповића подељено је радницима железничких установа по 12 килограма брашна које је добијено на тражење Српске заједнице рада. Одлучено је да отпочне рад кухиња за раднике у кругу железничких радионица у којој ће се хранити неколико хиљада радника. Пред одлазак из Ниша Зарија Поповић је имао састанак са Министром унутрашњих послова Миланом Аћимовићем, окружним начелником Младеновићем и другим претставницима власти.

25. ЈУЛ 1942.
АКЦИЈА ЗА ПОМОЋ РАТНИМ ЖРТВАМА У НИШУ

Ниш, 24 јула

У Нишу је предузета веома озбиљна акција да се помогне жртвама рата у овим тешким врменима. Иницијативу је повео окружни одбор за народно просвећивање на челу са окружним начелником Чедомиром Младеновићем, који је његов претседник. Ради остварења постављеног циља синоћ је одржана конференција претставника надлештава, корпорација и хуманих друштава. Конференцију је отворио окружни начелник Младеновић који је у својој уводној речи истакао потребу и дужност да се укаже помоћ жртвама рата, па је између осталог рекао:

„Свима нама као сведоцима недаће коју је српски народ преживео и коју још увек преживљава због несрећно започетог, а још несрећније завршеног рата, позната су врло добро сва недела којима је наш српски народ од стране комуниста био изложен, као што вам је исто тако познато и то да су жртве многобројне и да се оне манифестују у разним формама и облицима. Тим жртвама, тој нашој несрећној српској браћи, не би у овим тешким приликама, у овим најтежим данима по српски народ, могао да помогне нико други него опет ми Срби, који смо колико-толико у бољим приликама. Због тога апелујем на све присутне да се заложе свим снагама ради организовања помоћи настрадалим у рату на тај начин што би се приступило прикупљању добровољних прилога на једној широкој основици.“

Како је Одбор Црвеног Крста у Нишу већ и сам предузео сличну акцију и одредио датум, 2 августа, за прикупљање прилога, одлучено је да се Окружни одбор за народно просвећивање стави на расположење Друштву Црвеног Крста ради што успешнијег извођења предвиђеног плана. У томе циљу од стране Окружног одбора за народно просвећивање делегирани су Црвеном Крсту чланови одбора Мирко Јовановић, директор II Мушке гимназије, Боривоје Миленковић, свештеник и Влада Поповић, учитељ. Они ће бити прикључени посебној секцији Црвеног Крста која има задатак да изврши организовање прикупљања прилога. Прикупљање ових прилога замишљено је на једној широкој бази и оно се неће ограничити само на прикупљање прилога по улицама у току једног дана, него ће се исто тако навршити и обилно

прикупљање по разним предузећима, надлештвима, кућама итд., у току једне целе недеље и то од 2 до 9 августа. Акција за прикупљање ових прилога неће се извршити само у Нишу и по осталим већим местима, нарочито среским, него ће се исто тако извршити прикупљање прилога у намирницама и по селима.

J. K.

5. АВГУСТ 1942.
ПЕТА ЖРТВА НИШКОГ ЗЛОЧИНЦА

Ниш, 4 августа

Измамио из куће своју љубавницу и убио је

Становништво Ниша је још увек под утиском одвратног троструког злочина који се одиграо у близини града, а којом су приликом изгубиле животе инж. Радомир Новаковић, Ненад Илић и Гордана Цветковић, ћерка познатог нишког глумца и писца Душана Цветковића. Према опису злочинца, који је дала Радмила Миловановић, пријатељица убијеног Новаковића она је у последњем тренутку успела да побегне разбојнику, показало се да је убица бивши робијаш Јован Стојановић из села Вукманова. Недавно пуштен из Казненог завода, он је у свом селу одмах убио једног старца, одметнуо се у шуму и ових дана извршио троструки злочин. Међутим, док још власти трагају за њим овај злочинац убио је јуче и своју љубавницу, коју је ноћу успео да измами из њене куће. На основу исказа Радмиле Миловановић истражне власти наставиле су прогањање злочинца у свим правцима. Радмила тврди да убица није тражио новац од жртава, чак није хтео да прими извесну суму коју му је Новаковић понудио. Међутим, комисија је утврдила да су сви убијени били и опљачкани. Једино је код Илића нађено у чарапи 500 динара, коју је суму Илић вероватно сакрио за време док их је разбојник држао пред пушком. Занимљиво је да се у Нишу одржавају разне верзије иницијатора ових злочина, али истрага још није успела да дође до позитивних доказа.

МС

6. АВГУСТ 1942.
ПРОСВЕТНЕ ПРИРЕДБЕ У НИШУ

Ниш, 5 августа

У недељу 2 августа у биоскопу „Европа“ Подружница Коларчевог народног универзитета у Нишу приредила је две занимљиве филмске претставе: „Борба животиња за опстанак у америчким пустињама“ и „Кроз Персију“. Ову биоскопску културно-биоскопску приредбу отворио је претседник Подружнице Мирко Јовановић, па је са тим, у вези са садржином филмова професор Часлав Стојадиновић одржао занимљиво стручно предавање. Ове филмске претставе даваће се у току три дана за ђаке, грађанство и радничку омладину.

6. АВГУСТ 1942.
100.000 НАГРАДА ЗА ХВАТАЊЕ АТЕНТАТОРА НА ПРУГУ

Ниш, 5 августа

Фелдкомандат у Нишу издао је следећу објаву: „У месецима јуну и јулу 1942. године десила су се на главној железничкој прузи Београд-Солун следећа три железничка атентата:

16 - VI - 1942. г. између Мезграје – Топонице на прузи Ниш-Београд;

13 - VII - 1942. г. 12. км. северозападно од Ниша, између Мезграје и Топонице 700 м југоисточно од места на Морави;

21 - VII - 1942. г. око 6 км. југозападно од Ниша, 1.500 метара северно од старог Међурова.

Тим атентатима оштећени су саобраћајни објекти у Србији. Општине које се налазе у близини места атентата, кажњене су тешким новчаним казнама. Ако се десе и даље атентати предузеће се даље мере. Осигурање ових објеката је и у личном интересу српског становништа, стога дајемо 100.000 динара ономе ко помогне ухватити атентатора да би исти био ухапшен и приведен казни. Саопштење могу Фелкоманданту, усмено или писмено, доставити. О делењу казне одлучује се по личном нахођењу.“

Фелдкомандант
Фрајхер Фон Ботмер, пуковник

7. АВГУСТ 1942.
ГРАЂАНИ НИША ОБИЛНО ДАЈУ ПРИЛОГЕ ЗА РАТНЕ ЖРТВЕ

Ниш, 6 августа

Већ први дани прикупљања прилога за ратне жртве, које је организовао бановски одбор Црвеног Крста у сарадњи са окружним одбором за народно просвећивање и хуманим друштвима, дао је врло добре резултате. На угловима и раскрсницама улица стајале су девојчице са тракама Црвеног крста и нудиле пролазницима касице у које су становници Ниша врло радо стављали своје прилоге. Није било уопште случаја да је неко одбио да приложи. Ових дана прикупљају се и прилози по кућама, и то не само у новцу, већ и у намирницама и одећи. Имућнији људи имају ту прилику да издашно помогну ову племениту акцију. На трамвајима, поред редовне возне карте кондуктери наплаћују пола динара или динар као прилог за ратне жртве. Нишки спортисти приредили су две пријатељске утакмице на игралишту СК Железничара и приход предали Црвеном крсту за исту сврху. Народно позориште приредило је једну претставу и пред препуном кућом приказало „Девојачку клетву“. И овде је приход предат Црвеном крсту. Оба нишка биоскопа дала су по једну претставу у корист ратних жртава. Сем тога, сва надлештва и предузећа прикупљају прилоге од својих намештеника и чиновника за исти циљ.

У акцији за прикупљање прилога учествују секције пододбора Црвеног Крста, као и разни одбори по селима, школама и црквама. Прикупљање прилога у новцу и болничком материјалу вршиће се до краја августа, а прикупљање намирница све до јесени. У прогласу, који је Црвни крст упутио становништву Ниша, каже се да су многи српски синови као ратни заробљеници често без икога свога у земљи, и лишени могућности да добију помоћ, а многи ипак имају сиромашне породице које им не могу ништа послати. Велики је број и остарелих, изнемоглих и ратом онеспособљених, а још већи број српске деце и нејачи без хранитеља. Најзад, ту су и многобројне избеглице које су дошле у Србију често без икаквих средстава, и којима је такође потребна помоћ. Знатан је број и сиротиње, како на селу тако и у граду, нарочито беспомоћних мајки и деце, стараца и старица, чију судбину треба да ублаже дарежљиве руке њихове браће и сестара. Свима њима потребна је помоћ која мора да иде до самоодрицања, јер сваки прави Србин и Српкиња, сваки истински родољуб мора сматрати за своју свету дужност да помогне својој браћи у невољи. Прожет духом доброчинства и солидарности наш народ је и могао да се одржи у току векова, а то начело треба и данас да буде прво и најважније.

У апелу се нарочито позивају сва надлештва, установе, друштва, предузећа, појединци родољубиви Срби и Српкиње, затим свештенство и учитељство, да настоје свим силама како би ова акција доживела што већи успех.

М. С.

8. АВГУСТ 1942.
ИЗНЕНАЂЕЊА У НИШКОМ КУПУ

Ниш, 7 августа

Нишки куп је доживео још два велика изненађења: Хајдук је савладао Железничара са резултатом 3:1, а Србија Београд – Малу са 4:1. Победе Србије и Хајдука су потпуно заслужене. После ових утакмица табела Нишког купа овако изгледа: Синђелић 12:4 8 (0), Победа 22:9 6 (2), Хајдук 10:5 6 (2), Грађански 8:6 5 (3). Србија 14:19 4 (6), Београд-Мала 7:11 3 (7), Цар Константин 7:14 3 (7), Железничар 5:16 1 (9).

М.С.

8. АВГУСТ 1942.
БЕОГРАДСКИ АТЛЕТИЧАРИ У НИШУ

Ниш, 7 августа

Сутра путују у Ниш да тамо присуствују лакоатлетском пропагандном митингу на коме ће се одржати такмичење у следећим дисциплинама: 100 м., 200 м., 800 м., 5000 м., скок увис и даљ, скок с мотком, диск, кугла и штафете 4х100 м., лакоатлетичари С.к. 1913 Прибић, Медаковић, Ђорђевић и Чудовичанин. Из Бск-а одлази само Н. Новаковић.

9. АВГУСТ 1942.
МИНИСТАР АЋИМОВИЋ У НИШУ
(Телефонски извештај)

Ниш, 8 августа

Синоћ око 9 часова допутовао је у Ниш министар унутрашњих послова Милан Аћимовић. У пратњи министра налази се његов шеф кабинета Лукић. Министар Аћимовић допутовао је у Ниш због велике акције владиних одреда на дефинитивном рашчишћавању сврљишких планина од остатка комунистичких банди. Министар Аћимовић задржаће се у Нишу дуже времена.

11. АВГУСТ 1942.
ПОЛИТКОМ ОЗРЕНСКОГ КОМУНИСТИЧКОГ ПОКРЕТА УБИЈЕН НА ПЕРИФЕРИЈИ НИША

Ниш, 10 августа

Прекјуче, око 6 часова ујутру, убијен је при покушају бекства код нишке фабрике дувана политички комесар Озренског комунистичког одреда Бранко Беговић, медицинар родом из Глине.

После распада комунистичких одреда који су се гоњени од владиних одреда повукли у Сврљишке планине, велики број комуниста почео је да напушта своје чете, тражећи уточиште по насељеним местима у Сврљишком округу.

Међутим, становништво села која леже разбацана по огранцима сврљишких планина, уколико није било одреда, само је хватало придошле комунисте и предавало их властима. Такав је случај са командантом једног комунистичког одреда, кога су ухватила два седамнаестогодишња младића и предала га Команди српске државне службе.

Добро упознат са расположењем сељака Беговић се није усудио да сврати ма и у једно село, него је преко планина успео да стигне до предграђа Ниша. Међутим, Беговић је одмах био примећен и о томе је истог тренутка обавештена Српска државна стража. Један аутомобил са неколико људи на челу са потпуковником Димитријевићем кренуо је ка предграђу Ниша „Црвени крст“. Непосредно поред фабрике дувана наишли су на Беговића који је кренуо према граду. Позван да стане и преда оружје политички комесар Бранко Беговић подигао је руке и обавестио потпуковника Димитријевића да му се револвер и једна бомба налазе у џепу. И када је разоружан поведен ка аутомобилу, Беговић је изненада почео да бежи. Један од војника стигао га је и ударио га кундаком, али, јаког телесног састава политком је издржао овај ударац и наставио са бекством. За њим је после испаљено неколико метака од којих се Беговић срушио на месту мртав.

Д.Ј.

11. АВГУСТ 1942.
УХВАЋЕНА ДВА БАНДИТА

Ниш, 10 августа

Прекјуче око 4 часа ухваћен је у селу Палиграце, срез алексиначки, активни комунист озренског комунистичког одреда „Звонко“ (Крајтер Максимилијан), Словенац, родом из села Халијер, срез Превање. Звонка је ухватила патрола пољске станице Доња Трнава.

Истога дана у селу Добрујевци, у срезу алексиначком, београдски школски одред ухватио је активног комунисту „Милију“ (Бранко Лакчевић), родом из Црне Горе, који је живео у Подгорици, а такође припадао озренском комунистичком одреду.

Лакчевић је на саслушању изјавио да је оружје негде склонио.

11. АВГУСТ 1942.
УСПЕШАН РАД НАРОДНИХ ШКОЛА У НИШУ

Ниш, 10 августа

И поред изузетних прилика у нашој земљи у току прошле школске године, извођењу наставе у нашим народним школама приступило се веома живо и са одлучношћу да се настава изводи онако како захтева потреба солидарног васпитања школске деце. Таква одлучност уродила је добрим плодом и школска година је у нишким народним школама успешно завршена. Рад нишких народних школа углавном је срећен и од краја фебруара текао је нормално до свечаних испита у јулу ове године. У току протекле школске 1941/1942 године у Нишу је радило седам народних школа са укупно 110 одељења и 129 наставника, од којих 69 женских и 60 мушких. На крају школске године било је свега 4.115 ученика и ученица од којих је успешно завршило разред 3.335 ученика. Није показало добар успех свега 158 ученика и ученица, док су остали отпали било због непохађања школе, било због тога што се нису јавили на испит. И поред свих незгода, похађање школе било је задовољавајуће. Здравље школске деце било је углавном добро, а смртност мала. Од ђачких организација одличан успех је показао Подмладак Црвеног крста који је био спроведен у свима народним школама, видно делајући на буђењу саосећања код деце и на умањивању патњи. У ову сврху школска деца су сваког месеца прилагала Подмлатку Црвеног крста своје улоге.

Од нарочите је важности веома близак контакт који је у току школске године успостављен између ђачких родитеља и учитеља. То је постигнуто родитељским састанцима, који су се показали као врло корисни. Успех овога корисног контакта најбоље се огледао приликом свечаности завршетка школске године, када су ђачки родитељи у великом броју суделовали свечаностима и пратили програм са живом пажњом и интересовањем.

11. АВГУСТ 1942.
УСПЕХ КОЛАРЧЕВОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Ниш, 10 августа

Подружница Коларчевог народног универзитета у Нишу врло је активна. До сада је одржано седам успелих предавања из области народног живота, а приређено је и неколико филмских претстава просветног карактера.

11. АВГУСТ 1942.
БОРАВАК МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШУ

Ниш, 10 августа

Већ неколико дана налази се у Нишу министар унутрашњих дела, Милан Аћимовић који је овамо допутовао у пратњи свога шефа кабинета Лукића. Одмах по своме доласку министар Аћимовић посетио је Команду српске државне страже, где је са командантом пуковником Јонићем, потпуковником Димитријевићем и начелником штаба одржао неколико конференција у вези са акцијом рашчишћавања масива Сврљишких планина од остатака разбијених комунистичких одреда чији се припадници из дана у дан у све већем броју предају властима у Нишу, или патролама које крстаре у Сврљишком округу.

Д.Ј.

12. АВГУСТ 1942.
ЛАКОАТЛЕТСКО ТАКМИЧЕЊЕ У НИШУ

Ниш, 11 августа

У Нишу је одржано пропагандно лакоатлетско такмичење на којем су узели учешће и атлетичари Ск. 1913: Прибић, Чудовичанин, Медаковић и Ђорђевић. Такмичење је сасвим успело у погледу организације, мада је стаза скоро немогућа за трчање. За такмичење је владало у Нишу велико интересовање, што сведочи и велики број гледалаца, који је са великим интересовањем пратио такмичење до краја. Технички резултати су следећи:

- Скок у даљ: 1) Јовановић С. (Ж.) 5, 82 м., 2) Медаковић (Ск 1913) 5, 76 м., 3) Трајковић 2 (Ж.) 5,19м.
- Скок с мотком: 1) Ђорђевић (Ск 1913) 3,10 м., 2) Медаковић (Ск 1913) 2,90 м., 3) Јовановић С (Ж.) 2, 80 м.
- Трчање на 100 м.: 1) Кнежевић (Ж.) 12, 2 м., 2) Медаковић (Ск 1913) 12, 2 м., 3) Голубовић (Ж.) 12, 4 м.
- Трчање на 400 м.: Чудовичанин (Ск 1913) 55, 6 м., 2) Трајковић (Ж.) 58, 4 м., 3) Савић (Ж.).
- Трчање на 500 м. :1) Прибић (Ск 1913) 18:37, 2 м., 2) Мастен (Ж.).
- Скок у вис: Трајковић (Ж) 1, 65 м., 2) Јовановић С. (Ж.) 1, 55 м., Ђорђевић (Ск 1913) 1, 50 м.
- Штафета 800-400-200-100 м.: Ск 1913 (Прибић, Чудновичанин, Медаковић, Ђорђевић 3, 46), Железничар (Трајковић, Јовановић, Голубовић, Кнежевић) 3, 50, 8.

18. АВГУСТ 1942.
НИШКА ОПШТИНА ДАЈЕ ГРАЂАНИМА ДРВА И УГАЉ

Ниш, 17 августа

Становништву Ниша које не располаже никаквим резервама, општина издаје дрво и угаљ. Градско поглаварство издало је становништву нове књижице за набавку намирница, којом су приликом извршена и извесна проверавања.

Александар Колацио и Вукица Илић приредили су у Нишу два вокална концерта. Оба пута била је рекордна посета.

Одељење за исхрану при Градском поглаварству у Нишу издаје на сваког члана домаћинства по 250 грама брашна дневно. Следовање се издаје за по неколико дана одједном.

Украо је из појате свога суседа Анте Сретковића Властимир Здравковић, земљорадник из села Бурдима осам јагњади.

Сатирично позориште из Београда дошло је у Ниш, где ће гостовати неколико дана.

Нове купоне за месо издало је Градско поглаварсто становништву.

Нишко певачко друштво „Бранко“ приредило је концерт са кога је приход предат овдашњем Црвеном крсту као помоћ пострадалим у рату.

Нишко народно позориште извршило је последње припреме за гостовање по околним местима. Према предвиђеном програму прво ће се ићи у Лесковац.

Подружница Коларчевог народног Универзитета у Нишу приказала је у Биоскопу „Европа“ културни филм о животињама које живе у прашуми.

19. АВГУСТ 1942.
ДВА ВЕЛИКА ЗБОРА МИНИСТРА АЋИМОВИЋА У НИШКОМ ОКРУГУ

Ниш, 18 августа

На падинама сврљишких масива леже разбацана села, тиха, мирна и слободна. Ономе, од чега су њихови становници толико страховали најзад је крај. Источна Србија је мирна. Исте оне снажне руке које су у најтежим моментима прихватиле пушке и у сарадњи са владиним одредима одлучно и дефинитивно ликвидирале остатке комунистичких одреда који су још преко својих помоћних одреда по селима неумољиво владали, те исте руке данас су поново узеле свој алат и продужиле мирно и слободно да раде земљу која је увек била њихова, коју они тако воле. Добра и плодна света српска земља! Међу тим селима, изниклим час у долинама час на падинама планина, постоји село Тијовац, оаза чиста и непокварена у минулим борбама против комуниста. У најодлучнијем тренуку Тијовац је, од 120 душа, колико живи у њему, дао 40 људи који су без ичије иницијативе, узели пушке у руке и устали у одбрану села, не дозволивши више никада да неко други, који њима није близак, завлада њиховим домовима.

Велики народни збор

Још од раног јутра, са српком заставом и музиком на челу, пристизали су становници села Бучума, Бурдина, Извора, Драјинца и Миљковца. И већ око 10 часова, када је, у пратњи пуковника Јонића и осталог вођства Српске државне страже стигао министар унутрашњих дела Милан Ађимовић, на великој пољани испод самог села било је искупљено преко 2000 душа. На једном узвишењу подигнута је привремена позорница под ведрим небом, на којој су чланови Народног позоришта у Нишу требали да одрже претставу. На програму је била „Девојачка клетва“, комад из народног живота. По силаску министра Ађимовића из села, пришли су му председници свих пет општина, чији су становници дошли на збор, и поздравили га, а после српске химне, коју је освирала музика Српске државне страже, отпочела је претстава. Сељаци су за време целог извођења пажљиво пратили сваки моменат, поздрављајући највеће тренутке овога комада.

Говор министра Ађимовића

По завршеној претстави министар унутрашњих дела Милан Ађимовић одржао је окупљеним сељацима говор у коме је између осталог рекао: „Браћо Срби и сестре Српкиње, ви сте овде из овог позоришног комада видели две ствари: на једној страни видели сте како се Србин борио за свој народ, а на другој страни видели сте онакав тип човека какав Србин никада не сме да буде. Ми смо имали један рат, који смо изгубили. За протеклих 20 година ми, Срби, у бившој држави заборавили смо на себе, на своју прошлост и историју, одрекли смо се славне традиције и свете српске заставе. Браћо, водили смо рат и изгубили га. То је за собом повукло последице и тешкоће, а захтевало велике жртве да би из оног расула поново успоставили ред и мир. Међутим, у тим најтежим данима појавили су се они који су хтели да изазову нове несреће и задају ударац ножем у леђа српском народу. На овај комад српске земље сјатили су се разни Кондради и Левији, који су хтели да својом „народно-ослободилачком“ борбом поново баце Србију у вртлог несреће и ужаса. Они су вас почели наговарати да се дигнете. Ви сте сви били војници и ви сви знате шта значи борити се само пушком, и то рђавом пушком. И поред тога многи Србин био је заведен од злочинаца који су хтели пропаст српског народа. Али долазе српски одреди са својом славном заставом да вам помогну у заједничкој борби на уништењу оних, који су хтели да својим радом претворе ваша села у прах и пепео. Ви, свесни и паметни, помогли сте да се са овим непријатељем једном за свагда ликвидира и да се у овим крајевима поново поврати ред и мир од кога зависи боља будућност и срећа српског народа.

Ви данас седите спокојно у својим домовима и у мирном раду спремате се за боље дане. Овај крај је сада чист. У њему се поново чује српска песма и српска реч. Село Тијовац у овој борби заузима прво место. Његово становништво скочило је као један човек против комуниста и дало пример осталима како се бори против оних који су хтели да га гурну у пропаст. Нека је са моје стране велика хвала Тијовчанима што су учинили оно што им је српска дужност налагала. Браћо, данас су нам мир и ред најпотребнији. Ја сам убеђен да ви тако осећате. И сваки онај који би својим рушилачким радом угрозио живот српког народа, његов је непријатељ. Против таквих људи морамо сви да устанемо и да им онемогућимо живот и рад у нашој средини. Уложимо на овом раду све више могуће снаге. Ја знам да вам то није лако. Знам да будно стојећи на стражи ви занемарујете рад на вашим њивама, али морамо да пребродимо ове дане, очекујући бољу будућност. Не будемо ли тако радили судбина нам може бити горка и црна. Постигнимо то радећи заједно, сложно, раме уз раме, помажући оне што немају и оне чији су хранитељи данас далеко од својих домова. Испунимо своју човечанску дужност, обрађујући њихове њиве. Не дозволимо да оне зарасту у коров. Будите Срби и верујте у бољу и срећнију Србију! Живели браћо! Живела Србија!“

За време свог говора окупљеним становницима пет околних села, министар Аћимовић био је прекидан одушевљеним поздрављањем. По завршетку говора, сви сељаци, у формацији двојних редова продефиловали су испред министра Аћимовића, пуковника Јонића и потпуковника Димитријевића и осталог вођства Српске државне страже. На челу сваког села налазила се сеоска милиција која је у борби за чување својих њива и домова постигла велике успехе.

Министар Аћимовић поделио је затим 50.000 динара оним Тијовчанима који су учествовали у борбама против комуниста. Пред сам полазак из села вођ сеоске милиције поздравио је министра Аћимовића изразивши му своју најдубљу захвалност и оданост села Тијовца, које је први ут у своме животу доживело посету једног високог државног функционера.

По завршеној свечаности у Тијовцу министар Аћимовић кренуо је са својом пратњом у село Гушевац, где га је сачекало преко 3.000 сељака окупљених из околних села. И овде је нишко Народно позориште приредило претставу, после које је министар Аћимовић одржао говор, у коме је похвалио рад сељака на сређивању прилика у минулим данима, позивајући их да и даље остану непоколебљиви у својој борби за сигурност својих домова. Предвече министар унутрашњих дела Милан Аћимовић напустио је село Гушевац и преко Сврљига вратио се у Ниш.

Д.Ј.

20. АВГУСТ 1942.
ДУХОВНИ КОНЦЕРТ У НИШУ

Ниш, 19 августа

У оквиру акције за прикупљање прилога за ратне жртве одржан је у Нишу у недељу 9 августа духовни концерт у Народном позоришту. Под вођством хоровође Душана Радовановића, пробране црквено-музичке тачке овог концерта одлично је отпевало нишко певачко друштво „Бранко“. Пре почетка концерта одржао је Мирко Јовановић, директор Друге мушке гиманазије, информативно предавање о црквеној музици и њеном развоју од Светог Саве до данас.

20. АВГУСТ 1942.
ЛОПОВИ КАЖЊЕНИ СМРТНОМ КАЗНОМ

Ниш, 19 августа

Преки суд осудио је на смрт Радомира Миљковића из села Станци у Срезу алексиначком и Живојина Живадиновића из села Добрујевца у истом срезу, због вршења провалних крађа. Ова двојица су у фебруару обили радњу Милана Вељковића у Станцима и однели 8000 динара, већу количину цигарета итд. Поред тога Миљковић је још једном дошао да опљачка исту радњу и однео из ње разне ствари у вредности од 50.000 динара. Живадиновић је у мају месецу опљачкао кућу Радоја Марковића из Добријевца и узео 40 килограма пшенице. Миљковић и Живадиновић признали су своје крађе, па је пресуда одмах извршена.

20. АВГУСТ 1942.
ЂАЧКА ТРПЕЗА РАДИЛА И ЗА ВРЕМЕ РАСПУСТА

Ниш, 19 августа

Благодарећи напорима наставничког одбора и предусретљивости Градског поглаварства, као и помоћи коју су дали племенити грађани, ђачка трпеза у Нишу радила је са незнатним прекидима и у току овога лета. У трпези је добијало храну преко 160 ученика и ученица. Велики део намирница лиферовале су и школске баште Прве и Друге мушке гимназије. Подружница Коларчевог народног универзитета приредила је у биоскопу „Европа“ филмску претставу за ученике основних школа из села у околини Ниша.

М.С.

23. АВГУСТ 1942.
РАСВЕТЉАВАЊЕ ЈЕДНЕ ТРАГЕДИЈЕ У НИШУ
ИСКАЗИ РАДМИЛЕ МИЛОВАНОВИЋ КОЈА ЈЕ ИЗБЕГЛА ПЕТОСТРУКОМ УБИЦИ

Ниш, 22 августа

Одвратан злочин који је извршио зликовац Јован Стојановић, петоструки убица, чије су жртве међу осталима биле и инжењер Радомир Новаковић, Гордана Цветковић и Ненад Илић, иако је злочинац већ убијен од стране потера још увек веома интересује нишке грађане.

Највећа пажња скренута је сада на исказ Радмиле Миловановић, која је срећом успела да се спасе у последњем моменту од куршума свирепог убице. Радмила је дала многе податке истрази, која се још увек бави овом драмом у Габровачкој Реци. Радмила тврди да је, мада је избегла несрећу, доживела ипак најтежи ударац, јер је злочинац убио човека кога је она силно волела, инжењера Новаковића, и са којим је, како она каже, требала да се ускоро венча чим он добије и формални развод од своје жене.

Радмила се исповеда

О тој својој љубави Радмила нам каже да је старог датума, јер је још пре 7-8 година, кад је она још била ученица гимназије, осетила да воли Новаковића. Тада није знала да је он ожењен и мислила је да је нашла своју срећу. Кад је сазнала да је ожењен, напустила је маштање и покушала да живи без њега. Међутим, њена љубав је била јача и, кад је пролетос први пут са њим разговарала – а тада је Новаковић већ живео одвојено од своје жене, - њих двоје су искрено једно другом изразили своје жеље. Радмила каже да је њу Новаковић први позвао да живе заједно, али она није још могла да пристане јер је имала обавезе према својој породици, пошто је њена мајка живчано оболела и оставила целу кућу на кћери. Новаковић је, како каже Радмила хтео да је некако осигура, па јој је понудио на поклон извесно имање, али је она то одлучно одбила јер је, како тврди, била убеђена да ће је он сасвим сигурно узети за жену иако је она сиромашна, а он богат. Штавише, Радмила каже да је последњих дана пред погибију Новаковић нарочито од ње захтевао да се пресели у његову кућу, без обзира шта ће свет о томе рећи. О томе су они разговарали и онога дана када су изашли у шетњу ван Ниша, али их је тада одједном прекинуо глас злочинца који је наредио да стану.... После тога одиграла се трагедија која је већ добро позната читаоцима из већ објављених описа овог свирепог догађаја.

Да ли је било велике љубави?

Из исказа Радмилиних види се да је злочинац своје жртве држао пред пушком на мало необичан начин, јер се са њима цело време шалио, давао им хлеба да једу, па чак молио их и да запевају. Изгледало је као да ће их пустити да иду својим путем. Међутим, када их је повео да испред њега пођу на неколико корака одједном је припуцао и – резултат те пуцњаве биле су три жртве. Радмила каже да је искористила прилику кад је злочинац почео да вуче убијену Гордану у кукурузе, да побегне према граду. Тако се спасла.

Занимљиви су искази породице убијеног инжењера Новаковића. Отац Радомиров, Злативоје Новаковић, економ из Дубоне, дао је једну изјаву вашем дописнику у којој каже „да су искази једне особе ствари тако претставили како је њој годило, не би ли из овог удеса испрела љубавну авантуру у виду сензационалног романа.“ Отац Новаковић даље каже да ће се обелоданити истина и ствари показати у правој светлости. Најзад, он на завршетку каже следеће: „Велике љубави приликом ове трагедије било је заиста, и њу је показала недужно страдала девојка која је свој живот положила поред свог вереника.“ При томе он мисли на несрећну судбину Гордане Цветковић и њеног вереника Ненада Илића.

М.С.

29. АВГУСТ 1942.
У НИШУ ПРИКУПЉЕНО ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ ПОЛА МИЛИОНА ДИНАРА

Ниш, 28 августа

Благодарећи акцији Одбора Црвеног Крста у Нишу је досада прикупљено за пострадале у рату око пола милиона динара. Поред осталих дали су веће суме: М. Ристић и синови 100.000 динара, В. Милојковић 10.000 динара, М. Цветковић 10.000 динара, браћа Димитријевић 5.000 динара, Пивара „Апел“ 3.000 динара, В. Миловановић 3.000 динара, М. Младеновић 2.000 динара, Пејић, Стефановић и Комп. 5.000 динара, Добривоје Стошовић 2.000 динара, Н. Игњатовић 1.000 динара, Циглана „Лаф“ 1.000 динара, Лазар Томић 1.000 динара и С. Тодоровић 1.000 динара.

У биоскопу „Цар“ приређена је једна претстава за раднике, а у корист избегличке сиротиње Академско позориште у Нишу приредило је претставу „Смрт мајке Југовића“.

Управа полиција наредила је да се поново пријаве сва лица која су настањена у Нишу, како би се могла правилно вршити контрола.

У свим нишким гимназијама почели су поправни испити, који ће трајати неколико дана.

У Окружном суду одржан је претрес Арсену Миљковићу, Светозару Војиновићу, Тодору Ђорђевићу и Милораду Ђорђевићу из села Габровца. Државни тужилац терети их да су у ноћи између 1 и 2 јула убили Алексу Ђорђевића из истог села. Покојник Алекса пошао је са својим сином Страцимиром у село Мрамор на пијацу, али како га је на путу затекао мрак он је решио да преноћи на месту званом Мечкарски Поток. Окривљени сељаци из Габровца пратили су Алексу у намери да га убију. Кад је његов син заспао, они су почели моткама да туку Алексу, све док није пао мртав. Мали Страцимир се за време ове туче пробудио и побегао у Габровац да извести своје рођаке. Када су они дошли нашли су само леш Алексин, а зликовцима није било ни трага. На суду злочинци су порицали дело, трудећи се да докажу алиби. Суд је ослободио у недостатку доказа, само Арсена Миљковића, а осталу тројицу осудио је на по 20 година робије. ***М.С.***

31. АВГУСТ 1942.
УХВАЋЕН ПРЕПРЕДЕНИ ЛОПОВ У НИШУ

Ниш, 30 августа

Нишка полиција успела је да ухвати опасног крадљивца Ненада Ђорђевића беспосличара из Ниша, који је дуже времена вршио провале. Препредени провалник ухваћен је у тренутку када је после извршене крађе искочио из једног магацина. Ухватио га је полицијски стражар Милош Поповић. Провалник Ненад Ђорђевић извршио је велики број крађа. Из стана Данице Балтазаревић, домаћице из Ниша, у Југ Богдановој 2, однео је намирнице у вредности од 20.000 динара, из стана Добросава Станојевића у Загребачкој број 6 однео је 20 килограма масти и других ствари. Сем тога, покрао је станове Маре Петровић, домаћице из Ниша, Анђе Јовановић домаћице. Поред ових, извршио је још читав низ ситнијих крађа. Интересантно је да нико од покрадених није могао да затекне препределог провалника на „послу“.

М.С.

3. СЕПТЕМБАР 1942.
ЦРВЕНИ КРСТ ИЗ НИША ПОСЛАО 3000 ПАКЕТА ЗАРОБЉЕНИЦИМА

Ниш, 2 септембра

Друштво Црвног Крста у Нишу послало је до сада око 3000 пакета нашим ратним заробљеницима.

После завршеног гостовања у Лесковцу, Нишко народно позориште отишло је у Алексинац. Овде је преминула Видосава Пешић-Симић, чланица Нишког народног позоришта. Њена смрт изазвала је жаљење у глумачким круговима.

Црвеном крсту у Нишу за пострадале у рату приложили су: Бора Миленковић 100 динара, Тома Трепић 200, Бора Марковић 120, Драгољуб Јанковић 200, Влад. Гроздановић 50, Петар Милосављевић 200, Влад. Ристић 300, Ружић 200, Михајло Тодоровић, В. Стојановић и Душан Коцић по 150 динара. ***М.С.***

3. СЕПТЕМБАР 1942.
БОРБА ПРОТИВ „ЦРНЕ БЕРЗЕ“
ТРГОВАЦ САКРИО РОБУ У ВРЕДНОСТИ 1,000.000 ДИНАРА

Ниш, 2 септембра

Окружно начелство у Нишу по Уредби о ценама казнило је Драгољуба Тодоровића, трговца из Ниша што је сакрио мануфактурну и текстилну робу у вредности око милион динара, не желећи да је прода грађанству. Он је кажњен са 30 дана затвора, са присилним радом, 80.000 динара новчане казне и са 20 дана принудног боравка у концентрационом логору, за које време има да се храни о свом трошку. Пронађена роба му је заплењена. Поред тога, кажњени Тодоровић мора да плати трошкове извиђаја и таксу за пресуду.

По Уредби о ценама Окружно начелство у Нишу казнило је: Тасу Илића, бакалина, са 20,000 динара, Ђорђа Живковића, трговца, са 20. 000 динара, 30 дана принудног боравка у логору и затварање радње за десет дана; Витомира Миловановића, кафеџију из Нишке Бање што је у безмесне дане продавао јело са месом са 5.000 динара и што је продавао вино изнад максимираних цена са 100.000 динара; Вуку Цветковића, кафеџију из Нишке Бање, са пет дана затвора и 3000 динара; Милорада Живковића, земљорадника из Трупала, са 25 дана затвора са присилним радом и 20.000 динара; Глигорија Победајла, заступника пиваре „Косовљанин“ са 3000 динара: Лазара Томића индустријалца са 30.000 динара и Милана Аранђеловића, трговца, са 10 дана затвора и 7000 динара; Магдалену Јовановић кафеџију, из Нишке Бање, са 4000 динара; Тасу Илића, хотелијера, са 30 дана затвора и 12.000 динара.

Полиција у Нишу казнила је са 30 дана затвора, 30 дана логора и 3.600 динара Трајка Османовића, Рамадана Исмаиловића, Исмаила Аметовића, Хусеина Аметовића и Рамадана Аметовића.

М.С.

8. СЕПТЕМБАР 1942.
НОВИ САОБРАЋАЈНИ ПРОПИСИ У НИШУ

Ниш, 7 септембра

Наредбом Управе полиције регулисан је саобраћај у граду. Забрањено је бициклистима да возе по тротоарима, а пешаци морају држати десну страну. Преко улица може се прећи само у продужетку попречних улица. Ово је први већи саобраћајни пропис у Нишу.

Пријемни испити у Нишким гимназијама почињу 27 о. м. Све народне школе почеле су већ редован рад. Општина је позвала родитеље, а нарочито оне који имају децу, испод пет година, да се пријаве како би се побољшала исхрана деце. Редовно време по реонским канцеларијама одељења за исхрану је од 6 до 11 и од 14 до 19.

Општина скренула пажњу грађанству да ограничи потрошњу воде и водовода, да се не би десило да град остане без воде.

Управа полиције позвала је све сопственике моторних возила да се пријаве саобраћајном отсеку, где ће добити нове регистарске таблице.

Сем тога, полиција је наредила становништву Ниша да све листе станара доведу у ред, јер ће се извршити контрола. Најзад, по наређењу Окружног начелника сви страни држављани, који се налазе у Ниш, морају да се пријаве специјалном отсеку полиције. Полиција је прописала и ново радно време у трговачким радњама: сада се ради од 9 до 15 часова. ***М.С.***

8. СЕПТЕМБАР 1942.
ПРИЛОЗИ НИШКИХ УСТАНОВА ЗА РАТНЕ ЖРТВЕ

Ниш, 7 септембра

За ратне жртве надлештва у Нишу приложила су: Окружни суд 347 динара, Одељак Финансијске контроле 450 динара, филијала Српске народне банке 2.110, Државно правобранилаштво 6000 динара, Црквени суд црквене нишке епархије 450, Управни суд 124, Женска гимназија 780, Моравска финансијска дирекција 953, Железничка станица Црвени крст 2.830, Железничка станица Ниш 622, Српска државна стража 3.680, Друга мушка гимназија 414, Начелство Среза нишког 615, филијала Државне хипотекарне банке 1.327, Нишка задруга 2.000, Занатлијска банка 300.

Затим, су приложили Свети Николска црква 251, Народно позориште 8.386, Дирекција ПТТ 805, Нишка кредитна банка 200, Железничка радионица 9.349,50, фабрика Дувана 4.038, Начелство Округа нишког други школски срез 147, Градско школско надзорништво 1.690, Градска штедионица 600, Испостава комесеријата за избеглице и пресељенике 163, Мостовска радионица 2.060, Команда српске државне страже Нишког округа XI 7.105. Војна болница 1.666, Прва мушка гимназија 880, Коло српских сестара 1.523 и Српска мајка 1.000 динара.

По Уредби о ценама кажњени су: Умер Аметовић, Василије Стојиљковић, Михаило Станковић, Божидар Томић, Наум Влачевић, Живојин Стојановић, Лазар Марковић, Витомир Станојевић, Ђорђе Даниловић, Вукосава Рајић, Милан Качамаковић, Милан Милошевић, Босиљка Миоковић, Вукосава Савић, Фадила Исмаиловић, Владислав Стаменковић, Трајко Латифовић, Тодор Антић, Костадин Димитријевић, Драгомир Вучковић, Љубомир Петровић, Стеван Јовановић, Тома Алексић, Јаков Аметовић, Асан Саитовић.

Осим ових кажњени су још: Живојин Чегањац, Ђурђе Радосављевић, Антон Андоновић, Алекса Јовановић, Мила Тасић, Босиљка Јовановић, Десанка Огњановић, Драгутин Николић, Босиљка Сабовљевић, Тодор Николић, Даринка Пешић, Јован Танић, Ђорђе Стајић, Славобрана Митић, Десимир Марковић, Драгутин Величковић, Сретен Николић, Надија Меметовић, Сакина Еминовић, Јован Илић, Душан Стојановић, браћа Михаиловић, Драган Прерадовић, Јован Милојић, Живадин Никодијевић, Вучко Јовановић, Љубомир Живковић, Петка Илић, Милутин Милић, Десимир Перовић и Велимир Стојановић.

М.С.

10. СЕПТЕМБАР 1942.
НИШ ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ

Ниш, 9 септембра

Велики број грађана из Ниша свакодневно даје прилоге за пострадале у рату. Тако су приложили: П. Милосављевић 200 динара, Пошта Ниш I 507 динара, фирма Сингер 200, д-р Сава Јовановић 500, др Богољуб Максимовић 500, д-р Раде Достанић 100, д-р Димитрије Ракић 500, д-р Момчило Николић 500, д-р Љуб. Спасић 100, д-р Миодраг Станковић 300, Никола Давидовић 50, М. Павковић 200, Љ. Тодоровић 200, Поповић 100, Бор. Ђокић 100, Михаило Дука 500, Свет. Зојић 200, Миодраг Павловић 500, д-р Јосиф Валчић 500, д-р Ружица Петровић 50 динара.

Затим су приложили: Васиљевић 100, д-р Веселин Трајчин 500, д-р Чеда Јанковић 500, д-р Сава Марковић 60, Петар Аличић 50, Б. Мајсторовић 50, Стојановић 200, д-р Ђока Михајловић 150, д-р Петковић 100, д-р Чеда Арнаутовић 100, др Аца Стојановић 100, д-р Сава Симић 500, Ђорђе Васиљевић 500. По 200 динара приложили су: К. Михајловић, С. Ставрић, Д. Павловић и Мара Јовановић; по 500 динара приложили су Петар Рибарац, Данило Алексић, Димитрије Ристић, Душан Стаменковић, Наталија Павловић и Јован Филиповић и по 100 динара Јово Божић, Душан Радаковић и Света Поповић.

Због шпекулације управа полиције у Нишу казнила је: Светозара Јанковића, Момира Даниловића, Димитрија Стојановића, Станоја Рашића, Љубомира Милојевића, Радомира Иванковића, Рамиза Салијевића, Владимира Ристића, Митра Илића, Лазара Томића, Живка Ђорђевића, Хасана Зећировића, Владимира Аранђеловића, Стамена Савића, Милана Петровића и Азира Рустемовића.

М.С.

10. СЕПТЕМБАР 1942.
ГОДИШЊА СКУПШТИНА НИШКЕ ПОБЕДЕ

Ниш, 9 септембра

Према наредби Министарства просвете, нишки клуб Победа одржаће у недељу 13 о. м. у 8 часова пре подне своју скупштину у кафани Уједињење са овим дневним редом:

1. Избор записничара и оверача записника
2. Пријем извештаја и разрешница управног и надзорног одбора
3. Пријем правила
4. Избор новог управног и надзорног одбора
5. Саопштења, питања и предлози

Скупштина ће се одржати на истом месту и са истим дневним редом пола сата касније, у случају да не буде довољан број пуноправних чланова. Право гласа имаће само они чланови који су измирили чланске улоге и то на два дана пред скупштину. ***М.С.***

10. СЕПТЕМБАР 1942.
ОБВЕЗНИЦИ НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ ПОДИГЛИ СУ ДВА БЕДЕМА РАДИ ЗАШТИТЕ НИША ОД ПОПЛАВЕ

Ниш, 9 септембра

У Нишу још од априла отпочео рад обвезника Националне службе за обнову Србије. Прва група обвезника позвана је на лекарски преглед још априла месеца и 23 априла отпочела са извођењем радова. То је група обвезника која је најдуже на раду и која ће ускоро да одслужи свој рад у националној служби.

Ова група обвезника узела је извесно време учешћа на пољопривредним радовима Градског поглаварства града Ниша, а затим, када су ти радови били завршени, са осталим обвезницима који су касније позвани и формирани у две чете радила је на подизању бедема за заштиту источне периферије града Ниша од поплава реке Нишаве.

Доцније се бројно стање обвезника из дана у дан повећава, тако да су, од тренутка када су на рад ступили и овогодишњи свршени матуранти нишких гимназија и Трговачке академије, морале бити формиране две чете од којих свака има преко 100 обвезника.

Пре подне свакога дана, сем недеље и празника, они изводе физичке радове, радове од опште користи. За ово кратко време они су заштитили целу источну периферију града Ниша од поплава реке Нишаве, израдивши један бедем дужине око два километра, ширине доње основе 7 метара, горње 2,50 метра, а висине 2 метра. Не мали труд је био потребан за извршење припремних радова за израду тога бедема.

За исто кратко време, обвезници су поред поменутог бедема, израдили још један бедем, који ће такође за неколико дана бити готов, а који ће штитити западну периферију Ниша од поплава реке Нишаве. Величина овог бедема је: дужина 1 километар, ширина доње основе 4.50, ширина горње 1.50 м, а висина два метра. По завршетку овог бедема, обвезници ће бити употребљени на делимичној регулацији Грабовачке реке, која такође својим поплавама наноси штете, како самом Нишу, тако и његовој околини, а нарочито баштама. Од обвезника ограничено способних и два обвезника студената фармације који су завршили курс за сакупљање лековитог биља, ова екипа дала је видне резултате у сакупљању лековитог биља, па је извесна количина осушеног лековитог биља већ послата управи Националне службе у Београду – Отсеку за сакупљање лековитог биља.

12. СЕПТЕМБАР 1942.

ЗАСЕДАЊЕ ВЕЋА МОРАВСКЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ

Ниш, 11 септембра

У Нишу је одржано ванредно заседање већа Моравско пољопривредне коморе у смислу нове Уредбе о реорганизацији пољопривредних комора. У заседању су присуствовали поред 35 већника, изасланик министра пољопривреде Божидар Попадић, окружни начелник Нишког округа Чедомир Младеновић, претседник општине у Нишу Јован Чемерикић, стални делегат министра пољопривреде при Моравској пољопривредној комори инж. Мита Хаџи-Пешић, секретар Савеза пољопривредних комора из Београда Антон Новаковић, претседник Моравске пољопривредне коморе Милојко Јокић и секретар Коморе инж. Васиљевић. Отварајући заседање изасланик министра пољопривреде Поповић изнео је значај пољопривредних комора као саветодавних органа владе, заступника пољопривреде и установа за техничко унапређење пољопривреде.

Окружни начелник Младеновић обраћајући се скупу између осталог је рекао: „Схватите ли тако да се данас ради о томе бити или не бити можемо се надати нечему бољем. Између села и града постоји јаз. Село се налази у врло тешком положају. Настојте да село прихвати руку коју му сада град пружа, јер и село и град јесу гране једног истог стабла. Затим, је начелник Младеновић подвукао потребу да се дела тако да се духови стишају и да сваки гледа свој посао, да се подигне морал и дух очеличи, јер се само тако може помоћи српском народу. Претседник Општине Јован Чемерикић је исто тако подвукао да између села и града постоји велики јаз и да је неопходно да се између села и града успоставе нормални односи. Заседање до новог избора управе водило је привремено председништво. Изабран је верификациони одбор. Он је поднео извештај о исправности докумената свих присутних већника и кандидациони одбор предложио је листу управе. Листа је једнодушно прихваћена. За претседника је изабран Миленко Јокић, за потпретседника инж. Петар Михајловић и за чланове Петар Стојановић, Марко Марковић и Радојко Милошевић.

У наставку рада већа другог дана претседник Јокић захвалио се на поновном избору. На заседању је донета одлука да остане у важности већ предвиђени буџет досадашње управе Коморе прихваћен на прошлом заседању. У опширној дискусији о приликама и стању пољопривреде узели су учешћа инж. Милан Дунић (Трстеник), Јеленко Цакић (Срез бањски), инж. Милан Доновић (Неготин), инж. Војислав Брадић (Срез белички), Михаило Додић (Срез јабланички), Радоје Марковић (Срез белопаланачки), Траило Петковић (Срез зајечарски), Живота Матић (Срез ресавски и други).

На крају изабрана је делегација која ће ових дана посетити надлежне личности у Београду и изложити им тешкоће пољопривредника. За делегате су изабрани претседник Коморе Миленко Јокић и већници инж. Милан Дунић, Сима Пешић, Милета Митић и Радоје Марковић. ***М. С.***

14. СЕПТЕМБАР 1942.
ПРЕДАВАЊА У ЦИЉУ НАРОДНОГ ПРОСВЕЋИВАЊА

Ниш, 13 септембра

У округу нишком запажена је врло жива акција на пољу културног и националног рада у циљу народног просвећивања. Одржан је вилики број предавања, конференција и зборова са циљем да се народу прикаже програм и циљеви политике владе Народног спаса, која настоји да изведе народ на пут привредног прогреса и да му осигура боље услове за живот у будућност.

У срезу нишком одржана су врло успела предавања у Новом Селу, Паљини и др. местима. На свима овим предавањима народ је обавештен о заштити од заразних болести (пегавац), о сточним заразним болестима и њиховом сузбијању, о бољем обрађивању земљишта. Ова предавања је организовао Миро Зонић, школски надзорник за срез нишки, који је кроз сва ова стручна предавња настојао да саветима одврати народ од штетних туђинских утицаја и да га упути у правцу рада и праведног обрађивања земље. Сва су ова предавања, организована од стране стручних реферата, врло добро посећена.

17. СЕПТЕМБАР 1942.
ПРОПИСАНЕ ЦЕНЕ ВОЋА И ПОВРЋА У НИШУ

Ниш,16 септембра

Управа полиције у Нишу прописала је нов ценовник о продаји воћа и поврћа на нишким пијацама. Одељење за исхрану издало је грађанству Ниша купоне за набавку сапуна за прање рубља.

Столарски помоћник из Ниша Владимир Ђорђевић извршио је крађу у радњи Драгољуба Лазаревића, трговца. Из радње је однео ствари у вредности неколико хиљада динара. Власти су га ухапсиле. На саслушању није хтео да призна крађу. Крадене ствари нађене су код њега у стану, али је Ђорђевић тврдио да је све купио од непознатог лица.

У селу Миљковцу, у Срезу сврљишком, постављена је нова општинска управа. Претседник је Јоксим Радовановић, земљорадник из Миљковца.

За ратне жртве приложили су: Божидар Симић, Радослав Јанчић, Божидар Васић-Павловић, Ратољуб Васић, Влада Грујић, Александар Петровић, Михаило Марковић, Гаврило Ранђеловић, Трајко Станојевић, Светислав Живковић, Димитрије Станковић, Марко Стојановић, Никодије Миливојевић, Александар Исаковић и Васа Ђорђевић.

Због спекулације кажњени су: Алија Камберовић, Михаило Ђурић, Јеврем Недељковић, Љубомир Ђорђевић, Крста Митровић, Војислав Манчић, Јован Ђокић, Влајко Павловић, Јован Станковић, Драгомир Вучковић, Милутин Костић, Даринка Стојковић, Крста Стојановић, Марија Јовановић, Ђорђе Ђорђевић, Моравка Цветановић, Милица Јовановић, Милан Антић, Никодије Стојадиновић, Борисав Веселиновић, Тодор Цветковић, Благоје Марковић, Никола Стојановић, Милорад Милојковић и Лазар Лаћевац. ***М.С.***

17. СЕПТЕМБАР 1942.
РАД НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ У НИШУ

Ниш, 16 септембра

Прва група обвезника Националне службе за обнову Србије позвана је на лекарски преглед у Нишу почетком априла. Већ при крају месеца априла почели су рад. Та група обвезника ускоро ће да отслужи свој рок у Националној служби. Ови обвезници узели су учешћа у општинским пољопривредним радовима. Када су ти радови били завршени, заједно са осталим обвезницима, који су доцније позвани, радили су на подизању бедема за заштиту источне периферије града Ниша од реке Нишаве. Бројно стање обвезника Националне службе у Нишу повећава се стално.

Од тренутка када су на рад ступили и овогодишњи свршени матуранти нишких гимназија и трговачке академије образоване су две чете, свака од преко 100 обвезника. Пре подне обвезници су запослени физичким радовима од општег значаја. По подне обвезници слушају наставу.

Екипа обвезника Националне службе у Нишу врло је активна у сакупљању лековитог биља. Извесна количина осушеног лековитог биља послата је управи Националне службе у Београду.

М.С.

18. СЕПТЕМБАР 1942.
ТАЈАНСТВЕН ЗЛОЧИН У НИШУ

Ниш, 17 септембра

По врло мистериозним околностима одиграо се у Нишу тежак злочин. Богати нишки пензионер Милета Красић, нађен је у своме стану. Непознати злочинац убио је Красића ударцима камом у срце и у главу. До данас извршилац злочина није откривен. Жена убијенога, Катарина, критичне ноћи није спавала са мужем.

Полиција је прво посумњала на Катарину, јер се, према исказу сведока утврдило да Катарина није живела добро са својим мужем. Она је стављена у притвор. Сумња се повећала када је, на другом саслушању, Катарина дала потпуно супротан исказ и признала је да је свога мужа варала. Њен муж је знао за ту њену везу и зато се врло често свађао са женом. Катарина је признала да се договорила са својим љубавником да убију Красића, да би могла несметано да одржава ову љубавну везу. Полиција је привела и саслушала и овога човека. Испоставило се да он нема ни појма о свему томе. Да би ствар била још замршенија, оптужена Катарина је извршила самоубиство у полициском притвору. Изгледа да ће злочин остати неразјашњен, мада се претпоставља да га је извршила Катарина. Истрага се и даље води.

М.С.

18. СЕПТЕМБАР 1942.
БЕОГРАДСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ ДАЋЕ У НИШУ ДЕВЕТ ПРЕТСТАВА
Претставе за децу у Нишком позоришту

Ниш,17 септембра

Народно позориште у Нишу почело је нову сезону. Она је отворена премијером „Кир Јање“. У овој сезони Нишко позориште неговаће још више домаћу драму.

Богат репертоар

Од дела која ће бити приказана на репертоару се налазе: „Избирачица“ од Трифковића, „Вечити младожења“ од Игњатовића (драматизација Александра Илића), Бојићева „Краљева јесен“ Глишићева „Подвала“ и „Потера“, „Јелисавета Црногорска“ од Јакшића, потпуно прерађено дело Николе Трајковића „Девојка бржа од коња“, Мишићева савремена комедија „Оде воз“, „Урошева женидба“, „Поноћна драма“ од Алексијевића, „Народне студије“ од Никачевића, „Покондирена тиква“ и „Земља је наша“ од Душана Цветковића, Шантићева „Хасанагиница“, „Кад уметник љуби“, „Зидање Раванице“ „Печалбари“, „Чучук-Стана“, „Бој на Косову“ и други.

Од страних дела „Част“ и „Камен међу камењем“ од Судермана, музички комад „Марија кћи пука“, „Породица“, „Флорентински шешир“, „Свадбени пут без мужа“, „Меркаде“ од Балзака, „Слуга двају господара“ и „Лажљивац“ од Голдонија, „Париска сиротиња“, „Како вам драго“, „Сан летње ноћи“ и „Хамлет“ од Шекспира, „Силом лекар“ и „Уображени болесник“ од Молијера, „Фигарова женидба“, „Стари Хајделберг“, „Мина од Барнхелма“ и други.

Међу првим комадима приказаће се „Кумова клетва“ у режији Синише Равасија, затим „Деоба“, „Дукат на глави“ и три једночина: „Царица Милица“, „Бранко Радичевић“ и „Кнез Иво од Семберије“.

Нишко позориште проширће свој план рада са школском децом. За њу ће се спремити специјални комади са популарним предавањима о писцу и делу. Позоришта ће приказати она дела чији се писци у то време налазе као педагози у школи. За најмлађу децу из основних школа приказаће се „Снежана“, „Цар Ћира“, „Три сестре“ и једна дечја опера. Сваког месеца Нишко позориште даваће претставе у корист заробљеника, сиротиње, избеглица и ђачких трпеза. Исто тако приређиваће сваког месеца по једну претставу посвећену нашим глумцима и позоришним људима који су у заробљеништву. Од прихода слаће се пакети и потребна литература.

Самосталан оркестар

У новој сезони Нишко позориште извршило је попуњавање и повећавање хора и статиста. Решено је дефинитивно питање оркестра. Оркестар броји око 20 чланова. У ансамблу нема промена. Управа је у преговорима за нове ангажмане. Поред осталих редитеља, овај посао

вршиће и чланови Нишког позоришта Бранко Ђорђевић, Душан Цветковић и Стеван Јовановић. Као гости режираће Синиша Раваси, Божа Николић, Божидар Дрнић и Петар Пауновић. У току нове сезоне Београдско народно позориште вратиће посету Нишком позоришту.

Београдско позориште даће у другој половини октобра у Нишу шест претстава за грађане и три за ђаке. Биће приказана два драмска дела, два оперска и два балетска. Од глумаца из Београда гостоваће у Нишу: Деса Дугалић, Нада Ризнић, Божа Николић, Миливоје Живановић и Јован Танић. Гостоваће и једна самостална група чланова балета Београдске опере. Предвиђено је и гостовање групе оперских певача и певачица са Станојем Јанковићем на челу.

М.С.

20. СЕПТЕМБАР 1942.
ИЗБЕГЛИЦЕ – ЖЕЛЕЗНИЧАР (Ниш) 6:2 (0:1)

Ниш,19 септембра

Први дан гостовања тима репрезентације Избеглица из Београда, привукао је приличан број посетилаца, а први њихов противник био је Железничар, који је после лепе игре у првом полувремену, и после вођства у том делу игре, морао да подлегне у другом делу утакмице много јачем тиму са 6:2. Голове за Избеглице дали су: Рајлић 4, Раичковић и Серафимовић, а за Железничар Петровић и Ђогатовић. Железничар је у првом делу, задовољио публику својом лепом и пожртвованом игром, док је противник у другом делу. Утакмицу је судио савезни судија из Ниша Бошко Јовановић врло добро.

П.М.

21. СЕПТЕМБАР 1942.
ЈОШ ДВЕ ПОБЕДЕ ИЗБЕГЛИЦА У НИШУ

Ниш, 20 септембра

Своју другу утакмицу у Нишу репрезентација Избеглица из Београда одиграла је против „Победе“. Било је око 1500 гледалаца. Избеглице су овог пута имали много тежи посао него у првој игри. Победили су са незаслужено високим резултатом 5:2, што не одговара игри и односу знања.

У првом делу, при крају, гости су постигли 3 гола. Стрелци: Раичковић, Серафиновић и Шалипур. Буда је смањио у почетку другог дела на 3:1, али убрзо Каранфиловић поставља на 4:1. Победа опет смањује по Вивиану на 4:2. Нишки тим пред крај попушта и избеглице закључују игру са 5:2. Истакли су се Кнежевић, Оташевић, Величковић, Шалипур, Серафиновић и Рајлић код гостију, а код домаћих само Поповић и Гојковић.

Судио је добро М. Јовановић из Ниша. Трећу утакмицу, пред малим бројем гледалаца, Избеглице су одиграле против нишког Хајдука. Победили су са 4:1 после обострано слабе игре.

М. Петровић

24. СЕПТЕМБАР 1942.
ТЕЧАЈЕВИ НЕМАЧКОГ ЛЕКТОРАТА У НИШУ

Ниш, 23 септембра

Упис слушалаца почетничког и средњег течаја немачког језика за друго тромесечје при Испостави немачког лектората у Нишу већ је отпочео.

Нова општинска управа постављена је у селу Трупалу на челу са Младеном Ристићем, земљорадником.

Светислав Савић, ташкар из Ниша оптужен је да је извршио неколико мањих крађа по Нишу.

За пострадале у рату приложили су: Љубомир Петровић, Светозар Андрејић, Сава Ђокић, Живорад Илић, Владимир Здравковић, Крста Златковић, Милорад Димитријевић, Милутин Митић, Драгутин Миленковић, Стојан Тодоровић, Владимир Гмитровић, Божидар Јовић, Воја Станковић и Драгомир Јанковић. Због спекулације кажњени су у Нишу: Радомир Димитријевић, Милан Сабовљевић, Р. Вучковић, Крста Стојановић, Димитрије Алексић, Обрад Ђорђевић, Миливоје Раденковић и Милорад Димитријевић.

М.С.

25. СЕПТЕМБАР 1942.
ПРЕДАВАЊЕ ЗА СЕЉАКЕ ОКРУГА НИШКОГ

Ниш, 24 септембра

Окружни одбор за народно просвећивање, на чијем се челу налази окружни начелник Чедомир Младеновић, развио је врло живу акцију. То се најбоље може видети по броју одржаних предавања по селима и варошима овог округа. Одбор је ставио себи у задатак да сваке недеље и празника његови чланови обиђу сва места у округу и обиђу и одрже поучна предавања која су од користи ширим народним слојевима.

Покушао је да убије и опљачка Првула Јовановића, земљорадника из села Кравља, Василије Николић, земљорадник из Горње Трнаве. Василијев покушај није успео. Он ће одговарати пред судом.

Нова општинска управа постављена је у селу Лужанима у Срезу сврљишком. На челу је претседник Ђорђе Ненадовић.

За пострадале у рату дали су прилоге: Бранко Митић, Никола Најдановић, Емил Чаичевић, Миодраг Пејчић, Методије Јанковић, Воја Поповић, Угљеша Димић, Гојко Јанковић, Арис Мадријан, Милан Шурдиловић, Миодраг Миљковић, Лазар Ристић, Ђорђе Станковић, Муртез Бешировић и Урош Филиповић.

Због спекулације казнило је начелство округа Нишког: Александра Цветковића из Бобовишта, Светозара Здравковића, Катунску набављачку задругу, Николу Радојковића, млинара из Алексинца, Драгутина Ђорђевића, Владимира Стевановића, из Белотинца, Стевана Зојића, гостионичара, Миодрага Шурдиловића, трговца и Божидара Панчића. ***МС.***

26. СЕПТЕМБАР 1942.
НИШ ПРИЛАЖЕ ЗА ПОСТРАДАЛЕ У РАТУ

Ниш, 25 септембра

За пострадале у рату дали су прилоге: Сава Николић, Александар Јанчић, Алекса Костић, Живојин Аранђеловић, Даница Карафилиповић, Димитрије Стојановић, Ђорђе Зеленковић, Миливоје Живковић, Душан Митић, Никола Панић, Драгутин Николић, Александар Миљковић, Петар Ћирић, Ази Зећировић, Војин Никитовић, Сава Милутиновић, Воја Динић, Ћамил Царевић, Чедомир Буђић, Стеван Божичковић, Вељa Поповић, Веселин Степић и Благоје Златковић.

26. СЕПТЕМБАР 1942.
МОРАВСКИ ОДБОР ЦРВЕНОГ КРСТА ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ

Ниш, 25 септембра

139 пакета послао је из својих средстава Моравски бановински одбор Црвеног крста нашим заробљеницима у Немачкој.

27. СЕПТЕМБАР 1942.
ПРИЗНАЊЕ ДОБРИМ БАШТОВАНИМА
НИШКИ ГРАЂАНИ ПОНОВО ДОБИЈАЈУ ЗЕМЉУ НА ОБРАЂИВАЊЕ

Ниш, 26 септембра

Одбор за планску производњу у Нишу поново додељује земљиште за обрађивање нишком становништву. Свима који су од пролећа уредно обрадили добијено земљиште, оно је поново додељено, а онима који га нису добро обрадили – одузето је.

Садиоцима дувана наређено је да сву количину дувана морају предати; ни у ком случају не смеју ништа отуђити.

Нова општинска управа на челу са Јеленком Петковићем постављена је у селу Давидовцу, а са претседником Тодосијем Цветковићем у Доњем Душнику.

Свршени ученици основних школа који се нису уписали у неку средњу школу или се нису пријавили на занат, позвани су да се упишу у први разред више народне школе, која се ове године отвара.

Због спекулације Управа полиције у Нишу казнила је: Гаврила Живковића, Благоја Стојановића, Драгомира Мандића, Влајка Петковића, Николу Костића, Живојина Динића, Ставру Станковића, Ранка Марковића, Ћиру Бранчића, Драгољуба Петковића, Душана Јанковића, Божидара Миловановића, Салију Исмаиловића, Милутина Крстића, Влајка Ибрића, Драгутина Аћимовића, Тодора Тасића, Љубомира Петровића и Наталију Ђорђевић.

МС.

30. СЕПТЕМБАР 1942.
ПОХВАЉЕНИ ЂАЦИ ЗЕМЉОРАДНИЦИ

Ниш, 29 септембра

У Првој мушкој гимназији одржан је одлично посећен састанак ђачких родитеља. Директор гимназије Мирко Јовановић одржао је говор у коме је изложио прилике у прошлој школској години и прилике и мере које су просветне власти предузеле ради одржавања нашег школског живота. Осврћући се на прилике у Нишу, Јовановић је истакао да су оне биле повољније но у другим местима. Исто тако он је са похвалом истакао рад ученика на земљишту које је добијено за обрађивање. На крају је нагласио да је ова школска година отпочела у знаку реда и мира, и да ће се водити строго рачуна о савесности и дисциплини школске омладине. Дао је потребна упутства у погледу сарадње родитеља са школом.

Више филмских претстава за школску омладину приредила је подружница Коларчевог народног универзитета у Нишу.

1. ОКТОБАР 1942.
ТАБЛЕ НА ЊИВАМА СА ШЕЋЕРНОМ РЕПОМ

Ниш, 30 септембра

Све њиве засејане шећерном репом морају произвођачи убудуће обележавати таблицом на којој ће бити исписано њихово име, како би контролни органи могли увек знати чија је њива.

За ратне жртве приложили су: Даница Стаменковић, Драгутин Ђорђевић, Татомир Живковић, Никола Мицић, Васа Стајић, Милан Динић, Миленко Матић, Миливоје Величковић, Влајко Тодоровић, Светислав Коцић, Момчило Ђорђевић, Теофил Мисаиловић и Славко Тариташ.

М.С.

1. ОКТОБАР 1942.
ПРВИ РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК ОВЕ ШКОЛСКЕ ГОДИНЕ У НИШУ

Ниш, 30 септембра

У недељу је одржан добро посећен, први у овој школској години, родитељски састанак у Другој мушкој гимназији у Нишу. На састанку је одржао подужи говор директор Мирко Јовановић, изложивши стање наших средњих школа у земљи и у Нишу у прошлој школској години као и мере које су предузели Влада народног спаса и Министарство просвете да се у нашим школама среде прилике и да се у њима, поред истрајног и савесног рада, осети и здравији национални дух.

П.

1. ОКТОБАР 1942.
РАД КОЛАРЧЕВОГ НАРОДНОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Ниш, 30 септембра

Нишка подружница Коларчевог народног универзитета приредила је досад осам филмских претстава за ученике и ученице Прве мушке гимназије, Женске гимназије, Трговачке академије, Грађанске школе, обе женске занатске школе, Средње техничке школе и основних школа. Ове филмске претставе приказане су у времену од 7 до 22 септембра. На дан 2 септембра приређена је иста претстава за ученике Друге мушке гимназије. Ученицима и ученицама свих школа приказани су филмови Коларчевог народног универзитета који имају просветно-културни карактер, и то: „Борба животиња за опстанак у северноамеричкој пустињи“ и „Кроз Персију“. Приказивање ових филмова пропраћено је предавањима која су одржали директор Друге мушке гимназије Мирко Јовановић и професор Часлав Стојадиновић. Они су говорили о потреби културног уздизања омладине и њеног националног изграђивања, па су гледаоци упућени и у садржину и значај приказаних филмова.

Ове претставе културних филмова посетило је око 2800 ученика и ученица, не рачунајући у тај број Другу мушку гимназију и раније посете од почетка августа. Претседник подружине Мирко Јовановић донео је из Београда нове културне филмове, врло поучне за омладину, па ће се и они приказивати ових дана школској омладини.

Нишка радна група обвезника Националне службе за обнову Србије приредила је за школску омладину у петак 18 септембра, у нишком Народном позоришту, своју другу националну академију, после успеле прве академије за грађанство у суботу 12 септембра. Ову је академију отворио кратким говором Мирко Јовановић, директор гимназије, наглсивши значај омладинске националне службе у народним напорима за обнову Србије и истакавши патриотско старање нишке омладинске радне групе око спремања ове добро смишљене националне академије. Пред пуном двораном, обилан програм академије изведен је ваљано, са смислом и одушевљењем. Рецитације, хорске песме, виолинске и клавирске тачке, народне песме које су отпевале сестре Вукашиновић и други чин драме Иве Војиновића „Смрт мајке Југовића“ изведени су са толико осећајности и снаге, складно и импресивно, да је ова академија не само потпуно успела, него је у истину и васпитно утицала на огроман број школске омладине која је ову омладинску приредбу посетила.

П.

1. ОКТОБАР 1942.
ПОЗОРИШНА ПРЕТСТАВА У МАНАСТИРСКОЈ ПОРТИ
Гостовање Нишког народног позоришта у Зајечару и Суводолу

Ниш, 30 септембра

У наставку своје пропагандне турнеје, Народно позориште из Ниша посетило је Зајечар, где се задржало неколико дана и давало претставе за грађанство и школску децу. Први пут после рата у Зајечар је дошло државно народно позориште са својих педесет чланова и великим војним оркестром. Интересовање народа за ове приредбе било је велико.

Као и на ранијим путовањима, Народно позориште је задржало чисто национални програм пропагандног карактера, узимајући у обзир пре свега „Каплара Милоја“ и фолклорни комад „Ђидо“, а затим у другом реду „Коштану“ и „Кир Јању“. Претставе су се давале у великој сали Занатског дома. Пре почетка претставе, по подне, велики оркестар је концертирао на главном тргу града. Важно је напоменути да је и то први пут за грађане Зајечара да чују српске маршеве и српске националне песме једног добро организованог и великог музичког оркестра. Када су се разлегли звуци војне музике било је много окупљеног света, коме су српске мелодије натерале сузе на очи.

Прве вечери приказан је „Каплар Милоје“. Дворана је била испуњена до последњег места. Као и на ранијим претставама изведен је програм: свиране су националне песме „Ој Србијо“, „У бој“, „Орле крилати“. Претстава „Каплар Милоје“ приказана је и за ученике средњих школа (гимназије и Занатске школе), као и за обвезнике Националне службе за обнову Србије. Све претставе имале су велики успех. Исто вече приказана је и „Коштана“, такође са успехом.

На Малу Госпојину група Нишког позоришта возом и аутобусом превезла се до манастира Суводола, који се налази у самим планинским гудурама на граници Источне Србије, на висини од хиљаду метара, ограђен брдима и шумом. Тога дана манастир је славио своју славу и било се скупило мноштво света, тим пре што су све сеоске општине, како оне ближе, тако оне и даље, биле обавештене да ће тога дана Народно позориште из Ниша приказати за народ национални комад „Каплар Милоје“.

У великој манастирској порти налазило се преко две хиљаде душа, пред којима је изведен комад. Пре почетка приказивања комада управник позоришта одржао је говор у коме је истакао да је ово српско позориште које је дошло међу Србе, да се виде, поразговарају и да им прикаже комад који говори о храбрим, честитим и истинољубивим Србима. Народ је са великом пажњом саслушао говор и у много махова одобравао, нарочито на местима где се говорило о потреби слоге свих Срба у данашњим тешким временима.

П.

3. ОКТОБАР 1942.
АГИЛНОСТИ ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ

Ниш, 2 октобра

У предграђу Краља Петра основан је, заузимањем секретара Бановинског округа, пододбор Црвеног крста. Овај одбор успео је за кратко време да помогне заробљеничке и сиромашне породице, и да пошаље по један пакет свим заробљеницима са свога подручја. Тако је ових дана Пододбор поделио сиротињи 11.000 динара.

Претставници бановинског одбора Блажа Пилетић, претседник, и Радојица Станковић, секретар, који су прегледали пословање, решили су да предложе бановинском одбору да се овом Пододбору додели већа новчана помоћ, како би могао да настави са досадашњим радом.

Из дворишта Димитрија Тасића, земљорадника из Русне, однео је Влајко Ђорђевић, земљорадник из села Чечине, један плуг.

Нова општинска управа постављена у селу Трубареву, Срез бањски, на челу са претседником Владимиром Марковићем.

За пострадале у рату приложили су: Добривоје Михаиловић, Вера Калинин, Милан Петровић, Тинка Ристић, Милош Радовановић, Божидар Петровић, Светислав Микић, Ђорђе Глишић, Родољуб Еровић, Милутин Сретановић, Богдан Суботић и Лазар Бошковић.

Због спекулације казнила је Управа полиције: Станислава Стоиљковића, Милорада Соколовића, Алексу Ђорђевића, Љубомира Милића, Владимира Миленковића, Драгољуба Тодоровића, Добросава Стојковића, Миодрага Смиљковића, Руску Мишковић, Станоја Ђорђевића, Кадуна Меметовића, Лепосаву Стојановић, Ружу Миливојевић, Светислава Илића и Јованку Милутиновић.

Стотину килограма кукуруза однео је из амбара Александра Радосављевића, земљорадника из Нишевца, Драгољуб Николић, земљорадник из Дрејинца, пошто је претходно развалио амбар.

М.С.

7. ОКТОБАР 1942.
МОБИЛИЗАЦИЈА ИНТЕЛЕКТУАЛАЦА У ЦИЉУ СУЗБИЈАЊА НЕПИСМЕНОСТИ
Нишки предлог о увођењу Националне службе за ликвидацију аналфабетизма

Ниш, 6 октобра

Велика просветна акција, која је поведена у целој Србији, такође је у великом обиму заступљена и у Округу нишком. Интелектуалци одлазе на села да говоре народу о разним темама махом актуелним, настојећи најпре да наш свет приучe на дисциплину и рад, затим да га информишу о општем стању у свету и да га спреме на нове задатке, пре свега у области привреде. С друге стране, ова акција иде за тим да народ уопште просвети, да га доведе на један степен разумевања и смисла за све тековине културе, да га приближи науци и савременом животу. С'тим у вези од велике је важности и велика припрема народа: уклањање аналфабетизма.

Сељаци виде да без знања нема напретка

Одавно су интелектуалци видели од колике је потребе једна обимна акција за сузбијање неписмености у нашем народу. Већ само упоређење између напретка оних крајева где је број неписмених мањи са онима где је неписменост велика, оправдава жељу за много живљом акцијом против неписмености. Многи крајеви, који имају најбоље теренске и климатске услове, дакле економске нису много напредовали, ни издалека колико други крајеви, далеко оскуднији али зато писменији. Сад приликом организовања нове просветне акције у народу, а с'тим у вези и организовања аналфабетских течајева, нишки интелектуалци дошли су на идеју да би било потребно увести неку врсту интелектуалног принудног рада, неку врсту Националне интелектуалне службе која би ишла за тим да, у што краћем времену, ликвидира неписменост у нашем народу. Да би оваква акција могла имати успеха, упркос многобројним предрасудама, говоре чињенице које су се показале на терену за време садашњих аналфабетских течајева. Приметило се да сељаци веома често полазе на такве аналфабетске течајеве, шта више и да често жртвују од свог радног времена само да би научили које слово више. Најзад, мора се признати да и женски свет, нарочито млађи, веома радо учи буквар, и да би једна обимнија аналфабетска акција могла имати и међу женама великог успеха. Изгледа да је живот научио наш сељачки свет да се без знања мало може постићи, да је знање истовремено чувар куће и живота, јер не знање доноси само горка разочарања услед погрешних акција неупућених.

Сељаци траже књигу

Шта би се могло у овом погледу предузети види се из изјаве једног нишког професора, који сматра да би нека врста интелектуалног кулука у року од пет до шест година смањила неписменост у нашем народу на минимум. Требало би мобилисати не само интелектуалце чији је позив упућен на просвећивање и унапређење села (учитељи, свештеници итд.) већ и студенте и гимназијалце старијих генерација, који би били послати на село по завршетку једног краћег курса који би их оспособио за ово прилично лако педагошко знање. Већ у току ове зиме у многим крајевима могли би овакви течајеви дати изврсне резултате, нарочито ако би курс за припремање младих учитеља био сасвим практично организован, а сем тога био створен један једноставан буквар на којем би одрасли сељачки свет могао лако и брзо научити азбуку. Сељаци су на досадашњим аналфабетским течајевима показали велику приљежност и врло брзо схватање.

Кад се зна под каквим се условима садашњи аналфабетски течајеви одржавају, онда је успех који они показују заиста најлепша похвала урођеним способностима нашег народа. Интересантно је да су сељаци, који су сада научили читање, управо гладни књиге и читања. Они, тек што су научили читати, одмах траже и купују књиге које су им најпотребније. Многи од њих једва сричу речи, али не жале труда да једну књигу прочитају до краја, па ма колико то претстављало за овакве почетнике један напоран посао.

Сеоске књижнице

Бојати се, међутим, да ови бивши аналфабети не остану у скорој будућности без штива, јер би се тада десило оно што се раније веома често дешавало: да забораве слова и да самим тим цео труд остане бескористан. Потребно би било водити сталну евиденцију ових нових писмених, и с времена на време слати им поједине књиге и часописе, пре свега са садржином која је потребна земљораднику, како би жеља за читање непрекидно била задовољена. Томе би требало да допринесе и акција за оснивање народних читаоница и књижница по селима. Ма колико да је ова акција замишљена на широкој основи, далеко смо још од тога да она продре у свако село. Агилније земљорадничке задруге живо помажу ову акцију, али многе су остале сасвим пасивне и требало би да их Савез на ову акцију потстрекне. Како су за оснивање читаоница и књижница потребна прилична финансијска средства, требало би што чешће прикупљати прилог, и то не само по варошима него и по селима. Јер у њима данас има довољно новца. Приликом досадашњег прикупљања могло би се приметити да сељаци доста дају, али треба доћи у само село и убедити сељаке од какве је користи таква акција.

Највеће користи

Ако би се увек овај такозвани интелектуални кулук, који би мобилисао неколико хиљада интелектуалаца и ако би ову обавезу рада у народу сви наши интелектуалци исправно схватили, убрзо би било постигнуто не само ликвидирање неписмености, него истовремено и образовање стотина, а можда и хиљада књижница и читаоница по селима. Судећи по живој жељи сељака да науче азбуку и разумеју књигу, доцније би сами сељаци оснивали књижнице и читаонице, које би из својих средстава одржавали, па би та брига потпуно пала на село, отпала потреба да Министарство просвете, и друга надлештва одобравају кредите за ове циљеве. Нишки интелектуалци сматрају да би оваква мобилизација интелектуалаца била у духу начела којима ће Србија убудуће бити вођена, и да би она у сразмерно кратком времену, учинила више за духовно оздрављење народа, него све остало што би се предузимало.

ПС.

7. ОКТОБАР 1942.
ПРОСВЕТА – СТАРИМ СРПСКИМ ПУТЕМ

Ниш, 6 октобра

У Нишу је одржана конференција у гимназији посвећена народном просвећивању.

На овом скупу директор гимназије Мирко Јовановић одржао је предавање о нашој народној просвети у прошлости. Говорник је приказао нашу средњовековну просвету, књижевност, уметност и њихов значај, истакавши важније чињенице из историје наше просвећености у доба Немањића, па и после Косова, у доба Стевана Високог и Ђурђа Бранковића.

Говорник је затим истакао културно-национални значај наших штампарија по манастирима од 1493 – 1565 године. Потом је говорник приказао културни замак у Србији од Карађорђа и Милоша до Балканског рата, па и до данас, задржавши се на порасту школа, науке, књижевности и уметности. Напоменуо је успех народне просвете у Црној Гори од Саве II до после Његоша.

На крају говора директор Јовановић је указао на потребу да се у овим садашњим приликама, после дугог лутања, пометње и странпутице, наша школа и наша народна просвета нађу на старом, опробаном кроз историју, дугим народним искуством освештаном путу здраве народне свести и хришћанских моралних врлина.

8. ОКТОБАР 1942.
ПРЕДАВАЊЕ ЗА НАРОД

Ниш, 7 октобра

Акција на народном просвећивању наставља се неуморно у Округу нишком. Тако је у селу Реснику, Срез бањски, одржао предавање о заразним болестима др. Милош Гавриловић, лекар, а Драгутин Вукотић, учитељ, говорио је о љубави према отаџбини.

Нова општинска управа постављена је у селу Попшици, Срез сврљишки, на челу са претседником Светомиром Илићем, земљорадником.

За пострадале у рату приложили су: Миша Ђорђевић, Чедомир Стојкић, Славко Скулић, Ђорђе Серафимовић, Владимир Ристић, Антоније Антић, Влајко Стојановић, Светозар Милосављевић, Димитрије Петровић, Богољуб Вучковић, Лепосава Нешић, Синиша Купчевић и Радомир Игњатовић.

Због спекулације казнила је Управа полиције: Душана Јанковића, Алексу Стојановића, Јованку Ракић, Драгољуба Стефановића, Ратомира Стојковића, Милована Крстића, Петра Миљковића, Сретена Милошевића, Ђорђа Стојановића, Ђурђана Благојевића, Благоја Јовановића, Љубомира Томића и Илију Богдановића.

МС.

11. ОКТОБАР 1942.
ПРЕДАВАЊЕ ЗА НАРОД У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 10 октобра

У селу Шљивовику, Срез лужички, одржао је сељацима предавање др. Војислав Ржаничанин, лекар, о прехрани против заразних болести, а Боривоје Симоновић, учитељ, о теми: „Све за Србију."

Нова општинска управа постављена је у селу Плужану, Срез сврљишки, на челу са претседником Добросавом Видојковићем, земљорадником.

За ратне жртве приложили су: Сава Живковић, Цветко Анђелковић, Љубиша Костић, Младен Нешић, Арсеније Аранђеловић, Енвен Михировић, Никодим Јатровић и Младен Тодоровић.

Због шпекулације кажњени су: Алекса Стојановић, Методије Ранчић, Божидар Антић, Душан Веселиновић, Јулијана Пешић, Јован Милојевић, Милан Николић, Светозар Тасић и Милан Стевановић.

МС

11. ОКТОБАР 1942.
НИШКИ ЂАЦИ ПРИКУПЉАЈУ ПРИЛОГЕ ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ

Ниш, 10 октобра

Новоосновани одбор за прикупљање прилога за сиромашне радничке породице отпочео је пре неки дан са радом. За ову акцију ангажовани су ђаци, који су са касицама у рукама стајали на свим саобраћајним местима Ниша и од пролазника тражили прилоге.

Предавања за народ одржао је у селу Љубатовици, Срез белопаланачки, Војислав Поповић архијерејски намесник са темом: „Нека нам Свети Сава буде пример". Миодраг Ђурић, учитељ из истог села, говорио је о нашим данашњим дужностима.

Нова општинска управа у селу Реснику, Срез бањски постављена је на челу са претседником Вукајлом Миленковићем.

За пострадале у рату приложили су: Ермула Миленковић, Коста Марковић, Гаврило Станишић, Иван Јовановић, Добривоје Миленковић, Живко Димитријевић, Божидар Коцић, Д. Милошевић, Петар Перић, Новица Ћирић, Љубомир Јечинац, Милан Илић, Милан Станковић, Мита Манасијевић и Станимир Стефановић.

Због шпекулације казнила је управа полиције: Димитрија Петровића, Владу Миљковића, Милисава Тодоровића, Божидара Јовановића, Владу Цветковића, Јусуфа Синановића, Свету Николића, Младена Јовановића, Томанију Николић, Игњата Пешића, Русу Здравковић, Косану Стојановић, Добрику Стојановић, Љубомира Минића и Јефрема Илића.

М. С.

14. ОКТОБАР 1942.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 13 октобра

Од почетка школске године одржано је у Нишу и Нишком округу око 300 родитељских састанака у народним школама. Одзив родитеља био је ванредно добар. Присутни родитељи саслушали су са великим интересовањем предавања на којима је говорено о питањима за време националне наставе нарочито с обзиром на данашње прилике. У исто време извршено је и прикупљање добровољних прилога за народно просвећивање у износу од око 30.000 динара.

14. ОКТОБАР 1942.
УЧИТЕЉИ ЗА НАШЕ ЗАРОБЉЕНИКЕ

Ниш, 12 октобра

Учитељи Среза нишког предузели су недавно акцију да се брину о повременом слању пакета својим друговима који се налазе у заробљеништву. У томе циљу основан је посебан одбор који се свесрдно стара о прикупљању намирница од учитеља. До сада је послато осам пакета. Две учитељице, Текица Даниловић и Видосава Алексићева послале су о свом трошку пакет непознатом учитељу. Учитељ Блажо Бошковић из Чокота послао је сваком учитељу заробљенику по теглу меда.

22. ОКТОБАР 1942.
НОВИ ПОЛИЦИЈСКИ ЧАС У НИШУ

Ниш, 21 октобра

Полицијски час у Нишу је измењен. Слободно кретање грађана дозвољено је сада од 5 до 19:30 часова.

Нове општинске управе постављене су: у селу Лукову, Срез сврљишки, на челу са претседником Радомиром Стефановићем, земљорадником, у селу Великом Крчимиру на челу са претседником Владимиром Стаменковићем, а у селу Каменици на челу са Миланом Митићем, земљорадником.

3.700 динара извукао је у возу Милан Васковић, бивши трговачки помоћник, Урошу Михајловићу, пензионеру. Када је Михајловић приметио да му је новац нестао, пријавио је случај спроводнику воза. Крадљивац је пронађен и предат Комесаријату железничке полиције. Васковић је ноћу успео да обије решетке на прозору и да побегне. Полиција је предузела енергично трагање за њим.

Предавање за народ одржао је у селу Тамњаници, Срез белопаланачки Света Николић, трговац. Тема предавања била је: „Повезаност између села и града.“ Боривоје Мишић, учитељ, одржао је том приликом предавање о служби отаџбини.

За сиромашне радничке породице приложили су: Катастарска управа, Пошта, Клуб адвоката, предузеће „Морава“, Пошта Ниш II, Окружно начелство, Мостовска радионица, Окружни уред за осигурање радника, Управа полиције, Железничка станица, Окружни суд, Дуванска огледна станица, Фабрика намештаја, Финансијска дирекција,

Фабрика хемијских производа, Дуванска станица, ливница Пејић, Стевановић и Комп., Фабрика дувана и пивара "Апел." Исто тако предато је Одбору 6.912 динара од позоришних претстава, 2. 560 динара од биоскопских претстава и 16.170 динара од футбалских утакмица.

Због шпекулације казнила је Управа полиције: Шасувара Јашаревића, Боривоја Нешића, Светозара Тричковића, Душанку Станимировић, Милана Митића, Тодора Младеновића, Танасија Златковића, Душана Крстића, Сретена Милошевића, Најдана Амдића, Рамадана Алиловића, Милеву Миленковић, Тинку Ђурић, Загорку Митић, Обрада Ђорђевића, Јеврема Митровића, Јована Петровића, Живојина Цветковића, Александра Живковића, Шаћира Амзића, Ђорђа Стефановића, Ђорђа Митића, Косту Павловића, Васка Јовановића, Петкана Станковића, Богољуба Павловића, Драгомира Миловановића, Татомира Живковића и Тодора Младеновића.

МС.

26. ОКТОБАР 1942.
НИШКИ КУП
ПОБЕДА – СИНЂЕЛИЋ 2:1 (0:1)

Ниш, 25 октобра

Пошто је поништена утакмица Победа-Синђелић (3:2) која је одиграна за нишки куп, на игралишту Победе састали су се нишки ривали и поново поделили мегдан. Прво полувреме протекло је у равноправној игри. Може се рећи да је Синђелић био нешто агресивнији, па је резултат од 1:0 у његову корист потпуно реалан. У другој половини Победа је играла много боље и она је често била пред Синђелићевим голом. Сем два постигнута гола у другом полувремену Победа је имала прилике да још који пут затресе противникову мрежу. Резултат од 2:1 за Победу одговара игри.

*

Прво коло за првенство Нишког лоптачког потсавеза је већ одиграно. Састали су се Грађански – Србија, Победа – Хајдук и Синђелић – Железничар. Прву утакмицу Грађански је решио у своју корист победивши Србију са 3:1. Победа је поразила првака Нишког купа Хајдука са 6:1. Најинтересантнија утакмица у првом колу била је између Синђелића и Железничара, која се завршила заслужном поделом Синђелића од 4:2. У првој половини противници су били равноправни и резултат је био 1:1. Железничар је у другом полувремену много попустио. Синђелић је ово искористио и дао три гола. При крају игре Синђелићев бек је направио прекршај у казненом простору па је судија оправдано досудио једанаестерац. Тако је Железничар смањио на 2:4. Са овим резултатом игра је завршена. Код Синђелића су се истакли леви халф, центарфор и десно крило а код Железничара сва три халфа и десна полутка.

BJ.

26. ОКТОБАР 1942.
РАДНИЧКЕ КУХИЊЕ У СВИМА ВЕЛИКИМ ПРЕДУЗЕЋИМА
По броју радничких кухиња Ниш долази иза Београда

Ниш, 25 октобра

Одмах по оснивању Српске заједнице рада отпочело је са формирањем Жупске пословнице у Нишу. Ова пословница развила је живу делатност на свима пољима свога пословања. У низу социјалних мера, које је Жупска пословница предузела, спада несумњиво међу најважније акција на отварању радничких кухиња по предузећима и фабрикама. Рад у овом правцу уродио је добрим плодовима захваљујући агилности претседника Српске заједнице рата у Нишу као и пуном разумевању и искреној помоћи надлежних власти. Ову акцију су помогли како окружни начелник Младеновић и претседник Нишке општине Чемерикић тако и најугледнији нишки грађани. Ваља истаћи да су безмало сви са своје стране уложили труд и пружили материјалну помоћ да до отварања ових радничких кухиња дође што пре и у што ширем обиму.

Кухиње и задруге

До сада су постојале радничке кухиње у фабрици Дувана и Железничкој радионици. Прва издаје храну својим радницима потпуно бесплатно. Поред тога, недавно је у самом центру града отворен велики раднички ресторан Српске заједнице рада, који издаје одличну храну радницима учлањеним при СЗР и њиховим породицама.

На овоме се није стало. Тако смо добили обавештење да су завршени сви претходни радови да се још у току овога, а најдаље почетком идућег месеца отворе још две радничке кухиње. У једној од ових кухиња издаваће се храна породицама оних радника који се налазе на обавезном раду или у заробљеништву, и то потпуно бесплатно. Овај гест поздрављен је са искреним признањем и захвалношћу творцима ове лепе социјалне установе, помоћу које ће радничке породице и деца бити обезбеђени у њиховим најосновнијим потребама. Ови примери су тако лепи да би могли послужити многима као углед, да спроведу сличну акцију у својим предузећима и фабрикама.

Два оброка за 30 дана

Поред горе побројаних радничких кухиња у Нишу, отворене су на територији Жупске пословнице и друге радничке кухиње од којих треба нарочито истаћи ону у циглани «Лоћика» у Житковцу, и у циглани «Моравија». За највећу похвалу је иницијатива Дирекције циглане «Лаф», која је омогућила да се храна њиховим радницима издаје потпуно бесплатно. У Радничкој кухињи Железничке радионице у Нишу издају се два одлична оброка дневно за свега 30 динара, а уз то је обезбеђено и снабдевање радничких породица намирницама из радничких кантина.

У готово свим већим предузећима основане су радничке задруге, које снабдевају раднике и њихове породице потребним намирницама по максимираним ценама. За набављање ових намирница има се благодарити меродавним факторима, који радо излазе у сусрет када су у питању радници и њихове породице. Ове радничке набављачке задруге функционишу одлично под контролом пословнице СЗР и у многоме олакшавају снабдевање радника најпотребнијим животним намирницама. У овом правцу наставља се.

30. ОКТОБАР 1942.

СУЗБИЈАЊЕ НЕПИСМЕНОСТИ У НИШКОМ ОКРУГУ

Ниш, 29 октобра

У округу нишком завршено је са организацијом аналфабетских течајева. По предвиђеном плану течајеви би требали да почну 1 новембра, а да трају до 1 априла идуће године. Предавање ће се држати уторником, четвртком и суботом. За ове течајеве организован је већи број учитеља.

По многим селима округа нишког оторене су више народне школе.

Евгенија Живковић покрала је брата свога станара Милана Милошевића, потпоручника. Украла му је 8.500 динара. Случај је пријављен полицији и утврђена кривица Евгеније.

Одбор за прикупљање прилога за сиромашне радничке породице у Нишу прикупио је 355.000 динара. Ова сума није коначна, јер индустријалци и трговци још нису дали своје прилоге.

У селу Прокопкутини, среза нишког, постављена је општинска управа на челу са Петронијем Николићем, земљорадником.

Аранђео Савић, учитељ у пензији, одржао је у селу Мозгову, у Срезу алексиначком предавање за народ о чувању стида код омладине, а Ђорђе Поповић, ветеринар, говорио је о заразним болестима код животиња.

Претеће писмо написала је Боса Гавриловић, домаћица из Ниша Ђоки Живковићу, трговцу, захтевајући од њега 30.000 динара. Боса је због тога ухапшена.

Нова општинска управа постављена је у селу Јошаници, Срез бањски. За претседника је именован Теодосије Ђорђевић.

Предавања за народ у селу Топоници, Срез белопаланачки одржали су Благоје Златановић, епоном и Илија Ћетковић, учитељ.

Због спекулације казнила је управа полиције: Радивоја Станковића, Јагоду Стаменковић, Кристину Савић, Миливоја Марковића, Владу Цветковића, Надежду Јовић, Милисава Тодоровића, Олгу Недељковић, Милана Стевановића, Панту Стојановића и Бранислава Цветковића.

Раднички ресторан отворен је у кафани «Ослобођење» у Нишу. У овој кухињи радници ће моћи да се исхрањују релативно доста јефтино. Јело ће се издавати и по кућама.

Породице радника, који су на обавезном раду, позвала је Берза рада у Нишу ради регистрације и додељивања помоћи.

Предавање за народ одржао је у селу Бовану, Срез алексиначки др. Марко Радан са темом: «Наши недостаци на селу». Сава Банковић, професор том приликом одржао је предавање о православној цркви за време ропства под Турцима.

Нова општинска управа постављена у селу Ртњу, Срез бањски. За претседника је именован Петар Недељковић, земљорадник.

За сиромашне радничке породице приложили су: Владимир Гроздановић, Стојан Радосављевић, Милан Николић, Виден Живковић и Браћа, Сотир Благојевић, Ђорђе Јовановић, Никола Ђулизибарић, Тодор Манојловић, Душан Коцић и Сава Костић.

Експозитура сточарске и млекарске централе наредила је да сви хотели, ресторани, кафане и гостионице спремају само по две врсте јела дневно. Спремање разних мезелука на роштиљу, као и других гурманских јела, строго је забрањено.

31. ОКТОБАР 1942.

ПУТНИЦИ МОРАЈУ НА ВРЕМЕ ДА НАБАВЕ КАРТЕ ЗА ВОЗ

Ниш, 30 октобра

Издавање карата на нишкој железничкој станици забрањено је после часа одређеног за полазак возова. На тај начин путници се приморавају да благовремено набаве возне карте, како би се омогућило возовима да полазе на време.

У селу Завидинцу, Срез лужнички, одржао је предавање за народ Рајко Поповић, учитељ, о теми: „Пример као васпитно средство“. Александар Маринковић, учитељ, говорио је о теми: „Само радом обновићемо Србију“.

Нове општинске управе постављене су у селима: Гурјану, Срез сврљишки и Сечаници, Срез моравски. У Гурјану за претседника је постављен Димитрије Радошевић, земљорадник, а у Сечаници Добросав Миленковић, земљорадник.

Прилоге Црвеном крсту дали су: Анђелин Стефановић, Бора Петровић, Чеда Пешић, Бранко Николић, Марковић и Катић, Миодраг Богдановић, Славко Јанковић, Милан Стојиљковић и Игњат Димитријевић.

За сиромашне радничке породице дали су прилоге: Железничка радионица 11.057 динара, Занатска банка 3.670, Железничка радионица Ниш 2,340, Удружење занатлија 50.900, Пореска управа 270, Фабрика кожа а. д. 4.345 и нишки рентијери 46.500 динара.

Због спекулације Управа полиције у Нишу казнила је: Миодрага Марковића, Ангелину Кнежевић, Часлава Мијалковића, Јована Војиновића, Александра Кузмановића, Ћиру Тренчића, Живојина Раденковића, Ранђела Јовановића, Јаћима Трајковића, Василија Гроздановића, Димитрија Благојевића, Петра Цветковића, Живојина Јовановића, Луку Динића, Васу Јовановића, Петка Ђорђевића, Ристу Балтазаревића, Радомира Иванковића, Стојимира Петровића и Владимира Милојевића. ***МС.***

4. НОВЕМБАР 1942.
ОПСКРБА БОРСКИХ РАДНИКА ЗИМСКОМ ОДЕЋОМ

Ниш, 3 новембра

Претседник владе Народног спаса генерал Милан Недић показао је своје брижно интересовање за услове рада наших радника запослених у руднику Бор. Као резултат таквог његовог очинског старања за наше раднике састављена је посебна комисија, чији је задатак био да испита све услове рада радника који су запослени у овоме руднику. Комисију је предводио инспектор рада из Ниша инжењер Анте Барбиери.

По повратку из Бора одржана је конференција индустријалаца, занатлија, трговаца и претставника других професија на којој је инжењер Барбиери поднео извештај о условима рада и живота радника у Борском руднику и изнео своје утиске које је стекао бавећи се радницима и свестраним испитивањем ових услова. У своме реферату он је нагласио да су услови рада у руднику Бор врло добри, да се са радницима поступа врло хумано, да је храна врло добра и укусна, да су прилике живљења такође врло добре и повољне, да радници спавају у здравим и хигијенским баракама, у коме сваки радник има своју удобну постељу и да су сви уопште остали услови потпуно задовољавајући. С обзиром на претстојећу зиму он је предложио да се у Нишу предузме акција, да се за раднике скупи што више зимске одеће, да би их зима затекла спремне и снабдевене потребном топлом одећом. У томе смислу говорио је претседник општине Јован Чемерикић, позвавши нишке грађане свих професија да у својим редовима прикупе оно што радницима недостаје.

На конференцији је одлучено да се одмах приступи сакупљању зимске одеће, обуће и рубља и да сакупљени материјал однесе у Бор делегација нишких грађана.

5. НОВЕМБАР 1942.
КАЖЊЕНИ СПЕКУЛАНТИ У НИШУ

Ниш, 4 новембра

Због спекулације казнила је управа полиције у Нишу: Сретена Ставрића, Смиљку Пејић, Јована Стојановића, Милана Цветковића, Магбула Сулића, Мевлида Синановића, Драгослава Станковића, Младенку Микић, Расима Усеиновића, Ђорђа Ранчића, Драгутина Костића, Љубомира Димића, Војислава Тошића, Стојана Ђорђевића, Аксентија Станковића, Ваика Асановића, Благоја Живковића, Ставра Мицића, Милана Цветковића, Раљу Брвића, Драгу Шабановића и Чедомира Петровића.

Ради издавања петролеја позвало је Градско поглаварство у Нишу све грађане који немају електричног осветљења по становима да поднесу пријаве ради регистрације.

Имаоци смучки у Нишу позвани су да пријаве смучке Српској државној стражи.

Нова општинска управа постављена је у селу Црнољевцу на челу са претседником Витомиром Радонићем, земљорадником.

Црвеном крсту приложили су: Илија Крстић, Миле Павковић, Бранко Јовановић, Андон Андоновић, Војислав Станојевић, Љуба Јанковић, Сава Милић, Петко Букумировић, Драги Тодоровић, Владимир Ристић, Јован Микић, Милутин Петровић, Светислав Зојић, Сретен Поповић, Алекса Петровић, Вуле Величковић, Никола Нинковић, Панајот Дељa и друг и Жика Милосављевић.

МС.

8. НОВЕМБАР 1942.
ЛИЧНОСТИ ПОЗНАТИХ МИНИСТАРА
Таса Динић

Ниш, 7 новембра

Нови министар унутрашњих послова Танасије-Таса Ђ. Динић, рођен је у Нишу 1890 од сиромашних, али врло поштених родитеља. По завршетку школовања у Нишу завршио је 1912 године у Београду Војну Академију. Као млад официр учествовао је у свим борбама 1912, 1913, 1914 и 1918. године да би пред крај рата услед задобијених рана био распоређен у Врховну команду.

За све време рата показао је личну храброст и пожртвовање и зато је био одликован свима ратним одликовањима. Сребрном медаљом за храброст, Златном медаљом за храброст, Карађорђевом звездом са мачем и са два Бела орла.

По завршетку светског рата остао је извесно време у Главном генералштабу на служби, а потом је био командир чете подофицирске школе, са ког је положаја примио батаљон и био спорне зоне албанско-југословенске у Ђаковској Малси. Са тог положаја враћен је у Главни генералштаб, где је остао до 1925 године, када је био одређен за војног изасланика у Тирани. Ту је остао до краја 1927 године, па је после тога премештен у Министарство војске и морнарице и био ангажован као лични сарадник Блаженопочившег Краља Александра.

По успешном завршетку вишег командантског курса унапређен је у чин пуковника, али незадовољан стањем које је владало у бившој југословенкој војсци он је напушта 1930 године по својој молби.

Руковођен увек најискренијим патриотским побудама и родољубљем наставио је Т. Динић своје патриотско деловање на политичком пољу. 1935 године изабран је за народног посланика, али убрзо доживео је највеће разочарење и стекао уверење да је у бившој Југославији био немогућ прави патриотски рад услед јаког утицаја међународних мрачних сила.

У почетку овог рата процењујући правилно развој догађаја Динић је отворено заступао своје гледиште да опстанак бивше Југославије зависи од тога да ли ће она успети да сачува став непријатељства према моћном Великом Немачком Рајху. Из тог времена јавности је познато и писмо, које је Динић упутио кнезу намеснику Павлу.

После капитулације руковођен побудама да искрено послужи своме народу Динић примио се дужности заменика комесара Министарства унутрашњих послова, а потом по образовању Владе народног спаса генерала М. Недића примио је тешку и деликатну дужност Изванредног комесара за персоналне послове у вези са пословима реорганизације управе у Србији.

11. НОВЕМБАР 1942.
У НИШУ СЕ САКУПЉАЈУ ПРИЛОЗИ ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ

Ниш, 8 новембра

Зима се приближава са свима својим недаћама и прети да се сручи на оне који су слабо или никако обезбеђени, на сву ону сиротињу, чији је број сада два пута већи него што је био раније, због прилива великог броја избеглица. Као и у свим осталим местима, у Нишу је образован одбор за прикупљање Зимске помоћи. Одбор је већ увелико на послу. Бан Моравске бановине, издао је проглас грађанству, који гласи:

„Срби и Српкиње, претстојећа зима уколико се не постарамо да притекнемо у помоћ својим ближњим, који су оскудни, невољни и болни, имаће тешке последице не само по оне који немају и оскудевају већ и за оне који имају, али се не одазивају. Има више браће и сестара који се потуцају од немила до недрага и траже уточиште под туђим кровом, има их слабо или више но бедно одевених, много их је без средстава да презиме зиму и очувају се од студи, болести и глади. Браћо и сестре, ви који имате или сте у бољем положају да вас не угрожавају, ни оскудица, ни студ, ни беда, ни глад, сетите се наших ближњих, сетите се оних који напустише своја топла огњишта, сетите се њихове деце и све оне безбројне нејачи, која остадоше без неге, без заштите и без игде ичега. Њих прихватимо, њих помозимо и њих заштитимо. Дужност је свакога од нас, јер ко ће ако не ми. Помоћ ће бити благотворна не само за оне који ишчекују, већ и за оне који дају. Дајући за своју браћу и сестре, њихову децу и немоћне, чините добро себи, својима и своме народу. Не жалите ништа, дајте колико можете, дајте у новцу, храни, огреву, рубљу, одећи и обући.“

Нишлије се одазивају и дају прилоге. Ова велика акција схваћена је као један огроман опште народни посао, од чијег успеха зависе животи, здравље и будућност, многе наше браће, многих српских мајки. Нишлије су прихватиле девизу да „ниједан Србин не сме ове зиме умрети од глади“ и прилажу обилно за сиротињу и избеглице.“

М. Симић

11. НОВЕМБАР 1942.
ПОГИНУО ОД ЕКСПЛОЗИЈЕ ПАРНОГ КОТЛА

Ниш, 8 новембра

У Заводу за израду војне одеће у Нишу догодила се једна тешка несрећа у којој је изгубио живот Ђорђе Аранђеловић, браварски радник. Експлодирао је један парни котао. Експлозија је наступила у тренутку када је Ђорђе на казану притезао неке шрафове. Изгледа да он није био стручни радник за овај посао и да је услед његовог погрешног рада наступила несрећа. Аранђеловић је одбачен чак до зида и страховито се угрувао, тако да је на путу за болницу издахнуо. Истрага се води.

12. НОВЕМБАР 1942.
ПРЕТСТАВЕ ЗА ЂАКЕ ИЗ НИША И ОКОЛИНЕ

Ниш, 11 новембра

Подружница Коларчевог народног универзитета у Нишу приредила је више претстава за ученике нишких народних школа средњих и стручних као и за ученике сеоских народних школа. Приказани су културни филмови, а пре сваке претставе одржао је предавање, претседник Подружнице Мирко Јовановић директор Друге мушке гимназије.

12. НОВЕМБАР 1942.
ПОТРЕБЕ ЈЕДИНСТВА И СЛОГЕ

Ниш, 11 новембра

Референт за пропаганду Окружног начелства у Нишу Мирко Јовановић, одржао је у Сврљигу предавање о потреби народног јединства и слоге. Овом предавању присуствовали су поред среског начелника, учитељи, чиновници и велики број грађана.

На састанку грађана у Алексинцу на коме је било преко 40 особа одржали су предавање директор гимназије Владета Ђорђевић, окружни прота Брана Коруновић и Мирко Јовановић из Ниша. На овом састанку говорници су третирали појединa актуелна питања истичући веру, морал, ред, мир, јединство и сузбијање рушилачких намера као идеју водиљу у данашњем времену.

МС

13. НОВЕМБАР 1942.
СТАТУТ О ОРГАНИЗАЦИЈИ НИШКЕ ОПШТИНЕ И О ОПШТИНСКИМ СЛУЖБЕНИЦИМА

Ниш, 12 новембра

Основан је персонални отсек у Нишкој општини, који досад није постојао. Овај отсек има задатак да изврши систематизацију у градском поглаварству да би се затим могло приступити изради персоналног буџета, а после тога и буџета за материјалне издатке. По наређењу Министарства унутрашњих послова биће израђен Статут о организацији Општине нишке и статут о службеницима. Овим статутима извршиће се целокупна реорганизација општине и свих њених одељења. Исто тако, предвиђено је и знатно повишење плата службеницима поглаварства, јер су оне, због садашњих прилика, сасвим недовољне за живот. Одељење за исхрану биће пресељено у згради бившег Техничког одељења, а тамо ће бити смештено заједно са Општинском штедионицом и Инспекторатом за исхрану. Свакако да ће тамо много брже и лакше обављати свој посао. Општина ће приступити и извођењу јавних радова, да би упослила незапослене раднике. Предвиђена је регулација Нишаве и Габровачке реке. Радовима ће руководити инжењер г. Сима Стамболић начелник Техничког одељења Банске управе.

М. Симић

14. НОВЕМБАР 1942.
У НИШУ ЈЕ ОСНОВАН ОКРУЖНИ ПОЉОПРИВРЕДНИ ОДБОР

Ниш, 13 новембра

Јуче је у Нишу одржана оснивачка седница Окружног пољопривредног одбора, који је у Нишу образован као први такав одбор у целој Србији. Првој седници новог одбора присуствовали су окружни начелник Чедомир Младеновић, окружни инспектор за пољопривреду инж. Димитрије Хаџи-Пешић, окружни пољопривредни референт инж. Александар Поповић и чланови Живко Марковић, члан Среског пољопривредног одбора Среза моравског, Јеленко Цекић, члан Среског пољопривредног одбора Среза бањског, Ненад Миљковић, члан Среског пољопривредног Среза сврљишког, Јеленко Цветковић, члан Среског пољопривредног одбора Среза белопаланачког и Таса Благојевић, члан Среског пољопривредног одбора Среза нишког. Седницу је отворио окружни пољопривредни референт инж. Поповић, који је говорио о користима које ће пољопривредници имати од пољопривредних одбора, окружних, среских и општинских. Затим је члановима дао низ упутстава и савета, које они треба да остваре у својим среским одборима.

После тога реч је узео окружни начелник Младеновић, који је опширно говорио о значају пољопривреде за наш народ, истичући разлику у стању које је у тој области владало раније и сада. Важност пољопривреде за наш народ начелник Младеновић истиче и самом чињеницом, што је наша земља првенствено земљорадничка, чије становништво са 80% припада земљорадничком сталежу. Најзад, начелник Младеновић је нагласио да ће он и убудуће, као и досад, поклањати своју пуну пажњу пољопривреди и њеним потребама.

Затим се прешло на конституисање Окружног пољопривредног одбора, чији је састав следећи: претседник Таса Благојевић, члан Среског одбора у Нишу, потпретседник Живко Марковић, члан Среског одбора у Житковцу, и члан Јеленко Цветковић, члан Среског одбора у Белој Паланци.

После извршеног избора прешло се на разматрање предлога буџета. Иза кратке и сагласне дискусије примљен је буџет у износу од 1,150.000 динара прихода и исто толико расхода. Поред осталих буџетских ставки треба нагласити и истаћи износ предвиђен за набавку приплодних грла, пастува, бикова, нерастова и овнова који износи 250.000 динара, као и финансија за набавку тријера, справа и пољопривредног алата ради унапређења пољопривреде, које износе 225.000 динара.

Остале предвиђене суме буџета Окружног пољопривредног одбора утрошиће се такође за циљеве унапређења пољопривреде, као за набавку бољег семена и размножавање свих ратарских култура, за сузбијање биљних болести, за издржавање приплодне стоке, за издржавање пољопривредних течајева, за помоћ задругама, за стручно просвећивање села, за оснивање и помагање сеоских пољопривредних књижница и читаоница, за помоћ сеоској омладини за школовање у пољопривредним школама итд.

Пошто је буџет примљен, прва седница Окружног пољопривредног одбора завршена је, на пуно задовољство претставника пољопривреде из срезова Округа нишког.

14. НОВЕМБАР 1942.
НИШКО ПОЗОРИШТЕ ПОЧЕЛО ЈЕ СВОЈ РАД
Управник г. Живојин Петровић о раду позоришта

Ниш, 13 новембра

После одмора, који је дужи био него обично, нишко позориште пре кратког времена почело је да ради. Као што је познато Народно позориште Моравске бановине прешло је у државне руке и сада се зове обласно Народно позориште, а о њему се искључиво стара држава. У новом државном буџету предвиђен је расход од 400.000 динара као субвенција нишком позоришту до краја децембра. За новог управника нишког позоришта постављен је г. Живојин Петровић, бивши управник Бањалучног позоришта. Примивши дужност г. Петровић, који је млад и енергичан човек, прионуо је на посао са љубављу и много воље, да би оправдао поверење које му је указано. За њега нема одмора. Његово лично интересовање је врло велико и он даје сугестије о свакој ствари. С обзиром на личност новог управника, који је решен да до краја испуни свој задатак, треба очекивати да ће Нишко позориште дати оно што се од њега очекује као просветно културне установе.

Нови ангажмани

Најближи сарадници управника позоришта су новоангажовани редитељи г. г. Александар Черепов, бивши редитељ Бањалучног позоришта човек високо позоришне културе, Јосип Срдановић, бивши редитељ Скопског народног позоришта, који је један од најбољих наших редитеља за национални репертоар и г. Петровић бивши првак Скопског позоришта. Што се тиче претстављачког особља, водило се рачуна да сви глумци, који су се затекли у Нишу после наше катастрофе, буду ангажовани, макар и са мањом платом, него што су је имали пре рата, само да би сви били збринути. Њихов број је доста велики, јер су се у Нишу затекли скоро сви чланови Скопског позоришта. Од скопских глумаца ангажовани су г. г.: Јовановић, Ђорђевић, Петровић, Аврамовић и Татић и г-ђе: Ђорђевић, Елка Мацол-Петровић, Ерцеговић, Срдановић, Нада Урбанова, Драгица Илић и Надежда Замфировић. Из бањалучког позоришта ангажовани су гђа Каја Игњатовић, и г. Радомир Шабота. Од старих чланова Народног позоришта Моравске бановине ангажовани су поново г. г.: Јовановић, Тодић, Ковачевић, Симић, Душан Цветковић, Светозар Цветковић, Вучковић, Јаниђијевић, Глигоријевић, Перишић, Филиповић, Динић, Аритоновић, Котромановић, Стојковић, Стојадиновић и Пешић. Ангажоване су и г-ђе: Јоковић, Тодић, Црногорчевић, Стојадиновић, Стојчевић, Ковачевић, Вучковић, Каја Ђорђевић, Милица Јашекова, Видосава Пешић, Рушка Будимовић, Блашка Дишљенковић и Јулија Вуковић.

Посета је врло велика

С обзиром на број ангажованих глумаца и на њихов број, не треба сумњати да ће они моћи достојно да наставе педесетогодишњу традицију Ниша. То се већ сада, на самом почетку сезоне, може јасно видети. Глумци су већ освојили публику и дворана је увек пуна. Управник г. Петровић веома је задовољан. Посета је врло велика, изјавио нам је г. Петровић, иако су претставе само дневне, а цена улазница знатно подигнута. Публика је похитала у позориште да баш у њему нађе одмора од дневних брига и разоноде. Огромну посету не треба приписивати неким нарочитим реформама, већ томе што нишка публика воли позориште. Врло је значајно да та иста темпераментна публика највише воли народне комаде, па је велика штета што позориште није у могућности да створи оркестар и хор, али се и о томе питању размишља и верујем да ће се и оно повољно решити. За сада пред управом стоји озбиљан програм загревања дворане, који треба да се реши. Што се тиче репертоара, управник г. Петровић је нагласио да ће поред осталог бити нарочито заступљени комади из националног репертоара, јер их публика са великим одушевљењем гледа.

М. Симић

15. НОВЕМБАР 1942.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНАК

Ниш, 14 новембра

Родитељски састанак одржан је у народној школи „Коле Рашић“. Том приликом одржано је предавање о пегавом тифусу.

Предавање за народ одржали су у селу Лужану, Срез моравски, Милан Јанковић, учитељ и Сава Поповић, старешина Среског суда. Јанковић је говорио о српском домаћинском поретку, а Поповић о селу и граду.

Због шпекулације казнила је управа полиције: Јована Анђелковића, Драгољуба Ружића, Асипа Рамизовића, Драгу Томић, Влајка Павловића, Перу Аранђеловића, Николету Цајића.

18. НОВЕМБАР 1942.
ТЕЛЕСНЕ КАЗНЕ ЗА ШПЕКУЛАНТЕ

Ниш, 17 новембра

На тргу пред Спомеником палим Нишлијама извршена је ових дана телесна казна над петорицом шпекуланата.

Комисиски преглед свих крава са територије Нишке општине извршен је ових дана на Сточном тргу у Нишу.

Све власнике земљишта за обраду, који немају пшеницу за сетву и нису у могућности да је набаве, позвао је Одбор за планску пољопривреду да се пријаве.

Предавање за народ одржали су у селу Љубтену, Срез моравски, Божидар Миловановић, учитељ и Анђелко Церић, шумски референт.

Због шпекулације казнила је Управа полиције: Флору Ниси, Најдана Тошевића, Колку Радојковић, Перу Марковића, Димитрија

Алексића, Анђелка Станковића, Вељка Гавриња, Алексу Стојановића, Николу Ранђеловића и Мехмеда Ајдаревића. ***МС.***

22. НОВЕМБАР 1942.
У НИШУ СКУПЉЕНО ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ 1.065,000 ДИНАРА

Ниш, 21 новембра

Акција за скупљање помоћи сиромашним радничким породицама и деци, чији се храниоци налазе на обавезном раду или у заробљеништву дала је врло добре резултате. Сви слојеви грађанства свесрдно су се одазвали апелу Претседника владе и обилно помагали ову акцију. Највећи приложници су: Браћа Цветковић, индустријалци, фабрика кожа „Милојковић“, „Фабрика кожа“ а. д., ливница „Пејић, Стваковић и Комп.“, „Филијала Владе Митића“, „Смедеревска кредитна банка“, Милан Стојиљковић, гвожђарски трговац, Ђорђе Јовановић, ћурчија, фабрика хемијских производа „Поморавље“, циглана „Лаф“, Бранко Митић - Бечлија и Виден Живковић брат.

Поред новчаних прилога, многи трговци, занатлије, угоститељи као и остали грађани дали су прилог у одећи, обући итд. Један део ових ствари већ је као прва партија подељен најсиромашнијим радничким породицама.

Укупна сума која је у Нишу прикупљена за сиромашне радничке породице и децу износи 1,065.000 динара.

МС.

23. НОВЕМБАР 1942.
ПОБЕДА ВОДИ У НИШКОМ ПРВЕНСТВУ

Ниш, 22 новембра

У Нишу је настављено одигравање првенства Нишког лоптачког потсавеза четвртим колом. Победа је савладала Цар Константина резултатом 6:0, Железничар Србију са 5:1, а Синђелић Обилића са 2:0.

Успех Победе је сасвим заслужен. Ефикасна навала је искористила све повољне шансе за голове. Али и поред пораза, Цар Константин је дао добар отпор најбољем клубу Ниша. Његова навала није имала среће пред противничким голом, те није могла да постигне ни један погодак. Голове су дали: Гојковић З, Ђокатовић, Јоцић и Миљковић.

Исто тако и победе Синђелића и Железничара су заслужене.

После четвртог кола првенства води Победа без и једне изгубљене утакмице. Прате је Синђелић са истим бројем бодова, али слабијом голдиференцијом. Трећи је Железничар, затим долазе Грађански, Цар Константин, Обилић, Хајдук и Србија.

МС.

24. НОВЕМБАР 1942.
ЧЛАНОВИ ВЛАДЕ СРПСКОГ СПАСА У НАРОДУ
„Не дамо да српски народ сулудо гине“

Ниш, 23 новембра

У оквиру Окружног одбора за народно просвећивање при Окружном начелству у Нишу, јуче је на позоришном тргу одржан велики манифестациони национални збор грађана Ниша и сељака из околине на коме су говорили Јосиф Костић, министар пошта, телеграфа и телефона и др Милош Радосављевић бивши министар и претседник Аграрне банке у Београду.

Изнад степеништа позоришне ограде, где је било предвиђено да се говори одрже, висила је огромна српска застава, а са стране били су извешени транспаренти на којима су била исписана разна српска национална гесла. Огромна маса света испунила је велики трг пред Народним позориштем.

Нешто после 10 часова појавили су се министри Костић и Радосављевић у пратњи окружног начелника Чедомира Младеновића и претседника градског поглаварства Јована Чемерикића и других угледних личности из Ниша.

Претседник градског поглаварства Јован Чемерикић заузео је први говорничко место и са неколико пробраних и лепих речи поздравио говорнике, министре Костића и Радосављевића, а затим дао реч министру Костићу.

Говор министра Костића

„Пут, реда , рада и народне слоге – пут српског спасења“

Министар Костић обратио се збору са српским поздравом: „Помоз' Бог, браћо Срби!“ пошто су му из хиљаду грла одговорили као под команду: „Бог ти помог'о!“

Настављајући свој говор, министар Костић је рекао: „Поздрав који вам носим од српске Владе Народног Спаса јесте тај да и убудуће идете оним путем који вам је Српска влада поставила, а то је пут мира, рада, реда и народне слоге, то је пут спасења српског народа.“

У даљем току свога говора министар Костић је изнео како је у бившој Југославији дошло до фаталног 27 марта прошле године, када је једна клика несвесних ненародних елемената преузела власт у руке после познатог преврата, а затим бацила земљу и народ у рат и несрећу. Када су пак за наш народ настали трагични моменти ти несавесни и злочиначки елементи кукавички су побегли из земље одводећи своју најближу родбину и државно богатство, а остављајући народ да сам сноси несрећу у коју су га они увукли.

Међутим, то им није било довољно, него из Лондона преко радија хушкају српски народ на непромишљености чије би се последице осетиле на народној кожи.

Ти плаћеници мораће једног дана да одговарају за своје злочиначке поступке не само пред нашом историјом, већ исто тако и пред српским народом.

Као последица таквог злочиначког поступка наших бивших управљача ми смо у прошлој години имали пуно несрећа и судбоносних догађаја. Први је губитак рата, а други побуна која је беснела у јесен прошле године, а коју су изазвали комунистички злочинци, јеврејштина, разни интернационални типови и наш друштвени олош. Али и при том главни кривци били су опет они издајници из Лондона, који су и даље хушкали народ на безумље. Међутим, здрава свест, а у време мучних и тешких момената, победила је неваљалство и перфидност, како оних неваљалаца који су српски народ бацили у хаос и несрећу, тако исто и оних неваљалаца који су остали у земљи.

Срби су прихватили искрене и братске савете и поруке које им је дала влада народног спаса па смо тако успели да прошле године уништимо комунистичку аждају и да спречимо даље проливање српске крви.

Ново настало стање које је оличено у раду, реду и миру обећава бољу и срећнију будућност српском народу. Због тога и ви треба да наставите да се у земљи очува мир и ред, јер нећемо више да дамо да српски народ улудо гине. Нећемо да српски народ плаћа цехове за туђе рачуне, и да буде монета за њихово подкусуривање.

Српски народ, наставио је министар Костић, вођен погрешним путем, на који су га навели издајници који су напустили и народ и земљу, изгубио је рат. Ако пак пође опет путем на који хоће да га наведу исти ти издајници, онда ће изгубити и самог себе, јер ти бедници мисле да имају права да и даље управљају српским народом и да га воде путем пропасти за туђи рачун. Ти бедници измислили су некакву Дражиновштину, говоре о Дражи Михаиловићу, као кобајаги Министру војске, или без војске, као начелнику ђенералштаба, али без команде, који треба да припреми пут за њихов долазак. Ове лагарије јесу трула даска на коју не треба да седа ни један исправан Србин, јер ће погинути. Због тога не слушајте их и не идите за њима.

Напротив, каже министар Костић, пут којим Србе води њихова данашња влада, јесте пут спаса српског народа, пут благостања и срећније будућности. Ова година протекла је скоро у миру и народ се одао послу. Успоставио је државну власт и тиме осигурао, али постоји опасност од агитације у име Драже Михаиловића, коју спроводе упропаститељи српског народа, који су се скупили у такозваној лондонској југословенској влади, то су они исти људи који су нашу земљу једном већ упропастили и сада хоће да униште и овај мир и ред у земљи, који су успостављени са толико муке и са толико жртава. Због тога сад је свима нашим Србима, више него икада потребна, слога да бисмо могли да одбранимо и заштитимо свој народ по оним познатим нашим изрекама: „У слози је спас“ и „само слога србина спасава.“

Даље је министар Костић напоменуо да данас није време за партиску политику, него да је дужност свих Срба, да буду задојени само једном политиком а то је: ред, рад, мир и народна слога. „Влада народног спаса, рекао је даље министар Костић, пошто је успела да успостави мир и ред, предузела све да српском народу да могућност да оствари своју државу, која ће бити заснована на правичности. Исто тако влада народног спаса се брине да помогне пострадалим у рату и избеглицама, не мање се заузима влада народног спаса да се наши заробљеници врате својим кућама, али је то питање везано за одржавањем потребног мира и реда.“

Поправите односе према Рајху

Исто тако, каже даље министар Костић, српска влада народног спаса стара се да поправи односе српског народа према Немачком Рајху те се на тај начин исправља погрешка која је учињена 27 марта прошле године када су нас безумници бацили у рат. Излишно је да напомињем да је наша народна привреда пре рата била упућена на Немачку, која је била наш добар потрошач.

Да би српска влада у својим настојањима могла да успе потребно је да се цео српски народ окупи око генерала Милана Недића, коме је судбина доделила да буде на челу нашег народа у најкритичнијим његовим часовима и да га свесно води ка бољој будућности.

У својој прошлости наш народ је много пропатио али у тим тешким приликама никад није губио самог себе увек је умео да се снађе, па је паметним поступцима и радом успевао да дочека боље дане.

Због тога познавајући племениту душу, добро срце и здрав разум нашег народа, ја се надам да ћете сви ви имати пред очима испоруку коју вам упућује влада народног спаса, а која се изражава у речима: „По сваку цену мир и ред у земљи, па се нећемо покајати.

Говор др Радосављевића

„Будите свесни времена у коме живите“

После говора министра Костића узео је реч др. Милош Радосављевић који је казао да је дошао као Србин да саопшти поруку Претседника српске владе генерала Милана Недића. Даље је Претседник Радосављевић казао да није дошао на овај збор да излаже патриотски програм за који данас није време, него је сада дошло време да се сви Срби припреме за једну партију а то је нација, то је Србија. Дошао сам у вези са нашом судбином, да Вас молим, да разумете нашу садашњу ситуацију и да будете свесни времена у коме живимо. Да будемо свесни да рат какав се не памти у историји човечанства и данас траје. Да будемо свесни зле судбине која нас је задесила, па да одатле изведемо поуку што морамо урадити. Дошао сам да се као браћа и Срби разговарамо и да сачувамо оно што је остало. Да можемо сутра да кажемо да овде живе Срби, да су судбином везани за ово земљиште, и да ту имају да живе.

Тражи се само да будемо мирни

Данас је цео свет у пламену рата, а ми живимо у једном мирном куту. Од нас се не тражи ништа друго, него да будемо мирни, да гледамо своја посла.

Због тога ми морамо да сачувамо сваку српску главу и да мир сачувамо. Ми не можемо да утичемо на ток рата и његов исход па зато морамо да гледамо свој посао и спасавамо свој живот.

После тога др. Радосављевић изложио је слушаоцима збора сејање кукуруза на 500 метара поред железничке пруге, што је прошле године било забрањено као последица безумног рада и акције авантуриста и плаћеника. Исто тако др. Радосављевић изложио је тежак положај чиновника, занатлија и радника.

Пошто је на збору било много сељака др. Радосављевић, изложио им је значај планске пољопривредне производње. Сем тога саветовао је сељаке да у садашњим приликама када новчано добро стоје плаћају своје дугове.

Завршетак говора др. Радосављевића био је такође поздрављен живим одобравањем и аплаузима уз узвике „Живео“.

На крају овог великог народног збора узео је реч претседник градског поглаварства Јован Чемерикић, који се у име свих присутних захвалио говорницима на лепим излагањима, а затим је дао обећање да ће Нишлије и даље показати потребно разумевање за наше данашње прилике, и да ће и даље одржати мир, ред и рад ради добра, среће и напретка Србије.

K.J.

26. НОВЕМБАР 1942.

ОРГАНИЗОВАЊЕ „ЗИМСКЕ ПОМОЋИ“ У НИШУ

Ниш, 25 новембра

Овде је одржан састанак претставника јавних сталешких организација, града Ниша на коме је размотрено питање организовања и сакупљања прилога за зимску помоћ. Окружни начелник Чедомир Младеновић у одржаном говору истакао је преку потребу братске узајамности и помагање, као и нарочито спасавање сиротиње и избеглица.

За организовање зимске помоћи изабран је одбор који ће спровести ову акцију. Сви слојеви становништва изјаснили су се спремни да је помогну. У истом смислу говорио је и претседник нишке општине Јован Чемерикић.

Истога дана у згради окружног начелства одржана је такође конференција старешина надлештава и државних установа.

Директор Друге мушке гимназије Мирко Јовановић указао је у своме говору на низ примера како је у нашој прошлости поред националне и социјалне, била развијена и морална свест и да од тога зависи у многоме акција за зимску помоћ.

26. НОВЕМБАР 1942.
УСКАЧУЋИ У ТРАМВАЈ НАСТРАДАО

Ниш, 25 новембра

Враћајући се из Нишке Бање, где је био на слави код свог пријатеља, Божидар-Бата Белкић, познати нишки трговац, покушао је да ускочи у трамвај, који је тога тренутка био у покрету. Како је било клизаво, Белкић се омакао са папуче првих кола и пао испред приколица, тако да му је трамвај прешао преко ноге и једне руке, Белкић је одмах пренет у Државну болницу, где му је указана лекарска помоћ, али повреде су биле врло озбиљне и лекари су морали да ампутирају обе ноге повише колена и руку испод лакта.

Никола Ђукић, судија, постављен је за старешину Среског суда у Нишу.

Дрва за огрев поделила је Чиновничка набављачка задруга у Нишу државним и самоуправним службеницима. Жењени чиновници добили су по два, нежењени по један и по кубни метар дрва.

Предавање за народ одржао је у селу Тешици, Срез моравски, Радивоје Ивановић, адвокат, о теми: „Старији и млађи у кући, друштву и народу“.

Због шпекулације казнила је Управа полиције у Нишу: Исмаила Меметовића, Драгу Тодоровић, Смиљу Декмановић, Стевитељку Божиновић, Антонија Врачевића, Градимира Поповића, Луку Булатовића, Добросава Станковића и Добривоја Николића.

МС.

27. НОВЕМБАР 1942.
ХВАТАЊЕ КОЦКАРА У НИШУ

Ниш, 26 новембра

Велики број особа које су се коцкале похватала је нишка полиција. Потребно је истаћи да се међу овим коцкарима налази велики број интелектуалаца.

Спортски клуб „Победа“ послао је својим члановима у заробљеништву пре неколико дана известан број пакета. И досад је овај спортски клуб у неколико прилика слао пакете својим члановима.

Предавање за народ одржао је у селу Вукању, срез моравски, Драгомир Јовановић учитељ, који је говорио о значају слоге у нашој прошлости.

Због шпекулације казнила је Управа полиције: Милорада Петровића, Роску Ђорђевић, Драгу Тасић, Вукашина Петровића, Тодора Јолића, Николу Ицића, Ристу Илића, Александра Томића, Босиљку Станковић, Младена Стаменковића, Ђуру Никодијевића и Савету Петровић.

МС.

27. НОВЕМБАР 1942.
СПРОВОЂЕЊЕ ПЛАНСКЕ ПОЉОПРИВРЕДЕ
Дводневни пољопривредни течај у Нишу

Ниш, 26 новембра

Да би се пољопривредним стручњацима, који раде на терену, дала што детаљнија упутства и обавештења о значају и начину спровођења планске пољопривреде, у Нишу је одржан дводневни течај, за све среске пољопривредне референте и рејонске економе. Течај је организовало Окружно начелство, а са њиме је руковао окружни пољопривредни инспектор инж. Димитрије Хаџи-Пешић. Као изасланик Министра пољопривреде течају је присуствовао инспектор инж. Драгољуб Миловановић. Поред инж. Хаџи-Пешића слушаоцима су давали упутства још и инспектор Министарства инж. Миловановић и окружни референт за пољопривреду Александар Поповић.

Првог дана слушаоцима је објашњен значај плана за спровођење планске пољопривредне производње и дата су упутства у погледу сарадње теренских пољопривредних стручњака. Другог дана окружни начелник Чедомир Младеновић, одржао је слушаоцима говор у коме је нагласио важност плана за извођење планске пољопривреде и истакао велики значај теренских пољопривредних стручњака, који у ствари треба да изведу тај план. Уколико теренски пољопривредни стручњаци буду савесније обављали своју дужност, утолико ће бити више обезбеђен успех планске производње.

Директор Друге мушке гимназије и окружни референт за пропаганду Мирко Јовановић, истакао је затим како су многе мале земље под знатно неповољнијим климатским приликама успеле да повећају принос земљорадничких производа, благодарећи планском спровођењу пољопривредне производње и рационалном искоришћавању земљишта. Томе је допринела такође и пољопривредна просвета и пропаганда и зато је он слушаоцима препоручио да се у своме раду руководе принципима рада и доказивања.

На овоме течају било је 36 пољопривредних стручњака из округа, а поред њих првога дана присуствовали су и сви срески начелници.

При завршетку течаја, који је оставио ванредно добар утисак на све слушаоце, окружни пољопривредни инспектор инж. Хаџи-Пешић поново је саветовао стручњаке да озбиљно схвате своју дужност.

МС.

30. НОВЕМБАР 1942.
НИШ ДАО 1.100,000 ЗА РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ[159]

Ниш, 29 новембра

Пре кратког времена завршена је у Нишу акција на прикупљању прилога за радничке породице чији се храниоци налазе у заробљеништву или на обавезном раду. Акција је одлично успела и само у Нишу је прикупљено око 1,100.000 динара. Осим тога сакупљено је много ствари у одећи, обући и рубљу.

За ову хуману акцију нарочито су ангажовани поред сарадника Жупске пословнице Српске заједнице у Нишу окружни начелник Чедомир Младеновић, као и остали претставници власти виђени људи у Нишу и разна удружења.

Поред већ објављених приложника: М. Ристића и Синова 100.000 динара, Николе Цветковића и синова 50.000 динара, Васе Милојковића 50.000 динара, Славка Срдић 50.000 динара. [] дали су прилоге по 5.000 динара Станимир Тодоровић, Милош Младеновић, Лазар Томић, Јован Апел, [] Токваријан, Драги Милосављевић, Петко Букумировић, Андон Андоновић, Ђорђе Станковић, Стојан Радосављевић, Душан Коцић, Миливоје Миленковић, Михаило Петровић, Димитрије Величковић, Драги Величковић, Вељко Стефановић. По 4.000 динара дали су: Влада Танић и Ђока Ћермил[]. По 3.000 дин. Штампарија „Цар Константин“, Драгољуб Антић, Влада []рић, Стефановић и Шумарац, Бра[] Стојановић, Влајко Станковић, Со[] Благојевић, Никола Ђулизибарић, [] Зојић, Крста Стојановић, Ву[] Цветановић, Игњат Димитријевић, Милан Стефановић. Постоји још велики број приложника који су приложили мање суме новца.

МС.

4. ДЕЦЕМБАР 1942.
ПОБЕДА ЈЕ НА ЧЕЛУ НИШКОГ ПРВЕНСТВА

Ниш, 2 децембра

У Нишу је настављено са одигравањем утакмица за првенство Нишког лоптачког потсавеза. Ове недеље одиграно је седмо коло. Игране су три утакмице: Победа – Грађански, Хајдук – Цар Константин и Србија – Обилић.

[159] Новински чланак је непотпун, јер један део текста није могуће прочитати.

6. ДЕЦЕМБАР 1942.
БИОСКОПСКЕ ПРЕТСТАВЕ ЗА РАДНИКЕ У НИШУ

Ниш, 5 децембра

Још јула месеца ове године Српска заједница рада склопила је споразум са Удружењем власника биоскопа о одржавању специјалних претстава за раднике и намештенике.

Српска заједница рада, увођењем ових специјалних претстава, жели да се раднику после вишечасовног дневног рада бар два пута пружи могућност за одмор и забаву, као и да радник своје слободно време корисно употреби за упознавање свих културних тековина које му раније нису биле приступачне.

У извођењу тога програма Жупска пословница Српске заједнице рада у Нишу показала је одличне резултате. За непуна три месеца приређена је 41 биоскопска претстава. Ове претставе посетило је преко 10.000 посетилаца.

Улазнице радним даном стају 3 динара, а недељом 5 динара по особи. Поред осталих приказани су филмови: „Рочилди“, „Омладинац Џекс“, „Гост подземља“, „Школа љубави“, „Трговци девојкама“, „Соко-девојка“, „Фалсификатори“, и други.

Судећи по интересовању радништва за све што му Српска заједница рада плански пружа у циљу културног изграђивања и општег образовања, види се да српско радништво у свом културном изграђивању има услова за свестрано изграђивање.

Жупска пословница Српске заједнице рада повела је рачуна и о сиромашним радничким породицама, чији су храниоци на обавезном раду или у заробљеништву, као и о радничкој сиротињи уопште. Тако је последњих дана разделила бесплатно 5.000 кг. купуса радничкој сиротињи.

МС.

12. ДЕЦЕМБАР 1942.
КУЋЕВЛАСНИЦИ ДУЖНИ ДА ЧИСТЕ ТРОТОАРЕ

Ниш, 11 децембра

Општина нишка наредила је свим власницима зграда да испред њих редовно чисте тротоаре.

За набавку гвожђарске робе издаваће убудуће упутнице искључиво Начелство Среза нишког.

Усмену лицитацију за издавање под закуп имања „Чајир“, за испашу стоке, одржала је ових дана Општина нишка.

Причешћивање школске деце извршено је ових дана у Нишу.

Имаоци паса дужни су према наређењу да пријаве своје псе.

МС

15. ДЕЦЕМБАР 1942.
КОНФЕРЕНЦИЈА ПОЉОПРИВРЕДНИХ СТРУЧЊАКА У НИШУ РАДИ УНАПРЕЂЕЊА ПОВРТАРСТВА

Иницијативом Пољопривредне коморе у Нишу 10 децембра је одржана конференција ради унапређења повртарства код нас. Поред пољопривредних стручњака Округа нишког, конференцији су присуствовали: изасланик Министарства пољопривреде, виши саветник, Владимир Јованчевић, окружни начелник, Чедомир Младеновић, директори и управитељи свих школа, претставници пољопривредне коморе у Нишу и претставници професионалних градинара и др.

После дискусије донета је следећа резолуција:

Да се при Министарству пољопривреде повећају финансијска средства за откуп и производњу семена повртарских усева, као и за набавку потребног материјала неопходног за производњу семена при државним установама;

Да Министарство пољопривреде и исхране нареди свима пољопривредним установама и установама које се баве пољопривредом, да обавезно морају производити одређене количине семена поврћа;

Да ово Министарство што пре набави из Немачке и Бугарске потребно семе поврћа;

Да се организује прикупљање повртарског семена у земљи путем деце у селу преко основних школа;

Да се при државним пољопривредним установама оснују и прошире угледни повртњаци;

Да се 1943. године при државним пољопривредним установама одрже полумесечни курсеви повртарства;

Да се у Нишу, као центру повртарске производње, оснује градинарска контролно-огледна станица са задатком, да испитује земљиште, биље и семе, и помаже и усавршава повртарство код нас;

Да Главни задружни савез што пре оснује повртарске произвођачке задруге;

Да Главни задружни савез, Главни савез српских земљорадничких задруга и Српско пољопривредно друштво организују производњу, лично производњу семена, било на сопственом, било на закупљеном земљишту;

Да Министарство пољопривреде и исхране одобри потребну помоћ за производњу семена професионалним повртарима и

Да се изврши подела Србије на центре за производњу поврћа и повртарског семена, с обзиром на бонитет земље и климатске услове.

15. ДЕЦЕМБАР 1942.
ПРИЈАВА ЗГРАДА ПОРЕСКОЈ УПРАВИ

Ниш, 14 децембра

Пореска управа за град Ниш позвала је све кућевласнике да до 30 децембра поднесу пријаве за своје зграде, које по одредбама закона о непосредној порези подлежу кућарини.

За помоћ сиромашним радничким породицама издала је Српска заједница рада у Нишу купоне.

Предавања за народ одржао је у селу Поповцу, Срез нишки, Будисав Шандоров, професор о теми: „Село је извор нашег националног духа“.

За сиромашне радничке породице приложили су: браћа Јовановић, Петар Рибарац, Наталија Павловић, Алекса Чичановић, Катарина Вујадиновић, Никола Миљковић, Милан Матић, Војислав Пауновић и Миодраг Арсенијевић.

17. ДЕЦЕМБАР 1942.
НИШ ЗА ЗАРОБЉЕНИКЕ

Ниш, 16 децембра

За ратне заробљенике, који су пре неколико дана стигли у Ниш и сада се налазе у овдашњој Војној болници, сакупљено је иницијативом Мирка Живановића, шефа специјалне полиције, Бранислава Николића, чиновника и Милана Малића индустријалца 31.720 динара.

Од сакупљеног новца набављено је 30 кг. бисквита, 10 кг. двопека, 7 кг. масти, 10 литара млека, 500 кг. кромпира, 100 кг. јабука, 31 комад живине, 5.000 комада цигарета итд.

За време ручка који је приређен заробљеницима подељене су им јабуке, цигарете и др, а тако исто свакоме од њих предато је и по 300 динара у готову. Петорици тежих болесника подељено је по 500 динара. Том приликом одржали су Мирко Живановић и Бранислав Николић, дирљиве говоре у којима су заробљеници пожелели да што пре оздраве и оду својим кућама, стављајући се на расположење својој отаџбини, која се сада поново изграђује.

Сви заробљеници били су до суза ганути овом ретком пажњом.

МС.

24. ДЕЦЕМБАР 1942.
ПОСТАВЉЕН ЈЕ СЕКРЕТАР УПРАВНОГ СУДА У НИШУ

Одлуком претседника Министарског савета на предлог министра правде постављен је за секретара Управног суда у Нишу Божидар Хаџи-Пешић, судија на раду у Управном суду у Нишу.

24. ДЕЦЕМБАР 1942.
НИШКИ ГЛУМЦИ ЗА ЂАЧКУ ТРПЕЗУ

Ниш, децембра

У корист ђачке трпезе Нишко народно позориште приредило је позоришну претставу „Два наредника“. Хумани гест Народног позоришта помогло је грађанство Ниша свесрдно и дворана је била распродата.

Глумци су уложили много труда да претстава буде што боља. Успех није изостао. Сви су своје улоге одиграли одлично. Али ипак треба нарочито истаћи родитеља Синишу Равасија, који је у исто време тумачио улогу Ђорђа наредника. И као родитељ и као глумац био је одличан. Лепосава Ђорђевић у улози Ђорђеве жене истакла је свој ретки глумачки таленат. Улогу ађутанта Мандића добро је одиграо Драгутин Тодић.

Злата Стојчевић у улози Маре, Миодраг Ковачевић (наредник Љубомир), Душан Цветковић, Стеван Јовановић, Јелена Јоковић, Живојин Вучковић, Вукашин Нешић, Душан Стојовић и Жика Станисављевић били су такође без замерке.

МС.

25/26. ДЕЦЕМБАР 1942.
ПРЕТСТАВЕ ЗА РАДНИКЕ У НИШКОМ НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

Ниш, децембра

Жупска пословница Српске заједнице рада посветила је нарочиту пажњу културном и просветном развијању радника. У сагласности с управом Народног позоришта у Нишу Пословница је организовала давање специјалних претстава за нишке раднике и раднице по сниженим ценама од 5-10 динара. Ове претставе дају се сваког четвртка. Интерес за ове претставе је врло велики тако да се редовно улазнице на неколико дана раније распродају.

За последњих шест месеци одржано је око 30 претстава за раднике, на којима је било око 25.000 гледалаца. Највише су посећиване претставе наших народних позоришних комада: „Ивкова слава“, „Девојачка клетва“, „Коштана“ и других. Сем народних комада радницима је приказано и неколико страних комада: „Посао је посао“, „Звонар Богородичине цркве“ и „Каријера писарчића Винцига“.

Интересовање код радника за позоришне претставе је врло велико. Зато је и Жупска пословница пре кратког времена основала своју дилетанску позоришну секцију од неколико бивших активних глумаца и млађих радника и радница који су запослени у фабрици дувана у Нишу.

Позоришна секција под руководством Илића спремила је већ неколико позоришних комада. Ови позоришни комади приређиваће се у Просветном дому, у фабрици дувана. Прво ће се приказивати „Ђидо“ и „Далеко од отаџбине“. Чист приход ових претстава намењен је за шиљање пакета сиромашним радницима који се налазе у заробљеништву.

МС.

27. ДЕЦЕМБАР 1942.
ВЕЛИКИ ПОЖАР У НИШУ

Ниш, децембра

У згради у којој се налазе просторије жупске пословнице Српске заједнице рада у Нишу избио је изненада око 8 часова пожар. Како се ова зграда налази у центру града, а полициски час још није почео, свет који се затекао на улицама почео се окупљати.

Телефоном су обавештени ватрогасци који су одмах дошли на лице места. За то време пламен је већ био обухватио цео кров запаљене зграде. Изгледало је да ће зграда до темеља изгорети с обзиром на то што се пламен већ био много раширио.

Како је дошло до пожара није могло бити установљено. Штета је прилична.

27. ДЕЦЕМБАР 1942.
ПРИЛОЗИ ЗА СИРОМАШНЕ РАДНИЧКЕ ПОРОДИЦЕ

Ниш, 26 децембра

За сиромашне радничке породице у Нишу приложили су по 1.000 динара Божидар Говедарица, Чедомир Филиповић, Павле Срећковић, Светозар Петровић, Станоје Рашић, Велимир Јанковић, Душан Арсић, Димитрије Алексић и Здравко Јанковић.

Испостава Комесаријата за избеглице и пресељенике у Нишу позвала је све родитеље, чија су деца по избегличким домовима ради саветовања.

У селу Дервенској у Сврљишком срезу постављена је нова општинска управа, на челу са Димитријем Божиновићем.

Старешина Среског суда Никола Ђукић одржао је предавање за народ у селу Руској о последицама недовољног поверења међу људима.

Управа полиције у Нишу казнила је због шпекулације Душана Коцића, Михајла Гавриловића, Боривоја Лазаревића, Милутина Ристића, Миомира Димитријевића, Милицу Радосављевић, Тинку Ристић, Гаврила Аранђеловића и Бранка Здравковића.

МС

28. ДЕЦЕМБАР 1942.
ДОГАЂАЈИ У НИШКОМ СПОРТУ
Железничар победио Победу

Ниш, 27 децембра

У Нишу је одиграна интересантна пријатељска утакмица између Победе и Железничара, која се завршила нерешеним резултатом 2:2. Игра је била врло узбудљива са лепим и зрелим комбинацијама нарочито од стране Железничара, који игра леп и технички дотеран футбал. Победа је такође била добра, али њена је игра изостајала иза Железничарове по лепоти, док је по теренској надмоћности требало да њен срчани тим однесе победу. Треба додати да је судија Победи поништио један потпуно регуларан гол, а при крају саме игре досудио је једанаестерац сасвим неоправдано у корист Железничара, који је наравно претворен у гол. Голове су дали за Победу: Гојковић два, а за Железничар: Цветковић - „Моша“ такође оба. Утакмицу је судио В. Јовановић.

Првенство Ниша ближи се крају

За првенство Нишког лоптачког потсавеза одигране су две утакмице: Синђелић је поразио Хајдука са високим резултатом 6:1, док је Цар Константин савладао Обилић са 3:1.

Успео крос контри

На игралишту Железничара у Нишу одржан је успео крос-контри на коме су узели учешћа лакоатлетичари, већином млађи, из овдашњих клубова „Железничара“ и „Победе“ и омладинци С. з. р из Ниша. Учествовало је око 80 млађих лакоатлетичара, што доказује да је интерес за ову грану спорта у Нишу све већи код спортске омладине. Иако је било доста хладно и терен прилично блатњав, постигнути резултати могу бити задовољавајући. Овом приредбом лакоатлетска секција С. к. Победа је отпочела свој активни рад и исто тако први пут су наступили омладинци С. з. р.

Постигнути технички резултати су следећи:

1.000 метара - јуниори: Б. Лонтиновић (Победа) 4,45 мин., Станић (Железничар) 4, 47 м., Дикић (П) 4, 48 мин, Шарбајић (С.з.р) 4,49 мин, Јанковић (С.з.р) 4,50 мин., Лујић (С.з.р) и Петковне (С.з.р) оба 4,52 мин. Учествовало 12 лакоатлетичара.

1.800 метара – јуниори: Ц. Шумарац (Ж) 6,10 мин., Риотић (Ж) 6,15 мин., Живковић (П) 6,20 мин., Матић (С.з.р) 6,22 мин., Вучковић (С.з.р) 6,22 мин. Учествовало 8 лакоатлетичара.

2.500 метара – сениори: Цанић (П) 8,22 мин., Трајковић (Ж) 8,25 мин., Мастен (Ж) 8,30 мин., Михић (П) 8,33 мин., Поповић (С.з.р) 3,40 мин. Учествовало 8 тркача.

С. к. Победа доделила је дипломе првопласиранима, а С. к. Железничар другопласиранима у све три дисциплине.

Организација ове приредбе је била одлична и гледаоци су били сасвим задовољни. ***М. Симић***

29. ДЕЦЕМБАР 1942.
НИШ – ПРИМЕР ДАРЕЖЉИВОСТИ

Данас у Нишу раде пуним замахом на социјалном старању о невољнима: сва женска друштва, на челу са „Српском Мајком“ и „Књегињом Зорком“; затим Одбор за зимску помоћ, Одбор за помоћ избеглицама, Црвени крст, Обданишта и многа друга хумана друштва, а поред ових и Испостава Комесаријата за избеглице и Градско поглаварство.

Женска друштва су основала заједничку кухињу у дому „Српске Мајке“, где се свакодневно прехрањује преко стотину сиромашне деце, и то веома лепом и јаком храном. Поред тога, ова друштва у границама могућности, старају се и за одећу и за обућу ове деце. Како је већ познато, од увек, па и данас, рад ових друштава се оснивао на добровољној помоћи нишлија и грађана округа нишког.

Одбор за зимску помоћ, иако је тек недавно основан, досад је прикупио преко 800.000 динара, а са сигурношћу се рачуна да ће ови добровољни прилози од фебруара прећи три и по до четири милиона динара. Одбор за помоћ избеглицама функционише од првих дана наше несреће, и то веома ефикасно, благодарећи прилозима и дарежљивости како нишлија, тако и осталог грађанства округа нишког.

Обданиште, које свакодневно прима на храну и старање више десетина деце оних мајки, које су принуђене да саме себи зараде кору хлеба, такође дају лепу и обилну храну овој деци, а, како је у другим местима, тако и овде, све то из добротворних прилога.

Сам Црвени крст у Нишу данас функционише како се само пожелети може: досад је послао преко 4800 пакета нашима у заробљеништву, чисто о свом трошку: издржава 11 кухиња, где се прихрањују сиромашна деца; повремено даје обућу и одећу овој деци. Допуњује пакете, ако ко од сиромашнијих није у стању да своме у заробљеништву пошаље пакет са свим што треба послати: измирује потребе при пролазу или дочеку заробљеника; учинио је велике поклоне неким санитетским установама; припремио одело и обућу за божићни дар за 4500 деце итд. А све што је урађено и што се ради, ради се само из прилога нишлија и грађана округа нишког.

Имајући у виду чињеницу да је данас много оних који оскудевају у најнужнијим потребама, свуда, у сваком месту, па и у Нишу, разумеће се, да и овдашњи човек, који иоле материјално стоји добро, има поред невероватно скупог живота за своју породицу, ако се хоће право, мора се нишлији одати заслужено признање. Раширено веровање о нишлији као тврдици, неосновано је, јер је он тврдица онде где треба, а издашан кад је у питању доброчинство. А ово је велика врлина.

Кад се има на уму, да наведене помоћи сиротињи и пакети заробљеницима стају месечно доста милиона динара и да се све ово изводи само из добровољних прилога онда се с правом може рећи: угледајмо се на нишлије.

29. ДЕЦЕМБАР 1942.
КОНЦЕРТ СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ У КОРИСТ ЗАРОБЉЕНИКА

Ниш, 28 децембра

Српска државна стража приредила је у Нишу успео концерт, чији је чист приход одређен за наше заробљенике. На иницијативу команданта Државне страже у Нишу пуковника Филипа Димитријевића и у сарадњи „Моравског народног позоришта“ дошло је до организације овога концерта. У музичком програму учествовао је оркестар Српске државне страже, а приказан је и позоришни комад у једном чину „Наши у заробљеништву“. Писац је у овоме комаду обрадио мотив из заробљеништва који је публика топло поздравила.

Драму „Наши у заробљеништву“ написао је члан Моравског народног позоришта Душан Цветковић, и она обрађује први дан Ускрса у једном нашем заробљеничком логору.

МС

31. ДЕЦЕМБАР 1942.
ЗАМЕНИК СТАРЕШИНЕ СРПСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ РАДА У НИШУ

Ниш, 30 децембра

У Нишу је допутовао заменик старешине Српске заједнице рада Зарије Поповић у пратњи др Федора Араницког вишег саветника Министарства социјалне политике и народног здравља, др. Бранка Стефановића челника гране за правно саветовање старешинства Српске заједнице рада инжењера Драгутина Јакшића, старешинског челника Просветне заједнице Србозара и Војислава Прњатовића, финансиског предводника Србозара.

После прегледа рада жупске пословнице Српске заједнице рада у Нишу, заменик старешине Поповић са сарадницима одржао је конференцију с окружним начелником Чедомиром Младеновићем по питању социјалне заштите. Затим је одржао конференцију са претставницима Окружног уреда за осигурање радника у Нишу Болеом, шефом Уреда и Лазаревићем, шефом лекара Уреда, по питању организације здравствене службе за раднике, који су позвани на обавезан рад у Бор.

Заменик старешине Зарије Поповић посетио је Просветни дом Србозара и прегледао омладински рад. Том приликом затекао је једну групу на редовном часу. Том приликом Зарија Поповић је у кратком говору омладинцима подвукао да се наш нараштај мора изграђивати у пуној хармонији и васпитавати свестрано како телесно тако и у културно – просветном правцу, јер сва ова културна добра припадају часним и честитим Србима, а нарочито радном човеку – учеснику на изграђивању наше народне привреде и нашег народног живота.

Пошто се заменик старешине Зарије Поповић упознао са радом Просветне заједнице „Србозара“ у Нишу, начелник Просветне заједнице Драг. Јакшић у лепом говору поздравио је рад и пожртвованост нишке радничке омладине, која се у тако лепом броју окупила у Српску заједницу рада (око хиљаду омладинаца и омладинки), те захтева да се придружи свако у сваком правцу, како би добили новог српског радника, здравог, веселог, задовољног и свесног своје прошлости.

Начелник жупске пословнице Петар Малешевић и предводник Просветне заједнице „Србозара“ Стеван Поповић реферисали су заменику старешине Зарији Поповићу о целокупном досадашњем раду Српске заједнице рада у Нишу, као и о помагању сиромашних радничких породица. Сем тога подвукли су, да се посвећује пажња културном изграђивању и усавршавању нашег радника преко свих културних тековина.

МС.

1943.

1. ЈАНУАР 1943.
ДВЕ НАЦИОНАЛНЕ УМЕТНИЧКЕ ПРИРЕДБЕ У НИШУ

Ниш, 1 јануара

У овом месецу су у Нишу нарочито запажене две важне национално-уметничке приредбе: српско посело овдашњих гимназија и музички концерт оркестра Српске државне страже.

Три пута давано у овдашњем Народном позоришту и стално добро посећивано, српско посело овдашњих гимназија имало је богат и разнолик уметнички програм, прожет национално-васпитним духом. Како у рецитацијама и виолинским и хорским тачкама, тако и у дирљивом комаду „Наши у заробљеништву“, од Д. Цветковића, ученици и ученице нишких гимназија уложили су пуно напора, на челу са својим стручним наставницима, да ова уметничка и национално-васпитна приредба нишких средњих школа потпуно успе и морално и материјално.

Тако исто, особито је успех постигао музички концерт великог оркестра Српске државне страже, приређен у Нишком народном позоришту са циљем, да се приход употреби ради одашиљања пакета у заробљеништву.

Под зналачком и вештом управом капелника Србољуба Цветковића, оркестар је поуздано, увежбано и мајсторски отсвирао добро пробране музичке тачке: од Д. Јенка (Косово), Штраус (Фледермаус), С. Бинички (Мијатовке), Б. Сметане (Продана невеста), Ф. Шуберта (Ха мол), Ј. Урбана (Слике из Босне) и Ј. Бродина (Сибинов дан и сан).

Глумци народног позоришта су врло дирљиво и сугестивно извели комад „Наши у заробљеништву“ (редитељ Д. Тодић). Поједини призори у овом комаду изазвали су сузе и боре код гледалаца, али и веру у национално-препородилачку моћ нашег народа.

Поред многобројног грађанства и омладине, овом успелом концерту оркестра Српске државне страже присуствовали су и претставници овдашњих немачких војних власти.

11. ЈАНУАР 1943.
ПОБЕДА ЈЕ ЈЕСЕЊИ ПРВАК НИША

Ниш, јануара

Првенство Ниша за јесењу сезону завршено је. Последње три утакмице играли су: Железничар – Хајдук 0:0, Грађански – Цар Константин 0:0 и Синђелић – Србија 1:0. Прва два резултата претстављају велика изненађења, јер могу утицати на крајњи пласман у пролећном првенству.

После ових утакмица Победа је остала на првом месту са два бода више од другопласираног Синђелића.

Табела јесењег првенства НЛП-а изгледа овако:

1)	Победа - - - - - - - -	7	6	1	0	38:9	13 (1)
2)	Синђелић - - - - - -	7	5	1	1	17:10	11 (3)
3)	Железничар - - - -	7	4	1	2	24:15	9 (5)
4)	Грађански - - - -	7	3	2	2	19:12	8 (6)
5)	Цар Константин	7	2	2	3	15:23	6 (8)
6)	Хајдук - - - - - - - -	7	1	3	3	11:25	5 (9)
7)	Обилић - - - - - - -	7	0	2	5	5:16	2 (12)
8)	Србија - - - - - - - -	7	1	0	6	10:29	2 (12)

АИ.

16. ЈАНУАР 1943.
БУЏЕТ ОПШТИНЕ НИШКЕ ЗА 1943. ГОДИНУ

Ниш, 15 јануара

Градско веће одржало је пре неколико дана седницу, под председништвом Јована Чемерикића, претседника општине, на којој је одобрен предлог буџета нишке општине за 1943. годину. Буџетски расходи износе 60.014,902 дин., а приходи 58.014,902 динара. Вишак расхода од 2 милиона динара покриће се општинским прирезом од 30% на државне непосредне порезе. Овај прирез наплаћиваће се само на порезу, који укупно прелази 200 динара годишње.

Приходи и расходи подељени су углавном на личне и материјалне издатке и цео буџет подељен је на два дела: општи део и буџет предузећа. Расходи на општем делу износе 29.968,923 динара, а приходи по овом делу су за 2 милиона мањи. Расходи и приходи по буџету предузећа износе 30.046,000 динара.

Лични расходи по општем делу буџета предвиђени су на 15. 171,720 динара. У ову суму унете су месечне принадлежности службеника, додаци на скупоћи, као и сви остали додаци које примају и државни службеници.

Материјални расходи износе динара 14.821,182. Из ове суме предвиђен је издатак од 928,304 на народно просвећивање. Исто тако предвиђена је и помоћ Народном позоришту у износу од 20.000 динара, што у прошлогодишњем буџету није било.

Грађевинска делатност у наступајућој години не може бити велика, јер је за то предвиђена сума само од 800.000 динара. То се углавном односи на најситније радове који ће бити извођени. Сума за народно здравље износи 2.890,000 динара, а за специјално старање 11.165,000 динара, од чега само за помоћ сиротињи је предвиђено 1 милион динара.

На општинску привреду утрошиће се 1.433,809 динара, од чега само на планску производњу 250.000 динара.

Што се тиче прихода по општем буџету они су овако распоређени: градски прирез 2.000,000 динара, таксе 4.786,000 дин., трошарина 6.000,000 динара, неприкупљени приход из ранијих година 1.578,583 динара, општинска имања 143.500 динара, водовод и канализација 2.955,500 динара и остали приходи 12.584,819 динара.

Лични расходи предузећа износе 5.633,776 динара, а материјални 24.412,224 динара. Приходи предузећа износе 30.046,000 динара, и они имају да се остваре од продаје струје (18 милиона динара), и трамвајских карата (12 милиона динара).

МС.

16. ЈАНУАР 1943.
СЕКРЕТАР УПРАВНОГ СУДА У НИШУ

Ниш, 15 јануара

Одлуком Претседника Министарског савета на предлог министра правде постављен је за секретара Управног суда у Нишу Славољуб Гинић, секретар Државног савета.

17. ЈАНУАР 1943.
ЈЕДНА ПРЕМИЈЕРА НЕДЕЉНО
Моравско позориште даје претставе и за ђаке и за раднике

Ниш, јануара

Сезона Моравског народног позоришта обележена је истицањем националног репертоара, као и морално-поучног, а нарочито репертоара за школску омладину.

Репертоар је строго одабран, а темпо рада, који је врло велики, дозвољава да се сваке недеље може давати по нека премијера. Тако сваког уторника нишка публика и школска омладина могу да виде премијеру. До сада је приказан велики број дела домаћих писаца. Јанко Веселиновић заступљен је са „Ђидом“, драматизацијом „Кумове клетве“ и драматизацијом „Деобе“. У припреми је и драматизација Јанковог „Дуката на глави“. Даље су изведени: Лазаревићев „Први пут с оцем на јутрење“, Стеријин „Кир-Јања“, Нушићев „Београд некад и сад“ и „Свет“, Ћоровићев „Зулумћар“, потпуно посрбљена „Два наредника“ обновљен „Каплар Милоје“ и Алексијевићева „Поноћна драма“.

Да би се могло остварити што успешније приказивање ових дела била су потребна, поред глумаца-извођача и друга средства. Зато нишко позориште располаже данас великим хором, оркестром и лепим бројем статиста.

Моравско народно позориште није заборавило своју дужност ни према заробљеној браћи, избеглицама и сиромашним ученицима. Свакога месеца приређују се, због тога, по четири претставе од којих приход са двеју иде за одашиљање пакета заробљеницима, од једне за избеглице у Нишу, а од једне се приход додељује ђачкој трпези.

Нишко позориште активирало је рад и Академског позоришта, чији чланови спремају комаде под контролом управе позоришта. Целокупан приход са ових приредаба Академског позоришта иде у корист заробљеника, избеглица и ђачке трпезе.

Поред овога нишко Народно позориште наставило је са давањем специјалних претстава за нишко радништво, уз врло популарне цене. Управа је још прошле сезоне имала у том погледу иницијативу и како је радништво показало велико интересовање, сваког четвртка дворана је испуњена радницима и њиховим породицама.

Смернице будућег рада Моравског народног позоришта остају исте: неговање национално-поучног и изразито школског репертоара. Сва дела домаћих писаца, која заслужују пажњу, биће приказана, као и дела страних писаца која претстављају уметничку вредност. Позориште ће наставити са даљим позивањем госта-глумаца и редитеља из Београдског народног позоришта. Та колаборација је неопходна. Тако ће једно од првих и најглавнијих гостовања бити гостовање нашег великог уметника Добрице Милутиновића, који ће у Нишу играти своју сјајну улогу у комаду „Алелуја“. Он ће исто тако и режирати сам комад. Гостовања првака београдске *драме* Боже Николића, која су код нишке публике побудила велико интересовање, поновиће се. Исто тако доћи ће да режира свој комад „Женидба и удадба“ књижевник Петар Петровић. Редитељ Народног позоришта у Београду Милан Стојановић умољен је да дође и режира један од комада, које је са успехом режирао у Београду. Раније предвиђено гостовање балетских уметника: Данице Живановић и Љиље Колесникове, као и ранијег члана нишког позоришта Бате Јанићијевића, остаје и даље на снази. Као најскорије гостовање биће долазак фолклорне играчке групе Маге Магазиновић.

МС.

18. ЈАНУАР 1943.
НИШКИ ФУТБАЛ
Победа – Синђелић 7:0 (2:0)
Железничар – Победа 3:1 (2:0)

Ниш, 17 јануара

Јесењи првак Ниша С. к. Победа одиграла је две интересантне пријатељске утакмице са својим најопаснијим ривалима Синђелићем. Победа је решила у своју корист са високим резултатом од 7:0, док је утакмицу са Железничаром, на опште изненађење, изгубила са 1:3. Оба пута Победа је играла врло добро и потпуно је задовољила своје симпатизере. Игру са Железничаром изгубила је само због великог пеха који је пратио њен иначе одличан тим. Железничар је играо такође одлично.

У игри са Синђелићем Победа је у првом делу играла врло лепо са пуно финеса, док је у другом делу запела да постигне што више голова. Иначе цело време је била потпуни господар терена. Синђелић је био, овога пута, слаб противник. Голове су дали: Ранкин, Марковић, Гојко Јовановић по 1 и Гојковић 4. Одличном игром су се истакли код Победе: Г. Јовановић, Поповић, Н. Јовановић и Михајловић. Код Синђелића су били добри Јовановић и Мрваљевић. Судио је одлично Маленица.

У игри са Железничаром прво полувреме протекло је у лакој надмоћности Железничара, док је у другом делу Победа имала игру у својим рукама. За Железничара су постигли голове: десна полутка два и лево крило. Победа је постигла гол по десној полутци. Код Железничара су врло добро играли: голман, десни бек, центар халф и десна полутка, а код Победе: леви халф, центар халф, десна полутка и центар фор. Судио је Љ. Михајловић са грешкама и по једну и по другу страну.

*

С.к. Победа је приликом протеклих празника указала лепу пажњу својим сиромашним члановима - играчима, односно њиховим породицама. Прикупила је између чланова своје управе суму од пет хиљада динара и разделила је сиромашним играчима. Овакво старање Победе за своје играче је врло похвално и требало би да се и други клубови угледају на овај лепи пример.

*

Нишки лоптачки потсавез је одредио извесну суму новца као помоћ сиротињи. Сваки нишки клуб је предложио по једну сиромашну породицу, која је од Потсавеза добила новчану помоћ.

М. СИМИЋ

19. ЈАНУАР 1943.
РОДИТЕЉСКИ САСТАНЦИ У НИШКИМ ГИМНАЗИЈАМА

Ниш, 18 јануара

У вези са новим упутствима Министарства просвете и мерама које предузима управна власт ради веће дисциплинованости и бољег реда међу школском омладином указала се потреба да се опет одрже родитељски састанци у нишким гимназијама.

Мада владање ученика и ученица нишких средњих школа није досада задавало никакву нарочиту бригу школским властима, ипак је било потребно да се родитељи потстакну на јачи и свестранији надзор над децом, нарочито у погледу узалудног провођења времена у бескрајним шетњама и беспосличењу.

У смислу ових мера говорило се на овим добро посећеним родитељским састанцима. У Првој мушкој гимназији говорио је заменик директора Новак Буквић, који је свестрано изложио садашње неповољне прилике у којима се васпитава и образује наша омладина, као и начин на који треба одстранити негативне утицаје на ученичку средину заједничким деловањем школе и родитеља. У томе треба да буде путовођа нама национална мисао и религиозно-морални идеал Светога Саве. Говорник је упутио родитеље на какве појаве у понашању своје деце треба да обрате пажњу, да код њих развију свест о одговорности, љубав и пожртвованост за народну заједницу и да родитељи никад не заборављају на своју одговорност за ред и поступак своје деце.

У Другој Мушкој гимназији родитељски састанак је отворио Јеремије Марковић, професор заменик отсутног директора, напоменувши родитељима сврху овог састанка и озбиљност данашњих обавеза и родитељских и наставничких према деци. У подужем говору Милутин Миленковић, професор, изложио је околности и потешкоће у којима у овом судбоносном времену протиче рад наставника и живот и понашање ученика. Истакавши потребу оживљавања и примене светосавских националних и духовних начела, говорник се задржао на многим, неподесним појавама у омладинској средини па је указао на васпитне мере школе и родитеља, којима треба побољшати животни став, рад и понашање деце и развити свест о одговорности и пожртвованости и оданости народној целини.

Затим је професор Фр. Трој нагласио присутнима потребу строгог надзора школе и родитеља над кретањем и радом школске омладине у ваншколском времену.

Свесни озбиљности и значаја питања истакнутих на овоме састанку и родитељи су узели учешћа у претресању дисциплинских мера потпуно оправдавајући став школе и велику одговорност самих родитеља за рад и понашање деце. Говорили су М. Росић, управитељ основне школе и П. Милачић чиновник.

Поред општих родитељских састанака, у нишким гимназијама одржани су и родитељски састанци по разредима, односно одељењима, који су у потпуности достигли свој циљ.

20. ЈАНУАР 1943.
НАРОДНА БИБЛИОТЕКА У НИШУ

Ниш, јануара

Још од свога ослобођења од Турака пре 65 година, Ниш је све више тежио да постане, не само важно привредно и административно средиште, него и национално и културно и просветно. Започета и одржавана још у турско доба, пре стотину година, српска народна просвета је по ослобођењу Ниша стално напредовала, о чему сведочи број нижих и стручних школа, просвећеност грађана и тако велики број истакнутих појединаца, који су својим научним, националним и културно просветним радом задужили Ниш и Српство.

Једна од старијих и значајнијих културних тековина у Нишу јесте и Народна библиотека, чија је архива са подацима о оснивању пропала за време Првог светског рата. Нишки епископ Јероним Јовановић (1889-1894) завештао је пред своју смрт своје имање у сврху да се оснује библиотека, која ће служити културном подизању нишког грађанства. За стараоца библиотеке по завештању одређен је директор гимназије.

После смрти владике Јеронима библиотека је била основана и успешно је радила све до прошлог светског рата. Прве су књиге набављене из средстава од завештања покојног владике Јеронима, а затим је Министарство просвете сваке године додељивало из свога буџета средства за настављање и повезивање књига и за одржавање библиотеке.

Многи су добротвори поклонили своје књиге библиотеци. Тако се у саставу библиотеке налази и лична библиотека књижевника Стевана Сремца као и многе поклоњене књиге нишких родољуба.

После прошлог светског рата библиотека је сређена, допуњена и потпуно оспособљена за рад. Прорадила је 1924. године и све до 6 априла 1941. године непрекидно је вршила своју националну и културну мисију, када су просторије, у којима је смештена, морале да се употребе за смештај избеглица.

Библиотека има 9.200 књига из разник струка а највише из књижевности. Старалац је Јован Чемерикић, директор Прве мушке гимназије и претседник Нишке општине.

20. ЈАНУАР 1943.
СЛОБОДНА ПРОДАЈА МЛЕКА У НИШУ

Ниш, 18 јануара

Сточарска и млекарска централа у Нишу укинула је забрану слободне продаје млека. Централа ће, међутим, и убудуће снабдевати млеком болнице и установе.

Предавање за народ у селу Тешици, Срез моравски, одржао је Миљко Ловчевић, учитељ, о последицама комунистичког разарања у Србији.

Нова општинска управа постављена је у селу Давидовцу, Срез сврљишки. За претседника је именован Јеленко Петковић, земљорадник.

За сиромашне радничке породице дали су прилоге: Тодор Коцић, Спасоје Првуловић, Светозар Стојиљковић, Милорад Златковић, Јован Стојановић, Ђорђе Станковић, Цветко Станковић, Спасоје Јовановић и Светислав Стојановић.

Због шпекулације Управа полиције казнила је: Живојина Асковића, Миодрага Михаиловића, Станоја Рашића, Крсту Јанковића, Олгу Милосављевић, Војислава Константиновића, Христивоја Ђорђевића, Јована Радојковића и Милована Миленковића.

МС.

20. ЈАНУАР 1943.
РАД НА ЗБРИЊАВАЊУ СИРОМАШНИХ У НИШУ

Ниш, јануара

Православни Божић прослављен је у Нишу у знаку сећања на наше заробљенике, избеглице и сиротињу. Црвени крст послао је заробљеницима 100 пакета да се разделе оним заробљеницима који не могу добити пакете од својих. Сем тога, поделио је 300 пари веша и 135 пари хаљина сиромашној деци у Нишу и издао 1.100 оброка хране. Коло српских сестара на челу са Милом Крстић и Ј. Прелић поред новчане помоћи сиромашнима издало је већи број веша и одела и послало 20 пакета сиромашним заробљеницима.

Одбор за зимску помоћ на челу са окружним начелником Чедом Младеновићем обрадовао је 900 сиромашних породица и изделио сваком члану ових породица по два килограма кромпира, један килограм пасуља, један килограм брашна, 150 грама масти. Сем тога свака од ових породица добила је по пола метра дрва са превозом и један килограм свињског меса. За ове породице наручен је већи број обуће, а у изгледу је добијање сталне месечне помоћи. Испостава Комесаријата за избеглице издала је 300 пари дечјег веша, 250 дечјих хаљиница, 100 женских хаљина, 200 пари опанака, 50 ћебади, 50 сламњача и 50 навлака и 100 пари чарапа. Поред тога изделило је много оброка хране.

21. ЈАНУАР 1943.
„НИКО ГЛАДАН, НИКО БЕЗ ОГРЕВА“
Грађани Сталаћа свесрдно се старају за сиротињу и избеглице

Ниш, 20 јануара

Мада прилично сиромашно место, Сталаћ у културном погледу може да послужи за пример многим далеко већим и богатијим местима. Становници Сталаћа су необично гостољубиви и предусретљиви људи. Тиме се може тумачити и чињеница да је ово мало место примило сразмерно врло велики број избеглица и да се о њима свесрдно стара. Као ретко где избеглице су у Сталаћу наишле на право братско разумевање и старање. Старање и за сопствену сиротињу је такође велико. Заробљеницима и њиховим сиромашним породицама становници Сталаћа указују исто тако у свакој прилици помоћ.

Наравно да за све ово треба заблагодарити високој социјалној свести сталаћких грађана, а нарочито агилности општинске управе, на чијем се челу налази претседник Милојко Јокић, угледни домаћин, који претставља значајну фигуру у нашем земљорадничком свету. Колико је он цењен може се видети и по томе што је и ове године изабран за претседника Моравске пољопривредне коморе, чије је седиште у Нишу и које има врло велику територијалну надлежност.

Пре кратког времена претседник Јовић обишао је са претставницима општинске управе све избеглице, сиромашне заробљеничке породице и осталу сиротињу у Сталаћу да би се лично уверио о њиховим животним приликама. Одмах после тога издао је наређење да се из општинских сретстава доделе животне намирнице и дрва. За Божић су подељене и друге разне ствари, такође из општинских сретстава.

Сам претседник Јокић примио је у свој дом пре шест месеци једну избегличку породицу од седам чланова, коју сам издржава. Он је сачекао и два транспорта избеглица од по 120 до 140 људи и приредио им обилне ручкове. Приликом сваког празника он из својих сопствених сретстава дели сиротињи месо. Заробљеницима шаље такође пакете.

Сталаћ има око 500 домова са свега 2.200 становника, који се највећим делом баве земљорадњом. Они су у већини малопоседници, а известан број ради најамно на пољским радовима и на другим пословима.

У разговору са претседником Јокићем, он нам је на крају изјавио: “Све породице које не буду довољно обезбеђене снабдеће Општина и остали грађани и неће се дозволити да нико остане гладан или без огрева.“

МС.

22. ЈАНУАР 1943.
ВЕЛИКИ УСПЕХ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ У НИШУ

Ниш, 21 јануара

У Нишу је одржана конференција одбора за зимску помоћ а после ње конференција координационог одбора Црвеног крста, зимске помоћи и Српске заједнице рада на којима је претресано питање даљег рада ових установа на помагању нишке сиротиње.

Из поднетих извештаја види се да је одзив нишког грађанства у прилозима за зимску помоћ био обилан и да Нишлијама у овом погледу треба дати пуно признање, јер је у Нишу за кратко време сакупљено преко два милиона динара за зимску помоћ. Када се држи на уму да је живот скуп, да поред зимске помоћи постоје још многа друга хуманитарна друштва која врше свој рад искључиво средствима од добровољних прилога, мора се признати да нишки грађанин и данас чини оно што се може очекивати од великог Србина, великог родољуба и велике душе. Као пример могу се навести неки нишки трговци и индустријалци који обилато дају у хумане сврхе и ако им предузећа слабо раде. Чиновници, највише погођени садашњим стањем, дају много више него што се може очекивати. Исти је случај и са радницима железничке радионице, који раде са незнатном повишицом прератне наднице а дали су преко четврт милиона динара. Укратко, Ниш се дивно одужио својим националним, и хуманим дужностима а резултат тога је ово:

О божићним празницима је примио зимску помоћ у храни, оделу и обући сваки десети становник Ниша. У граду који нема ни 60.000 становника ради 20 кухиња које бесплатно или уз минималну цену дају прилично добру храну. Само одбор за зимску помоћ поделио је о божићним празницима: 6.000 кгр. кромпира, 2.7000 кгр. пасуља, 900 кгр. меса, 890 кгр. кобасица, 2.700 кгр. брашна (поред редовних следовања), 500 кгр. масти, 580 мет. дрва, са превозом и платио општини редовно следовање брашна и осталога за 1.000 породица.

Поред овога на конференцији је решено да одбор за зимску помоћ, у заједници са Српском заједницом рада и градским одбором за избеглице и пресељенике, од сада даје најсиромашнијим породицама помоћ за закупнину стана; да набавља, односно плаћа Градском поглаварству дрва и све остале намирнице које се примају од општине и да обезбеди овим најсиромашнијим породицама бесплатно лекара и лекове. Осим овога већ је издејствовано одобрење за набавку већег броја ципела које ће се разделити овим породицама.

Одбор за зимску помоћ у заједници са координационим одбором не мисли да се на овоме заустави, већ намерава да ову акцију продужи и даље пуним замахом тако, да се помоћ онима којима је заиста потребна пружи што обилније све до краја рата. На овај начин, благодарећи заузимању и труду Одбора за зимску помоћ и несебичности Нишлија, нарочито нишких привредника много ће бити утртих суза, много олакшане невоље, а многе напаћене руке ће примити помоћ са: Хвала браћо!

30. ЈАНУАР 1943.
ПОБЕДА - ХАЈДУК 2:0 (4:0)

Ниш, 27 јануара

На жалбу С. к. Хајдука поништена је утакмица Победа-Хајдук 6:1, и одиграна је данас нова утакмица. У поновљеном сусрету Хајдук, скорашњи победник у такмичењу за Нишки куп, доживео је праву катастрофу, изгубивши утакмицу са 11:0 (4:0). Играло се по врло лепом времену, док је терен местимично био покривен дебелим слојем снега, тако да су се играчи једва кретали.

Овако високи резултат дошао је као плод одличне и технички дотеране игре какву је данас Победа приказала. Публика је била одушевљена повезаном игром њеног тима у коме није било слабих места. Голове су дали: Гојковић 5, М. Марковић 2, Гојко Јовановић 2, Н. Јовановић 1 и један аутогол. Победа је изашла без свог одличног крила Ранкина, кога је с успехом заменио Јовановић из подмлатка. Као пример како се води рачуна о одгајивању подмлатка треба да служи Победа, у чијем тиму игра 8 играча из оног подмлатка који је пре неколико година основао и водио њен заслужни функционер Владета Динић. Истицати појединце у тиму Победе не би било на месту: њен тим је данас био као целина сјајан, а њених једанаест играча показало је беспрекорну игру, каква се у Нишу ретко виђа.

Код Хајдука истакли су се једино Савић на левом крилу и Михајловић на полуци. Судио је добро Милошевић.

31. ЈАНУАР 1943.
УСПЕШНА АКЦИЈА ЗА ЗИМСКУ ПОМОЋ У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 30 јануара

Акција Одбора за зимску помоћ, на чијем се челу налази као претседник Чедомир Младеновић, окружни начелник, успешно се развија и већ је показала видне резултате у Нишу и свим среским местима Округа нишког. Акција је наишла на добар одјек међу свим народним слојевима, како у селу тако и у граду. Племенита и родољубива добротворна акција је наишла на добар одјек међу нашом школском омладином тако, да су поједини разреди овдашњих гимназија послали велики број пакета непознатим сиромашним заробљеницима.

Управни одбор овдашње гимназиске ђачке трпезе, у којој се редовно исхрањује 293 ученика, послао је пре месец дана десет пакета заробљеницима, а ових дана тридесет пакета.

Окружни одбор Црвеног крста улаже такође велике напоре да до крајњих могућности испуни свој узвишени задатак, развијајући живу акцију на целом свом подручју. Прикупљају се прилози у новцу и намирницама за сиротињу, ратну сирочад, избеглице и оскудне заробљеничке породице. Ова акција показала је видан успех и по селима. Сељаци свесрдно дају прилоге у новцу и намирницама. Тако су сељаци из Кнез *Села,* Горњег и Доњег Матејевца, Каменице и Хума поред знатних прилога за Зимску помоћ, послали и више пакета сиромашним заробљеницима. ***МС.***

7. ФЕБРУАР 1943.
МОРАВСКО ПОЗОРИШТЕ У КОРИСТ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ

Ниш, фебруара

Моравско народно позориште приредило је претставу у корист Зимске помоћи, приказивањем нашег популарног комада „Коштане“ од Боре Станковића. Позоришна дворана била је препуна, а само приказивање комада одлично је успело. Комад је режирао главни редитељ Јосиф Срдановић, који је својим дугогодишњим радом постао прави редитељски мајстор, нарочито у режирању народних комада. „Коштана“ је ипак његово ремек дело.

Насловну улогу тумачила је Златана Стојчевић, првакиња позоришта, за коју је београдска критика, приликом њеног гостовања у Београду казала да је „најбоља послератна „Коштана“.

Митку је врло добро играо Драгутин Тодић, који је дао неколико ванредно успелих сцена. Нарочито је била импресивна сцена када Митке прича своје утиске са путовања „по трговину“, као и утиске догађаја са Туркињом Рецеповицом, која га је спасла од гнева свог побеснелог оца, скидајући са себе свилену кошуљу и хватајући га за јатаган, „а нож знаје да свилу не сече“. Исто тако изазвао је сузе у очима присутних када је испричао жалосни епилог ове љубавне авантуре: ... „њума су у врећу врзали и у Мораву фрљили“. Тодић је сјајно приказао човека похотног за веселим боемским животом, али ипак непоквареног. Када му је Стојан замерио што од Коштане захтева да заузме непристојан став, он је тако импресивно одговорио да „нема лошу премисал на њума – тики мило му је“. У том тренутку сви гледаоци спонтано су пожелели да Коштана скине минтан и да му отпева песму коју је желео. Кроз цело Митково биће, како га је приказао Тодић, провејавала је пожуда, и велика жалба за животом који „у ништаво прође“. На крају, када га Коштана моли да је поведе некуда далеко, Митке осећајући како не може покидати ланце схватања своје околине, теши је и умирује својом филозофијом: „Куда бре Коштано? – Горе је млого високо, а доле чврсто“. Даља причања Коштани како јој претстоје „црни дани“, као што су његови, Тодић је извео врло снажно.

Хаџи-Тому врло лепо одиграо је Бранко Ђорђевић, који је сјајно приказао његову велику душевну борбу када хоће да заборави на тадашњи друштвени морал и да се распојаса, док му Коштана пева или да прикаже понашање једног хаџије. Најуспелија сцена у комаду била је можда она када он мисли да је обгрлио Коштану и притиска страсно руке на груди и потпуно се опија. Поред Тодића, Ђорђевића и Злате Стојчевић сви остали глумци били су у својим улогама врло добри.

МС.

7. ФЕБРУАР 1943.
СВЕТОСАВСКО ПОСЕЛО У КОРИСТ ЗАРОБЉЕНИКА

Ниш, фебруара

Одбор за народно просвећивање приредио је у селу Мрамору, Срез добрички, светосавско посело у корист ратних заробљеника. Ово посело било је врло добро посећено, тако да је дошао велики број сељака из оближњег села. Приказан је комад: „Наши у заробљеништву“, који је написао Душан Цветковић, члан Моравског народног позоришта. Овај комад приказан је био пре кратког времена и у Нишу, где је доживео врло велики успех.

Чист приход од 8.500 динара који је прикупљен на овом поселу биће употребљен за слање пакета сиромашним заробљеницима.

Заробљеницима пуштеним из Немачке, који се налазе у овдашњој Војној болници приредила је Општина кнез-селска обилан ручак. Заробљеници су били пријатно изненађени и дубоко дирнути овим гестом.

Становници Ниша, који имају станове са улице дужни су редовно чистити снег испред својих станова све до половине коловоза.

Нова општинска управа постављена је у селу Острвици, срез сврљишки, на челу са Светозаром Стаменковићем земљорадником.

За сиромашне радничке породице дали су прилоге: Душан Манојловић, Димитрије Китановић, Миливоје Шурдиловић, Харалампије Костић, Душан Антић, Тома Ристић и Димитрије Пантезић.

Због шпекулације кажњени су: Милан Тодоровић, Душан Никодијевић, Вукадин Николић, Милорад Петровић, Косара Цветковић и Никола Станковић.

МС.

9. ФЕБРУАР 1943.
ЖЕЛЕЗНИЧАР – СИНЂЕЛИЋ 7:0 (4:0)

Ниш, 8 фебруара

Овде је одиграна пријатељска утакмица Железничар-Синђелић која се завршила великом победом Железничара 7:0 (4:0). Некомплетни Синђелић дао је једну од најслабијих својих игара тако да је Железничар имао лак посао. За првих 20 минута његова навала постигла је 4 гола. С времена на време Синђелић је успевао да дође до гола Железничара, али без икакве опасности по његову мрежу. После одмора Синђелић је извршио мање измене у тиму па ипак је примио још три гола. Суђење Недића било је слабо. Синђелићу је поништио један исправно постигнути гол иако је лопта прешла гол линију.

9. ФЕБРУАР 1943.
ЈЕДИНСТВО ДУХА И ВОЉЕ

Ниш, 8 фебруара

После врло успелих шест предавања увек одлично посећених и праћених са видним интересовањем, мајор Српске државне страже Данило Стојановић одржао је и седмо предавање у просторијама фабрике дувана за раднике и раднице ове фабрике. Предавач је изложио читав сплет питања везаних за нашу прошлост, почев од 1919. год. до наше војничке капитулације и од тада до садашњег положаја српског народа. Нижући документоване чињенице, он је указао на све оне појаве које су годинама слабиле наш државни, културни и национални живот. Нарочито се задржао на рушилачком комунизму и другим штетним покретима, који су изазвали толико жртава српског народа. Предавач је подвукао исправно национално држање српског радништва у овим најтежим тренуцима српског народа. Даље је истакао потребу стварања истинске слоге међу Србима, потребу разборитости и јединства духа и воље. На крају је оцртао рад и национално спасилачки став генерала Недића позвавши присутно српско радништво да својом слогом, родољубљем и националном свешћу допринесе бољој будућности српског народа.

Предавач је био врло често прекидан живим одобравањем, а крај предавања био је пропраћен клицањем Србији, српском народу и генералу Недићу.

10. ФЕБРУАР 1943.
НОВА УПРАВА НИШКОГ ЛОПТАЧКОГ ПОТСАВЕЗА

На недавно одржаној скупштини потсавеза изабрана је нова управа која гласи: претседник Ђура Спасић, чиновник Народне банке, потпретседници инж. Павле Васић и Драг. Милојковић, благајник Градског поглаварства; секретари: Андра Милутиновић, шеф полиције, Р. Динић, приватни чиновник и А. Нешић, чиновник Окружног уреда; благајници Драг. П. Стојановић, помоћник управника Градске трошарине и Миле Цветковић, трговац. Чланови управе: Света Николић, Ст. Марковић, Ж. Арсенијевић, Д. Цветановић, Кр. Стојановић, Гр. Срећковић, Сл. Михаиловић, Божидар Митровић (сви из Ниша), Б. Наумовић, Б. Маринковић (Лесковац), Р. Стефановић и инж. Ивковић (Зајечар), А. Букец (Алексинац) и П. Милошевић (Књажевац).

14. ФЕБРУАР 1943.
АКАДЕМИЈА СРБОЗАРА У НИШУ

Ниш, 13 фебруара

Српска заједница рада у своме раду на унапређењу српске привреде и радиности посвећује велику пажњу културно просветном и телесном васпитању српске радничке омладине. Шестомесечни рад на васпитању нишке радничке омладине лепо је приказан на првој омладинској академији која је недавно одржана у дворани Нишког народног позоришта. Брижљиво одабран програм изведен је са успехом.

На почетку академије омладински хор Србозара отпевао је песму „Ој Србијо“, па су затим млађе омладинке извеле ритмичке игре с певањем. Омладинац Душан Вељковић рецитовао је Дучићеву песму „Аве Сербија“. Омладинци из Нишке ложионице и мостовске радионице као и омладинске извели су неколико ритмичких вежби. Потом су омладинци и омладинке рецитовали песме од Јове Илића, Милутина Бојића и Ђуре Јакшића. Приход са ове приредбе био је намењен за помагање сиромашне радничке деце без родитеља која се из Ниша упућују у дом Србозара у Београд. Нишлије се овога пута нису бог-зна како одазвале тако да је дворана била полупразна.

МС.

17. ФЕБРУАР 1943.
ЖЕЛЕЗНИЧАР – ГРАЂАНСКИ 2:0

Ниш, 10 фебруара

Овде је данас одиграна по врло лепом времену и у присуству великог броја гледалаца пријатељска утакмица Железничар – Грађански, која се завршила заслуженом победом Железничара 2:0.

Игра је била занимљива само првих 20 минута, када се играло лепим продорима са обе стране; остало време игра је била мртва. Очекивала се већа победа Железничара, али је овај играо врло растргано. Грађански је пружио добар отпор. У тиму Железничара најбољи човек био је Цветковић-Моша, који је вукао целу навалу, и који је један од најбољих наглих играча у Нишу. Код Грађанског добри су били једино центар-халф и десни бек. Судио је Михајловић.

21. ФЕБРУАР 1943.
ПРЕДАВАЊЕ ЗА СЕЉАКЕ У НИШУ

Ниш, 20 фебруара

Данило Стојановић, мајор Српске државне страже, одржао је 12 о. м. Своје осмо предавање за сељаке у Нишу. Предавање је одржано у дворани Народног позоришта која је била пуна сељака и сељанки из Нишке бање и околних села. Присутнима је претставио предавача претседник општине у Нишкој бањи Раде Поповић.

У предавњу које је трајало више од једног часа предавач је изнео узроке нашег државног слома, питање ко је кривац за тешку народну судбину и кога би требало сматрати издајицом. Он је затим говорио о одлучној и истрајној борби против комунизма и илегалних покрета и одговорио на питање како треба сваки прави Србин да се у овом судбоносном времену држи па да ублажи народне невоље и помогне спасавање српства. Предавач се задржао на ставу који треба да заузме наш вредни, честити и свесни сељак, који својим мукотрпним радом не издаје, него спасава народну заједницу и своју земљу.

Присутни сељаци и сељанке саслушали су са великом пажњом убедљиво и занимљиво предавање врло често одобравајући речима предавача. По завршетку предавања они су клицали Србији, српству и генералу Недићу. Пре и после предавања оркестар Српске државне страже свирао је српске националне маршеве.

После предавања присутни су одгледали комад „Два наредника“ о чијем је садржају пре почетка претставе говорио мајор Стојановић. После ове успеле национално-васпитне приредбе сељаци су замолили предавача да се овакве приредбе што чешће одржавају.

23. ФЕБРУАР 1943.
КОНФЕРЕНЦИЈА ОКРУЖНОГ ПОЉОПРИВРЕДНОГ ОДБОРА У НИШУ

У Нишу је одржана конференција окружног пољопривредног одбора за Округ нишки ради израде и примања буџета овог одбора за 1943. годину.

У заказано време конференцију је отворио окружни начелник Чедомир Младеновић излажући присутнима да се с обзиром на ванредно стање, мора спровести буџетска штедња, али с обзиром на важност пољопривредне производње данас, у штедњи се није смело претерати.

Имајући у виду ово и конференција је једногласно примила предлог буџета у износу од 400.000,000 динара. Према буџетском предвиђању ова сума ће се употребити за набавку и деобу семена пољопривредницима уз минималну цену, затим за набавку расада, за сузбијање заразних болести биља и животиња, за одржавање пољопривредних течајева и указивања помоћи земљорадничким задругама. Рад пољопривредног одбора у минулој години потпуно је испунио очекиване резултате, па је са стране делегата – пољопривредника изражена жеља, да се овај рад и даље настави.

23. ФЕБРУАР 1943.
СТАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИХ РАДОВА У ОКРУГУ НИШКОМ

Да би се у овим приликама исхранило становништво Србије претседник владе Народног спаса генерал Милан Недић је још прошле године издао наредбу и план о планској пољопривредној производњи у Србији. Окружно начелство у Нишу предузело је све потребне мере да би саобразило стање пољопривреде у Нишком округу планској пољопривреди.

Одмах у почетку постављен је већи број пољопривредних стручњака, којих је до тада било само по један у свакоме срезу. После ових мера има у свакоме срезу поред пољопривредног референта три до четири пољопривредна стручњака. Срезови су подељени на реоне, који обухватају три до пет општина, чиме је реонским економима омогућено да надгледају и руководе пољопривредним радовима.

Пољопривредни стручњаци нису више административни чиновници, као што је то до сада било, већ чисто практични саветодавци, који се стално налазе на терену у додиру са пољопривредницима.

Планом о планској пољопривредној производњи регулисана је производња свих пољопривредних и индустријских производа, који су неопходни за исхрану нашег народа. Недостатак појединих пољопривредних производа раније се надокнађивао увозом са стране, те се није запажало да наша земља, иако чисто пољопривредна, и са свим условима за интензивну пољопривредну производњу, није била у стању да у потпуности задовољи унутрашњу потрошњу. Спровођењем плана о планској пољопривредној производњи омогућена је производња најпотребнијих количина животних намирница за исхрану нашег народа.

Схватајући да свака стопа земље мора да се обради и засеје, пољопривредници Нишког округа обрађивали су целокупно обрадиво земљиште.

Производња поврћа је више него удвостручена, јер је и грађанство по варошима свако слободно и лагодно земљиште, које до сада није уопште искоришћавано, обрадило и засејало разним поврћем.

Иако индустријске биљке као, сунцокрет, шећерна репа, соја и дуван нису гајене у свима срезовима Округа нишког и за већи део пољопривредника су потпуно нове културе, мора се заиста одати признање пољопривредницима да су у потпуности схватили значај наредбе и плана о планској пољопривредној производњи с обзиром на напред изнете засејане површине овим новим културама.

Најбољи доказ колика је била потреба за планском диригованом пољопривредном производњом види се из питања исхране становништва Округа нишког. У округу има скоро две трећине пасивних крајева и само једна трећина крајева који се могу исхранити и пружити нешто вишка за пасивне крајеве. Зато се баш и морала да удвостручи пажња на пољопривредну производњу да би се на тај начин осигурала производња најнужнијих животних потреба.

Код нас је и пре рата постојала Дирекција за исхрану, али питање исхране није било довољно испитано и обрађено. Недостајало је искуство, па је тек сада јасно да је потребно једновремено спровести интензивну обраду земље и рационирање потрошње, што значи, према добијеној количини пољопривредних производа одредити и њихову потрошњу и правилну расподелу на целокупно становништво.

23. ФЕБРУАР 1943.
ОГРАНИЧЕЊЕ У ПОТРОШЊИ СТРУЈЕ У НИШУ

Ниш, 22 фебруара

Ради уштеде електричне енергије забранила је Општина нишка употребу електричних апарата за кување, грејање, пеглање, ондулацију итд. Ова забрана не односи се на употребу медицинских апарата.

Потрошња струје по приватним становима не сме да прекорачи потрошњу у месецу септембру 1941. године. За сваки прекорачени киловат плаћаће се 25 динара, а ако се прекорачење изврши и по други пут укинуће се струја за 3 месеца.

23 .ФЕБРУАР 1943.
ПОБЕДА – КАРАЂОРЂЕ 5:2

Ниш, 22 фебруара

Реванш утакмица у пинг-понгу између јагодинског „Карађорђа“ и нишке „Победе“ завршила се, као и прва утакмица у Јагодини, победом Нишлија од 5:2. Екипа „Победе“: Борис Јовановић, Никола Јовановић и Ђорђе Петровић, а „Карађорђа“: М. и Д. Ђорђевић и М. Бекерус.

26. ФЕБРУАР 1943.
ГОСТОВАЊЕ ЖИВАНОВИЋЕВЕ И КОЛЕСНИКОВЕ У НИШКОМ ПОЗОРИШТУ

После великог успеха на концерту које су приредиле, са својим егзотичним карактерним пластичним играма на подијуму Коларчеве задужбине, Даница Живановић и Љиља Колесникова на позив Нишког позоришта гостоваће 27 и 28 о. м. у Нишу.

Ова приредба несвакидашња за нишку публику побудила је велико интересовање за то ретко гостовање, јер су Живановићева и Колесникова и прошле године гостовале у Нишу и задобиле симпатије нишке публике.

Овога пута оне ће у Нишком позоришту одиграти један потпуно нов програм који нишка публика није видела.

26. ФЕБРУАР 1943.
ПРОСВЕТНА КОНФЕРЕНЦИЈА У НИШУ

Ниш, 25 фебруара

Окружни одбор за народно просвећивање одржао је пре неколико дана важну конференцију у дворани Окружног начелства, на којој су присуствовали многи просветни радници из Ниша.

Окружни начелник Чедомир Младеновић отворио је ову конференцију истакавши како се у прошлој години на пропагандном пољу радило пуним замахом, тако да је у политичком и просветном погледу постигнут врло добар успех. Ипак су се при раду појављивале разне сметње и празнине, које сада треба уклонити.

Мирко Јовановић, директор Друге мушке гимназије и референт за пропаганду, узео је после тога реч, излажући рад на народном просвећивању у току прошле године. Он је истакао да су теме за предавања одређиване по добивеном списку и да су оне биле већином просветног карактера. Даље је рекао да ове теме нису биле довољно практичне. Потребно је што више воље од стране разних стручњака, као лекара, агронома, ветеринара итд., тим пре што за постизање успеха ми немамо довољно стручно образованог особља као код других народа. На крају свог говора Јовановић је изложио потребу да предавачи, без обзира на тему, у своја предавања уносе по сопственој иницијативи национално-политичку ноту.

Константин Ђорђевић, професор Трговачке академије нагласио је потребу што хитнијег отварања Народне библиотеке и оживљавања Народног универзитета. Нарочито је потребно да се при сеоским општинама оснују месни одбори народног универзитета и пронађу личности, које ће држати предавања по селима.

Окружни начелник Младеновић ставио је у дужност референту за пропаганду Јовановићу да пронађе начин за што скорашније отварање народних библиотека. Затим је решено да се предавања на Народном универзитету одржавају два пута месечно 8-9 часова у дворани Народног позоришта. На крају је решено да се оснују и сеоске библиотеке где год се то буде могло.

МС.

3. МАРТ 1943.

МЕРЕ ЗА РЕОРГАНИЗАЦИЈУ ПОЉОПРИВРЕДЕ У НИШКОМ ОКРУГУ

Производња потребних намирница које су раније увожене из иностранства

Ниш, 2 марта

Окружно начелство у Нишу предузело је мере да на територији округа реорганизује пољопривреду, како би могли да се остваре планови о планској производњи. Још одмах, када је Влада издала наредбу за спровођење планске производње, постављен је велики број стручњака који је почео да ради на том послу. Док је раније у сваком срезу био по један пољопривредни референт, који је обично био претрпан разним административним пословима данас поред њега раде још по три до четири пољопривредна стручњака – рејонска економа.

Срезови су подељени на рејоне с по три до пет општина, тако да је рејонским економима омогућено надгледање и руковање пољопривредним радовима. Поред тога ови пољопривредни стручњаци нису више административни чиновници, као што је било досада него практични саветодавци, који се стално налазе на терену у додиру с пољопривредницима.

Планом о пољопривредној производњи регулисана је производња свих пољопривредних и индустријских производа, неопходних за исхрану народа. Раније се није ни запажало како наша земља, мада чисто пољопривредна, није била у стању да у потпуности задовољи унутрашњу потрошњу, јер се недостатак појединих производа надокнађивао увозом. Спровођењем планске пољопривредне производње омогућена је, међутим, производња свих најпотребнијих животних намирница, у довољним количинама и на тај начин омогућена исхрана народа.

Схвативши да је потребно обрадити и засејати сваку стопу земље пољопривредници Нишког округа обрадили су целокупно обрадиво земљиште.

Производња поврћа више је него удвостручена, пошто је грађанство по градовима обрадило и засејало разним поврћем свако слободно и погодно парче земљишта.

Индустријске биљке: сунцокрет, шећерна репа, соја и дуван нису раније гајене у округу нишком у већим количинама. И ове биљке претстављају за највећи део пољопривредника потпуно нове културе. Али и поред тога засађене су знатне површине.

Благодарећи предузетим мерама питање исхране становништва Нишког округа биће на тај начин решено, тако да ће грађани оскудни у храни моћи редовно добијати одређени минимум жита, односно брашна за исхрану.

МС.

6 . МАРТ 1943.
ПРИМЕР ЗА УГЛЕД

Ниш, 5 марта

Петар Миљуш, пензионер избеглица који сада живи у Нишу усвојио је једно женско дете чије су родитеље убили комунисти иако и сам тешко живи. Овакав пример треба нарочито забележити као племенит и родољубив гест.

14. МАРТ 1943.
ОБВЕЗНИЦИ РАДА ВЕДРО ПРОПУТОВАЛИ КРОЗ НИШ

Ниш, 13 марта

Синоћ око 21 час специјалним возом пропутовала је кроз Ниш група од 730 обвезника обавезне службе рада из Београда, који одлазе на површинске радове у Бору. Када је воз ушао у железничку станицу Црвени крст код Ниша, из свих вагона су брујали весели младићки гласови. Из неких вагона чула се и музика. Одјекивала је српска национална песма.

Сви су младићи здрави, ведри и одлично расположени. Обавезни рад, на који полазе, они сматрају као своју дужност и свесни су да ће га својим младим снагама и својим ведрим и оптимистичким духом лако савладати. Многи се хвале с радошћу да су пре поласка из Београда добили по један пакет хране и по пар добрих и јаких ципела за рад.

Међутим, оно што је највише деловало на душе младих обвезника, јесте чињеница да је њиховим породицама било омогућено да их испрате на перону београдске железничке станице. Тај утисак остаје дубок у њиховим срцима и у многоме је допринео њиховом оптимистичком расположењу.

На питање новинара како су обвезници превалили пут од Београда до Ниша, вођа групе Петровић, директор београдске општине, изјавио је: „Не може бити боље. Морал ових младића је челичан. Весели су, ведри, добро расположени, али при свему томе врло су дисциплиновани, заиста постоје разлози да тврдим да им је морал челичан, а да је дисциплина одлична“.

За време задржавања воза у железничкој станици Црвени Крст, која је врила од жагора ведрих младића, вођство пута је одобрило да се обвезници могу прошетати перoном. Пред полазак дат је знак за улазак у вагоне. Наређење је одмах извршено и сваки је заузео своје место. Кад је воз кренуо, зачула се из свих вагона песма: „Ој Србијо, мила мати“.

14. МАРТ 1943.
РАСПОДЕЛА ИЗДАВАЊА ТЕКСТИЛНЕ РОБЕ У НИШУ

Ниш, 13 марта

Ради правилне расподеле текстилне робе, управник нишке полиције Туфегџић издао је Наредбу по којој становници Ниша могу добити текстилну робу, за коју није потребан бон, само на основу домаћинских књижица и то до количине која подмирује нормалну потребу једног домаћинства. Продавац је дужан да сваку продају убележи у књижицу.

Особе које не живе у Нишу или на територији Среза нишког могу добити текстилну робу само на основу купона који издаје одељење за исхрану при Општини нишкој.

Становници Среза нишког издаваће текстилну робу трговаца на основу личних карата.

Ограничење потрошње електричне струје укинуто је у Нишу пре неколико дана, тако да је сада сваком домаћинству дозвољена слободна потрошња струје. Ипак је становништву скренута пажња да се ова потрошња креће само у границама стварних потреба.

Избегличку децу на издржавање Нишлије могу узети само преко испоставе Комесаријата за избеглице и пресељенике.

Купоне за шећер и зејтин издало је становништву Ниша Одељење за исхрану Општине нишке. Исто тако замењени су и купони за месо.

Ради регулисања трамвајског саобраћаја издата је наредба по којој се у трамвај улази само на задња врата с десне стране, а излази кроз предња врата такође с десне стране. Стајање на степеницама за време вожње строго је забрањено, као и нагињање кроз прозор.

Васпитне течајеве за радничку омладину отпочела је да држи Жупска пословница Српске заједнице рада у Нишу. Ови часови одржавају се редовно петком и суботом од 16-18 часова.

МС.

16. МАРТ 1943.
ГОДИШЊИЦА ЖУПСКЕ ПОСЛОВНИЦЕ СРБОЗАРА У НИШУ

Ниш, 15 марта

Жупска пословница Српске заједнице рада прославила је у Нишу свечано годишњицу свога рада. Прослави која је одржана у дворани биоскопа „Руски цар“ присуствовали су, поред окружног начелника Чедомира Младеновића и обласног команданта Српске државне страже, пуковника Филипа Димитријевића, и најистакнутији претставници Ниша.

Пошто је омладински хор отпевао „Ој Србијо“, Стеван Поповић прочитао је извештај о раду Пословнице у протеклој години, из кога се види да је на територији Округа нишког основано 10 пословница, које самостално решавају све спорове, који настају у радним односима и интервенишу у погледу социјалне заштите и свега осталог што спада у њихову надлежност. Из извештаја се даље види да у Нишу има 22 предузећа у којима је запослено 11.000 радника. На територији Лесковачке окружне пословнице основано је 6, Крушевачке 5 и Борске 12 месних пословница. Све ове пословнице функционишу добро.

Нишка пословница врло је успешно организовала сабирну акцију за помоћ сиромашним радничким породицама. Сакупљено је 1.070.011.25 динара. Од ове суме набављено је 24.000 килограма купуса и 3.500 килограма пасуља што је све раздељено радничкој сиротињи. Поред тога подељено је и 10.000 килограма пекмеза, а сада се врши деоба 80 пари дечјих ципела. Ускоро ће отпочети и деоба новчане помоћи, тако да ће бити подељена сума од 600.000 динара. Жупска пословница прикупила је и значајну количину одела, рубља и обуће што је све раздељено радницима из Ниша, који су запослени у Борском руднику. Поред тога организовано је и неколико радничких кухиња, у којима се радници прехрањују, уз минималну накнаду.

Жупска пословница у Нишу извршила је у току ове године велики број писмених и усмених интервенција, тако да је ретко долазило до спорова између послодаваца и радника. Финансиско пословање пословнице кретало се у границама одобрених кредита од стране Старешинства.

Нарочита пажња је посвећена културном, просветном, телесном и националном васпитању радништва и радничке омладине. Организована су многобројна предавања, основане књижнице, нарочито раднички домови, позоришне и биоскопске претставе и т. д. Поред овога је нарочита пажња посвећена и на спортски живот радника и омладине тако да су и у том погледу постигнути видни резултати.

После прочитаног извештаја омладинка Душанка Станковић рецитовала је песму „Српска мајка“, а мешовити хор отпевао је песму: „Ој Мораво“. Омладинац Новица Митић изрецитовао је песму „Отаџбина“. Омладинке су после тога извеле народно коло „Славјанку“, а Мира Костић изрецитовала је „Јефимију“ од М. Ракића. Народно коло: „Мајка Мару саветовала“ извели су омладинци и омладинке, а песму „Караула на Вучјој пољани“ од Ђуре Јакшића изрецитовао је омладинац

Александар Стојановић. На крају је изведен симболички приказ: „Oj Србијо“ .

Уметнички део програма припремио је Живојин Вучковић, бивши члан Нишког народног позоришта.

МС.

17. МАРТ 1943.
ЈЕДНА ИЛИ ТРИ ПОЉОПРИВРЕДНЕ КОМОРЕ?

Ниш, 16 марта

Поводом покренутог питања да ли је потребно да постоји само једна или више пољопривредних комора за данашњу Србију, претседник Моравске пољопривредне коморе Милојко Јокић изјавио нам је:

„На питање да ли је потребно да постоје три или само једна пољопривредна комора, које је покренуо један од већника Дринске пољопривредне коморе, треба истаћи да су при изради садашње уредбе о пољопривредним коморама, која предвиђа постојање три овакве коморе, учествовали и претставници Дринске пољопривредне коморе.

Ово питање скинуто је већ са дневног реда, пошто су већа свих комора увидела да је њихово постојање корисније за успешно заступање интереса наше пољопривреде и пољопривредника. О томе питању дискутовало се и са надлежнима у Министарству пољопривреде, па је на основу тога и донета Уредба о пољопривредним коморама 1 јула 1942. године.

Поновним покретањем овог питања уноси се пометња у рад пољопривредних комора као и у широке слојеве пољопривредника. На тај начин ове важне установе губе од свог значаја. Ако се њихова делатност сведе само на организацију и реорганизацију, ове установе све се више тиме удаљују од пољопривредника – и то баш у времену када је потребно да што више доприносе извођењу постављених планова и активирању свих грана пољопривреде.

Три постојеће пољопривредне коморе распрострле су своју делатност на посебна подручја пољопривредне активности. Тако је код једне коморе у преимућству сточарство, код друге воћарство, а код треће житарице. Својим посебним делањем ове три коморе врше позитивно своје функције и повезују своје напоре у циљу постизања општег резултата. Својом присном међусобном сарадњом све три коморе оправдале су своје постојање и биле су од користи за пољопривреду и пољопривредника, као и најширу народну заједницу.

Сва ова питања су већ претресана и расправљана. Даље расправљање о томе било би само непотребно губљење времена и створио би се утисак да се не ради о неком озбиљном послу. Постојећа уредба о пољопривредним коморама је плод заједничких настајања трију комора. За измену ове уредбе не постоје никакви оправдани разлози општег и начелног значаја.

МС.

26. МАРТ 1943.
ИЗБЕГЛИЦЕ НЕЋЕ ГОСТОВАТИ У НИШУ

Ниш, 25 марта

Пинг-понг репрезентација Избеглица неће моћи гостовати у Нишу 28 о. м. због изненадне болести Блажона и Ђиновског као и казне Станковића. Гостовање СКИ-А у Нишу ће бити вероватно 11 априла.

27. МАРТ 1943.
ОДЛАЗАК НИШКИХ ОБВЕЗНИКА У БОР

Ниш, 26 марта

Јучерашњим возом за Зајечар из Ниша је отпутовала за рудник „Бор“ група обвезника која ће бити употребљена за површинске радове у руднику. У овој групи обухваћена су годишта од 1912. до 1921. У групи је било преко 80 омладинаца.

Од стране Окружног начелства групу је пратио инжењер Ратомир Миленковић, а од стране Градског поглаварства већник Душан Стаменковић апотекар.

Још од јуче сви обвезници од стране Нишке општине добили су по један хлеб од једног и по килограма, по један комад свежег меса и по пола килограма кромпира и шећера. Испраћени од својих породица обевезници су јуче у 6.30 часова отпутовали са нишке железничке станице ведри и расположени.

31. МАРТ 1943.
СИРОМАШНА ДЕЦА ИЗ НИША И КРАГУЈЕВЦА СТИГЛА У БЕОГРАД
На Авали се отвара и трећи дечји дом из „Фонда генерала Недића“

Из Фонда армиског генерала „Милана Недића“ при Српској заједници рада основана су пре извесног времена два дечја дома за смештај деце на опоравак оних радника и оних породица чији се хранитељи налазе на обавезном раду, или у заробљеништву или на раду у Немачкој. Пре два месеца у оба дома примљена су деца из Београда, у којима су се она сместила и приметно опоравила.

У току јучерашњег дана стигла је прва група деце из унутрашњости. То су деца из Ниша и Крагујевца. Деца су одмах распоређена у оба дома.

Прилив деце из унутрашњости биће из дана у дан већи, тако да ће се ускоро великом броју ове деце знатно помоћи.

Поред садашња два дома ових дана биће отворен и дечји дом на Авали. Надлежни су се постарали да деца у домовима добију све оно што је потребно за њихове младе организме. Нарочита пажња посвећена је хигијенском уређењу и исхрани. Тако исто водило се рачуна и о њиховом даљем школовању и образовању. Поред потребног персонала ангажовани су и учитељи за обуку школске деце.

„Фонд генерала Недића“ на овај начин у овој врсти социјалне заштите поступа по одређеном плану и испитује могућности да би се овакви домови отварали и у унутрашњости у већем броју ради бољег и трајнијег смештаја деце.

1. АПРИЛ 1943.
Из унутрашњости
ПРВЕНСТВО НИША

У четвртом колу за првенство Ниша постигнути су следећи резултати: Победа – Цар Константин 5:2 (2:1), Железничар – Србија 4:2 (1:2), Синђелић – Обилић 1:0 (0:0). Све три утакмице биле су веома интересантне и одлично посећене од публике.

4. АПРИЛ 1943.
ЛЕП УСПЕХ КОЛАРЧЕВОГ УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

Ниш, 3 априла

Подружница Коларчевог народног универзитета у Нишу, коју је отворио помоћник министра просвете Велмар Јанковић и којој се на челу налази Мирко Јовановић, директор Мушке гимназије, организовала је досад врло велики број предавања, која су имала одличан успех. Подружница је приредила и неколико предавања за школску омладину, као и 24 биоскопске претставе, с одабраним филмовима. Приказивање ових филмова пропратили су са уводним предавањима: Мирко Јовановић, Часлав Стојадиновић и Миодраг Бошњаковић. Филмске претставе посећивали су ученици свих средњих и народних школа, као и ученици народних школа из околних села.

МС.

6. АПРИЛ 1943.
НИШКИ ОБВЕЗНИЦИ СНАШЛИ СУ СЕ ВРЛО ДОБРО У БОРУ
Изјаве претседника Општине нишке Јована Чемерикића

Ниш, 5 априла

Пре кратког времена извршена је у Нишу регрутација младића од 1912. до 1921. године за обавезну радну службу. Одзив је био врло велик, тако да комисија није стигла да прегледа све младиће у одређеном року, већ је велики број младића остављен за поновни преглед.

Први транспорт обвезника већ је упућен у Бор и Нишка општина приликом одласка дала је сваком обвезнику по 1.440 кг. хлеба, 1 кг. меса и 0.50 кг. кромпира – шећара. Поред тога општина је сваком обвезнику издала и ципеле за рад.

Претседник Општине Јован Чемерикић, са потпретседником Стефановићем и већником др. Фридрихом Тројом, обишао је пре неколико дана нишке обвезнике који се налазе на раду у Бору и лично се уверио под каквим условима они живе. Говорећи о приликама које у Бору владају претседник Чемерикић нам је рекао између осталог:

„Организација у Бору из дана у дан је све боља и наши људи већ се сналазе и навикавају на послове, који им се додељују. Постараћемо се да са обвезницима одржавамо што тешњи додир, тако да бар два пута месечно одлазе у Бор одређене особе, које ће носити пошту и пакете, које упућују породице обвезника и сама општина нишка.

Добио сам начелан пристанак од стране надлежних у Бору да нишки младићи буду груписани по могућству у једном градилишту или у градилиштима која су близу једна другима. На тај начин нишлије ће бити груписане на једном сектору.

Благодарећи заузимању Милоја Коче, делегата Министарства унутрашњих послова, који се налази у Бору многе се ствари доводе у ред и правилно упућују, што све иде у корист побољшању прилика нашега света који тамо ради.

Видео сам једну групу младих људи – наставио је претседник Чемерикић – која је допутовала у Бор и био сам пријатно изненађен како се она врло лепо осећала психолошки и како јој долазак на рад није причињавао никакав терет. Нема разлога за забринутост, а поготову не треба поклањати вере никаквим вестима које су злонамерне и тенденциозне. Једини спасоносни наш пут, у приликама у којима се налазимо, је рад и на сваком кораку треба популарисати тај конструктиван пут, којим наш народ треба да пође, како би се оживеле све здраве особине нашег народа и како би што скорије могли доћи до потпуног оздрављења и срећења наших прилика. Кроз рад, ред и мир једино ћемо доћи до остварења наших националних идеала“ – завршио је претседник Чемерикић.

У току прве половине овога месеца претседник општине Чемерикић поново ће отићи у Бор да обиђе радилишта, на којима ће бити запослени нишки обвезници. Речено нам је поред тога да ће се при Нишкој општини основати нарочито одељење за одржавање везе с обвезницима из Ниша.

МС.

14. АПРИЛ 1943.
„ДОБОШ ПРЕД КУЋОМ“
Претстава у корист избеличке деце

Ниш, 13 априла

Друштво „Српска мајка“ уз сарадњу Моравског народног позоришта приредило је у корист сиромашне избегличке деце позоришни комад „Добош пред кућом“, од нашег младог и талентованог писца Синише Равасија.

У „Добошу пред кућом“ приказује Раваси како сиромашна удовица Милева живи на селу са својом ћерком и сином Милошем, који се после кратког школовања у вароши поново враћа у село да живи од земљорадње. Образовање које је он добио у школи преноси у село, настојећи да сељака ослободи од несавесних политичара који га вуку за нос и зеленаша који су га исцедили. Он брзо налази присталице код младих сељака и заједно са њима почиње да оснива земљорадничку задругу. Преображај запарложеног села већ је на најбољем путу. Али се тада, као вечити противник сваког напретка, појављује сеоски зеленаш, политички вођ села Аца, звани „Грба“, иначе општински деловођа. Ствара се заплет. Имајући у рукама меницу Милошевог умрлог оца, коју на бестидан начин хоће да наплати, ако се Милошева сестра за њега не уда, „Грба“ тражи да се створи новац у року од 24 сата или да се добошем пред кућом изложи продаји цело имање. За угледну сељачку кућу веће срамоте од ове не може бити. Али овде не помажу молбе ни сузе старе Милошеве мајке, јер је „Грба“ упоран. Милошу ипак полази за руком да у одређен час исплати дуг. Баш исте ноћи обијена је и општинска каса из које је украдено 35.000 динара, тачно колико је износио Милошев дуг „Грби“. Циничан и покварен „Грба“ успева да осумњичи Милоша и овога ухапсе као лопова. Милош тада постаје најгори у очима свих оних са којима је отпочео да ради на препороду села и сељаци почињу да се чуде како су могли да се даду завести од таквог човека и да забораве на свог старог „пријатеља“ „Грбу“, претседника и посланика. У селу отпочиње опет стари живот: ракија и коцка.

Временом долази до обрта. Туберкулозни сеоски младић, несвесна жртва Грбина, одаје на самрти обијаче Општинске касе. Ти обијачи су: сам „Грба“ и он. После тога наступила је Милошева рехабилитација, а кривци су добили заслужену казну.

Комад је поред тога испуњен многим сеоским песмама, које је писац врло вешто убацио.

У режији самога писца комад је доживео врло велики успех. Захваљујући добро простудираним улогама публика је имала прилике да гледа смотру сеоских типова. Вреди нарочито истаћи Бранка Ђорђевића, Драгутина Тодића, Миодрага Ковачевића, Синишу Равасија, Љубицу Раваси и Лепосаву Ђорђевић.

МС.

17. АПРИЛ 1943.
БСК У НИШУ

Ниш, 16 априла

Сутра пре подне одиграће у Нишу своју прву утакмицу пинг-понг екипа Бск-а. После недељног пораза СК 1913 у Нишу од Победе 5:3, влада за ову игру велико интересовање, тим пре што Бск одлази у комплетном саставу: Власта Стевановић, Игор Милосављевић, Радомир Вучетић.

18. АПРИЛ 1943.
ПРЕТСЕДНИК ОПШТИНЕ ШАЉЕ ПАКЕТЕ СВИМ ЗАРОБЉЕНИЦИМА ИЗ СРЕЗА

Ниш, 17 априла

Милојко Јокић, претседник Општине сталаћке и претседник Моравске пољопривредне коморе показао је до сада у безброј прилика смисао и разумевање за тежак положај сиротиње, коју је свесрдно помагао. Последњи пут Јокић је са својим рођаком Драгутином Павловићем, земљорадником из Сталаћа, поново направио један редак гест у корист наших сиромашних заробљеника. Јокић и Павловић су затражили од свију општина у Срезу ражањском да им се доставе спискови сиромашних породица, које нису у стању да својим члановима у заробљеништву пошаљу пакете. Добивши ове спискове са налепницама, они су досад послали 50, а у току наредних дана послаће још 65 ванредно добро опремљених пакета. После тога они ће за сиромашне заробљенике из Среза ражањског, којих има укупно преко 150, послати такође пакете.

Шта је у овој ствари најинтересантније. Сам Милојко Јокић најављује да он спонтано осећа да тако треба радити и да би била дужност свих правих родољуба да тако поступају. Он то схвата као своју најпречу дужност, коју не може пренебрегнути.

МС

20. АПРИЛ 1943.
УСПЕЛО ГОСТОВАЊЕ БСК-а У НИШУ

Ниш, 19 априла

Нишки клуб Победа, наставио је са организовањем занимљивих такмичења у Нишу. После првака Обилића, гостовала је екипа СК 1913 која је поражена са 5:3 а сада је и БСК одиграо једну занимљиву утакмицу са Победом. Идуће недеље, оба дана Ускрса, у Нишу гостује репрезентација Београда, у свом најбољем саставу која ће одиграти утакмицу против репрезентације Ниша, и узети учешће на појединачном турниру другог дана, за првенство Ниша.

Сама утакмица БСК-Победа, завршила се победом „плавих“ са 5:2, али су све борбе биле скоро равноправне. Нишки играчи, нарочито Никола Јовановић, оставили су врло добар утисак, и стицањем потребне рутине са честих утакмица, Ниш ће се ускоро претставити као врло опасан противник Београду.

У великој сали биоскопа Европа, у недељу пре подне је одржан сусрет БСК – Победа са овим резултатима:

Вучетић - Борис Јовановић 21-19, 21-19; Стевановић-Балчић 21-12, 29-27; Милосављевић-Никола Јовановић 14-21, 21-12, 20-22; Стевановић-Борис Јовановић 17-21, 21-14, 21-13; Вучетић-Никола Јовановић 15-21, 21-13, 26-24; Милосављевић је предао игру Балчићу због погоршања болести, Стевановић-Никола Јовановић 21-19, 21-18.

Организација је била одлична, по причању БСК-ових играча боља од свију у Београду организованих, што може служити на част спортском Нишу.

21. АПРИЛ 1943.
ПИНГ - ПОНГ
Репрезетација Београда у Нишу

Ниш, 19 априла

Пинг - понг репрезетација Београд у саставу Блажон, Димитријевић, Ђиновски, Вучетић и Давидовић, одиграће на први дан Ускрса пријатељску утакмицу против репрезетације Ниша. На други дан Ускрса одржаће се турнир за појединачно првенство Ниша, на коме ће учествовати и Београдски играчи. Победник турнира биће награђен пехаром.

После гостовања екипе „Обилића“, СК 1913 и БСК-а интересовање код нишке публике достигло је врхунац, за овај међуградски сусрет. Репрезетација Београда стиже у Ниш на дан 23. о. м. по подне.

27. АПРИЛ 1943.
ПОБЕДА ЈЕ ПРВАК НИША

Ниш, 26 априла

Ниш: Овде је одиграна важна футбалска утакмица између Победе и Грађанског за првенство Нишког лоптачког потсавеза. За цело време игре Победа је била много надмоћнија. Крајњи резултат је 5:0 за Победу. Голове су дали: Миљковић 3 и Станковић и Гојковић по 1. Утакмицу је судио, као и увек без грешака, Маленица. Обилић и Србија поделили су бодове. Резултат 2:2. Хајдук је савладао Цара Константина са 3:2. Победа је после ове утакмице са Грађанским дефинитивно заузела прво место на табели нишког првенства и на тај начин се квалификовала у завршне борбе за првенство Нишког лоптачког подсавеза.

Табела нишког првенства сада овако изгледа:

Победа	13	10	3	0	67:18	23
Синђелић	11	8	1	2	27:16	17
Железничар	13	7	3	3	38:29	17
Грађански	13	5	2	6	31:27	12
Хајдук	11	4	3	4	18:36	11
Ц.Константин	12	2	3	7	24:39	7
Обилић	12	1	4	7	13:25	6
Србија	13	1	2	10	20:47	4

28. АПРИЛ 1943.
ПРЕДАВАЊЕ У НИШУ ЗА ЂАКЕ У НАРОДНОМ ПОЗОРИШТУ

Ниш, 27 априла

На Велику Суботу, 24. о.м. у нишком Народном позоришту, пред свима ученицима, ученицама и наставницима града Ниша одржао је предавање о смислу српске историје начелник Министарства просвете Владимир Вујић. У свом предавању, које је трајало сат ипо, начелник Вујић приказао је развој прве Немањићке Србије и друге Србије из 19. века, а на крају изнео је задатке и будућност треће, нове Србије у Новој Европи, коју ће изградити српска омладина на првом месту.

Ђаци и наставници саслушали су предавање са највећом пажњом и крај су поздравили бурним усклицима: „Живела Нова Србија“.

29. АПРИЛ 1943.
ВЕЛИКИ НАРОДНИ ЗБОР НА ЧЕГРУ

Ниш, 28 априла

На Велики Петак, на Чегру је одржан велики народни збор, пред спомеником погибије војводе Синђелића и другова. На збору је говорио помоћник изванредног комесара за персоналне послове Владимир Вујић. Збор је отворио, у присуству преко 1000 сељака из околних села, претседник општине, па је затим дао реч помоћнику Вујићу, који је у једночасовном говору објаснио присутним сељацима данашњи наш положај и политичку ситуацију у земљи и свету. Између осталог говорник је рекао:

„На Велики Петак страдао је на крсту Христос, кога је Јуда издао за 30 сребрњака. Српски народ разапет је на велики крст мучења, пошто су га његови лажни вођи за хиљаде и хиљаде златника издали и са благом побегли преко мора, одакле за нове златнике траже да српски народ изврши потпуно самоуништење.

Кад је видео шта је учинио, каже даље помоћник Вујић, Јуда „отиде и објеси се“. Да ли наше Јуде виде до чега је довело њихово издајство, ако виде онда им заиста ништа друго не остаје него да и они пођу примером покајаног Јуде и да се обесе.“

Завршавајући свој говор Вујић је рекао: „На овом месту, браћо, војвода Синђелић остао је да дели судбину са својим друговима све до смрти. Није му ни на ум пало да напусти другове. Данас ми се заветујемо да нећемо поступити никада као бегунци Јуде, него ћемо на страшном месту остати и постојати, делећи сваку муку, и зло и добро, са нашим претседником владе генералом Недићем, који се сав заложио да истраје у послу избављења српског народа.“

После тога говорили су окупљеном народу начелник Нишког округа Младеновић и претседник општине Чемерикић.

8. МАЈ 1943.
ПРОСЛАВА ЂУРЂЕВДАНА У НИШУ

Ниш, 7 маја

Српски традиционални празник Ђурђевдан са уранком прослављен је и ове године у патријахалном граду Нишу веома свечано и лепо, српски и национално.

Организовање ђурђевданског уранка примила је на себе Српска државна стража у сарадњи са окружним начелником, народним позориштем и свима средњим школама, а за место излетишта изабран је габровачки манастир на 7 км од Ниша, који се налази у дивној удолици окруженој лепим шумама.

Са зборног места учесници су пошли у савршеном реду на челу са другим батаљоном Српске државне страже под командом свога команданта мајора Данила Стојановића, за којим су ишле редом музика Српске државне страже, директори и наставници и ученици средњих школа, са многобројним грађанима као и члановима Народног позоришта.

На месту излетишта мајор Стојановић извршио је смотру над постројеним батаљоном после чега је музика одсвирала молитву. Професор трговачке академије Милован Костић одржао је том приликом говор у којем је између осталог рекао: „Обичаји као што је ђурђевдански уранак очували су наш национални дух, одржали су српски народ и помогли су му да изрази своју животну снагу. И данас, када ми сви преживљавамо тешке часове није случајност да смо се сакупили у духу наше српске традиције. Данашњи ђурђевдански уранак претставља за нас сједињавање наших духовних снага у једну нераздвојену целину из које ће се родити бољи дани. „Живела Србија!“ завршио је свој говор професор Костић, чији су поклич одушевљено прихватили сви учесници.

Након његовог говора ученице и ученици гимназија извели су ванредне игре које је организовало Народно позориште из Ниша. Обучени у лепе народне ношње из свих покрајина наше земље изводили су кола и песме наших крајева. Излетници као и велики број сељака из околине посматрали су са великим одушевљењем ове успеле фолклорне игре и слушали песме раздрагане омладине. Аплаузу није било краја тако да се овај концерт у природи претворио у снажну манифестацију српског националног духа и српске националне мисли.

На повратку грађанство Ниша поздравило је дуготрајним аплаузом и узвицима „Живели“ све учеснике са ових излета а нарочито 2. батаљон Српске државне страже који је окићен зеленилом и цвећем у савршеном маршу прошао нишким улицама.

12. MAJ 1943.
РАД УЧЕНИКА НИШКИХ СРЕДЊИХ ШКОЛА ЗА СВОЈЕ СИРОМАШНЕ ДРУГОВЕ

Ниш 11. маја

Већ два месеца ученици нишких средњих и стручних школа, под руководством стручних наставника, раде на обрађивању земљишта додељеног појединим школама почетком пролећа ове године. Сво ово земљиште већ је засејано, углавном поврћем. И прошле године обрадили су ђаци Прве и Друге мушке гимназије један комплекс земљишта и засадили поврћем, које је послужило да се већ годину дана редовно исхрањује око 300 ученика и ученица. Ове године засејано је знатно више, па ће и број оброка у ђачким кухињама моћи да буде повећан.

12. MAJ 1943.
ПЕНЗИОНИСАЊЕ ДИРЕКТОРА ГИМНАЗИЈЕ У НИШУ

Ниш, 11 маја

Претседник Министарског савета на предлог министра просвете одлучио је да се стави у пензију Јован Чемерикић директор гимназије у Нишу.

17. MAJ 1943.
ПРВЕНСТВО НИША ЈЕ ПРИ КРАЈУ

Ниш, 16 маја

Нишко првенство се већ сасвим приближило крају. Остале су још само две неодигране утакмице. Међутим, резултати са последњих утакмица допринели су да се и до последњих утакмица не зна ко ће заузети прво, а ко друго место, а та два су најинтересантнија због уласка у завршно такмичење за првенство Нишког лоптачког подсавеза.

Железничар је прегазио борбени тим Хајдука са 4:0, а са истим резултатом са 4:0 победио је Синђелић Србију, а Цар Константин Грађанског. Овај последњи резултат претставља велико изненађење, јер се није претпостављало да ће Грађански уопште изгубити ову утакмицу а још мање са оваквим резултатом. Затим, је Синђелић савладао Хајдук са 4:2 а Обилић Цара Константина са 3:1.

На завршетку нишког првенства отпочеће завршно такмичење за титулу првака Нишког лоптачког подсавеза. У томе ће такмичењу учествовати првак Ниша, првак Лесковачке жупе, првак Зајечарске жупе и као четврти партнер – онај клуб који се пласира после међусобних утакмица између другопласираног нишког клуба, првака Алексинца, првака Беле Паланке и претставника Нишке Бање.

М. Симић

18. MAJ 1943.
НИШ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД КОМУНИСТИЧКОГ ТЕРОРА

Ниш, 17 маја

Скупљањем прилога у корист жртава пострадалих од комунистичког терора наишло је у Нишу и целом округу на врло свестран одјек. Дописништво Претседништва владе и окружно начелство успело је да ово скупљање организује на најподеснији начин. По нишким улицама скупљала је прилоге омладина у недељу 9. маја. Захваљујући заузимљивости средњошколске омладине, тога дана пре подне скупљено је 26.472 динара, сума која је у Нишу на улицама ретко када скупљена. Затим, је ова племенита акција настављена.

Национално свесно и поуздано у својој дужности националних интереса, нишко радништво није пропустило прилику а да и оно од своје скромне зараде не да прилог за толике жртве пострадале од комунистичког рушитељског беса. Тако су скупљене замашне суме у железничкој радионици, дуванској фабрици и мостовској радионици.

Учитељи и професори су скупљали прилог од трговаца и индустријалаца а претставници занатлија од занатлија. Народни универзитет у Нишу приредио је у Народном позоришту предавање за школску омладину са добровољним прилозима у корист поменутих жртава.

До сада је скупљено око 150.000 динара, а коначни резултат скупљања биће саопштен накнадно.

Апел претседника владе и акција за сакупљање прилога у корист жртава пострадалих од комунистичког терора наишли су у Нишу, и код грађанства и код омладине, на правилно истинско национално разумевање. Национални српски Ниш овим је посведочио свој став.

24. MAJ 1943.
НИШКА „ПОБЕДА“ ПРВИ ТАКМИЧАР ДРЖАВНОГ ПРВЕНСТВА

Ниш, 23 маја

На игралишту Синђелића одиграна је веома важна првенствена утакмица између Победе и Синђелића, јер су оба клуба претендовала на титулу првака Ниша. Игралиште, упркос кишовитом времену, било је просто преплављено публиком.

Победа у 10 минуту постиже по Миљковићу први гол. Синђелића ово не збуњује. У 20 минуту његов центарфор „Талке“ силовитим шутом постиже гол за свој тим и изједначује резултат на 1:1. Два минута касније Победа опет долази до вођства. Њен вођа навале пробија се пред Синђелићев гол и пласира лопту сигурно у мрежу. У 35 минуту Победа постиже по Марковићу још 1 гол.

У другој половини слика се знатно изменила. Док је Победа наставила истим темпом, Синђелић је попустио и може се рећи, није више претстављао јаког противника из првог полувремена. И како се знатно више играло на Синђелићевој половини, Победа је постигла још само 1 гол по Гојковићу. Тако је утакмица завршена са резултатом 4:1 у корист Победе.

Судио је врло добро Зубац, који никако није испуштао игру из руку.

Табела првенства Ниша добила је свој дефинитивни изглед:

Победа	14	11	3	0	71:19	25
Синђелић	14	10	2	2	36:22	22
Железничар	14	8	3	3	42:29	19
Грађански	14	5	2	7	31:31	12
Хајдук	14	4	4	6	21:46	12
Цар Конст.	14	3	3	8	29:42	9
Обилић	14	2	5	7	17:27	9
Србија	14	1	2	11	20:51	4

Пошто је на скупштини Савеза измењена ранија одлука, по којој би у државној лиги учествовало само 2 клуба из унутрашњости, на тај начин, што ће у њој учествовати 4 из унутрашњости и 4 из Београда, то су, бар по тврђењу нишких учесника на поменутој скупштини, измењени и изгледи нишких клубова, што би и било сасвим оправдано. Наиме: првак Ниша, као претставник највећег спортског центра у земљи после Београда, улази аутоматски у државну лигу.

М. СИМИЋ.

25. МАЈ 1943.
НИШКА СИРОТИЊА ДОБИЈА БЕСПЛАТНО УГАЉ

Ниш, 24 маја

Окружни одбор за Зимску помоћ у Нишу отпочео је пре кратког времена да нишкој сиротињи дели бонове за бесплатно добијање угља. Поред бонова за угаљ одбор дели такође и новчану помоћ за превоз угља.

Нове куповне књижице издало је нишком становништву Одељење за исхрану при Општини нишкој.

Витомир Тошић, земљорадник, из Радимировца, тешко је повредио ушицама секире Живојина Стојковића, земљорадника из Сливја. Повређени Живојин пренет је у Државну болницу.

Плави камен поделила је Окружна пољопривредна подружина у Нишу виноградарима, који су на време испоручили стари бакар.

Снабдевање угљем забрањено је становништву Ниша директно из рудника Јелашнице. Ко се ухвати да угаљ превози из рудника биће му заплењен и подељен сиротињи бесплатно. Снабдевање угљем може да се врши само преко општинског стоваришта. ***МС***

30. МАЈ 1943.
ГРАНИЧАРИ СВОЈИМ ПАЛИМ ДРУГОВИМА

Ниш, 29 маја

Ноћу 27/28. маја 1942. године код граничног станичног одељења „Бабин Кал“, црвена аждаја прогутала је три млада српска живота. У маси оних који падоше у одбрани националног српства, изгубише своје животе у неравној борби три храбра граничара са граничног станичног одељења „Бабин Кал“.

Данонoћно, неуморно, савесно и крајње пожртвовано вршећи своју тешку граничарску дужност, граничари станичног одељења „Бабин Кал“ били су, ноћу 27/28. маја 1942. године, опкољени од неупоредиво јачег непријатеља. Партизанска банда мислила је да ће својом бројном надмоћношћу успети да примора граничаре на срамну предају. Партизани пак као да нису знали каква је и колика решеност свих оних, који су устали да бране оно, што је Србину од увек било најсветије: част, веру, Бога, славу и величину свога народа.

Три граничара: Зарије Ђ. Станковић, Војислав Ј. Николић и Илија Н. Станковић борили су се као див-Јунаци до последњег метка. Ни једнога тренутка нису ничим хтели ни покушали да окаљају славну прошлост својих предака. Гледали су смрти у очи, па је се нису уплашили. Када су у потпуности одговорили својој светој дужности, пали су од куршума народних изрода, а потом били исечени на комаде.

Да ли се икада и под ма каквим околностима може претпоставити славнија смрт од ове, коју су нашли граничари: Станковић и Николић? Зар српска национална историја неће са дубоким поштовањем и пијететом спомињати имена таквих синова, којима се српски народ може да поноси? Зар се они нису показали достојним потомцима својих славом овенчаних предака?.

Ових дана обављен је годишњи помен и извршено освећење споменика који, у знак признања и благодарности подигоше њихови другови. На иницијативу команданта окружног граничарског одреда Нишког, мајора Драгише Јевтић, радном снагом њима благодарним друговима, подигнут је палим граничарима диван споменик, који ће за навек подсећати све и свакога на храбру погибију заштитника свога рода. Ко год прође тим правцем нека за тренутак стане и сети се оних, који и животе своје дадоше за бољу, срећнију будућност и битисање свога народа.

Огромно присуство грађана и сељака целог бело-паланачког среза, уз делегиране претставнике немачке и бугарске војске нека буде најверодостојнији доказ наше неизмерне благодарности према неумрлим граничарима. Нека положени венци вечито потсећају на трновити венац Господа Спаситеља, попут којег и ови граничари жртвоваше себе за васкрснуће мајке Србије! Нека се мирис цвећа са њихових гробова разлеже и осећа по целоме крају, у чију одбрану они падоше. Тај мирис треба да наговести долазак новог српског живота, у новој, препорођеној и од фундамента преуређеној српској заједници. ***Анђелковић***

30. MAJ 1943.
РАД ЦРВЕНОГ КРСТА У ОКРУГУ НИШКОМ
Окружни одбор послао досад 15.000 пакета

Ниш, 29. маја

Проширење акције Српског црвеног крста у Нишу и Округу нишком изводи се на све широј основи. Као доказ за то може се навести како је ранијих година град Ниш имао свега око 300 чланова Црвеног крста из редова грађана, док у овој години број чланова износи преко 5000.

Окружни одбор Црвеног крста употпунио је своју организацију оснивањем седам рејонских пододбора у Нишу и образовањем месних одбора у 22 села. Овако разграната организација улаже огромне напоре и постиже заиста завидне резултате. Нарочито је запажен рад организација на отпремању пакета заробљеницима. Тако је Окружни одбор Црвеног крста у Нишу успео да пошаље досад из сопствених средстава скоро 15.000 пакета заробљеницима, не рачунајући пакете који су послати од стране подручних организација.

Према изјави секретара Окружног одбора Радојице Станковића оволики успех могао је да буде постигнут благодарећи свесрдној сарадњи свештенства, учитељства, као и свих осталих просветних радника, управних власти и осталог грађанства. Мада највећи део нишког грађанства показује разумевање и спремност да помогну сваку хуману акцију, ипак известан број могао би да пружи више помоћи како у погледу сарадње тако и у материјалном погледу. У том случају успех би неоспорно био још знатно већи. У овом корисном послу треба нарочито истаћи рад добровољних сарадника који преко целог дана помажу Окружни одбор у многобројним пословима као: паковању, отпремању пакета, рад у кујнама, магацинима и обавештајној секцији.

Пре кратког времена основан је у Нишу Омладински пододбор који треба да служи као спона између Школског одбора и Окружног одбора Црвеног крста. Већ је израђен и програм рада Омладинског пододбора, којим се предвиђа скупљање књига за ратне заробљенике, оснивање књижнице итд. Буџет овог пододбора износи 350.000 динара. Већ у самом почетку рада опажа се велико интересовање омладинаца па се очекује да ће овај рад дати врло добре резултате. Пододбором руководи Окружни одбор преко свог секретара.

Секција за заштиту породице, деце и младежи, на чијем се челу налази Миленко Марковић, професор, поделила је свој рад у два одељка: Подмладак који координира рад подручних организација и Одељак за заштиту деце, који је још увек у стварању.

Подмладак за координирање рада послао је досад преко 2.000 пакета заробљеницима и пружио помоћ знатном броју сиромашне деце прехраном у својим кухињама. Одељак за заштиту деце прехранио је досад око 1.300 деце и повремено пружао помоћ у обући и одећи. Овом одељку намеће се сада и нова дужност за заштиту предшколске деце. Ради тога испитују се могућности оснивања и одржавања обданишта са забавиштем. У том послу овај одељак наилази већ на пуно разумевање хуманих организација, а нарочито Пододбора „Српске мајке“, који за ово обданиште уступа свој дом. Припреме се већ изводе увелико и обданиште ће бити уведено у живот још ових дана. Главни одбор Друштва црвеног крста доставио је за оснивање овог обданишта помоћ од 200.000 динара а Министарство социјалне политике и народног здравља 100.000 динара.

Акција Окружног одбора за прикупљање помоћи жртвама рата која је поведена још у априлу наишла је на пуно разумевање и свесрдан одзив у граду Нишу и Срезу нишком, као и осталим местима у округу. Тако је већ у самом Нишу прикупљено од донатора за неколико дана преко 450.000 динара.

М.С.

30. МАЈ 1943.
СЛАВА ЦРКВЕ СВ. НИКОЛЕ У НИШУ

Ниш, 29. маја

Црква св. Николе у Нишу прославила је 22 о.м. своју славу. Уочи славе одржано је бдение, а на дан славе отслужена је свечана архијерејска литургија, после које је извршено водоосвећење. Затим, је образована литија која је ишла све до Светоникољског брда. После литије извршено је резање славског колача у канцеларији цркве. Литургију је отслужио нишки Епископ др Јован. Сутрадан је одржан парастос добротворима цркве.

Милојко Јокић, претседник Општине сталаћке и претседник Моравске пољопривредне коморе обишао је обвезнике из Сталаћа и Среза ражањског, који се налазе на раду у Бору. Претседник Јокић, који је на лицу места видео под каквим приликама живе радници у Бору, о томе се најпохвалније изражава. Он је том приликом посетио и делегата Министарства унутрашњих послова са којим је дуже разговарао. Том приликом он је умолио да се по могућности обвезници пољопривредници смењују у краћем року од четири месеца.

Све нишке породице, чији се чланови удаље из града дужне су према наређењу власти да то пријаве Управи полиције.

Суд је осудио Тихомира Величковића, земљорадника, из Чифлика, на годину дана затвора и годину губитка часних права, као и плаћања трошкова, због тога што је запалио сламу свога оца Димитрија.

МС.

1. ЈУН 1943.
ГОСТОВАЊЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ НИШКОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 31 маја

На Коларчевом народном универзитету прекјуче поподне претставила нам се фолклорна група матуранткиња и матураната нишких гимназија. Овој лепој фолклорној приредби присуствовали су министар просвете и вера Велибор Јонић, помоћник министарства просвете Вл. Велмар Јанковић, начелник при Претседништву владе др В. Димић, начелник Отсека за високу културу Министарства просвете др Марковић и многобројно београдско грађанство.

Програм је изведен у два дела. У првом делу програма фолклорна група нам је приказала, уз пратњу малог ђачког оркестра, ова народна кола: девојачко, призренка, затим „Посело“, уз игру и песму, потом Мачванско коло и Србијанку. Оркестар је затим отсвирао сплет српских песама и кола. Уз игру ученици су певали лепе народне песме: „Сватовку“, „Савила се грана јоргована“, „Весела је Србија“ и друге.

У другом делу програма приказане су косовске игре и песме. Изведена је и стара средњевековна српска игра „Калач“ и на крају „Кокоњеште“ које је исто тако лепо одиграно. Публика је младе извођаче у више махова поздравила одобравањем.

Фолклорна група нишких гимназијалаца броји нешто више од тридесет чланова. После Београда вођство намерава да у најскорије време крене на гостовање и у друга већа места Србије.

Треба указати на значај организације фолклорних група. После фолклорне групе Коларчевог народног универзитета која је углавном повела иницијативу и групе Нишког народног позоришта требала би и друга наша већа места да организују фолклорне групе.

Младе ученице и ученици нишких гимназија дошли су нам као мили и драги гости. Треба симпатично указати на напоре ове младе фолклорне групе која исто тако жели да сачува и преноси оно што је најлепше у нашем народу и што га подиже и краси. ***М. Мар.***

5. ЈУН 1943.
СВЕЧАН ПОМЕН ЧЕГАРСКИМ ЈУНАЦИМА КОД ЋЕЛЕ КУЛЕ

Ниш, 4 јуна

У уторак 1. о. м. у 10.30 часова пре подне одржан је свечан помен ресавском војводи Стевану Синђелићу и чегарским Јунацима, који су на данашњи дан пре сто тридесет и четири године Јуначки дали своје животе за националну слободу и уједињење.

Овоме помену присуствовали су Владика нишки др Јован, окружни начелник Чедомир Младеновић, командант Српске државне страже пуковник Филип Димитријевић са официрима, старешине надлештава и установа, виши разреди средњих школа са директорима и наставницима, нишка чета Српске државне страже са музиком; особље Војне болнице на челу са управником др Рашићем организатором овога помена, одред омладинаца националне службе и многобројни грађани.

Помен је отслужио преосвећени Владика нишки др Јован уз асистенцију десет свештеника и ђакона.

По завршеном помену испред саме Ћеле куле одржао је говор Мирко Јовановић директор Друге мушке гимназије. Изложивши историјат подвига војводе Синђелића и његове дружине на Чегру, говорник је указао на велики национални и васпитни значај Ћеле куле. Јединствен у историји, овај споменик је сваком страном очевицу много убедљиво говорио о духовној, моралној и националној снази српског народа. Говорник је затим указао на двојаку поуку коју нам даје чегарски догађај: на јунаштво и самопрегор војводе Синђелића и његових војника с једне стране и на размирице, неслогу и супарништво српских војвода који су својом кривицом допринели највише чегарској катастрофи.

После свршеног помена присутни су били послужени кољивом. Ова тужна свечаност је оставила дубок утисак на присутне, нарочито на омладину.

9. ЈУН 1943.
УРЕДБА О МЕРАМА ЗА ОТКЛАЊАЊЕ ОСКУДИЦЕ СТАНОВА У БЕОГРАДУ И НИШУ

Министарски савет прописао је Уредбу о посебним мерама за отклањање оскудице станова у Београду и Нишу.

По овој Уредби на подручјима општина града Београда и Ниша нико не сме држати истовремено било на своје или туђе име два или више стана у сопственој или туђој згради. Изузетно једно лице може у случају оправдане нужде држати и два стана ако се одлуком Градског поглаварства утврди постојање такве нужности.

Лица која држе два или више стана морају се иселити из свих осталих сем једнога најдаље у року од 30 дана.

Сопственици, односно управитељи кућа и настојници дужни су да сваки празан стан пријаве Градском поглаварству. За станове који су празни ова пријава има се учинити правоснажном у року од седам дана.

Градско поглаварство у Београду и Нишу водиће евиденцију о празним становима и стараће се о задовољењу станбених потреба. Поред тога оно ће доносити потребне одлуке.

Цена ће бити једнака ранијој законом допуштеној закупној цени, а ако стан пре тога није издаван, она ће се одредити према просечној цени одговарајућих станова у истом крају вароши.

Ко по истеку одређеног рока држи два или више стана или изигра ове прописе, казниће се затвором до 30 дана и новчано до 50.000 динара, новчане казне употребиће се за исхрану сиротиње. Уредба је обнародована и добила је обавезну снагу.

15. ЈУН 1943.
ПРОСЛАВА НИШКЕ „ПОБЕДЕ“
БСК – Победа (7:3)

Нишка С. К. Победа на свечан начин прославила је двадесетогодишњицу свога постанка и своју прву славу. Прослави су присуствовали претставници свих установа и удружења у Нишу, као и претставници власти.

Пошто је извршен црквени обред сечења колача, претседник клуба Д. Торњански поздравио је госте и дао реч једном од оснивача, Вољи Димитријевићу, који је укратко изнео историјат клуба. Затим, су многобројни гости послужени.

Прво је одиграна утакмица између два тима најмлађих чланова СК Победе, која се завршила победом плавог тима 2:1. Затим је кошарка плавог тима победила бели (оба су била састављена од чланова СК Победе) са 26:22, (18:12). Лакоатлетска трка на 1.000 метара између јуниора СК Победе и СК Железничара за пехар завршена је победом јуниорске екипе слављеника, док је штафета сениора 4х100 м. СК Железничара успела да победи одговарајућу екипу СК Победе. Футбалска утакмица између Хајдука и Србије завршена је победом Хајдука 3:2 (0:2).

Главна тачка програма била је утакмица БСК-Победа, због које се на игралишту Железничара скупио рекордан број гледалаца, преко 4.000. БСК је успео да победи слављеника са 7:3 (4:0). Сам резултат говори да слављеник није играо тако подређену улогу.

16. ЈУН 1943.
МИНИСТАР НЕДЕЉКОВИЋ НА ВЕЛИКОМ МАНИФЕСТАЦИОНОМ ЗБОРУ У НИШУ
Нови поредак тежи бољем животу свију нас
Присутни на збору свечано су положили заклетву верности Србији, српском народу и српској застави

Ниш, 15 јуна

На други дан Духова у Нишу је одржан велики манифестациони народни збор грађана Ниша и сељака из околине. Збору је присуствовало преко 6.000 грађана и сељака. Пространи Синђелићев трг испред Народног позоришта био је прекривен огромном масом света. Многе групе грађана и сељака пристизале су на збор са националном заставом на челу. Пре почетка збора музика Српске Државне страже свирала је наше националне маршеве.

Око 10.30 часова дошао је на зборно место министар народне привреде др Милорад Недељковић. Он је прво обишао поједине групе сељака и интересовао се за прилике по селима, исто тако се распитивао и за овогодишњу летину. Затим је обишао постројену чету Српске државне страже.

Збор је отворио претседник нишке општине Јован Чемерикић који је поред осталог рекао да је овај збор манифестација националне свести и националне мисли нишких грађана. „На овај начин Ниш и његова околина манифестују своју привржености Влади народног спаса генерала Милана Недића“. Затим је дао реч министру др Недељковићу који је у свом говору између осталог рекао:

„Драга браћо и пријатељи, мили моји Срби, Нишлије, долазим из Београда, наше српске престонице, доносим вам његове поздраве, доносим вам поздраве целога српскога народа и долазим међу вас као члан српске Владе народног спаса по нарочитој жељи нашег претседника владе армијског генерала Милана Недића великог Србина, највећег Србина међу нама.“ – Одушевљени узвици: „Живео генерал Недић!“ – Долазим да вам донесем топле поздраве генерала Недића. Он ми је ставио на срце и на душу да вам кажем зашто он цени ваше српско држање и ваш српски став у овим тешким приликама. Праштајући се од мене три пута ми је ракао: „Поздравите ми моје драге Нишлије и реците им да су они кула светиља, да су они расадници српства, да су они чувари српства у том крају. Нека буду свесни шта то значи за Србију, шта то значи за српство и за српску будућност.“

Драга браћо и пријатељи, у тешкој несрећи која је ево снашла српски народ, када овако лудо изгубисмо царство, наш се један велики син српскога народа, прослављени јунак и државник, генерал Милан Ђ. Недић, дао да подигне у вис српску заставу коју су неки бедни и срамни бегунци у блато били бацили, да је опет високо подигне и око ње скупи све честите српске синове, да се заједнички потруде да спасу српски народ од коначне пропасти, и поново подигне и обнови нашу милу Отаџбину, Србију. У томе је свом великом историјском послу генерал Недић увелико успео, и у том правцу неуморно и даље ради, позивајући све нас, цео српски народ, да му у том послу помогне.

Како? Шта вам говори и саветује генерал Недић и његови сарадници? Он вам говори, прво, да у овај рат нисмо требали ући, не само зато, што смо били неспремни и слаби да се ми тучемо са Великом Немачком, која је дотле већ била потукла све своје велике и мале непријатеље, него нарочито зато, што нам Немачка није била непријатељ, и није нам никаква зла мислила. Нас су у рат увукли против воље целога народа неколико плаћених људи који су се ставили у службу Енглеске. Енглеска је хтела да угуши Немачку, да би се само она, Енглеска ширила по овоме свету, и владала над другим народима сишући им крв на памук. Да би савладала Немачку, Енглеска није хтела да се сама бије и гине, него је тежила да друге народе наведе да се за њу боре и гину, обећавајући им златна брда и своју заштиту. А после је све те народе остављала на цедилу, те погубише своју слободу и своју државу. Тако дође и на нас ред, те и ми страдасмо. Али нас ни даље не оставише на миру, него нас преко својих агената из шуме непрекидно подбадају на нереде и крвопролиће. Притешњена немачким победама, Енглеска је ступила у савез са бољшевицима, које је раније најгоре нападала и грдила па најзад све нас дала Совјетима на пешкеш, као поклон за помоћ коју од њих тражи. И тако се наша борба за Енглеску

има да сврши предајом српског народа у ропство дивљем и бездушном азијатском бољшевизму.!

Има ли онда каква разлога да српски народ и даље гине и сатире се за Енглеску победу? Генерал Недић и сви његови сарадници кажу вам јасно и гласно: „Не, не гини, српски народе сулудо, за туђ рачун, већ чувај свој опстанак и своју будућност! Буди срећан, када нам победничка Немачка великодушно пружа руку помирења и дозвољава нам да седимо мирно и поново кућимо своју српску кућу. Немачка ништа друго од вас не тражи, него да будемо мирни и да радимо свој посао. И ми вам сви то исто говоримо и поручујемо: Народе српски, чувај своју главу! Није истина, да српски образ и старо српско витештво захтевају, да ви сад бесцињно проливате своју крв и крв своје деце. Него је истина, да памет српска и српски опстанак захтевају, да и ми скренемо. Пођемо путем измирења и зближења са Немачком, да путем измирења и зближења са свима осталим европским народима уђемо у нови европски поредак који се ствара. Тај нови поредак жели да радом и трудом свих нас постигнемо бољи и културнији живот, заснован на миру и узајамном поштовању, а не да продужимо вечито међусобно клање и уништавање. У том новом поретку културне Европе желимо ми да и наша отаџбина Србија нађе и добије своје часно место.

Зато вас, драга браћо, вас овде драге наше Нишлије, као и цео српски народ, усрдно молимо и поздрављамо да отворите очи и увидите на коме путу лежи спас и боља будућност српског народа: Да ли на путу нереда и метежа који, знате добро већ какве последице повлаче за собом: или на путу мира, реда и рада, који вас путем позивају да идете генерал Милан Недић и сви трезвени и честити Срби.

Ја сам уверен да ћете ви поћи овим путем, јединим правим српским путем. Ја вас подсећам, браћо нишлије на јунаке који су увек чували српски образ и српску заставу.

Са бурним одушевљењем дочекали су сви присутни ове речи министра Недељковића. „Хоћемо, кунемо се да ћемо спасити српски народ и да ћемо увек остати као прави Срби уз генерала Милана Недића.“

У таквом народном одушевљењу министар Недељковић узео је заставу из руке заставника Српске државне страже, пољубио је, а затим се пољубио са заставником и упитао присутне:

“Хоћете ли се браћо заклети на ову српску заставу да ћете бити вечити чувари српске заставе, српског народа и српства?“ једногласни одговори: „Хоћемо, Хоћемо! Да се закунемо“.

Тада маса света уз свети знак крста диже три прста и заклиње се на верност Србији, српском народу и српској застави.

После тога министар Недељковић завршава свој говор следећим речима: „Браћо у то име ја вас позивам да ускликнемо: Да живи наша мила отаџбина Србија! Да живи наша мила отаџбина Србија! Да живи српски народ! Да живи мудри и храбри вођа српског народа, генерал Милан Недић!“ Шест хиљада Нишлија и сељака из околине одушевљени

кличу мајци Србији, српском народу, спасиоцу српства генералу Милану Недићу и говорнику.

После тога узео је реч окружни начелник Чедомир Младеновић који је позвао народ да следи политику владе генерала Милана Недића, јер је то једини наш спас.

У име грађана Ниша говорио је Милан Јоксимовић, адвокат и градски већник. У свом подужем говору он је између осталога рекао:

„Господине Министре, патријархални и домаћински град Ниш не може да пропусти ову срећну прилику и да преко Вас не упути, вођи српскога спаса, армијском генералу Милану Недићу свој отпоздрав на његов поздрав који сте нам ви донели. Ми вас молимо да уверите претседника владе да је наш отпоздрав исто онако искрен као што је искрен и његов поздрав који нам је он упутио преко вас.

Исто тако испоручите му нашу највећу захвалност за све оно што је учинио за спас не само Ниша већ читавог српског народа. Нишлије, као патријархални људи, сматрају да је његов долазак на командни мост нашег народа дело провиђења, да је то дело Господа Бога, а не дело људи. Молимо вас да у делу спасавања српскога народа продужите и даље, сви чланови српске владе на челу са генералом Недићем, јер је то само за добро и спас српскога народа.

Патријархални, домаћински и национални Ниш жели само једно да својим исправним ставом помогне генерала Недића и његову владу. Ми упућујемо молитву Свевишњем да подари дуг живот претседнику владе генералу Недићу не њега ради него нас ради, ради очувања српства и српскога народа.“

Збор је закључио претседник нишке општине Јован Чемерикић. Још дуго после збора одушевљена маса света дуго је клицала мајци Србији, генералу Недићу и говорницима.

19. ЈУН 1943.
КОНФЕРЕНЦИЈА МИНИСТРА НАРОДНЕ ПРИВРЕДЕ СА НИШКИМ ПРИВРЕДНИЦИМА

Ниш, 18 јуна

Министар Народне привреде др Милорад Недељковић користио је свој дводневни боравак у Нишу да одржи једну значајну конференцију са привредницима града Ниша. Ова конференција одржана је у сали трговачке омладине, а отворио ју је претседник нишке општине Јован Чемерикић, који се захвалио министру Недељковићу за његово интересовање о привредном животу Ниша и његове околине.

Одмах после тога говорио је министар др Недељковић, који је у своме дужем излагању изнео напоре које чини Влада српског народног спаса на челу са генералом Миланом Недићем, да се у диригованој привреди омогући снабдевање сировинама индустрије, занатства и трговине. У вези са тешкоћама, које су у привредном животу Србије настале после нашег слома министар Недељковић је изнео погрешке бивших југословенских влада које су из политичких разлога чиниле разне привредне уступке осталим деловима Југославије, остављајући

Србију без њених потребних предузећа. Напоменуо је да је исто тако било и у погледу превозних средстава, а нарочито у погледу изградње железничке мреже. Док су железничке мреже изграђене у другим деловима Југославије, дотле је Србија у томе погледу била запостављена, тако је живела у саставу Југославије као и остале покрајине.

Исто тако истиче да су државни кредити за пољопривреду, као и за привреду уопште, били врло мали услед чега се није могао постићи напредак у тим гранама нашег економског живота, нарочито у српским крајевима.

Министар Недељковић напоменуо је, да наша привреда данас оскудева у сировинама које смо и пре рата морали увозити, а што је данас услед ратних прилика врло отежано. Нарочито у погледу текстилних сировина настају велике тешкоће, јер наша их земља нема у довољној количини, као што су : вуна, памук, лан и конопље. Због тога препоручујем не само штедњу, него и искоришћавање отпадака у чему је велики успех показало Српско женско друштво у Београду.

Исто тако су велике тешкоће, каже даље министар Недељковић, у погледу обуће. Због тога је Министарство Народне привреде основало нарочите курсеве за израду дрвене обуће тако зване „кломпе“, које су корисно послужиле у овим приликама радницима по, рудницима, железничким пругама, као и осталим радницима.

Говор министра Недељковића сви присутни привредници примили су са одобравањем.

После тога нишки привредници су изложили министру Недељковићу тешкоће са којима се они боре. У овој дискусији узели су учешће: Влајко Станковић, гвожђар, Никола Нанковић, кожарски трговац, Милојковић, индустријалац, Риста Јовановић, занатлија, Игњатовић, воскар, Пејић, индустријалац и Немешић, индустријалац. Сви су они истакли своје задовољство што је др Недељковић, као министар народне привреде, дошао у Ниш да се на лицу места увери о привредним приликама Ниша и његове околине, наглашавајући нарочито да је он први министар Народне привреде који је дошао у Ниш да се лично увери о тешкоћама и потребама индустрије, занатства и трговине. У Југославији Ниш није доживео да га посети ни један министар привреде, јер су на тај положај долазили људи који су рођени ван Србије, па нису ни имали тако живо интересовање за привредне прилике у Србији, него су своје интересовање показивали за оне крајеве одакле су.

19. ЈУН 1943.
СЛАВА СРПСКЕ ДРЖАВНЕ СТРАЖЕ У НИШУ

Ниш, 18 јуна

Српска државна стража у Нишу прославила је своју Славу Духове као успомену на дан када је 1862. године српска полиција и жандармерија одбранила част српског народа и српског имена приликом познате трагедије код Чукур чесме.

Слави су присуствовали званични претставници српских управних и самоуправних власти, нишки епископ др Јован, тузлански епископ др Нектарије и претставници разних организација и друштава. Слава је одржана у кругу нишке чете, а домаћин славе био је командант Српске државне страже Округа нишког мајор Велисав Поповић.

Пре почетка црквеног обреда извршен је дочек команданта нишке области Српске државне страже пуковника Филипа Димитријевића, славски обред извршила су два свештеника, а резање колача извршили су свештеници са командантом пуковником Филипом Димитријевићем, једним официром, једним подофициром.

После славског обреда мајор Поповић одржао је присутнима један леп патриотски говор у коме је истакао значај Славе у српском народу уопште, а у српској војсци посебно, као и поруке које српски народ и његова заштитница, коју сачињава Српска државна стража, треба да из ње извуку.

После тога извршена је парада трупа под командом мајора Данила Стојановића, команданта II батаљона Српске државне страже. У народном маршу учествовала је Нишка чета са заставом и музиком и делегације свих среских одреда Српске државне страже из Округа нишког. Паради су присуствовали званични претставници и мноштво грађана, а нарочито велики број био је школске омладине.

После парадног марша приређена је гостима закуска, а после тога приређен је ручак за званична лица, школску омладину, виђене грађане и све официре и подофицире Српске државне страже. За време ручка прочитана је честитка претседника владе генерала Милана Недића, шефа Државне безбедности Драг. Јовановића и команданта Српске државне страже генерала Боривоја Јонића.

У току ручка одржане су многе здравице, међу којима се истиче здравица епископа нишког др-а Јована, претседника нишке општине Јована Чемерикића, обласног команданта пуковника Филипа Димитријевића и Настаса Јовановића.

20. ЈУН 1943.
МИНИСТАР ДР НЕДЕЉКОВИЋ ЈЕ ПОСЕТИО НИШКА ИНДУСТРИЈСКА ПРЕДУЗЕЋА

Ниш, 19 јуна

Министар народне привреде др Милорад Недељковић искористио је своје дводневно бављење у Нишу да, поред осталих, посети и неколико значајнијих наших привредних предузећа. На овом обиласку разних фабрика у Нишу министра Недељковића пратили су окружни начелник Чедомир Младеновић и окружни привредни референт Стојан Павловић. Било је предвиђено да министар Недељковић обиђе сва важнија индустријска предузећа, али се, услед краткоће времена, морао ограничити само на обилазак неколико важнијих предузећа, док је за остала рекао да ће их обићи првом идућом приликом када буде долазио у Ниш.

Министар Недељковић обишао је такође овом приликом фабрику кожа „Балкан“ власништво Милојковића. Ту је разгледао сва постројења и целокупан рад око прераде кожа од тренутка када се кожа као сировина унесе у фабрику, па све до тренутка када се, после разних процеса, изради као кожна прерађевина, или као ђон, или као кожа за разну употребу у индустрији, занатству итд. Министар др Недељковић обишао је све радионице, а поједине процесе рада стручно му је објашњавао директор фабрике „Балкан“ Миша Милојковић.

После тога министар др Недељковић посетио је железничку радионицу у Нишу, где се детаљно интересовао за израду и оправку локомотива. И овде је министар обишао сва одељења, том приликом су га пратили стручњаци који су му давали детаљна обавештења о раду.

Министар др Недељковић посетио је исто тако ливницу „Цејића и Стефановића“, где је разгледао такође сва одељења и посматрао процес ливења гвожђа и разних гвоздених предмета.

Одатле је министар др Недељковић отишао у велику текстилну фабрику браће Ристића, где га је један од сопственика, Душан Ристић, обавештавао о радовима у фабрици водећи га из одељења у одељење, тако да је морао добити целокупну слику о изради текстилне робе. Том приликом министар је разгледао све предионице и машине помоћу којих се текстилне сировине прерађују у текстилну робу, штоф итд.

Нарочито се интересовао за начин прераде такозване дрвене вуне, која се као текстилна сировина добија из Немачке. Сем тога, министар др Недељковић овде је разгледао и електричну централу, коју ова фабрика подиже за своје потребе. Машине за централу су већ набављене и треба само да се монтирају, што ће бити за најкраће време. Очито задовољан са радом ове велике и модерне фабрике, министар је изразио своје задовољство и честитао власнику фабрике Ристићу што је једно овако велико предузеће подигао у Србији. Власник фабрике захвалио се министру др Недељковићу и нагласио да је др Недељковић први министар привреде, који је обишао његову фабрику и тиме му дао још више потстрека за даљи истрајан рад.

22. ЈУН 1943.
НАЦИОНАЛНА ПРЕДАВАЊА У НИШУ И ЊЕГОВОЈ ОКОЛИНИ

Врховни инспектор националне службе рада Владимир Вујовић одржао је пре неколико дана у сали Прве мушке гимназије у Нишу предавање свима ученицима гимназије и средњих школа о теми: „Три Србије“. У том свом предавању говорник је истакао улогу национално свесне омладине у препороду и стварању нове Србије.

Истога дана, он је у једном убедљивом и информативном предавању, које је одржао за омладинце Националне службе за обнову Србије, дао потребна упутства овим нашим вредним и свесним младићима, нагласивши и велики материјални и национално-духовни значај њиховог рада и њихове службе народу и отаџбини.

Виши политички комесар из Ниша Мирко Живановић одржао је пре неколико дана успело предавање у сали Народног позоришта о теми „Нови путеви Србије“. Живановић је у своме ретко занимљивом предавању, обрађеном у облику разговора са нашим људима из разних редова и разних занимања, размотрио питање нашег беспућа. Из низа излагања, поткрепљених изјавама наших људи, предавач је дошао до закључка да се многи Срби налазе на путу духовног беспућа и да је због тога нашем народу потребан националан препород.

Тај препород се може постићи прихватањем здравих националних начела и обновом наших традиција, оживљавањем свега онога што је очувало српски народ и његову културу кроз векове.

Исти предавач одржао је у великом селу Горњи Матејевац код Ниша једно занимљиво предавање са темом: „Потреба моралног и националног васпитања народа.“

23. ЈУН 1943.
УСПЕХ КОНЦЕРТА КЛАВИРСКЕ ШКОЛЕ СПАСИЋ

Ниш, 22 јуна

Без велике рекламе у Нишу ради једна примерна музичка школа, чији је вођа Т. Спасенић. Колико је успеха показала ова музичка школа за клавир, најбољи је доказ њен годишњи концерт који је одржан ових дана у дворани Моравског народног позоришта у Нишу.

Г-ђа Спасенић је пре почетка концерта одржала предавање о модерним правцима у музици. Дала је главне карактеристике композитора и дела која су била на програму концерта.

Концертни део био је састављен од композитора Славенског, Пихлера, Регера, Падерева, Мусорског, Борткијевића, Нимана, Милошевића, Бајчевића, Рихарда Штрауса, Албенца, Рохманинова, Дебисија, Респитија и Московског.

Ученици и ученице који су изводили концерт, под вођством г-ђе Спасенић, показали су не само добру спрему, него и изврстан музички материјал и праве уметничке таленте. Било би неправедно истицати појединце, јер су сви били уметнички и добри.

24. ЈУН 1943.
НИШ ЈЕ СА ДУБОКИМ ПИЈАТЕТОМ ОДАО ПОШТУ ПАЛИМ ЗА НОВУ СРБИЈУ

Ниш, 23 јуна

На најтужнији, а у исто време и најсвечанији начин, јуче је у Нишу одржан помен свим Србима, који су пали као жртве комунистичко партизанског терора. Ова тужна свечаност, коју је приредило Градско поглаварство Ниша, обављена је у Саборној цркви Свете Тројице, уз учешће званичних претставника српских власти и огромног броја грађанства свих сталежа, чиновништва, просветних радника, корпорација, удружења и др.

По учешћу грађанства, које је овој тужној свечаности присуствовало, и по начину како је грађанство Ниша одало пошту честитим Србима, који су пали као жртве злочиначке руке комунистичких бандица, овај помен био је једна од многобројних манифестација националне свести патријархалног и домаћинског Ниша, који је чврсто решен, у свом одлучном ставу, против свега онога што је рушилачко и несрпско.

Помен је био заказан за 10 часова пре подне, али још пре тог времена почеле су да пристижу у цркву многобројне групе грађана, шефова надлештава и установа са својим особљем и најугледнији домаћини из Ниша, међу којима је био велики број трговаца, индустријалаца, занатлија и радника. Исто тако био је и известан број сељака и сељанки, који су дошли у Ниш да присуствују овом помену. Свет је долазио у тако великом броју, да просторна Саборна црква није могла да прими све присутне, него је маса света морала остати пред црквом, попуњавајући огроман трг.

Од знаменитих претставника српских власти поред осталих присуствовали су: окружни начелник Чедомир Младеновић са својим помоћником С. Поповићем, обласни командант Српске државне страже пуковник Филип Димитријевић, окружни командант СДС мајор Велисав Поповић, претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић, са потпретседником Стефановићем, управник градске полиције Ђорђе Ђорђевић и многи други.

Свечани помен извршио је нишки епископ преосвећени др Јован уз асистенцију 20 свештеника. Помену је исто тако био присутан и епископ Тузлански др Нектарије као и 20. других свештеника.

После одржаног помена свештеник Боривоје Миленковић одржао је проповед у којој је истакао потребу неговања хришћанске вере, која је основа праведног, истинског и срећног живота на земљи. Свештеник Миленковић је даље нагласио да све недаће људскога рода долазе као последице кршења моралних закона и принципа које је поставила хришћанска црква. Даље је у својој проповеди свештеник Миленковић напоменуо да је човечанство у последње време било запало у груби материјализам, а тај материјализам донели су му три велика зла.

Прво дарвинизам, друго марксизам без Бога и треће комунизам. Вековне заблуде човечанства страшно су се осветиле својим људима,

због тога црква позива све верне, да се врате њој, на пут спасења, правде и љубави, да не забораве на Бога, да очисте своје душе и да одбаце од себе све оно што је рушилачко, неморално, нехришћанско и злочиначко, јер све то води уништењу не само културе и националне свести, него и уништењу народа.

25. ЈУН 1943.

СНАБДЕВАЊЕ НИША ГОРИВОМ

Употреба угља за пекарске потребе

Ниш, 24 јуна

Одељење за исхрану на чијем се челу налази Милан Јанковић, адвокат и бивши секретар Занатске коморе сазвало је пре неки дан конференцију, на којој су узели учешћа: инж. Бран. Тодоровић од стране Окружног начелства, др С. Вукашиновић од стране Окружног уреда за осигурање радника, потпретседник Општине Т. Стефановић, претставник Одељења за исхрану Милан Јанковић, претставник Техничког одељења инж. Константиновић, претседник Занатског удружења Р. Јовановић и секретар удружења Д. Девечевски, претставници Београдске занатске коморе: Милорад Вукадиновић и Милан Костић, претставници Удружења градитеља: Петар Митровић и Светолик Симић, претставник нишких пекара Александар Јанчић, као и многи други. На конференцији је расправљано о преоријентацији утрошка огревног материјала нарочито о преуређењу пекарница, како би се могле ложити угљем, кога има у довољној количини у околини Ниша, као и целој Србији. Због тога је ова конференција имала више општи него локални значај. Важност ове конференције може се најбоље уочити када се констатује да је у бившој Југославији било под шумом 33% земљишта, док је у Србији свега 19%.

Конференцију је отворио потпретседник Нишке општине Р. Стефановић, који је у почетку објаснио циљ свога састанка.

Начелник Одељења за исхрану Милан Јанковић изложио је потанко питање снабдевања огревним материјалом и изнео тешкоће око снабдевања дрветом. Он је даље истакао потребу образовања стручне комисије која ће потражити могућност преуређења пећи, нарочито пекарских, како би се оне могле ложити угљем место дрвима.

Та комисија требала би да да потребне сугестије стручним инжењерима, који би извршили ово преуређење.

Александар Јанчић изјавио је затим како је он већ извршио пробу са угљем у својој пекарници чиме је постигао 50% уштеде у дрвима.

Милорад Вукадиновић описао је затим сличне пећи које је видео у Грчкој. Инж. Мија Момировић приказао је како он замишља такве пећи, а инж. Константиновић поднео је чак и нацрт. На послетку је др Вукашиновић истакао потребу да се сви они који ће руковати тим пећима претходно стручно спреме, како би се избегле евентуалне несреће, које би се могле дешавати ради развијања гасова приликом сагоревања угља. Сви ови предлози једнодушно су прихваћени, па је затим образована комисија која ће прегледати пећи и дати потребне предлоге. ***МВС***

29. ЈУН 1943.
ПРЕТСЕДНИК ОПШТИНЕ НИШКЕ ПОСЕТИО ЈЕ ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ

Ниш, 28 јуна

Претседник Општине нишке Јован Чемерикић са неколико угледних нишких грађана посетио је пре неколико дана раднике у Бору, интересујући се за њихове прилике. Претседник Чемерикић однео је том приликом нишким обвезницима пакете, које су припремиле њихове породице и управа Нишке општине.

Имаоци коза, коња, свиња, дивљих и питомих зечева у Нишу дужни су према наређењу да предаду животињску длаку и кожу заступнику фирме „Тиропро“ Доминику Кравањи.

Вађење кромпира забраниле су власти до даљег наређења.

МС.

30. ЈУН 1943.
ПОБЕДА (Ниш) : ЈЕДИНСТВО (Зајечар) 4:0

Ниш, 29 јуна

Финална реванш-утакмица за првенство Нишког лоптачког потсавеза између нишке Победе и зајечарског Јединства одиграна је у Зајечару и завршила се сигурном победом Нишлија са резултатом 4:0 (4:0).

Првих 10 мин. Јединство је тако било навалило да је више пута гол гостију био у великој опасности. То је дало прилике Победином голману Лулићу да се истакне, одбранивши неколико тешких лопти. Јединство је затим попустило а Победа је прешла у напад и већ у 14 мин. успела да постигне свој први гол по центарфору Гојковићу. Снажан шут одличног Гојковића голман Јединства није могао да одбрани. Одмах затим, Ранкин има лопту и бије у гол, али лопта погађа дирек и долази Миљковићу на ногу, који је шаље у мрежу: 2:0. Победа је стално у казненом простору домаћих и нешто касније Марковић главом постиже врло леп гол за свој тим: 3:0. При крају полувремена Гојковић долази до лопте и тера је према голу противника. Нико није био у стању да му је узме, те тако он постиже и четврти гол за Победу.

У другом делу игре Победа је опет била већим делом надмоћнија, али није више постигла ни један погодак. Последњих неколико минута Јединство се трудило да спасе част и да смањи резултат, али снажна одбрана Победе немилосрдно је чистила опасни простор пред својим вратима. Тако се до краја резултат није променио.

Нишки тим је у Зајечару играо врло лепо и потпуно је заслужио сваку чисту победу. На овој утакмици је Победа доказала да је одличан провинциски тим и да је с правом ушла у Државну лигу, где ће и међу најбољима у земљи заузети достојно место. У њеном тиму најбољи су били голман Лулић, центархалф Белић и центарфор Гојковић, мада су и сви остали играли добро. Код домаћих истакли су се десни халф и центарфор.

Утакмицу је судио са великим ауторитетом и одлично Маленица.

Овим је завршено такмичење за првенство Нишког лоптачког потсавеза и нишка Победа је заслужено заузела прво место и квалификовала се за државно првенство. Интересантно је да ни у току одигравања нишког првенства ни у току одигравања потсавезног првенства није изгубила ни једну једину утакмицу.

Друго је место припало Јединству из Зајечара. Зајечарци ће морати да одиграју две квалификационе утакмице за улазак у Државно првенство са прваком Крушевачког лоптачког потсавеза.

М. В. С.

1. ЈУЛ 1943.
ВИДОВДАНСКИ ПОМЕН У НИШУ

Ниш, 30 јуна

На најсвечанији начин, уз учешће огромне масе света, јуче је у нишкој Саборној цркви Св. Тројице одржан свечани помен косовским Јунацима и другим херојима који су од Косова до данас положили своје животе на олтар Србије.

На помену је чинодејствовао епископ нишки преосвећени др Јован уз асистенцију већег броја свештеника, а присуствовали су сви званични претставници српских власти, међу којима окружни начелник Чедомир Младеновић, помоћник начелника С. Поповић, претседник нишке општине Јован Чемерикић, потпретседник општине Радомир Стевић, обласни командант Српске државне страже пуковник Филип Димитријевић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић, као и сви шефови надлештва са целокупним својим чиновништвом. Исто тако, на помену је био велики број нишких индустријалаца, трговаца, занатлија и радника. Сем тога помену су присуствовали и сви директори нишких средњих школа са својим наставницима, као и велики број ученика.

Света је било толико много, да пространа нишка Саборна црква није била у стању да прими цео тај свет, него је маса света остала на пространом тргу да би својим присуством увеличала помен косовским херојима.

После помена епископ нишки др Јован одржао је проповед, у којој је између осталог рекао: „Данашњи дан посвећен је успомени витезова који су на Косову 1389. године положили своје животе за част отаџбине Србинове. Тај догађај значајан је у нашој историји не само по томе што је тада српски народ учинио – гигантске напоре за одбрану хришћанства и отаџбине своје, него и по томе што је то велика прекретница како за наш народ и нашу земљу, тако и за целу Европу.

Данашњи дан, међутим, посвећен је и свим осталим херојима знаним и незнаним, који положише своје животе за спас Србије и српства.

Сви народи света прослављају своје победе, прослављају своје успехе на бојним пољима, а ми Срби прослављамо свој пораз. – Зашто? Зато што ми Срби прослављамо духовне врлине и моралне величине оних дивних јунака који су претрпели тај пораз. Те духовне особине очувале су српски народ кроз пет стотина година, одбраниле га и дале му полета и снагу да очува своја национална обележја и свој српски дух. Те врлине јесу вера, љубав и благоразумевање, тј. схватање прилика под којима се живи. Те особине браћо, потребне су нам и сада да би, очували нашу земљу, нашу мајку Србију, и да би само тако дочекали бољу и срећнију будућност".

1. ЈУЛ 1943.
ПЛОДАН РАД УПРАВЕ МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 29 јуна

Желећи да успостави што тешњи додир између позоришта и средњошколске омладине, Управа Моравског народног позоришта у Нишу предузела је низ мера у том погледу. Као први корак, да би привукла српску омладину позоришту, Управа Моравског народног позоришта још пре једне и по године дана успоставила је специјалне ђачке претставе, које се редовно дају сваке среде и недеље преподне.

У даљем развоју присних односа између позоришта и средњошколске омладине, Управа је основала фолклорну групу коју сачињавају ученици и ученице нишких средњих школа. Ова група је много учинила за ближи додир између школа и позоришта, она је успела да врати нашу омладину извору народне уметности, према којој је створен читав један култ захваљујући баш фолклорној групи, која са великим пожртвовањем, љубављу и разумевањем негује народне игре, песме и музику.

Пре неколико месеци Управа моравског народног позоришта у Нишу расписала је, међу школском омладином један конкурс за израду тема чији је циљ да развије смисао и љубав школске омладине за српску поезију, српску културу и уметност. Одзив ученика и ученица на овом конкурсу био је неочекиван, јер се јавило преко стотину ученика и ученица са својим радовима.

Схватајући значај овог конкурса, претседник Владе народног спаса армијски ђенерал Милан Недић дао је 10.000 динара да се награди најбољи рад на конкурсу. Министар просвете Велибор Јонић дао је 5.000 дин., а нишки окружни начелник Чедомир Младеновић такође је дао 5.000 дин., док је Управа моравског народног позоришта у Нишу са своје стране дала 10.000 динара за наградне теме.

За преглед радова и њихову оцену била је одређена комисија, у којој су, поред управника Моравског народног позоришта Константина Анастасијевића била и три професора нишких средњих школа. На Видовдан извршена је свечана предаја награда.

Овој малој свечаности присуствовали су окружни начелник Чедомир Младеновић окружни школски надзорник Бранислав З. Константиновић, затим сви директори нишких средњих школа, чланови Народног позоришта, фолклорна група и велики број средњошколаца. Свечаност је отворио управник Моравског народног позоришта Константин Атанасијевић, који је у неколико речи објаснио мотиве који су руководили да се распише конкурс, а затим објавио резултат овог конкурса.

Прву награду, претседника Српске владе, армијског ђенерала Милана Недића од 10.000 динара добила је Слободанка Брашић, ученица VIII разреда гимназије. Другу награду, од 5.000 динара министра просвете Велибора Јонића, добио је Милан Дамњановић, ученик VIII разреда гимназије. Трећу награду од 5.000 динара, окружног начелника Чедомира Младеновића, добио је Александар Ђорђевић, ученик VII разреда I Мушке гимназије. Четврту награду од 2.500 динара Управа Моравског народног позоришта добила је Божена Зафан, ученица VII разреда Женске гимназије. Било је укупно 16 награда.

4. ЈУЛ 1943.
У НИШУ ЈЕ ПРОДУЖЕНО СЛОБОДНО КРЕТАЊЕ

Ниш, 3 јула

У Нишу је продужено слободно кретање грађана за један сат. Док је до сада слободно кретање било од 5 до 22 часа, сада је оно дозвољено од 4 до 22 часа.

Вађење младог кромпира поново је дозвољено, пошто су власти повукле наредбу о забрани.

Уклањање шибља, шума и осталих високих биљака и дрвећа наређено је у целом заштитном појасу.

Регрутација мушких особа рођених од 1905. до 1911. године извршена је у Нишу за обавезну службу рада.

Лиценцирање мушких приплодних грла извршено је пре неколико дана у државном лозно-воћном расаднику у Нишу.

Замену купона за месо и зејтин извршило је пре неколико дана Одељење за исхрану Општине нишке.

Имаоци свих возила у Нишу дужни су према наређењу власти, да их региструју за 1943. годину код Управе полиције.

МС.

5. ЈУЛ 1943.
ПРОСЛАВА НИШКОГ ХАЈДУКА
Победа-Хајдук 3:1 (3:1), Хајдук-Железничар 3:2 (1:1)

Ниш, 4 јула

Млади и напредни СК Хајдук прославио је на свечан начин пету годишњицу свога рада. На прослави су узели учешће сви клубови Ниша, сем Синђелића и Цар Константина.

Првог дана прославе, у недељу, малишани Железничара сусрели су се са одговарајућом екипом Хајдука. Исход ове интересантне дечје утакмице био је 2:1 (1:1) у корист Железничара.

Утакмица између Обилића и Грађанског, која је затим одиграна, завршена је победом Обилића од 2:1 (1:0).

У трци лакоатлетичара Железничара и Хајдука на 800 м. стигао је први Пешић (Хајдук) а на 3000 м. први је приспео на циљ Трајковић (Железничар). *Одмах затим изашао је слављеник бурно поздрављен од гледалаца, док је музика интонирала клупску химну. Пошто су измењени дарови и честитке, одиграна је главна утакмица између Железничара и Хајдука. Игра је била врло интересантна и жива. У 10. м. Железничар је јефтино дошао до гола кврицом Хајдукових бекова. У 15 м. после лепе комбинације Хајдукових играча резултат је изједначен на 1:1. Слављеник је затим сасвим преузео игру у своје руке и до краја полувремена је надмоћнији од противника и у 15 м. постиже гол по Јовановићу. У 38 м. лево крило Хајдука Талевић постиже и трећи гол за свој тим. При крају утакмице Железничар је смањио резултат на 2:3.*

На Видовдан пре подне извршено је сечење колача у присуству великог броја гостију. После подне програм је почео игром малишана слављеника и Победе која се завршила нерешено 2:2 (1:1).

Потом су се састали Обилић и Србија. Ова игра завршена је такође нерешено 0:0. Бициклисти Србије, Победе и Обилића одржали су затим кружну трку и пласирали се овим редом: 1. Динић (Србија), 2. Татић (Победа), 3. Богдановић (Победа).

Главна игра овог дана била је утакмица између Победе и Хајдука. Противници су били готово равноправни. Ипак је Победа била нешто боља. Али обзиром да је слављеник био преморен утакмицом, коју је играо дан раније, не може му се замерити слаба игра. Сусрет је завршен у корист Победе. Резултат је превисоко изражен, јер Хајдук није био ни у ком случају слаб противник, нити је играо подређену улогу на терену. Са мало више среће могао је извући чак и нерешен резултат. Голове су постигли за Победу у 10 м. Гојковић, у 29 м. Станковић и у 31 м. Јоцић, а за Хајдук у 37 м. Талевић. Голман слављеника Јовановић био је одличан. Исто тако и Победин вратар Лулић одбранио је неколико веома тешких лопти. Поред њих истакли су се још код Победе Поповић, Белић, Гојковић и Станковић, а код Хајдука центархалф и лево крило.

Марко В. Симић

8. ЈУЛ 1943.
ПРОПАГАНДНА АКЦИЈА МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Јуче је у селу Прчиловици код Житковца, одржана једна ретка народна светковина на којој су се сакупили сељанке, сељаци, омладина и школска деца са свим својим учитељима из Житковца, Тешице, Лужана, Нозрина, Моравца, Трњана и Кормана.

На једној ливади код домаћинске школе, Моравско народно позориште заказало је претставу. Ливада, која се благо спушта према долини прави амфитеатрални изглед. У благој долини, техничко особље Моравског народног позоришта, претставило је кулисе и направило лепу позорницу.

Претстава је била заказана за 10 часова пре подне, али се народ много раније сјатио на ливаду, журећи се да заузме места што ближе позорници. За кратко време ливада је била прекривена огромном масом сакупљеног света, кога је могло бити преко 6.000 душа.

Нешто после 10 часова дошао је обласни командант Српске државне страже Филип Димитријевић са окружним командантом Велисавом Поповићем, командант 2. батаљона мајором Данилом Стојановићем, помоћником окружног начелника Славољубом Поповићем и сресим начелником из Житковца Светозаром Живковићем.

Пуковник Филип Димитријевић пошто је обишао нишку почасну чету, обратио се сакупљеном народу поздравивши га у неколико речи саветујући га да се клони свега онога што може бити од штете српском народу. После пуковника Димитријевића, мајор Данило Стојановић, иначе добро познат као изврстан говорник одржао је један кратак, али врло језгровит говор у коме је изнео да српском народу у овим тешким приликама прете два велика зла: партизани које сачињавају несрби и заблудели српски синови из редова пропалих и несавесних људи, а затим дражиновштина коју сачињавају фанатисти и занешењаци који неће да схвате стварност у којој живи српски народ, па му својим поступцима и они наносе несреће као прави злочинци.

На крају је мајор Стојановић указао народу на пут којим Срби треба да иду, а којим их је повео генерал Милан Недић, јер је то једини пут спасења српског народа. Речи мајора Стојановића народ је поздравио кличући Србији, српском народу и генералу Милану Недићу.

Управник Моравског народног позоришта Константин Атанасијевић, у једном кратком говору, поздравио је сакупљени народ и објаснио му да трупа нишког Народног позоришта није жалила труда да дође до њих и да им прикаже позоришни комад у коме се описује сеоски живот са свим његовим добрим и рђавим особинама наглашавајући да увек побеђује правда и корисна мисао.

Пошто комад обухвата и пропаганду задругарства и задружне мисли управник је нагласио да је задругарство основно обележје нашег народног живота почев од породичних задруга па преко сеоских до државне задружне заједнице.

Одмах затим, уз звуке народне музике наступила је позната фолклорна група, која је одиграла једно народно коло. Доцније, између сваког чина, младићи и девојке фолклорне групе играли су по једно народно коло. Од позоришних комада народу је приказан познат комад: „Добош пред кућом“ од младог писца, редитеља и првака нишког Народног позоришта Синише Равасија.

К.

8. ЈУЛ 1943.
КУЛТУРНО-НАЦИОНАЛНИ РАД НИШКИХ ЂАКА

Ниш, јула

Поред рада у школским баштама, ученици средњих школа у Нишу почињу све више у ваншколском времену да учествују у национално-уметничком животу Ниша. Велики национално-културни и васпитни значај рада фолклорне групе Моравског позоришта, коју сачињавају ученици гимназија у Нишу, познат је већ нашој јавности. Пре неколико дана приредила је Друга мушка гимназија и врло успела српска посела, којом приликом је поред културно-националног и уметничког програма одржано и неколико корисних говора и изведено неколико тачака са хорским певањем, рецитацијама, као и два мала позоришна комада.

Чист приход са ових посела намењен је ђачкој трпези.

МВС

11. ЈУЛ 1943.
ЗБРИЊАВАЊЕ И ЗАШТИТА ДЕЦЕ И ОМЛАДИНЕ
Успех Окружног одбора Црвеног крста у Нишу

Ниш, 10 јула

Окружни одбор Црвеног крста у Нишу повео је живу акцију за збрињавање предшколске деце. Ова акција Црвеног крста може се правилно оценити када се узме у обзир да је он досад из својих средстава послао 15.000 пакета ратним заробљеницима, да стално исхрањује по 1.500 сиромашне деце у Нишу и у осталим местима на подручју овог округа и да указује многобројне помоћи на збрињавању пострадалих у рату.

Нишки Црвени крст такође успео је да на свом подручју заштити велики број ратне сирочади и избегличке деце. Тако је пре кратког времена решено да Црвени крст са својим Одељком за заштиту породице, деце и младежи отвори два обданишта, са забавиштима за малу децу. Благодарећи добровољним сарадницима као и особљу одбора извршене су све припреме, тако да ће обданишта почети ускоро да раде. За прво време биће примљено око 300 деце, чији ће се број повећавати.

Поред исхране која ће се састојати од три оброка дневно, деца ће у обдаништима бити под непосредним надзором стручног особља, због чега је окружни начелник Чедомир Младеновић умољен да додели Црвеном крсту на рад четири забавиље. Поред исхране деца ће добијати

такође одећу и обућу. Предузети су такође кораци код надлежних ради добијања најнужнијих количина потребног материјала.

У Нишу, Алексинцу, Соко бањи и Белој Води и Сврљигу одржане су конференције којима су присуствовали претставници црквених, школских и управних власти, на којима је проучаван план о прикупљању добровољних прилога у животним намирницама за обезбеђење сиромашне деце, помагања ратних заробљеника и сиротиње. Овај план свуда је једногласно усвојен.

Највећи успех постигнут је ипак у самом граду Нишу. Док је доскора број чланова Црвеног крста овде бројао 300, сада се он попео на преко 6.000.

11. ЈУЛ 1943.
ЈУБИЛАРНА СКУПШТИНА НИШКЕ ПОБЕДЕ

Ниш, 10 јула

Нишки СК „Победа“ одржао је у просторијама хотела „Руски цар“ у Нишу свечану јубиларну двадесету редовну годишњу скупштину у присуству претставника власти, спортских делегата и великог броја чланова. Скупштини је претседавао Воја Димитријевић, један од оснивача и најзаслужнијих чланова овог напредног спортског друштва. Пошто су изабрани записничар и два оверача записника, прочитани су извештаји управног одбора о раду у минулој години из којих се видело да је досадашња управа уложила много труда и озбиљних напора да клуб доведе до завидне висине и да га стави у ред најнапреднијих спортских клубова у земљи. Потом су се јавили за реч Љуба Крстић, дугогодишњи играч и члан „Победе“, Никола Петровић – „Морена“, такође „Победин“ ветеран и Мирко Жавиновић шеф Специјалне полиције у Нишу, који су похвалили овакав рад управе и уједно дали неколико умесних сугестија за рад будућој управи.

Затим је на предлог Кандидационог одбора изабрана нова управа, пошто је претходно дата разрешница старој. Нова управа је састављена овако: претседник: Драгомир Торњански, шеф складишта „Петрол“ Д. Д. и познати спортски радник, потпредседници: Драг. Милојковић, Владета Динић и Миодраг Петровић, секретари: Драги Стојановић, Слободан Држајић и Миле Хаџи-Пешић, благајници: Милан Милосављевић, Миша Стојиљковић и Радмило Милосављевић, благајник Потпорног фонда: Боривоје Балтезаревић, домаћин просторија: Миливоје Динић, домаћин игралишта: Градимир Поповић и Владимир Радивојевић, економи: Љубиша Јанковић, Вељко Марјановић и Момчило Димитријевић, вође секција футбалске: Владимир Маленица, подмлатка: Атанас Јанковић, малишана: Чеда Илић, пинг-понг: Никола Јовановић, лакоатлетске: Зоран Лонгиновић, бициклистичке: Слободан Станковић и рукометне: Миодраг Здравковић, чланови Управног одбора: Марко Матејић, Илија Гашпар, Жика Димитријевић, Љуб. Михајловић, Рад. Стефановић, Божа Јовановић, Света Зојић, Никола Петровић, Илија Ћалина, Бата Миљковић, Ненад Кравић, Иса Нинковић, Александар Милојковић, Ратко Ћирић, Петар Аничић, Војислав Срдић, Бранислав Иванишевић, Атанасије Стојковић, Драг. Ераковић, Милета Татић, Јован Апел, Бора

Ђокић, Жика Миљковић, Драг. Јенић, Ђока Михајловић, Света Живковић и Марко Симић.

У невезаном разговору, који сам непосредно после скупштине водио са Торњанским о важнијим спортским проблемима Ниша, овај велики и искрени спортски радник ми је између осталог рекао:

„Скупштином сам веома задовољан. „Победа“ има јак и здрав темељ и лако ће ми бити, као и мојим сарадницима, да на том темељу наставимо са даљом изградњом. Са својим помагачима радићу искрено на побољшању спортских прилика у целом Нишу. Клубашке нетрпељивости мора нестати. Ја лично никада нећу клонути приликом овога посла. Трудићу се свим силама и надам се да ћу успети да се у Нишу изгради један велики спортски стадион за приредбе свих врста спортова, што ће бити несумљиво велика културна тековина за Ниш.“

МВС

15. ЈУЛ 1943.
ЗАСЕЈАВАЊЕ СТРНИШТА И ЊИВА ХРАНОМ ЗА СТОКУ

Ниш, 14 јула

Руковалац планске пољопривредне производње у Нишу издао је наређење да сви власници пољопривредних имања одмах после жетве преору и засеју стрништа и остале њиве. Ова земљишта треба засејати кукурузом за сточну храну, мухаром, репом угарњачом, суданском травом и другим биљкама. Кукуруз треба сејати као сачму: у сваку трећу бразду како би се омогућило прашење.

У свим нишким гимназијама завршена су редовна предавања и обављени матурски испити.

Сви власници зграда у Нишу дужни су да изврше све потребне оправке на њима. У ову сврху и звати су закупци станова да пријаве отсеку за станове при Градском поглаварству шта се све има оправити у њиховим становима. Рок је 1 август.

Према наређењу Окружног начелства у Нишу наставиће се редовна настава у Другој продуженој школи почевши од 13 јула ове године у Основној школи „Његош“.

Као и досад и ове сезоне лечиће се по бањама ратни и мирнодопски војни инвалиди. Обавештења за бесплатно лечење даје санитетски референт управе полиције у Нишу.

17. ЈУЛ 1943.
СВЕЧАНИ СКУП СВРШЕНИХ МАТУРАНАТА НИШКЕ ГИМНАЗИЈЕ

Ниш, 16 јула

У недељу, 11 о. м. пре подне, у сали Прве мушке гимназије одржан је скуп свршених матураната и матуранткиња нишких гимназија, у присуству претставника власти.

Скуп је отворио директор Друге мушке гимназије Мирко Јовановић, који је изразио задовољство старешина и наставника средњих школа што овогодишњи матуранти претстављају генерацију спремну, изграђену и духовно снажну, са чврстом националном свешћу, која ће поћи на вишу школу и у народ са потпуном поузданошћу у своје умне, духовне и национално – активне моћи.

После директора Јовановића обратио се омладини окружни начелник Чед. Младеновић, који је у свом говору, између осталог, рекао:

„Ваша ја национална дужност да употребите стечено средњешколско знање, а потом и универзитетско, да нашу земљу подигнете на виши ступањ просвете и привреде. Никада српском народу нису биле толико потребне национално свесне и активне, стваралачке омладинске снаге, као сада, у овом судбоносном и прекретном времену. Намучена и оскудна мајка Србија с правом и поуздањем позива своју децу да јој помогну, да је спасу и оснаже, као што је она њих матерински задужила. Доследна светосавским духовним и националним идеалима, пожртвована, свесна и разборита, верујем да ће наша омладина знати да до крајњих граница својих моћи изврши свој узвишени и племенити национални задатак. Влада народног спаса, која улаже све могуће напоре за успешан рад омладине, гледа са вером и надом у српску школску народну омладину, која ће својом националном свешћу и стваралачким радом бити у истину достојна светлих традиција српског народа.“

Свој говор начелник Младеновић завршио је клицањем Србији, српству и српској омладини, које су поклике матуранти одушевљено и бурно прихватили.

У име свршених матураната и матуранткиња, захвалио је претставницима власти матурант Глувачевић, који је у свом кратком говору истакао да су жеље, упутства и идеје говорника искрено примили к срцу његови другови и другарице, који ће у народној заједници свесно и пожртвовано радити и живети за духовне и националне идеале Светог Саве и славних предака.

Говор матуранта Глувачевића примљен је одушевљено од стране свих присутних.

Претставници власти изразили су задовољство што су овим додиром са нишком средњешколском омладином стекли најбоље утиске о духовној снази, дисциплини, активности, реду и високој националној свести омладинаца.

25. ЈУЛ 1943.
РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА ОКРУГА НИШКОГ

Током прошлога месеца настављен је интензивно рад на обавештавању народа у Округу нишком. У свим срезовима овога округа одржана су многобројна предавања из разних области али су највише обрађиване теме о неопходној потреби одржавања реда, рада и мира.

У Срезу нишком одржано је 10 предавања. Као предавачи су наступили: Слободан Ђорђевић, учитељ из Габровца; Миро Зоњић, школски надзорник из Ниша; Драгомир Ђорђевић, учитељ из Миљковца; Душан Анастасијевић, учитељ из Поповца; Милутин Јањић, учитељ из Прве Кутине; Гвозден Станиш, школски надзорник из Ниша; др Хуснија Хасан – Беговић, срески лекар из Ниша; Марко Јоксимовић, учитељ из Ћелије; Бранислав Бумбовић, учитељ из Копривнице и Мирко Живановић, полициски комесар из Ниша.

У Срезу лужничком одржали су предавања: др Војислав Ржанинанин, лекар из Белих Вода; Боривоје Симовић, учитељ из Шљивовика; Јелисавета Туфегџић, учитељица из Стрижеваца и Радомир Стојановић, деловођа из Братишевца.

У Срезу алексиначком предавали су: Чедомир Миловановић, учитељ из Алексинца; Босиљка Церић, суплент из Алексинца; Даринка Ранков, суплент из Алексинца; др Бојка Дивац, лекар из Алексинца; Славка Кикић, суплент, Милица Сладић, суплент; Вера Миловановић, професор; Макрена Батрићевић, професор; Здравко Ђуровић, срески начелник; Синиша Војиновић, професор; Јевта Алексић, учитељ и Михајло Тричковић, судија, сви из Алексинца. Неки од предавача одржали су по неколико предавања.

У Срезу сврљишком одржали су предавања: Владимир Новаковић, школски надзорник; Бранислав Ђорђевић, учитељ; Драгољуб Златановић, судски приправник; Павле Бајић, порезник; и Милорад Зотовић, адвокат, сви из Сврљига.

У Срезу моравском одржали су предавања Љубиша Стојановић, директор гимназије; Радивоје Ивановић, адвокат; Станковић, судија; Светислав Стојковић, чиновник; Радомир Поповић, чиновник; Милан Филиповић, суд. приправник; Владимир Петковић, учитељ; Темељко Гавриловић, учитељ; Ратомир Николић, званичник; Илија Шпадијер, наставник и Станоје Михајловић, учитељ, сви из Алексинца.

У Срезу белопаланачком одржали су предавања: Сретен Анђелковић, свештеник из Беле Паланке; Никола Лечић, учитељ из Палежа; Обрад Николић, учитељ из Мирановаца; Славољуб Марјановић, учитељ, из Бабина Кала; Димитрије Јовановић, свештеник, из Горње Главне; Љубомир Поповић, студент, Светислав Ћирић, општински чиновник и Милорад Рајковић, професор, сви из Беле Паланке.

Сва предавања била су добро посећена и народ је са пуном пажњом саслушао излагања предавача.

25. ЈУЛ 1943.
НЕСАВЕСНИ СЛУЖБЕНИЦИ ПРЕДАТИ ДРЖАВНОМ ТУЖИОШТВУ

Ниш, 24 јула

Како ће се поступити са несавесним државним службеницима који су наклоњени разним злоупотребама: корупцији, примању мита, уценама итд? Најбоље показује пример двојице чиновника из Ниша који су хтели од своје службе да направе добар посао.

Ђура Јовановић, возовођа, из Ниша, пријавио је овдашњој управи полиције да су га једне вечери пресрели Гојко Драгановић и Божидар Вујовић, потпрегледник финансијске контроле, претресли га и нашли код њега извесну количину цигар-папира.

После претреса они су му рекли да ће га пријавити као црноберзијанца. Јовановић их је замолио да то не чине, јер је он те папире купио да их замењује за намирнице. Међутим, ова двојица су га оставили на миру тек онда кад им је обећао да ће им платити 2.000 динара да га не туже.

Међутим, Јовановић им није платио уговорену суму већ је отишао у управу полиције и пријавио случај. У полицији је добио одобрење да се нађе са овом двојицом чиновника и да им преда 2.000 динара. Полицијски чиновници савесно су пратили ток догађаја и одмах по пријему новца ухапсили Драгановића и Грујића.

Истрагом је утврђено да је Драгановић са једним својим колегом упао још раније једном приликом у Јовановићев стан и без овлашћења тамо извршили претрес.

Пошто је полиција извршила све потребне радње акта су предата Државном тужилаштву. Ове несавесне државне службенике очекује у најскоријем времену заслужена казна.

М. С.

27. ЈУЛ 1943.
ПРОПАГАНДНА ТУРНЕЈА МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, јула

Моравско народно позориште из Ниша, са Српском државном стражом и претставницима Окружног начелства, настављајући своју летњу пропагандну турнеју, гостовало је два дана у Соко бањи. Првог дана, у прошлу недељу, приређен је велики фестивал на месту званом Краљева Ливада. Овом фестивалу присуствовало је око 3.000 грађана и сељака из Соко бање и околине. За време претставе управник Народног позоришта у Нишу Константин Атанасијевић одржао је једно предавање, објашњавајући народу наше народне песме и наше народне игре. Другог дана пре подне приређена је претстава за болеснике санаторијума „Озрен“.

Истога дана по подне приређен је величанствени фестивал на Краљевим Ливадама. Пре почетка овог фестивала одржао је говор присутном народу командант обласне Државне страже пуковник Димитријевић, а затим су говорили срески начелник из Соко бање Велибор Васојевић и мајор Данило Стојановић. Овом великом народном

сабору присуствовао је и помоћник окружног начелника из Ниша Славољуб Поповић, који је у свом говору поред осталога рекао:

„Ми из Ниша долазимо овде међу вас не као они из шуме да вас наговарамо и нагонимо на акције саботаже и недела која ће вас коштати и живота и имања, већ долазимо да вам кажемо праву српску реч, да вам кажемо српску истину, да вам укажемо пут којим треба сви Срби данас да идемо. Браћо, доста смо слушали стране пропагаторе, јер слушајући њих, ми смо и земљу изгубили. Доста смо ми Срби подметали своја леђа да извлачимо туђа кола. Освестимо се једном!“

Говорећи даље о нашим бившим политичарима који су побегли из земље, помоћник окружног начелника Поповић пита народ кога претстављају ти политичари који су отишли из земље и шта су они учинили за нашу земљу и наш народ. Затим каже:

„То најбоље могу оценити наши инвалиди и наши бедни чиновници. Да ли се та влада сетила да и једном од њих пошаље плату или инвалиднину, као што је то чинила влада Србије која је напустила земљу у прошлом рату од 1913. до 1918. године. Не, него се они само брину о себи и што је најжалосније они нас хушкају да вршимо разна акта саботаже, јер ће то по њиховом мишљењу, да омета окупатора у његовој борби.“

У даљем свом излагању помоћник окружног начелника Поповић износи сву бесмисленост супротстављања окупаторским војним снагама, подвлачећи да нас то води диретно у пропаст и такви поступци могу довести до тоталног уништења нашег народа.

„Дађе Бог, каже даље помоћник Поповић, да на данашњи празник, Петровдан, добијемо више памети да можемо да се надамо да ћемо дочекати нашу бољу будућност, лепшу будућност Србије, коју сви жељно ишчекујемо. Али, да бисмо доживели ту нашу бољу и лепшу будућност, треба да сачувамо српске главе, јер, шта ће нам Србија ако у њој не буде Срба!“

Народ је са општим одобравањем саслушао све говорнике и у више махова пропратио њихова излагања аплаузима, кличући српству, Влади народног спаса и генералу г. Милану Недићу.

После тога је фолклорна група Народног позоришта из Ниша извела око десетак наших лепих народних кола, уз оригиналну народну музику. Народ је са очитим задовољством пратио живахну игру наших средњошколских омладинаца и поздрављао их увек топлим и дуготрајним аплаузом.

Другог дана увече приређен је велики кермес у парку у Соко бањи. Приход са овог кермеса намењен је за набавку намирница за пакете нашим заробљеницима. Одзив грађана из Соко бање и сељака из околине био је тако велики, да је на кермесу пало око 80.000 динара.

М.С.

30. ЈУЛ 1943.
ФОЛКЛОРНА ГРУПА ИЗ НИША ГОСТОВАЋЕ У БЕОГРАДУ

Српска група за националну народну уметност у Нишу одлази 31 јула на петнаестодневно гостовање у Београд. Претставе фолклорне групе одржаваће се на летњој позорници на Калемегдану. Почетак претстава у 19.30 часова.

Српска група за неговање народне уметности долази у Београд и са новим програмом, који је у национално-пропагандном смислу исто толико интересантан и плански постављен као и први програм. Претставе ће се давати за раднике, грађанство, ученике гимназија и војску. Прва претстава одржаће се у недељу 1 августа.

Између првог и другог гостовања у Београду, фолклорна група из Ниша имала је низ величанствених фестивала у неколико места Нишког округа, којима је присустовало преко 20.000 сељака и грађана. Треба нарочито подвући да су народне игре и песме фолклорне групе наишле на одушевљен пријем како у граду, тако и у селу.

31. ЈУЛ 1943.
ТУРНЕЈА МОРАВСКОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 30 јула

Моравско народно позориште у Нишу наставља своју летњу турнеју и после ванредно успелог фестивала за народ у Топоници, Прчиловици и Соко бањи, као и после петнаестодневног гостовања у Јагодини, одлази сада на дуже гостовање у Лесковац, где ће приредити неколико фестивала за народ у Округу лесковачком.

На ову турнеју одлази цела позоришна група са комадима: „Два наредника“, „Кумова клетва“, „Ђидо“, „Каплар Милоје“, „Добош пред кућом“, „Коштана“, „Господар ковница“, „Госпођа икс“, „Свадбени пут без мужа“, „Зулумћар“, „Скамполо“, „Присни пријатељ“, „Улични свирачи“ и „Сеоска лола“.

2. АВГУСТ 1943.
УСПЕХ СРПСКЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ ИЗ НИША
Данас ова група приређује своју другу претставу на Коларчевој задужбини

Срдачно дочекана при доласку на своје петнаестоднево гостовање у Београду, јуче је Српска фолклорна група из Ниша била одушевљено поздрављена приликом своје приредбе на Коларчевом народном универзитету. Иако је дан био прилично топао, иако је приредба извођена у затвореном простору, то ништа није сметало да велики број гледалаца испуни велику дворану Коларчеве задужбине, да би гледао чланове ове фолклорне групе, која је недавно, приликом свог првог гостовања, доживела велики успех у Београду.

Данас по подне у 18 часова, српска фолклорна група из Ниша, извешће своју другу приредбу на Коларчевој задужбини. Улазнице треба благовремено купити на благајни.

7. АВГУСТ 1943.
ПРЕТСТАВЕ НИШКЕ ФОЛКЛОРНЕ ГРУПЕ НА КАЛЕМЕГДАНУ

Гостовање нишке Српске фолклорне групе у Београду наишло је поново на велико интересовање омладине и грађанства.

У споразуму са надлежним факторима Министарства просвете и вера, ова група приређује поново за ученике и ученице београдских средњих школа два велика фестивала на Калемегдану. Ови фестивали одржаће се на летњој позорници у суботу и недељу, 7 и 8 о. м. На претставе имају приступ сви београдски средњешколци и деца из основних школа, као и њихови родитељи. Почетак претстава је у 9 часова пре подне.

Сем специјаних претстава за ђаке, на Калемегдану, на летњој позорници биће приређена два фестивала народних игара и песама за остало београдско грађанство. Ова два фестивала одржаће се у уторак и у среду, 10 и 11 о.м. Почетак претстава у 18 часова. То ће истовремено бити опроштајне претставе Српске фолклорне групе за неговање народне уметности, пошто млади уметници из Београда настављају своју пропагандну турнеју по Србији.

Карте за све претставе на Калемегдану могу се добити на благајни Коларчевог народног универзитета. Скреће се пажња публици да благовремено резервише улазнице, пошто је интересовање велико, а гостовање нишке групе неће се продужавати. Цене улазница су од 30 до 100 динара.

7. АВГУСТ 1943.
УСПЕО ФУТБАЛСКИ ТУРНИР У НИШУ

Ниш, 5 августа

На игралишту овдашњег Ск Железничара одржан је дводневни футбалски турнир на коме су узели учешћа нишки клубови: Синђелић, Железничар, Србија и Хајдук.

Првог дана састали су се у предигри Синђелић и Хајдук, а у главној игри Железничар и Србија, а прва утакмица завршила се нерешено 3:3. Противници су били равноправни и резултат одговара игри. На другој утакмици Железничар је победио Србију са 3:0. Мада је Железничар био нешто бољи од Србије резултат је превисоко изражен. Обе ове утакмице су пружиле гледаоцима нарочито леп футбал.

Другога дана прву су утакмицу играли Србија и Хајдук, која се завршила резултатом 2:0 за Србију, а другу Синђелић и Железничар која се завршила резултатом 1:0 за Синђелића. Први резултат је реалан док се за други то не може рећи, јер је Железничар био чак и бољи од Синђелића готово цело време игре. Са мало више среће могао је да извојује не само нерешен резултат већ и победу. Ова је утакмица била веома жива и интересантна. Оба противника су показала довољно футбалског знања.

Марко В. Симић

8. АВГУСТ 1943.
ОПШТИНСКИ ЧИНОВНИЦИ ЖАЊУ ЖИТО
После пера и писаће машине – срп у руке

Ниш, 7 августа

У околини Ниша жетва је већ увелико почела. Свакодневно су пуна поља жеталаца, који се преко целог дана на великој припеци неуморно сагибају хватајући у срп клас по клас дозрелог жита.

На неколико километара од Ниша и Нишка општина има своје повеће имање, које је, као уосталом и сва остала, одлично понело. У недостатку радне снаге нишки „општинари“ су донели одлуку да са овог имања сами пожњу пшеницу. И заиста известан број чиновника и чиновница овдашњег Градског поглаварства смењују се на пољском раду. Истина канцеларискиј посао није нимало сличан жеталачком, али обзиром на прилике чиновници су морали да се привикну. Привикли су се брзо и лако; жању сасвим без замерке, а сноп за снопом пада. Још неколико дана и са општинских њива биће покупљен хлебоносни плод.

Претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић обилази редовно своје службенике на пољском послу кад год му се за то укаже прилика. Тамо их он, као добар познавалац земљорадничких послова, поучава како ће да раде, а они га, ко и увек, без поговора слушају.

Наравно да се при оваквом раду обавезно мора чути и песма. Само, кад би сад човек прошао поред које општинске њиве брзо би био на чисто с’тим да тамо раде новопечени земљорадници. Јер, кад се исцрпе репертоар песама из реда „Ој Мораво“, и сличних, онда се пољем разлежу звуци неког модерног танга или факстрота.

Али, мора се признати да посао добро одмиче: снопови се ређају у крстине, а земљиште под стрништем је сваког часа све веће.

Вредни општинари не жале проливени зној. Он се исплати.

М. Симић

10. АВГУСТ 1943.
И НИШЛИЈЕ ЋЕ СЕ ГРЕЈАТИ ЛИГНИТОМ
Изложба која указује на потребу рационалне употребе горивог материјала

Ниш, 9 августа

На иницијативу претседника Градског поглаварства Јована Чемерикића, министар народне привреде др Милорад Недељковић послао је у Ниш претставнике Завода за топлотну привреду, на челу са управником завода инж. Н. Драгићевићем, ради организовања једне изложбе на којој је стручно објашњено основно знање рационалног ложења пећи и неопходности преоријентације утрошка огревног материјала, односно преласка од дрвета, као огревног материјала, на угаљ. Изложби су присуствовали претставници војних и цивилних власти као и претставници установа и корпорација са грађанством.

У име претседника Чемерикића изложбу је у просторијама хотела „Ослобођење“ отворио Милан Јанковић, начелник Одељења за исхрану становништва града Ниша. Он је истакао значај проблема горива, побио мишљење да је то нов проблем, истакао неопходност његовог брзог решења указујући на свакодневну и све већу сечу шума с једне стране, а на све мање пошумљавање с друге. Наглашавајући да је рат само потенцирао значај овог проблема, Јанковић је изложио напоре Владе народног спаса на његовом решењу, истичући да је, нажалост, једној оваквој установи, каква је „Завод за топлотну привреду“, било места много и много година раније. Изневши досадашњи рад Градског поглаварства на решењу овога питања, Јанковић је изнео напоре које чини садашња општинска управа да омогући становницима града Ниша лигнит који би заменио дрво. Јанковић је између осталог рекао:

Оголеле шуме

- Проблем горива није нов. Погрешно је мишљење да је он само ратни, и да ће са завршетком рата бити решен сам по себи. Напротив, све већа и нерационална сеча шума у Србији опустошила је шумске терене, а наши планови пошумљавања остајали су само као пројекти у фијокама наших шумарских стручњака. Стварно пошумљавање није ни вршено. Отуда, још пре рата, проблем горива се истицао у пуној својој важности: интензивирати пошумљавање, сечу учинити планском и рационалном, а гориви материјал преоријентисати. Рат је дошао и овај проблем само потенцирао све већа потреба за дрвеном масом убрзала је сечу, онемогућила да она буде рационална и планска, а о неком пошумљавању слабо може бити речи. Отуда питање преоријентације утрошка огревног материјала, као саставног дела проблема горива, наметнуло се у пуној мери: дрвене масе све мање, а наше рудно благо – угаљ, неискоришћено у земљи. Хитан прелаз са дрва на угаљ, нарочито лигнит, кога има према мишљењу стручњака за сада у изобиље у земљи, морао је доћи сам по себи.

Град Ниш, када већ правовремено у срећнијим и срећенијим приликама, није решио ово питање, морао је бар сада, мада у најгоре време, прећи на његово решавање. И заиста, општинска управа, правилно схватајући сву важност хитног решења проблема горива, упоредо и једновремено са Београдом предузела је мере за решење.

Рационално искоришћавање

Затим је начелник Јанковић опширно изнео напоре за обезбеђење снабдевања грађанства лигнитом, и на крају завршио:

- Али, није довољно само обезбедити улазак лигнита у Ниш. И лигнит, као природно добро, није неисцрпан. Ваља и њега рационално трошити, рационално њиме руковати, итд. Наш свет, живећи у заблуди о нашем богатству у дрвету, ни до данас се није научио ни најосновнијем огреву. Уз то, та преоријентација утрошка огревног материјала, тај прелаз са дрва на угаљ лигнит, захтева и извесна претходна, основна знања. Ето, отуда се долази до ове скромне али неизмерно важне изложбе, коју сада пред вама отварамо. Њој је циљ да пружи бар основна, а тако права сазнања, без којих нема рационалне преоријентације. Не могу а да, у име грађанства Ниша, не искажем своју захвалност министру народне привреде што се одазвао нашој молби и послао управника Завода за топлотну привреду.

Најважнија приредба

После овога управник Завода за топлотну привреду из Београда, инж. Драгићевић у својим стручним, али ипак популарним и приступачним излагањима, указао је присутнима све погрешке досадашњег начина утрошка горива, преоријентацију пећи, значај те преоријентације, итд. Ова своја излагања он је пропратио очигледним примерима помоћу модела које је он сам у ову сврху у Нишу израдио.

На крају начелник Јанковић, предајући изложбу ширем грађанству, у име Ниша изразио је захвалност Влади народног спаса, министру привреде Мирославу Недељковићу и Чедомиру Младеновићу, окружном начелнику, на правилном схватању значаја ове акције и на помоћи коју су поводом исте указали претседнику Чемерикићу, чијом је заслугом и дошло до ове изглед скромне, па ипак једне од најважнијих приредаба од рата на овамо.

Опште је уверење да је практичан значај ове изложбе очигледан, те грађанство видно изражава своју захвалност како иницијаторима приредбе тако и стручњаку – организатору инж. Драгићевићу.

Изложба ће бити отворена неколико недеља.

МАРКО В. СИМИЋ

15. АВГУСТ 1943.
НИШКА БАЊА – НАЈПОСЕЋЕНИЈЕ ЛЕЧИЛИШТЕ
У јеку сезоне посета је била задовољавајућа

Нишка бања, августа

У данашњим приликама Нишка бања свакако је наша најпосећенија бања. И поред тога што свет данас није много расположен да проводи доколицу и да у летњим месецима – кад је важније прикупљање зимнице – реда ради лечи реуму и ишијас у минералним водама, ипак је Нишка бања такорећи пуна гостију. Разуме се, већина посетилаца нису у правом смислу речи гости, јер су то махом Нишлије које за пола сата стижу трамвајем у „своју бању“ да се окупају, а не да се лече (већином се ради о сасвим здравим људима). Али ипак, приличан је број дошљака, који су заиста стигли по саветима лекара и траже лека бољкама које би се иначе, у току зиме, развиле у неподношљиве болове.

Бања чији реноме расте

Ратне прилике не само да нису бациле ову бању у заборав, као толике друге, већ су њен реноме такорећи подигле. Вредност нишке радиоактивне воде данас је позната и многим странцима, и они врло ласкаво о њој говоре. Несумњиво је да су многи болесници дошли овамо ако не на штакама а оно са штаповима, па су убрзо те штапове бацили и проходали својим „рођеним“ ногама. Они су веома задовољни и не жале ни труд, напор, а најмање новац који је допринео овом побољшању здравља. Најзад, и они који се нису толико жалили на болест, већ тражили мало одмора на летовању у једном крају који је тако погодан у сваком погледу, задовољни су не само климатским условима, (бања лежи на преко 300 метара надморске висине у подножју зеленог Коритњака) већ и исхраном која је, узевши у обзир ратне прилике, ипак задовољавајућа.

Бањски посетиоци имају на расположењу неколико вила и хотел Младена Стефановића за коначиште. Услови су добри, чистоћа заиста примерна, а мира има довољно без обзира на то што трамваји врло често тутње кроз бањски булевар. Штавише, обзиром на прилике, и разоноде је доста, уколико уопште човек жуди за неким нарочитим проводом. Мали кружоци гостију седе увече у хладовини и, независно од сталног пијења топле минералне или хладне, такозване „школске“ воде, тамане шприцере одличног сићевачког вина. Предвече је корзо пун, и не може се рећи да је лишен сентименталних разговора. Хладовина у парку око споменика Краља Александра изнад купатила, привлачи госте и парове у току целога дана. Многи се радо решавају на излете у шуму која се диже у правцу врха Коритњака, док је за млађи свет привлачан свакодневни излет у Ниш, ради посећивања позоришта и биоскопа.

На опште изненађење неупућених, чак и гурмани доживљавају извесне пријатности, наравно у нешто ограниченом обиму. Један једини ресторан довољан је да у целости обезбеди страним гостима ручак, док је вечера разноврснија.

Повољно време за болеснике

Ове године посетиоци не могу да се пожале на време. У главној сезони купања било је свега неколико облачних дана. Иначе влада жега, која је здравима несносна, али болеснима пријатна пошто не морају да се утопљавају приликом изласка из каде или базена бање. Можда је зато у јулу и августу посета била тако обилна. Управник бање, који је истовремено и једини бањски лекар, др Коста Христић, има пуне руке посла прегледајући болеснике. Базени и каде непрекидно раде.

У извесној мери требало би усавршити ред у купатилима, нарочито код када, јер услед навале често долази до свађа међу посетиоцима који чекају на ред. То би се дало просто решити ако би сваки купач приликом узимања карте добио и редни број; самим тим дошао би свако у каду по реду доласка у бањски хол. Незгодно је што данас морају чак и тежи болесници чекати стојећи у врло топлим ходницима испред када и да, као пандури, будно пазе да их неко не изигра кад нека када постане слободна. Исто тако треба боље контролисати време које болесници проводе у кадама. Многи претерују па остану више но што им је лекар прописао, а то може да буде штетно по здравље купача. Управа треба да нађе најпрактичнији начин да ово уреди, утолико пре што особља има довољно. Ратне прилике не могу бити разлог да се не унапређује ред, чистоћа и функције надлежних у бањи.

Гости из провинције

Мало је Београђана у Нишкој бањи. На прсте могу да се изброје. Већином су гости из нишког округа, или из Крајине, Крушевца, Крагујевца, а највише из Лесковца. И још нешто: чиновника и пензионера готово и нема. Свакако, они сада много више полажу на обрађивање својих баштица, и радије остају код куће. Па ипак, има доста и скромних људи, који морају да се лече, па се довијају како знају. Они су дошли са породицама, и кувају у вили или коначишту, где су одсели. Тако прођу много јефтиније, јер пијаца у Нишу не само да је обилна већ и скромнија у ценама но београдска.

За оне који су дошли слаби, или су довели и децу, нађе се и млека, и то благодарећи пажњи и предузимљивости претседника општине и осталих надлежних. Кисело млеко сад се већином потроши већ код самог призвођача, и не износи се на продају. Па ипак, сналажљивији нађу и по неко кило овог нишког специјалитета.

И плажа на Нишави веома је посећена, тако да се такмичи са бањом. На њој је, природно, веселије, јер су посетиоци и млађи и здравији. Па ипак, домороци се не осећају довољно чисти ако се бар једном недељно не окупају у минералној води. Такав је обичај.

А тај обичај је вероватно и допринео да је међу домаћим светом млађих генерација велика реткост пронаћи реуму и ишијас. Као да се свет овим повременим купањем имунизирао.

То је свакако и најлепше сведочанство Нишке бање: као и хиљаде странаца, тако и хиљаде домаћих са захвалношћу признају њену лековитост. ***А.***

18. АВГУСТ 1943.
ТОДОР РАДЕНКОВИЋ

Ниш, 17 августа

У Нишу је умро и на свечан начин сахрањен просветни радник Тодор Раденковић.

Покојни Раденковић по свршеној учитељској школи свршио је виши педагошки курс, а затим је провео извесно време као учитељ. Доцније је преузео положај среског школског надзорника, градског школског надзорника, а пред рат положај банског школског надзорника у Нишу. За све време он је активно сарађивао на српској просвети не само као практичар него и као теоретичар. Сарађивао је и у многим нашим књижевним, а нарочито у стручним педагошким часописима, као и у дневним листовима. Сем тога он је уређивао и издавао један педагошки часопис у Алексинцу. У априлу 1941. године Раденковић је доспео у заробљеништво, одакле се вратио у јануару ове године и преузео вођење Пропагандног отсека Окружног начелства у Нишу, али на том положају није остао дуго, јер га је болест убрзо омела у његовим настојањима.

Раденковић је сахрањен на нишком гробљу уз учешће великог броја просветних радника, учитеља и професора, као и ђака основне школе. Сахрањен је као резервни капетан, због чега је Српска државна стража одредила и један одред да присуствује његовој сахрани. Опело је извршио у Саборној цркви епископ нишки др Јован уз асистенцију великог броја свештеника. После опела један од свештеника говорио је о просветном раду покојног Раденковића, а на гробљу се опростио његов пријатељ и друг, учитељ у пензији Душан Стојановић. Смрћу Тодора Раденковића Ниш губи једнога од најактивнијих својих просветних радника који је све своје способности улагао на просветном подизању српскога народа, а који је исто тако био угледни сарадник наших педагошких часописа.

18. АВГУСТ 1943.
КАФАНЕ ПРЕТВОРЕНЕ У УЧИОНИЦЕ

Ниш, 17 августа

Управне власти у Нишу забраниле су рад већем броју кафана. До данас је затворено око 70 кафана. Пошто се осећа оскудица просторија за школске учионице, то су управне власти известан број кафана, које су подесне за школску наставу, уступиле просветним властима, и тако ће у новој школској години око 15 кафана бити употребљено за учионице основних школа.

Ових дана је одржана седница Управног фонда Црвеног крста за збрињавање предшколске сиромашне деце.

Седницу је отворио претседник Управног фонда нишки епископ др Јован. После тога је секретар фонда Радојица Станковић изнео реферат из кога се види да фонд располаже приходом од око 600.000 динара.

20. АВГУСТ 1943.
НИШКИ СПРИНТЕР ПРОТРЧАО 100 м. ЗА 11,4 сек!

На недељном лакоатлетском тробоју борба на неким дисциплинама биће нарочито интересантна. Трчање на 100 м., које обично увек даје највећу борбу, овог пута ће бити врло изједначено и занимљиво. Сва шесторица тркача могу да протрче ову стазу за 11,6 – 11,7 сек. Нишки спринтер Гојковић који је на једном такмичењу недавно, у предтакмичењу, постигао најбоље овогодишње српско време 11,4 сек, морао би овде бити фаворит. Интересантно је да је то ново спринтерско откровење футбалер, центарфор нишке „Победе“.

21. АВГУСТ 1943.
НОВА РЕГИСТРАЦИЈА ИЗБЕГЛИЦА

Ниш, 20 августа

Ових дана врши се по други пут регистрација избеглица у Нишу.

Несрећним случајем погинуо је при раду у циглани „Лаф“ Лазар Милојевић. Лазар је копао земљу на једном месту у близини циглане, па је поткопао већи комплекс који се неочекивано одронио и затрпао га. На лице места одмах је изишла судско-лекарска комисија коју су сачињавали државни тужилац Гојко Момчиловић, истражни судија Окружног суда Константиновић са записничарем Нешићем, и полициски лекар др Стојановић. Они су извршили увиђај. Леш покојног Лазара Милојевића предат је његовој породици ради сахране, пошто је претходно утврђен узрок смрти.

Градски одбор за избеглице и пресељенике у Нишу поделио је сиромашним избеглицама летње сандале.

Црвени крст у Нишу поново је примио већи број сиромашне школске деце на прехрану по својим кухињама.

Сви управни службеници ресора Министарства унутрашњих послова, који су у пензији или на расположењу, морали су да се пријаве управи полиције у Нишу.

Поново је извршен упис домаћинстава по колонијалним радњама.

Наредбом управника полиције у Нишу забрањено је купање у Нишави у већим местима. Истом наредбом забрањено је купање на месту између Јагодинмалског и железничког моста код Кланице. Купање је дозвољено само у купаћим костимима. Прописане су и строге казне против прекршаја ове наредбе.

Пшеницу је поделило Градско поглаварство у Нишу својим службеницима.

Закупници станова у Нишу позвани су да пријаве све оне кућевласнике који нису извршили потребне поправке на својим зградама, онако као што су власти наредиле.

Ван пијачног реона у Нишу забрањена је куповина и продаја воћа и поврћа.

22. АВГУСТ 1943.
ДИВНО КОЛО НА УТРИНИ ПОД АВАЛОМ
Нишки фолклорци одушевили су сељаке из околине Београда

Завршавајући своје успело гостовање у Београду, фолклорна група Српског народног позоришта из Ниша одржала је у недељу приредбу у селу Бели поток испод Авале. Ово је било друго гостовање ове наше најбоље фолклорне групе у Белом потоку, да би, као и у осталим српским већим и мањим местима, приказала бисер националне уметности. Прошли пут фолклорна група стекла је велике симпатије у селима око Београда, па је зато ова друга приредба окупила велику масу сељака и сељанки из целе околине.

Игре под ведрим небом

Приредба је заказана за 17 часова. Одређено је да ће се одржати на утрини крај авалског друма. Место је пространо и може да прими више хиљада гледалаца, а околност да је утрина под нагибом омогућује да сви присутни виде што се пред њима догађа.

Фолклорна група, на челу са управником Нишког позоришта и угледним гостима из Београда, пошла је аутобусима из Београда већ у 15 часова и отишла прво на Авалу. Пролазећи поред места где ће се приредба одржати већ је на утрини видела окупљену масу сељака и сељанки у живописним празничним оделима. На повратку са Авале са утрине је велика маса света махањем руку и узвицима поздравила фолклорну групу, па је убрзо затим отпочела и сама приредба.

У великом кругу у чијој се средини одржала приредба, стајали су сељаци и сељанке из Белог потока, Пиносаве, Кумодража, Болеча, Зуца, Лештана и Ресника. Са нестрпљењем су сељаци чекали да виде уметност која је, по својој суштини, њима толико блиска.

Права српска уметност

Пред почетак приредбе управник Нишког позоришта К. Атанасијевић одржао је говор о значају рада фолклорне групе у вези са пропагирањем националне уметности.

Дошли смо к вама, рекао је он, не по нечијем налогу, не да вам наметнемо неку политичку идеју или тражимо ваше гласове. Дошли смо к вама као браћа браћи, као Срби Србима, са маслиновом гранчицом у рукама. У исто време донели смо оно што је наше, заједничко, што претставља наше велико благо: донели смо српску уметност пониклу на селу, коју, ето, сада селу и враћамо. Дошли смо вам са најлепшим српским колима и српским песмама. Песме и кола, која ће пред вама одиграти српски омладинци, поникла су у срцу Србије. То ћете одмах видети јер то није вама страно: то су песме које и ви певате, кола која и ви играте, само приказана на један лепши и живописнији начин. Она треба да буду подстрек за чување и неговање овог националног блага, које има неоцењиву вредност. У овим колима и песмама изражена је

права српска уметност, коју морамо чувати и неговати да би, кадгод за то имамо прилике, показали свету да имамо своју лепу народну уметност, која свакога мора да одушеви.“

Уз узвике српских мелодија појавили су се у средишту великог круга омладинци и омладинке из Ниша у најлепшим народним ношњама из свих крајева Србије. Са много уметничког осећања они су одиграли десетину правих српских као и стилизованих кола, наилазећи на искрено одушевљење присутних.

Одушевљење сељака

Занимљиво је било посматрати сељаке док су чланови фолклорне групе изводили српске игре и певали српске песме. За њих је то било нешто ново! Досад, ако су гледали неку приредбу, увек је то било нешто што је ван њих и што са њима нема везе. Сад, међутим, пред њима се одигравало оно што је у ствари саставни део њиховог живота. У првом тренутку стајали су сви неми, као опчињени лепотом и шароликошћу народних ношњи, хармоничношћу игре и лепотом песама, схватајући само несвесно елементарну снагу народне уметности. Овај први утисак толико је снажно захватио масу да одмах није умела ни да покаже своје допадање. Али после, схвативши најзад у потпуности оно што се пред њима одиграва, пали су сељаци у снажно, истинско одушевљење које ће исказати бурним пљескањем, одобравањем и усклицима.

Одобравање сељака и сељанки још више је дало полета младићима и девојкама у народним ношњама и они су дали све од себе, играјући неуморно на великој утрини све до сунчева смираја.

По завршеној приредби, која је на сељаке и сељанке из околине Београда оставила најдубљи утисак, приређена је закуска члановима.

29. АВГУСТ 1943.

СЕЉАЦИ УЧЕ ВЕШТИНУ КОНЗЕРВИСАЊА

Акција Пољопривредне коморе у Нишу за практично искоришћење обилног воћа и поврћа

Ниш, 28 августа

Недавно је извршни одбор Моравске пољопривредне коморе у Нишу одржао седницу на којој се, између осталог, позабавио и питањем практичног искоришћавања овогодишње бербе воћа и поврћа путем конзервисања. Том приликом одлучено је да комора из својих средстава и помоћи коју буде за ту сврху добила од Министарства пољопривреде и исхране и Министарства просвете и вера, одржи на своме подручју, у центрима воћарства и повртарства, течајеве за конзервисање воћа и поврћа, како би се нашим сеоским домаћицама на лицу места практично приказало на које се све начине воће и поврће може прерадити и сачувати путем конзервисања као храна у току зиме.

По овоме питању комора је сазвала конференцију стручњака за конзервисање са свога подручја. Требало је да се стекну могућности за одржавање ових течајева с обзиром на несташицу појединих артикала, као и да се одржавање течајева прилагоди расположивим средствима и материјалу, па да се тек тада изради дефинитивни план. Овој конференцији присуствовали су претставници – стручњаци школе у Прокупљу, из ниже пољопривредне школе у Прокупљу и из домаћинске школе у Прћиловици. Поред тога конференцији су били присутни: Милојко Јокић, претседник Моравске пољопривредне коморе, Петар Михајловић, потпретседник МПК, инжењер Димитрије Хаџи-Пешић, пољопривредни инспектор за округ нишки, инж. Милан Доновић, директор Средње пољопривредне школе у Букову и секретар коморе инж. Момчило Васиљевић.

Низ течајева

Пошто су се учесници конференције једногласно сложили да је одржавање ових течајева неопходно, и да их треба спровести у дело што пре, одлучено је да комора, по могућству, ове течајеве за сада одржи у срезовима: нишком, алексиначком, крушевачком и неготинском, а можда у још коме срезу, ако средства и прилике дозволе.

Одмах после конференције комора је предузела потребне мере ради набавке најнеопходнијих артикала за извођење течајева и уколико ови буду обезбеђени у септембру ће почети течајеви по плану. Комора је штампала неколико хиљада плаката са најважнијим рецептима и упутствима за конзервисање воћа и поврћа, које је већ упутила у она места где течајеве неће моћи да одржи, како би се што већи број наших сеоских домаћица могао практично користити знањем стручњака за конзервисање воћа и поврћа. Претпоставља се да ће ова корисна акција пољопривредне коморе наићи на пуно разумевање међу пољопривредницима, јер је то и у њиховом и у општем интересу.

Марко В. Симић

2. СЕПТЕМБАР 1943.
ШТЕДЊА ЕЛЕКТРИЧНЕ СТРУЈЕ У НИШУ

Ниш, 1 септембра

Ради уштеде електричне енергије, у Нишу је забрањено употребљавање електричних апарата свих врста до даље наредбе. И по приватним становима забрањена је већа потрошња електричне енергије од оне која је била у одређеним месецима прошле године.

На сточном тргу у Нишу извршен је, према наређењу Сточарске и млекарске централе, преглед свих крава музара ради разреза количине млека коју су дужни предати сопственици ових крава.

Рад у јагодинмалској основној школи у Нишу отпочео је ових дана.

За новог директора Државне трговачке академије у Нишу постављен је Ђорђе Малчић, професор исте школе. Досадашњи директор Александар Ћирковић премештен је у Београд.

Сви имаоци радња у Нишу позвати су наредбом Управе полиције да своје фирме саобразе постојећим законским прописима.

Наредбом Управе полиције у Нишу поново је најстрожије забрањено мучење животиња.

Ко се не одазове позиву за кулук, коме подлежу сва способна лица у Нишу, биће кажњен затвором најмање 30 дана и принудним радом.

МС.

10. СЕПТЕМБАР 1943.
ВЕЛИКИ МАНИФЕСТАЦИОНИ ЗБОР У НИШУ ПОВОДОМ ДВОГОДИШЊИЦЕ ВЛАДЕ ГЕНЕРАЛА МИЛАНА НЕДИЋА
Зашто и за чији рачун Србија треба да изврши самоубиство?

Ниш, 8 септембра

Петог овог месеца у Нишу је обележена двогодишњица владе генерала Милана Недића једним манифестационим састанком, на коме је Живојин Ранковић, публициста из Београда, одржао једно врло успело предавање. Састанак је одржан у сали Народног позоришта, коју су испунили претставници државних и самоуправних власти, велики број просветних радника, чиновника и осталих грађана.

Говорника је присутнима претставио Мирко Јовановић, директор Друге мушке гимназије из Ниша, истакавши његов досадашњи новинарски и дипломатски рад.

После тога је Ранковић приступио својим језгровитим документованим излагањима која носе наслов: „Зашто и за чији рачун Србија треба, да изврши самоубиство“?. Још у почетку предавач истиче да је наш народ био завараван у погледу извесних светских и европских збивања, услед чега је заузимао погрешан став према Немачкој.

Како у последње време енглеска пропаганда још једном покушава да заведе српски народ, потребно је да се одупре тим енглеским сиренама које нас позивају у смрт. У вези са тим, Ранковић каже:

„Отац Србије, генерал Недић зато ме је и упутио вама, да преко вас опоменем цео овај крај, да српски народ иде у сусрет смртној опасности и да од његова става и држања зависи да ли ће уопште више Срби постојати или не.“

Разматрајући затим разлоге који су довели до садашњег светског рата, предавач наглашава:

„Треба добро испитивати, проучавати и осветљавати развој догађаја у Европи који су претходили другом светском рату, па да се створи независан суд о његовим узроцима. Треба посматрати чињенице, и само чињенице које су довеле до крвопролића. Енглески и амерички државници спроводили су политику која је не само угрожавала животни простор немачког народа, већ су под утицајем и по схватању светског јеврејства, неминовно тежили повременом уништењу 20 милиона Немаца. Према њиховом мишљењу, тај вишак немачког народа претстављао је сталну опасност за друге народе у свету. Зато би га требало уништити тако, да немачка нација не буде сувише бројно јака, већ приближно толика као и остале силе у Европи. Ово је захтевала енглеска политика европске равнотеже. То је било њено начело владања на континенту.

А да се систематски уништи тај вишак немачког народа, требало би водити бар на сваких 25 година један европски рат. За остварење тога циља, англо-саксонска јеврејска плутократија увек је вешто изналазила повод за почетак ратних операција. Овога пута она је најмила Пољску да изазове сукоб у Европи“.

На овоме месту Ранковић даје сјајан преглед немачко-пољске кризе из које се развија сукоб најпре са Пољском, па онда с Енглеском и Француском и најзад са осталим земљама које су Енглези, Јевреји и Рузвелтови слободни зидари увукли у рат противу Немачке. Он наводи безброј доказа о узалудним напорима вође немачког народа да се сва спорна питања у Европи реше мирним путем.

У току својих даљих излагања, Ранковић износи низ занимљивих података о тајној акцији британско-америчке дипломатије, потстицане масонеријом и јеврејством, из којих се јасно виде настојања Рузвелта и Черчила да свет увуку у рат. Интересантно је запажање бившег пољског посланика у Вашингтону Потоцког, који у једном извештају своме министарству спољних послова још 9 фебруара 1938 године пише:

„Притисак Јевреја на Рузвелта и на министарство спољних послова постаје све моћнији. Могао сам констатовати да су Јевреји првоборци за стварање расположења које ће свет повући у рат и које треба да доведе до опште катастрофе.“

Мање су занимљиви остали аргументи којима располаже предавач, а који су преузети из тајне дипломатске преписке.

Нарочито су пак интересантна излагања Ранковића о саучесништву Енглеске и САД у пропасти Југославије, из којих се види да је мистер Черчил намеравао да на Балкану води и добије одлучну битку овог рата помоћу војски балканских народа.

У образложењу ових констатација, предавач износи случај злогласног Рузвелтовог повереника пуковника Доновена и америчко војног изасланика пуковника Фортијеа. Даље он у кратким потезима, али веома документовано, описује догађаје који су довели до слома Југославије, па закључује:

„Из развоја целе ове балканске пустоловине чињенице указују на Рузвелта и Черчила као редитеље и проузроковаче и ове балканске несреће у којој је Југославија изгубила живот.“

Ранковић се затим осврће на историјске односе између Енглеске и Србије, закључујући да је српски народ увек служио енглеској политици као монета за поткусуривање.

„Из ове историјске чињенице – каже даље предавач – треба да извучемо једном за свагда поуку, да је Енглеска била вечито непријатељица српског народа и да је то према нама и даље остала. Из тих разлога не би требало, у ратним догађајима који наилазе, да и Србија изврши самоубиство за љубав енглеских интереса, као што је то учинила Југославија 27 марта 1941. године!“

Заустављајући се на нашим приликама, предавач вели:

„Ми треба да разумемо да у овом тренутку Немачка бије очајну битку не само за свој народ, већ и за целу Европу. Ми смо прошлог рата, опет по наговору Енглеза, подигли били устанак у Топлици и врло добро знамо колико нас је то српских живота коштало. Данас би то било самоубиство Србије и биолошко уништење српског народа.

Зато, будимо мудри и сталожени. Послушајмо савете Оца Србије армијског генерала Милана Недића који се бори да сачува наше животе и животе наших породица. Из тих разлога на завршетку двогодишњице владе Народног спаса, наша је света дужност, да у историјској личности генерала Недића поздравимо Великог Вођа српског народа и да му одамо заслужно признање на његовим очајним двогодишњим напорима у спасавању српског народа од тоталне пропасти. Јер кад смо већ помислили да је српска катастрофа неизбежна, из утробе нашег народа појавио се тај велики и честити син ове земље да спасе свој народ. Он је зграбио српски барјак и уздигао га да се поново залепрша. Образовао је владу Народног спаса, са задатком да спасе српски народ од националне смрти и пропасти. Његова влада, која је 29 прошлог месеца завршила двогодишњицу свога рада, потпуно је одговорила историјском задатку који је себи поставио. А шта би било у судбински тешком часу са српским народом, када на његовој страни не би било историјске личности армијског генерала Милана Недића?

Зато, уколико буде време даље одмицало, утолико ће нам све већа изгледати џиновска државничка фигура генерала Недића, која ће далеко да баци у засенак све историјске српске великане и пред којим ће се поклонити и прошлост и будућност!“

На крају је предавач позвао присутне да поздраве Претседника владе генерала Недића, нашта су се салом заорили поновљени узвици: „Живео генерал Недић!“ Пропраћени дуготрајним аплаузом.

Овај леп манифестациони састанак закључио је директор Друге мушке гимназије Јовановић који је прочитао поздравни телеграм упућен Претседнику владе генералу Недићу следеће садржине:

„Поводом манифестационог предавања г. Ранковића, публицисте из Београда, грађани града Ниша радују се што је судбина српског народа у вашим сигурним рукама.

У непрестаној борби за добро српског народа, ваше залагање велико и ваш рад уперени су ка једном циљу: српској будућности. Али све ваше победе још се не виде, јер се још није подигао дим са бојних поља.

Глас српске крви је веза која нас спаја. Посматрајући ваше дело на завршетку двогодишњице владе Народног спаса, за које сте време до крајњих граница разапињали ваше снаге бранећи опстанак, част и достојанство српског народа, молимо вас да верујете да срце сваког Србина остаје са вама и уз вас.

У борби у којој нас предводите, свима онима који хоће да нам одузму част и живот, српски народ довикује да се неће ни предати ни извршити самоубиство.

Живео наш велики Вођ, армијски генерал Милан Недић!“

Потпретседник нишке општине
Рад. Стефановић

21. СЕПТЕМБАР 1943.
ПОБЕДА-СИНЂЕЛИЋ 1:1 (1:0)

Ниш, 20 септембра

У оквиру акције Црвеног крста и Српског лоптачког савеза у Нишу је одржан дводневни футбалски турнир на коме су учествовала четири најбоља клуба Ниша: Победа, Синђелић, Железничар и Хајдук.

Првог дана у предигри су се састали Синђелић и Хајдук. Синђелић је с муком савладао жилави тим Хајдука са разултатом 2:1. После веома лепе и занимљиве игре Победа је добила утакмицу од Железничара са резултатом 8:5 у главној игри.

Другог дана побеђени су се састали у предигри, а победиоци у главној игри. Хајдук је однео лепу и чисту победу над Железничарем од 4:0, а Победа и Синђелић су играли нерешено 1:1. Ова последња утакмица је била нарочито жива и интересантна.

У првом полувремену Синђелић је у почетку био надмоћнији и стално је био пред вратима противника, али је његова навала промашила неколико лепих шанси за постизање голова. Затим, је Победа прешла у напад. Њена је навала куд и камо опаснија и да је нешто имала згодних позиција пред голом као њен противник нема сумње да би било доста голова. Пред сам крај полувремена она је по свом центарфору Гојковићу постигла један гол. Овај погодак је много сумњив, јер изгледа да је Гојковић закачио лопту руком.

У другом делу игре Синђелић опет снажно навађује на противника и већ у 3. мин. постиже леп гол по Јуришићу. И даље се игра пред Победином капијом. Међутим, неспретна навала Синђелића не користи ово преимућство. Победа се ослобађа потом притиска и покушава да угрози противника. То јој само делимично полази за руком, али резултат и даље остаје непромењен. Игра сада постаје врло жива и интересантна. Лопта иде с половине на половину и чинило се да ће сваког часа пасти гол било коме. Али поред свега тога резултат је остао до краја нерешен 1:1.

Утакмицу је судио савезни судија Недић.

М.В.С.

24. СЕПТЕМБАР 1943.
ОДЕЋА ЗА ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ
У Нишу се прикупљају прилози за сиромашне обвезнике

Ниш, 23 септембра

Нарочита делегација Општине нишке обишла је пре неколико дана обвезнике који се налазе на раду у Бору и околини да би се на лицу места упознали са приликама у којима се налазе обвезници. По свом повратку делегати су изјавили да сви обвезници живе под релативно врло добрим условима, да им је храна довољна и добра, да им рад није сувише напоран и да имају врло честе разоноде. Нарочито београдски обвезници приређују често разне концерте и забаве, обилазећи другове који се налазе по разним логорима. Поред тога развијен је и спортски живот. Највише се приређују футбалске утакмице.

Ипак за нишке обвезнике, који раде на Црном Врху и дуж пута Бор – Црни Врх – Петровац, делегати су по свом повратку предложили да се отпочне са прикупљањем добровољних прилога међу нишким грађанима, како би се прикупило довољно одеће и обуће за ове обвезнике. Ову акцију повели су за сада управник полиције Ђорђе Ђорђевић, претседник нишке општине Јован Чемерикић и претседник Окружног одбора Црвеног крста, Владимир Фредић апотекар.

Пошто је већ упућен апел грађанству, као и разним друштвима и установама, очекује се да ће ова акција уродити плодом и прикупити довољне количине одела, рубља и обуће за нишке обвезнике.

МВС

30. СЕПТЕМБАР 1943.
ПОМЕН ПРВОЈ ДОБРОВОЉАЧКОЈ ЖРТВИ, ДУШАНУ КРСТОВИЋУ

Ниш, 29 септембра

У Нишу је одржан свечан помен првој добровољачкој жртви у борби за опстанак и националну мисао српског народа, Душану Крстовићу, ученику Средње техничке школе из Ниша. Помену су присуствовали: окружни начелник Чедомир Младеновић, командант Српске државне страже потпуковник Обрадовић са официрима Српске државне страже, управник полиције Ђорђе Ђорђевић, претставници добровољачког корпуса, директори средњих школа и многобројни просветни радници, многобројни ученици и ученице, вод војника Српске државне страже и вод добровољаца, као и нишки грађани и родбина покојникова. Помен су обавили нишки свештеници, а певао је хор богослова.

По свршеном помену одржао је убедљив говор професор богословије и свештеник Радован Миљковић. Истичући прву жртву одбране српског националног опстанка, професор Миљковић је доказао многим историским чињеницама оправданост и значај садашње борбе српског народа и важност жртве које он подноси у борби против рушилаца реда и слоге. Да оваквих жртава, какав је био Душан

Крстовић, није било, и да оваквих прегалаца српски народ није имао, много би мрачнија и страшнија била садашњица Србије и српства. На крају говора, поменувши ову и хиљаде жртава датих за Србију и српство, професор Миљковић је позвао милост Божју на српски народ, да се сложи и уједини, и да једним духом и једном вољом преброди садашње судбоносне тренутке.

После овог говора, који је оставио дубок утисак, поручник добровољац Крагујац осврнуо се на догађаје у земљи пре две године, када су се још нејаке руке националних омладинаца латиле оружја да спасу живот и душу српског народа. Говорник је поменуо по имену многобројне жртве, све омладинце из разних српских крајева, који су били свесни да треба дати њихове животе за живот Србије, да би живело цело српство.

У свом кратком говору мајор Српске државне страже Јевтић подвукао је значај напора и жртава оне омладине која је пре две године устала на оружје ради спаса српског народа. Та омладина као што је показала садашњица, била је далековида и свесна историске борбе коју преживљујемо.

Најзад је одржао кратак и дирљив говор Душан Пејчић, омладинац, који се врло срдачним речима обратио сени свог покојног друга Душана Крстовића, истакавши његову решеност, самопрегор и идеализам у борби за српске националне идеале.

После тога војници и добровољци су отпевали једну добровољачку омладинску песму.

На помену је свирала музика Српске државне страже. Мајка и родбина покојног Душана Крстовића остали су после помена у дугом разговору са претставницима власти, грађанске и војне и са омладином.

Овај је помен био у истина права манифестација националне омладине.

30. СЕПТЕМБАР 1943.
УСПЕО ДРУГИ СПОРТСКИ ДАН У НИШУ

Ниш, 29 септембра

У Нишу је одржан други спортски дан у корист наших ратних заробљеника, који је организовао Ђорђе Ђорђевић, управник полиције у Нишу. Програм је отпочео кружном бициклистичком трком у којој су учествовали војници Српске државне страже у Нишу. Први је стигао Митић. Одиграна је затим футбалска утакмица између Синђелића и Грађанског која се завршила победом Синђелића од 2:0 (1:0).

После ове утакмице фолклорна група Моравског народног позоришта одиграла је неколико народних кола, па је отпочела главна утакмица између службеника Управе полиције и Окружног уреда за осигурање радника у Нишу.

После врло лепе и занимљиве игре утакмица се завршила нерешено 2:2.

5. ОКТОБАР 1943.
САХРАНА МИРКА ПОПОВИЋА АГЕНТА ПОЛИЦИЈЕ У НИШУ

Ниш, октобра

На свечан начин у присуству многобројног чиновништва, грађана и претставника власти, 28 септембра сахрањен је у Нишу Мирко Поповић, агент Управе полиције. Мучки убијен у селу Тешици, у зору 27 септембра од комунистичке зликовачке руке, покојни Мирко Поповић је искрено ожаљен и као Србин и као човек и као службеник. На погребу је служило више свештеника на челу са протом Живојином Станковићем, а учествовали су: музика Српске државне страже, вод стражара Градске страже и два хора грађански и богословски. Пред зградом специјалне полиције одржао је говор Мирко Јовановић, шеф те полиције, истакавши националне, службеничке и човечанске врлине овог савесног и исправног Србина, који у залагању за ред и мир, за безбедност и опстанак српског живља није презао ни од какве жртве, па је и свој млади живот изгубио од зликовачке руке непријатеља српског народа. Говорник је жигосао слабиће, колебљивце, тајне и јавне следбенике Москве и Лондона, све оне који тако безочно раде о глави српског народа и Србије.

По завршетку опелу у цркви је говорио прота Жив. Станковић, који је истакао да су Срби у својој мучној прошлости дали највише жртава па би требало сада да се сложе и у љубави и узајамном поверењу и реду дочекају расплет садашњих судбоносних догађаја. И покојник је једна од оних жртава која је пала у борби за ред и слогу.

Пред црквом су говорили: управник полиције, Ђорђе Ђорђевић и Драгутин Торњански, индустријалац. Они су у својим говорима истакли савесност и ревност покојника у служби и све одлике правог Србина коме су безбедност и опстанак српског народа били стална брига. У њему као одличном службенику, државна безбедност губи много. Породица, жена и нејако дете, мајка, брат и сестра губе свога узорног члана, хранитеља и заштитника. Народни суд пашће на главе оних којима је служба туђину замрачила памет духа.

Код сквера на почетку Хиландарске улице говорио је Саво Бараћ, поручник градске страже, који је приказао сву грозоту и мрачност духа оних зликоваца који мучки никад отворено,

убијају невине жртве и уносе смрт, неред, неслогу и крв у редове напаћеног српског народа. У борби с њима и њиховим пакленим намерама српски народ треба да истраје и да поднесе све тегобе и напоре ради реда и слоге, ради своје боље државне и националне будућности.

Пред поворком су ношени венци. На гробљу су одали почаст покојнику и шеф немачке службе безбедности са својим сарадницима.

13. ОКТОБАР 1943.
ЗАВРШЕНА ВЕЛИКА ТУРНЕЈА НИШКОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 12 октобра

Моравско народно позориште вратило се ових дана у Ниш после дуже турнеје, којом приликом је гостовало по разним местима Србије. Групе овог позоришта отпочеле су најпре са једнодневним гостовањем у Топоници, где су приказане важније сцене из Равасијевог комада „Добош пред кућом“. Овде је фолклорна група извела свој национално-пропагандни програм.

После Топонице одржан је велики народни фестивал у Житковцу, односно у селу Прћиловици, где је одржана претстава под ведрим небом, у присуству преко 6.000 гледалаца. Поред сељака и сељанки из околних села присуствовао је велики број мушке и женске омладине, као и школска деца, са својим учитељима и учитељицама. Том приликом говорили су народу пуковник Димитријевић и мајор Стојановић. Поред народних игара у Прћиловици је приказан и „Добош пред кућом“. Да би присутни сељаци што боље разумели суштину комада, управник Народног позоришта изложио је популарно његову садржину, која има тенденцију да прикаже пут од домаћинске задруге до задружне државе преко сеоске задруге.

После тога позоришна група подељена је у три групе, од којих је прва давала претставе у самом Нишу, друга је отпутовала у Јагодину на претнаестодневно гостовање, а трећа у Краљево.

У Јагодини су приказани комади: „Два наредника“, „Добош пред кућом“, „Ђидо“, „Кумова клетва“, „Први пут са оцем на јутрење“, „Зона Замфирова“ и „Каплар Милоје“.

За то време приредила је Фолклорна група четири претставе у Соко бањи. Приход са тих претстави намењен је слању пакета сиромашним заробљеницима. Из Соко бање Фолклорна група отишла је за Београд, тако да је приредила седам претстава у Београду и Белом Потоку.

Група која је гостовала у Лесковцу приказивала је искључиво национални репертоар. Том приликом приказана је и једна претстава у селу Турековцу, а на захтев Крајскомандантуре приказана је за Немце у Лесковцу „Коштана“.

Група у Краљеву извела је осам претстава, постигавши ретко добар успех. Да би се видео успех гостовања Моравског народног позоришта најбоље ће показати чињеница да су на овогодишњој турнеји остварене 92 претставе на којима је присуствовало преко 127.000 гледалаца.

МС

15. ОКТОБАР 1943.
ЧЕТИРИ ЗНАЧАЈНЕ ДОМАЋЕ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ
Почетак сезоне Моравског народног позоришта

Моравско народно позориште у Нишу отпочело је нову сезону, мада није ни имало прекида у раду као ни прошле године, с обзиром на обављену турнеју по градовима и селима Србије. Овогодишња сезона отворена је премијером домаћег дела „Дукат на главу“. И ове године Нишко позориште неговаће нарочито домаћу драму, као што је и прошле године домаћа драма била већа половина репертоара.

Међу делима, која ће бити приказана ове сезоне, налазе се: „Потера“; „Задоцнело пролеће“ од Саве Поповића, „Великина љубав“ од Душана Животића, „Дивљуша“, „Јелисавета Црногорска“ од Јакшића, „Избирачица“ од Трифковића, „Максим Црнојевић“ од Л. Костића, „Рићокоса“, „Карловачки ђак“ од Властоја Алексијевића, „Сензационална репортажа“ од Боре Кесића. Затим, „Антигона“, „Ромео и Јулија“, „Хамлет“, „Завичај“ и „Част“ од Судермана, „Гигесов прстен“ од Хебла, „Госпођа с камелијама“, „Емилија Галоти“, Клајсов „Амфитрион“, „Ја сам невин“ и др.

Појачање групе

Да би се уметнички ниво још више подигао, Нишко позориште извршило је попуњавање групе. Режију ће и даље водити управник, затим бивши редитељ Скопског позоришта Јосиф Срдановић и талентовани и искусни чланови: Бранко Ђорђевић, Синиша Раваси, Душан Цветковић и Стеван Јовановић. Предвиђена су гостовања позоришта и глумаца из других места, нарочито из Београда.

Уколико група добије већи број нових чланова, нарочито ће се пажња обратити на то да једна половина глумаца стално гостује по околним градовима и селима, јер је последња турнеја дала врло добре резултате.

И даље ће се приређивати два пута недељно специјалне претставе за ђаке, а сваке недеље даваће се претставе за сеоску школску омладину из околине. Отварајући врата публици са села, позориште ће проширити свој просветни утицај. Претставе за раднике одржаваће се сваког четвртка, а у току сезоне даваће се и претставе у корист наших заробљеника, у корист сиротиње и избеглица, као и у корист ђачких трпеза.

У току прошле сезоне ово позориште дало је преко 40 добротворних претстава са око пола милиона прихода.

Контрола фолклорних група

Академско позориште у Нишу радиће у оквиру Народног позоришта, али ће и самостално излазити пред публику с времена на време.

Решењем претседника владе, који се примио покровитељства Нишке фолклорне групе, Моравско народно позориште добило је задатак да врши пропаганду и да негује народну уметност с'тим да даје иницијативу и врши контролу свих фолклорних група у Србији.

Већ током идућег месеца одржаће се у нишком позоришту течај народне песме и игре за учитељице и учитеље Нишког округа. У ову сврху добивен је кредит од 100.000 динара. Улазећи у нову сезону Моравско народно позориште сматра, да ће и даље са успехом окупљати сву српску омладину и одговорити свом великом задатку.

МАРКО В. СИМИЋ

15. ОКТОБАР 1943.
ОСНИВАЊЕ РЕОНСКОГ ПОДОДБОРА ЦРВЕНОГ КРСТА У НИШУ

Ниш, 14 октобра

Друштво црвеног крста у Нишу одржало је у просторијама Кола српских сестара седницу на којој је основан осми реонски пододбор друштва.

Седницу је отворио и претседавао јој претседник секције за заштиту породице, деце и младежи, Тодор Видојковић директор женске гимназије у Нишу. Пошто је упознао присутне са задатком пододбора, дао је реч секретару Радојици Станковићу, који је изнео потребу оснивања. Овај пододбор имаће задатак да се брине о житељима на свом подручју, и да у том циљу изналази могућности за указивање помоћи незаштићеним породицама, а нарочито деци. Секретар Станковић истовремено је истакао велику потребу за оснивањем кухиња за прехрану школске деце. Присутни су се сагласили са учињеним предлогом.

После овога секретар Окружног одбора предложио је план за рад пододбора у 1943. години и предложио буџет. План рада и предлог буџета примљени су у целости.

16. ОКТОБАР 1943.
ШТА ЈЕ ЈЕДАН НИШКИ РАДНИК ВИДЕО У ВИНИЦИ?

Ниш, 15 октобра

У прошлу недељу одржао је преко звучника на тргу Краља Милана у Нишу радник железничке радионице из Ниша Драгутин Здравковић, који је пре месец дана био у Виници у Украјини као члан делегације српских радника и сељака, предавање о томе шта је у Виници видео.

Описавши занимљиво и живо пут преко Румуније и Пољске предавач се нарочито задржао на својим утисцима о траговима бољшевичке владавине у Лавову и још више о тешким и жалосним приликама у којима је живео украјински сељак у сеоским колхозима и грађанин и радник у градовима. Предавач је приказао бољшевички режим у односу на све стране народног живота, почев од спречавања богослужења и затварања цркава, па до материјалног тешког стања радника и сељака и препредене бољшевичке пропаганде.

Предавач је детаљно изложио тајанствену и трагичну историју масовних гробница сељака и радника у Виници, које су наши делегати видели и присуствовали сахрани шест стотина откопаних лешева.

Приказавши занимљиво и подробно живот сељака на једном сеоском колхозу, као и сеоске и радничке куће које су наши радници и сељаци посетили, предавач је своја излагања завршио са искреном жељом да српски народ и српско радништво и сељаштво никада не доживе круту и бездушну владавину бољшевизма, који је својом стегом и безбожним поретком од украјинског радника и сељака створио беспомоћно робље.

За ово предавање владало је у Нишу велико интересовање, па га је саслушало око 3.000 грађана из свих друштвених слојева.

16. ОКТОБАР 1943.
ПОМЕН БОРЦИМА ПАЛИМ У БОРБИ ПРОТИВ КОМУНИСТИЧКЕ БАНДЕ

Ниш, 15 октобра

У недељу је на нишком гробљу одржан помен Миливоју Јачинцу, потпоручнику Српске државне страже и његових другова, палим за ред, мир и слогу и одржање српског народа. На помену је чинодејствовало 9 свештеника и два ђакона, а одговарао је хор богослова. Присуствовали су, поред родитеља и ближе и даље родбине покојника, окружни начелник Чедомир Младеновић, претседник општине Јован Чемерикић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић, мајор Данило Стојановић са официрима Српске државне страже, претставници немачке војске и једна чета другог батаљона Српске државне страже у Нишу. Помену је присуствовало и мноштво грађана и нишке омладине, као и музика Српске државне страже.

После завршеног помена одржао је пригодну беседу свештеник Радован Миљковић, професор богословије, који је истакао значај ових омладинских, национално свесних жртава, палих у борби за ред, слогу и опстанак српскога народа. Плод безверја, мржње, бездушности, материјалистичких схватања човека и света, комунизам је, у најсудбоноснијим тренуцима српског народа, крвожедно посегао за бићем и опстанком Србије и целог нашег народа. Што није успео у својој пакленој замисли треба захвалити жртвама палих омладинаца. Њихови животи и крв темељ су српског националног препорода Србије и српства.

Затим је говорио управник полиције Ђорђе Ђорђевић, који је нагласио одлучност и самопрекор младог потпоручника Јачинца и његових другова у борби.

На крају је говорио мајор Данило Стојановић у име Српске државне страже, нагласивши национални идеализам потпоручника Јачинца и осталих бораца у српским оружаним одредима, идеализам, који је спасао Србију од пропасти, упркос општој пометености у народу и обесцењивању вредности и ниподаштавању од стране појединаца сваког залагања и самопрекора у племенитом и јуначком потхвату да се сачувају Србија и српски народ. После тога је музика Српске државне страже отсвирала руковет српских националних мелодија, које су у својој и иначе дирљивој прилици гануле присутне да је велики део међу њима плакао.

Пошто је хор богослова отпевао Вечнаја памјат претставници власти и војске и остали присутни изјавили су саучешће родитељима и родбини покојног потпоручника Јачинца и затим су се послужили дањом.

Исти дан пре подне у Саборној цркви одржан је помен умрлим члановима Нишког црквеног певачког друштва „Бранко“.

20. ОКТОБАР 1943.
РАД НА ОБАВЕШТАВАЊУ НАРОДА У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, октобра

Рад на обавештавању народа у округу нишком продужен је у току месеца септембра исто онако интензивно као и ранијих месеци. Одржане су многобројне конференције и предавања у свима срезовима округа. Тако је одржано у срезу нишком девет национално-пропагандних предавања у девет разних општина, у срезу алексиначком такође девет предавања, свако у другој општини, у срезу бањском четири предавања у четири разне општине, у срезу белопаланачком три предавања у разним општинама, и најзад у срезу лужничком два предавања.

Предавано је о разним темама почев од тема из области земљорадње, затим чувања здравља, хигијене личне и социјалне, из области друштвеног и државног морала, из области наше националне историје, па до савремених тема које изискују данашњи положај нашег народа: теме које се односе на борбу против бољшевизма, тема о Новој Србији, њеном уређењу, а нарочито тема о одржавању реда и мира, што претставља најважнији и најделикатнији проблем наше данашњице.

Сва ова предавања, која су одржали у разним сеоским општинама свих горњих срезова интелектуалци нишког округа, била су посећена у великом броју, како од стране грађана, тако и од стране сељака из свих срезова округа. Народ је на свим овим скуповима манифестовао своју оданост влади Народног спаса и показао разумевање за њена прегнућа.

22. ОКТОБАР 1943.
АНГЛО-АМЕРИЧКИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ
Досад испод рушевина зграда извучено 200 лешева
Страховито огорчење у грађанству против терориста

Ниш, 21 октобра

Јуче 20 овог месеца у 13 часова англоамерички авиони напали су разне објекте у Нишу, причинивши велику материјалну штету, нарочито на приватним зградама.

Број људских жртава је веома осетан. До сада је испод рушевина извучено 200 лешева, док број рањених прелази неколико стотина. Погођено је и једно склониште где је такође било жртава. Англо-амерички авијатичари пуцали су и из митраљеза на становништво.

Одмах после бомбардовања окружни начелник и органи управних власти обишли су пострадала места и указали прву помоћ пострадалима.

Становништво се за време бомбардовања држало врло мирно. Огорчење у Нишу због англо-америчког терористичког напада је врло велико.

У име владе народног спаса отпутовао је синоћ за Ниш министар пошта и телеграфа Јосиф Костић, да би се на лицу места упознао са размерама несреће која је задесила град Ниш и нишко становништво од терористичког напада англо-америчке авијације као и да на лицу места предузме хитне мере за олакшање пострадалог становништва.

За Ниш је такође отпутовао и претставник владе, министар социјалне политике и народног здравља Добросављевић, претседник Црвеног крста др Петар Зец, затим помоћник министра саобраћаја инж. Брана Ивановић и заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић.

Из Београда је упућено потребно санитетско особље и санитетски материјал. Влада народног спаса ставила је такође на расположење потребна новчана средства да се помогне пострадалом становништву.

23. ОКТОБАР 1943.
САХРАНА ЈЕДНОГ ДЕЛА ЖРТАВА ТЕРОРИСТИЧКОГ АНГЛО-АМЕРИЧКОГ НАПАДА НА НИШ
Шта и коме згрешише зверски побијена нишка деца? Неколико улица у Нишу потпуно је разорено од англо-америчких бомби и читаве су породице уништене

Ниш, 22 октобра

Двадесети октобар освануо је пун птица и свежине над другим по величини градом у Србији. Ништа није слутило да ће тај дан бити трагичан за њих и да ће у општој историји овог великог српског града бити записан најжалоснијим словима.

Око један сат поподне над градом су се појавили англо-амерички бомбардери у пратњи ловаца. Сирене за узбуну дале су знак грађанству. Већ навикнуто на честе узбуне грађанство није у први мах придавало појави авиона нарочиту пажњу. Истовремено правац лета англо-америчких авиона окренуо се у великом луку изнад Ниша и у високом лету пошао да лети према северу. Грађанство је веровало да су авиони прошли и да се неће вратити. И баш у моменту када је било спремно да поново напусти своје куће и да изађе на сунчане градске улице опет су се појавили ти исти авиони. Били су на висини отприлике на 1.000-1.500 метара.

Већ тада је грађанство схватило опасност али је било доцкан. У три велике групе авиони су се раздвојили и уз заглушно пикирање отпочели су да бомбардују поједине делове града.

Чим су прве бомбе пале и чим су погинули први радници, мноштво је у паници потрчало према склоништима који су изграђени у неколико цик-цак линија. Сабијени један уз друге у ужасном страху, они су очекивали пад једне од бомби.

И трагедија се догодила

Неколико бомби погодиле су директно у склоништа у којима су се налазили радници. Већ истог тренутка, нашло је језиву смрт усред експлозије и огромних маса земље око 170 радника.

Друга група ових авиона бомбардовала је извесне делове града у близини Црвеног крста који се налазе на нишкој периферији.

Уништене породице

Трећа група вршила је бомбардовање града од станице Црвени крст до главне железничке станице. Приликом ових напада већи број бомби пао је на густо насељене квартове и изазвао праву пустош. Улице Дринска, Шумадинска, Гвоздена, и још неколико оближњих које се налазе од главне железничке станице на неколико десетине метара готово су потпуно сравњене са земљом.

Нарочито тешко је погођена кућа Стојана Милетића-Џоне у којој су погинуле 4 особе. У кући у Гвозденовој улици број 15 погинуло је 10 особа. Становник Дринске улице Душан Миленковић чиновник финансиске дирекције нашао је под рушевинама своје куће мртву целу породицу: четворо деце и жену. На ту кућу пале су две бомбе.

Старица Марија Милетић која је у току прошлих ратова остала без свога мужа и којој је син пре извесног времена умро остала је потпуно самохрана. Њена кућа је изгорела сасвим.

Број породица које су тешко пострадале у Нишу премашује стотину. Просечно у свакој породици погинуло је по два члана тако да се укупан број жртава цени данас на близу 300.

Откривање лешева у железничкој радионици и осталим порушеним објектима наставља се ужурбаним темпом тако да се верује да ће у току идућих дана доћи до поновног откопавања нових жртава.

Огорчења грађанства поводом овог терористичког напада на град Ниш и преко њега на цео српски народ расте све више и више. Данас када је извршена сахрана преко 50 погинулих, народно огорчење достигло је свој врхунац. У честим и невезаним разговорима грађанство је изражавало своје гнушање. Тако између осталих једна стара учитељица у пензији кроз сузе говори о својој ученици која је погинула и чију је свеску нашла међу рушевинама њеног дома. Њено огорчење и њен гнев манифестују се у ужасном згражању над злочинима оних који су из својих огромних апарата митраљирали унезверено становништво и смејали му се.

То причају сви грађани поменутих улица. Између осталих то прича Марија Милетић домаћица, то прича Лаза Манојловић, а учитељ Милошевић тврди да су англо-амерички авијатичари над поменутим улицама кроз које је бежало унезверено становништво пуцали из митраљеза.

Трагови митраљеских метака виде се и на кућама које нису порушене, али на којима су се од детонације полупали сви прозори и попрскали зидови. Више него икада сретају се данас у Нишу жене у тешкој и дубокој црнини. Са ситном дечицом оне пред државним надлештвима очекују помоћ и бригу, јер су сада остале без хранитеља. У очајном плачу деца гласно ридају за својим родитељима.

Укратко у огорченом болу нишког грађанства види се једна чврста и одлучна решеност да одмазда стигне све оне који непрестано наносе тешке ране српском народу. Та решеност и одлучност манифестовала се најснажније на сахрани погинулих радника која је извршена данас пре подне.

23. ОКТОБАР 1943.
САХРАНА ПРВИХ 50 ЖРТАВА

У присуству десетине хиљада ојађених и озлојеђених грађана и огромног мноштва сељака из околних села сахрањено је данас на нишком гробљу 50 трагично погинулих нишлија приликом терористичког напада на Ниш и на његово грађанство.

Погребу су присуствовали и претставници немачких месних и покрајинских војних власти на челу са фелдкомандантом пуковником Кауфманом.

У име претседника српске владе генерала Недића погребу је присуствовао окружни начелник Чедомир Младеновић, а у име целе Српске државне безбедности и Српске државне страже присуствовали су: Ђорђе Ђорђевић управник градске полиције и мајор Данило Стојановић.

У име нишке општине погребу је присуствовао претседник Чемерикић. Поред тога узели су учешћа претставници свих социјалних, културних и друштвених установа града Ниша.

На опелу чинодејствовали су епископ нишки др Јован и епископ тузлански др Нектарије Круљ уз асистенцију 20 свештеника. На јектенију је одговарао певачки хор „Бранко“.

Говор епископа Јована на опелу

По завршеном опелу које је непрестано било прекидано јецањем оних који су изгубили своје хранитеље као и оних који су присуствовали, епископ др Јован одржао је дужи говор у коме је између осталог рекао: „Мени је на данашњи дан пала једна од најтежих мојих дужности коју сам као епископ и као свештеник до данас вршио. Тешка ми је дужност пала због тога што имам да се у име свете српске православне цркве опростим са толиким бројем невиних жртава и да вама ожалошћеним породицама дам утеху наше свете цркве, а вама мојим драгим нишлијама да дам једну поуку и умирење, јер се већ неколико дана сви ми овде налазимо душевно јако узнемирени.“ Затим је епископ Јован у своме говору истакао да се кроз мученичку смрт долази до васкрсења па је наставио свој говор:

„Наша света православна црква учи нас љубави. Наша света црква учи нас да живимо у миру и у слози. Па ипак ми данас у свету место љубави још видимо мржњу, место мира немир. Ми већ 20 година видимо како многи људи мисле да их само наука може да спасе објавивши рат хришћанству.“ Свој говор епископ Јован је завршио речима:

„Српски народ своје очи управља Господу Богу и од њега тражи помоћ, утеху, правду и правичност. И Бог му је до данас увек помагао, те је спасао свој живот, своју народност, своју веру и своје огњиште и сачувао све што је нашем народу најсветије. И зато ми данас када смо се окупили око његових мртвих наших нишлија погинулих треба да

управимо поглед Господу Богу и да му се помолимо да нам пружи своју моћну десницу, да нас заштити од сваког зла, да нас изведе на правилан пут нашег живота. Нека да Господ Бог свима овима жртвама улазак у вечно царство. Нека им је вечан покој! А нама нека је вечни мир, љубав и слога.

Говор окружног начелника Младеновића

После епископа др Јована одржао је говор окружни начелник Чедомир Младеновић. Он је рекао: „Српски народ у својој дугој историји имао је много и много несрећа. Позната је ствар да је српски народ у односу према другим народима и већим и мањим много пропатио ради своје егзистенције на тлу на коме се налази, много и много више од других. Али је у тој несрећи често пута и у трагичним моментима српски народ умео да прикупи снагу да добије нова надахнућа за свој живот и свој опстанак.

Од пре две и по године од 27. марта 1941. године до данас под утицајем стране пропаганде, нарочито радио Лондона, један од незахвалних синова, неблагодарних одметнуо се од своје мајке Србије и отишао је у шуму. Од тада па до данас пао је велики број жртава. Од тада па до данас под утицајем стране пропаганде којој је стало до тога да српски народ нестане на ма који начин падале су главе и малих и великих, а понајвише главе наших најбољих синова, наших најчаснијих домаћина, које су чиниле цвет српског народа.

То нам приредише они који одоше у шуму, било под именом партизана или под именом националисти.

Па све то време српски народ скупљен око Владе народног спаса ишао је тако рећи оштрицом ножа покрај провалије у којој је сваког момента могао да се стропошта. И у моменту када је изгледало да је српски народ највећим делом дошао и себе да сачува од биолошког истребљења, када су и они који су увидели своју заблуду почели да признају исправан пут Владе националног спаса, ево дошли су нови догађаји! Штавише наговештавају нам још црније дане, наговештавају нам да ово није ни први ни последњи пут што се врши бомбардовање.

Драга браћо и сестре, шта Богу згрешише ове невине жртве које леже пред нама. Шта згрешише невина деца, шта згрешише невини радници који у крви и зноју свога лица зарађиваше парче хлеба за своју децу и за своју породицу? Шта згрешише остали грађани који се случајно нађоше на улицама? Ништа. Ништа ови нису згрешили до то што су били добри Срби, јер су били на својим местима а нису отишли тамо куда их је страна пропаганда за све ово време позивала. То им је једини грех што су били и остали Срби.

Ја видим да се овде сада читав Ниш окупио. Није ни чудо јер је Ниш задесила једна трагедија. Не заборавите да су заједно са нама и сви они који су код својих кућа и мали и велики и деца која су за време бомбардовања била цвилила и пиштала поред својих мајки, не знајући куда да се склоне. И не само Ниш него и сви остали градови и цела Србија и цео српски народ.

Али не само да се на овај начин манифестује бол и жалост за изгубљенима него у исто време на овај начин осуђује се овакав злочин и доноси се осуда против злочина који се намеравају извршити.

Ја мислим да је цео српски народ дирнут овом трагедијом која је задесила Ниш. Цео српски народ је данас у души овде са нама, цео српски народ осуђује овај злочин па верујем и оно мало англофила што је остало да га и они осуђују."

На крају начелник Младеновић саопштава да ће се о свима настрадалим породицама водити рачуна и да ће сви настрадали добити помоћ.

После начелника Младеновића говорио је фелкомандант Ниша пуковник Кауфман.

Крвава англосаксонска безобзирност

У име Општине града Ниша од покојних се опростио врло дирљивим говором претседник Нишке општине Јован Чемерикић. „Сувише велика несрећа задесила је Ниш и сувише црна, јер у раку спуштамо велики број непотребних жртава. Морамо нагласити да овим крвавим иступом рат неће бити приведен крају сем што је наступила пустош толиких домова у Нишу, сем што је ова крвава трагедија доказала безобзирност и себичност у спровођењу ратних циљева.

Па зар је заиста требало бомбардовати овај град који се затворио у самог себе и посветио раду и болу, преживљавајући тешко време? Зар је требало извршити терористички покољ над најсиромашнијим друштвеним редовима, над радницима који у својим напорима и крвавом зноју зарађују насушни хлеб за себе и са своје миле и драге? Никада!

Здружимо се у болу и у несрећи и нађимо се овога момента један поред других да би са што више снага пребродили тешку садашњицу. Сврстајмо се у редове који ће служити само нашим и ничијим више интересима. То је једини спасоносан пут, а последњи час је откуцао да га учинимо."

Говорио је затим инжењер Бирвиша који је заједно са осталим радницима преживео катастрофу.

Поводом терористичког напада на Ниш, грађанство Ниша приредиће у недељу пре подне велики манифестациони протест на коме ће сви заједно осудити овај последњи злочиначки налет Нишу и српском народу.

Р.Павловић
М.Симић

24. ОКТОБАР 1943.
ПУКОВАЦ, СЕЛО ЗА КОЈЕ СЕ ОДЈЕДНОМ ПРОЧУЛО

Ниш, 23 октобра

Нема сумње да пре овог рата ни најбољи наши географи нису знали где се налази село Пуковац, а да о ширим слојевима и не говоримо. За њега се знало само у његовој непосредној околини, јер ни по чему није било значајно. Сада, међутим, не постоји сигурно ниједан становник Ниша, Лесковца, Прокупља, Куршумлије и других места, чак и из даље околине, који не би знао за Пуковац. Многи су били у овоме месту бар једанпут, а велики број мушког и женског света посећује га готово редовно сваког понедељка. Тога дана у Пуковцу је врло жива пијаца. Чак и много више, тамо је сваког понедељка читав вашар са готово свим својим особинама. Нема само вашарских циркусана, ни циркуске музике која диже галаму, мада не би било на одмет да има и тога, јер би и за циркусе било муштерија.

Све остало је иначе ту: рулети који се непрестано окрећу и нарочито занимају сељачке ђилкоше, тезге са шећерлемама, продавнице сладоледа и лумунаде у великим теглама, све врсте воћа и поврћа, најзад мушка одела, кошуље, чарапе, ципеле, женске ствари, чаршави и Бог би знао чега још нема. Све се то продаје и купује.

Још рано изјутра, када нишки воз стиже у Пуковац, пијаца овог малог села у коме се понедељком може наћи и од „птица млеко“, пуна је света. Сељаци из околних села, као и лесковчани били су вреднији од нишлија, и већ тргују у пуном јеку, а понеки, који је већ свршио са пословима, поручује добар доручак и хладне шприцере. Када се нишки воз испразни, на пуковачкој пијаци настаје тек права врева. Могло би се рећи да на велики пијачни простор не би могла ни игла да падне на земљу. Како дан одмиче, тргује се све нервозније и живље. Кроз пијацу се може проћи само силом. Како се више ближи подне, утолико трговина све више малаксава. После тога свет се поређа у дугом низу поред пруге са безброј џакова, корпи и торби препуним стварима, да би мало касније направио јуриш на воз који треба да их врати у град. Свет се враћа снабдевен са свим оним што му је потребно, најмање за недељу дана. А после седам дана поново ће доћи у Пуковац да једе ражњиће и кременадле, и да продаје и купује све што му треба.

М. СИМИЋ

24. ОКТОБАР 1943.
ЈЕЗИВИ КРИК НИШКЕ ДЕЦЕ ОСТАЛЕ БЕЗ РОДИТЕЉА
Убили су их Енглези!
Дан 20 октобар 1943. остаће као тешка оптужба против англо-америчких зверова

Ниш, 23 октобра

Када једног дана буду одрасла десетине ситне деце која су у грчу очајног плача за својим родитељима нарицала над њиховим ковчезима од сирове чамовине, и када их њихови срећнији другови буду питали шта је с њиховим родитељима, где им је сиромашак отац који се данонoћно превијао под огромним точковима фабрике, или где им је мајка која је баш тога дана, 20 новембра,[160] сушила рубље по топлом јесењем сунцу, она ће одговорити: „Убили су их Енглези.“ Стварност те језиве чињенице неће моћи ништа порећи, па чак ни њихов будући став у животу који је ипак пред њима. И деци своје деце причаће: како је био један народ, српски народ, који је увек, па и у овим најтежим својим часовима, веровао у пријатељство. И за то пријатељство дао све, чак и самог себе, и како та жртва није била цењена.

Хиљаде и хиљаде грађана и сељака су учествовали на погребу једног мањег броја жртава безочног ваздушног напада на Ниш, стари и патријахални српски град. И вечно ће се сећати једног жалосног, ужасно жалосног призора пред гробљанском капелом, испред које су били положени самртни ковчези, сиромашни као и они који су лежали у њима, и оних сенки од људи и жена који су над њима тужили заједно са својом дечицом.

Сећаће се једне мале девојчице коју је уморио несвесан бол и која се од умора лагано спустила над ковчег свог мртвог оца и нежним ручицама загрлила његов сандук. Сећаће се оног шестогодишњег дечака који је над заједничком раком у којој су положени посмртни остаци и његовог оца очајно запомагао и јаукао: „јао тата мој, тата..“

А омладина Националне службе запамтиће тренутке када су лопатама, којима су крчили ритове и баре, затрпавали педесет убијених Срба. На високој хумци пободен је велики, прости чамови крст на ком су црним крупним словима исписане само ове речи: „20 октобар 1943.“. Докле год постоји овај град – тај дан ће га пратити кроз све његове анале. И међу тим многобројним аналима, баш овај биће најтрагичнији и најзначајнији: безбројна покољења која наступају он ће вечно опомињати да морају бити само српска и служити српској земљи којој ето наносе овако жестоки бол.

[160] Треба да стоји – октобра

До сада има у Нишу 250 мртвих

Тог јутра Небојша Остојић рођен у Нишу 1924. пошао је као и обично на свој свакидашњи посао у велику железничку фабрику. Као и други, и он није ништа могао да слути. Са собом је понео мало сиромашне хране да се окрепи у кратким интервалима фабричког одмора. И успут до своје радионице он је свратио у биоскоп да извади улазницу за вечерњу претставу од седам часова. Купио је две улазнице: за себе и за своју девојчицу. И као што сви радници чине, тако је и он пре рада обукао радничко одело, а своје пажљиво ставио у свој орман: два дана доцније његов је орман отворен: у углу стајало је нетакнуто јело, а у џепу, међу корицама личне карте, две биоскопске улазнице. За њега и вероватно за његову малу девојчицу.

Два велика часовника су стала: један када је почео злочиначки напад у 1 час и 3 минута, а други у 1 час и 17 минута када је убилачки напад био већ готов и смрт посејана по малим убогим кућицама нишке периферије.

На развађеним блоковима кућица које су биле све добро сиромашних радничких породица, окупљају се они који су преживели. Без речи, без коментара, бледи и огорчени они с времена на време упиру своје очи у ведро октобарско небо и моле да ово дело не прође без праведничке казне.

Спасавање жртава англо-америчког терористичког напада

Око 1 час и седам минута, по причању преживелих грађана, бомбардовање је било најјаче и најстрашније. Вишемоторни апарати су у ниском лету прелетели овај најсиромашнији кварт у близини железничке станице спуштали су читаве низове разорних бомби. Кроз њихову тутњаву продирали су врисци оних који су били згњечени у рушевинама. Звали су за помоћ.

И у тим најјезивијим тренуцима свог живота радничко грађанство показало је своју огромну хришћанску и социјалну свест. Они чији су домови били поштеђени, не водећи рачуна о себи, притрчали су у помоћ. Грозничаво, они су у читавој другој половини трајања терористичког напада, извлачили испод рушевина најпре оне који су запомагали, а затим оне који су већ остали без живота.

У тој акцији спасавања невиних жртава нарочито се истакла Национална радна служба која је са својим младим члановима одмах после одласка англо-америчких авиона изашла у крајеве најтеже пострадале и отпочела са откопавањима.

Остало грађанство такође није заостајало. Чим је то било могуће маса грађана се слегла у разрушене улице и преживеле несрећнике тешила живом речју, дајући им и новчане прилоге и позивајући их и уступајући им своје домове. Обласни одбор нишког Црвеног крста већ је отпочео са прикупљањима прилога за пострадале, а надлежне окружне власти су отпочеле са додељивањем помоћи. Исто тако, и фелкомандант града Ниша пуковник Кауфман обећао је и са своје стране помоћ у највећим границама могућности.

До сада има око 250 мртвих

Према до сада прикупљеним подацима, приликом овог последњег злочиначког напада на Ниш, погинуло је око 250 грађана. Међутим, још није установљен потпун и тачан број пошто је вероватно да под рушевинама има преосталих жртава које нису могле бити откопане. Судећи према пријавама несталих, а за које се може претпоставити да су нашли смрт у овом бомбардовању, број погинулих ће се повећати.

Занимљиво је истаћи да међу погинулим грађанима има велики број сељака из непосредне околине Ниша који су били упослени у граду. Та чињеница још више отежава тачно установљење броја погинулих. Што се тиче рањеника, њихов број премашује неколико стотина. У нишкој болници налази се за сада око 65 тешких болесника којима је приступ онемогућен, и десетак лакше рањених који ће за који дан бити пуштени својим кућама. Далеко је већи број оних који уопште нису дошли у болницу по лекарску интервенцију, као и оних који се сваког дана пријављују.

Материјална штета приватника још није установљена, али према неким прорачунима она је огромна. Да најсиромашнији грађани Ниша не би остали без крова над главом Општина у сагласности са надлежним властима сместила их је у станове имућних грађана. Према решењу надлежних општинских и окружних власти, у најскоријем времену треба да се отпочне са подизањем нових кућа за пострадале.

Р. Н.

26. ОКТОБАР 1943.
АКЦИЈА ЗА ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ У НИШУ
Оштра осуда англо-америчког злочиначког тероризирања невиног становништва

Ниш, 25 октобра

Као што је јављено, после бомбардовања од стране англо-америчких гангстера као изасланик српске владе стигао је у Ниш министар поште и телеграфа генерал Јосиф Костић да би се на лицу места упознао са размерама несреће која је задесила овај град, као и да предузме потребне мере за олакшање пострадалим. Са њим су такође допутовали министар социјалне политике и народног здравља инж. Добросављевић, затим помоћник министра саобраћаја Брана Ивановић, заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић као и претседник Српског Црвеног крста др Петар Зец. Они су одмах по свом доласку у Ниш обишли све делове града где су пале англо-америчке бомбе и видели како је велика несрећа задесила овај српски град. Са њима су били на лицу места још и претставници Ниша међу којима окружни начелник Чедомир Младеновић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић, претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић, претседник Окружног одбора Црвеног крста Влада Фребић као и још неколико претставника нишких друштава и надлештава. У недељу пре подне делегати из Београда, са водећим људима Ниша, присуствовали су служби Божјој у овдашњој Саборној цркви, а затим су отишли у Градско поглаварство где их је дочекала велика маса страдалника. Њима је министар Јосип Костић изјавио саучешће и одржао крађи говор у коме је рекао:

„Драга браћо и сестре, у име претседника српске владе Народног спаса генерала Недића, у име целе српске владе, у име целог српског народа дошао сам овде да се на лицу места уверим о несрећи која вас је задесила и да вам изјавим дубоко саучешће целе Србије. У исто време претседник српске владе генерал Недић ставио ми је у дужност да вам укажем прву и најхитнију помоћ како би ваша несрећа била колико-толико ублажена.

Овај варварски напад треба да буде поука за све нас Србе, а нарочито за све безумнике који још не виде да су англо-амерички зликовци наши највећи непријатељи који свесно желе потпуно истребљење и уништење српског народа.

Злочиначким нападом од стране англо-америчких бомбардера ви сте, драга браћо и сестре, највише погођени и оштећени, јер многи вама мили и драги су погинули или су тешко рањени, а многима је однесен кров над главом и оно мало сиротиње што су имали.

Ова ваша несрећа, драга браћо и сестре, болно је одјекнула у душама свих Срба. Да би могло да вам се изађе у сусрет, да вам се помогне, претседник владе генерал Недић наредио ми је да у заједници са министром социјалне политике и народног здравља Добросављевићем дођем у Ниш, да се уверимо у безочност и варварство Англо-американаца и да реферишемо о томе како би вам се могло најбоље помоћи.

Овом приликом претседник владе наредио ми је да вам укажем прву и најхитнију помоћ коју ћемо вам сада поделити. Српска влада се труди да вас у најкраћем времену потпуно обезбеди.“

Потом је пострадалим подељена прва помоћ из Фонда генерала Недића. Свака унесрећена породица добила је за сада по 5.000 динара.

Окружни одбор Српског Црвеног крста у Нишу, иако оптерећен многобројним и разноврсним дужностима у овом тешком времену, саосетио је са целим грађанством огромни бол у трагедији приликом бомбардовања и сматра за своју најпречу дужност да свесрдно помогне, како би несрећа ојађених породица била ублажена. Тако је у сагласности са Градским поглаварством града Ниша одмах приступљено прикупљању добровољних прилога за помоћ пострадалим породицама. Како међу пострадалим има породица сасвим сиромашних, које оскудевају у свим животним потребама, како у храни тако и у одећи и обући, то је Окружни одбор Црвеног крста у Нишу упутио апел свим грађанима позвавши их да све што могу одвоје и од новца и у храни и оделу. Црвени крст се оправдано нада да ће сви саосетити несрећу сиротиње и да ће овај апел наићи на повољан одзив. Делећи осећање са пострадалом браћом Црвени крст се нада да ће у грађанству наићи на исти откуцај срца и самарићанство и да ће грађанство у границама највећих могућности извршити своју родољубиву душност.

Истог дана пре подне у 10 часова на тргу Краља Милана одржан је скуп грађанства Ниша поводом терористичког напада англоамеричких „пријатеља“. Преко звучника преношена су два предавања у којима је подвучена оштра осуда англосаксонског начина вођења рата који се састоји у тероризирању невиног становништва и рушењу мирних градова.

У среду после поднева на овом истом месту одржаће се велики грађански протестни митинг против варваризма Англо-американаца. Том приликом говориће најугледнији грађани Ниша.

МАРКО СИМИЋ

27. ОКТОБАР 1943.
ИЗ ФОНДА ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА ПОДЕЉЕНО ЈЕ 525.000 ДИНАРА ПОСТРАДАЛИМА У НИШУ

Ниш, октобра

Заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић одмах по бомбардовању Ниша по инструкцијама генерала Недића, старешина Српске заједнице рада, отпутовао је у Ниш, где је провео три дана на лицу места и предузео све потребне кораке и мере да се унесрећенима у највећој мери помогне на време.

Одмах по доласку у Ниш заменик старешине најхитније је наредио жупској пословници Србозара у Нишу да се унесрећеним радничким породицама пружи прва помоћ. На лицу места, обилазећи преживеле и остале чланове породица који су храниоци и рођаци погинулих, поделио је по 5.000 динара на име прве помоћи за 45 радничких породица. Сем тога, наредио је да се и осталим настрадалим породицама исплати на име прве помоћи по 5.000 динара. Том приликом подељено је настрадалим породицама у Нишу 225.000 динара. Одмах по доласку у Београд заменик старешине наредио је да се из фонда генерала Недића подели накнадно још 300.000 динара. Ова сума од 300.000 динара већ је упућена у Ниш и раздељена као прва помоћ настрадалим радничким породицама. Тако је укупно до јуче из фонда генерала Недића подељено 525.000 динара.

Заменик старешине посетио је рањене раднике у државној болници у Нишу којих има преко 100. Сем тога, обишао је места несреће и посетио низ радничких домова унесрећених породица.

Жупска пословница Србозара у Нишу одмах је предузела све потребне мере да се што пре оснује у близини Ниша дечји дом из фонда генерала Недића у који ће у првом реду бити примљена сирочад која су преживела катастрофу у Нишу. Одрасла деца погинулих радника биће такође прихваћена и упућена на занате или на рад.

За све унесрећене породице већ је обезбеђена исхрана. Заменик старешине споразумео се са претседником Нишке општине да се у Нишу поново оснује једна радничка кујна у којој ће се исхрањивати чланови унесрећених породица.

Нишка општина изашла је у сусрет жељи да се свима настрадалима обезбеде станови. Велики број породица одазвао се врло радо на апел претседника општине и примио унесрећене породице. Све радничке породице пописане су и утврђено је шта је којој потребно. Али има радничких породица, око 150 и још око 200 радника који су претрпели извесне штете, а не станују у Нишу. И њима ће се пружити потребна помоћ, а појединим је већ и пружена. У погледу поправке оштећених станова радничких породица томе ће се приступити са решавањем осталих случајева.

У друштву челника жупе и почасних сарадника Србозара у име Српске заједнице рада заменик старешине одао је пошту на гробљу где су сахрањени погинули радници. У Нишу је организован посебан одбор почасних сарадника Србозара који ће се старати о унесрећеним радничким породицама које су највише погођене услед бомбардовања.

Поред тога жупска пословница учествоваће у општинској сабирној акцији у Нишу да се за радничке породице које су остале без одеће и обуће, прикупе прилози од грађанства.

Пошто је заменик старешине на лицу места утврдио све што је потребно да се унесрећенима изађе у сусрет, старешинство Српске заједнице рада, Недића, предузело је низ других корака и мера да се несрећнима пруже и остале помоћи на време тако да буду, колико је то могуће збринуте и потпомогнуте.

28. ОКТОБАР 1943.
СЕДМОДНЕВНИ ПОМЕН ЖРТВАМА АНГЛО-АМЕРИЧКИХ УБИЦА
Цела Србија поклонила се јуче нишким жртвама

Ниш, 27 октобра

Помену у београдској Саборној цркви присуствовао је претседник српске владе генерал Недић са министрима.

Јуче на дан српске светитељке св. Петке цео родољубиви Београд, а кроз њега и цео српски народ манифестовао је свој бол поводом трагичних и невиних нишких жртава, као и саосећање са онима који су остали без својих хранитеља и бранитеља.

На јучерашњи помен који је давала нишким жртвама српска влада у Саборној цркви дошао је цео Београд. Поред огромне масе грађана, великог броја престоничких чиновника овом помену присуствовали су сви министри владе Народног спаса на челу са претседником владе армиским генералом Миланом Ђ. Недићем.

Нешто пре 11 часова у Саборној цркви су приспели министар привреде др Милорад Недељковић, министар унутрашњих послова Танасије Динић, министар грађевина Огњан Кузмановић, министар просвете и вера Велибор Јонић, министар социјалне политике и народног здравља Стојимир Добросављевић, министар саобраћаја Ђура Докић, министар пошта Јосиф Костић, изванредни комесар за обнову Смедерева Димитрије Љотић, комесар за избеглице Тома Максимовић, руководилац Националном службом за обнову Србије др Ђура Котур, шеф Државне пропаганде Ђорђе Перић, заменик старешине Српске заједнице рада Зарија Поповић, потпретседник Београдске општине Иван Милићевић, професори Универзитета и академици, чланови Државног савета, начелници свих министарстава и шефови свих културних социјалних установа престонице.

Исто тако помену су присуствовали у име Српске државне страже генерал Јонић са помоћником пуковником Погачаром, а у име Српског добровољачког корпуса на помену су били командант пуковник Мушицки и начелник штаба мајор Таталовић.

У 11 часова у пратњи шефа Српске државне безбедности и претседника Београдске општине Драг. Љ. Јовановића, државног секретара Цветана Ђорђевића и шефа кабинета пуковника Масаловића, приспео је у Саборну цркву претседник владе армиски генерал Милан Недић.

На помену чинодејствовао је викарни епископ будимљански Валеријан уз асистенцију великог броја београдских свештеника. На јектанија одговарао је хор Првог београдског певачког друштва.

После завршеног помена у свечаној црквеној тишини одржао је говор посвећен нишким жртвама протојерej Вазнесењске цркве Влада Милутиновић, који је рекао следеће:

Говор проте Владе Милутиновића:

„Црни се велика магла на нишком гробљу. По њој су пропале тужне мајке, верне љубе, невина деца – сирочићи мали. Мајке пружају своје дрхтаве руке према великој крстачи на којој је написано „20 октобар 1943.“ и кукају да би и сињи камен заплакао: Црни дани и судбино црна, а око њих стојимо ми Срби и у духу са њима дубоко уздишемо над кукавним српством угашеним.

Горе, над престолом Свевишњег клечи једна жена у црно обучена са крстом у руци и моли се. То је Српкиња, светитељка наша данашња света Петка. Она се моли: Оче Небески, не дозволи да се српство угаси.

Сви ми Срби велика смо српска породица, по језику, по вери и по осећајима. Сви смо ми данас до срца уцвељени. У домаћој малој породици најосећајније биће је мајка, а у великој породици црква света православна која данас тугује за овим невиним жртвама. Мајка мале породице теши се, теши је вера српска да ће се поново видети са својим милим и драгим, а света црква мајка велике породице, теши нас да ћемо се сви ми наћи пред престолом Свевишњег оца.

Спаситељ наш искусио је смрт у пуној снази својој и у здрављу своме, али Он смрт није схватио као смрт него као одлазак Оцу Своме. И наши нишки покојници отишли су у цвету здравља свог, отишли су Оцу због бомбардовања.

Нетачне претставе и страх од смрти долазе од тога што људи смрт претстављају као труљење и распадање, али ми не трулимо и не распадамо се. Умирање је одлазак Оцу. Јер стање нашег тела у гробу је стање скинуте маске. Ратник изгуби ногу, руку и то иструли. Тело је одећа, а бесмртни дух је оно што увек остаје. Наша света православна црква учи нас како и без те вере не би живот био живот, а свет не би био свет. Мишљење наше и бивствовање наше била би лудост. Одлазак наш са овог света је сједињавање са Оцем са Божанством. Тако су и наше невине жртве отишле Оцу. Оне су одлетеле, али како су ждрали одлетели остали су тићи ждраловићи, српско име изгинути неће, српски двери пусти остат неће.

Али сама сила ако се држимо Христове љубави према ближњем, ако се осећамо као браћа пред једном мајком Србијом, ако будемо чували сваку српску главу, ако будемо чували ред и мир и поредак у овој напаћеној земљи, онда ће и ови светли гробови светлети будућем српском нараштају, а нараштај српски припаљиваће кандило док буде српства . Вјечнаја памјат нишким жртвама и слава им.“

После одржаног говора проте Милутиновића присутни су напустили Саборну цркву, док се огромна маса грађанства, дубоко дирнута трагедијом нишлија, лагано разилазила.

28. ОКТОБАР 1943.
ПОМЕН У НИШУ

Ниш, 27 октобра

Данас на седам дана после велике несреће која је задесила горди град Ниш услед безочног бомбардовања Англо-Американаца одржан је у 11 часова пре подне, у Саборној цркви у Нишу величанствен парастос невиним жртвама које су погинуле од англо-америкаских бомби и митраљеских метака.

Пространа нишка Саборна црква била је дупке пуна нишког грађанства свих друштвених слојева. Дирљиво је било присуство великог броја чланова породица пострадалих. Ојађене жене забрађене у црне шамије грчевито стежу у наручју своју децу сирочиће чији су очеви изгубили животе. Седи и замишљени старци оплакују своје синове, браћа и сестре лију неутешне сузе за својим милим и драгим: родитељи чија су невина деца настрадала, грцају у незадржаном болу за својом дечицом.

Цео Ниш се слегао да ожали двеста-педесет невиних нишких жртава.

Парастосу су присуствовали сви шефови државних и самоуправних надлештава и установа са целокупним чиновништвом. Од званичних претставника парастосу су присуствовали: окружни начелник Чедомир Младеновић са својим помоћником Славољубом Поповићем; претседник Општине Јован Чемерикић са свима општинским већницима, управник полиције Ђорђе Ђорђевић; сресни начелник Танасковић; обласни командант Српске државне страже потпуковник Обрадовић са официрима: омладинци Националне службе рада; питомице Избегличког дома и многобројно грађанство.

Пошто је на овај парастос дошао толики свет да црква није могла да прими све, велики број је остао на тргу пред црквом.

Чинодејствовао је епископ нишки др Јован са десет свештеника и после извршеног верског обреда говорио је свештеник Захарије Ристић:

„Град Ниш као да је изузетно одређен да крвљу својом слави и пише једну страницу крваве своје историје. Он је дао велики број жртава. Зато ми данас плачемо, тугујемо и Богу се молимо, да тиме олакшамо душама нашим и уцвељеним и ојађеним породицама. Пале су невине жртве, пролила се српска крв која је изгледа најјевтинија. Она тече балканским кланцима и дубравама од дана када је Србин први пут крвљу својом омеђио ову земљу. И нема тога срца које се не би заплакало и трунуло пред лелеком оних који храниоце изгубише. Неутешне су породице палих грађана нишких. Нишлије жале и оплакују, цели Ниш жали смрт мирних, вредних и честитих својих Нишлија који падоше без оружја у рукама, падоше вршећи своје дужности родитеља, хранилаца и делатеља будућности нашега народа. Кад знамо да су наши мученици били само вредни и поштени радници, да су у раду гледали услов опстанка својих породица, да су из љубави према своме дому и своме роду вршили своје радничке дужности, онда нам тек постаје нејасно коме су они зла учинили и против кога су они били?

Завршавајући свој говор молитвама Господу свештеник Ристић рекао је:

“Господе премилостиви, подари разум синовима народа нашега да пођу путем братства и љубави. Врати их са сатанског пута који води у прошлост, оспособи их да могу разумети покличе свете цркве наше и мудрих синова наших, да би земља ова што се Србијом зове постала земља песме и стваралачког рада! Да кад сунце гране нађе на њиви српског орача и у дубрави српског пастира! Боже предобри, пошаљи Духа утешитеља свима ојађенима и уцвељенима народа нашег и гордога Ниша који дадоше невине животе своје да се њиховом крвљу пише крвава братска историја! Боже праведни, прими у рајско насеље невине душе напаћеног у животу раднога света нашега града. Слава свима мученицима народа нашег и града нашега.“

Сви присутни су у великом болу саслушали говор свештеника Ристића.

28. ОКТОБАР 1943.
НА ВЕЛИКОМ ПРОТЕСНОМ ЗБОРУ НИШ ЈЕ ИЗРАЗИО ГНУШАЊЕ ПРЕМА АНГЛО-АМЕРИЧКИМ ЗЛОЧИНАЧКИМ МЕТОДАМА РАТОВАЊА

Ниш, 27 октобра

После дирљивога помена невиним жртвама, одржаног јуче 27 октобра пре подне, одржан је после подне у 15 часова велики протестни збор нишких грађана на тргу Краља Милана. Овој протестној манифестацији присуствовало је преко 6.000 нишких грађана, већином радника. Листу говорника сачињавали су такође већим делом радници, који су на овај начин дали израза своме револту и своме гнушању према методама ратовања, које се ограничавају на убијање мирног становништва.

Испред Споменика на тргу Краља Милана била је подигнута трибина, украшена српским тробојкама, зеленилом и цвећем; с једне стране трибине стајала је српска застава, а с друге стране била је подигнута велика црна застава као знак жалости Ниша за жртвама које невино падоше 20 октобра.

Поред говорника на трибини су заузели места: окружни начелник Тихомир Младеновић, а такође збору су били присутни претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић и више других угледних личности.

Збор је отворио Љубомир Стоићевић, радник фабрике дувана и градски већник који је поред осталога рекао:

„Нас је данас овде сакупио превелики бол за нашим изгубљеним друговима радницима који изгинуше 20 октобра. Али поред тога нас је овде сакупило и једно сазнање. Доскора ми смо рачунали да имамо неке пријатеље, рачунали смо да имамо неке ослободиоце; али несрећа која нас је задесила 20 октобра још једном нам је доказала да се са нама рачуна само онда када је потребно да лијемо своју крв за њихове рачуне и њихове интересе.“

Други је говорио Вељковић радник железничке Дирекције и градски већник, који је преживео ову несрећу, јер се и сам налазио у радионици када је извршено бомбардовање, казао је у своме говору да га не зачуђава што су Англо-Американци бомбардовали Ниш, јер када су могли бити онако безочни према осталим својим савезницима; Французима, Белгијанцима, Холанђанима и Грцима, онда није никакво чудо што су своју безочност показали и према Србима. Овај несрећни случај града Ниша а нарочито нашега радништва треба да нам буде поука да не мислимо туђом главом и туђом памети, већ да гледамо свој посао и да идемо само оним путем који нам је обележио и којим нас води наш велики Србин, велики војник, честита старина генерал Милан Недић.

После њега је говорио Крста Тодоровић сарадник Српске заједнице рада који је позвао присутне да скину капе и ћутањем од једног минута одају пошту изгинулим.

У даљем току свога говора Тодоровић је казао: „Осећам потребу за вапајем из све душе, да кукам и наричем и да довикнем у име вас, у име неколико стотина радничких гробова, у име више стотина радничких сиротица, њима тамо са ону страну мора. Чујте ви, белосветски лупежи, гробари српскога народа, слобода коју нам ви носите није нам потребна. Хвала вам, одричемо се такве слободе пред целим светом. Хоћемо да се сами својом сопственом снагом, стеченом на извору наше српске историје и светосавске вере, ослободимо ропства, у која сте нас ви гурнули! Али, сатанска земљо, бомбе нам шаљеш као поздрав, бомбе које руше српску земљу, српске тековине, и што је најгоре и најстрашније, бомбе које кидају српско месо, ломе српске кости и лију српску крв.“

Радомир Ранђеловић, претставник приватних намештеника, који је после тога говорио, осврнуо се на социјални положај радника па затим каже: „Родила је Српкиња сина, мучила се и патила да очува свога сина, годинама хлеба није довољно јела, многе ноћи није проспавала трудећи се да очува свога сина да јој син војником буде, да јој син радником у фабрици буде, јер му је и отац радник био. Двадесет година је прошло мајка је очувала сина, дочекала је да војником буде, дочекала је да мајстором у фабрици буде. Родила га је српска балканка. Али 20 октобра 1943. године дошла је са западњачком цивилизацијом „пријатељска“ рука и после, „пријатељског“ поклона томе српскоме раднику са благословом кентерберисног надбискупа, пријатељи и слуге јеврејске дођоше да тога нашег балканског радника науче култури и цивилизацији сејући смрт међу радничке редове.“

Душан Пејчић претставник националне омладине казао је у своме говору поред осталога: „Роде мој српски, није без икаквога смисла напад Англо-Американаца, под којим дадоше своје мучне животе неколико стотина српских радника. Има он свога дубоког политичког разлога. Покушај да га сагледаш, роде српски, и да из тога закључка и поуку изведеш. Напад на наше мирно нишко радништво од стране Англо-Американаца значи дефинитивно одрицање од Балкана и уверавање Совјетског Савеза да је Балкан њему препуштен. И док су Енглези до

данас показивали свој интерес за Балкан и српски народ, они данас дефинитивно својим нападом на недужно нишко радништво доказују Стаљину да они више не рачунају са српским народом, да је српски народ препуштен на милост и немилост азијатском бољшевизму. То је она страшна истина, роде мој, коју ниси могао видети раније заслепљен пропагандом Лондона, а сада си је сагледао, сагледао си је ако не друкчије а оно кроз писак и лелек сироте дечице над ковчезима својих родитеља, кроз запевке сиротих мајки и кроз тешку беду пред којом се налазе породице мученички изгинулих радника нишких, синова твојих, роде мој српски.“

На крају је говорио обласни командант СДС потпуковник Обрадовић који је између осталога позвао грађанство да се врати своме редовном послу и да не верује алармантним вестима о поновном бомбардовању Ниша које шире непријатељи српскога народа желећи да створе немир и панику.

Збор је закључио Љубомир Стоићевић градски већник, констатујући да је овај манифестациони збор нишких грађана доказ истинске националне свести грађанства овога краја.

11. НОВЕМБАР 1943.
ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМА ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ
Црвени крст први је указао и организовао свестрану помоћ

Ниш, 10 новембра

Друштво Црвеног крста у Нишу често је доказало да неуморно иде ка остварењу својих племенитих циљева. Приликом недавног бомбардовања Ниша од стране англо-американаца, сарадници Црвеног крста први су се нашли на лицу места и указали помоћ пострадалима. Одмах после бомбардовања група службеника Црвеног крста изашла је на место несреће са већим количинама завојног материјала. Затим су стигле групе Црвеног крста из Националне службе, чланови одбора за пасивну заштиту од напада из ваздуха. Младићи су имали нешто санитетског материјала и већи број носила. Сви су се ставили у службу прве помоћи. Дошли су и лекари, који су давали упутства за спасавање рањеника и затрпаних. Одељење Црвеног крста предало је свакој групи потребну количину завојног материјала.

Истога дана ужи одбор Црвеног крста организовао је прихватање породица чије су куће биле срушене, то су били људи који су остали без најнужнијих ствари. Црвени крст је организовао и уклањање рушевина па је и проналазио ствари оштећених. Образована је специјална секција за помоћ пострадалима. На челу се налази епископ нишки др. Јован, потпредседници су окружни начелник Чедомир Младеновић и претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић, а чланови управе претставници многих установа, надлештава и организација.

Специјална секција Црвеног крста за помоћ пострадалима добила је као прву помоћ од Окружног одбора Српског друштва Црвеног крста 100.000 динара, а од Главног одбора исто толико. Црвени крст у Нишу ставио је овој секцији на расположење довољне количине намештаја

(кревета, покривача, и др.), рубља, текстилног материјала и нешто хране. Секција је одмах почела прикупљати прилоге у новцу, стварима и храни. Поведеном акцијом руководи претседништво секције, а уз сарадњу Градског поглаварства управних, црквених и школских власти. Одзив нишлија и овога пута је изнад очекивања. Прилози свакодневно стижу.

Нишки лоптачки потсавез, осећајући тежак бол због трагедије, организује две спортске приредбе у Нишу, а истовремено на целом свом подручју по једну приредбу у корист настрадалих.

Специјална секција Црвеног крста уз сарадњу Градског поглаварства испитује могућности за што обилније помагање пострадалих од бомбардовања, а у исто време ради енергично на прикупљању средстава и процени штете која је настала услед бомбардовања.

Марко В. Симић

28. НОВЕМБАР 1943.

ДОБРОТВОРНЕ МАРКЕ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ

Ниш, 27 новембра

Добротворне марке које се издају у корист пострадалих у Нишу, од англо-америчког терористичког бомбардовања Ниша 20-X-1943. године, пустиће се у слободну продају на дан 11 децембра ове године.

Продаја ових марака вршиће се у Београду у дане 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 и 20 децембра до подне; а у унутрашњости у дане 11, 12, 13, 14 и 15 децембра до подне.

У Београду ова продаја вршиће се у пошти Београд 1 (Таковска улица), у пошти Београд 2 (до железничке станице) и у пошти Београд 5 (Београдска улица).

У унутрашњости ова продаја вршиће се у поштама следећих места: Бечкерек, Вршац, Зајечар, Јагодина, Кикинда, Књажевац, Крагујевац, Краљево, Крушевац, Лесковац, Ниш, Панчево, Пожаревац, Ужице, Чачак и Шабац.

Ове добротворне марке, које се у ограниченом броју само од 100.000 серија пуштају у продају, израђене су на тај начин што је на франко маркама (са сликама наших министара), које су сада у оптицају, утиснуте мрежице са оштампаним натписом: „за пострадале од англо-америчког терор бомбардовања Ниша 20 – X- 1943.“; поред овога на свакој маркици поред важеће франкатурне вредности биће оштампан и вишак вредности, који је предвиђен за пострадале у Нишу.

Ове се марке неће продавати појединачно, већ једино и само по целим серијама или целим табацима од 50 серија. Једна серија састоји се од 9 марака разне боје и следеће вредности: 0,50+2, 1+3, 1.50+4, 2+5, 3+7, 4+9, 7+15, 12+25 и 16+33 динара. Вредност једне серије износи 150 динара, а вредност 50 серија у целим табацима износи 7.500 динара.

Продаја ових марака по серијама и целим табацима биће потпуно слободна и без икаквог ограничења у погледу куповине броја серија или

целих табака што значи, да сваки купац може на поштанском шалтеру да купи колико год хоће серија или целих табака од 50 серија.

1. ДЕЦЕМБАР 1943.
СИРОМАШНИ ОПАНЧАР ДОБИО ПРЕМИЈУ КЛАСНЕ ЛУТРИЈЕ

Ниш, 30 новембра

Сретену Јовановићу „Гучу“, опанчару из Беле Паланке, заиста се насмешила срећа. Одвајајући од своје зараде он је купио четвртину срећке седмог кола Класне Лутрије, из колектуре Милана Андрића. Што је најинтересантније, он је срећку купио по наговору свога синчића Мите, ученика 4 разреда основне школе.

Члан фирме нишке колектуре Никола Бањац и продавац Воја Антић из Беле Паланке, чим су сазнали да је лоз Сретена Јовановића добио премију одмах су посетили опанчара и саопштили му врло пажљиво ову радосну вест. Чувши за то Сретен је најпре одлетео у оближњу кафану и још с врата викнуо свим гостима који су се ту налазили: „Пијте“. У својој кући исто тако врло је лепо угостио и Бањца и Антића.

Мали Мита, који је стварно срећни добитник, каже да ће за овај новац купити књиге, пошто их, каже, много воли. Он већ сад има своју малу библиотеку, коју је испунио књигама добивеним у школи и од рођења.

Награду од 10.000 динара, коју је Сретен Јовановић дао Николи Бањцу, овај је решио да преда Избегличком дому у Нишу да би овом сумом наградио светосавске темате. Важно је да целокупан део своје зараде од срећака Класне лутрије фирма стално даје за хумане сврхе. То је заиста врло редак племенити гест.

Вест да је Сретен Јовановић добио премију Класне лутрије одјекнула је сензационално у Белој Паланци, јер се не памти да је пре њега неко у овој варошици добио премију. Ова вест примљена је са задовољством, утолико пре што је Јовановић врло добар и племенит човек, а поред тога и доста сиромашан.

МВС.

2. ДЕЦЕМБАР 1943.
ДОБРОВОЉАЧКИ ЗБОР У НИШУ

Ниш, 1 децембра

Чланови васпитног отсека V добровољачког пука Српског добровољачког корпуса приредили су у Нишу две ваљано спремљене академије: прву 18 новембра за грађанство и другу у суботу 27 новембра за школску омладину. Академији за грађанство присуствовали су и званични претставници, међу којима окружни начелник Чедомир Младеновић са својим помоћником Славољубом Поповићем, претседник градског поглаварства Јован Чемерикић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић и други. Ове академије приређене су у сали Моравског народног позоришта. Одлично посећене, са изразитим национално-васпитним програмом, са успелим објашњењима, појединих тачака и говором професора Јована Барјактаревића, просветара V добровољачког пука. Обе академије имале су изванредни успех и претстављају значајан потстрек за јачање националног духа и патриотског става наше омладине и народа у овим пресудним тренуцима.

У недељу 28 новембра, у подне и увече, у два дела, одржао је подужи говор на звучнику на Тргу Краља Милана професор Јована Барјактаревић, који је отворено и убедљиво претресао све важније моменте који су довели до садашњег стања, као и оне који су пресудни за спас и одржање српског народа у савременом светском судару. Осврнувши се на комунизам и партизанске злочине, од којих је наш народ тако много пропатио, говорник је истакао значај напора и жртава српских добровољаца, који су са четницима и Српском државном стражом самопрекорно одолели комунистичкој намери и омогућили да Србија живи ради спаса и опстанка српског народа. Говорник је затим, нагласио погрешан пут и тешке последице за српски народ због рада оних који се заваравају англосаксонском пропагандом моћи и слави. Српски народ неће уз оне који се саблажњавају за застрашивањем црвене Москве. Колебљивци или они који су спремни за сва могућа прилагођавања неће моћи да избегну последице које ће им ова судбоносна борба наметнути. Ослањајући се на своју прошлост, веру, морал, традицију, обичаје, задружно домаћински напредак, на своје чојство и јунаштво, српски народ је нашао и ићи ће и даље својим српским путем којим га данас води генерал Недић, претседник Владе народног спаса. И тим ће својим спасоносним путем он и достигнути свој национални идеал ако сачува ред, мир и слогу.

По завршеном говору присутни су клицали генералу Недићу, Србији и Српству.

Како у подне тако и увече говор је особитом пажњом саслушало преко 3 хиљаде људи из свих друштвених слојева.

5. ДЕЦЕМБАР 1943.
САБИРНА АКЦИЈА ЗА ОБВЕЗНИКЕ У БОРУ

Ниш, 4 децембра

Велика сабирна акција за скупљање одела, обуће и других ствари за нишке обвезнике у Бору, коју су покренули: Ђорђе Д. Ђорђевић, управник полиције, Јован Чемерикић, претседник општине и Владимир Предић, претседник Црвеног крста, уродила је добрим плодом. За кратко време прикупљено је преко 150 пари ципела, знатан број одела, рубља, итд. Што нарочито пада у очи, јесте чињеница да у списковима приложника нема имена најбогатијих грађана Ниша и највећих предузећа, који су били дужни да први помогну ову акцију. Већина приложника су сиромашни грађани.

Као пример треба навести да овом приликом ништа није приложила текстилна фабрика браће Ристића, фабрика кожа Милојковића, фабрика кожа Срдића, млин Браће Цветковића, као и многи други. Врло лепо се, међутим, одазвала Главна набављачка земљорадничка задруга, захваљујући заузимању свога управника Лазара Петровића, који је после много труда успео да Задруга подари за обвезнике 20 метара шајака. Ситне занатлије и сиромашни трговци, давали су према своме стању такође обилне прилоге.

Мада је ова акција при крају, вероватно је да ће се и богати слојеви сетити оних који поштено и предано раде, а којима је потребна помоћ.

МВС.

5. ДЕЦЕМБАР 1943.
ИГРА ЗА ШАХОВСКО ПРВЕНСТВО НИША

Ниш, 4 децембра

Јуче је отпочео турнир за шаховско првенство Ниша. Право учешћа имају чланови свих шаховских секција нишких клубова, а исто тако и нечланови. Такмичења се одржавају у дворани Србозара од 16 до 19.30 часова, а недељом од 8 до 12 часова. Како у Нишу постоји неколико шаховских секција, а има и много шахиста, који нису нигде учлањени, влада неизвесност у погледу будућег првака Ниша. Играње се врши по групама, а тројица првопласираних из сваке групе улазе у финално такмичење. У Нишу влада врло велико интересовање за ову приредбу.

МВС.

5. ДЕЦЕМБАР 1943.
ШКОЛСКЕ ПРИЛИКЕ У НИШУ
Нишки ђаци за своје другове пострадале од бомбардовања

Ниш, 4 децембра

У прошлој школској години средње школе у Нишу радиле су готово нормално и постигле су видан успех. Тај успех се показао како у настави и владању ученика, тако уопште у културном раду школа. Често су одржавана српска посела, јавна предавања на Народном универзитету, претставе, културни филмови и спортске утакмице. Школске баште су обрађиване савесно и плански, тако да су дале богате приносе ђачкој трпези.

По завршеном упису средње и средње стручне школе отпочеле су рад нормално, у згради Прве мушке гимназије са сменама. Када је, међутим, зграда заузета за војне потребе, онда су школске управе нашле подесне просторије у приватним зградама, поглавито у ослобођеним кафанама. Од 17 октобра рад се наставио у овим просторијама и био прекинут само за неко време услед бомбардовања Ниша. Било је жртава и међу ученицима и ученицама средњих и стручних школа. Рањено је више од једне десетине ученика-ца. Они, који су лакше рањени, већ су пуштени из болнице.

Када се грађанство после страшне несреће донекле стишало, школе су наставиле рад, тако да настава тече још од 23 октобра. Од стране позваних власти чини се све да школе раде нормално, да се одржи дух код школске омладине и преброде све садашње тешкоће.

Важно је поменути да су се директори школа и предметни наставници који су имали часове у тренутку бомбардовања, показали на достојној висини, водећи рачуна о ученицима до крајњих граница својих моћи.

Ђачка трпеза, која је привремено престала да ради, обновила је своје корисно и племенито дело. Ученици свесрдно доносе прилоге за пострадале од бомбардовања. Занимљив је овај пример српског дружељубља међу ученицима. Неколико часова после бомбардовања била је на прозору једне кафане, у којој се налази учионица Друге мушке гимназије, оваква објава: „Драги другови, данас је несрећа, која је задесила Ниш, погодила и неке наше другове из седмог разреда. Срушене су њихове куће и они су остали без игде ичега, готово на улици. Помозимо искрено и пожртвовано нашим пострадалим друговима и пођимо да их подржимо у овим тешким тренуцима.

Од 18 октобра редовно се обавља настава на Абитуриентском течају који је отворен по одобрењу министра просвете на иницијативу неких овдашњих просветних радника. Течај похађа преко осамдесет редовних слушалаца, свршених матураната и студената. Течајем руководи директор Трговачке академије Манчић. Предавачи су познати наставници и правници. Очекује се одобрење за одржавање једногодишњег учитељског течаја, за који се већ пријавио велики број слушалаца, а за који ће се наћи у Нишу добри стручни наставници.

Још од почетка септембра ове године овдашње основне школе раде по сменама, тако да сва деца имају наставу. За потребе ових школа заузете су слободне кафане, у њима се одржава настава. И поред поремећаја који је настао у Нишу услед бомбардовања, нишки учитељи са великим напорима настоје да се настава нормално одржава.

И ове школске године уписао се велики број нишке омладине на течајеве немачког језика, који се још од 1941. године одржавају у овдашњем Лекторату немачке академије. Течајце у Лекторату уче одлични наставници, а под руководством искусног и спремног професора-управника. Слушаоци се користе добрим библиотекама, а предавања посећују врло уредно. Течајци са прошлогодишњег вишег течаја немачког језика показали су нарочити успех. Дешава се да се немачки војници, који су сада први пут у Србији, пријављују Лекторату за полагање испита из српског језика.

Марко Симић

5. ДЕЦЕМБАР 1943.
УСПЕЛА ПРЕМИЈЕРА У МОРАВСКОМ ПОЗОРИШТУ

Ниш, 4 децембра

Моравско народно позориште приказало је пре неколико дана као премијеру, комедију „На летовању“ од Херса. Мада би било много боље да је ова комедија прерађена и посрбљена, а не само преведена, како би нашој публици била приступачнија, ипак је њен приказ оставио добар утисак, благодарећи нарочито доброј игри глумаца. Ту се највише осетила вешта рука редитеља Јосифа Срдановића.

Писац комедије није имао свакако неких већих претензија, него да забави посматраче лепим хумором. Комедија је врло жива, пуна хумора и комичних ситуација.

Глумци су у сваком случају са доста великим напором своје улоге одиграли врло добро. Госпођу Фастенрат савршено је одиграла Мила (Цица) Радосављевић-Јашекова. Треба нарочито истаћи да се она као новоангажована чланица Моравског народног позоришта овом приликом показала публици као првокласна уметница.

Ненадмашиви тумач улога резонера Жарко Јоковић, у улози архитекте Фастенрата, бриљирао је својом сјајном игром, док је Предраг Дишљенковић врло лепо приказао темпераментног лекара. Остале улоге одигране су такође врло добро.

14. ДЕЦЕМБАР 1943.
ОМЛАДИНСКА НАЦИОНАЛНА ПРЕДАВАЊА У НИШУ

У прошлу недељу, у Народном позоришту у Нишу, одржана је врло успела омладинско национално-васпитна приредба. Упркос тежњама препредене комунистичке пропаганде да задобије за своје паклене намере нишку школску омладину, поглавито преко ђака из угледнијих кућа, у својој огромној већини нишка омладина се определила за освештане националне идеалне и духовне вредности. Зато је и дошло до тога да нишка омладина на јасан и недвосмислен начин изрази своје национално убеђење.

Пред препуном позоришном двораном, у којој су се окупили ученици и ученице нишких средњих и средњих стручних школа, пет ученика из Друге мушке гимназије као и из седмог и осмог разреда, прочитали су своје одлично написане саставе у којима је убедљиво расправљано питање о томе зашто је цео српски народ против комунизма. Поједини од младих предавача су успели да постигну и беседнички ефекат и да сугестивно делују на слушаоце. Ово предавање је отворио директор гимназије Мирко Јовановић, који је истакао да ће борбена национална свест, национални дух и морална снага наше школске омладине бити поуздан браник против свих потајних прерушених и препредених тежњи комунистичке пропаганде, која је покушала да преко ђака продре у редове средњешколске омладине. Између предавања су рецитоване патриотске песме; један ученик шестог разреда рецитовао је своју врло успелу песму са савременим мотивом.

Предавања су завршена песмом „Ој Србијо“, коју је стојећи отпевала сва присутна школска омладина.

Овој омладинској приредби су присуствовали претставници наших власти: окружни начелник Чедомир Младеновић, помоћник окружног начелника Славољуб Поповић, управник полиције Ђорђе Ђорђевић и директори са наставницима свих средњих и стручних школа.

16. ДЕЦЕМБАР 1943.
ВЕЛИКИ УСПЕХ АКЦИЈЕ ЗА ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ

Ниш, 15 децембра

Пре неколико дана одржана је у Нишу седница Специјалне секције за помоћ пострадалима од бомбардовања, на којој је секретар Радојица Станковић реферисао о раду ове секције.

Одмах по оснивању секције за помоћ пострадалим од бомбардовања на дан 20 октобра о. г. упућен је апел свим окружним одборима Црвеног крста, као и свим надлештвима, организацијама и установама на подручју Округа нишког. Одзив на овај апел био је врло велик, тако да су из свих крајева Србије почели да стижу прилози у новцу и натури. Већ првих дана стигло је 2.084,656 динара. Главни приложници су: Окружни одбор Црвеног крста у Нишу (1.000,000 динара), Општина нишка (1.000,000), Фелдкомандантура (200.000 динара), претседник Општине нишке Јован Чемерикић, који је у исто време и потпретседник ове секције, приложио је 100.688 динара као прилог Петог добровољачког одреда, тако да целокупан приход секције износи 3.485,484 динара.

Прилози у храни пристижу такође непрекидно. Тако је окружни одбор Црвеног крста у Пожаревцу, поред 30.000 динара у новцу, послао и 3.000 килограма кукуруза, који ће се разделити пострадалима.

На седници је на крају решено да се новчана помоћ пострадалим породицама исплаћује у висини од 500 до 3.000 динара, и то првенствено породицама чије су куће порушене и онима које су изгубиле некога од чланова. Кукуруз ће се делити теже настрадалим породицама.

Поред новца и хране раздељен је пострадалима и известан број купона за текстил, и то у првом реду породицама са децом. Исто тако пострадалима ће се поделити по једна тона угља, као и ципеле које ће се добити од Окружног начелства.

МВС.

19. ДЕЦЕМБАР 1943.
УСПЕХ ЗИМСКЕ ПОМОЋИ У НИШУ

Ниш, 18 децембра

Пре неколико дана одржана је у Нишу шира конференција грађана, на којој је поднет извештај о раду окружног одбора за Зимску помоћ. Из извештаја се види да је акција одбора била врло успешна.

Укупан износ прикупљених прилога у току године је 3.030,262 динара, које је Одбор добио од Централног одбора, за Зимску помоћ. Одбор је прву божићну помоћ поделио нишкој сиротињи преко Одељења за исхрану. Тако је подељено 600 метара дрва за огрев, 380 килограма масти, 700 килограма усољеног меса, 2.650 килограма пасуља, 5.600 килограма кромпира и 6.800 килограма брашна.

Одбор је доцније делио помоћ на основу сопствених спискова, ангажујући за то целокупно учитељство Ниша и Организацију грађанске безбедности. По израђеним списковима требало је помоћи 1.430 породица са 3.100 чланова. Пред ускршње празнике Одбор за Зимску помоћ организовао је знатније дељење помоћи преко Организације грађанске-безбедности. Том приликом подељено је: 408 тона угља, 350 килограма шећерног сирупа за децу, 422 пари сандала, 50 пари папуча, 220 пари мушких чарапа, 150 пари женских чарапа, 37 пари дечјих чарапа, 66 комада женског рубља, 9 комада дечјег рубља, 4 штофа за мушке капуте, 39 калемова конца, 14 пари мушких одела, једно дечје одело, итд. Целокупна вредност подељених ствари по максимираним ценама износила је 722.076 динара. У исто време подељено је сиротињи 50 до 100 динара на сваког члана породице у укупном износу од 271.000 динара. После тога дељене су поново разне помоћи невољнима.

Упоредо са овим Одбор за Зимску помоћ у Нишу указивао је знатну помоћ Одбору за избеглице, школским кухињама, Црвеном крсту, радницима у Бору, заробљеницима и пострадалим од бомбардовања.

24. ДЕЦЕМБАР 1943.

НИШКО ПОЗОРИШТЕ ДАЈЕ 14 ПРЕТСТАВА НЕДЕЉНО

Претставе за ђаке организоване су тако да сваки ђак посети позориште два пута недељно

Ниш, 23 децембра

Моравско народно позориште отпочело је овогодишњу сезону са пуно полета, тако да је до сада постигнут неочекивани успех. Свакодневно су даване претставе које су, у финансиском и у уметничком погледу, дале одличне резултате. Поред овако плодног рада даване су недељно и по две претставе за ђаке, а два пута месечно приређиване су ђачке академије и посела. На овим претставама и поселима одржана су популарна предавања васпитног карактера.

Омладина је одушевљена

Пошто је у току ове зиме рад у школама доста нередован, управа Народног позоришта, у споразуму са окружним начелником, просветним инспектором и школским властима, решила је да се повећа број претстава и приредаба за ђаке, и да се њихово посећивање организује тако да сваки ученик најмање два пута недељно посети позориште. Рад у томе правцу већ је отпочео и донео врло лепе резултате. Школска омладина, необично заинтересована за ове приредбе, одушевљена је самим програмом који је састављен са пуно разумевања, а који одговара постављеним задацима. У овом послу ангажовани су, поред чланова Моравског народног позоришта и Српске фолклорне групе, и обвезници Националне службе. Тако је посело Националне службе имало изванредан успех, како код ученика тако и осталог грађанства. Један од првих задатака Моравског народног позоришта је да што већи број школске деце што чешће прође кроз позориште, како би преко националног репертоара омладина развијала што успешније народне и људске врлине.

Гостовање београдских уметника

Колико је активан овај рад позоришта најбоље се види по томе што се сада у њему даје 14 претстава недељно, од којих је половина за ђаке. Овде су обухваћени ученици свих средњих школа, као и ученици основних школа. Управа Моравског народног позоришта обратила се управи Српског народног позоришта у Београду са апелом да се организује и низ гостовања београдских глумаца, оперских певача, концертних мајстора, балерина итд у Нишу, како би овдашња школска омладина имала прилике да упозна престоничке уметнике. Тако ће ускоро доћи у Ниш на гостовање и познати наш оперски певач Жарко Цвејић, а затим група чланова балета на челу са Даницом Живановић. Познати баритон Станоје Јанковић гостоваће као соло-певач, такође на концертима, на којима ће наступити хор и оркестар Моравског народног позоришта. Поред овога спроводи се већ увелико организовање једног чисто ђачког позоришта, у коме би радили талентовани ученици и ученице овдашњих гимназија. Остварење ове замисли задовољиће једну велику потребу.

Нишко народно позориште својим досадашњим радом претставља културно жариште целог јужног дела Србије. Али оно, поред своје национално-просветне мисије, није запоставило ни социјално-хуману акцију. Организовало је велики низ добротворних претстава у корист заробљеника, заробљеничких породица нишке сиротиње, ђачке трпезе, зимске помоћи итд. Наведени ангажмани доказује да ово позориште у пуној мери испуњава свесно своје дужности и у потпуности одговара постављеним задацима. За непуна четири месеца ове сезоне, ово позориште дало је већ укупно преко 600 хиљада динара на разне хумане циљеве.

МВС.

24. ДЕЦЕМБАР 1943.
УСПЕЛО ПОСЕЛО ОБВЕЗНИКА НАЦИОНАЛНЕ СЛУЖБЕ У НИШУ

Ниш, 23 децембра

Моравско народно-позориште имало је ових дана неколико врло успелих приредаба.

Вредна и агилна чета нишких обвезника Националне службе за обнову Србије, поред свог редовног физичког рада, постарала се да својим истрајним вежбањем, под вођством референта Националне службе капетана Бибовића и обвезника: Митића, Бачића и Слатине, спреми један врло занимљив програм. Првој приредби Националне службе присуствовали су претставници немачких војних власти са фелдкомандантом на челу и претставници српских власти међу којима: окружни начелник Чедомир Младеновић са својим помоћником Славољубом Поповићем, управник полиције, Ђорђе Ђорђевић, потпретседник Нишке општине, мајор Рад. Стефановић, обласни командант Српске државне страже, потпуковник Бранко Обрадовић и изасланик руководиоца Националне службе Недељковић.

Овај програм посела поновили су обвезници Националне службе неколико пута и пред ученицима нишких средњих школа.

На свим овим приредбама обвезници су са великим одушевљењем извели занимљив програм. Конферансије је био обвезник Поповић, који је пре сваке тачке програма давао кратка обавештења. Под руком обвезника Б. Петровића, хор обвезника од око 300 на броју показао је смисао и дисциплину да складно савлада партитуре Шистака („*Oj Србијо*“), Јенка („*Зорина песма*“) и Холаса („*Ашов на раме*“). Слушаоце су импресионирале и рецитације родољубивих песама (В. Илића „*Војничко писмо*“, М. Бојића „*Плава гробница*“ и Шантића „*Предпразничко вече*“).

Цео приход са ових приредаба намењен је пострадалима од бомбардовања Ниша 20 октобра о. г.

26. ДЕЦЕМБАР 1943.
БИЛАНС ЛАКОАТЛЕТСКОГ СПОРТА У НИШУ

Нишки лакоатлетичари су завршили сезону једним добрим билансом, који их је и овога пута уврстио у ред најбољих српских спортиста. Иако није било виших међуклупских сусрета у минулој сезони или такмичења на којима би учествовали и атлетичари Београда и других места, ипак су показали добре резултате. Тробој градова Београд-Ниш-Шабац и првенство Србије биле су једине приредбе на којима су се атлетичари Ниша појављивали. Несумњиво, да је било више међуградских и међуклупских сусрета, да би постигнути резултати били бољи. Локални сусрети или клупска првенства никад нису давали такмичарима толико воље за успехом, колико такмичења на којима учествују најјаче снаге лакоатлетског спорта. Зато су и резултати слаби.

Ови нишки атлетски клубови су били активни у својим приредбама. Нарочито су „Железничар“ и „Победа“ имали много успешних резултата на својим митинзима.

Листа најбољих нишких атлетичара иако није званична, веома је актуелна, обзиром да Ниш има данас атлетичаре једнаке београдским, и по броју клубова не заостаје много за Београдом. Несумњиво, са редовним приликама и већим бројем такмичења успех атлета и клубова би дошао до бољег изражаја. За најбоље нишке атлетичаре узимали су се резултати који су постизани у току целе 1943. године:

100 м. Гојковић (Ц) 11,4, Кнежевић (Ж) 12, Тодоровић Б. (Ж) 12,1.
200 м. Голубовић (Ж) 33,5, Живковић (П) 25,6, Бошковић (Ж) 25,1.
400 м. Голубовић М. (Ж) 54,4, Трајковић Б. 55,8.
800 м. Трајковић Б. (Ж) 2,09.
1500 м. Трајковић В. (Љ) 4.84, Јовановић (П) 4,38,4, Вучковић (К) 4,48.
8000 м. Панић (П) 10,81,4, Трајковић В. (Ж) 10,57,8, Стојановић (К) 10,58,2.
5000 м. Панић (П) 17,10,4, Мастеж (Ж) 17,81, Илић Д. (Ж) 18,56,8.
4 х 100: Репрезентација Ниша (Михајловић-Трајковић-Гојковић-Кнежевић) 49, Железничар 9,1, Победа 51.
Вис: Михајловић (Ж) 171, Трајковић (Ж) 165, Вуковић (Ж) 155.
Даљ: Гојковић (П) 656, Милошевић (Ж) 579, Михајловић (Ж) 578.
Мотка: Вукадиновић Б. (Ж) 296.
Троскок: Гојковић (П) 12,78.
Кугла: Стојановић (Ж) 11,18, Матичић (Ж) 10,87, Сарић (Ж) 10,65.
Диск: Матичић (Ж) 81,56, Лазић Д. (Ж) 28,92, Крстић Б. (Ж) 28,85.
Копље: Стојановић (Ж) 43,56.

26. ДЕЦЕМБАР 1943.
ПРЕТСТАВА У КОРИСТ ГЛУМАЦА

Ниш, 25 децембра

Моравско народно позориште приредило је пре неколико дана претставу у корист Централног потпорног фонда Удружења глумаца. Приказан је *„Лесковчанин у Паризу“* од Наталије Арсеновић, а у режији Душана Цветковића. Успех ове приредбе врло је велик, тако да у позоришној сали није било места да прими публику која се, добрим делом, морала вратити кући. Поред прихода од улазница пало је и доста добровољних прилога. Тако је познати кафеџија из Ниша Светислав Здравковић „Тиса“ приложио 3.000 динара.

Црвеном крсту приложила је Гроздана Стамболић већу количину намирница за децу првог обданишта.

Старање о заробљеничким породицама преузео је у Нишу Окружни одбор за заштиту заробљеничких породица, који је недавно основан.

Произвођачи сунцокретовог семена у околини Ниша, већ су извршили предају семена надлежним установама, као што је предвиђено наредбом.

Цене дрвима повећане су тако да се кубни метар плаћа од 1.207 до 1.846 динара.

Купоне за дрва и угаљ поделио је Окружни одбор за заштиту заробљеничких породица свим заробљеничким породицама. ***МВС***

26. ДЕЦЕМБАР 1943.
ЗАРОБЉЕНИЦИ ЗА ПОСТРАДАЛЕ ОД БОМБАРДОВАЊА У НИШУ

Ниш, 25 децембра

Повереник српских ратних заробљеника у Сталагу XI Б. Мирко М. Митровић упутио је Општини нишкој новац са списком приложника заробљеника, који су дали добровољне прилоге за пострадале од бомбардовања у Нишу. Приложили су: Јован Илић, Виктор Цопф, Бора Шукљет, Никола Благојевић, Миодраг Тодоровић, Тодосије Рајковић, Љубомир Митић, Миливоје Вучић, Шасувар Исмаиловић, Милијан Бошковић, Милош Николић, Тодосије Светозаровић, Милан Пецарски, Димитрије Васиљевић, Светислав Вучић, Богомир Перић, Милош Свирчев, Радојица Рабреновић, Живојин Митровић, Станимир Поповић, Мирослав Величковић, Ђорђе Перић, Војислав Михаиловић, Милош Шутановац, Светомир Милетић, Живан Перић, Радивоје Милетић, Ненад Анчевић, Владимир Мирковић, Лазар Станкић, Радивоје Јечменић, Милош Кнежевић, Сибин Андреј, Јозеф Слаелс, Иса Станковић, Љубомир Цветковић, Александар Стојановић, Драгољуб Божић, Сава Кирилов, Милан Ристић, Јован Новитовић, Живко Пајевић, Вукадин Котлајић, Савко Радмановац, Радисав Веселиновић, Радомир Петровић, Светислав Лазаревић, Радивоје Илић, Милутин Стојковић, Грујица Костић и Радивоје Пољавић. Овај племенити гест наших заробљеника примљен је у целом Нишу необично симпатично. ***МВС.***

29. ДЕЦЕМБАР 1943.
ВЕЛИКА МАНИФЕСТАЦИЈА У НИШУ
Титова паклена намера – уништење српског народа
Министар Велибор Јонић говорио пред 10.000 грађана

Ниш, 27 децембра (телефоном)

Јуче је у Нишу на Синђелићевом тргу пред Народним позориштем одржан величанствен народни збор грађана из Ниша и околине, на коме је говорио министар просвете и вера Велибор Јонић.

Овај збор био је очита манифестација националне свести нишких грађана и на њему је на један недвосмислен начин нишко грађанство дало израза свом позитивизму и својој конструктивности, изјашњавајући се за ред и мир у земљи у смислу настојања владе Народног спаса генерала Милана Недића и осуђујући сваки рушилачки утицај несрба и одрода.

С обзиром на садашње стање Србије и српског народа, створено образовањем самозване владе Јосипа Броза-Тита, за овај збор постојало је изванредно интересовање код нишких грађана. Тако се и десило да је овај збор био посећен више но иједан народни збор од рата па наовамо. Поред претставника власти, целокупног чиновништва, свих државних и самоуправних установа и надлештава, збору су присуствовали у великом броју нишки индустријалци, трговци, занатлије и радници, затим ученици и ученице виших разреда средњих и средњестручних школа са својим директорима и свим наставницима, сви учитељи и остали просветни и јавни радници, сељаци из околних села и многе делегације из срезова Нишког округа на челу са среским начелницима и школским надзорницима.

Огромна маса света, у којој је могло бити до 10.000 душа, била је прекрила пространи трг пред Народним позориштем. Нешто пре 11 часова на зборно место је дошао министар просвете и вера Велибор Јонић у пратњи окружног претседника Градског поглаварства Јована Чемерикића, управника полиције Ђорђа Ђорђевића, команданта Српске државне страже Области нишке потпуковника Бранка Обрадовића и других угледних личности из Ниша.

Чим се министар Јонић појавио, музика Српске државне страже громко је засвирала један национални српски марш. Министра Јонић је обишао чету Српске државне страже која је била постројена испред зграде Народног позоришта и поздравио је, а затим је исто тако обишао и поздравио нишку чету обвезника Националне службе.

Претседник општине отвара збор

Тачно у 11 часова збор је отворио претседник Нишке општине Јован Чемерикић, који је у свом говору рекао:

„Отварам овај данашњи величанствени скуп, скуп од изузетног значаја у данашњим тешким приликама које наш народ преживљава. Под натуштеним небом, натуштених чела пуних бора и брига, дошли смо на данашњи скуп, дошли смо на традиционално саветовање, уобичајено

код српског народа, да се у критичним и изузетно озбиљним часовима братски посаветујемо.

Драга браћо и драге сестре, Влада народног спаса на челу са уваженом старином армиским генералом Миланом Недићем (узвици: „живео“!), та Влада у овим тешким приликама иде за тим да народ информише шта треба учинити, које мере треба предузети не би ли се ублажиле несреће у којима се српски народ налази. Због тога је и делегирала члана владе Велибора Јонића, министра просвете и вера (узвици „живео“!), чије присуство поздрављам, делегирала га је да нас у овим тешким приликама информише и да нам реално покаже пут којим у данашње време наш народ треба да иде.

Ја вас молим, саслушајте пажљиво говор министра Јонића и његове речи примите срцу.“

Поздрављен узвицима: „Живео!“, говорничко је место затим заузео министар просвете и вера Велибор Јонић који је рекао:

Говор министра Јонића

„Браћо и сестре нишлије, ово је други пут како ме претседник владе шаље вама да вам изложим ситуацију у којој се налази наш народ и наша земља. Они који су прошли пут слушали шта сам им ја говорио, морали су доћи до сазнања да сам им говорио сушту и голу истину. Ви нишлије имали сте један тужан догађај, бомбардовање Ниша. И тај догађај говори више него све речи и сви изрази. Бомбардовани сте од оних који су нас на свој рачун увели у један рат, који нама није био потребан.

Ми данас са осталим народима преживљујемо тешке и критичне тренутке. Ви пратите догађаје из штампе и ви сами доносите суд о њима. И шта видите? Видите Англоамериканце како су читаву Европу закрвили и онда је препустили њеној судбини. Ви се добро сећате како су Англоамериканци били гурнули пољски народ у један рат који му није био потребан. Обећавали су му златна брда, обећавали су му помоћ са свих страна, међутим, та помоћ није долазила ни са које стране. То се поновило са осталим народима Европе, па и са нашим народима Европе, па и са нашим народом. Англоамериканци хоће да упропасте Европу и да је поруше и није им доста што овај рат не воде својом крвљу, већ хоће да га воде крвљу других народа. Није им доста, него хоће читаву Европу да поруше и да претворе градове и села у прах и пепео. А знате ли зашто? Зато, јер је господин Рузвелт имао у својој земљи неких 15 милиона незапослених радника и да би решио питање њихове незапослености, он је њих прво мобилисао као војнике, а сада руши један град за другим у Европи да би они имали запослења у овој Европи. Зашто ти плутократско-јеврејски газдаши нису решили питање незапослености на неки други начин? Зашто они не спроводе социјалну правду, па ће онда бити посла за њих 15 милиона незапослених у њиховој земљи. Али они хоће да то питање реше на рачун других народа, а не на рачун свог капитала.“

Циљ бољшевизма- поробљавање свих народа

„И, браћо, ми ваљда видимо ту Енглеску која је целог века поповала о неком хришћанству, ми видимо ту Енглеску како хоће читаву Европу да препусти бољшевизму, овом бољшевизму који данас, да би показао лепо лице, кобајаги и он бира неког свог патријарха, пошто је претходно тај исти бољшевизам поубијао целокупно свештенство у Русији. И сви сада препуштају читав Балкан том безбожничком и рушилачком бољшевизму који нема за циљ ништа друго него да пороби ове народе и да их стави у службу једне идеологије која негира Бога и све светиње и своди човека на животињу, објављујући да је човек исто што и свака животиња, да он нема никаквих других идеала и стремљења него што су животињски инстикти.

И ви данас видите какву судбину он спрема српском народу. На челу тог балканског комунистичко-партизанског покрета налази се Хрват Јосип Броз, налази се Хрват Иван Рибар и шта ти ја знам ко се све не налази. Само Срба нема међу њима. Међу њима Србе треба да претставља, после Милоша Обилића и Карађорђа, Моша Пијаде, београдски јеврејин.

Тито српске земље дели на пет-шест покрајине

А шта ћете видети када погледате какав су устав они спремили за тај будући Балкан. Хрвати задржавају читаву своју територију, а српске земље деле се на велики пет до шест покрајина. А то је учињено зато да би се на тај начин остварио и спровео у дело онај паклени план, она паклена намера која је склопљена против српског народа да се српске земље расцепкају и тако ослабе.

Дакле, шта раде партизани када уђу у неко српско село? Они убијају виђене људе, убијају прве људе у селу, убијају учитеље и свештенике. То значи да они раде оно исто што су дахије намеравале да учине са српским народом, они раде то исто под видом неког тобожњег ослобођења српског народа. Они хоће исто што су и дахије хтеле. Да поубијају све виђене српске домаћине, не би ли остала само луда деца од седам година, и онда могу да раде шта хоће, онда кад остану само луда деца.

Дакле, са једне стране исцепкати српске земље у комаде, да српски народ не буде јединствен, а с друге стране поубијати све оно што је водећи човек, како би се паклена намера уништења српског народа могла да спроведе у дело.

Ви сте читали у новинама да је тај Тито који је сада постао маршал одлазио или слао делегацију у Каиро да би кобајаги преговарао са емигрантском владом... Том приликом они доводе у питање и Краља, али они при томе заборављају једно. Они заборављају да овде на овом тлу још има Срба, још живи српски народ. Они заборављају да је овде на овом тлу провиђење послало српском народу једног изванредног јунака и ратника генерала Милана Недића (узвици „Живео“!), који зове све Србе да се окупе око њега да бисмо осујетили ту паклену намеру која је скована против српског народа.

Бољшевизму и партизанима, рат до истраге

И зато, браћо и сестре, нека се нико не вара. Дошао је тренутак када у Србији и у српском народу могу постојати само два фронта. У једном фронту су ти међународни партизани са несрбима на челу, а други фронт то је фронт националних Срба под вођством генерала Недића. Све што је родољубиво и честито у овој земљи мора се сврстати као један човек чврсто у тај национални фронт. Све старе размирице и зађевице заборавите и баците сада у страну, јер сада нема времена да се Срби гложе и расправљају. Сви морамо имати на уму само оно наше гесло: „Само слога Србина спасава“. Јер, браћо, нису још сва искушења прошла. Ко зна шта још чека српски народ. Да бисмо свима тим искушењима одолели, да бисмо остали живи, да би српски народ остао жив, све оно што је здраво и национално у њему мора бити сврстано у чврсте редове. Бољшевизму и партизанима морамо огласити рат до истраге. Или ми њих морамо утаманити, или они нас. Треће је немогуће.

Браћо моја, сви ми данас морамо бити јунаци. Али јунаштво данашњег времена не састоји се у томе да се одлази у шуму и одатле тражи некакво ослобођење, него је данас јунаштво остати у дому, у селу и у граду, и одржати мир и ред. То је данас највеће јунаштво. Јер сви ми који смо данас у редовима генерала Милана Недића не дамо никоме да буде већи националиста или већи јунак од нас. Лако је било министровати у мирно време. Али министровати данас значи узети на себе, на своја леђа, крст свог народа. И, као што смо ми следбеници генерала Недића, узели на своја плећа, крст мученишта свог народа тако исто морате и ви да понесете своје време, морате бити чврсти, поуздани, сложни и јединствени, и, ако Бог да, онда ћемо доживети боље дане.

Од нас зависи колика ће и каква бити Србија

Сваки државник проповеда у својој земљи мир и ред, проповеда правду и дисциплину. И, браћо моја, од тога колико ће Срби бити сложни, од тога колико ћемо нашу земљу очистити од туђина који под видом партизана хоће уништење српског народа, од тога зависи колика ће и каква бити држава Срба. Нека се код других, ако хоће, заводи немир и неред, код нас мора бити ред и мир, јер смо доста жртава дали. Сви ми, који смо у влади генерала Недића чврсто верујемо у животну снагу српског народа, чврсто верујемо да ће цео српски народ послушати позив генерала Недића и да ће српски народ из овог рата изићи сам и чврсте воље. Живео српски народ!“

Крај говора министра Јонића био је поздрављен узвицима: „Живео!“. После тога је у име нишких занатлија говорио Риста Јовановић, столар, који је подвукао национални став нишких занатлија. После њега говорио је у име свог сталежа Драги Милосављевић, трговац. Збор је закључио претседник Градског поглаварства Јован Чемерикић.

У 14 часова министар Јонић одржао је предавање за све наставнике средњих, стручних и основних школа и ученике и ученице виших разреда у позоришној дворани.

1944.

11. ЈАНУАР 1944.
ДО САДА ЈЕ НИШКИМ СТРАДАЛНИЦИМА ПОДЕЉЕНО 13 МИЛИОНА ДИНАРА

Још од првога дана несреће која је задесила Ниш од бомбардовања Англо-американаца 20 октобра прошле године, акција Српске владе, Окружног начелства, Градског поглаварства, Црвеног Крста и других хуманих установа постарале су се да се за прво време обезбеди исхрана и кров над главом пострадалим нишким породицама. Сада пак одобрена је замашна сума од 10 милиона динара која је скупљена од продаје марака. Подела помоћи извршена је на Туцин-дан у згради нишког Поглаварства где су се искупиле породице пострадалих. Окружни начелник Младеновић одржао је том приликом говор у коме је нагласио да је српска влада на челу са генералом Недићем одмах предузела најхитније мере да се несрећа Ниша колико толико ублажи. После тога је говорио претседник Општине Јован Чемерикић који је нагласио да ова сума новаца долази као помоћ пострадалима, али да она не утиче на право пострадалих у погледу ратне оштете.

Затим, је приступљено подели помоћи. Помогнуте су 262 породице, од којих 47 којима су куће потпуно порушене, 178 породица којима су куће делимично порушене и 37 сиромашних породица које су становале у изнајмљеним зградама које су порушене.

Рачунајући да је одмах по несрећи Српска влада упутила своју прву помоћ од 500.000 динара преко свога делегата министра Јосифа Костића, да је нишки Црвени Крст поделио помоћ од 1.100,000 динара, да је Фелдкомандатура дала помоћ у износу од 200.000 динара и других добровољних прилога, до сада је нишкој сиротињи која је погођена од бомбардовања подељено у новцу на име помоћи близу 13.000,000 динара, не рачунајући помоћ у становима, храни, одећи и обући.

14. ЈАНУАР 1944.
ЧЕТИРИ ЧИНОВНИКА ОДЕЉЕЊА ЗА ИСХРАНУ ОСУЂЕНА

Ниш, 13 јануара

Пред кривичним већем тројице (Вуковић-Манић-Вељковић – записничар Даринка Грујић) овдашњег Окружног суда одржан је претрес и изречена пресуда чиновницима Одељења за исхрану овдашњег Градског поглаварства и чиновницима Општине који су на мерењу закидали брашно потрошачима и неколико стотина килограма међусобно поделили.

Сви окривљени су признали своја дела, али су се бранили да нису знали да чине незакониту радњу, јер су сматрали да имају право на брашно које су – уштедели.

У току поступка саслушан је и Радисав Петковић, који је у времену извршења дела био на положају начелника Одељења за исхрану. Он је изјавио да је чиновницима Одељења или појединих реона било дозвољено да правдају 100 кг. добијеног брашна са 99 килограма тј. имали су 1% на растур. То је у почетку ишло на штету одељења, а касније на штету потрошача. Од тог 1 од сто 0,60 од сто им се рачунало на страни растур, а 0,40 од сто је требало да, ако могу, покупе, просеју и пријаве Одељењу. Те количине су се засебно књижиле и раздавале сиротињи бесплатно. Међутим, реонски чиновници нису били дужни да по сваку цену ових 0,40 од 1 од сто прикупе. То је остављено њиховој умешности.

По завршеном доказном поступку државни тужилац је рекао да и, када би се брашно тако идеално делило да целокупна количина од оног 1 од сто за растур остане реону, ипак, то не би ни из далека било онолико колико су чиновници међу собом поделили. Значи, да су то они морали на други начин да реше. То су чинили кривим мерењем, јер су потрошачима урачунавали и тежину суда, џака и то у тежину брашна. На тај начин су оштетили грађане, и то махом сиромашне, што је свакако несоцијално, нарочито у овим временима. На крају је државни тужилац захтевао да суд окривљене примерно казни.

Адвокати одбране: Денчић, Мих. Димитријевић, Јаша Михајловић, Радован Димитријевић, Карацић, М. Јовановић, Ново Вукелић и окривљени Вукадин Цунић, општински службеник, сам за себе, пошто његов адвокат Спира Гроздановић није био присутан. Николић, Поповић и Цунић су одговарали само зато што су куповали брашно које су остали окривљени прибавили на незаконит начин, али је утврђено да они за то нису знали.

На крају је донета пресуда којом су Милан Костић, Миливоје Жижовић, Сава Мишковић и Александар Манић оглашени кривим и осуђени на издржавање затвора: прва двојица од по 4 месеца, а остали по 8 месеци. Чедомир Николић, Милутин Поповић и Вукадин Цунић ослобођени су.

М. Симић

14. ЈАНУАР 1944.
УСПЕХ ЈЕДНЕ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ

Ниш, 13 јануара

Моравско народно позориште оживело је на својој сцени један типично морално-поучни позоришни комад из француске романтичне књижевности. Реч је о комаду „Мајчин благослов“ од Адолфа д Енерија и Гистава Лемоена. Иако комад обрађује одломке из живота Савојаца, ипак има много сличности са нашим животом, нашим приликама и нашим менталитетом, због чега нам је присан и приступачан. Најснажније је у свему деловала основна мисао комада садржана у поштењу, честитости и довитљивости сиромашних брђана. Као ореол над свима догађајима у комаду лебди поштовање родитеља и њихових завета, поштовање једног утврђеног реда честитости и праведности.

Савесна и зналачка режија старог мајстора Јосипа Србдановића је овај комад приближила нашој средини. Уједначена глума је оживела ситуације и оваплотила карактере. Пријатно изненађење за нашу позоришну публику био је наступ новоангажоване чланице Нишког народног позоришта г-це Љубице Илић, која је врло суптилно и осећајно тумачила улогу младе Марије. Са много нежности је тумачила улогу мајке г-ђа Ковачевић, док је Стеван Јовановић, као отац, имао неколико узбудљивих, драмски врло јаких момената. Много ведрине у комад је унео Димитрије Влајић. Г-ђа Злата Стојчевић савладала је мајсторски своју улогу и глумачки и певачки. Улогу моркиза – интриганта пластично је дао Душан Цветковић.

Суптилну музику интерпретирао је оркестар Српске државне страже под сигурном руком капелника Србољуба Цветковића.

Комад „*Мајчин благослов*“ је оставио видног трага у културном животу Ниша.

20. ЈАНУАР 1944.
ПРИЛОЗИ ИЗБЕГЛИЧКОМ ДОМУ У НИШУ

Ниш, 19 јануара

Српском избегличком дому у Нишу приложили су на дан славе Дома домаћин славе Станка Драго Ристића, индустријалца, поред припреме за славу 5 м. платна у боји; Чедомир Стаменковић 10 кг. пекмеза од шљива; Ђорђе Станковић, трговац, 120 кесица слаткиша. У новцу су приложили: по три хиљаде динара: Друштво „Српска мајка“ и Зојић, трговац. По хиљаду динара: министар просвете Велибор Јонић; Радмила Воје Ђорђевића; Ленка Ћермилов; Босиљка Гирић; Драгомир Миловановић, трговац и гђа дра Н. Ђукинића; Душица Живановић. По сто динара: Бранко Обрадовић и Првослав Николић.

Управа избегличког дома у Нишу као и Комесаријат за избеглице најтоплије захваљује племенитим приложницима.

2. ФЕБРУАР 1944.
ПОБЕДА – МОМЧИЛО (ЛЕСКОВАЦ) 7:1 (3:0)

Ниш, 1 фебруара

Овде је гостовао СК Момчило из Лесковца и одиграо пријатељску утакмицу против Победе. Резултат од 7:1 за нишлије говори о њиховој великој надмоћности, како реализаторској тако и теренској. Голове су дали за Победу Мирко Марковић 4, Буда Гојковић 2 и Ранкин 1, а за Момчила лево крило.

6. ФЕБРУАР 1944.
ИНСПЕКЦИЈА ДХБ У НИШУ

Ниш, 5 фебруара

Претседник Контролног одбора Државне хипотекарне банке др Милан Јовић професор Београдског универзитета, који врло често по званичној дужности обилази банчине филијале, приликом свог последњег боравка у Нишу дао је упутства особљу Државне хипотекарне банке у погледу политичког владања, истичући потребу најлојалнијег става у данашњим приликама и указивања свесрдне помоћи влади Народног спаса у њеном родољубивом подухвату.

СМ.

9. ФЕБРУАР 1944.
НОВИ ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК

Ниш, 8 фебруара

Одлуком претседника Министарског савета и министра унутрашњих послова армиског генерала Милана Недића, постављен је за окружног начелника у Нишу Јован Барјактаревић, професор богословије.

Рођен у породици која је и презиме добила по томе што је од Вожда Карађорђа, због показане храбрости и учествовања у устанку, добила барјак. Нови окружни начелник припада оној црногорској генерацији која је једино у заједници са Србијом гледала спас.

Основну и средњу школу завршио је Барјактаревић у свом родном месту, а потом студирао теологију у Београду. Као свршени теолог добио је место професора богословије у Битољу.

Пре наше катастрофе узимао је учешћа у јавном и политичком животу, трудећи се да личним примером покаже како се живи и ради за Отаџбину. Комунистичка неман, која је одмах после рата, угрозила ужу Србију, довела је Јована Барјактаревића у редове српских добровољаца. Борећи се активно против партизанског олоша, он је стизао и да, својим изузетним говорничким даром, убеђује народ вароши и села у потребу окупљања под заставу Милана Недића.

На положај окружног начелника професор Барјактаревић долази са дужности просветара Петог добровољачког пука.

11. ФЕБРУАР 1944.
ЖИВОТИЋЕВА ДРАМА НА НИШКОЈ СЦЕНИ

Ниш, 10 фебруара

Наш познати и популарни глумац Душан Животић приредио је нишкој публици врло интересантно изненађење драматизацијом познате и узбудљиве Веселиновићеве приповетке *„Луда Велинка“*. Као добар позоришни рутинер, Животић је из приповетке извукао вешто све драмске моменте и обрте, гарнирајући суморни штимунг ведрим и распеваним фолклором. Ова драматизација добила је на нишкој сцени врло успело остварење, благодарећи такође одличној режији Јосифа Срдановића, као и срећној подели улога. Музика Стевана Шијачког дала је читавом приказу убедљиве акценте, који су још више подигли ниво приказа.

Врло сложену улогу несрећне мајке Велинке успешно је дала Зора Црногорчевић, тако да је њена глума освојила гледалиште. Поред ње нарочито су се истакли: Перишић (Филип), Татић (Попа), Илићева (Пава), а у другом плану Јовановић, Митић и Бачић.

МВС.

15. ФЕБРУАР 1944.
ОТВАРАЊЕ ЗЕМЉИШНИХ КЊИГА У НИШУ

Министар правде наредио је да се на дан 1 марта 1944. године код Среског суда у Нишу отворе земљишне књиге за катастарске општине: Ниш и Нишка Бања, и да се од тога дана поведе поступак за исправљање земљишних књига. За рекламацију одређен је рок до 1 септембра о. г. закључно.

До тога дана морају заинтересовани да поднесу своје пријаве, којима на основу права стечених пре отварања земљишних књига траже промену уписа у новооснованим земљишним књигама, или којима траже пренос својих права из интабулационих књига у новоосноване земљишне књиге. Последица пропуштања овог рока је губитак права на остварење захтева.

18. ФЕБРУАР 1944.
ПРИРЕДБА ОБВЕЗНИКА НС ИЗ НИША

Ниш, 17 фебруара

Као што се очекивало интересовање за приредбу обвезника Националне службе из Ниша, која ће се одржати 20 о. м. у 17.30 часова у дворани Коларчеве задужбине, необично је велико. Програм је припремљен врло пажљиво. Учествује око 100 талентованих омладинаца, решених да заложе све своје снаге и покажу колико су нишки обвезници НС напредовали у сваком погледу.

У првом делу предавања хор обвезника певаће песме: „*Ој Србијо*“, „*Зорина химна*“, „*Сен ден*“. Затим, ће бити изведене драматизације песама Војислава Илића: „*Војничко писмо*“ и „*Пећина на Руднику*“ и инсценација „На Липару“. У другом делу : тамбурашки оркестар НС, илустрована досетка, хор пева обвезнички марш „*Ашов на раме*“, “*Женско срце*“ - скеч „*Лумпацијус*“, хавајски трио. У завршном делу приказује се обвезничко посело у коме се певају хорске и народне песме.

Групу омладинаца из Ниша предводи окружни референт Владимир Бибовић. Конферанса је поверена обвезнику Првославу Поповићу. Хором диригује Боривоје Петровић, а тамбурашким оркестром Драгутин Радосављевић.

19. ФЕБРУАР 1944.
ПОСЕЛО ОБВЕЗНИКА НС ИЗ НИША

У недељу 20 овог месеца у 17.30 часова, у великој дворани Коларчеве задужбине, одржаће једно посело омладинци – обвезници НС из Ниша, који су дошли у Београд да прикажу својим друговима и београђанима резултат свог напорног рада.

Нишки обвезници Националне службе нису непознати. Својим савесним и марљивим радом заслужили су свако признање. Овим поселом обвезници ће показати да се поред свога редовног рада, у слободним часовима баве и духовним васпитањем. На концерту у Коларчевој сали они ће претставити један дан на радилишту. Карте за концерт могу се добити на благајни Коларчеве задужбине.

22. ФЕБРУАР 1944.
УСПЕХ НИШКИХ ОБВЕЗНИКА НС У БЕОГРАДУ

Ниш, 21 фебруара

У недељу 20 о. м. одржала је нишка радна група Националне службе успело обвезничко посело. Били су присутни министар рада социјалног старања и народног здравља Танасије Динић, руковалац НС професор Милорад Марчетић, изасланик Немачке радне групе виши радни вођа Сеп Прагер и његов помоћник Вернер, велики број обвезника и грађанство.

Омладинци из Ниша кроз рецитације, хорске песме и забавни програм показали су да се у Националној служби не ради само физички, већ да се у њој поклања велика пажња и културно-просветној и национално-васпитној акцији.

У току извођења програма нарочито је узбудљиво и са много лепоте приказано „*Војничко писмо.*“ Хор је био врло добар, а тамбурашки оркестар изванредан с певачима какви се ретко чују. Публику су нарочито одушевили обвезнички маршеви, компоновани на самом радилишту.

Посело обвезника из Ниша дало нам је праву слику ових омладинаца: пуни полета пожртвовани и вредни. Пружена је убедљива слика једног дана међу обвезницима кад они састављају програм за своју личну разоноду. А тај је програм живо прожет национализмом којим се град Ниш толико пута одликовао.

25. ФЕБРУАР 1944.
ТРИ ПРЕМИЈЕРЕ У НИШУ
Владета Драгутиновић гостује као редитељ

Ниш, 24 фебруара

Од пре извесног времена борави у Нишу, као гост, драмски првак и редитељ Српског народног позоришта у Београду Владета Драгутиновић, који за све време свога бављења у Нишу интензивно ради са драмским ансамблом Моравског народног позоришта, о чијим се глумачким способностима он изражава врло лукаво.

Као искусан редитељ са великом рутином и позоришном културом, Драгутиновић је овде већ спремио два позоришна комада који су у Београду изведени са великим успехом. Трифковићеву „Избирачицу“ и Плаутове „Менехме.“ „Избирачица“ је приказана у Нишу први пут у уторак 22 о. м. са огромним успехом, а премијера „Менехма“ биће у уторак 29 о. м.

За почетак марта (у уторак 7) спрема Драгутиновић домаће позоришно дело „Сензационална репортажа“ од Боре Кесића, чија је комедија „Баук“ доживела велики успех у „Централи за хумор“. Нова Кесићева комедија очекује се овде са разумљивим интересовањем, пошто је њена радња узета из новинарског живота Београда, и пошто се она први пут изводи баш на нишкој сцени.

Очигледно задовољан интерпретаторским способностима овдашњег драмског ансамбла, Драгутиновић са много љубави, увек неуморан и зналачки предан редитељском послу, ради у позоришној кући на Синђелићевом тргу. Нишка позоришна публика са живим интересовањем и нестрпљењем очекује будуће две премијере, унапред уверена да је успех обезбеђен благодарећи способностима Владете Драгутиновића.

МВС.

27. ФЕБРУАР 1944.
БУЏЕТ ОКРУГА НИШКОГ

Житковац, 26 фебруара

Буџет Округа нишког за 1944. годину износи укупно 36.200,000 динара. Од ове суме предвиђено је на опште-управну струку 2.328,000, пољопривредну 1.090,000, ветеринску 140.000, шумарску 1.035,000, просветну 10.990,000, техничку 10.760,000, социјално-здравствену 1.244,000, на здравствене установе 4.222,000, финансиску струку 3.450,000 и привредну струку 142.000 динара. Буџетска резерва износи 819.000 динара. ***БШ***

27. ФЕБРУАР 1944.
НОВИ НАЧЕЛНИК ОКРУГА НИШКОГ ПРОФ. ЈОВАН БАРЈАКТАРЕВИЋ ПРИМИО ДУЖНОСТ

У понедељак 21 о. м. примио је дужност новопостављени начелник Округа нишког проф. Јован Барјактаревић. Приликом преузимања дужности, новог начелника претставио је свим чиновницима, помоћник окружног начелника С. П. Поповић па је затим, начелник Барјактаревић свим присутним чиновницима одржао говор у ком је између осталог рекао:

„Преузимајући дужност као ваш нови начелник, ја вам пре свега испоручујем поздраве претседника српске владе армиског генерала Милана Недића, који вас моли да ме примите искрено и с љубављу, као брата, и да ми укажете своје поверење и дате пуну подршку на успостављању и консолидовању прилика у Нишком округу. Покажите и сада свој досадашњи истрајан рад, како би се удруженим снагама могли супротставити свима неприликама и сваком непријатељу.

Мој став и моја борба су јасни. Већ пуне три године како носим сиву српску униформу и водим наметнуту борбу против највећег непријатеља српског народа – комунизма. Не долазим на ово место положаја ради, већ дужности ради како би што више могао да помогнем и да послужим српском народу и намученој отаџбини. То нека буде и ваш став, дужност и обавеза, и нека вас не интересују све оне ствари које нису српске. Неутралце и дволичне нећу: нико не може да седи на две столице, да једним оком гледа у земљу, а другим у небо. То су кукавице а не Срби.

Ви свој посао и дужности познајете и молим вас да на њима наставите и истрајете, а моја подршка и помоћ неће изостати. Само на новим темељима у које се морамо узидати, створићемо нову, велику Србију. Са своје стране, ја желим да у овом дому међу свима вама влада братска, српска љубав и међусобно поверење.“

Крај говора Окружног начелника Барјактаревића поздрављен је спонтаним клицањем генералу Недићу и Србији, па је затим помоћник окружног начелника Славољуб Поповић у краћем говору подвукао националну исправност чиновника Окружног начелства од његовог образовања до данас. После тога сви чиновници су претстављени начелнику проф. Барјактаревићу.

3. МАРТ 1944.
УСПЕХ ТРИФКОВИЋЕВЕ „ИЗБИРАЧИЦЕ“ У НИШУ
Гостовање редитеља Владете Драгутиновића

Ниш, 2 марта

За благодарну и захвалну нишку позоришну публику месец фебруар претстављао је максимум задовољства напора који је управа Моравског народног позоришта учинила да је задовољи. За ту публику није могло бити већег и пријатнијег изненађења него када се почетком фебруара, дознало да у позориште долази првак београдске драме и њен редитељ Владета Драгутиновић, и да ће у Нишу остати месец дана на гостовању. Уколико се више приближавао дан прве његове режиске премијере, прве претставе Трифковићеве „*Избирачице*“, утолико је публика била нестрпљивија. Није онда чудо што су четири дана пре премијере овог комада све карте биле распродате. Исти случај поновио се са репризом у суботу 26. о. м.

Драгутиновићева „*Избирачица*“ (ово кажемо с правом јер је тек у његовој обради, режији и замисли могла да живи толико времена на сцени првог нашег позоришта у Београду) претставља прави уметнички догађај у Нишу. Успех тога комада на нишкој сцени нимало није изостао иза оног у Београду и још се једнако о томе препричава код овдашње позоришне публике. Из тих ласкавих коментара назиру се следећи моменти у режији госта из Београда: промишљена и срећна подела улога, затим савршена дикција (текст без суфлера) сјајно хармонизовање свих елемената који су дали бриљантну јачину. Музика, балет, менует и „*Српкиња*“, хорови и складан декор, град позоришног сликара Вороцњенка, све ове поменутости укусно сливене у једну уметничку целину пружиле су убедљив доказ редитељеве рутине, утанчана укуса, еластичног духа широке културе, живе уметничке маште и стваралачке интелигенције.

Тумачење улога, које знатно варирају у својим карактерима ишло је сигурно линијом пажљиво схваћених и примљених редитељевих упутстава. Ансамбл сцене јасно су документовале вештог и умешног редитеља, који све конце детаља игре држи чврсто у својим рукама. Сви глумци од оних у првом плану па до слуге, дали су пуну меру и осећање по себе за успех целине. Три просилаца: Ковачевић, Влајић и Сланина успешно је ужљебило своју бидермајерску галантерију у сенчењима игре трију удавача: гђе Миладиновић, Илић и Татић. Квартет старе екипе: г-ђе Ђоковић и Грујић, Кујунџић и Ђоковић, допунио је слуга Јован М. Стојановић у овом одличном приказу Трифковићеве комедије.

С огромном радозналошћу и живим интересовањем публика очекује наредне премијере у режији београдског госта: Плаутове „Менехме“ и „Сензационалну репортажу“ од Боре Кесића.

Марко В. Симић

6. МАРТ 1944.
ПРВИ НАШ КОМАД ИЗ НОВИНАРСКОГ ЖИВОТА
Премијера другог Кесићевог комада у Нишу

Ниш, 5 марта

Почетком ове позоришне сезоне приказан је у „Централи за хумор“ први Кесићев комад „*Баук*“ који је потпуно успео и код публике и код критике. То је била комедија из спортског живота, дакле прва ствар те врсте код нас. Овога пута Кесић, у својој новој комедији која је написана пре „Баука“, опет узима материјал из средине која још ни једном нашем позоришном писцу није послужила као грађа. Главне личности нове Кесићеве комедије „*Сензационална репортажа*“, која се сутра први пут приказује у Народном позоришту у Нишу, у режији познатог београдског редитеља Владете Драгутиновића (он се већ месец дана налази на гостовању у Нишу) јесу новинари. Комедија почиње у редакцији, да би се завршила у једној вили у околини Београда. Иако и сам новинар, Кесић је са мало сатире приказао новинарски живот, али ипак његов главни јунак Миодраг Петровић, репортер дневног листа „Јутро“, у основи је позната личност. Сатира се исто тако у јачој мери простире на један слој београдског друштва, који је ту сатиру сасвим заслужио.

У Нишу су сви глумци са великим симпатијама примили ово дело и са великом пажњом га студирали. Поред тога, управник позоришта у Нишу К. Атанасијевић није жалио труда да ова домаћа премијера која је требало да се прикаже у Београду још прошле године, пре „Баука“, испадне што боље. Тако је за улогу тенора на премијери ангажован члан београдске опере Милан Тимотић, који ће дан доцније имати свој солистички концерт у Нишу.

Од писца, који долази у Ниш да би присуствовао премијери овог другог комада, добили смо само једну реченицу: „Верујем у успех, јер су и редитељ и извођачи уложили велики труд.“

14. МАРТ 1944.
„МЕНЕХМИ“ СУ НА НИШКОЈ ПОЗОРНИЦИ ДАВАНИ БЕЗ ИНТЕРМЕДА

Ниш, 13 марта

Нишка позоришна публика уведена је у „*Менехме*“ једном сажетом уводном речју о древном римском и јелинском театру. Приликом приказивања ове комедије од Тита Макција Плаута, публика је већ при доласку у гледалиште задовољила своју радозналост првим визуелним утиском тако да је са много интересовања пратила извођење ове духовите комедије у оквиру оригиналне и зналачке концепције госта редитеља Владете Драгутиновића. После ванредно успеле „*Избирачице*“ Драгутиновић је поново код нишке публике убедљиво афирмирао свој редитељски укус и смисао за савршено познавање позоришта из разних доба разних стилова и облика.

Уместо свакодневне гвоздене и плишане завесе, на коју се публика навикла сада се налазила завеса древног римског театра звана „велум“ (црвена са жутим звездама) а уместо портала око „уста“ позорнице публика је гледала прави антички портал римског театра. Визуелном утиску следовао је и аудитивни пролог који је казивао сам редитељ одличном дикцијом и широким гестовима које је Римљанину диктовао његов свакодневни „химатион“ (огртач).

Казивач пролога упознао је публику са фабулом и радњом Плаутове комедије. Тако је радозналост публике била подигнута на један степен више, нарочито кад се подигао „велум“ и када се указала друга, тамно зелена завеса звана „сипарнум“ пред којом су се у римском театру изводили интермеци, миме и балет. За разлику од монтаже ове комедије у Београду, на нишкој сцени изостале су интермеди и миме, док су три играчице уз „васионску“ музику изводиле најављивање чинова. Визуелни и аудитивни утисак ујединили су се када се подигао „сипариум“ и комад отпочео монологом Пеникула (Перишић), да би се затим одмах развио занимљив заплет око два брата близанца који својом сличношћу уносе збрку.

Редитељ Драгутиновић још пред премијеру у Београду најавио је: „Не дирати антички Рим. Покушати реконструкцију једне античке претставе, претставе на основу докумената.“ Премијера у Нишу, по својој сценској и декорској монтажи скоро је истоветна са оном у Београду, и дала је не само декор античке сцене (рад позоришног сликара Н. Моргунсика), већ и сав њен архитектонски склоп Античкој концепцији. Редитељ је подредио и тумачења глумаца који су дали своју пуну меру. Ипак, нарочито треба истаћи Милу Радосављевић која је свакако била најбоља, у улози Еротије. Са пуно талента и глумачког смисла она је врло оригинално приказала ову римску жену. Поред ње истакли су се нарочито Перишић (Пеникуло) и Татић (Месеније).

МС.

19. МАРТ 1944.

ПРОСЛАВА ДВОГОДИШЊИЦЕ РАДА НИШКЕ РАДНЕ ГРУПЕ НС

Ниш, 18 марта

Нишка радна група Националне службе прославила је 18. о. м. у дворани Народног позоришта своје велико посело поводом двогодишњице свога активног рада на привредној и културно-просветној обнови града Ниша.

Прослави су присуствовали претставници немачких власти, изасланик помоћника министра рада и руковаоца Националне службе санитетски пуковник Најдановић, затим окружни начелник Барјактаревић, обласни командант потпуковник Станковић, претседник Нишке општине Чемерикић, заменик управника полиције Живановић, окружни референт НС Бибовић, велики број нишког грађанства и омладине.

Пре почетка посела одржао је окружни референт НС Бибовић говор, у коме је изнео резултате које је постигла месна Национална служба у току свога двогодишњег рада. Тако су нишки обвезници од дана оснивања прве самосталне чете, па до данас, били заузети подизањем одбрамбеног насипа уз реку Нишаву, затим на изградњи двеју деоница потпуно новог корита Габровачке реке, као и на сакупљању лековитог биља. Своју високу хуманост и социјалност показали су приликом бомбардовања Ниша, када су спасли 120 живота од сигурне смрти. Извршујући ове послове, обвезници су ископали 46.503 метара земље употребивши на то 186,12 радних часова. Обвезници нишке радне групе били су у истој мери активни и на културно-просветном и национално-васпитном пољу. Они су одржали у Нишу неколико врло успелих посела у духу своје идеологије, употребивши приход за помоћ нашим заробљеницима, пострадалим од бомбардовања и сиромашним обвезницима.

После одржаног говора обвезници нишке радне групе предали су нишком окружном референту Бибовићу, у знак захвалности за његов несебичан и пожртвован рад, укусно израђену споменицу. Обвезници су затим приредили посело, које је било састављено из великог броја хорских песама, рецитација и музичких тачака. Посело је, као и до сада, оставило врло леп утисак на нишко грађанство.

19. МАРТ 1944.

САБИРНА АКЦИЈА ЗА ФОНД ГЕНЕРАЛА НЕДИЋА У ОКРУГУ НИШКОМ

Ниш, 18 марта

На име сабирне акције за Фонд генерала Недића у Округу нишком стигле су ове суме: Алексинац 201.335 динара, Ниш 161.357,50 динара, Житковац 24.715 динара, Бела Паланка 7.770 динара, Кнез-село 4.364 динара. Почасни сарадник СРЗ из Београда сакупио је од својих другова радника 6.490 динара.

19. МАРТ 1944.
ПОЗОРИШНИ КОМАД ИЗ НОВИНАРСКОГ ЖИВОТА
Успех „Сензационалне репортаже“ Боре Кесића у Нишу

Ниш, 18. марта

На нишкој позорници приказан је пре неколико дана један нови комад из домаће драмске књижевности „*Сензационална репортажа*“ од Боре Кесића. Аутор је успео да се афирмира као озбиљан драмски писац тако да се без бојазни може казати да ово дело не претставља само неку уобичајену новину већ има све квалитете једног комада чија је вредност обезбеђена за дуже време. Поред несумњиве књижевне вредности, ова драма претставља и интересантност за нашу публику, пошто је радња узета из новинарског живота и приказује верно и зналачки односе у овом позиву, нарочито конкурентску борбу између новинарских предузећа. Кесићу је ово свакако било олакшано и тиме што је он сам један од наших познатих новинара и што је одлично познавао прилике које ту владају.

Због једне сензационалне вести из наших виших кругова, коју је донео лист „Јутро“ настаје закулисна борба између овога и конкурентског листа „Новости“. То доводи до најинтересантнијих заплета у драми, тако да се напослетку ствар завршава браком између уредника, који је донео сензационалну вест и богате девојке која је била предмет велике сензације. Заплети су изведени заиста мајсторски, а нарочито се мора истаћи да аутор одлично познаје сцену, тако да у том погледу заслужује свако признање. Ауторов таленат истиче се нарочито у последњем чину, где психолошки односи доводе публику до великих емоција.

О успеху на који је „Сензационална репортажа“ наишла код публике доста је рећи само толико да је ретко који комад тако добро, управо тако одушевљено примљен код публике. То аутору може да служи на част а нама да улије наде да ово неће бити последње међу књижевним делима Боре Кесића. Поред тога уверени смо да ће се приказивање овог комада проширити на све наше позорнице па и на београдску. Режија Владете Драгутиновића била је беспрекорна. Он је тачно ушао у идеју комада и стварност београдског друштва.

Глумци су такође дали све од себе. Нарочито треба истаћи Бранка Ђорђевића, који је верно приказао главног уредника Васу Костића, затим Драгутина Тодића у улози репортера Миодрага Петровића, Милу Радосављевић, Олгу Стојадиновић, Десимира Перишића, Блашка Дишљенковића и Димитрија Влајића. И остали су били на висини. Милан Тимотић у улози тенора освојио је нишку публику. Буран аплауз и срдачно одушевљење пратили су извођење ове комедије, а аутор и редитељ изазвани су пред завесу. Овом претставом завршено је гостовање Владете Драгутиновића као редитеља у Нишу, где је за месец дана учинио толико да је оставио видног трага. После претставе чланови позоришта приредили су вечеру своме управнику, пошто се тога дана навршило тачно две године његовог управниковања. ***НП***

22. МАРТ 1944.
ЈЕДНА ДУША, ЈЕДНА МИСАО И ЈЕДНА ПОЛИТИКА
Предавање окружног начелника Јована Барјактаревића у Нишу

Ниш, 21 марта

Окружни начелник Округа нишког професор Јован Барјактаревић одржао је у дворани Моравског народног позоришта у Нишу предавање о најактуелнијим догађајима данашњице. Предавање је било одлично посећено и често прекидано дуготрајним одобравањем. У свом предавању које је трајало више од једног часа, начелник Барјактаревић је, између осталог, рекао: „Ми се данас налазимо пред великим, одговорним задатком: да остатке нашег народног организма сачувамо и оспособимо за циљеве који му преостају, и то у најтеже дане наше националне историје.“

Затим се начелник Барјактаревић у неколико речи осврнуо на овај општи вртлог у свету у коме витлају идеолошке ветрометине, па је наставио: „Желим да овде пред вама и са вама пратим тај зао дух који нас је довео до ове несреће. Тај дух је интернационални, дух комунизма и бољшевизма. Ма у ком облику се он појавио, то је увек само један исти дух, и њему је жеља да онемогући духовно јединство нашег народа. Тај дух интернационални, ненационални, туђински, јеврејски, унео је у наш народ пометњу, велику збрку појмова искористивши несрећу великог руског народа, везујући своју комунистичку борбу за словенску Русију.”

У даљем току свог излагања начелник Барјактаревић је најпре утврдио да нас је тај дух, преко плаћеничких агената, бацио у рат у пропаст, 27 март је потпуно дело тог духа. Затим је рекао: „Па и после свега тога, када смо преживели све недаће, још има људи који не могу да схвате потребу једног одређеног политичког става и историских услова животног опстанка народа као целине и појединца као члана те зајединце. Пре рата са тробојкама бунили су земљу и одбацили пакт. Тада су часни људи, видећи омладину како се национално одушевљава, веровали да је она нашла свој прави пут и нису видели да је њоме био овладао онај дух.“

После свестране анализе догађаја који су следовали после наше катастрофе, професор Барјактаревић је наставио: „Данас се поставља питање интернационалног или националног фронта... Борба треба да буде поштена и отворена. Ми водимо поштену борбу, а непоштену борбу воде они који живе по градовима, примају плате, раде под окриљем генерала Недића, али га не помажу него чак и одмажу. Та дволичност и неискреност је штетна по интерес и напредак српског народа. Ко може да се буса у прса, да ради за интерес Српства ако ради ствари које су штетне за Српство?!“

Своје предавање начелник Барјактаревић је завршио речима: „Генерал Недић и ми, који му следујемо, схватамо да је народ један организам, да сви сталежи сачињавају велико народно тело. Када је народ један организам, једно биће, онда у том организму треба да буде једна душа, једна мисао и једна политика. Нека међу свима влада љубав и правичност. У садашњим приликама сви ми морамо да прегнемо свим својим снагама и да дамо све што је могуће од наших напора, како више не би пала ни једна српска глава. Ако у томе успемо, онда значи да смо паметно радили и да смо постигли циљ у данашњим тешким временима.“

31. МАРТ 1944.
НОВИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ

Београд, 30 марта

На дан 30 марта ове године у 10 часова, нападнут је Ниш од англоамеричких бомбардера. Бачене су експлозивне, запаљиве и фосфорне бомбе. Људске и материјалне жртве су незнатне.

Још се нису охладиле хумке ни првих 250 жртава англоамеричког терористичког напада на Ниш, а сада је дошао нови терористички напад и пале су нове жртве. То је за српски народ ново сведочанство „пријатељства“ Англоамериканаца, који су нас не само гурнули у ратни понос и својом отровном агитацијом преко радија допринели да многе хиљаде српских домова буду завијени у црно. Овај нови варварски напад отвориће очи и последњим нашим англофилским заслепљеним занешењацима. Чему српски народ има да се нада од оних који су после свесног упропашћавања наше земље певали сиренске песме о својој тобожњој борби за слободу малих народа?

То су исти они Англоамериканци који су баш дали свечану обавезу Краљу Петру да ће васпоставити интегритет његове бивше државе, да ће му вратити престо и сва суверена права, а сада, уместо да остану доследни датој обавези, они врше притисак на Краља Петра да капитулира пред Титом пред оним који је детронирао тога Краља и разрешио његову власт, а у међувремену извршио масован покољ српског живља. Томе истом Титу, који сада тражи да приграби и злато бивше Југославије, Черчил је обећао сваку могућу помоћ да би наставио клање Срба и загосподарио над српским народом, који је на својој кожи већ искусио најстрашније, свирепости црвеног терора и против кога се бори и бориће се свим својим снагама. Енглези су дакле делом доказали да им је штићеник Москве Јосип Броз Тито милији и пречи него цео српски народ.

Кад имамо на уму све ове чињенице, нови терористички напад на Ниш не претставља за нас никакво изненађење. То само потврђује гледиште да од Енглеза не можемо више да се надамо ничем добром. Ово сазнање за српски народ је веома драгоцено иако ни до сада у том погледу нисмо имали никаквих илузија. Енглези нам ни раније нису били пријатељи, а сад су отворено доказали да су нам непријатељи. Ми знамо да ни они нас не убрајају у своје пријатеље. И зато од њих можемо очекивати само зло. Ово сазнање учиниће да се цео српски народ

прожман једнодушношћу, окупи под заставом генерала Недића у борби за свој опстанак и за своју будућност у заједници европских народа где је једино право и природно место српском народу.

Нека је част и слава новим нишким жртвама англоамеричког терористичког напада. Ми знамо да су они жртве авијатичара који се свесно и поносно називају именом убица, а из овог нашег сазнања неће нићи малодушност, већ чврста решеност да српски народ истраје на путу који је изабрао.

1. АПРИЛ 1944.

НИШКИ ОКРУЖНИ НАЧЕЛНИК МЕЂУ ОМЛАДИНОМ

Брига о судбини и будућности српског подмлатка

Ниш, 31 марта

Окружни начелник Округа нишког Јован Барјактаревић одржао је у дворани овдашњег Народног позоришта говор ученицима и ученицама нишких средњих школа. Том приликом је између осталог рекао: „Ја сам вас замолио да се данас овде прикупите не можда да бих вам нешто ново рекао и лекцију одржао, јер ваши наставници говорили су вам и говоре, тако да ја не мислим да ћу нешто ново додати. Али сам желео да вас што више видим на окупу, да и ја са своје стране изнесем пред вас бригу своју, која је заједничка са бригом ваших родитеља, ваших наставника. Бригу о вашој судбини и вашој будућности, а то је судбина и будућност у исто време и целог нашег народа. Судбина ваша зависи од судбине вашег народа, као што судбина и његова будућност зависе од ваше судбине и ваше будућности, само са тим додатком да будућност припада вама и она од вас зависи. Какав темељ ви будете ударили, таква ће вам бити и зграда. Какву зграду будете сазидали, у таквој ћете и становати. Удобност у тој згради зависи од вашег рада. Али то не значи да сте препуштени сами себи, то не значи да ви можете бити пројектанти те зграде ваше будућности, јер сте ви још млади. Зато смо ту – ми, старији који вам износимо план те ваше будућности, разуме се са разлозима зашто хоћемо такву будућност. Неко други препоручује вам свој план за ту будућност и ако бисте прихватили тај план онда ћете уствари прихватити не план који је за вас користан, већ план онога коме је у рачуну да усвојите његов план, не народни, не српски, туђински.“

После тога начелник професор Барјактаревић детаљно је расчланио смисао и значај комунистичке идеологије, па закључује: „Свака идеологија, која полаже право да буде, узета као основ друштвеног уређења, треба да испуњава три основна услова. То је гледиште, то је принцип који су прихватили научни духови о друштвеном уређењу. Та три основна услова, јесу: право да идеологија буде дуготрајна, да буде ауторитативна и да буде остварљива.“

После тога начелник Барјактаревић на веома јасан и непобитан начин доказао је да комунизам не испуњава ниједан од ових услова и да према томе, ни у ком случају не може бити прихваћен као начело за унапређење друштва. ***МВС.***

4. АПРИЛ 1944.
ЗАДРУГАРСТВО – НАША НЕОПХОДНА ПОТРЕБА
Заседање Моравске пољопривредне коморе

Ниш, 3 априла

У присуству окружног начелника Јована Барјактаревића, изасланика Министарства пољопривреде и исхране инж. Владимира Давидовића, сталног делегата Министарства пољопривреде и исхране при Моравској комори инж. Димитрија Хаџи-Пешића, изасланика Савеза пољопривредних комора др. Антона Новаковића, претседника Дунавске пољопривредне коморе Стефановића, секретара Лазара Ерцеговца и претставника Нишке општине Новице Марковића, одржала је Моравска пољопривредна комора у Нишу своје редовно заседање коме су присуствовали скоро сви већници коморе.

Претседник коморе Милојко Јокић отворио је заседање подужим говором, поздравивши најпре редом све госте, као и присутне већнике. У своме говору он је даље истакао како наш пољопривредни свет може бити срећан и задовољан пољопривредном планском производњом, јер је она дала неоцењиве користи нашој пољопривреди као целини и пољопривредницима као појединцима.

Говор окружног начелника

Изасланик Министарства пољопривреде и исхране инж. Давидовић говорио је затим о значају пољопривредних комора за земљораднички свет истичући све користи које оне пружају земљорадњи. У свом даљем говору он је бацио и један осврт на развитак задругарства код нас наглашавајући како је задругарство неопходна потреба наше земљорадње.

Окружни начелник Јован Барјактаревић који је затим узео реч нагласио је да ће показати пуно разумевање за пољопривреднике и пољопривреду, утолико више што је и он сам син села. У даљем току свог говора он је изложио како су земљорадници у својим домовима и на својим имањима изложени опасности од комунизма, који се окомио на добре и угледне домаћине. На крају свога говора начелник Барјактаревић истакао је потребу слоге свих Срба и нагласио како је генерал Недић одлучно устао у одбрану српског домаћина и позвао све честите и поштене Србе да га помогну у тој борби ради будућности Србије њене омладине и српског домаћинства.

Повољан биланс

После окружног начелника, чији је говор примљен одушевљеним аплаузом, узео је реч претставник савеза пољопривредних комора др Новаковић, који је истакао нарочите заслуге Моравске пољопривредне коморе, а затим претседник Дунавске пољопривредне коморе Стефановић, који је истакао потребу узајамне сарадње пољопривредника и њихових установа. Пошто је примљен записник прошлог заседања, прочитан је извештај о раду коморе у 1944. години који је једногласно примљен. Затим се прешло на читање извештаја благајне и пензионог фонда комориних службеника, и завршног рачуна за 1943. годину. Из извештаја се види да је примање у прошлој години износило 4.841.636,86 динара, а издатак 4.636.876,66 динара. Према томе салдо за 1943. годину износи 204.760,20 динара. Највећи издатак у прошлој години учињен је за куповину земљишта на коме има да се подигне коморин дом.

Пошто су сви рачуни примљени без примедбе, настала је дискусија актуелних пољопривредних питања, после чега је заседање закључено.

МВС.

5. АПРИЛ 1944.
ПРОТОЂАКОН НАПИСАО ДРАМУ О НЕСРЕЋНОМ БРАКУ

Ниш, 4 априла

Пре неколико дана у гледалишту Моравског народног позоришта налазило се, поред нишлија, и преко 60 лесковчана, највећим делом другова и пријатеља протођакона Добривоја Каписазовића, чије се драмско првенче „А младост је прошла“ приказивало први пут у овом позоришту. Фабула ове драме, коју писац назива „Историјом једног брака у пет чинова“, везана је за један истинит догађај, који се десио пре десетину година у једном нашем граду.

У првом чину видимо страсно заљубљеног младог официра Душана, вереника лепе Миле, која се налази под снажним утицајем материјалистички настројене мајке велике кађиперке, својеглаве и пркосне. Отац Пера, поштени и убоги чиновник (због чега је у очима своје жене „шоња“), није кадар да нађе за своју ћерку законом прописану кауцију. Потребних 30.000 динара даје сиромашном Пери богати индустријалац Чеда, нишки бонвиван, који потајно чезне за Милином лепотом. Видећи то, мајка из грамзивости предузима све да упропасти један брак.

У другом делу (чину) Душан и Мила три године су већ у браку, који под утицајем мајке постаје прави пакао, брука и невоља. Узалуд Душан покушава да умилостиви младу жену, која је већ постала мајка њиховог синчића. Сатански прсти мајке преду међутим, другу мрежу. После једне бучне сцене (у трећем чину) долази до развода брака пред духовним судом, који даје развод у корист туженог мужа и њему додељује дете, а жену пушта на вољу судбини коју јој је мајка наменила. То је први део ове „историје једног брака“.

Други део (два чина у три слике) наставља се после петнаест година потпуно у области романтике и романтичне сентименталности, пошто је „младост прошла...“ Четврти чин подељен је у две слике, које се збивају истовремено, и то прва у стану Миле, негде на периферији Београда, где је затичемо као остављену и заборављену жену, за комшилук „непознату даму“. Предајући се кајању она мисли на јединца сина и мужа и одлучује се за нови, покајнички позив, за болничарку у једној болници у унутрашњости. У истоме месту, у којем она треба да иде, налази се и касарна једног пука у чију кантину свакодневно долази већ физички и нервно оронули Душан Нешић, пуковник у пензији. Проводећи вечери у сталној омаглици алкохола, он евоцира слике из прошлости, из кратких али срећних дана брака.

Завршни, пети чин долази као неки епилог. Седамнаестогодишњи Душанов син као млад једриличар однео је победу на једној утакмици, али је на повратку несрећно атерирао и том приликом је теже повређен. У овом кратком чину, који се збива у једном болничком одељењу, сретају се Душан и Мила. Мила препознаје мужа и сазнаје за синовљеву судбину. Душан њу није препознао. У кратком даху она му на крају казује целу прошлост, исповеда се и моли за опроштај, који и добија. Наилази хирург и саопштава да је операција срећно успела. Настаје измирење, победа правде. Љубавни пламен покушава поново да блесне али младост је прошла.

У режији Ј. Срдановића дело је сценски остварено убедљиво.

7. АПРИЛ 1944.

АНГЛОАМЕРИЧКЕ БОМБЕ РАЗОРИЛЕ СУ ВИШЕ СТОТИНА КУЋА У НИШУ

До сада је извучено из рушевина 68 мртвих људи, жена и деце, а 103 је тешко рањено

Ниш, 6 априла (телефоном)

Јуче у 13.20 часова у Нишу је дат знак за узбуну. Ускоро после тога појавиле су се формације североамеричких бомбардера које су прелетевши преко Ниша отишле у правцу севера. Противавионска артиљерија у Нишу одмах је ступила у дејство. У 15 часова појавио се нови талас англоамеричких бомбардера који се упутио право на Ниш. Када су авиони били над самим градом, отпочело је безобзирно бомбардовање приватних кућа за становање. Из ове групе један бомбардер се издвојио и пикирао на Саборну цркву и са висине од око 200 метара бацио три бомбе, од којих је прва погодила северни део олтара, друга леву певницу, трећа крстионицу.

Ускоро после тога појавио се још један авион и такође извршио бомбардовање. Трећи талас бомбардера наишао је око 16 часова, и бомбардовао простор око дуванске станице где нема војних објеката и начинио огромне штете.

Рачуна се да је разрушено и јако оштећено више стотина кућа. Од јавних зграда погођена је Финансиска дирекција из које је досада извађено 7 лешева и из које се још ископавања врше, јер се зна да под рушевинама има још лешева.

До сада је из рушевина извучено 68 мртвих, али се откопавања још врше. Познато је да има још 17 неоткопаних. Болнице су примиле 103 тежих рањеника.

Активна заштита Ниша била је одмах на местима која су страдала. При спасавању затрпаних и рашчишћавању терена нарочито су се одликовале екипе добровољаца које су у групи по 20 и под вођством једног старешине извадили највећи број лешева. Исто тако обвезници Националне службе и школске омладине дали су свој значајан прилог при спасавању пострадалих.

Сазнаје се још да су англоамерички гангстери бомбардовали околину Лесковца, где је погинуло 6 лица и велики број стоке.

Ако икад досад, а оно сада је потпуно јасно да је јучерашње бомбардовање Ниша један чисто терористички гест, јер су англоамерички гангстери и њихови најамници без икаквог обзира сејали бомбе на мирно становништво града Ниша. Код становништва настало је огромно огорчење против Англосаксонаца. Мушкарци су избезумљени псовали, а жене су наричући проклињале убице своје деце.

Сутра у 5 часова поподне биће заједничка сахрана настрадалих жртава. Сада се јасно видело да „наши пријатељи“ бирају своје војне циљеве у кућама мирних нишких грађана, и да су за њих војни објекти једино српске главе. ***J.K.***

7. АПРИЛ 1944.
НИШ ЈЕ ТЕШКО ПОГОЂЕН ТЕРОРИСТИЧКИМ НАПАДОМ АНГЛО-АМЕРИЧКИХ АВИОНА
Погинуло 88 невиних жртава и причињена је велика штета у крајевима за становање

(од нашег специјалног извештача)

Ниш, 6 априла

Најтежи дан у својој историји доживео је Ниш 6 априла. Тога дана англо-амерички авиони по трећи пут бомбардовали су Ниш. Ни први, ни други ваздушни напад на Ниш, није био изведен с толико безобзирности као овај напад. Бомбе које су бацили непријатељски авиони пале су већим делом на незаштићено грађанство.

Први знак за опасност и први налет

На сам дан бомбардовања било је у Нишу лепо време. Нишлије нису могле да слуте да ће им 6 април бити тако страшан.

Први знак за узбуну тога дана дат је у 13.30 часова поподне. Одмах после знака за узбуну узнемирено грађанство напушта улице. Сат и по касније, око три часа, над Нишом су се појавили у борбеном духу англо-амерички авиони. Прве претходнице авиона обавиле су град вештачком маглом. Овога тренутка кад су се авиони појавили над Нишом противавионска артиљерија осула је паљбу. Непријатељски авиони нашли су се у мору мехурића од распрсканих зрна противавионске артиљерије.

Због јаког дејства противавионске артиљерије англоамерички авиони нису смели да се спусте ниско, и засули су град бомбама са висине од три до четири хиљаде метара.

После прве бомбе над Нишом је однекуд одјекнула страховита детонација. Било је тачно 3 часа. Авиони који су дошли над град са североистока обавили су свој гнусни задатак, направили круг над Нишом и одмах затим са југа напустили град.

Када су авиони нестали на хоризонту забринуте нишлије изишле су из својих кућа. Они присебнији готово истовремено са екипама пасивне заштите пошли су у помоћ настрадалима. Они су се пењали на рушевине уклањали греде камење и цигле. Откопавани су мртви. Приликом откопавања екипе су спасле доста пострадалих, који су захваљујући срећи остали живи, иако су били затрпани материјалом порушених објеката.

Екипе за пасивну заштиту града уз помоћ средњошколаца и стражара Српске државне страже почеле су беспрекорно да функционишу. Управа полиције на челу с управником Мирком Живановићем учествовала је исто тако у спасавању становништва. Све то одвијало се за пет до шест минута.

У 3.15 над Нишом су се поново појавили непријатељски авиони. Грађани су били у великој паници. С неба су опет полетеле бомбе. Нови „циљеви“ били су на реду.

Други налет трајао је око седам минута. Тек што су Нишлије почеле да раскрчавају рушевине дошао је тежи и најтежи налет. Било је 3.40.

Безочност англо-америчких авиона добила је своју кулминацију у „подвигу“ једног двомоторног авиона. Непријатељски двомоторни бомбардер, са висине од 4.000 метара спустио се на 7.800 метара. Није му било довољно да само откачи своје бомбе него је митраљезом пуцао на становништво.

Велика материјална штета

Биланс напада непријатељских авиона, изражен у цифрама, био је врло поразан.

Непријатељски авиони бацили су на Ниш 248 бомби. Од бачених бомби нису експлодирале само три. Најлакше бомбе које су бацили англо-амерички авијатичари, наши „ослободиоци“ биле су од 100 килограма, а најтеже од 500 килограма. Рупе које су направиле бомбе од 500 килограма биле су у пречнику 5 до 6 метара.

Приликом трећег бомбардовања Ниша погинуло је 78 нишлија. А тешко и лакше рањено било је преко сто. Од задобијених повреда, највише од излива крви убрзо је подлегло ранама 10 рањеника, тако да број мртвих досада износи 88. Иако је преко целог дана пасивна заштита интензивно радила, све рушевине нису могле бити истога дана раскрчене, нити све жртве извађене. Мисли се да ће број жртава после ископавања износити око 100.

Материјална штета причињена овим бомбардовањем је врло велика. Погоцима непријатељских бомби порушен је велики број кућа за становање. Англо-амерички „ослободиоци“ нису поштедели ни Саборну цркву. Она је много оштећена. Бомба је погодила северни део цркве и оштетила певницу и олтар. Исто тако доста је тешко оштећена и Финансиска дирекција. Од непријатељских бомби оштећена је у граду и трамвајска пруга до Нишке бање. Али већ сутра дан трамвајска пруга је брзо оправљена и оспособљена за употребу.

У Финансиској дирекцији настрадало је доста нишлија. Верујући да се ту осећају најсигурније, нишлије су се склониле у њу. По слободној процени укупна материјална штета приликом трећег бомбардовања Ниша износи око неколико милијарди динара.

Тренуци који се неће никад заборавити

Готово свака кућа порушена у Нишу је једна болна драма за себе. То су сведочанства како поступају „пријатељи“ с невиним и незаштићеним становништвом.

У улици близу Саборне цркве најближи рођак једне породице избезумљен од бола пада поред рушевине зграде где под гредама и циглама лежи пет чланова његове родбине. После ове несреће он је остао сам.

У Финансиској дирекцији настрадало је доста грађана и чиновника. Нашли смо једног чиновника Финансиске дирекције. Он је срећан што је остао жив. Али му је жао што се спасао смрти на туђ рачун. Случајно се догодило да се у тренутку, када је бомба ударила у Дирекцију, одбачен ваздушним притиском се нашао испод двеју жена. Оне су примиле најтеже ударце приликом рушења зграде и погинуле, а он је претрпео само теже контузије.

Један из екипе за спасавање, иначе чиновник Нишке општине прича:

„Просто сам полудео. Не могу никако да спавам од узбуђења. Стално ми, па чак и у сну излазе грозне и унакажене слике настрадалих.“

У једној улици у средишту града непријатељске бомбе погодиле су више приватних кућа. После првог налета један нишки трговац, који је у тренутку напада био у вароши потрчао је брзо кући. Када је стигао пред кућу видео је само рушевине. А под рушевинама биле су му жена и кћи. Он голим рукама вади цигле, склања греде и некако успева да откопа своју кћер. Избезумљен узима је на руке и покушава да дође до првог превијалишта, не би ли јој лекари помогли. У том долази други напад англо-америчких авиона. У наручју са кћерком која издише, он измиче непријатељским бомбама. Сав труд био му је узалудан. До превијалишта није могао да стигне и кћи му умире у наручју насред улице. Његов поглед блуди пут неба.

Нама није хтео ништа да каже. Помодреле усне говориле су само о молби да Бог казни злочинце.

Један добровољац, који је на дан бомбардовања био на стражи прича нам о својим доживљајима. На лицу му се још увек чита бол због невино настрадалих жртава и претрпљеног страха. У најкритичнијем тренутку он се налазио близу Саборне цркве. Имао је срећу да остане жив иако је црква погођена. После тога заједно са својим друговима пошао је у помоћ настрадалима.

Непријатељске бомбе унесрећиле су Нишлије

Александар Петровић, трговац из Ниша настрадао је у својој кући заједно са три члана породице. Он је становао готово у средишту вароши. У тренутку када су бомбе почеле да падају са својом породицом био је за ручком.

У кафани „Мајдан“ погинуо је Никола Петровић, пословођа једне трговачке фирме. Кад су бомбе почеле да падају он се налазио у кафани. Бомба је погодила кућу. Погинуо је само он, а Љубомир Стојановић телеграфиста, који је седео за столом са њим имао је велику срећу – остао је жив. Претрпео је само лакше повреде.

Стеван Илић је пресрећан што је успео да спасе свој голи живот. Он се налазио у једној кући коју је погодила бомба. Два и по сата налазио се под рушевинама. Одмах после бомбардовања његови пријатељи који су знали да он лежи у рушевинама затрпан преко сат и по морали су да рашчишћавају рушевине да дођу до њега.

Аџип Ахмедовић, ратни инвалид, са својом породицом налазио се у тренутку бомбардовања у кући. Када је чуо непријатељске авионе истрчао је из куће и прешао у једну малу шупу, која се налазила одмах до куће. Са њим су прешли и остали чланови породице. Бомба је ударила у кућу и сасвим је разрушила, а шупа је остала нетакнута. Затекли смо га сутрадан како тужан пребира по рушевинама не би ли могао спасити нешто од ствари. Човек је рекао:

„Ово је прави гангстерај од наших „пријатеља“. Зар сам морао да изгубим све од ове моје сиротиње.“

Изјава претседника општине Јована Чемерикића

Претседник Нишке филијале Јован Чемерикић дубоко потресен трагедијом Ниша од 5 априла изјавио је:

„Ово је трећи пут од 20 октобра прошле године да непријатељи бомбардују наш српски град. Тада је пострадало преко 200 невиних лица. С ова два последња бомбардовања тај се број битно повећао. Нишко грађанство које је од првог дана нашег слома пружило доказа о својој разборитости и мудром држању, било се посветило својим невољама, верујући да ће иза данашњих тешких дана доћи срећније време за цео наш народ. Али нажалост дојучерашња наша савезница својим грубим терористичним нападима из ваздуха створи од овог града ореол мученишта. Побијени свет је већином сиротиња. И данас у њима као и у свима нама буди се гнев, помешан са запрепашћењем због оваквог неочекиваног и дивљег иступа ових, који примише на себе пред светом и историјом одговорност за почињено злочинско дело. Пренераженi и беспомоћни своје очи уперимо у небу и замолимо Бога да казни кривце.

Данас Ниш у великом своме делу има изглед пустоши. Ето, то је успех безобзирног ратовања наших дојучерашњих савезника, а и садашњих „пријатеља“, који не пропуштају ни један дан, а да нас не упуте на сулуде кораке.

Мало им је истребљивање и десетковање нашег народа, него сада организују народно такмичење и нападима из ваздуха.

У својству претседника општине чији је положај необично отежан овим најновијим несрећама, које су град Ниш задесиле, из дубине душе осуђујем овакав себичан начин вођења рата и оваквих утамањивања нашег невиног народа. Клањајући се погинулим сенима молим нашу јавност да Ниш буде помогнут у овим тешким данима, а нарочито Ниш очекује да ће влада Народног спаса хитно интервенисати својом помоћи.“

Д. Вучковић

11. АПРИЛ 1944.
МЕЂУ ЖРТВАМА АНГЛОАМЕРИЧКИХ ГАНГСТЕРА
Међу 88 нишлија побијених „савезничким“ бомбама налази се десетак мале деце

(од нашег специјалног извештача)

Цела Србија је још под утиском тешке трагедије Ниша. Са великим саосећањем учествује се у болу овог нашег српског града, који је три пута до сада био предмет терористичких напада англоамеричких авијатичара. Нишлије се са огорчењем сећају на безобзирност са којом су англоамерички гангстери поступали према цивилном становништву и квартовима за становање.

Ниш завијен у тугу...

Бол Ниша је велики. Иако је од трећег бомбардовања Ниша прошло само пет дана, нишки грађани су још увек под тешком душевном депресијом. На сваком кораку се сусреће са рушевинама. То су сведоци који неће, ни онда када буду уклоњени са улица, никада бити заборављени. Разговарали смо са једним чиновником. Он је огорчен.

- „Зар може да се заборави да су због наших „пријатеља“ у рушевинама нишких зграда нашли смрт толики наши драги суграђани. Ето, један мој колега остао је сам: и жена и дете су му погинули. Његова самоћа увек ће га потсећати на терористички напад 5 априла.
- Кудагод се окрене по улицама све вас потсећа на потресну трагедију. Још се гази по стаклу. Са зидова опомињу вас на тешку трагедију нишког града посмртне плакате. А и да се не говори о рушевинама по којима сиротиња још увек пребира и покушава да спасе нешто од својих ствари.
- Сусрели смо једног нишлију. Необријан је. На лицу му се чита велики бол. Око руке црни флор. Иде и сам за себе нешто шапуће. Он је исто тако изгубио целу своју породицу – жену, мајку и двоје слатке дечице, мушкарчића и девојчицу.
- Од бомбардовања Ниша ништа не једе, никако не спава, кажу за њега. Стално је у близини куће где је породица погинула.

Колико далеко иде безобзирност у бомбардовању?! За Англоамериканце нема ничега светог. Приликом првог налета непријатељски авиони бацали су бомбе и на нишко гробље. Један нишлија каже:

- „Ни мртвима не дају мира! Или можда хоће да потсете своје жртве од 20 октобра да су опет ту!“
- У једној берберници наишли смо на Тому Милосављевића, кројача из Ниша. Одмах се видело да је тешко погођен последњим бомбардовањем. Нисмо хтели да га узнемиравамо у његовом великом болу. Објашњено нам је да је изгубио жену, сина и кћер. У тренутку бомбардовања није био у кући. Слутећи несрећу похитао је одмах у свој стан. Али, уместо живе породице затекао је само мртве особе, њему толико драге.

- Радник Радомир Илић, стар осамнаест година, из села Топонице крај Ниша, имао је несрећу да бомба падне у кућу у којој је потражио склониште. Иако тешко повређен, покушао је да се сам извуче испод рушевина и да помогне осталим жртвама, али није имао снаге. Екипе за спасавање пренеле су одмах несрећног Илића у болницу. Од губитка крви, јер му је бомба однела руку, у болници је преминуо.

У једној кући у центру града бомба је направила пустош. У њој је било троје душа: жена и двоје мале деце. После напорног раскрчавања рушевина жена је извађена и спашена. Чим се освестила упитала је:

- Јесу ли ми деца жива?

Да јој не би причинили велики бол, они из екипе за спасавање одговорили су потврдно. Међутим, деца су погинула. Причају да је, када је сазнала за смрт своје деце, узвикнула:

- „Ах! Крвопије! Зар су им моја деца крива! Што не усмртише мене.“

- Судија Манић из Ниша долази такође у групу огорчених. Он је изгубио дете и супругу, која је била пред порођајем.

- Међу децом има доста жртава. Тако су погинули тринаестогодишњи Мирослав Милорадовић, син вишег чиновника Окружног начелства Мише Милорадовића. Његова супруга и девојчица, који су били у истој кући нису погинули.

Има толико много дирљивих момената.... И сваки од њих говори о безочности наших „ослободилаца“.

Посета рањеницима у болници

Сви рањени грађани приликом бомбардовања Ниша 6 априла најбржим путем били су отпремљени у болницу. Свима рењеницима, којих је било 103, нишки лекари су одмах указали прву помоћ. Међу њима било је доста тешко рањених. Они лакше рањени превијени су и пуштени одмах својим кућама. Теже рањени задржани су у болници. Нишки лекари показали су овом приликом пуно хуманости и не штедећи себе гледали су да рањеним нишким грађанима помогну. Код неких рањеника спаса није било. Од 103 рањеника повредама је подлегло, највише од губитака крви, као што је раније јављено десет лица.

Посетили смо болницу. Утисак при сусрету са рањеницима био је врло тежак. У белим болничким креветима огорчени леже они, које су „усрећили“ Англоамериканци.

У кревету до кревета леже Борика Јовић, стара 34 године, и Јелена Ђорђевић, избеглица из Скопља. И једна и друга су врло тешко повређене. Англоамеричке бомбе спалиле су им лица. Лица су им сва у завојима. Виде им се само очи, нос и уста. Њих две дуго ће се сећати овог напада. На наша питања нису могле да одговоре. Из њихових груди отимају се поткад само тешки уздаси.

У болници су још неколико теже рањених. Јелена Ђорђевић, чиновница у Монополу, стара 40 година, Мирослав Миљковић стар 38 година, Велимир Петковић, столар стар 32 године, Тодор Номковић, котлар, стар 31 годину, Анђа Бојовић, стара 52 године, и Бранислава Антић стара 37 година.

У нишкој болници поред рањеника од последњег, трећег бомбардовања Ниша, леже и двоје рањеника тешко настрадалих приликом бомбардовања од 20 октобра прошле године.

Они рањеници, који су могли да кажу и једну реч, изговорили су је са великим огорчењем. Упућиване су многе клетве на рачун англоамеричких терориста и заједничка молба Свевишњем да једном буду кажњени за своја нечовечна дела.

Помоћ настрадалим

Управа нишке полиције и Нишка општина, од дана бомбардовања до данас не могу да дигну главу од посла. Од првог тренутка трагедије, пред овим двема установама појавили су се тешки задаци. С једне стране, прво је требало рашчистити све грађевине, сахранити погинуле жртве, а с друге стране, помоћи живим и настрадалим грађанима. Како је приликом бомбардовања Ниша највише настрадала нишка сиротиња, предузете су одмах све мере да им се помогне у материјалном погледу. Претседник Нишке општине Јован Чемерикић и управник полиције Мирко Живановић улажу све своје напоре да се Ниш што пре опорави од бомбардовања. Они су стално на терену. Нарочито претседник Скупштине Чемерикић има много посла. Општина, колико располаже материјалом, хоће што пре да обезбеди кров над главом онима који станују у кућама не сасвим порушеним.

Како је приликом бомбардовања настрадало неколико стотина кућа, појавило се одмах питање где ће толике породице да се сместе. Захваљујући напорима надлежних и солидарности целог нишког грађанства, које је братски понудило своје станове оним настрадалим, то питање биће убрзо скинуто с дневног реда.

Иако је трагедија Ниша била тешка, за дан-два Ниш ће почети поново да живи нормалним животом.

Д. Вучковић

3. MAJ 1944.
ТЕРОРИСТИЧКО РАЗАРАЊЕ НИША НА ВЕЛИКУ СУБОТУ И УСКРС

Ниш, 2 маја

Већ после тешког бомбардовања Ниша од стране Англоамериканаца које је било 6 прошлог месеца, а којом су приликом ови наши „осведочени пријатељи“ опустошили град и многе завили у црно, становништво је у масама напуштало Ниш и расељавало се по околним селима. Више нико није имао поверења у „савезничко прецизно гађање“. Само по неко силазио је у град да сврши најхитније послове и да се поново врати у село.

Међутим, после тога, време се погоршало, почела је киша и неколико дана су се над Нишом вили облаци. Добар део становништва сишао је у град и отпочео свакодневни посао. Настала је велика недеља и домаћице су журно спремале да што боље дочекају велики празник, не слутећи да ће он бити дан жалости и бола.

Освануо је Велики петак. Дан је прошао мирно. Ноћ је већ била друкчија. Англоамерички авијатичари су опет, надлетали град. Сутрадан, на Велику суботу, освануо је леп и чист пролетњи дан. Становништво је због тога било доста узнемирено. Многи су опет напустили варош, надајући се нежељној посети. Други су пак резоновали. „Па неће ваљда на Велику суботу?!“ И горко су се преварили, јер „пријатељи“ нису о томе водили рачуна, као што уосталом уопште не воде рачуна ни о чему. Сирена за узбуну засвирала је већ око 10 и по часова, а после извесног времена почели су у масама да наилазе англоамерички авиони. Небо над Нишом се зацрнело.

Са велике висине бомбе су почеле да падају на град. Од страховите детонације све су се зграде у Нишу тресле. Бомбе су погађале центар града, а циљеви су били: Посластичарница и парфимерија у главној Обреновићевој улици, кафана „Сићево“ у Вождовој, приватне зграде за становање по осталим централним улицама вароши, затим пољана „Чаир“, гробље и друго тако да више у граду готово и нема улице у којој би било неразрушених или неоштећених зграда. Напротив, има чак и улица у којима нема више ни једне неразрушене зграде.

Приликом овог бомбардовања Ниша под рушевинама је нашло смрт 64 лица, док је 63 теже повређено. Обзиром на размере бомбардовања ово је мали број жртава, али то је због тога што је свет на време напустио Ниш.

На први дан Ускрса могло се избројати на прсте колико је лица остало у граду. Узбуна је почела још у 9 часова, а око 11 и 15 часова отпочело је бомбардовање. Англоамериканске бомбе и овога пута бачене су на центар града. Међутим, како у граду није било готово никог, погинуло је само једно лице и рањено исто тако једно. Причињена материјална штета је и првог и другог пута огромна. Велики број породица је и сада остао без крова над главом и без игде ичега.

Марко В. Симић

12. MAJ 1944.
ПОМОЋ ПОСТРАДАЛИМ РАДНИЧКИМ ПОРОДИЦАМА У НИШУ И КЊАЖЕВЦУ

Жупска пословница Српске заједнице рада у Нишу исплатила је помоћ пострадалим радничким породицама у Нишу 500.000 динара. За радничке породице које су избегле из Ниша у Књажевац одобрило је Старешинство помоћ од 150.000 динара.

17. MAJ 1944.
ЧИШЋЕЊЕ ОКОЛИНЕ НИША И КРУШЕВЦА ОД КОМУНИСТИЧКИХ БАНДИ

Крушевац, 16 маја

Један јачи одред Српске државне страже из Ниша напао је комунистичке бандите који су се били утврдили у селу Кулину и у санаторијуму који се овде налази. Стражари су заузели на јуриш и село и санаторијум, док су комунисте отступиле у највећем нереду ка Малом Јастребцу носећи са собом велики број мртвих и рањених. Мртве су покопали по разним јаругама, од којих су поједини гробови откривени.

Док је трајала ова акција чишћења код Кулина национални одреди водили су борбу, са комунистичким бандитима на терену између села Здравиње, Петина и Пољаци. У овим борбама убијено је 60 бандита док је велики број рањен. Комунисте су отступиле на гребен Јастребца.

28/29. MAJ 1944.
ЖИВОТ У НИШУ ПОСЛЕ БОМБАРДОВАЊА

Ниш почиње да се сналази у својој невољи и тешким последицама од злочиначког бомбардовања, које је досад у летопис овога старог и значајног српског града убележило пет страшних и кобних дана. После крвавог 6 априла, па велике суботе и првог дана Ускрса, најстрашнијег Ускрса у повести његовој и престоног Београда, ваљало је с великом муком и напорима савладати дубоки душевни немир, огорчење, страх, бол и жалост за толиким драгим жртвама и тешко сазнање о потпуном осиромашењу безброја иначе сиромашних нишких трудбеника и губитку толиких народних материјалних тековина. Иако сузе уцвељених још теку, а бол ојађених и ожалошћених никако не јењава, нишлије се духом прибирају и савлађују своје незгоде како у избеглиштву, по селима, тако и у самом граду. Ваља нарочито истаћи да су се сељаци из нишке околине и из оближњих срезова у великом делу свом, братски држали и са осведоченом предусретљивошћу и разумевањем примили у своје домове избегле нишке грађане, а нарочито оне страдалнике који су претрпели жртве. Ову чињеницу потврђују и они који су сумњали у очуваност освештаних моралних својстава нашег села, подриваног годинама рђавим утицајима варошког живота.

Општина и управне власти чине све да се живот Ниша среди и обнови у границама могућности и према стварним потребама. Надлештва и установе раде у одређене часове, радње се отварају, општинске трпезе издају храну, у радионицама се обавља посао и радници су све уреднији, апотеке дају лекове, лекари врше своју дужност како у болницама тако и код својих кућа водећи рачуна о здравственом стању села у која су избегли нишки грађани. Лекари су се у већини храбро држали и извршили своју дужност у страшним тренутцима које је преживео Ниш од 20 октобра прошле године па до првог дана Ускрса. Два угледна и заслужна лекара дали су своје животе: др Мили Соколовић и др Светозар Стојановић, а теже је рањен др Атанацковић. Служба безбедности је вршена без већег застоја и са добровољцима и војницима Српске државне страже чини потребне напоре да се живот Ниша што боље среди и да грађани избегли у села буду на миру и ван опасности.

Школски живот није тако лако уредити у оваквим приликама. Ученици су у огромној већини са мајкама избегли у околна села или села ближих срезова. У пређашњим приликама они су ваљано и савесно вршили своје обавезе у школи и ван ње. Да не би у селима у која су избегли остали без потребног наставноваспитног додира са школом, одлучено је да наставници и наставнице, који су такође избегли у села, одржавају најмање три пута недељно скупове ученика у селима општине у којој су се привремено настанили. На тим скуповима даваће ученицима потребна наставна и васпитна упутства, објашњаваће тежа питања из појединих предмета, имајући у виду да ће ученици полагати разредне испите у току лета. Нарочито ће водити рачуна о националном и моралном владању ученика свога подручја, села или општине. Старији ученици су обавезни да најмање два пута недељно помажу сеоским домаћинима на пољским радовима, о чему ће водити рачуна надлежни наставник и сеоска општина. Ко не донесе потврду да је радио код сеоских домаћина не може бити пуштен на испит, јер би иначе, у ово време, радио у школској башти. За слушаоце Учитељског течаја, који је од 15 јануара са успехом радио, тражено је одобрење да сарађују у народним школама оних села у којима се сада налазе, а после ће се, чим буде могуће, настава на течају продужити. Директори средњих школа и стручних у сталном су додиру са Окружним начелством и обављају своје дужности у својим канцеларијама у Нишу.

Општина се на време потрудила о снабдевању избеглих грађана брашном и чини потребне напоре да не буде никаква застоја у бризи о животним потребама грађанства. По селима се врши вакцинисање против тифуса и власти се старају да се отклоне опасности заразе. Сеоске основне школе раде; у селима где су зграде заузете раде на слободном простору.

Омладинци Националне службе Алексинца и Крушевца свесрдно и у пуном броју помажу омладинцима из Ниша на тешком и захтевном послу расчишћавања улица од рушевина изазваних последњим бомбардовањем. Колико је наш сељак свестан да је у раду спас и властите куће и отаџбине, потврђују призори које често виђамо: на њивама у ближој околини Ниша сељак оре или сеје чак и у тренуцима, када над градом грми противваздушна одбрана немачке војне силе.

10. ЈУН 1944.
ШЕСТИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ

Ниш, 9 јуна

Јутрос између 2.20 и 3 часа летела је над Нишом једна формација америчко-британских бомбардера. Они су извршили шесто терористичко бомбардовање Ниша бацивши на град око 350 до 400 разорних и запаљивих бомби.

Уништено је око 50 кућа на периферији града, где станује већином радни свет, међу којима су бомбе учиниле много жртава.

11/12. ЈУН 1944.
НОЋНО БОМБАРДОВАЊЕ НИША
Англоамериканци митраљирали невино становништво

Београд, 10 јуна

Мученички Ниш претрпео је једну страховиту ноћ. После поноћи грађанство Ниша чуло је злослутну хуку мотора са англо-америчких авиона. Верујући да Англо-американци неће бомбардовати град бар преко ноћи, грађанство се било вратило да преноћи у својим домовима. Слушајући хуку англо-америчких авиона свет је почео да стрепи и страх га је обузео кад су почеле да падају ракете бачене из авиона. У страху, свет је почео да бежи из својих домова. Врисак жена и деце разлегао се по нишким улицама.

Нешто касније англо-амерички бомбардери налетели су на Ниш и почели да бацају бомбе. Док су приликом ранијих напада преко дана англо-амерички терористи бацали бомбе на центар града, овога пута углавном тукли су периферију Ниша и уништили око 50 радничких кућа. На једном брду према Лесковцу бежала је маса света, пуно жена, деце и стараца, да се склоне од терористичког бомбардовања. Међутим, англо-амерички авијатичари осветлили су ову избезумљену масу света и на њу су отворили ватру из митраљеза.

На други крај периферије на такозваном Градско поље, била је такође избегла маса грађана. И овде су англо-амерички авијатичари бацили своје бомбе, од којих је погинуло више лица.

Бомбардовање је трајало пуних 40 минута, и то од 2.20 до 3 часа. На Ниш је бачено око 400 бомби.

Одмах после датог знака за престанак опасности, на места која су бомбардована дошле су екипе пасивне заштите града Ниша, састављене углавном од обвезника Националне службе за обнову Србије. И овога пута пасивна заштита, на челу са својим старешином, управником полиције Мирком Живановићем, извршила је најсавесније свој задатак.

Огорчење код нишког грађанства због оваквог бездушног поступка британо-америчких ваздушних терориста велико је и прелази у гнушање.

13. ЈУН 1944.
СЕДМИ НАПАД НА НИШ

Ниш, 12 јуна

Данас у 9 часова по седми пут извршено је терористичко бомбардовање Ниша. Једна формација британо-америчких бомбардера бацила је известан већи број бомби на град. При томе је погођено и срушено више зграда за становање. Број жртава је непознат.

Исто тако британо-америчке формације бомбардовале су једно село у околини Ниша и митраљирале воз између Нишке Бање и Ћићевца.

*

Поводом јучерашњих нових злочиначко - терористичких бомбардовања извршених над Нишом и Смедеревом, Енглеска агенција Тајтер јавља да је у Смедереву бомбардована рафинерија. По подацима и очевидцима, може се констатовати да и овога пута војни објекти, рафинерије и фабричка постројења јесу једино српске главе. Није било довољно англоамеричким ваздушним гангстерима што су на Смедерево бацили неколико стотина разорних бомби, већ су гангстери сматрали за потребно и митраљирање цивилног грађанства, које је у паничном страху при првим, бомбама напуштало Смедерево. Смедерево у многоме личи по својој судбини на Београд. Приликом тешке катастрофе у Смедереву 1941. године Англоамериканци су преко својих радио-станица оплакивали Смедерево и називали га мученичким градом, као и Београд. Данас то Смедерево лежи поново у рушевинама после три године тешког и напорног посла око обнове града.

Тако Енглез захваљује свима онима које је некада славио и величао било као јунаке и витезе, било као мученичке градове.

15. ЈУН 1944.
СДС ПРОТИВ ПАРТИЗАНА

Ниш, 14 јуна

Пре неколико дана сврљишки одред пољске Српске државне страже водио је код села Белог Потока и Божановца огорчену борбу против једне велике групе партизана. Благодарећи срчаности, одлучности и извежбаности људства СДС из Сврљига, партизани су разбијени и растерани, тако да су на месту свога пораза оставили 30 мртвих и преко 40 рањених. Храбре српске стражаре предводили су командир одреда поручник Лазаревић и водник поручник Цакић, који је и рањен у борби.

15. ЈУН 1944.
ДВА МИЛИОНА ЗА ПОСТРАДАЛЕ РАДНИКЕ У НИШУ

Ниш, 14 јуна

Старешина Српске заједнице рада, претседник Српске владе и оснивач Фонда генерал Недић наредио је претседнику управног одбора Фонда Зарији Поповићу да се одмах отвори кредит од 2.000,000 динара из радничког Фонда генерала Недића, из кога ће Окружни одбор у Нишу са челником тамошње жупе Српске заједнице рада пружити хитну помоћ пострадалим радничким породицама у Нишу, и то издавањем бесплатне хране и помоћи у новцу.

Ово издавање помоћи вршиће се по упутствима Окружног одбора Фонда генерала Недића у Нишу. Нарочито ће се водити рачуна о томе да деца оних радничких породица која су избегла из Ниша, буду помогнута.

Оснивач Фонда и Старешина СЗР генерал Недић издао је наредбу да се учини све како би се радничким пострадалим и избеглим породицама помогло, а радницима који су остали у Нишу олакшала у сваком погледу исхрана и становање.

Жупска пословница Србозара у Нишу развила је пуну активност како би се ова жеља генерала Недића у пуној мери остварила.

15. ЈУН 1944.
СЛАВА СДС У НИШУ

Ниш, 14 јуна

Српска државна стража у Нишу прославила је своју славу први дан Духова у својим просторијама у близини Ћеле куле. После обављеног славског обреда одржали су говоре обласни командант потпуковник Станковић и командант патролне школе мајор Велимир Поповић. Они су истакли значај одржавања народних обичаја, а нарочито прослављања крсне славе.

16. ЈУН 1944.
РАД МОРАВСКОГ НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА

Ниш, 15 јуна

После једномесечне турнеје, Моравско народно позориште почеће ових дана са радом у Нишу. Како ускоро настаје сезона редовне летње позоришне турнеје, то ће нишко позориште и ове године поћи на свој пут по нишкој области, и приказаће претставе за народ у мањим местима. Овакве претставе показале су већ раније велики пропагандно-просветни успех, тако да су наишле на најбољи пријем код народа.

18/19. ЈУН 1944.
ПОМОЋ РАДНИЧКИМ ПОРОДИЦАМА У НИШУ

Ниш, 16 јуна

Окружни начелник у Нишу професор Јован Барјактаровић уступио је Српској заједници рада у Нишу износ од 500.000 динара да се подели као помоћ радничким породицама чији су храниоци запослени на радовима у Бору и у Немачкој. Српска заједница рада извршила је поделу ове помоћи сиромашним породицама тако да је просечно свака породица примила преко 2.000 динара. И овај гест окружног начелника проф. Барјактаровића доказао је његово изузетно старање за радничке породице које је и досад у више махова дошло до пуног изражаја.

18/19 ЈУН 1944.
ПРОПАГАНДНА АКЦИЈА У НИШКОМ ОКРУГУ

Ниш, 17 јуна

Акција за пропагирање националне мисли у Нишком округу узела је у последње време нарочито маха и показала видне резултате.

Тако је само у месецу мају на територији Нишког округа одржано 26 пропагандних састанака, на којима је одржан исто толики број национално-просветно-пропагандних предавања. Говорници на овим састанцима били су углавном месни учитељи који су народу објашњавали потребу слоге међу Србима у њиховој одлучној борби против комунистичке опасности, па су у вези с'тим позивали народ да још савесније и усредније помажу настојања спасиоца Српства генерала Милана Недића. Народ је са великом пажњом слушао ова предавања и излагања говорника примио са очитим одобравањем.

Свакој национално-пропагандној акцији има се увелико захвалити што је народ целог овог краја одлучно устао против комунизма и пружао пуну подршку српским оружаним одредима у њиховој успешној борби против партизана.

18/19. ЈУН 1944.
ПОМОЋ ЗА ПОСТРАДАЛЕ НИШЛИЈЕ

Ниш, 17 јуна

После несреће која је задесила град Ниш услед терористичких напада англоамеричких авијатичара окружни начелник у Нишу професор Јован Барјактаровић предузео је најенергичније мере да се помогне пострадалима и да се поврати редован живот у граду.

Да би успех акције за помоћ био што већи, начелник Барјактаровић упутио је апел осталим окружним начелницима у Србији, објашњавајући им тежак положај пострадалих Нишлија и молећи их за помоћ пострадалима.

Окружни начелник у Краљеву одмах по пријему овога апела упутио је суму од 100.000 динара као прилог Окружног начелства у Краљеву пострадалим Нишлијама.

Акција на прикупљању прилога за пострадале у Нишу наставља се у целој Србији.

21. ЈУН 1944.
САОПШТЕЊЕ ОБВЕЗНИЦИМА ИЗ НИША, РОЂЕНИМ 1926.

Ниш, 20 јуна

Сви обвезници НС рођени 1926 године у Нишу имају се јавити до 25 јуна окружном референту НС у просторијама касарне НС у кругу Војне болнице у Нишу, ради лекарског прегледа и упућивања на рад. Према сваком овом који се буде нашао без потврде, да се пријавио за лекарски преглед, биће предузете одговарајуће мере.

Истовремено се извештавају сви бивши обвезници НС из Ниша, који до сада нису предали спрему и легитимације окружном референту НС, да то учине до 25 јуна. У противном, они ће бити полициски приведени.

29. ЈУН 1944.
БЛАГОДАРНОСТ ПРЕТСЕДНИКА НИШКЕ ОПШТИНЕ СТАНОВНИЦИМА НИШКЕ ОКОЛИНЕ

Ниш, 28 јуна

Претседник Градског поглаварства у Нишу Јован Чемерикић изразио је благодарност становницима нишке околине и града Алексинца следећом изјавом:

„Користим доброту српских листова, да преко њих изразим најтоплију благодарност селима нишке околине, а нарочито граду Алексинцу што су указали широко српско гостопримство избеглом и уцвељеном становништву града Ниша, чији су домови већином разрушени или онеспособљени за становање после толиких бомбардовања из ваздуха почев од 20 октобра прошле године. Нарочито хоћу да истакнем племенити пример грађана града Алексинца на челу са уваженим претседником општине Живојином Пешићем, који су свесрдно прихватили нишке избеглице а осим тога прикупили прилична материјална средства за помагање пострадалих избеглих нишлија и тиме их знатно помогли у њиховој несрећи.

Са највећим задовољством и радошћу констатујем у овој појави националне солидарности обнављање оног некадашњег српског духа, који је везивао српски народ и због кога је наш народ и био у могућности да у ранија тешка времена истраје у положају у коме је био. Надам се да ће тај дух солидарности и братства из дана у дан бити већи и чвршћи и само благодарећи томе можемо веровати да ће наш народ, из тешке ситуације у којој се данас налази, моћи да исплива очуван и очврснут.“

2/3. ЈУЛ 1944.
ПОМЕН ПАЛИМ У БОРБИ КОМУНИЗМА У НИШУ

Ниш, 1 јула

У Нишу и у свима среским местима Нишког округа одржани су на дан 22 јуна помени жртвама које су пале у борби против комунизма. У присуству претставника власти и великог броја грађана у Нишу је помен одржан у цркви св. Арханђела Михаила. Чинодејствовао је епископ нишки др Јован са свештенством. После одржаног помена епископ др Јован говорио је о потреби љубави и слоге међу свима Србима.

Пред црквом је говорио окружни наченик проф. Јован Барјактаровић. Он је између осталог рекао:

„Зашто су пале жртве, за чији смо се покој душа помолили Богу? Пале су зато да бисмо ми остали: они су изгинули, да не бисмо ми изгинули. Они су пали зато, да би српска поколења могла да живе у будућности. Пали су зато да српско племе не би изгинуло. Те жртве које су пале у борби против комунизма најбољи су сведоци снаге и отпорности нашег народа у одбрани свога национализма и својих верских светиња.“

4. ЈУЛ 1944.
ПОМЕН ПАЛИМ СРПСКИМ БОРЦИМА

Ниш, 3 јула

У Нишу и у свима среским местима Нишког округа одржани су помени жртвама које су пале у борби против комунизма. У присуству претставника власти и великог броја грађана у Нишу је помен одржана у цркви Св. Арханђела Михаила. Чинодејствовао је епископ нишки др Јован са свештенством. После одржаног помена епископ др Јован говорио је о потреби љубави и слоге међу свима Србима. Пред црквом је говорио окружни начелник проф. Јован Барјактаровић. Он је између осталог рекао:

„Зашто су пале жртве за чији смо се покој душе помолили Богу? Пале су зато да бисмо ми остали; они су изгинули, да не бисмо ми изгинули. Они су пали зато, да би српска поколења могла да живе у будућности. Пали су зато да српско племе не би изгинуло. Те жртве које су пале у борби против комунизма најбољи су сведоци снаге и отпорности нашег народа у одбрани свога национализма и својих верских светиња.“

6. ЈУЛ 1944.
БЕЛА ПАЛАНКА ЗА ЧУВАЊЕ РЕДА И МИРА

Ниш, 5 јула

Окружни начелник проф. Јован Барјактаровић и обласни командант СДС из Ниша, пуковник Мирко Станковић, у пратњи ађутанта обласне команде мајора Петра Мартиновића, посетили су Белу Паланку и тамо извршили инспекцију среског начелства и среског одреда СДС.

Окружни начелник Барјактаровић примио је све референте среског начелства, који су му поднели детаљне реферате о стању у срезу. Из ових реферата види се да је ситуација у срезу у сваком погледу изврсна, и да у њему владају потпун мир и ред. Карактеристично је да се у овом изразито националном срезу досад партизани уопште нису појављивали, нити се могу појавити, јер становништво верно следује политици владе генерала Милана Недића и одбија сваки насртај бољшевичких бандита.

На конференцији, која је одржана са среским начелником, командиром III одреда СДС, командиром граничног одреда и среским референтима, било је речи о мобилизацији за српске оружане одреде, па се из дискусија могло видети да ће овај национални срез дати велики број младића за српске оружане одреде.

Многи угледни домаћини из Беле Паланке и околине изразили су не само своју готовост да своје синове даду у оружане одреде, него чак и нестрпљење да своју децу што пре виде у српским националним униформама.

20. ЈУЛ 1944.
ПОЗОРИШНА ТУРНЕЈА СА 100.000 ГЛЕДАЛАЦА
Како нишко Народно позориште врши пропаганду у народу

Ниш, 19 јула

После бомбардовања Ниша онемогућен је рад позоришта. Становништво се највише растурило по селима, саживело се тако и својим кућама у Ниш навраћа само мућевитом брзином да би узело потребне ствари и намирнице.

Омладина је, свакако, најприсебнија. Национална служба дала је доказа о изванредној пожртвованости. Школска омладина озбиљно је учила и полагала испите по селима, у сеоским двориштима под кајсијама које су добро понеле, а о чије је дрвеће наслоњена табла.

Преношењем живота у села, Нишко народно позориште није могло да ради. И ова зграда тешко је демолирана па би биле потребне велике оправке. Да група не би седела без посла и чланови били изложени недаћама, управник позоришта још првог дана Ускрса сакупио је групу и пошао на пропагандну турнеју.

Војнички казан и глумице као куварице

Одлазак на турнеју био је једини начин да група да позитивне резултате. Глумци су радо прихватили идеју, и отпутовали прво у Зајечар. Гостовање у овом граду (петнаест дана) било је пробни камен. И одмах је било успеха. Затим је група прешла у Андрејевац, среско место познато под именом Краљево село. Народ добар, поштен, гостопримљив и дубоко националан, дочекао је ове глумце срдачно, српски, домаћински. Љубав према позоришту овде је тако велика да су даване седмодневне претставе. Позориште из Ниша одушевило је све. Омладина из далеких села, чак и стари људи, долазили су на претставе, а број љубитеља позоришта рапидно се повећавао.

Да би се глумци добро исхранили, управник позоришта створио је тако звану војничко-глумачку мензу. Уместо да се крене појединачно, сви чланови, као једна заједница, хранили су се на казану. А овај „глумачки казан“ није био за потцењивање: четири пута недељно месо, у посне дане пасуљ и кромпир. Глумци су били одушевљени. Глумац Преша Дишљенковић проглашен је комесаром за исхрану, и он се својски бринуо. После њега дошао је сценограф Николај Моргуњенко, који је ослабио само зато да би што боље обавио задатак. Глумице, пак, по утврђеном реду, биле су куварице, и свака је била исто толико добра уметница за казаном као и на позорници. Глумци, иначе пробирачи, издашно су их хватали:

- „Данашњу ролу јагњећег паприкаша одлично си одиграла!“ – добацио би неко за време ручка.

Благодарећи надлежнима, Моравско народно позориште постигло је велике резултате. Начелник Округа зајечарског, начелник среза у Андријевцу, једном речи све званичне и незваничне личности, помогле су рад и боравак групе.

Глумци и глумице на њиви

Дисциплина чланова позоришта била је савршена. Искрено речено, то је зачудило све оне који „познају глумце“. Да би се одужили домаћинима, глумци су у свом слободном времену помагали сељацима на њивама. Глумци су риљали, а глумице мотичицама плевиле и окопавале баште. Управник је организовао читаве мобе на имањима породица чији су чланови у заробљеништву или у војсци. То је још више учврстило симпатије према трупи, а глумци су били поносни што су и на овај начин корисни чланови друштва. Зато су, специјално андрејевчани, јако жалили када је трупа прешла у Књажевац.

За непуни месец дана у Књажевцу дат је велики број приредаба. Предусретљивост грађана била је врло добра, исхрана одлична. После Књажевца трупа је прешла у Сврљиг, где се поновило гостопримство из Андрејевца. Глумци су дочекани одушевљено. Ту су даване претставе под ведрим небом на којима је било и по 2.000 душа. Долазили су сељаци и омладинци из околних села, само да би видели „Два наредника“, „Дукат на глави“, или коју другу претставу. Успех је био

изванредан. После три месеца позориште је завршило први део турнеје са резултатима који импонују: дато је преко 50 приредаба, изведена 4 фестивала под ведрим небом, а претставе је гледало преко 100.000 гледалаца.

Нова турнеја

Пошто је 1 јула наступио глумачки распуст требало је прекинути рад. Међутим, глумци су ушли „у форму“ и замолили да наставе рад. Сад су се поделили у две групе: једни су отишли у Белу Паланку, а други „обрађују“ села око Андрејевца, наравно са исхраном на казану, јер је то најбоље решење.

Приликом обнављања уговора управник је чланове наградио за њихову дисциплинованост и пожртвовање и повисио плате. С обзиром на прилике у Нишу, надлежне власти одлучиле су да се глумци држе као целина и да наставе своје пропагандне турнеје. Од 24 о. м. група одлази на једномесечно гостовање у Алексинац, затим у Сокобању и Житковац, као и у околна села. А затим ће прећи у Куршумлију, Крушевац, Прокупље, Трстеник и Врњачку бању.

Претседник владе генерал Недић, обавештен о позитивним резултатима овог позоришта, одредио је лепу суму новаца управи позоришта, како би се други део турнеје што боље спровео.

25. ЈУЛ 1944.
ОСНИВАЊЕ РАДНИЧКИХ КУХИЊА

У Ниш су допутовали изасланици Старешинства Српске заједнице рада из Београда: Ђура Тезин, старешински челник гране Привредника и Родољуб Јанићијевић стручни предводник Главног савеза индустрије. Они су посетили важнија предузећа и прегледали станове радничких породица пострадалих од бомбардовања, подвлачећи да је жеља и наредба генерала Недића да мора свако радничко дете и свака радничка породица бити што боље помогнута. Проучено је питање оснивања радничких кухиња.

Изасланици су прегледали рад одбора за издавање помоћи радничким породицама из кредита од 2 милиона динара, који је одобрен из Фонда генерала Недића за српску радничку децу. Потом је сазвана скупштина почасних сарадника из фабрика и предузећа.

И у Смедерево су допутовали изасланици Старешинства СЗР из Београда. Бранко Михајловић, стручни челник Главног савеза саобраћаја и монопола и Тома Мацанковић, заменик стручног челника Главног савеза занатства. Они су, као и они у Нишу посетили предузећа, станове пострадалих, испоручили жеље генерала Недића и проучили питање оснивања радничких кухиња.

21/20. АВГУСТ 1944.
ЈЕДАНАЕСТО БОМБАРДОВАЊЕ НИША

Београд, 19 августа

Последња два дана британоамеричка авијација извршила је низ терористичких напада, бацајући велике количине разног експлозива на већи број места у унутрашњости Србије.

Међу овим градовима опет је теже настрадао Ниш, на који су британско-амерички ваздушни терористи бацили око 800 запаљивих и разорних бомби. У рушевинама града нашло је смрт око 50 становника Ниша, а исти толики број је рањен.

Материјалне жртве су такође велике.

Приликом бомбардовања оборена су два англо-британска авиона.

23. АВГУСТ 1944.
ДВАНАЕСТИ ТЕРОРИСТИЧКИ НАПАД НА НИШ
Саопштење претседништва Министарског савета

Ниш, 22 августа

„Наши велики пријатељи и савезници“ решили су да истребе сасвим српски народ. Ако га не уништавају, требе и кољу помоћу Јосипа Броза туку га из неба најужаснијим терористичким нападима и то туку не само градове и варошице него и села.

Србија је у рушевинама и гробљима. То је захвалност великих „пријатеља и савезника“, што је она себе жртвовала за њихове интересе 1941. године.

Али од свих терористичких напада, најстрашнији од свију њих, јесте дванаести терористички напад, изведен 21 о. м., на наш горди Ниш, бастион српства.

Сада је цео Ниш опустошен, сав је у рушевинама. То је дело просвећених западних демократија, Енглеске и Америке.

Поред тога без икакве потребе бомбардовали су Ћуприју и Марковац.

Ми смо протествовали пред Богом, пред целим светом, пред хришћанством и пред свима културним људима за нечувено и нечовечанско поступање са једним малим народом, као што је српски, који једини грех има: што хоће да буде и остане Србин, што воли своју родну груду – Мајку Србију и што се никад није мешао у туђе рачуне, а најмање у оне великих сила. Што је изјављивао: да жели да живи у миру, раду, реду и братској слози.

Ето ти душмани тога малога и честитога храброг народа хоће да га осироте, истребе, како убудуће не би ваљао ни себи ни другима.

Ако је то култура двадесетог века она нема чиме да се поноси и срамота је за човечанство.

Ми Срби вапијемо за божанском правдом и уздамо се само у Господа Бога који ће донети праведну одмазду свакоме по заслузи.“

31. АВГУСТ 1944.
РАШЧИШЋАВАЊЕ РУШЕВИНА У НИШУ

Ниш, 30 августа

Начелник Округа нишког професор Јован Барјактаревић у пратњи шефа кабинета Крсте Тодоровића и окружног референта и групног старешине Националне службе за Округ нишки Душана Анђелковића обишао је пети вод прве чете и трећу и пету чету Девете радне групе Националне службе које раде на рашчишћавању Ниша. Том приликом начелник Барјактаревић одржао је обвезницима говор, у коме је изнео значај Националне службе као неминовну последицу после слома од 6 априла 1941. године.

Она је била једина, каже начелник Барјактаревић, која је могла да повеже и сједини омладину села и града, омладину интелигенције и радништва.

На крају свога говора начелник Барјактаревић је истакао заслуге новог окружног референта и старешине Душана Анђелковића.

5. СЕПТЕМБАР 1944.
ВЕЛИКОМУЧЕНИЦИ И ЖРТВЕ АНГЛО-АМЕРИЧКОГ ВАЗДУШНОГ ТЕРОРА НИША И БЕОГРАДА

Ниш, 4 септембра

Последњих дана Србија и српски народ доживели су ново мучеништво под ударима англо-америчких ваздушних терориста. Мученички Ниш доживео је тринаесто терористичко бомбардовање. Многи градови и многа села широм Србије такође су невино настрадали. На многим местима ваздушни терористи митраљирали су возове и побили многе жене и децу.

Београд је и овог пута по осми пут био жртва терористичког бомбардовања. Северни делови града бомбардовани су страховито и претрпели су велике материјалне и људске жртве.

Митраљирани су такође путеви који воде у Београд.

*

План за уништење српског народа остварује се. Банде Јосипа Броза из Клањца бесно ударају са свију страна на Србију наоружане у обиљу најмодернијим енглеским оружјем, а англоамерички бомбардери сваки дан уништавају са своје стране Србе.

Благодарећи Англо-американцима српски народ преживљује тешке часове. Нека то знају они, који живе у удобним лондонским и вашингтонским хотелима да се ради о опстанку Србије.

ДОПИСНИЦИ ЛИСТА НОВО ВРЕМЕ

Припремајући књигу односно збирку новинских чланака, суочили смо се са великим проблемом. Наиме, прикупљајући текстове уочили смо да је већина дописника у листу, сматрамо у жељи да сачува свој идентитет, остала анонимна. На тај начин, уместо имена и презимена дописника, сарадника и извештача листа, један број новинских чланака био је потписан само иницијалима аутора. У жељи да сем прикупљених и обједињених чланака откријемо и име и презиме аутора, приступили смо разрешењу иницијала. Међутим, није било лако дешифровати сваки иницијал и пронаћи биографске податке новинара. У складу с тим, један део иницијала смо успели да разрешимо и употпунимо само пословним или биографским подацима новинара, друге смо само разрешили, док треће ни на који начин нисмо успели да разрешимо. Пре него што дамо преглед дописника вратимо се на 1941. годину, када је и лист *Ново време* почео да излази, а новинари постали *„важан и интегралан део оружаних снага.“*[161]

Завршетком Априлског рата, у складу са немачким захтевима, средства информисања у Србији била су стављена под строгу контролу и у обавези да следе немачку директиву. Специјални окупациони комесар - управљач над српским новинарством био је др Валтер Грубер.[162] На основу статистичких података може се уочити да је од 264. учлањених новинара у Удружење новинара (преименовано у току окупације у Српско новинарско удружење), на дан 6. априла 1941. године, њих 73 прихватило рад у колаборационистичкој штампи. Према подацима, највише дописника је било из листа *Време* које је последњих година пред рат и уређивано са очигледном наклоношћу према Немачкој. На основу листе новинара по редакцијама, који су за време окупације остали у новинарском послу, може се доћи до следећих података: *Време* 28, *Политика* 20, *Агенција Авала* 7, *Правда* 5, *Пресбиро* 3 и из других, углавном мањих редакција, по 1.[163]

Агенција Рудник почела је да ради у периоду окупације у просторијама Агенције Авала,[164] (у Ресавској улици). Радио Београд је

---

[161] M. Bjelica, Z. Jevtović, *Istorija novinarstva*, Beograd : Megatrend 2006, 126.

[162] Рођен је у Берлину 31.03.1911. каријеру је започео 1933. године код Паула Јозефа Гебелса. Каријеру у Београду отпочео је као новинар дописник DNB (Deutsches Nachrichtenbüro) 1938. године. Под окупацијом је био један од шефова при Одељењу Пропаганде за Југоисток, са седиштем у Београду, као сарадник немачких тајних служби. За време окупације запосео је службене просторије агенције *Авала*, у Новинарском дому у Ресавској улици, и поставио агенцију *Рудник* као и филијалу DNB-а за цео Југоситок. Крајем 1943. године, био је упућен на Источни фронт, док је његову позицију заузео Мертл. Година његове смрти није позуздана, сматра се да је преминуо после 1946.

[163] M. Nedeljković, *Lomovi u srpskom novinarstvu*, Feljton Glasa javnosti iz 2001. godine, objavljen u periodu od 12. do 31. jula.

[164] Септембра 1919. године основана је прва српска национална новинска Агенција Авала. Оснивач агенције и њен директор био је француски новинар Албер Мисе, док је функцију заменика обављао Риста Марјановић. Први сарадници били су Французи де Кок и Кастеран и домаћи новинар Манојло Озеровић. У почетку је

наставио емитовање, али у служби пропаганде Вермахта. Бешевић је последњи главни уредник Агенције Авала, на чије је чело, постављен после пуча од 27. марта. Добро познат у новинарским круговима међу страним дописницима у Софији и Београду, Бешевић није уживао наклоност немачког специјалног комесара др Грубера и био је разрешен дужности и посла. Дана 16. јула 1941. године Бешевић је примио писмену потврду следећег садржаја: "Овим потврђујемда је г. Петар Бешевић био запослен до 6. априла о. год. у Агенцији Авали, као главни уредник са месечном платом од 7.000 динара, а да из политичких разлога није преведен у службу ДНБ у Београду".[165]

BJ, (Велибор Јовановић), рођен је у Београду 1921. године у браку Чедомира и Зоре. Био је новинар и писац. Новинарством је почео да се бави после завршене гимназије. Препознатљиво је његово име за литерарне прилоге у часописима. Спортским новинарством почиње да се бави за време окупације у листу *Ново Време*, док је у *Обнови* био посвећен културним дешавањима. Живот му је окончан новембра 1944. године, одлуком Војног суда Првог корпуса НОВЈ.[166]

РП = Р. Павловић, (Радослав Павловић), рођен је 1919. године у Барањи. Дипломирао је књижевност. Новинарством је почео да се бави у *Времену*, док је у периоду окупације наставио доследно да следи свој позив у листу *Ново време*. Ухапшен је по уласку партизана у Београд. Казну је издржавао у Сремској Митровици. Написао је монографију о страдању јеромонаха Митрофана Матића. Преминуо је у Београду 1996. године.[167]

Д. Вучковић, (Драгомир Вучковић), био је сарадник дневно-информативног листа *Ново време*. По ослобођењу приступио је Народно-ослободилачком покрету у Штабу 4. батаљона Прве пролетерске бригаде.[168]

Стефановић Ратомир новинарску каријеру започиње у листу *Феријални савез*, као пласирани политичар и фото-аматер. Завршетком

Авала издавала мањи билтен на француском језику с прегледом писања неколико југословенских дневних листова о политичким догађајима у свету и у Краљевини. Средином јануара 1920. године Авала је почела да прима телеграме-вести новинских агенција из европских престоница (Париза, Берна, Атине, Мадрида). Године 1927. Авала прелази у надлежност Одсека за штампу Министарства иностраних послова, а тиме и делом на државни буџет. Деценију касније, 1936. године набављена је радио-телеграфска пријемна станица са најсавременијим апаратима. Вести су радио-уређајима редовно отпремане свим новинским агенцијама на Балкану и у средњој Европи. Немачки окупатор ликвидирао је Авалу 6. јуна 1941. године, а њене просторије, технику и део персонала припојио је својој агенцији ДНБ (Deutsches Nachrichtenbüro).

165 M. Nedeljković, *Lomovi u srpskom novinarstvu*, Feljton Glasa javnosti iz 2001. godine, objavljen u periodu od 12. do 31. jula.

166 С. Ц. Ћирковић, *Ко је ко у Недићевој Србији 1941-1944* : лексикон личности : слика једне забрањене епохе, Београд 2009., одредница „Јовановић, Велибор Ч.", 230; *Архива Удружења новинара Србије.*

167 *Исто*, одредница „Павловић, Радослав - Браца", 389.

168 M. Nedeljković, *Lomovi u srpskom novinarstvu*, Feljton Glasa javnosti iz 2001. godine, objavljen u periodu do 31. jula.

168 *Isto.*

студија агрономије постаје писац туристичких чланака, као и текстова посвећених селу. До рата је био сарадник *Политике*, а за време окупације *Новог времена* и уредник *Српског села*. Постојало је уверење да се новинарством бавио из чисто материјалних разлога и амбиција, односно да није био непријатељ Немаца, нити да је радио као издајнички новинар. Због тога му је после ослобођења омогућено запослење.[169]

В. Анђелковић, (**Вукашин Анђелковић**), новинарску каријеру почео је да гради у агенцији Авала, где га је и окупација затекла. Припадао је групи просечних новинара, док је у домену политичке припадности показивао недоследност.[170]

ДЈ, (Драгутин Јанковић), рођен је 25.04.1888. године у Београду, у браку Наталије и Петра. Основну школу завршио је на Убу, а гимназију у Шапцу. Дипломирао је права у Београду 1911. године. Приправничку каријеру започео је у Битољу 1912. године, а две године касније се посветио адвокатури у Београду. Звање доктора наука стекао је 1919. године у Лиону. У Београду, 1924. године, на Правном факултету започео је своју универзитетску каријеру. Био је ангажован на предметима Грађанско и Међународно приватно право до 1934. године. Годину дана раније постао је председник Адвокатске коморе у Београду. Поред тога, имао је и функцију министра пољопривреде у кабинету Богољуба Јевтића. У периоду од 1935. до 1938. био је народни посланик. Према подацима, блиско је сарађивао са Херманом Герингом. Пре рата у листу *Време* писао је уводне текстове. За време окупације био је ангажован у листу *Ново време*. Објављивао је коментаре којима је величао ново доба. После рата осуђен је због колаборације на смрт, пред народним судом. Година његове смрти није утврђена. Претпоставља се да је 1946. или 1947. године стрељан.[171]

СМ (Светозар Милутиновић), рођен је у Шапцу 04.08.1899. године. Цео свој живот подредио је новинарству, што ће показати биографија. Своју новинарску каријеру започео је тридесетих година XX века. Период окупације није био период стагнације, већ период још доминантнијег ангажмана у новинарству. Преминуо је у Београду, после 1975. године.[172]

МТ (Милан Токин), рођен је у Вршцу 18.08.1909. године, од оца Марка и мајке Олге. Академско образовање стекао је у Београду. Као млад се посветио новинарству о чему сведочи његов ангажман у листу *Време* и *Самоуправа*. За време окупације наставио је да се бави новинарством тј. отпочео је сарадњу са колаборационистичким гласилима. У периоду од 1957. до 1962. године вршио је дужност управника библиотеке Филозофског факултета у Новом Саду. Написао је једну монографију (*Јован Стерија Поповић*, Београд : Нолит, 1956) и

[169] M. Nedeljković, Feljton Glasa javnosti iz 2001. godine, objavljen u periodu do 31. jula.
[170] *Isto*.
[171] С. Ц. Ћирковић, *нав. дело*, одредница „Јанковић, Драгутин П.“, 219.
[172] *Исто*, одредница „Милутиновић, Светозар – Света А“, 336.

једну студију (*Вршац у Стеријином књижевном стварању* : три прилога, Нови Сад : Змај, [1955]). Преминуо је у Новом Саду 1962. године.[173]

С. Глишовић, (Светислав Глишовић), рођен је у Београду 06.03.1913. године, у браку Наталије и Светислава. Био је новинар *Политике* и *Времена* и поред тога изградио богату спортску каријеру. Наиме, као репрезентативац у дресу БСК-а, освојио је четири титуле првака Југославије (1933, 1934-5, 1936. и 1939.). За време окупације писао је за лист *Ново време*. Године 1942. престала је његова фудбалска каријера, али не и ангажман у спорту. Заправо, спортску каријеру наставио је као тренер београдске „Црвене звезде" (1946-1948). Поред тога, радио је и као тренер у Грчкој (1954-1961) и Швајцарској. Завршетком спортске каријере повлачи се у САД. Аутор је већег броја спортских монографија: *Школа модерног футбала;*[174] *Студије модерног футбала.*[175] Преминуо је 10. 03. 1998. године у Паризу.[176]

М. В. С. = М. Симић = М. СИМИЋ – Марко В. Симић – дописник из Ниша, био је члан Српског новинарског удружења 1942, 1943. и 1944. године.[177]

Поред потпуне идентификације одређеног броја новинара, дописника и извештача у листу *Ново време*, било је и пуно сарадника листа код којих смо успели само да откријемо име и презиме, али не и да дођемо до потпунијих биографских података. У наставку текста, следи списак тих новинара.

Разрешени иницијали

Б. Ш. – Благоје Шкијевић – дописник из Јагодине
И. М. – Илија Милошевић – дописник из Пожаревца
К. Ј. – Коста Јовановић – дописник из Шапца
М. Ђ. Поповић – Милош Ђ. Поповић
М. Мар. – Момчило Марковић
М. П. – Милован Палинкашев – дописник из Велике Кикинде
М. П. = М. Петровић
П. Б. = П. Брајовић = Петар Брајовић

Неразрешени иницијали

А.	К.
АИ	П.
АРБ	НП
Д.С.В.	ПС
Д.Б.И	РН
ЈК	

[173] *Исто*, одредница „Токин, Милан М", стр. 476.
[174] S. S. Glišović, *Škola modernog futbala*, Beograd 1998.
[175] S. S. Glišović , *Studija modernog futbala*, New York,1975.
[176] С. Ц. Ћирковић, *нав. дело*, одредница "Глишовић, Светислав Св. – Глиша", 126-127.
[177] *Архива Удружења новинара Србије.*

THE CITY OF NIS IN "NOVO VREME" NEWSPAPERS 1941-1944

Resume

"A journalist is the only writer who,
when he takes his pen, doesn't hope for
immortality."

Ugo Ojetti, Italian writer

(1871-1946)

The closing word at the end of the publication, demands the summary of everything said and presented in the book. However, before we fulfill the mentioned task, we can stress the fact that the city of Nis was under the enemy siege twice in the 20th century: in the First World War from 1915 to 1918 and in the Second World War from 1941 to 1944. Moreover, it is necessary to emphasize that the records about the life in Nis in the period of occupation are scarce for several reasons. The important fact which supports that is that one part of the archive from this period was destroyed during the war. Also, the greatest part of information about Nis from that period was kept in the archive that was guarded in the building of Banovina, but the 1948 flood completely destroyed the documentation and all the records about the city for the period of 1941-1944, which cast a shadow on one period of history of the city of Nis.

The news about the city of Nis in this book are taken from Belgrade newspaper *Novo Vreme*. By studious reading we can observe that, in this daily-informative newspaper, various events and interesting information about the city of Nis were presented, which more or less reflected that time. *Novo vreme* newspaper was the apparatus of the occupation German authorities. The victories of the German army and their allies all over the world were glorified, as well as the combats against the partisans and other "forest gangs".

The fact that under the occupation over 40 occupation and collaboration papers were published daily and weekly, tell us about the extent of the pro-German propaganda in Serbia. As a reminder, three Belgrade daily papers *Politika*, *Pravda* and *Vreme* stopped being published on April 6. Instead, two new daily papers appeared - *Novo Vreme* (May 16) and *Obnova* (July 6). *Novo vreme* was, in fact, the sequel of the *Vreme* by Stojadinovic in whose building (nowadays the building of *Borba* and *Vecernje Novosti*) it continued to be published. The newspaper *Obnova* was located in the building of *Politika,* whereas the daily paper *Donaucajtung,* printed in German, was located in the building of *Pravda* (which was the property of Sokic brothers in Vlajkoviceva Street – nowadays a printing office *Glas*.)

During the period of war, new newspapers appeared, which were specialized for particular target groups. Accordingly, the occupation weeklies were founded - *Dom i svet* (June 21), *Ponedeljak* (August 4, which was an addition to *Novo vreme*, and wasn't published on Mondays), Ljotic's *Nasa*

borba (September 1), *Srpsko selo* (September 1) and short-lived *Narodne novine* (October 27). As the part of the Third Reich propaganda, the paper *Filmske novosti* was occasionally published (from October 1). Those were the information of „Jugoistok film A. D.“, which was the general representative of the German film producers in Serbia, and by the end of the year (December 6) a humoristic paper *Bodljikavo prase* appeared. This scheme was completed in 1941, by releasing the illustrated weekly paper *Kolo* (June 6) and the cultural weekly paper *Srpski narod* (June 6), whereas *Novo vreme* released its weekly sport edition *Novo vreme - Sport* (August 4). In 1943 *Srpski radnik,* the bulletin of Serbian Work Community was published twice a month.

A special occupation press controller in Serbia, the representative of the Military Staff Headquarters in Serbia, Dr. Walter Greber, who was managing Radio Belgrade, created a good informational scheme during 1941, adjusted to German interests, and he skillfully managed its obedience. However, this press, which was also controlled by Nedic's government propaganda and which stood for so-called collaboration press, wasn't the only press in occupied Serbia. Besides that, and out of range of German and Nedic authority, two parallel streams of press existed in the country - chetnik and partisan. It is true that they had neither conditions, nor equipment or consistency, especially not the circulation which the collaboration papers had. Despite that, their importance and influence were not to be underestimated.

The news about the bombing of the city of Nis in 1943 and 1944 were published in the paper *Novo vreme*, directly presenting to the readers the Anglo-American attitude towards Serbs and also towards all the sufferings that they caused by the March overthrown in 1941, and the bombing of the Serbian cities in 1943 and 1944. However, one must not lose the sight of the fact that the paper *Novo vreme* was all about the glorification and boasting, filled with the immoderate reports and comments about the events in the Third Reich and the successes of the German army on the front lines. Also, the paper was oriented to stigmatizing of the "domestic evil", the communist villains, the enthusiasts who denied nationalistic beliefs, as well as to attacking the Jews and the masons as the representatives of all the evil in the world.

It is interesting that some events in the city of Nis were not covered by the press - the attack of Aleksandar Vojinovic on the hotel "Park" when he threw a bomb on German officers, the escape of the prisoners in the camp prison Red Cross, as well as many arrests of the patriots in Nis. However, a lot of information was provided about the sport events in Nis, especially the news about the football club "Pobeda", the happenings in the theatre and the guest tours of the theatre of Nis, as well as about the lectures on the national awareness and the assignments of General Nedic's government.

The news from the city of Nis were written by journalists: Petar Brajovic in the year 1941 till October, and from October till the end of the publication of papers - by journalist Marko B. Simic who signed his articles as MC, MBC, M. Simic and in his full name.Along with the mentioned

correspondents another group of journalists-associates, who used to write about Nis occasionally, was present in the paper. They would sign themselves by initials: J.K., BS, MP, D.J., P.M., P., PS, VJ, AI, ARB, NP., D.B.I, MT.

It can also be noticed that some journalists identified themselves by the first letters of their surnames, as well as by the combination of the first name and the surname initials: M.Dj. Popovic, M. Map., R. Pavlovic (who used to sign by initials RP as well), S; Glisovic, D. Vuckovic, Petrovic. Of course, the readers will also notice that some texts were not signed at all, so in accordance with that it is necessary to note that it is not the omission of the editor, but the wish of the correspondents to preserve their identity and remain anonymous to the readers.

The paper was published until October 1944, that is, 3 years and five months. With the fall of complete occupation system and collaboration authorities in Serbia, the paper stopped being published.

Hoping that we will see more of each other in the future and reveal preserved archive material, greetings to all of you!

П Р И Л О З И

Порушена кућа Божидара Динића за време Другог светског рата
(Фотографије су власништво Божидара Динића)

Саборна црква оштећена за време англо-америчког бомбардовања Ниша 1944. године
(Фотографија је власништво Божидара Динића)

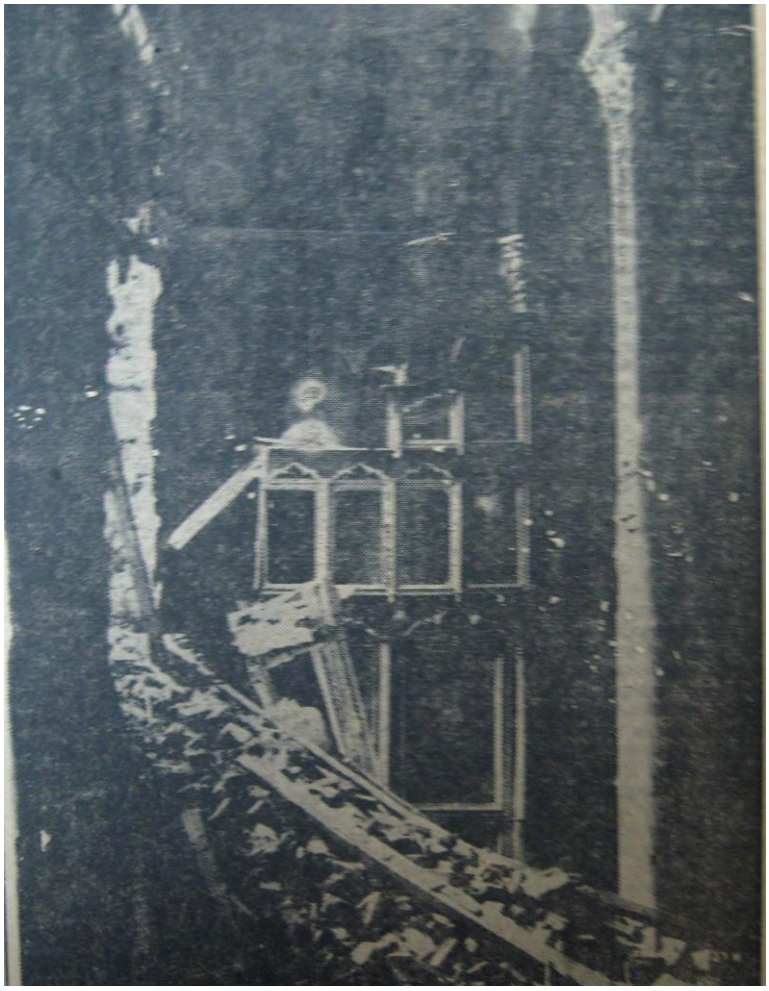

Оштећен иконостат Саборне цркве приликом англо-америчког бомбардовања
(Лист „Ново време“)

Кућа за становање уништена приликом терористичког англо-америчког бомбардовања Ниша (Лист „Ново време“)

Сахрана нишких жртава
(Лист „Ново време“)

Ђорђе Ђорђевић – управник полиције
(Лист „Ново време“)

Маса грађана и сељака на Збору у Нишу
(Лист „Ново време“)

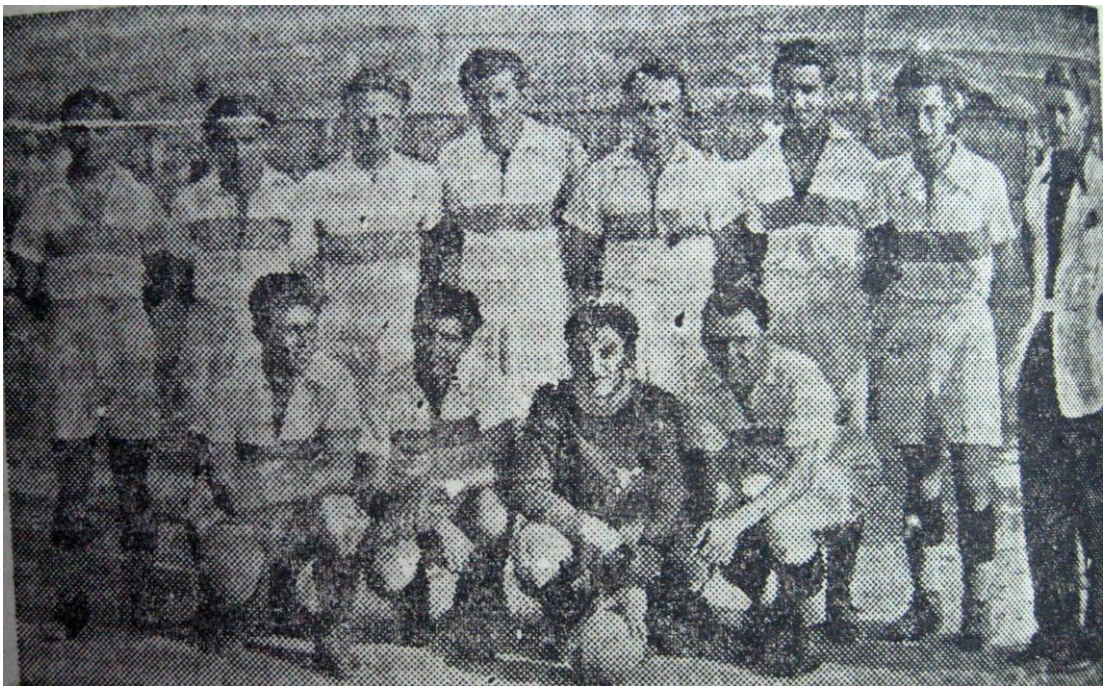

Тим С. К. Победе – Ниш
(Лист „Ново време“)

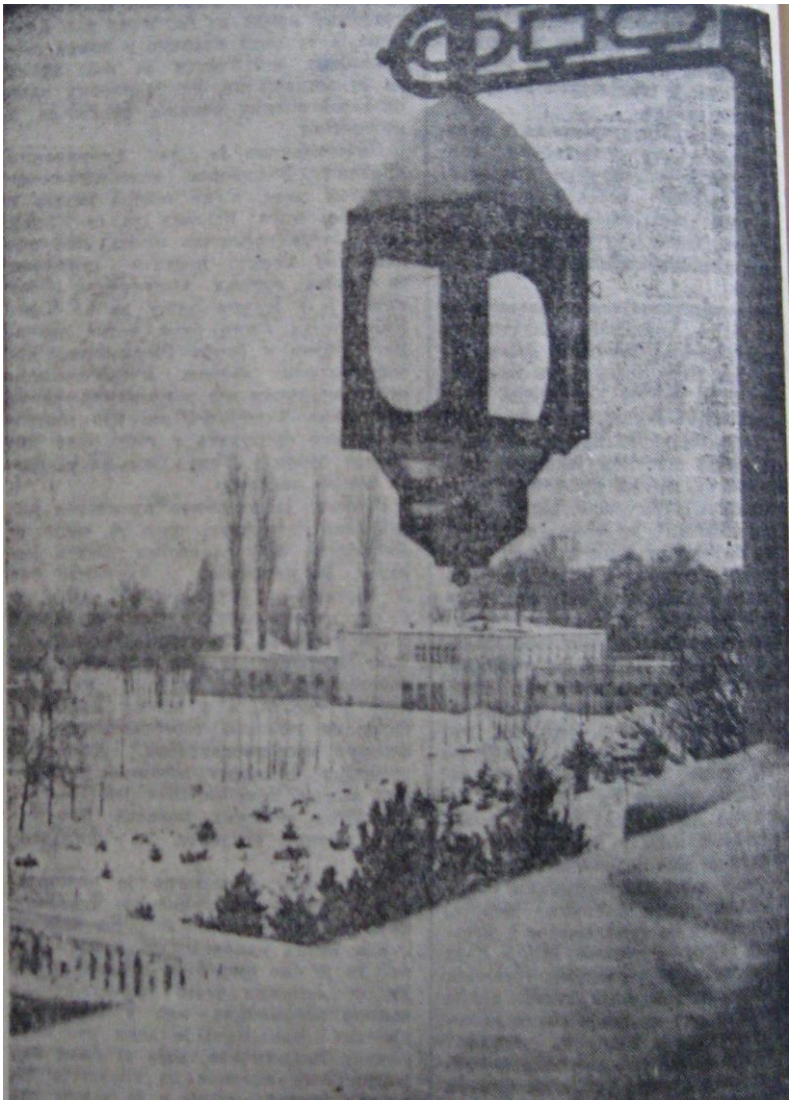

Нишка бања
(Лист „Ново време“)

Гимназијалци Ниша одлазе на рад
(Лист „Ново време“)

Гимназијалке из Ниша обављају пољске радове
(Лист „Ново време“)

Министар др М. Недељковић се поздравља са заставником Српске државне страже, после заклетве народа у Нишу
(Лист „Ново време“)

Снабдевање Нишлија угљем
(Лист „Ново време“)

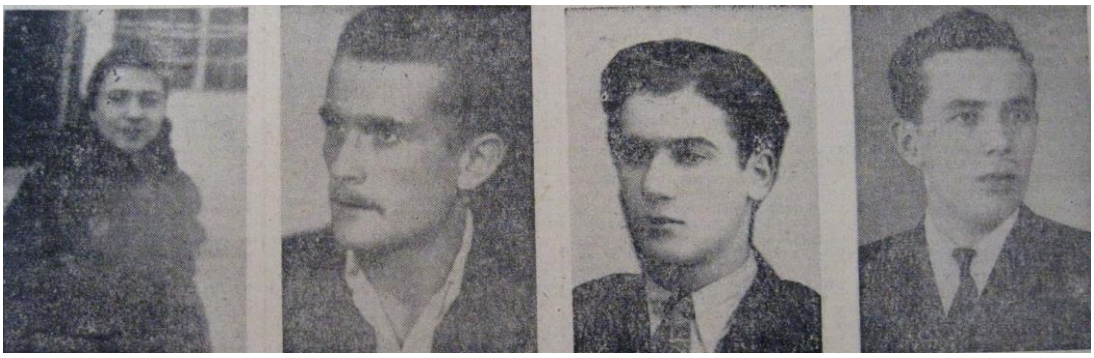

Комунистичка организација у Нишу
Јелена Недељковић, пропала глумица, која је женску омладину уводила у комунизам; Душко Ристић, столарски радник, секретар реонског актива; Славче Живић, курир између шумских одметника и комуниста у Нишу; Милан Митровић, секретар Народно-ослободилачког фонда
(Лист „Ново време“)

Рушевине у Нишу (трг Павла Стојковића) од активираних бомби 1944 (ИАН; ЗФ-918)

Бомбардовање Ниша 1944 (активирање старих бомби). Немци активирају старе бомбе у Нишу, април 1944. (ИАН; ЗФ-915)

Рушевине у Нишу (трг Павла Стојковића) од активираних бомби 1944 (ИАН; ЗФ-921)

Немци активирају старе бомбе у Нишу, април 1944 (ИАН; ЗФ-917)

Рушевине у Нишу (трг Павла Стојковића) од активираних бомби 1944 (ИАН; ЗФ-919)

Пропагандни плакат
(Лист „Ново време“)

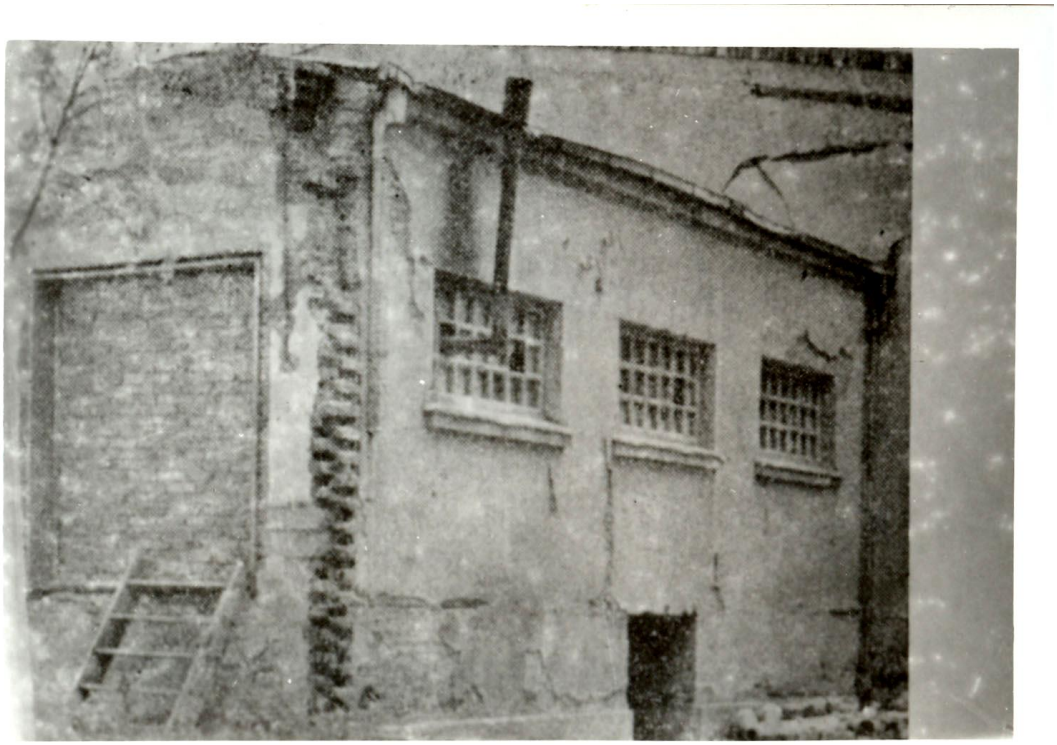

Последице бомбардовања Ниша
(ИАН; ЗФ-3921)

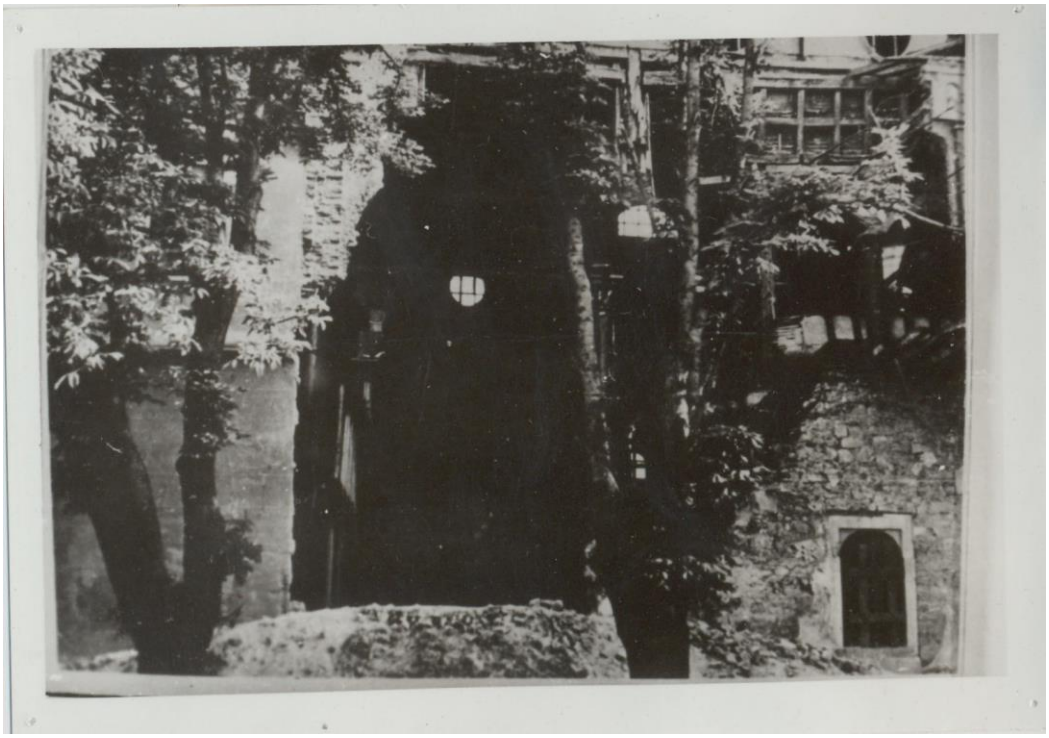

Грађани Ниша на рашчишћавању рушевина нишке саборне цркве. Ниш 1945.
(ИАН; ЗФ-6223)

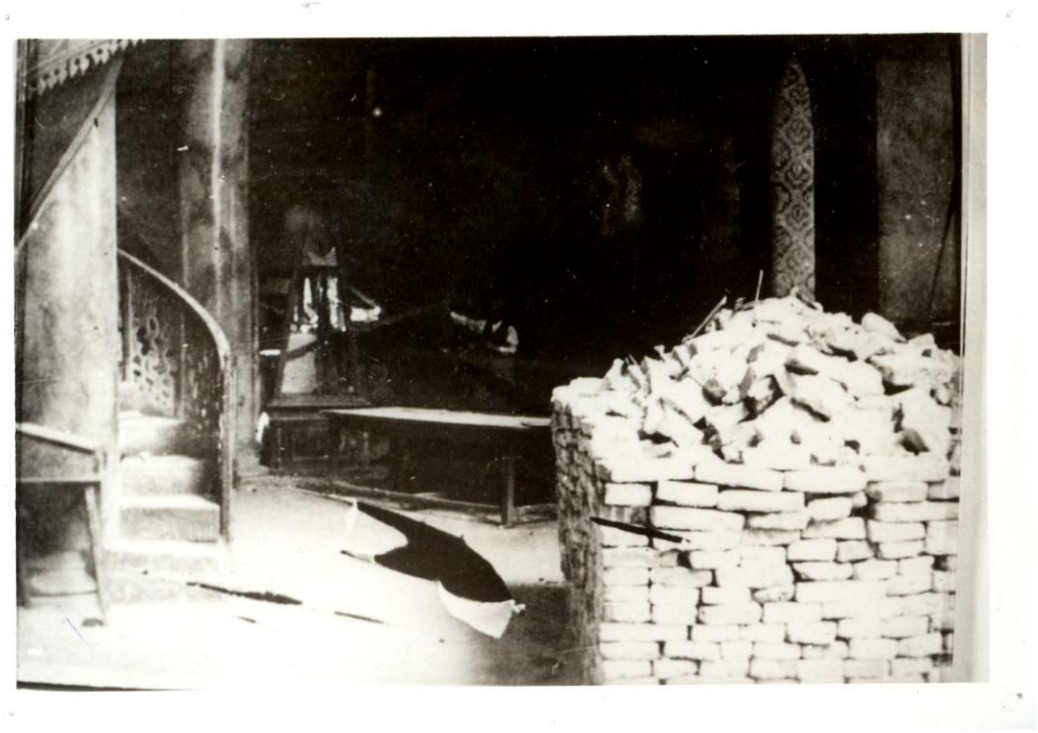

Деталь нишке Саборне цркве оштећене од бомбардовања (априла 1944). Ниш, 1944. (ИАН; ЗФ-6220)

Грађани Ниша на рашчишћавању рушевина нишке саборне цркве. Ниш, 1945. (ИАН; ЗФ-6221)

Грађани Ниша на рашчишћавању рушевина нишке саборне цркве. Ниш 1945. (ИАН; ЗФ- 6222)

Деталь нишке Саборне цркве оштећене од бомбардовања (априла 1944). Ниш, 1944. (ИАН; ЗФ- 6219)

РЕГИСТАР ДАТУМА

18. 7. 1941. Нишка полиција ухапсила једног „трговца“ намирницама
18. 7. 1941. Крв међу браћом - језива драма на селу
25. 7. 1941. Нишка полиција похапсила велики број лопова и коцкара
26. 7. 1941. Потера за сумњивим женама у Нишу
27.7. 1941. Жена која тврди да је постала крадљивица из нужде
28. 7. 1941. Појавиле се у Нишу невешто фалсификоване новчанице
29. 7. 1941. „Рат“ спекулантима објавила нишка полиција, већ је кажњен приличан број људи
29. 7. 1941. БСК је победио нишку „Победу“ са 9:0 (4:0)
29. 7. 1941. У Нишу: „Грађански“ – „Железничар“ 2:1 (1:0)
31. 7. 1941. Нишка пијаца препуна поврћа и воћа
31. 7. 1941. Десет хиљада избеглица збринуто у Нишу
03. 8. 1941. Једна заиста несвакидашња крађа - кола са два вола украдена усред дана у Нишу
03. 8. 1941. Удавио се у Нишави младић који није знао да плива
08. 8. 1941. Оснивање земљишњих књига у Срезу нишком
13. 8. 1941. Нови управник нишке полиције
13. 8. 1941. „Јединство“ је и у реваншу победило одличан тим нишког „Железничара“ - 3:2 (0:2)
14. 8. 1941. За убиство брата осуђен на три године затвора
14. 8. 1941. Нишка пијаца обилује воћем и поврћем
14. 8. 1941. У Моравској бановини отпочеће ускоро многи јавни радови
14. 8. 1941. Нишка општина даје 100.000 динара ономе ко открије атентатора на хотел „Парк“ - проглас бана Моравске бановине поводом недела неразумних људи
15. 8. 1941. Самоубиство због болести
16. 8. 1941. Делегати занатске коморе из Ниша посетили комесаре народне привреде инж. г. Васиљевића
17. 8. 1941. Да ли је оправдано да у Српску лигу не уђе ни један нишки клуб?
18. 8. 1941. СК „Југославија“ је савладала „Победу“ у Нишу са 7:4 (1:1)
19. 8. 1941. Ниш и Нишлије данас
20. 8. 1941. Две обијене радње у центру Ниша
21. 8. 1941. Нишке занатлије све више увиђају важност задругарства

23. 8. 1941. Грожђе и лубенице стижу на нишку пијацу у великим количинама
24. 8. 1941. Нишлије обилно прилажу за избеглице
26. 8. 1941. Нишка општина доделила је помоћ пострадалима
26. 8. 1941. У Нишу се оснива Занатлијска академија
28. 8. 1941. Стражар погинуо несрећним случајем
28. 8. 1941. Улози на штедњу код филијале Д. Х. Б. у Нишу порасли су после рата за 24 милиона динара
30. 8. 1941. Чувар магацина Црвеног крста у Нишу покрао скоро све ствари које су му предате на чување
30. 8. 1941. Нишка полиција кажњава сва лица која се нађу на улици после полициског часа
17. 9. 1941. У Нишу је на свечан начин уведена у дужност нова општинска управа
18. 9. 1941. Г. Милан Костић постављен је за помоћника бана Моравске бановине
21. 9. 1941. У Нишу су кажњени многи шпекуланти
23. 9. 1941. За убиство оца пијанице осуђен на годину дана затвора
23. 9. 1941. Забрана израде луксузног пецива
24. 9. 1941. Нишка полиција енергично иступа против шпекуланата
25. 9. 1941. Председник Нишке општине г. Богдан Кнежевић добио овлашћење за уређење исхране у Нишу
26. 9. 1941. Попис становништва у Нишу
27. 9. 1941. У Моравској бановини већ су почели јавни радови предвиђени из зајма од милијарду динара
28. 9. 1941. Како је од турског амама постала Нишка Бања позната по својој лековитости
02.10. 1941. Исушење мочвара у околини Ниша
02.11. 1941. Нишка „Победа“ победила „Раднички“ са 5:0
02.11. 1941. Осуђен за двоженство иако је од прве жене разведен
03.11. 1941. Задруга „Српска кудеља“ показује пут којим треба да крене наша производња текстилних сировина
08.11. 1941. Нове веће Нишке општине
Грађани дају општини зајам од 10.000,000 динара
16.11. 1941. Нарочите мере за смештај избеглица у Моравској бановини
16.11. 1941. Нишка „Победа“ нема више опасног противника
17.11. 1941. Локомотива повредила радника

21.11. 1941. Сложени сметови у Нишу ометају саобраћај
25.11. 1941. Злочин у селу Кумареву
26.11. 1941. Комунистичка влада опљачкала општинску касу
27.11. 1941. Општински деловођа нађен мртав на путу
28.11. 1941. Дељење зимске помоћи избеглицама у Нишу
03.12. 1941. У Нишу ће се основати Народни ресторан
04.12. 1941. Нишко Народно позориште ради с великим успехом
05.12. 1941. Место 10.000,000 динара богате Нишлије дале су Општини само 2.000,000 динара и снабдевање града дошло је у питање
06.12. 1941. Нишка полиција прописала цену дрвима
09.12. 1941. Коњска месарница отворена у Нишу
11.12. 1941. Бесплатни обућарски течај у Нишу
16.12. 1941. Нови начелник Управног одељења Банске управе у Нишу
21.12. 1941. Потрошио туђе паре, па се обесио
24.12. 1941. Када ће првенство Јужне лиге да се настави дани пролазе, а Савез ништа не предузима
26.12. 1941. Забрањено коцкање по кафанама у Нишу
31.12. 1941. Купони за месо и маст у Нишу
04. 01.1942. Зимски куп Нишких клубова
15. 01.1942. Треће коло Нишког зимског купа
16. 01.1942. Крвава љубавна драма у Нишу
Због љубоморе убио љубавницу свога ривала и себе
17. 01.1942. Први део првенства Нишког лоптачког подсавеза завршен
28. 01.1942. У Нишу отворен Народни ресторан - ручак 10 динара
31. 01.1942. Жене у Нишу не смеју се шминкати
04. 02.1942. Цео српски народ је маленкост за марксистичку револуционарну партију
07. 02.1942. Радне колоне на послу
Рација на беспослене „корзисте“
07. 02.1942. Прослава св. Саве у Нишу
07. 02.1942. „Победа“ је освојила Нишки куп
14. 02.1942. Борба Нишке општине да обезбеди исхрану становништва - разговор са председником Нишке општине
14. 02.1942. Старање за хигијенске прилике међу избеглицама у Нишу
15. 02.1942. „Победа“ – „Синђелић“ 3:0 (1:0)
15. 02.1942. Берберин се смрзао на путу
17. 02.1942. „Стотине хиљада заробљене браће моле да сачувате мир“ – рекао је г. Кујунџић на збору у Нишу

17. 02.1942 Поплаве око Ниша
19. 02.1942. Прилике у Нишком позоришту:
у току ове сезоне приказано је 15 комада од домаћих и страних писаца
20. 02.1942. Осујећен напад комуниста на Јошаницу
20. 02.1942. Буџет Нишке општине износи 19.500,000 динара
Проблем статута градских чиновника и решење „Циганског питања“
22. 02.1942. У Нишком казненом заводу има осам стотина кажњеника
25. 02.1942. Дом за избегличку децу у Нишу
27. 02.1942. Рад школа у Нишу
03. 03.1942. Премијера са коментарима публике Бокајева „Супруга“ у Нишком позоришту
03. 03.1942. Почетак рада у нишким основним школама
03. 03.1942. Збрињавање избеглица у Нишу
Са успехом раде избегличка менза и продавница, а отвара се и Дом за збрињавање избегличке деце
05. 03.1942. Прилози за Црвени крст у Нишу
08. 03.1942. Нишки глумац отворио кафану
11. 03.1942. Пети српски добровољачки одред на послу
14. 03.1942. На Великом Јастребцу побијено преко 100 бандита
24. 03.1942. У нишким ресторанима храна се издаје на купонске књижице
25. 03.1942. Ниш има 85.000 становника
26. 03.1942. Директор гимназије – нови председник општине у Нишу
28. 03.1942. Нишко позорише припрема представе за сељаке и децу народних школа
29. 03.1942. Хватање бандита
29. 03.1942. Састанци наставника и родитеља у нишким школама
31. 03.1942. Обавештење нишком грађанству поводом смене општинске управе
01. 04.1942. Нишка општина за обезбеђење исхране сиромашних грађана:
изјава новог председника г. Чемерикића
03. 04.1942. Очишћена околина Житковца
08. 04.1942. Чишћење Топлице од бандита
08. 04.1942. Прослава Врбице и Ускрса у Нишу -
цркве су биле пуне побожног света
09. 04.1942. Предавање у Нишу
10. 04.1942. Састанак већа Пољопривредне коморе у Нишу
12. 04.1942. Управа града Београда похватала главне

	чланове Комунистичке партије у Нишу: у Белој паланци и Прокупљу ухапшено преко 150 комунистичких функционера и чланова
15. 04.1942.	Пролеће у Нишу Преко 1000 нишких омладинаца обрађује поља и баште
16. 04.1942.	Средње школе у Нишу радиће све до 1. септембра Матурски испити биће тек половином септембра
16. 04.1942.	Прва утакмица у Нишу „Грађански“ – „Победа“ 4:3
18. 04.1942.	Ухапшен комуниста Б. Илић Откривена дрска банда лопова у Нишу: шеф банде, која је претресла станове и изнудила преко 200.000 динара, признао све и одао помагаче
21. 04.1942.	Предавања о значењу св. Саве за нашу нацију и културу
22. 04.1942.	Стварање духовног јединства
22. 04.1942.	Одбор Црвеног крста у Нишу дао ђацима земљиште за обрађивање
22. 04.1942.	Образовање Српске државне страже Нишког округа
23. 04.1942.	Радна служба школске омладине у Нишу
23. 04.1942.	Нишка општина издаје дозволе за дрва
25. 04.1942.	Председник нишке општине о актуелним проблемима града (обезбеђење исхране, ђачке кухиње, пољопривредни рад омладине и оживљавање пијаце)
25. 04.1942.	„Победа“ – „Београд Мала“ 4:1 (2:1)
28. 04.1942.	Национално предавање за средњошколску омладину у Нишу
28. 04.1942.	Рад на обавештавању народа
28. 04.1942.	Родитељски састанци у Нишу
01. 05.1942.	Народни збор у Пуковцу, код Ниша „Сељаци су се одупрли комунистима“
01. 05.1942.	Нишка полиција дели дозволе за путовање, само на основу писмених молби
01. 05.1942.	Састанци родитеља и наставника у Нишу
02. 05.1942.	Отварање Немачког лектората у Нишу
06. 05.1942.	Успешне борбе са Сврљишким и Озренским комунистичким одредом Очајни напори остатака комунистичких банди
08. 05.1942.	Нови управник нишке полиције
10. 05.1942.	Нишки округ имаће велике користи од планске пољопривреде
12. 05.1942.	Отварање експозитуре Коларчевог народног

универзитета у Нишу
Захтевајмо свуда одговорног Србина!
13. 05.1942. Лепа национална манифестација у Нишу
Комунисти су највећа зла нанели српском народу
14. 05.1942. Отварање кухиње за децу и ђаке у Нишу
16. 05.1942. Буџет Округа нишког
17. 05.1942. Буџет Нишког округа износи 15.400,00 динара
19. 05.1942. Конференције са радницима у Нишу
20. 05.1942. Београдски „Баск“ и С. К. „Крушевац“ гостују два дана Духова у Нишу
20. 05.1942. „Победа“ – „Србија“ (12:0)
22. 05.1942. Нове канцеларије опште полиције у Нишу
27. 05.1942. Кућевласници у Нишу дужни су да пријаве празне станове
28. 05.1942. Посветити се раду на својим пољима
28. 05.1942. У Нишу је кажњен велики број шпекуланата
29. 05.1942. Забрана увоза намирница у Ниш
29. 05.1942. „Не треба чекати све од државе!“
Народ се потпуно сложио са политиком генерала Недића
31. 05.1942. Састанак ђачких мајки у Нишу
01. 06.1942. Страдала комунистичка тројка
01. 06.1942. Рад Народног универзитета у Нишу
06. 06.1942. Крстарења по Јастрепцу
06. 06.1942. Пронађено 40 жртава
09. 06.1942. У један јединствени српски фронт
10. 06.1942. Нове цене електричне струје у Нишу
10. 06.1942. Инспекционо путовање окружног начелника Младеновића
16. 06.1942. У четвртак „Јединство“ гостује у Нишу
19. 06.1942. Само вера у сопствену снагу може нас одржати
19. 06.1942. Родитељски састанци у нишким школама
22. 06.1942. Нишка полиција кажњава шпекуланте
28. 06.1942. Састанак ђачких родитеља у Нишу
28. 06.1942. За светосавски национализам
30. 06.1942. Свечана сахрана одредника Крстовића
01. 07.1942. „Ви ћете дати Србији нове снаге, нов дух и нови полет“ - рекао је министар Аћимовић нишким омладинцима
02. 07.1942. Конференција министра Аћимовића у Нишу
Предузете мере за обезбеђење исхране пасивних крајева
„Није време да се прави капитал“
02. 07.1942. Инспекција надлештава и установа
02. 07.1942. Ухваћен убица опљачканог радника

03. 07.1942. Министар Аћимовић у Нишу - „Морамо заједничким снагама, руку под руку, да савлађујемо све тешкоће“
04. 07.1942. Министар Аћимовић у Нишу Конференција министра Аћимовића са представницима нишких радника
04. 07.1942. Прослава Видовдана у Нишу
04. 07.1942. Рад на обавештавању народа у Округу нишком
04. 07.1942. Духовни концерт у Нишу
04. 07.1942. Збор на Чегру
04. 07.1942. Један примеран државни чиновник
04. 07.1942. Омладински збор у селу Матејевцу
10. 07.1942. Пуне тезге
11. 07.1942. Жива акција у народу
11. 07.1942. Конференције по нишким селима
11. 07.1942. Родитељски састанци у Нишу
11. 07.1942. Наставничко веће у Житковцу
17. 07.1942. Из унутрашњости
19. 07.1942. У Округу нишком одржан је највећи број предавања за народ
19. 07.1942. Организација безбедности у Нишу
19. 07.1942. У Нишу основано Академско позориште
22. 07.1942. Министар Аћимовић у инспекцији по Округу нишком
24. 07.1942. Зарија Поповић и Ниш
25. 07.1942. Акција за помоћ ратним жртвама у Нишу
05. 08.1942. Пета жртва нишког злочинца
06. 08.1942. Стотину хиљада динара награда за хватање атентатора на пругу
06. 08.1942. Просветне приредбе у Нишу
07. 08.1942. Грађани Ниша обилно дају прилоге за ратне жртве
08. 08.1942. Изненађења у Нишком купу
08. 08.1942. Београдски атлетичари у Нишу
09. 08.1942. Министар Аћимовић у Нишу
11. 08.1942. Боравак министра Аћимовића у Нишу
11. 08.1942. Политком Озренског комунистичког покрета убијен на периферији Ниша
11. 08.1942. Ухваћена два бандита
11. 08.1942. Успешан рад народних школа у Нишу
11. 08.1942. Успех Коларчевог универзитета у Нишу
12. 08.1942. Спорт: лакоатлетско такмичење у Нишу
13. 08.1942. Похватани лопови који су пљачкали у Нишу и околини
18. 08.1942. Нишка општина даје грађанима дрва и угаљ
19. 08.1942. Два велика збора министра Аћимовића у Нишком округу

„Многи Србин био је заведен од странаца који су хтели пропаст српског народа“
20. 08.1942. Духовни концерт у Нишу
20. 08.1942. Лопови кажњени смртном казном
20. 08.1942. Ђачка трпеза радила и за време распуста
23. 08.1942. Расветљавање једне трагедије у Нишу
Искази Радмиле Миловановић која је избегла петоструком убици
29. 08.1942. У Нишу прикупљено за пострадале у рату пола милиона динара
31. 08.1942. Ухваћен препредени лопов у Нишу
03. 09.1942. Борба против „Црне берзе“
Трговац сакрио робу у вредности 1.000,000 динара
03. 09.1942. Црвени крст из Ниша послао 3000 пакета заробљеницима
08. 09.1942. Нови саобраћајни прописи у Нишу
08. 09.1942. Прилози нишких установа за ратне жртве
10. 09.1942. Ниш за пострадале у рату
10. 09.1942. Годишња Скупштина нишке „Победе“
10. 09.1942. Обвезници Националне службе подигли су два бедема ради заштите Ниша од поплаве
12. 09.1942. Заседање већа Моравске пољопривредне коморе
14. 09.1942. Предавања у циљу народног просвећивања
17. 09.1942. Прописане цене воћа и поврћа у Нишу
17. 09.1942. Рад Националне службе у Нишу
18. 09.1942. Тајанствен злочин у Нишу
20. 09.1942. Београдско народно позориште даће у Нишу девет представа
Претставе за децу у Нишком позоришту
20. 09.1942. „Избеглице“ – „Железничар“ (Ниш) 6:2 (0:1)
21. 09.1942. Још две победе „Избеглица“ у Нишу
24. 09.1942. Течајеви Немачког лектората у Нишу
25. 09.1942. Предавање за сељаке Округа нишког
26. 09.1942. Ниш прилаже за пострадале у рату
26. 09.1942. Моравски одбор Црвеног крста за заробљенике
27. 09.1942. Признање добрим баштованима
Нишки грађани поново добијају земљу на обрађивање
30. 09.1942. Похваљени ђаци земљорадници
01. 10.1942. Табле на њивама са шећерном репом
01. 10.1942. Рад Коларчевог народног универзитета у Нишу
01. 10.1942. Позоришна представа у манастирској порти
Гостовање нишког Народног позоришта у Зајечару и Суводолу
01. 10.1942. Први родитељски састанак ове школске

године у Нишу
03. 10.1942. Агилност Црвеног крста у Нишу
07. 10.1942. Просвета - старим српским путем
07. 10.1942. Мобилизација интелектуалаца у циљу сузбијања неписмености
Нишки предлог о увођењу Националне службе за ликвидацију аналфабетизма
08. 10.1942. Предавања за народ
11. 10.1942. Предавања за народ у Округу нишком
11. 10.1942. Нишки ђаци прикупљају прилоге за радничке породице
14. 10.1942. Родитељски састанак у Округу нишком
14. 10.1942. Учитељи за наше заробљенике
22. 10.1942. Нови полицијски час у Нишу
26. 10.1942. Нишки куп „Победа“ – „Синђелић“ 2:1 (0:1)
26. 10.1942. Радничке кухиње у свима великим предузећима
По броју радничких кухиња Ниш долази иза Београда
30. 10.1942. Сузбијање неписмености у Нишком округу
31. 10.1942. Путници морају на време да набаве карте за воз
04. 11.1942. Опскрба борских радника зимском одећом
05. 11.1942. Кажњени шпекуланти у Нишу
08. 11.1942. Личности познатих министара
Таса Динић
11. 11.1942. У Нишу се сакупљају прилози за зимску помоћ
11. 11.1942. Погинуо од експлозије парног котла
12. 11.1942. Потребе „Јединства“ и „Слоге“
12. 11.1942. Представе за ђаке из Ниша и околине
13. 11.1942. Статут о организацији Нишке општине и о општинским службеницима
14. 11.1942. У Нишу је основан Окружни пољопривредни одбор
14. 11.1942. Нишко позориште почело је свој рад
Управник г. Живојин Петровић о раду позоришта
15. 11.1942. Родитељски састанак
18. 11.1942. Телесне казне за шпекуланте
22. 11.1942. У Нишу скупљено за радничке породице 1.065,000 динара
23. 11.1942. „Победа“ води у нишком првенству
24. 11.1942. Чланови владе српског спаса у народу
„Не дамо да српски народ улудо гине“
26. 11.1942. Организовање „зимске помоћи“ у Нишу
26. 11.1942. Ускачући у трамвај настрадао
27. 11.1942. Спровођење планске пољопривреде
Дводневни пољопривредни течај у Нишу

27. 11.1942. Хватање коцкара у Нишу
30. 11.1942. Ниш дао 1.100,000 за радничке породице
04. 12.1942. „Победа“ је на челу нишког првенства
06. 12.1942. Биоскопске представе за раднике у Нишу
12. 12.1942. Кућевласници дужни да чисте тротоаре
15. 12.1942. Пријава зграда Пореској управи
16. 12.1942. Конференција пољопривредних стручњака у Нишу ради унапређења повртарства
17. 12.1942. Ниш за заробљенике
24. 12.1942. Постављен је секретар Управног суда у Нишу
24. 12.1942. Нишки глумци за ђачку трпезу
25. 12.1942. Представе за раднике у нишком Народном позоришту
27. 12.1942. Велики пожар у Нишу
27. 12.1942. Прилози за сиромашне радничке породице
28. 12.1942. Догађаји у нишком спорту
„Железничар“ победио „Победу“
29. 12.1942. Концерт Српске државне страже у корист заробљеника
29. 12.1942. Ниш – пример дарежљивости
31. 12.1942. Заменик старешине Српске заједнице рада у Нишу
01. 01.1943. Две националне уметничке приредбе у Нишу
11. 01.1943. „Победа“ је јесењи првак Ниша
16. 01.1943. Буџет Општине нишке за 1943. годину
16. 01.1943. Секретар Управног суда у Нишу
17. 01.1943. Једна премијера недељно
Моравско позориште даје представе и за ђаке и за раднике
18. 01.1943. Нишки фудбал
„Победа“ – „Синђелић“ 7:0 (2:0)
„Железничар“ – „Победа“ 3:1 (2:0)
19. 01.1943. Родитељски састанци у нишким гимназијама
20. 01.1943. Народна библиотека у Нишу
20. 01.1943. Слободна продаја млека у Нишу
20. 01.1943. Рад на збрињавању сиромашних у Нишу
21. 01.1943. Нико гладан, нико без огрева
Грађани Сталаћа свесрдно се старају за сиротињу и избеглице
22. 01.1943. Велики успех Зимске помоћи у Нишу
30. 01.1943. „Победа“ – „Хајдук“ 2:0 (4:0)
31. 01.1943. Успешна акција за Зимску помоћ у Округу нишком
07. 02.1943. Моравско позориште у корист зимске помоћи
07. 02.1943. Светосавско посело у корист заробљеника
09. 02.1943. Јединство духа и воље
09. 02.1943. „Железничар“ – „Синђелић“: 7:0 (4:0)

10. 02.1943. Нова управа нишког лоптачког подсавеза
14. 02.1943. Академија Србозара у Нишу
17. 02.1943. „Железничар“ – „Грађански“ 2:0
21. 02.1943. Предавање за сељаке у Нишу
23. 02.1943. Конференција окружног Пољопривредног одбора у Нишу
23. 02.1943. Стање пољопривредних радова у Округу нишком
23. 02.1943. „Победа“ – „Карађорђе“ 5:2
23. 02.1943. Ограничење у потрошњи струје у Нишу
26. 02.1943. Просветна конференција у Нишу
26. 02.1943. Гостовање Живановић и Колесникове у Нишком позоришту
03. 03.1943. Мере за реорганизацију пољопривреде у Нишком округу
Производња потребних намирница које су раније увожене из иностранства
06. 03.1943. Пример за углед
13. 03.1943. Обавезници рада ведро пропутовали кроз Ниш
14. 03.1943. Расподела издавања текстилне робе у Нишу
16. 03.1943. Годишњица Србозара у Нишу
17. 03.1943. Једна или три Пољопривредне коморе
26. 03.1943. „Избеглице“ неће гостовати у Нишу
27. 03.1943. Одлазак нишких обвезника у Бор
31. 03.1943. Сиромашна деца из Ниша и Крагујевца стигла у Београд
На Авали се отвара и трећи дечји дом из „Фонда генерала Недића“
01. 04.1943. Првенство Ниша
04. 04.1943. Леп успех Коларчевог универзитета у Нишу
06. 04.1943. Нишки обвезници снашли су се врло добро у Бору
Изјаве председника Општине нишке Јована Чемерикића
14. 04.1943. „Добош пред кућом“
Представа у корист избеличке деце
17. 04.1943. БСК у Нишу
18. 04.1943. Председник општине шаље пакете свим заробљеницима из Среза
20. 04.1943. Успело гостовање БСК-а у Нишу
21. 04.1943. Пинг – Понг
Репрезетација Београда у Нишу
27. 04.1943. „Победа“ је првак Ниша
28. 04.1943. Предавање у Нишу за ђаке у Народном позоришту
29. 04.1943. Велики народни збор на Чегру
08. 05.1943. Прослава Ђурђевдана у Нишу
12. 05.1943. Пензионисање директора гимназије у Нишу

12. 05.1943. Рад ученика нишких средњих школа за своје сиромашне другове
17. 05.1943. Првенство Ниша је при крају
18. 05.1943. Ниш за пострадале од комунистичког терора
24. 05.1943. Нишка „Победа“ први такмичар државног првенства
25. 05.1943. Нишка сиротиња добија бесплатно угаљ
30. 05.1943. Граничари својим палим друговима
30. 05.1943. Рад Црвеног крста у Округу нишком
Окружни одбор послао досад 15.000 пакета
30. 05.1943. Слава цркве св. Николе у Нишу
01. 06.1943. Гостовање фолклорне групе Нишког позоришта
05. 06.1943. Свечан помен чегарским јунацима код Ћеле куле
09. 06.1943. Уредба о мерама за отклањање оскудице станова у Београду и Нишу
15. 06.1943. Прослава нишке „Победе“
„БСК“ – „Победа“ (7:3)
16. 06.1943. Министар Недељковић на великом манифестационом збору у Нишу
Нови поредак тежи бољем животу свију нас
Присутни на збору свечано су положили заклетву верности Србији, српском народу и српској застави
19. 06.1943. Конференција министра народне привреде са нишким привредницима
19. 06.1943. Слава Српске државне страже у Нишу
20. 06.1943. Министар др Недељковић је посетио нишка индустријска предузећа
22. 06.1943. Национална предавања у Нишу и његовој околини
23. 06.1943. Успех концерта клавирске школе Спасић
24. 06.1943. Ниш је са дубоким пијатетом одао пошту палим за Нову Србију
25. 06.1943. Снабдевање Ниша горивом
Употреба угља за пекарске потребе
29. 06.1943. Председник Општине нишке посетио је обвезнике у Бору
30. 06.1943. „Победа“ (Ниш) : „Јединство“ (Зајечар) 4:0
01. 07.1943. Видовдански помен у Нишу
01. 07.1943. Плодан рад управе Моравског народног позоришта
04. 07.1943. У Нишу је продужено слободно кретање
05. 07.1943. Прослава нишког „Хајдука“
„Победа“ - „Хајдук“ 3:1 (3:1)
„Хајдук“ - „Железничар“ 3:2 (1:1)

08. 07.1943. Пропагандна акција Моравског народног позоришта
08. 07.1943. Културно-национални рад нишких ђака
11. 07.1943. Збрињавање и заштита деце и омладине
Успех Окружног одбора Црвеног крста у Нишу
11. 07.1943. Јубиларна скупштина нишке „Победе“
15. 07.1943. Засејавање станишта и њива храном за стоку
17. 07.1943. Свечани скуп свршених матураната нишке гимназије
25. 07.1943. Рад на обавештавању народа Округа нишког
25. 07.1943. Несавесни службеници предати Државном тужилаштву
27. 07.1943. Пропагандна турнеја Моравског народног позоришта
30. 07.1943. Фолклорна група из Ниша гостоваће у Београду
31. 07.1943. Турнеја Моравског позоришта
02. 08.1943. Успех Српске фолклорне групе из Ниша
Данас ова група приређује своју другу представу на Коларчевој задужбини
07. 08.1943. Успео фудбалски турнир у Нишу
07. 08.1943. Представе Нишке фолклорне групе на Калемегдану
08. 08.1943. Општински чиновници жању жито
После пера и писаће машине – срп у руке
10. 08.1943. И Нишлије ће се грејати лигнитом
Изложба која указује на потребу рационалне употребе горивог материјала
15. 08.1943. Нишка Бања - најпосећеније лечилиште
У јеку сезоне посета је била задовољавајућа
18. 08.1943. Тодор Раденковић
18. 08.1943. Кафане претворене у учионице
20. 08.1943. Нишки спринтер трчао 100 м. 11,4 сек!
21. 08.1943. Нова регистрација избеглица
22. 08.1943. Дивно коло на утрини под Авалом
Нишки фолклорци одушевили су сељаке из околине Београда
29. 08.1943. Сељаци уче вештину конзервисања
Акција Пољопривредне коморе у Нишу за практично искоришћење обилног воћа и поврћа
02. 09.1943. Штедња електричне струје у Нишу
10. 09.1943. Велики манифестациони збор у Нишу поводом двогодишњице владе генерала Милана Недића
Зашто и за чији рачун Србија треба да изврши самоубиство?
21. 09.1943. „Победа“ – „Синђелић“ 1:1 (1:0)
24. 09.1943. Одећа за обвезнике у Бору

У Нишу се прикупљају прилози за сиромашне обвезнике
30. 09.1943. Помен првој добровољачкој жртви - Душану Крстовићу
30. 09.1943. Успео други Спортски дан у Нишу
05. 10.1943. Сахрана Мирка Поповића агента полиције у Нишу
13. 10.1943. Завршена велика турнеја Нишког позоришта
15. 10.1943. Оснивање реонског подобора Црвеног крста у Нишу
15. 10.1943. Четири значајне домаће премијере у Нишу
Почетак сезоне Моравског народног позоришта
16. 10.1943. Шта је један нишки радник видео у Виници
16. 10.1943. Помен борцима палим у борби против комунистичке банде
20. 10.1943. Рад на обавештавању народа у Округу нишком
22. 10.1943. Англо-Амерички терористички напад на Ниш
Досад испод рушевина зграда извучено 200 лешева
Страховито огорчење у грађанству против терориста
23. 10.1943. Сахрана једног дела жртава терористичког англо-америчког напада на Ниш
Шта и коме згрешише зверски побијена нишка деца?
Неколико улица у Нишу потпуно је разорено од англо-америчких бомби и читаве су породице уништене
23. 10.1943. Сахрана првих 50 жртава
24. 10.1943. Пуковац, село које се одједном прочуло
24. 10.1943. Језиви крик нишке деце остале без родитеља: Убили су их Енглези!
Дан 20 октобар 1943. остаће као тешка оптужба против англо-америчких зверова
26. 10.1943. Акција за помоћ пострадалим у Нишу
Оштра осуда англо-америчког злочиначког тероризирања невиног становништва
27. 10.1943. Из Фонда генерала Недића подељено је 525.000 динара пострадалима у Нишу
28. 10.1943. Седмодневни помен жртвама англо-америчких убица
Цела Србија поклонила се јуче нишким жртвама
28. 10.1943. Помен у Нишу
28. 10.1943. На великом протесном збору Ниш је изразио

	гнушање према англо-америчким злочиначким методама ратовања
11. 11.1943.	Помоћ пострадалима од бомбардовања у Нишу
	Црвени крст први је указао и организовао свестрану помоћ
28. 11.1943.	Добровољне марке за пострадале од бомбардовања у Нишу
02. 12.1943.	Добровољачки збор у Нишу
02. 12.1943.	Сиромашни опанчар добио премију Класне лутрије
05. 12.1943.	Сабирна акција за обвезнике у Бору
05. 12.1943.	Успела премијера у Моравском позоришту
05. 12.1943.	Игра за шаховско првенство Ниша
05. 12.1943.	Школске прилике у Нишу
	Нишки ђаци за своје другове пострадале од бомбардовања
14. 12.1943.	Омладинска национална предавања у Нишу
16. 12.1943.	Велики успех акције за помоћ пострадалим од бомбардовања у Нишу
19. 12.1943.	Успех зимске помоћи у Нишу
24. 12.1943.	Успело посело обвезника Националне службе у Нишу
24. 12.1943.	Нишко позориште даје 14 представа недељно
	Представе за ђаке организоване су тако да сваки ђак посети позориште два пута недељно
26. 12.1943.	Представа у корист глумаца
26. 12.1943.	Заробљеници за пострадале од бомбардовања у Нишу
26. 12.1943.	Биланс лакоатлетског спорта у Нишу
29. 12.1943.	Велика манифестација у Нишу
	Титова паклена намера – уништење српског народа
	Министар Велибор Јонић говорио пред 10.000 грађана
11. 01.1944.	До сада је нишким страдалницима подељено 13 милиона динара
14. 01.1944.	Четири чиновника одељења за исхрану осуђена
14. 01.1944.	Успех једне премијере у Нишу
20. 01.1944.	Прилози избегличком дому у Нишу
02. 02.1944.	„Победа“ – „Момчило“ (Лесковац) 7:1 (3:0)
06. 02.1944.	Инспекција ДХБ у Нишу
09. 02.1944.	Нови окружни начелник
11. 02.1944.	Животићева драма на нишкој сцени
15. 02.1944.	Отварање земљишних књига у Нишу
18. 02.1944.	Приредба обвезника НС из Ниша
19. 02.1944.	Посело обвезника НС из Ниша
22. 02.1944.	Успех нишких обвезника НС у Београду

25. 02.1944. Три премијере у Нишу
Владета Драгутиновић гостује као редитељ
27. 02.1944. Буџет Округа нишког
27. 02.1944. Нови начелник Округа нишког проф. Јован Барјактаревић примио дужност
03. 03.1944. Успех Трифковићеве „Избирачице“ у Нишу
гостовање редитеља Владете Драгутиновића
06. 03.1944. Први наш комад из новинарског живота
Премијера другог Кесићевог комада у Нишу
14. 03.1944. „Менехми“ су на нишкој позорници давани без интермеда
19. 03.1944. Прослава двогодишњице рада нишке радне групе НС
19. 03.1944. Сабирна акција за фонд генерала Недића у Округу нишком
19. 03.1944. Позоришни комад из новинарског живота
Успех „Сензационалне репортаже“ Боре Кесића у Нишу
22. 03.1944. Једна душа, једна мисао и једна политика: предавање окружног начелника Јована Барјактаревића у Нишу
31. 03.1944. Нови терористички напад на Ниш
01. 04.1944. Нишки окружни начелник међу омладином
Брига о судбини и будућности српског подмлатка
04. 04.1944. Задругарство – наша неопходна потреба
Заседање Моравске пољопривредне коморе
05. 04.1944. Протођакон написао драму о несрећном браку
07. 04.1944. Англоамеричке бомбе разориле су више стотина кућа у Нишу
11. 04.1944. Ниш је тешко погођен терористичким нападом англо-америчких авиона
11. 04.1944. Међу жртвама англо-америчких гангстера
03. 05.1944. Терористичко разарање Ниша на Велику суботу и Ускрс
07. 04.1944. Ниш је тешко погођен терористичким нападом англо-америчких авиона
12. 05.1944. Помоћ пострадалим радничким породицама у Нишу и Књажевцу
17. 05.1944. Чишћење околине Ниша и Крушевца од комунистичких банди
28. 05.1944. Живот у Нишу после бомбардовања
10. 06.1944. Шести терористички напад на Ниш
11. 06.1944. Ноћно бомбардовање Ниша
Англо-американци митраљирали невино становништво
13. 06.1944. Седми напад на Ниш

15. 06.1944. Два милиона за пострадале раднике у Нишу
15. 06.1944. Слава СДС у Нишу
15. 06.1944. СДС против партизана
16. 06.1944. Рад Моравског народног позоришта
18. 06.1944. Пропагандна акција у Нишком округу
18. 06.1944. Помоћ за пострадале Нишлије
18. 06.1944. Помоћ радничким породицама у Нишу
21. 06.1944. Саопштење обвезницима из Ниша рођеним 1926. године
29. 06.1944. Благодарност председника Нишке општине становницима нишке околине
02. 07.1944. Помен палим у борби против комунизма у Нишу
03. 07.1944. Помен палим српским борцима
06. 07.1944. Бела Паланка за чување реда и мира
20. 07.1944. Позоришна турнеја са 100.000 гледалаца
Како нишко Народно позориште врши пропаганду у народу?
25. 07.1944. Оснивање радничких кухиња
21. 08.1944. Једанаесто бомбардовање Ниша
23. 08.1944. Дванаести терористички напад на Ниш
Саопштење председништва министарског савета
31. 08.1944. Рашчишћавање рушевина у Нишу
05. 09.1944. Великомученици и жртве Англо-америчког ваздушног терора Ниша и Београда

Милена Жикић / Бобан Јанковић

НИШ У ЛИСТУ „НОВО ВРЕМЕ“ 1941-1944

Издавач
ИСТОРИЈСКИ АРХИВ НИШ
ФИЛОЗОФСКИ ФАКУЛТЕТ
УНИВЕРЗИТЕТА У НИШУ

За издавача
Иванка Станчевски, директор Историјског архива Ниш
Проф. др Горан Максимовић, декан Филозофског факултета у Нишу

Лектор
Соња Ђорђевић

Превод
Studio Lingua, Niš

Корице
Дарко Јовановић

Прелом
Братислав Сретић

Формат
21 x 29,7 cm

Тираж
300 примерака

Штампа
SCERO PRINT

ISBN 987-86-82713-05-0

Ниш 2014.